

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

M **IOANNIS RHO^L**
MEDIOLANENSIS,
SOCIETATIS IESV.

A D

IO. BAPT. CASTALDVM,
CLERICVM REGVLAREM.
INTERROGATIONES
A POLOGETICÆ.

In quibus **S. Ignatij** Fundatoris Societatis **IESV**, cum
B. Caetano Thienæo colloquentis, atque ab eo
Theatinorum Ordinem postulantis
reicitur **FABVLA.**

LVGDVNI,
Sumptibus **PETRI PROST.**

M. DC. XLI.

THE
T R O M P I L L E S
M I N I S T E R

MVTIVS VITELLESVS
Societatis Iesu Prapofitus Generalis.

CVm Interrogationes Apologeticas Patris Ioannis Rhò Societatis noſtræ Theologi aduerſus adm. R.P.D. Ioannem Baptiſtam Caſtaldum aliquot eiufdem Societatis Theologi recognouerint, & in lucem edi poſſe probauerint, facultatem concedimus, vt typis mandentur, ſi iis ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem &c. Datum Romæ 23. Maij 1641.

MVTIVS VITELLESVS.

DEſenſionem Illuſtriſſimi Ordinis à R.P. Rhò ſuſceptam non modo probamus, ſed ab omnibus perlegi cupimus; ne quis callidiſſimi aduerſarij fraudibus deceptus, modeſtiã & obſtinatum hætenus ſilentium Societatis IESV ſecus interpretatus; illam ream faciat, quod illatas iniurias contemnens, aliquid de ſua gloria potiùs decedere maluerit, quàm cum viſis Religioſis contendere; cum tamen calumniæ, Religioſis prætextu inflictæ, acriùs pungant & vulgi animos faciliùs peruadant. Verùm in tota iſta Diſceptatione ita domeſticæ modeſtiæ memor fuit eloquentiſſimus vir, vt nemini juſtæ offenſionis cauſam dederit: quare hanc ſcripſionem in lucem edi poſſe omninò cenſemus adſcripti ſacræ Theologiæ Doctores. Lugduni, Calend. Oëtobr. 1641.

D E V I L L E, Vicar. Gener. Subſtitutus.

Er. L. C H A V A N O N, Sacr. Theol. Doct.

† 2 T A B V L A

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PRESS

CHICAGO, ILL. U.S.A.

MVTIVS VITELLESVS
Societatis Iesu Præpositus Generalis.

CVM Interrogationes Apologeticas Patris Ioannis Rhò Societatis nostræ Theologi aduersus adm. R.P.D. Ioannem Baptistam Castaldum aliquot eiusdem Societatis Theologi recognouerint, & in lucem edi posse probauerint, facultatem concedimus, vt typis mandentur, si iis ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem &c. Datum Romæ 23. Maij 1641.

MVTIVS VITELLESVS.

DEfensionem Illustrissimi Ordinis à R.P. Rhò susceptam non modo probamus, sed ab omnibus perlegi cupimus; ne quis callidissimi aduersarij fraudibus deceptus, modestiâ & obstinatum hætenus silentium Societatis IESV secus interpretatus; illam ream faciat, quod illatas iniurias contemnens, aliquid de sua gloria potius decedere maluerit, quàm cum viris Religiosis contendere; cum tamen calumniæ, Religionis prætextu inflictæ, acrius pungant & vulgi animos facilius peruadant. Verùm in tota ista Disceptatione ita domesticæ modestiæ memor fuit eloquentissimus vir, vt nemini iustæ offensionis causam dederit: quare hanc scripTIONEM in lucem edi posse omninò censemus adscripti sacræ Theologiæ Doctores. Lugduni, Calend. Octobr. 1641.

DE VITELLE, Vicar. Gener. Substitutus.

FR. L. CHAVANON, Sacr. Theol. Doct.

† 2 TABVLA

T A B V L A INTERROGATIONVM.

AD LECTOREM.

Cribendi occasio; caussa genus, ac status.

INTERROGATIO I.

De Castaldi plausoribus, stylo, & Operis titulo.
*Maledictis vehementibus, conuiciis, atque fallaciis
præter morem officiumque omnia passim scatere.*
pag. 1.

INTERROGATIO II.

De inscientia Castaldi rerum nostrarum.
*Castaldum in Societatis IESU Instituto planè peregrinari,
ac proinde falsò multa scribere.* pag. 17.

INTERROGATIO III.

De Probationibus.

*Probationes facti ab eo afferendas, qui asserit, quod donec
fecerit, nullum neganti evidentium rationum onus incumbere;
quorum primum negauit, secundum asseruit Castaldus.*
pag. 27.

INTERROGATIO IV.

De Traditione.

*Traditionem Ignatiana petitionis, quam Nigronus postulauit,
& Castaldus tertiâ tandem actione assulit, non usquequaque
probari; ipso Castaldo aliisque ex eodem Ordine testibus;
tunc eam nihil omnino probare*

Tabula Interrogationum.

bare ineluctabili ratione palam fit. pag.41.

INTERROGATIO V.

De Argumentatione à potentiâ ad actum.

Iure quàm optimo illius accusatum à Nigrono Castaldum videri, qui eversâ Traditione totus adhuc in illa detinetur. pag.77.

INTERROGATIO VI.

De Chronotaxi.

Temporum rationem maximam in Historiis habendam esse ad rerum antiquarum veritatem eruendam, immeritò negare Castaldum, eamque iure depoposcisse Nigronum ostenditur. pag.83.

INTERROGATIO VII.

De longinquitate locorum.

Coniecturam quâ Nigronus Ignatij cum Caietano colloquium reiecit, à distantia locorum validissimam esse, immeritò à Castaldo negari. pag.97.

INTERROGATIO VIII.

De Constantia.

Ignatium, iactis Lutetiae Parisiorum Societatis I E S V fundamentis, non potuisse sine constantia labe alienum Ordinem appetere, quod affirmatum à Nigrono, Castaldus oppugnavit. pag.111.

INTERROGATIO IX.

De fidelitate.

Ignatium Socios sine Fidelitatis iniuriâ deserere non potuisse. pag.139.

INTERROGATIO X.

De Prænotione Societatis condendæ ab Ignatio diuinitus accepta.

† 3 Præno-

Tabula Interrogationum.

Prænotionem hanc à Ribadeneirâ, & Orlandino, aliisque allatam, ac nobilissimâ probatam traditione, tum summâ virorum clarissimorum iniuriâ, tum parum beneuolo animo à Castaldo oppugnari. pag. 145.

INTERROGATIO XI.

De Spiritu Ignatium euocante.

Ignatium ex Castaldi sententia à Diabolico, vel certè ab humano Spiritu ad Theatinorum Ordinem euocari tantùm potuisse. pag. 185.

INTERROGATIO XII.

Excusatur Nigronus:

Quòd viginti auctores sequutus Ioannem Petrum Carasam Clericorum Regularium Fundatorem dixerit, & quod Caietanum Ordini tunc præfuisse affirmaverit, quod quum & Castaldus doceat, probabili Nigronus coniecturâ usus est; quod Castaldus negauit. pag. 194.

INTERROGATIO XIII.

De Ordinum coniunctione atque habitu.

Quæ de Societatis ad suum Ordinem optatâ à nostris hominibus transgressione, deque Religiosa veste ab eodem desumptâ in vitâ Pauli IV. cap. 16. Castaldus prodidit; eiusdem notæ fabularis esse. p. 213.

Progressus Ordinis Clericorum Regularium ab anno 24. superioris seculi, ad annum eiusdem 59. quo mortuus est Paulus IV. ex Ioanne Baptista Tusco, Antonio Vaccuolo, & Ioanne Baptista Castaldo summâ fide collecti. pag. 216.

Progressiones Societatis I. E. S. V. ab anno 49. quo Romæ à Pontifice viue. vocis oraculo primùm laudata est,
ad:

Tabula Interrogationum.

ad annum usque 59. superioris seculi ex Orlandino, & Sacchino punctim adnotata, atque in annos singulos digesta. pag. 218.

INTERROGATIO XIV.

De Clericatu, & nouis legibus Societatis.

Ignatium Clerico-Monachorum instituto, quod Theatini profitentur, allici ad eorum mores potuisse, quod Castaldus gratis sibi sumpserat, & Nigronus validis nixus rationibus negauit, minus uerosimile esse demonstratur. pag. 242.

INTERROGATIO XV.

De actione, atque contemplatione Clericorum Regularium.

His allici Ignatium potuisse uerosimile non uideri, quod à Nigrono assertum, indignissimè tulit Castaldus. pag. 255.

INTERROGATIO XVI.

De Paupertate.

Ignatium excellentiâ Paupertatis, quam Theatini profitentur ulli potuisse, quod Castaldus dixerat in sua Epistola, & Nigronus negauit, minus uerosimile fuisse ostenditur. pag. 274.

INTERROGATIO XVII.

De Perfectione Instituti Societatis.

Ignatium perfectissimam Religionis formam sequutum fuisse, atque adeò ab eâ, quam animo destinauerat, aliorum obiectâ sanctitate, desciuisse, minus probabile esse; quod Nigronus dixit, & Castaldus negauit, uerissimum esse demonstratur. pag. 297.

INTERRO

Tabula Interrogationum.
INTERROGATIO XVIIIL

De Spiritibus Exercitiis.

Ignatium spiritualium exercitiorum magisterio à Deo amplissimâ cum animorum fruge nobilitatum, alienum ab eo tractando armorum genere Ordinem expetisse minùs verosimile videri, quod à Sacchino & Nigrono dictum, nequicquam impugnat Castaldus. pag.313.

INTERROGATIO XIX.

De Fallaciis Nigronianis.

Nihil à Nigrono dictum confictumque per fallaciam, aut imposturam fuisse in Historicâ Dissertatione, aut eius Synopsi, ideòque earum iniquissimè à Castaldo postulari. pag.317.

INTERROGATIO XX.

De Pugnantibus, & Contradicientibus.

Quæ à Nigrono dicta, ut pugnantia Castaldus impugnat, sibi constare, & de acutissimâ Castaldi Dialectica. pag.336.

INTERROGATIO XXI.

Adaucta & Miscella.

Pluscula vel perperam, vel per iniuriam à Castaldo dicta, quæ superioribus præterita Interrogationibus, & recens enata, scilicet. pag.344.

INTERROGATIO XXII.

De Caritate.

pag.359.

A. D.

A D
LECTOREM.

Scribendi occasio; causa genus ac status.

ANNVS agebatur Seculi huius duodecimus, atque à condita Societate LXXII. ad quem vsque IGNATIUS Sanctissimi Patris Nostri, tum cōstantia in susceptis consiliis planè admirabilis; tum constituendæ huius minimæ Societatis, nominisque illi imponendi acceptæ diuinitus anticipationes, non modò apud nostros homines, verùm etiam apud omnes, qui illius res gestas, vel lectione Historiarum, vel auditione cognouissent, in maxima, & clarissima laude versabantur; quod & viro sanctissimo decorum erat, & nobis omnibus incitamentum, ne omni vento doctrinæ circumferremur; sed Parentis optimi constantiam imitati, maneremus in ea vocatione, quâ nos in Societatem filij sui vocauit Deus; vt quæ non vnus, aut alterius noctis consilio, veluti funginum genus, effusa, sed longo, quamuis tacito, Parentis, molimine concepta, di-

I.

*Quætas res
inter PP.
Theatinos,
& Societatem
LESV*

††† unisque

uinisque illustrationibus eius in animo lineata,
& demum in lucem edita, suscipiente Paulo III.
locum aliquem in Christianâ Republicâ non
pœnitendum obtineret.

II.
*post editas
illorum Hi-
storias,*

Prodierant non ita multò antè in lucè Cleri-
corum Regularium Historiæ à viris, vt digni-
tate amplissimis, sic diligentiam summis, quas legi
plurimum virtuti intererat, ob præclara primo-
rum eius Ordinis Patrum gesta posteris conser-
uata; Et quæ fuit scribentium modestia, summo
cum iudicio coniuncta, nihil in illis erat, quo
quisquam se magnoperè dicere. posset offen-
sum; itaque pax vbique Ordines inter colebatur.

III.
*fabulâ I-
gnatiane
petitionis
turbauit
Castaldus.*

Cùm ecce tibi, *Ioannes Baptista Castaldus*
(qui tandem, quasi hostem professus, bellum,
quod dudum re indixerat, profligaturus, certa-
men, pacis nomine prætentò, iniit) editâ Caie-
tani Thienæi viri sanctimoniâ clarissimi vnus
è IV. viris Ordinis sui fundatoribus, virâ, semen
iecit discordiarum; animo quidem minimè ma-
lo; nam de viro Religioso secus interpretari offi-
cij mei non sit; sed Historiæ accuratatione minùs
diligenti; Scripsit enim Ignatium Loiolam an-
no proximi Seculi x x x v i. Venetias cùm appu-
lisset, exceptusque hospitio esset ad S. Nicolai
à Patribus Theatinis, illorum sanctimoniâ ca-
ptum, habitum Ordinis à Caietano Thienæo
poposcisse; verùm ab eo dilatum primò, mox
reiectum; quòd non dubiè, post accuratas pre-
ces, à Deo cognouisset, ipsum ad actuosioris Or-
dinis

Cap. 3.
Virg Ca
ictan.

Scribendi occasio.

dinis foundationem à Deo euocari. Vifa nostris hominibus insolens admodum narratio; quùm de hac tantâ re à maioribus nemo nostrum quidquam accepisset.

Ergo inquiri diligenter placuit; quùmque nusquam eius deprehenderentur vestigia, iubetur Iulius Nigronus, vir eruditionis diligentissimæ, per occasionem Asceticorum suorum Seculum dedocere; quod ille tam modestè, quàm validè fecit, Castaldo ne inclementius quidem appellato. Qui si eam in nos, quam verbo profitetur, fartam tectam benevolentiam voluisset; (nam scripturum se minimè fuisse dicit, si nobis dolituram eam rem diuinasset) quùm dolorem nostrum palàm fecissemus, quòd eo commento multùm de Ignatij constantiâ, multùm de beneficiis à Deo in Societatem hanc minimam collatis detrahi videretur; suas nihilominus tueri partes, vulgatâ ad Marcum Thienæum Epistolâ, semel iterùmque minimè pertendisset.

Id verò vt faceret, Historicorum nostrorum fidem labefactare, atque vt falsi manifestos in re omnium grauissimâ, in traditione diuinarum reuelationum, infestissimè traducere, ipsùmque Nigronum leuitatis accusare, sui que Ordinis decora (quæ ampla profectò sunt) ita extollere, vt Societatis nostræ, vel ipso IGNATIO teste, illis posthabenda viderentur, nihil pensi habuit. Duos post annos in Nigroni manus ea peruenit Epistola. Ille se, suosque carissimos fratres, viros

IV.

Quem Iulius Nigronus confutauit primò in Asceticis

V.

iterùmque diffinitione Historiæ.

††† 2 clari

In fine
Pacifici
certami-
nis, pag.
236.

clari nominis Petrum Ribadenciram, atque Nicolaum Orlandinum, totamque familiam indignis modis oppugnari sensit; atque, ut erat scribendi assiduus, & diligens, totam Epistolam in particulas dissectam accuratissime discussit, atque opusculo, sine cuiusquam iniuriâ, Dissertationis Historicæ nomen imposuit.

VI.

Contra hæc
Castaldus
Certamen
Pacificum
edit.

In eâ, quum necessitate disputationis adactus, aliqua de vtriusque Ordinis Instituto disserens, tantum stomachum Castaldo mouit, ut quasi tumultus esset, saga sumenda, & non modo bellum gerendum, sed rem in certaminis aleam mittendam celsuerit. Itaque Certamen Pacificum edidit Messanæ anno xxxv. in quo, si tituli partem demas, & aliqua iacta interdum verba, de quibus dicere possis scitum illud: *Molliti sermones eius super oleum, et ipsi sunt iacula,* nihil non atrox, atque hostile in Nigronum, & nos omnes.

Psal. 54.

VII.

cui non re-
spondendum
visum erat.

Et quia, ad vitandas turbas, quum visum esset non respondendum, nihil à nostrorum quibusquam reponeretur, ac si planè debellasset, triumphare voluit.

VIII.

sed recuso
& amplifi-
cato libello,
necessarium
fuit.

Ductus est hic triumphus tribus amplius abhinc annis, in compascuis Surretinis, edito grandioribus characteribus, ampliore folio, accuratâ partitionum diligentia, & meliori spongia sermonis barbarie aliquantulum deterisa, quamuis per operarum incuriam, maculoso admodum adhuc libello, habuitque conductorum plausorum cuneos, qui grande illud ingeminarent, *Io-*

triumphus

Scribendi occasio.

triumphe. Qui clamor, quanquam ex typographica officina incognita, & planè ignobili (quæ enim demum Surrenti est?) allabebatur, auditus tamen est. Verùm ne optimo seni triumphale hoc gaudium nimis citò dilueretur, datum iterum triennium est, vt ipso temporis tractu refrigeratus, quæ sine veritatis iniuriâ dissimulari ulterius non possunt, æquiori animo posset audire. Satis nostro silentio lætatus est: nam quòd ab A catholicis, vt in vltimo Septentrione lites nostras ridendas Ecclesiæ hostibus propinent, auidissimè Venetiis libellus grandi ære sapiùs ematur, eoque nomine Iuntæ, apud quos prostat venalis, quæstum se ingentem fecisse dicant, hoc ego Castaldo volupe futurum non credo; vt nec nomen suum, & maiorum nobilitate, & Religioso vitæ instituto, & virtutibus clarissimum, inter eos in Bibliothecis spectari, qui contra Societatem nostram Satyras scripserunt, Lithum Misenum, Arnaldum, Viretum, Scioppium, aliòsque gregales, vel damnatæ, vel ancipitis, ac proinde nullius fidei homines.

Duo igitur totius causæ, quam suscipio, capita sunt: vnum de ipsa re, Ignatianâ scilicet petitione: de Nigrono alterum.

Et fuerat quidem animus, neglectâ Nigroni defensione, rem ipsam tantùm agere; quòd parum ad summam rei videretur pertinere, lapsus ne aliquando fuisset Nigronus, quem diligentissimum, atque eruditissimum quidem, sed ho-

summo

††† 3

minem

IX

IX.

Causæ totius partes aut; Res ipsa;

X.

& Nigroni defensio.

III

Ad Lectorem.

minem fuisse scio; Verùm tam indignis modis
haberi virum clarissimum, ac venerabilis me-
moriam ita doleo, vt iustam mihi eius defensionem
esse suscipiendam decernam. Poscit hoc
fides, quã ille in hac tota causa versatus est; po-
stulat ipsa Respub. ne qui pro illius incolumita-
te caput periculis obiecerant, impunè ab aduer-
sariis post mortem lacerentur, quasi non respon-
suri; neque enim Castaldus, neque alius quis-
piam, qui viri eruditionem, atque eloquentiam
noster, in viuentem tam licenter fuisset debac-
chatus, sed mortuo leoni barbam vellere vel
mures audent. Flagitat demum obseruantia mea
erga virum, morum probitate, eruditionis ma-
gnitudinè, gestisque muneribus venerabilem,
qui me, quamuis ætate, atque scientiã imparem,
amicum appellaret.

XI.
*Operis di-
uisio,*

Itaque, vbi Castaldum de stylo, ac laudatori-
bus, deque probationum iure, atque onere inter-
rogauero; tum ad causam explicandam aggre-
diar. Et quoniam ea tota vel tabulis, testibusque
productis; vel argumentis ab ipsã temporum
contentione, rerum naturã, personarum condi-
tione petitis, agi potest: Testes (nam tabulæ nul-
læ producuntur) confutabo; mox temporum
rationes explicabo; tum personas excutiam,
remque totam diligentissimè examinabo. Po-
stremas interrogationes Nigroniana sibi habe-
bit defensio.

XII.

Porro interrogationibus agere visum est: ne
somnia

Scribendi occasio.

somnus obrepat disputantibus, & quia commo- *et agendi*
dissima verum eruendi eā ratio sit; quæ si acrior *ratio.*
fortè cuipiam videatur; dummodo à contume-
liis, ac maledictis, meo magis ingenio, quàm ad-
uersarij exemplo, abstinere, fecisse me officium
meum credam. Et profectò, nisi Religioso vtrin-
que nomini reuerentiam deberem, is est Castal-
di libellus, qui validiori adhuc scribendi genere
confutari iure debeat. Cæterùm ab eruditione
ostentandâ volens abstinere, quæ, me quidem iu-
dice, causam potius impedit, ac lectorem dele-
ctat quidem, sed abducit.

Quoniã verò in ipso disceptationis pulve-
re complura ego documenta, cum publica, tum
priuata, Epistolas, Aduersaria, testimonia, sub-
scriptiones, aliãque monumenta ritè obsignata
ad fidem faciendam persæpe appellaturus sum,
hic Lectorem in antecessum monitum volo, hæc
omnia me, quàm primùm, Romam rediero
(quod ante proximam Quadragesimam eā in
vrbe concionaturo Deo auspice, & fortè ante-
quam hæc Interrogationes lucem adspiciant, cō-
tinget) in nostro Romano Tabulario fideliter
depositurum, tum ad rei gestæ perpetuandâ me-
moriã, tū vt vbi ea reperiri queant, nemini la-
teat; tum vt vnde, ad ipsorummet sinceritatem,
integritatem, ac pondus, si fortè opus sit, in quo-
cumque legitimo tribunali inspiciendum ex-
plorandumque peti possint, compertum sit; tum
demum vt nonnullorum testium nomina; quæ
in præsentis, qui suppeditarunt, dissimulata ac te-

Et omnino esse iusserunt, non Cimmeriis ex an-
tris à me euocata, neque pro arbitrio composita,
sed genuina & solida, dati in hanc caussam, si
quando vsus erit, Censores liquidò recognoscât;
ne quis forsitan interim, dum mihi ea vulgare
fas non est, ceu euanida eleuare, aut reiicere solu-
tum sibi temerè existimet: quod mihi prædican-
dum fuit, ne testium anonymorum fidem ex
Iuris Prudentiæ oraculis Castaldus reiiciat; qui
hoc nomine Nigronum exagitat; quasi verò illi
difficile fuisset recenti adhuc fabulâ, quod mihi
post annos amplius x. expeditissimum fuit.

Denique quia aliam ego in meis Interroga-
tionibus, quàm Castaldus suo in Pacifico Certamine, viam institi, vt cuius perspectum sit, nihil
eorû, quæ ad caussam faciunt, à me fuisse negle-
ctum, sed cuncta planè siue in Ignatij constantiâ,
ac decus, siue in Nigroni doctrinam, atque existi-
mationem obuersa torméta, præualidè esse euer-
sa, singulaque candidè, collatòque propiùs pede
excepta ac reiecta; adieci ad calcem operis accu-
ratum Indicem, in quo Castaldianas Animad-
uersiones ordine recensitas, simulque exaduer-
sum, quid singulis à me partitè repositum sit, lo-
cis diligenter indicatis, adnotatum Lector offen-
det; quò scilicet collatis mutuò tesseris, diiudica-
re possit, ecquis nostrum pro veritate pugnet,
quis illam oppugnet. In cuius etiam gratiam ad-
do, me in Pacifici Certaminis paginis numeran-
dis Surrentinam Editionem esse secutum.

Anim. 7
P. 45.

INTERRO

INTERROGATIO PRIMA.

Initio
Pacifici
Certa-
minis.

DE CASTALDI PLAUSORIBVS,
Stylo, & Operis titulo.

*Maledictis vehementibus, conuitiis, atque
fallaciis præter morem officiumque
omnia passim scatere.*

VÆRO abs te, Ioannes Bap-
tista Castalde, putesne ad offi-
cium hominis modesti perti-
nere, laudatores plausoresque
ita conducere, vt non modo te
laudibus inanissimis inflent,
sed & illiberalibus maledictis
iaciendis aduersarios lacestant;
ac veluti rorarij velites tuorum
maledictorum legionibus prægrediantur? Annon va-
nissimè laudant, cum *Te orbem terrarum tuâ predicatione
illustrasse dicunt?* Hoc sine ingenuo rubore tu
audis? Quota enim te Italia? quæ te nouit Germania?
quæ te Hispania? quæ Gallia? quæ te nouit Germania?
Cum te affirmant in vno Nigrono *Totius mundi inge-
nia expugnasse?* quod anceps dictum secus interpretari
nolo, sed ad laudem traho: Cum nouo belli ac victo-
riæ genere *Mortuos te ingulare prædicant?* quâ admira-

I.
*Laudatores
Castaldi
vanitatis
arguuntur.*

A bili

bili fortitudine iam Turcas omnes delere te posse confido : Cùm te *Gloriosum militem* vocant, teque aiunt *in Caudâ exercitus sui habere charitatem*, quod fœdè non minùs, quàm ineptè chartis illitum Latinis est ? Cùm te Ioanni Baptistæ Præcurfoti componunt ? Contrà quem enim Herodem depugnasti ? Mitto reliquas Laudes, cùm mèrita anteueniunt, Castalde, onerant, non ornant.

II.

*Mulier
prece empti.*

An eos à te conductos negabis, quos infimis precibus emisti ? Questus est ex illis non nemo, se duos integros menses nobilis matronæ à te, tuisve submissæ precibus tandem aliquando victum, testimonium dixisse laudationistuar, quod tamen modestissimè fecit, procul ineptiis, ac maledictis. Nomini parco, dicturus tibi Castalde (si fortè, inscio te, alij hoc tentarunt) quandocumque scire volueris ; parco, inquam, nomini, ne stigmata leuitatis viro inuram, qui bimestrem matronæ oppugnationem non tulerit.

Disfimulo interim illorum ineptias, qui te Orpheo, atque Herculi componunt : Et stipes verè, & cautes sit, qui vanitatem scribentis non irrideat. Tu Orpheus, Castalde, qui nondum Latinè scribis ? Tu Hercules, qui in Mortuum pugnas, quem vitum rogaueras ; ne te scriptis vrgeret ? Prætereo catachresim *doctrinam tuam fontem è paradiso progredientem sibi videri dicentium* ; qui se, quàm illius fuerint illius fontis latices, plane produnt ignorare, cùm illis tuam hanc scriptionem tot maledictis lutulentam comparare non dubitant. Mitto sannas in nos plusquàm scurriles, dum *verecunduli, ac taciti agere* dicimur, & *illud vulgatum profari* : Parco *defuncto* (quod grandioribus characteribus fuit scribendum, ne quid contumeliæ deesset) & *belle bellissimum scrupulum iniicere*, scilicet triennij silentium non studio Charitatis, sed degeneri timori imputauit quisquis ille fuit, qui viris nobilibus os subleuit.

Ex litteris P.
Bart. Bel.
uaderij.

III.

*Et parum
Latini.*

Taceo pueriles in re Grammaticâ hallucinationes, quibus ea testimonia tanquam gemmis Erythræis distinguunt

distinguuntur; quanquam tota tua scriptio ita illis exundat, vt, nullo penè labore, collectam illarum lineam apud me habeam, quam magno emptam vellet Valla, vt eius Elegantiarum libellus superbissimè posset exornari; verùm hæc, aliæque tuæ Logicæ incomparabilis, additæque diuinarum scripturarum interpretationis ornamenta in aliam, si cui animus erit experiri, scriptioem seponamus.

Disimulo in eorum non nemine, cui nobilitas ingentes animos facit, ingrati animi maculam indelebilem, quòd non leuibus à Præsìde nostræ Societatis beneficiis affectus, & à Sociorum nemine vnquam læsus, in eam liberrimè inuehatur: Non excutio nouam vocis *defensionis* vsurpationem; nam qui libellum tuum Defensionem Ordinis tui dixit hic quoque idem dixit Nabuchodonosor iuranti, quòd ab omnibus regnis, quæ illius tyrannidi vltro ceruices subdere noluerant, se defenderet, hoc est, vt omnia, quantum conari posset, pessundaret, ac deleteret. Hæc mitto omnia, & antequam ad maledicta transeo, tuos omnes plausores meos nitos opere quàm maximo ego peruelim, vt temperantiùs in futurum de alienâ famâ loquantur, nè in alienam contumeliam venusti esse velint: nam si dicere pergant quæ volunt, audituri fortè sunt, quæ nolint. Et nostro, si his armis pugnare modestæ esset meæ, sequitur de vulnere sanguis, scirem & ego in nomine ludere, morèsque aliquorum, & empros, nobilitate, aut gratiâ litterariæ Reipublicæ titulos, dignitatèsque ludos facere. Sed pluribus abstineo: Tu verò, Castalde, putasne mihi, meisque amicos adedò nullos, aut ita nullius esse dignitatis ac nominis, vt cum tu non paucos fabulæ tuæ laudatores in manipulos deduxeris; centurias legionèsque huiusmodi, si inantibus nominum clarorum causæ firmamenta constarent, sub signis habere non possim? Sed viceris hæc plausorum pompâ, vt etiam contumeliis.

Quis enim ex te, Castalde, an ea, quæ illi maledicta

V.

Notatur
ingrati animi.

Judith
c. i.

VI.

A 2 dicta

Castaldus
plausorum
suorum ana-
ledicentiam
prestare de-
bet.

dicta iaciunt, tu probes? hoc enim scire vehementer opto. Quid ais? Probas? Igitur criminis particeps, & maledicus es. Improbas? Cur igitur ab iis, quorum tibi est improbara maledicendi licentia, laudari non erubescis? Laudari à laudatis viris, ea demum ingenua, & probabilis gloriæ vsura est: ab illaudatis, illiberalis est laudatio omnis. Quid autem tam illiberalis, quàm scurrarum more maledictis ludere? Id factum abnuis: certè non potes, si ea legisti; quod si non legisti, prudentiam tuam si desiderari dicam, de me queri non potes. Sed age, maledicta, de quibus te interrogavi, videamus. Vocatur Nigronus: *Vmbra stridens*, & ab eo dicitur, *Dglis larvata veritas: Nigra dicitur avis sacros tuorum parentum manes. pertinaci crocitatatu deturbans: dicitur nos omnes Millenarij veritatis ofores technas struere, in quas simus casuri: Vocamur tue Religionis Euerfores,* quam ego calumniam iniquissimè fero. Deuouemur diris acerbissimis. *Taceant, pereant, & Nigrono imprecatur non nemo, Vt in puluere dormiat, & quasitus non subsistat.* Hæcine tu probas Castalde? Perge porrò: Confertur Nigronus *Goliato*, tu *Dauidi*, atque ob illum prostratum (quasi verò Lutherum, Calvinumque deuce-riis) tibi cœlesti in Capitolio triumphus decernitur, vnus tamen tantum Senatoris sententia. Dicitur à te deuictus *Latitare voluisse sub silentio, & insignia tibi tradere victoria, & quasi Philistæus aliquis à te Generoso Samsonè proculcatus: Dicitur, Esse in perditione, & nec veritatem, nec misericordiam Dei posse narrare.* quod dictum inhumanum planè, atque impium, & viro, qui dixit, longè indignissimum est: Nos omnes componimur Epuloni, qui mortuum in viuentium scenam induximus. Dicitur è *tenebris sepulchri tenebricosus prodire Nigronus; & incautissimè Larua Nigroni auras veritatis concutere. Dicitur, Ad Omi finem ex inopinato præcæ ascendere, & forte suis offusis tenebris, in lucem inachi quoquo modo posse.*

VII.
qua verox
est, cum a-
liorum.

VIII.

Tunc Mari Torelle, cum tuâ hac prociacitate inca-
stigatus.

stigatus hinc mihi abires ; nisi ego iuratam huc attuliffem patientiam ? Tu Iulio Nigrono , viro omnigenâ non minus virtute , quàm disciplinis omnibus ornatissimo , quique sexaginta propemodùm annos religiosis moribus spectatus , probatus , laudatúsque est , qui summâ constantiâ atque pietate , me præfente , obiit , ita conuiciareris ? Verùm quid ego Marium Torellum acctiso , qui nusquam est ? Res planè admirationis plenissima , hominem hunc I. C. tanti esse nominis , ut libello tuo pondus aliquod auctoritatis maledictis posse addere credideris , cùm illius nomen in Albo Iurifconsultorum totius regni Neapolitani diù quæsitum nusquam comparuerit . Vt mihi proinde ex manifestis dubia æstimanti fallaciam aliquam hîc adornatâ esse suboleat ; quod tamen in medio , donec aliquid diligentius explorauerim , mihi est relinquendum , ac de re quærendum Castalde : quo enim demum ore hæc audis , & probas , quæ tui Certaminis verissima probra sunt ? Hæccine Pacifici Certaminis denunciatio ? Fac tibi cum Luthero , & Caluino , aut si quos hostes Ecclesiæ Dei proximo seculo tetriores effudit Orcus , decertandum fuisset , quid grauius dici potuit ? Dissimulemus interim alia , grauia illa quidem , si sola dicta essent ; sed consuetâ multorum vnâ peccantium felicitate , immania hæc inter , nunc temporis mihi negligenda : satis enim habeo , si de istis , quæ in medium attuli , te interrogem . Quódnam igitur de illis iudicium tuum sit , ex te scire volo . Cum eâ enim , quam profiteris , moderatione scribendi , quomodo ista conueniant , non intelligo : sed frustra ego tuum de aliorum maledictis sensum exquiro , quem tuis vbique prædis .

Nec mihi ampliùs dissimulandum est , verùm erumpenti veritati locus dandus , & , quæ hîc subest fallacia in lucem protrahenda . Dixi à tuorum aliquo plausores tibi conductos , quod hominis vani videri potuit , & in magno quamuis sapientum numero aliquem vnũ ,

*Tum Marj
Torelli præ-
cipuè.*

IX.

*Dirigitur
fallacia
nominũ il-
lustrum.*

qui studio partium leuiusculè egerit, reperiri minimè mirum est; sed parum dixi: aio nunc, quicumque hoc fecit, ab usum planè licènter summorum virorum humanitate: rursùmque aio per summam impudentiam ab eo homine confictos fuisse codicillos alieno nomine, intolerabili Lectoribus illudendi licentiâ. Et quidem iam mihi, cùm primùm ineptias illas infectissimas plaudentium legissem, fraus aliqua ex similitudine styli suboluerat; sed ne temerè quid affirmarem, suspendere malèbam assensum, quàm minus exploratum aliquid in medium afferre. Sumpsi igitur mihi spatium aliquod temporis, vt per idoneum amicum, virum nobilem, ac magnis amicitiiis florentem cum laudatorum tuorum nobilissimis de iniuriâ expostularem; atque hoc maximè pacto exploratâ totius rei veritate, fidenter nunc clamo, nobilissimis viris fucum factum, & clarissima nomina contumeliosis illis libellis non sine malo dolo fuisse subscripta; cùm enim aliquot illorum, ne Latinè quidem satis sciant, rogati tamen siue à te, siue ab aliquo, qui adornandi triumpho tui sibi prouinciam depoposcerat, vt libellum per elegantem, in quo de Ordinis tui, cui addictissimi sunt, præstantiâ differeretur, suis auctum vellent nominibus, paterenturque illi à suis honestatibus splendorem dari; quâ sunt humanitate, nihil de contumeliis, ac maledictis suspicantes, vel vltro subscripserunt, nihil legentes; vel folia pura dederunt. Quâ nobilium virorum humanitate, nisi alienam in contumeliam quicumque hoc fecit (te enim, & probatæ virtutis, quos plurimos esse video, Ordinis tui viros exceptos hîc volo) abusus esset, possent illi excusari; nunc nimia credendi facilitas iniuriarum iure postulatur. Quis enim est mos hic non modo à gentis, ac nobilitatis genio alienissimus, sed planè barbarus, & inhumanus, maledictis eos proscindere, à quibus ne verbo quidem vnquam læsus fueris? In illâ ipsâ gladiatoria monomachia licentiâ, qui hyperaspistæ accedunt, omni abstinent

nent contumeliâ , & ybi vulnera inferri fas esse credunt, maledicta spargi indecorum ducunt : cur igitur hoc illi fecerint in hoc Pacifico Certamine ? Muliebri, ac feruile hoc pugnae genus, quibus hic quaestus in linguâ est, vt contumeliis obruant, quos ne digito quidem audent attingere. Quid aliud, si iniuriarum iudicium intentem, responsuri sunt nobiles viri, alieno scelere maledicentissimæ scurrilitatis rei, nisi nimium se facile credidisse non amplius facturos ? Et sanè qui suo Marte adprobationes eas composuerunt, satis plerique omnes modestè scripserunt, vt pestilitas illa omnis conuiciorum, atque scurrilitatum ab vno altero calamo deriuata videatur.

Sed quamuis hæc grauissima sit accusatio, leuis tamen est; si cum eâ, quæ iam sequitur, conferatur. Nihil hîc mihi tecum est, Castalde, quem ex animi mei sententiâ, ignarum huius fraudis, & fallaciæ, quam nunc prodam, esse pronuncio; sed iustissimè conqueror, tantum audaciæ homini alicui fuisse, vt facinus faceret longè turpissimum. Eum, quicumque ille demum fuit; magnâ voce ad ipsius veritatis tribunal conuenio, & fidenter illi dico, *Ambula in ius*. Interrogo enim illum lege Corneliâ, quâ profectò tenetur, nam codicillos alienos per scelus, vt legislator loquitur in *C. ad leg. Corneliâ, l. si falsos, §. qui autem*. Supposuit laudanti testi, qui eos nunquam scripsit, neque illis nomen suum commodauit, atque id facere ne somniauit quidem. Grauis hæc accusatio est, sed vera: age enim responde, Castalde: nonne tuo in libro laudator vnde uigesimus est Ludouicus Ximenius Ordinis Beatissimæ Virginis Mariæ de mercede Redemptionis captiuorum Theologiæ magisterio nobilis? Est. Nonne strenuè cum aliis ineptit, teque laudibus in Cælum tollit? Primum, inquis, omnino per nego, & tu viro clarissimo maledicis: secundum, eius beneuolentiæ, atque egregiæ in me fuit humanitatis. De illius iniuriâ ne cures, Castalde; fatere modò te ab illo laudatum,

X.

Et audacissima sycophantia, nescio cuius,

XI.

confictus Ludouici Ximenij nomine codicillis,

tam, probatúmque illi fuisse libellum tuum : fateor, & viro, inquis, clarissimo gratias ago habeo quod Lubérne, quæ ille tuam in laudem, & Nigroni contumeliam dixit, híc audire? Audiantur.

Mag. Fr. Ludovicus Ximenes, Ord. Beatissima Virginis Maria de Mercede Redemption. Captiuorum.

Frustra in stadium Pugnator secundo accessit, qui in primæ atie superatus abscessit. Quem viuum supplex una responsio deiecit, & vicit: mortuusne stabit? aut milles confossus triumphos sperabit?

Extimuit viuus con fracto gladio iterum inire certamen, atque debellata vibrare denuo arma. Siluit, & sub silentio latitare maluit, quàm rursus reiectum ab arenâ discedere. Sustulerunt mortuum, sperantes, quod vel sic timorem incuteret: sed quæ viuum non timuit, mortuum non expauit. Principio contempnit, indignans mortuo respondere, postea ut pareret, quæ mira legis parant. Arcum continuit, qui productior maiori virtute percussit. Vinat itaque felix, & columis, sua Religionis custas, & columen. In puluere ille dormiat, & quæsitus non subsistat.

Papæ! quàm basilicè! iam Troffulus triumphares; nisi hæc omnia Ximeno ab aliquo Simiâ sycophantâ essent afficta, nihil enim vir grauissimus his ineptiis scripsit, nihil dixit, cogitauit nihil. Audi, Castalde, quid ille pridie Kal. Nouemb. anni M. DC. XL. scriptis codicillis suo Chirographo testatus sit, quos ego codicillos ritè obligatos habeo in meâ potestate. Reddam Latine fide meliore, quàm stylo.

Dico ego Mag. Fr. Ludovicus Ord. D. N. de Mercede Redemptionis Captiuorum, quatenus ostenso mihi, & à me viso nomine meo in libro, cui titulus est: Certamen Pacificum Io. Baptiste Castaldi, edita à PP. Theatinis, miror aliquem ausum esse ibi lud ibi apponere, quia ego conscius huius appositionis non sum, & impostura est, quæ mihi fit; In cuius rei testimonium hoc Chirographum meâ manu firmavi. In hoc Conuentus sanctæ Vrsula Neapoli, hodie 29. Octobris. 1640.

Ego Magist. Fr. Ludovicus Ximenes, &c. affirmo ut supra.

Ego

Ego Fr. Io. Bapt. Grotius Secr. & Definitor huius Prouincia Italiae, & Sicilia, fidem facio supradictam subscriptionem esse Patris Magistri Ximenes suâ propriâ manu factam, agnosco enim eam, & me presente subscripsit. Atque ita ego meâ item manu firmo, & sigillo Ordinis munio eâdem die, & anno, vt supra.

Mag. Fr. Ioan. Bapt. Grotius, Secr. & Definitor.

Mag. Fr. Michaël de Cernallo Prouincialis.

Locus + sigilli.

Quid ego hîc tibi faciam, Castalde, cui aliena scophantia præstanda est? aliena, inquam, neque enim mihi persuadere possum, te conscio, tantum scelus susceptum fuisse, quod iterum dixisse non piget. Certè mihi omnium testium tuorum suspecta iam nunc fides, nec illis credere iure amplius cogi possum: & dissimulâssem ista quidem, nisi hoc esset in causâ præuaricari; sed pergamus, & de tuis maledictis videamus.

Quæro igitur, Castalde, an maledicta in nos, & in Nigronum, nullâ mortui, nullâ Religiosæ familiæ reuerentiâ dixeris? Quid ais? Fateris ingenuè? Do libens veniam, nec pœnas reposco. Negas? non ideo muto, sed dic tamen, quo loco hæc, quæ iam recensebo, habenda tibi videantur? Separemus, quæ in Nigronum, & quæ in Ordinem totum dicis. Ordiamur à Nigrono. Eum enim *Gloriosum gigantem gladio suo perimere* a te velle profiteris: Et *versutum* b. non semel appellas, quod sine conuicio non dicitur: Ais *Insidiosum fictionibus adinventionibusque te infestare* c; *Non verum, sed veri fucum rimari* d: Et *fundamentum vite spiritualis evertere*; hominem, qui de illo viuendi genere tantâ cum laude scripsit eruditissimos libellos: Minaris, te *os illi obstruendum* f. Accusas, vt vanum & superbum, monesque, *ne velit ambulare in magnis, & mirabilibus super se*. Reprehendis vt hominem *ira impatientem, & oppugnandi libidine victum* h, & *carnali sapientiâ imbutum* i.

Argumenta, quæ ille spicas dixerat, nullâ cuiusquam

XII.

Castaldi
maledicta
in Nigro-
num.

Animad-
XXII.

a p. 170.
b p. 173.

c p. 180.

d Anim.

HI p. 29.

30.

e Anim.

f p. 15.

g Anim.

IV. p. 38.

8. nim.

XIII. p.

112.

h Anim.

XXII.

p. 198.

i Ibid. I.

p. 191.

B

iniu

iniuriâ tu spinas, ex quibus non uuas, sed tribulos colligas. Vocas eius Dissertationem *Famosum libellum*¹, *Abortiuum*, cui prudenter iudicio melius fuisset, si absconditus non subsisteret, sicut qui concepti non uidentur lumen^m. Et tanquam Sacchini modestissima tuæ ad Marcum Thienzum Epistolæ confutatio, *Mastix satyrica* fuisset, ab illo te dotes impetitur. Nigronum, ut fallacem totis quatuor Animaduersionibus^o laceras, atque ut Tautologia vitio laborantem traducis. Ut paedagogo, & cum Grammaticis educato^r illudis: ais, *Et Nigronus, & Typographo præstitisset in tenebris continuisse magis, quam aspexisse lucem, quod quidem utriusque honorabilis, nunc certe probrosum, & tu quamuis deceptus, certe Lectorem non decepisses*⁹. Tum *Parco tibi, quia ignorans fecisti*. Quid grauius diceres, si Caluini Institutionem edidisset? Iam uero de toto Ordine, quam ueneranter loqueris, qui nos *Venerabiles tibi Patres*^r appellas?

k Anim.
VI. p. 51.
1 Anim.
XXVII.
p. 236.
m Anim.
1. pag. 2.
n In præfat. p. 5.

o Anim.
XXII &
deinceps
P Anim.
XIII. p.
117.

9 Anim.
XXI. p.
169.

r Præfat.

p. 5.
s In fine
p. 236.
1 Præfat.
p. 5.
h p. 7.

r Anim.
XIII p.
124.

v Præfat.
p. 7.

XIII. An non dicis⁹, *Nos pepigisse fœdus cum morte*? Nos *Societatis fœdera & pacis terminos*^r transilire? *lunxisse pœnas alterius ad alterum, & pennarum in te struxisse phalanges*^u? scilicet: *Tantæ molis erat Castaldi uertere dicta*. Accusas nos, ut intolerandæ superbiæ reos, & quidem per calumniam, dum post contumeliosissimam disputationem, quasi morum aliquis magister grandi admones supercilio: *Non ergo Perfectionis fastigium præ cæteris sibi adscribant, qui infra cæteros*^u *perfectioris obseruantie monilibus non ornantur*^r. Per acerbissimam calumniam ista dicuntur, quis enim nostrum præ cæteris fastigium illud sibi adscripsit? In eo consistere Societatis nostræ Institutum opinamur, & uerissimè quidem: at nullos eò euasisse præter nos, quemquam nostrum dixisse, contumelia est, & maledictum.

XIV, Traducimur, tanquam supposititiū libellū Nigroni^v nomine vulgauerimus^v; quod sanè à te, Castalde, dici omnino par non fuit; nisi fortè memoria excidit, te anno XXIII. ad Nigronam tum Domus nostræ, ad D. Fidelis, Præpositum Mediolani sub meridiem adiuise, &

XIII. Et Societatem uniuersam.

XIV. Nigronis solius Dissertationis Historia auer.

se, & ab eo contendisse, ne quam parauerat, Dissertationem Historicam euulgaret. Sed oblitus id fueris. Ego, qui morienti Nigrono affui, sanctè affirmo, libellum hunc reliquos inter ineditos supremâ expoliturum manu ab eo nobis relictum, qui deinde vnâ cum aliis eruditissimis opusculis lucem vidit, nullis vnquam tenebris obruendus. Quod si mihi affirmanti fidem adiungendam negas, testem appello virum omni exceptione maiorem, nec tibi, vt arbitror, ignotum, Carolum Sangrium Societatis nostræ Præposito Generali pro Italicis prouincijs Assistentem. Recitetur eius Chirographum.

Ego Carolus Sangrius Assistsens Italia Societatis IESV, fidem facio, iureiurando etiam, quatenus opus est, interposito, mihi, cum Prouincia Mediolanensi præessem, à P. Iulio Nigrono Domus Professæ D. Fideli Mediolani nuncupata Præposito sapiens narratum, ab se lucubratiunculam quandam Apologeticam elucubrari aduersus P. Ioannis Baptistæ Castaldi Clerici Regularis, vulgò Theatini editam Epistolam, in quâ is iure, ac verè à se scriptis vulgatum tuebatur, S. Ignatium Societatis IESV Fundatorem olim à B. Caietano ut se in eandem familiam Theatinorum cooptarēt, petiisse; quod tamen ipse in Commentarijs Asceticis nullo solido nisi fundamento docuerat: cum autem paucis post mensibus idem P. Nigronus morbo correptus, ex quo etiam decessit, à Deo se euocari sentiret, eandem lucubratiunculam, quam Dissertationem Historicam inscripsit, iam absolutam penitus atque perfectam è cateris suis scriptis excerpssisse, mihi que in manus, vt in lucem, si videretur, factâ à R. P. Generali potestate, edi posset, tradidisse. At ego libellum apud me annis compluribus, quod Ignatiana petitionis fabellam silentio ipso interitura sperarem, de industria clam habui. Vbi verò illam deus animatam, atque in suggestum elatam frequentique concioni propinatam rescui, tum enim uerò taciturnitati modum ponendum existimaui, acceptâque à R. P. Generali facultate, Dissertationem Neapolim, ut ibi imprimi uideretur misi, eâque in urbe illa ceu legitima P. Nigroni prole, per modum etiam, vel ipsa doctrina, eruditio, &

*modestia reliquis eiusdem Patris operibus gemina satis testan-
tur, foras emissi est. In quorum fidem his propria manu subscri-
psi, ac n. uneri mei sigillum apposui. Roma 11. Maij, ar. no 1641.
Locus + sigilli*

Carolus Sangrinus.

Nos in vltimum Ecclesie locum conuicis, qua de re, quantum nostra interest, publico tibi Societatis nomine gratias tibi agendas mihi puto; quocumque demum id animo a te scriptum sit; Nam de veritate, quoniam ea res publicae aliquantulum interest utilitatis, in loco videbimus. Haec omnia, & alia adhuc longe grauissima, quae clanculum iaciuntur, libentissime ferrem.

XV. Vnum est, in quo irasci, ac dolenter tecum agere, *Quicquid Castaldo iure potest expos- tralare, quod hostis Clericorum Regularium ab eo falsissime fingatur.* Castalde, te, Ordinemque tuum totum vehementer obsecro, vt per vos mihi fas sit. Id enim cum de Nigrono, tum de Societate vniuersa, quae librum dignum luce publicae censuit, a te dicitur, cuius si ille, si Ordo vniuersus, si quisquam omnino nostrum affinis est, immanissimi flagitij poenam deprecor nullam; si vero per iniuriam affingitur, tuos ipsos sodales viros probitate ac sapientia nobiles, quibus haec minimè probari scio, hic appello, vt inter nos iudicent, quis nostrum iustis conqueratur. *Ais, Nigronum Religionis vestrae perdende quantum quantum est, incumbere.* Hoccine cogitasti Nigronem? Liceat nunc te mihi excitare, vt vel pro te in tam atroci criminatione respondeas. Ille sane, si hac mortali adhuc auram vesceretur, dolentissime sic tecum, Castalde, expostularet. Egone tantum scelus concepi, vt Clericorum Regularium familiam perditam vellere, quam amplissimis laudibus exornauit? Ego illam familiam, cum qua, antequam tu, Castalde, pomum discordiae iaceres, summa fuit animorum coniunctio? Sed quid mihi agendum fuit veritatem tuenti? Dixeras enim, opinor, Ignatium ad vestrum Ordinem allici potuisse paupertate vestra eximia, quippe stipem non mendicante. Respondi, Ignatio olim visam, & mihi nunc

In Praef.
Pacifci
Cerrami
nis, p. 6.

nunc videri longè sublimiorem, quæ se vsque ad mendicitatem abiicit.

Quæ hîc est Ordinis iniuria? si continuo vos sublimiorem, quàm Francisci alumnos, aut Societatis Professos paupertatem colere non dixi, iniuriam feci? Dixeras allici potuisse fructu plurimo animarum. Respondi vos, per illa vestra initia, non eam operam, quam nunc nauatis perutilem, illi animarum quæstui dedisse. Cæterum vbinam à me dictum merè contemplatiuam vestram familiam fuisse? Si continuo Apostolos non appollui, si aliquid ampliùs Ignatium cogitasse dixi, vos ego perdere volui? Vide, ne superbum sit, neminem sibi velle præhaberi: Dixeras nouum fulgorem ex coniunctione *Clericatus*, & *Monachatus* Ignatij in oculos incurrisse: Negâui nouum fuisse fulgorem istum, de quo Sanctissimus vir Bonaventura gloriatur; quique in Canonorum Regularium familiam nunquam omninò occidit: Dixi Ignatium socios habuisse, quos primis tui Ordinis Fundatoribus in disciplinarum cognitione præferret, quod verè dixi; Omnes enim illi magistri in artibus, & in Theologicis diù multumque versati. In quo ergo vos læsi, Castalde? Quia nimirum Ignatij dictum vulgavi? Sed nisi perperam interpretaris, ille vaticinatus est; nam tantâ vos olim celebritate concionum, cæterorumque ministeriorum non agitasse, præterquam quod litterarum monumenta loquuntur, si qui vicini temporum illorum adhuc tecum peregrinantur, senes optimi, ac probatissimi, profectò non diffidentur.

Hæc si dolenter tecum Nigronus agat Castalde, tu quid respondebis? Scisne, qui dimittit aquam, caput esse iurgiorum? Si te Nigronus, si Ordinem tuum, si quemquam verbo læsit, si dictum liberiùs dixit, si ludibrio habuit, si ludos fecit, si fannis illudit, si bellum ex pace collegit, nihil deprecor, quin calumniarum, atque iniuriarum à te postulatum, quod tu amarissimè

B 3 facis,

XVI.

*Nihil enim
hostile dixit.*

XVII

*Nec omnino
grauiori.
verbo usus
est.*

facis, omnium gentium, atque ætatum iudicio damnes. Verùm si coactus in causam ingressus est, si argumentis validissimis, summâ usus est modestiâ, danda homini venia ea dicenti, quæ minùs tibi placuerunt; quî enim aliud fieri potest, cum de veritate certitur? cum facti quæstio est: cum Institutorum, hominumque necessaria causæ instituitur comparatio.

XVIII.

*sed necessa-
riâ usus d.
fensione.*

Quæritur, exempli causâ, An à vestra paupertate allici potuerit Ignatius? Tu probabile ais; Nigronus fieri potuisse negat. Hucusque, nisi tyrannide Pythagoricâ nos premis, nulla tibi facta iniuria est. Probas eâ ratione, quòd ea summa sit in Ecclesia Dei: Negat Nigronus, & Frãncisci mendicitatem reiectæ tantummodo in Deum spei, hoc paupertatis nomine, anteferendam putat. Si hoc est ipiuriam facere, Castalde, iam, opinor, mihi arenâ excedendum est; paucissima enim ex dictis tuis probaturus sum, nam in plerisque omnibus veritatem desiderari puto.

XIX.

*quod & mi-
hi faciendû.*

Cæterum, dic ingenuè, Castalde, atque ex animi tui sententia, si Societatem, vel ab amplitudine ministeriorum, vel ab Apostolicis missionibus, vel à gloriosis mortibus eorum, qui tam magno numero infidei causâ ab eiusdem hostibus atrocissimis trucidati obierunt, vel à gentibus, populisque ad Christi nomen allectis; vel à continuis cum hæretica colluue bellis, vel ab infinitis in omni disciplinarum genere, cum immortalis eruditionis fama editis monumentis; vel à capitum numero, quæ suprâ xvii. millia, xxxvi. In fine, amplius Prouinciis continentur: vel à Gymnasiorum, P. 237. atque Academiarum splendore tantillum præhabuisset, dic quæso te, an non verè gloriarius esset in Domino? an ad perdendum Ordinem tuum clarissimum incubuisset? Annõn stella differt à stella? Et Benjamin (nam nos fratrum vestrorum minorum locò habes, cuius rei causâ gratias ago; toto enim in certamine vt hostes habuisti) plures partes obseruerunt. Nulla igitur causâ tantarum querelarum, nulla maledictio-

rum:

rum fuit. Quæ cum ita sint,

Quæro abs te, quî tuo huic libello, quod à maledictis inchoasti, Certaminis Pacifici nomen imposueris? Hæc enim uerò, ut cum Iurisconsultis loquar, est *protestatio contraria facta*. Pax maledictis non feritur, nec falsis alitur accusationibus; Dicere quis possit admirans, qui nouus hic mos, *Pacem orare manu, præfigere puppibus arma*? Mihi nec tecum, nec cum vilo Catholicorum bellum est; nam ab adolescentia in hac Ignatij Schola in Ecclesiæ hostes bellum gerere, ab ipso erudimur tyrocinio, neque ad hunc usque diem operæ nostræ Rempublicam pœnitet: Catholicas inter legiones (sic Religiosorum familias appello) aliquam oriri æmulationem non inutile creditur esse Reipublicæ, ut ipsâ æmulatione acrius in hostes prouant, atque in eos iustas iras effundant: verum si usque ad arma, & bellum erumpant; iam scelus est, & publicum flagitium. Edico igitur fore, ut quamuis iræ causas haud procul habeam, illam nihilominus teneam, ac de rerum, argumentorumque veritate ita quæram, ut non vulnerem charitatem. Sequar Nigroni sapientissimi, atque amicissimi viri candida vestigia, in quibus, qui se spinas inuenire arbitrantur; videant, ne delicatiores sint, quàm ut sibi contradici, ac se refelli ferre possint. Ego te, Castalde, nunquam vidi, sed amo nihilominus religiosorum mores, laudoque diligentiam, quâ clarorum virorum gesta prosequutus, facem posteris præluxisti; quo tamen in opere tibi errorem aliquem obrepisse si demonstretur, cur tantoperè indignaris, qui Ribadeneiram, & Orlandinum mendaciorum reos supremo conatu agis?

An tibi fas sit, ab Orlandino tradita, si cum tuis pugnant, liberrimâ oratione vanitatis accusare; mihi eodem iure tecum experiundi fas non erit? Ordinem ego tuum, ut magnum Ecclesiæ ornamentum, & nobilitate, virtutisque excultissimum amo, ac diligo. Habeo in illo viros amicissimos, & sanguinis cõgnatione coniuua

XX.

Tiulus libri Castaldini fallax.

In Epist.
§. 16. &
31. in
Certamine
Animad.
uer. 10.
& alibi.

XXI.

Nulla cum Ordine reo suscipitur contentio.

coniunctos adolescentes bonæ spei, quod perhonorificum mihi duco. Si bonis vestris frui vobis animus est, me inter admirantes, laudantes, plaudentesque habebitis, licet de plebe vnum, vt anno seculi xxiv. habuistis, cum de Andreæ Auellini laudibus Augustæ Taurinorum coram Carolo Emmanuele Duce frequentissimam dicerem ad concionem: Omnes ingenij, eloquentiæ doctrinæque opes, quantulæcumque demum illæ sint, vestræ gloriæ, tuendæ, atque amplificandæ libentissimè profundam, sanguinem etiam si res ferat, libenter daturus, quod ex animi mei sententiâ dico.

XXII. Verùm siue Castaldus, siue quis alius Patrem meum lædit, Matrem meam oppugnat, patimini, rogo vos, Patres, per vestram fidem, me repellere ac dedocere, quod à vestrâ modestiâ, atque humanitate, quam plurimam profitemini, impetraturum me nullus dubito. Separent tuam, Castalde, à communi causâ; tecum enim acrius, sed intra modestiæ fines, agere mihi consilium est; Irascor enim tibi iure, qui quietas res primus turbasti, vulgarâ domesticâ fabulâ, nullo demum operæ pretio; nisi aliquod fieri credis, vt dictum dicas, amicum perdere. Sed non ita est; Scio inter amicos offensiones enasci, quæ tamen amicitiam non dissoluant, & quam Christus sanguine suo coagmentauit, nulla iniuriarum tuarum perdet acerbitas.

XXIII. Eam qui amant, officium à nobis nullum desiderabunt; qui bella ferunt, vt crescant, alios sibi hostes querant, in quos incurrant: nobis milite limitaneo, & armata pace satis erit fines tueri. Nam si hanc ferram adhuc recipere volueris, quoniam nouum aliquod argumentum causæque firmamentum afferre te non posse sat scio, iam nunc profiteor me, quamcumque demum conuitiorum procellam effuderis, vt ipso neglectu consenescant, insuper habiturum.

INTERRO

INTERROGATIO SECUNDA.

DE INSCIENCIA CASTALDI
rerum nostrarum.

*CASTALDVM in Societatis IESV Instituto
planè peregrinari, ac proinde falso
multa scribere.*

NON ego tibi Castalde rerum
nostrarum inscientiam obiice-
rem, nisi de illis disputares; ne-
que enim tanti nos facio, vt
magnâ in viri eruditi laude re-
ponendum putem, si quis Rê-
publicam nostram, leges, ac
mores calleat; superbum hoc
esset, atque hominis longè va-
nissimi. Verùm qui eos arguere, qui carpere, ac velli-
care, atque, vt mitissimo verbo vtar, disputare de illis
voluerit, hũc animo illa priùs cognita, atque explora-
ta habere debuisse nõ dubito. Fac enim nos formicinũ
genus esse, quos omnes supposito proteras pede; fuerat
nihilominus hominis prudētis de formicis disputaturi,
illarũ primò cubilia & Rempublicam nõsse; quod à te
neglectum iure quidem ac merito tibi obiicio, ac nisi
senectuti tuæ parcerem, huiusmodi inscientiam, quæ
calum

I:
*Cur inscie-
tia accuse-
tur Castal-
dus.*

calumnias è sinu effudit, gratiùs castigarem. Patieris tamen me tuos hîc errores non dissimulare. *Vi, tuis vtar in Nigronum verbis, ab ipso dicendi exordio compertum sit omnibus, cuius auctoritatis, cuiusve fidei sit libellus tuus, quem à te solo scriptum gloriari, necesse non erat, ipsâ enim scripturâ se prodit.*

Anim. I.
pag. 8.

II.
Primus Ca.
staldi error
de seculari-
bus curis,

Quæro igitur ex te, Io. Baptista Castalde, Quâ demum fide scripseris Animad. xv. nobiscum agens: *Vos ad secularia negotia distracti, laudabili vestro Instituto id à vobis poscente, supergredimini uniuersos.* Quàm multiplex hîc calumnia! Sed vt eius atrocitas, & scribentis animus, vel certè indiligentia palàm fiat, addam, quæ ex Hieronymo proximè antè in mediû attuleras: *Cleros*

P. 142

Ad Ne-
pot.

III.
grani cum
contumeliâ
Societatis,

quia de sorte Domini sunt. Tum ea subdis; de quibus te interrogo. Quid enim? aut ea incredibili negligentia scripsisse te dicere necesse est; aut si eam, quam ibi instituisti, Clericorum, ac nostrum comparisonem vrges, probaturus, quod agebas, nos perfectos absolutosque Clericos non esse; aduersantem sententiam illam esse oportet. Itaque ais, nos de sorte Domini non esse, quod atrocius est, quàm in eos dici debuerit, quorum Ordinem Presbyterorum esse, atque ad Ecclesiam Dei tuendam, & amplificandam Pontifices testantur. Quid autem interfuit, dum reprehendis amarissimâ ironiâ, nullâ Tridentini Concilij reuerentiâ, cuius ea sunt verba commendationis amplissimæ, *Laudabile Institutum*, dicere? Et quodnam laude dignum Institutum esse potest, quod alumnos suos à Deo auertit, ad secularia distrahit? Tum illud, *supergredimini uniuersos*, cuius demum notæ est? Vniuersos? Quos? Etiamne mercatores, institores, caussidicos, tabelliones, scribas? Sed non hîc te iniuriarum reum perago, sed inscientiæ. Nô scie, Castalde, rebus secularibus à Dei sorte distracti, supergredimur uniuersos? idque laudabili nostro Instituto postulante? Omnino, inquis, scripsi enim. At ego te falsi conuincio.

Audi

Audi Constitutionum ab Ignatio conditarum, quibus Institutum omne continetur, & forma Reipublicæ, Partis 4. cap. 3. paragraphum 7. quem profectò legisse debueras, ut de rebus nostris scriberes sine vituperatione: *Ut plenius possit Societas rebus spiritualibus, iuxta suum Institutum, vacare, quoad eius fieri poterit, à negotiis secularibus absteineat, qualia sunt testamentariorum, vel executorum, vel procuratorum rerum civilium, nec ea ullis precibus adductis obeunda suscipiant, vel in illis se occupari sinant.* Hoc legum caput in Summarium Constitutionum, quas nos omnes scire oportet, relatum est num. 45. & in Regulas communes num. 41. Quid hîc expectas Castalde? an ut gravius querar? satis ipsa legis verba te falsi reum coarguunt. Nam si quid fortè aliquando peccatur ab aliquo, id verò, *laudabili Instituto poscente*, non fit. Et amicè te monitum velim, ne Religiosas familias ex paucissimorum hominum moribus æstimare velis; puto enim ubique in hac tantâ hominum imbecillitate esse, quod melioribus doleat, nec ideo dici posse leges exaruisse; quòd à parùm cautis (gravius enim de viris Religiosis interpretari nolo) aliquando violentur. Pergamus.

Quæro, quâ fide differens de iure nostræ paupertatis, dicere ausus sis, non posse cogi Religiosos nostros non professos ad suorum bonorum abdicacionem, cui non modò votæ paupertatis, sed obedientiæ, ut loqueris, exilitas tibi Logico eximio consequens est, de quo in loco videro. Aio, te falsissimum scribere. Recitentur verba Examinis generalis, quod statim nostris tyronibus traditur, primum veluti Instituti, quod suscipiunt, rudimentum. *Quòd si statim, propter honestas causas, bona non relinquat, promittat (ingrediens) promptè relicturnum omnia, ut dictum est, post unum ab ingressu absolutum annum, quandocumque per superiorem iniunctum ei fuerit in tempore probationis.* Audin Castalde? Interrogo te, an cogi possint, qui promittunt ad iniungentis nuntum, se omnia dimissuros? Legerásne, Castalde, cum

IV.
reincitur
ex Cõstiti-
tionibus.

V.
Secundus
Castaldi er-
ror de Pau-
pèrtate plu-
ribus item
confutatur.

Anim.
XIII. P.
123.

Cap. 4.
211.

illa tua scriberes, Constitutionum verba quibus sancitur posse retineri dominium, *Ad certum usque tempus, quod superiori intra probationis tempus videbitur?* Viderasne Constitutionum earundem 3. Partis caput 1. §. 7. & 6. Partis Caput 2. Littera N? Quæro, inquã, an hæc loca videris? Vidisti? Quomodo igitur contra cognitam tibi veritatem tam apertè doces? Non vidisti? quæ tua est prudentia de legibus, in quibus peregrinaris, ad eò confidenter disputare? Adde abdicationem hanc rerum omnium Superioris arbitrio faciendam ita voto paupertatis contineri, atque illigari, vt *Quotiescumque*, loquor Magni Suarij verbis, *superior præscripserit, ac designauerit tempus ad relinquendum dominium, & possessionem omnium bonorum statim obligetur scholaris Societatis ad abdicanda omnia, non solum ex vi Constitutionum (quæ per se non obligant ad culpam) sed ex vi voti, quod per se obligat sub mortali, non quidem obedientiæ, sed paupertatis: vt eo loci locupletissimus auctor est idem Suarius, cui accedunt Sanctius & Molina, quorum aliquem vnum te non vidisse, mirandum est.*

Part. 4.
cap. 4.
lit. E.

Tom. 4.
de Religionē,
lib. 4. de
Societ.
c. 4. n. 3.

Lib 7. O.
M. c. 3.
n. 6.
Tom. 1.
de Iust.
disp. 139.

VI.

Tertius Castaldi error de Opibus Collegiorum ad Domos Professas derivatis.

Quæro tertium ex te, quã fide scripseris Animad. tuã 10. & quia dolum malum suspicari nolo, quã demum incogitantia chartis illeueris: *Quoniam collegia copiosè redditibus cumulata sunt, horum copia subleuari (Professos in domibus Professis agentes, de quibus ibi agis) Apostolicis præceptis satis congruè videri: sicut boni dispensatores multiformis gratia Dei, fraternitati compatiētes: sic enim docet Ioannes: Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo?* Quæro vt hæc tibi errorem detraham, putēsne ita fieri, & clanculariis subsidiis Domos professas à Collegiis iuuari, aut saltem posse? Si primum illud asseris, doleo virum prudentem vulgi sermonibus fidem habuisse, & quæ nobis obiceret, de triuo accepisse: Tum testem inuoco Deum, qui nos iudicaturus est, hoc nusquam fieri, sed legibus,

P. 39.

legibus, quæ id prohibent, suum adhuc honorem, suam integerrimam constare reuerentiam. Eodemque Deo teste, affirmo, aut nulla, aut quàm paucissima esse Collegia, quæ ita bonis abundant, vt facere possint, quamuis maximè velint.

Quid igitur? Censes fieri debere? At, ô bone, scias id legibus nobis interdici. Lege Examinis Generalis cap. VII. *Eueritur.*

1. n. 4. *Nec domus Professorum, nec aliquis eorum, aut etiam Coadiutorum eisdem (Collegiorum bonis) uti poterit.*

Lege Caput 2. Partis 4. & caput 2. Partis 6. Constitutionum; lege Regularum Præpositi Caput 6.

Quamquam quid ego ad ista te ablego, Castalde? Videre hæc poteras apud Thomam Sanctium, &

Magnum Suarium. Reliquum est, vt videas reiiciendam tuam illam opinionem, cuius contrarium, Pontificiâ auctoritate sancitum est, & habetur in diplomatibus amplissimis, Apostolicâ Ioannis sententiâ nequaquam fulciri: Quis verò oraculi sensus, quæ mens illorum verborum sit, nemo est eruditiorum, qui nesciat, neque ego hîc opushabeo inculcare.

Quæro 4. vndenâ hauseris errorè, in quem sæpius præcipitas *Paucissimos* admodum esse in Societate, qui *Dominij sunt incapaces*; quod tuum dictum quàm falsum sit, nôrunt omnes, qui nos nôrunt. Quotquot enim sunt professi, siue ij quatuor, siue tribus editis votis publicum dixerint sacramentum: quotquot sunt coadiutores formati, siue hi domesticis operibus sint addicti, siue in procurandâ hominum salute operam suam Societati nauent; hos omnes dominij ac successionis cuiuscumque omnino incapaces esse scire te oportebat, antequam illa scriberes; tum sociorum omnium censum habere; vidisses non aded paucos esse, vt tu velles, sed omnes omnino, qui societati sese probârunt. Narro tibi Castalde. In hac nostra Mediolanensi Prouincia Ignatij sectatores numerantur *sepmagena* circiter supra trecentos; nam Tyrones de quibus nulla mihi tecum est discordia, ego nõ

Et quartus de paucitate incapacium dominij.

C 3 teneo.

Operis
M. lib. 7.
c. 27. n.

12.

Tom. 4.
de Relig.
lib. 4. c. 11.

n. 9.

Animad.
XII. p.
120.

cento ex his CCCLXX qui Societati longissimis experimentis probati, ab eaque varios in ordines more nostro distributi, bonis omnibus externis planè vacui, atque nudi Christo seruiunt, quosque ne tu quidem iudicio *locuples constituit* Ignatius, CXCI. habes, duas nimirum propemodum tertias. Age, mi Castalde, quiste Boëtius hanc admirabilem numerorum rationem docuit, ut duas propemodum tertias Paucissimos dicas? Sed tu fortè Arithmeticam illam subtiliorem susdeque habes, & iura ceteras tantummodo, nam in C. Inquisitionis ex Glossa didicisti XLIV. paucos dici, quorum comparatione, nos omnes minùs aliquanto esse quàm paucissimos iure conficies. Sed memineris, ó bone, illa XLIV. ex DC. demi. Cæterum, ut multum iura diurnâ, nocturnâque manu versare solitus sis, duas prope tertias paucorum nomine appellatas non inuenies. Non vrgeo te eorum sententiâ, qui Ouidium sequuti, duobus, tribusve vim vocis definiunt, sic enim ille loquitur:

Si paucos aliquis tresque duosque vocat.

Neque Bartolum oraculum illud I. P. tibi obiiicio; qui ultra VIII. non extendi docuit l. scire oportet, ff. De excusatione tutorum. Neque te ad Quartâ reiicio, quæ paucitatis regula est, C. Quando & quibus &c. l. 2. lib. 10. Per me enim fas tibi est; Tertiam paucos appellate C. De Decurionibus l. Nominationum, lib. 10. sed partem ultra dimidiam Paucissimos appellas, iure, quod ego nonerim, planè nullo, ac proinde non sine aliqua veritatis iniuria. Adeo scribendi astu abripiebaris Castalde, ut fynes ad quas offendis non caueres, adeo ne extremi hominum sumus Ignatij sectatores, ut hæc discere non posses? Quis te de Antipodibus ipsis tam oscitanter scribentem seras? Quis historico, etiam de rebus aut locorum incerta ordine, vel temporum longinquitate maxime, disubdit tam immaniter hallucinanti nigrum tibi non præfigat?

De Tri-
ribus.

Quæro

p. 120.

Cic. lib.
7. famil.
epist. 16.

Quæro quintò, quâ fide, aut diligentia scripseris Animad. XIII. Ignatium suos sectatores omnes locupletes, paucissimis exceptis possidendi incapacibus constituisse? Planissimè. quid enim? sed non more Romano loquendo, bene numeratos, sed quomodo Stoici dicunt, omnes esse diuites, qui celo, & terrâ frui possunt. Locupletes planè, atque, ut loquitur Petrus, *Diuites in fide*. At aliorum tendis. Sed falleris turpissimâ inscientiâ rerum nostrarum. Lege Examinis, quod tyronibus statim traditur Caput 1. num. 3. satis ibi sanctissimi Legislatoris mentem, animum, ac decreta veneraberis. Recitentur. *Sic paupertatem*, inquit, accipiendo, ut nec velit, nec possit reditus ullos ad suam sustentationem, nec aliud quidvis habere: Quod non tantum in particulari de unoquoque, sed etiam de Ecclesiis ac Domibus Societatis Professe intelligendum est. Hæcne qui præcipit, cum legislatorem sanctissimum dicit suos omnes plerosque locupletes constituisse? Hoc est bonâ fide agere, Castalde? Præterea, qui omnibus bonorum abdicationem præcipit, nisi maior Dei gloria probationis tempore aliud postulet, quam paulò longiorem Instituti ratio poscebat, hîc tibi videtur Sectatores suos omnes locupletes, paucissimis exceptis, constituisse?

Anim.
XIII. p.
120. &
121.

Quæro sextò, an passurus sis, dedoceri errorem aliis nihilo minorem, nostros homines, quos tu tuâ liberalitate locupletes omnes reddidisti, quando tales sunt, mendicare, quod tu tamen adducto magnâ pompâ Caietani testimonio, atque ipsius Nigroni verbis, quasi fieret, acriter, atque acerbâ ironiâ reprehendis? Sed falleris rerum nostrarum inscientiâ. Scire etenim par fuerat earum Censorem, Collegiis, cum sufficientem pro numero fundationem habent, quicquam non modò petere, sed & accipere elemosynæ nomine nequaquam fas esse. Hanc porro legem Iulie Ignatii Constitutionum Part. 4. cap. 11. §. 6. quam eâ constanti adhuc servatam video, ut alicubi neque illa ipsa munuscula, que inter amicos misistat, conseruauerunt,

X.
Et sextus
de voluntaria
mendicatione.

sueuerunt, accipiantur. Quod si prompti esse ad mendicandum VI. *Parte Constitutionum*, cap. 2. §. 10. omnes iubemur, cum siue angustior erit domi res, siue id à Præsidiis fuerit imperatum, duarum maximarum virtutum causâ id factum scias. Nam Ignatius, qui nondum magistrum audierat, putabat, Franciscum Assisinatem sequutus, (satis, opinor, Paupertatis idoneum auctorem,) ad eius aliquod ornamentum demissionem illam Christianam, quæ plurima exercetur mendicando, pertinere: Et obedientiam validè intendi, si quis ad alterius arbitrium mendicare non erubescat; quàm autem id arduum sit, qui non fuerit expertus, agrè potest iudicare. Itaque doctissimus Sanctius, si quis imperatam abnuat mendicitatem, cum violatæ obedientiæ magis, quàm paupertatis, reum sibi videri, docet; Ob hanc rem cautiùs te loqui oportuit, Castalde, maiorique erga virum sanctum eiusque Constitutiones à sanctâ Sede approbatas veneratione agere. Quid enim, rogo, ais, *dubitari posse ex doctrinâ Caietani, an ea, quæ S. Ignatius prescripsit, fieri licitè possint?* Quid, inquam, hoc est? Quæro, an Caietani placita (quæ Ignatianis contraria esse perperam tu quidem, sed tamen reris) tibi probentur. At qui probari possunt contraria his, quæ Romana probauit auctoritas? Displacent? quid ergo ais, dubitari posse? Erroris quidem ex falso dari potest occasio; dubij autem: cum verum constat, nullo modo.

Vbi supra n. 36.

Anim. XII. p. 122.

XI.
cuius ratio
eradiatur.

Verùm ne vllus tibi ex inscientiâ rerum nostrarum scrupulus supersit, & errandi occasio; scias plerumque, cum ad mendicandum in Collegiis exercemur, id nos facere, aut victorum in custodiis, aut ægrotorum in Nosocomijs decumbentium, aut aliorum pauperum bono. Quod si rarissimè non fiat, actionem certè illam demissionis Christianæ, quæ plurima existit, tum ab ipsâ mendicatione, tum ab hominum contumeliis grauibisque repulsis, ad perfectam sui vocant *abnegationem* (nisi tu tamen aliter doces) vehementer.

menter facere ; quod nobis , qui sapius fumus experti , te quamuis hominem acutum , nullâ tamen huius rei experienciâ præditum credere par esse , iudicabunt viri sapientes.

Quæro septimò , an si de locearis , depositurus sis errorem longè maximum , quisque gratissimam omnium meretur accusationem ? Recognosce , rogo te , Castalde ; quæ Animad. XIII. scripsisti : *Si S. Ignatius voluisset assumere illum gradum paupertatis , qui perfectissimus in Ecclesiâ Dei censetur , quisque constituit Religiosas verè & propriè mendicantes , utique assumpsisset , quem Venerabiles atque Religiosissimi Patres Capucini , atque alia nobilissima Religiosorum familia sanctè colunt .* Hæc tu ibi . Mitto inconstantiam sententiarum tuarum ; quem hîc gradum Paupertatis perfectissimum in Ecclesiâ Dei censeri dicis , eum ad vestrum illum apicem non pertinere alibi doces . Sed si censetur perfectissimus , rogo , à quibus ? Si ab aliis , te vno , tuisque exceptis ; res mira , tot inter , vos tantùm sapere . Si vestro etiam suffragio , iam profligata quæstio est , in quâ mirum quantum gloriaris . Iam verò vide Castalde , quò progressus sis . Tua illa est Maior , quæ in illâ modali , vt cum Logicis loquar , latentem continet assumptionem : *Sed non elegit* , cuius iam consequens est ; quam Ignatius constituit familiam , verè ac propriè mendicantem non esse . Quid hæres ? hæc tua ipsissima sententia est ; neque vllâ vnquam interpretatione tenebis , vt tuis verbis alia subit notio . At , scisne Pij V. amplissimo diplomate contrarium , non quidem sancitum , sed declaratum fuisse , & Pontificem loqui non modò de Professorum domibus , verùm etiam de Collegiis , quæ Scholasticorum sunt ? Sed non huius ego te contradictionis postulabo . Pontificis verba sunt : *Præpositum (Generalem) ac singulas personas Societatis huiusmodi verè & non fictè mendicantes fuisse , esse & fore , &c.* Confer modò cum hac Pij sententiâ , tuam illam Castalde . Verbum ego non amplius addam .

p. 120.

Anim.
XV. pag.
147.XII.
Ex ostenditur contra
Castaldum
Societas vere
mendicans.

D

Quæro

XIII.
 Septimus
 error Ca-
 staldi de
 principio
 Regularū.

Quæro tamen octavò, Constitutionésne aliqua
 do, regulásque legeris Societatis? & non expectatò
 responso, aio te non legisse. Neque enim si legis,
 scripsisses Animad. XXVII. de Ignatio agens: *Hinc*
Regulam traditurus, ab his profectò verbis exorsus est, A D
MAIOREM DEI GLORIAM. Quàm confiden-
 ter ista dicuntur? Hocine initium Constitutionum?
 an potius, *Hæc minima Societas?* Quid ego dicam, nisi
 te negligenter, atque contemptim scripsisse? Nisi
 fortè vox *Profectò* tibi, cui *Fortasse* affirmantissima vox
 est, dubitantis sit, atque diuinantis. Sed facile fuit
 homini, qui argui nollet, libros, codicésque con-
 sulere.

P. 230.

Anim.
VI. p. 47.

INTERRO

INTERROGATIO TERTIA. DE PROBATIONIBVS.

Probationes facti ab eo afferendas, qui asserit; quod donec fecerit, nullum neganti euidentiū rationum onus incumbere; quorum primum negant, secundum asserunt Castaldus.

QUÆRO ex te, Ioannes Baptista Castalde, an Traditionis illius tuz fabularis; de quâ I V. videmus interrogatione, in Epistolâ, quam Nigronus refutat, vsquam memineras? Nusquam, inquis; neque enim id temporis eam excogitaueram, quam tandem aliquando, vt ab impressionibus Nigromianis, me defenderem, aggestis aliquot testimoniis, veluti aggerem validissimum, quem rescindere nemo possit, prudentissimè obieci. Non igitur illâ in Epistolâ de Traditione verbum vllum fecisti? non feci. Quo igitur iure illam identidem Nigrono obiectas, vt illum minùs validè tua conuellere ostendas? Quoties id facis, facis autem sapissimè, toties te victum fateris, aut præuaricaris. Nam si traditio non esset, nulla tibi reliquâ esses defensio: eam enim tanquam sacram anchoram habes. Quare si cum scribebat Nigronus, ea nòdum cusa tibi erat traditio, ille tuas vanissimas coniecturas planissimè perdidit. Quod te non vidisse vehementissimè miror, ob eamque rem sapissimè ad tuam hanc tradi-

I.
Castaldus nusquam in Epistolâ meminist traditionis:

II.
Quare nihil obesse potuit Nigrono.

D 2 tionem

Anim.
Xl.

Anim.
VI. pag.
43.

XIII.
*Septimus
 error Ca-
 staldi de
 principio
 Regularū.*

Quæro tamen octavo, Constitutionesne aliquando, regulasque legeris Societatis? & non expectato responso, aio te non legisse. Neque enim si legisse, scripisses Annad. XXVII. de Ignatio agens: *Hinc* P. 230.
*Regulam traditurus, ab his profecto verbis exorsus est, A D
 MAIOREM DEI GLORIAM. Quam confiden-
 ter ista dicuntur! Hocine initium Constitutionum?
 an potius, Hac minima Societas? Quid ego dicam. nisi
 te negligenter, atque contemptum scripisses? Nisi
 fortè vox Profectò tibi, cui Fortasse affirmantissima vox* Anim.
est, dubitantis sit, atque diuinantis. Sed facile fuit VL P. 47.
*homini, qui argui nollet, libros, codicesque con-
 fulere.*

INTERRO

INTERROGATIO TERTIA.

DE PROBATIONIBVS.

Probationes facti ab eo afferendas, qui asserit; quod donec fecerit, nullum neganti evidenti-um rationum onus incumbere; quorum primum negavit, secundum asseruit Castaldus.

V A E R O ex te, Ioannes Baptista Castalde, an Traditionis illius tuæ fabularis, de quâ I V. videbimus interrogatione, in Epistolâ, quam Nigronus refutat, vsquam memineras? Nusquam, inquis; neque enim id temporis eam excogitaueram, quam tandem aliquando, vt ab impressionibus Nigronianis me defenderem, aggestis aliquot testimoniis, veluti aggerem validissimum, quem rescindere nemo possit, prudentissime obieci. Non igitur illâ in Epistolâ de Traditione verbum vllum fecisti? non feci. Quo igitur iure illam identidem Nigrono obiectas, vt illum minus valide tua conuellere ostendas? Quoties id facis, facis autem sæpissime, toties te victum fateris, aut præuaricaris. Nam si traditio non esset, nulla tibi reliquâ esses defensio: eam enim tanquam sacram anchoram habes. Quare si cum scribebat Nigronus, ea nõdum causa tibi erat traditio, ille tuas vanissimas coniecturas planissime perdidit. Quod te non vidisse vehementissime mihi ab eamque rem sæpissime ad tuam hanc tradi-

I.
Castaldus nusquam in Epistolâ meminuit traditionis:

II.
Quare nihil obesse potuit Nigrono.

D 2 tionem

Anim. X.I.

Anim. VI. pag. 43.

tionem prouocare, quod quamuis passim mihi dicendum necessariò videam, hîc tamen volui prædicere, vt te ab illâ contra Nigronum defensione depellam; nam quod ad me attinet, quare illam sus deque feram, in loco tibi demonstrabo.

III.

*Qui veris
sine dixit,
Facta non
presumi,
nisi pro-
bentur.*

Quæro secundò, cur Nigronus à te ^a tuisque ^b, vt Iurisprudentiæ imperitus traducatur? Equidem cum Iuriconsultorum nominibus, ac legum titulis pereruditos tuos margines conspexissem, hæsi paululum ad dubitans, an locum istum, vt causiæ minùs necessarium, penitùs ommitterem. Quid enim reputabam mecum, Iurisconsultissimo respondere ego possim; qui neque in Iurisprudentiæ adyta me vnquam penetraui, neque sum in foro iudiciisque versatus? Itaque iam abibam, sed reprehēdit Marcus Tullius, monuitque, si me modò excitarem, posse triduo Iuriconsultum fieri. Ergo rem aggressus, operæpretium feci non poenitendum: deprehendi enim abs te, tum Nigronum de leuissimo amanuensis errato accusari; tum legum capita; in quibus nihil pro te habeatur, allegari. Age enim, In quo peccauit Nigronus, Castalde? Quæris? dixit. *Facta non presumi, nisi probentur.* Hoc cine Nigronus? Planè. Et falsum est? vt quod quàm maximè. Quis probas? Primò, quia Iasonem laudauit, qui hoc tamen non dicit. Si tibi Marij Torelli os esset, hoc tamen dicere non debueras, Castalde. Iason hoc non dicit? Appello hîc fidem diligentiamque tuam; quid enim interest veritatis, siue amanuensis, siue operarum typographicarum indiligentiâ, locus vnus ex Iasonis operibus pro alio, & facillimo quidem ob vocum similitudinem lapsu, citetur; & ff. pro Cod. reponatur? Nam titulus, *de collatione Bomarum*, nusquam habetur in ff. in quo tantùm reperitur, *De collatione Bomarum*, qui longè alius est à titulo, *de Collat.* qui in eadem l. *si emancipati*, reperitur in Codice, in quem Iason commentatus est, ubi ipsissimis verbis expressissimè id habet: *Facta non presumuntur, nisi probentur.* Sciebas id Castalde, quæ igitur fuit humanitas

^a Anim.
I. p. 10.
^b Anim.
VL. p. 44.
45.
b in Iudicio
Plausorum.

Anim.
VI. p. 44

humanitas tua, Nigronum vt falsum accusare, tuisque, plausoribusque irridendum propinare? nullane in tuo hoc opere operarum errata cernuntur? Quid illud *Novus e Theologus nauta*? aliaque passim? Nesciebas? frustra te igitur vt Iuriconsultissimum laudant, qui de triumphato Nigrono tibi plaudunt. Sed mitto de his quæ- rere.

Anim.
XXII.
p. 174.

Anim.
VI. p. 44

Quæro an tibi dictum illud placeat, *Facta non presu- mi, nisi probentur*? Negas, & conuellere conaris. At placuit Iasoni, placuit Alciato in *Præludiv*, de *Præsumpt.* part. 3. n. 6. placuit Menochio *lib. 6. præsumpt.* 14. qui dictum hoc, vt regulam iuris laudant, probantque l. *in bello*, ff. de *Captiuis*, & *Postlim. reuersis*, & l. *denique*, ff. *quibus causis*: & l. *unicâ*, de *mandato Principis*, & l. *I. C. de Probat.* l. *Assen ratio*. C. de *numer. pecun.* Cap. *Licet Constitutio*, in 6. Patierisne igitur Clarissimos viros Iasonem, Alciatum, Menochium, trium ætatum principes Iuriconsultos tibi & laudatoribus tuis præhaberi? Nam vt de istis fileam, nos Castalde, qui in Theologicis exercemur, minùs bonos aliquando esse Iuriconsultos, mirum profectò non est. Sed vide quò me adegeris; Iuriconsultum agere volo.

Scisne hanc regulam, ad eò firmam esse, vt ad eam passim controuersix exigantur? Venitne in mentem, Iasonem sapiùs ad eam recurrere? Probaturus *Authentica*, *Sacramenta pub.* l. *si aduersus*, num. 56. *Certiorationem* non præsumi, quâ aliâ vitur viâ, quàm hac? *Facta non presumi, nisi probentur*, & *Certiorationem esse quid facti*. l. *in Bello*, ff. de *Captiuis*, & *Postlim.* Rursum Iasonem eundem l. *Monendi*, ff. de *iureiurando*, num. 5. disertè docere; sententiam latam non præsumi, quia est quid facti; & *Facta non præsumuntur*. Et matrimoniù non præsumitur, quia est quid facti, apud Menochiù *conf.* 199. Recordarisne (nã qui Iuriscòsultissimus haberi vult, hunc excellenti quadam memoriâ præditum esse oportet) traditionem rei non præsumi? Pete huius rei rationem; respondebit Iason: *Quis est quid facti; Facta autem*

I V.
Quod cum
plurimè Iu-
rist. aucto-
ritate,

V.
Cum sit ve-
luti regula
iuris.

non præsumuntur, nisi probentur. Scisne in donationibus præsentiam Donantis & Donatarij, nisi eius fiat mentio, non præsumi? Quære à Castrensi rationem, hæc ipsam reddet; quia est quid facti. Recordaristne mandatum non præsumi? quæ huius rei causa? Quis est quid facti, inquit Cagnolus. Putasne eum, qui decessit, filios præsumi habere superstites? Vix arbitror; sed si hoc arbitraris, errorem dedocebit Bartolus: quia filios genuisse, est quid facti *consil. 42. col. 2.* atque addet ita plerisque omnes sentire. Putasne de quolibet præsumi posse, sacris illum initiatum esse, aut Ecclesiam quamlibet solemnibus dedicatam esse ceremoniis? Vt cūque tu sentias, negabit Alciatus, eā regulā vsus, *Facta non præsumi, nisi probentur.* Quid ais, Castalde, satirine probatum? Si nondum sat testium est, sed eorum nomenclaturā paginæ sunt implendæ, adire, si hæc cupis, Mascardum tibi per me liberum est, qui eos *conclus. 732.* agminatim producit; vel Tuscum *conclus. 101.* qui antiqua etiam huic sapientum edicto subiacere docet.

VI.

Tum validdiffimā. ratione firmantur.

Sed age, nulla sit lex, fileant codices omnes, nihil de hoc sanxerint Iurisconsulti; putasne Facta præsumenda, etiam si non probentur? Et hoc feret genus humanum aperiri omnium mendaciorum asylum? Quodnam verbum excidit septo denarium, ut cum Homero loquar? Ergo cuicumque quæcumque dicenti habenda fides? Ergo iam accusasse sufficit? nullus profecto, innocens erit.

VII.

Exemplō. que.

Sumatur nobis quidam accusator importunus, & ineptus Historicus, qui laudem inauditis rerum narrationibus quæsiturus, maiores tuos centum abhinc annis occulta cum hostibus iniisse consilia Republicæ perdendæ, ac deprehenso scelere in furcam actos fuisse scribat per impudentissimam calumniam; Rogo te Castalde, quid acturus sis? quiescēsne, maculamque turpissimam dissimulabis, & factum credes? quis credat? Non calumniatorem in gelbis, ut proferat tantæ rei

rei legitima documenta; non veteris Historiæ silentium appellabis, & tanquam certissimam fidem implorabis, quòd rem tantam dissimulatam ab illis fuisse, verosimile non sit? Non testes dari postulabis, eosque singillatim, quoniam falsos rei ab omni veritatis specie abhorrentis esse oportet, diligenter reiciēs.

At ego tuum tibi dictum occinam, & quiescere iubebo, Castalde; quid enim probationibus opus est? *Facta, etiam nullatenus probata, præsumuntur.* An nescis factum præsumptione prius esse debere; nam illud est, quod præsumi dicimus? an oblitus es, Sylvestri dictum à te afferri, *Procedi posse ad condemnationem, nedum ad credulitatem ex violentâ præsumptione?* Quid iam tam incredibile dictum est ab accusatore? Coniurâsse, Rempublicam prodere? An non alij viri nobiles aliquando fecerunt? Fieri ergo & à maioribus tuis potuit. Clamas, hanc esse calumniam; accusatori, nisi probet, non credendum. At factum præsumi, accusator ait, etiamsi non probetur, tēque ipso teste vitur. Laudat tecum Panormitanum, cæterosque, quos Animad. VI. citasti; Vidēsne tuâ in machinâ torqueri, tuoque visco teneri te? Quânam tandem ratione maiorum tuorum estimationem, famamque tueberis? Inito, quam voveris, viam; eadem ego tuas has præclaras rationes eludam.

At audio, quid sis dicturus: te nimirum non de omni quocumque facto; quid enim ridiculum magis ineptumque dici queat? sed de eo loqui, quod præsumptionis sit fundamentum. Hoc profecto: *Præsumptionem iuris, siue de iure, credis, nam de his disputas; si ge igi- tur; cedo legem aliquam, in quâ vel speciatim de Ignatio, vel de viro saltem graui, & qui cum Sociis firmam votorum sacramento societatem haberet; quique magna moliretur, in alienum Ordinem, quem vix nōsse poterat, ab homine hospite, quique nullum generet magistratum, se ad legi postularum, præsumatur.*

VIII.
Nullam de
Ignatianâ
petitione
præsumptionem iuris
esse.

Anim.
VI. p. 45.

p. 45.

p. 44.

tur. Perridiculam, inquis, rem postulas. Ira planè, sed nisi hoc dicis, alterum cum conuicio generis humani dicere necesse habes: Facta quæcumque, quanquam nondum probata, præsumi tamen: quò te vertis Castalde? Aut de facto quocumque loqueris, quod esset hominis insanientis; aut de eo, quod Præsumptioni Iuris, aut de Iure subiacet. Ergo si hoc secundum placet, debes mihi planissimè iuris ac legum caput, particulamque aliquam in medium afferre, quæ præsumptionem hanc aut iubeat, aut recipiat; quod donec feceris, nos, qui minùs Iurisconsulti sumus, Iasonem cæterisque magistros sequuti, quamuis tu nolis, Facta non præsumi, nisi probentur, constantissimè profitebimur.

IX.

Salomon,
probata præ-
sumptione,
sententiam
tulit.

At tu, inquis, malâ fide agis. Egone? quamobrem? quia nobilissimum Salomonis factum ex materno amore filium matri iubentis dari dissimulas; Quod iudicium clarissimi ac sapientissimi Regis à me allatum rem planè conficit; vt *habetur in textu cap. 2. de Præsumptionibus*, *Gloss. super eodem cap. verbo, affer tu mihi: ubi dicit: Fuit sententia definitiua lata per solam præsumptionem: & verbo, Hæc est mater eius; Id est præsumitur ex dilectione unius, & odio alterius.* Hæccine Glossa, Castalde? Eius verbis teneris. Quid enim? An non dicit *ex dilectione unius, atque alterius odio, matrem præsumi?* Sed quæ maior matris probatio, quàm amor? Quodnam hæc præsumptionis solitarie vestigium? Certè ante probatum, intentatâ infantis cæde, matris amorem, secundum illam Salomon non pronunciauit. Habuit igitur probationem amoris, quâ in genere coniecturali, nulla potuit esse violentior. Videris ergo, Castalde, quàm te iuuet ista tua Glossa, quæ causam planè iugulat; ostenditque vt aliquam probationem facti, antequam illud præsumeret, ab alterutâ eliceret, incomparabili sapientiâ præsentissimo infantis periculo maternum affectum explorâsse Salomonem, quo deprehensio, quia matrem huius infantis hanc, vel illam esse,

Anim.
VI pag.
44. &
45.

esse, quid facti erat; illi, cui probata amore *presumptio* fauebat, litem adiudicauit. Si ergo Ignatius Sociorum parens erat, illôsq; diligebat tenerrimè, quæ vsquam ratio fuit, vt eos mutato repente consilio deserere vellet?

Sed si nulla apud Iurisp. robustior haberi potest probatio, quàm quæ ex aduersarij dictis habetur, vide, ne obliuiosus audias, & tecum pugnes Castalde, qui dum maximè probare contendis, falsum esse Iasonis dictum, *Facta non presumi, nisi probentur*; quod idem vallet, ac si diceret, *Presumptionem* veram, validamque dari nullam, quàm coniecturæ, atque argumenta non fulciant; paucis post verbis eadem Animad. VI. id ipsum planissimè ex DD. auctoritate conficias. Quæ enim est

fig. 44

Presumptionis apud Iurisp. definitio? An non est *Existimatio, qua ex verisimilibus argumentis, & coniecturis ducitur*? Hoc ego ibi à te didici. Das hoc verum esse? Nulla igitur sine argumentis, & coniecturis *presumptio*: concedis? Præsumi autem factum sine *presumptione* non potest; Ergo nec sine argumentis, & coniecturis. Non igitur facta præsumuntur, nisi probentur; nam facti probatio, & præsumptionis, vbi de præsumptione iuris non agitur; eadem omnino est. Quomodo hinc te explicas, Castalde? Præsumptum necessariò præsumptionem inuoluit tanquam formam; vt paries hic albus albitudinem necessariò animo obiicit. Quomodo enim album sine illâ; ita nec præsumptum sine præsumptione; hæc verò quanta, quanta est, tota ex argumentis, coniecturisque conflatur; Factum igitur præsumptum, vt præsumptum, coniecturis argumentisque indiget, & sine illis esse non potest. Coniecturas verò atque argumenta probationes appellari quis vnquam dubitauit?

Nemo igitur dubitare potest, quin verum sit, *Facta non presumi, nisi probentur*. Sed ego præclarâ meâ traditione, inquis, factum probaui: aduersum quem ita dicuntur? Nigronum, qui probationem facti, sine illâ

X.

Castaldus;
ex suis maledictis conuincitur.

XI.

Nam factum præsumptum proba à præsumptione probatur.

XII.

Quam Castaldus Nigrono nõ probauerat.

E.

non.

non presumendi, postulavit? Nondum è suis latebris, in quibus abdita, Caracciolum & Tufum latuit indagatores licet diligentissimos, prodierat ista traditio; cuius illud consequens est, iure quàm optimo Iasonis auctoritate contra te Nigronum egisse. Si me traditio petat, de illà mox cernemus; sed interim de *Negativa*, ut aiunt, probatione præclara tua Jurisprudencia est discutienda.

XIII.

Quæ negatiui demõstratibus sit probanda?

Quæro igitur ex te, Io. Baptista Castalde, quid nunc demum scencias de tertiã tuã Animad. in quã illud effigere contendis, *Probandis aliam subire debent negantes concludentibus rationibus, non autem lenibus coniecturis.* Probas adhuc tuam hanc egregiam Philosophiam? Responde igitur homini nequam, & importuno, quem paulò ante cogitatione fingebamus, maiores tuos ac nominatim præclarissimum Ducem Io. Baptistam Castaldum tacitæ cum Reipublicæ hostibus collusionis, ac præuariationis, turpissimæ in Transiluanico bello editis libellis accusari; ille ait, tu negas. Igitur tibi onus incumbit concludentibus rationibus *negatiuam* probandi. Quì vnquam id facere possis, si, quæ doces, vera sunt, non video. Num in Transiluania non fuit? At ibi hostium gessit. Num caussa non fuit? At magnæ hostium vires, & Turcici nominis maiestas non procul aberrat. An quia à nemine Historicorum, qui ea tempora literis commendârunt ad posteritatis memoriam, ad hanc vsque instituta accusationis diem, hoc dictum est? Hoc nihil est; illos enim infelices in eruenda temporum parietinis rerum gestarum memoriã, præ se fuisse dicit accusator. At indignum est de clarissimo Imperatore hoc suspicari: Quidni enim? alios fecisse legimus adhuc longè clariores. At sine teste dicis. Nequaquam, inquiet accusator, habeo domesticos testes, qui huius rei noscio quo in pago celebrem fuisse rumorem dicunt. At reliquum vitæ maximã cum fide ac fortitudinis laude Cesaribus Carolo & Ferdinando militanti Parum inperest; mirauit enim moni-

tus

tus ab hostium dote, ne alienam fortunam velle ex-
periri. At Cæsares amplissimis litteris hominis fidem
laudârunt. Quippini? ignorârunt latentem fraudem,
quam ego diligentissimè ac fortunatissimè inuestiga-
ui. At huius facti nulla probatio adducitur. Nihil agis;
Facta etiam non probata præsumuntur. At probandi
onus incumbit affirmanti. Vetus hoc quidem dictum
ineptorum quorundam ex vulgo Iurisperitorum est;
nam nos, qui toto Iurisprudentiæ fonte labra prolui-
mus, sat scimus, *Probandi aleam subire negantes, idque con-
cludentibus rationibus, non leuibus coniecturis, cuiusmodi
hæ sunt, quas attulisti.*

Fac. vnum aliquem de grege accusatorum, homi-
nem nullâ fronte, proiectâque audaciâ, atque male-
dicendi libidine infamem ita contentiosissimè tecum
agere, an non odiosissimum appellabis, superûm, ho-
minûmque fidem testatus, si huiusmodi calumniandi
licentia gliscat in Historiæ foro, nullam superesse an-
tiquitati veritatis laudem, quam calumniosissimis fa-
bulis homines impij non ausint, si velint, contamina-
re? Hæc tu quidem verè; sed, ridente accusatore, dices.
Quæ igitur tibi superest, Castalde, via euadendi, nisi
ad eam te recipias munitionem, quam extructam con-
tra huiusmodi hostium importunitatem habes, l. 1.
*C. de probat. & à Glossa l. 2. in verbo, Compellere, C. de iu-
re Emphyt. & à l. in Except. ff. de Probat. & à l. Inciuile, C. de
rer. vendicat. in eam, inquam, munitionem, quam plu-
rium exemplorum veluti propugnaculis, firmant Iu-
risperiti; Negatiuam quandoque probari eo ipso, quod con-
trarium non probetur. Quare, cum aduersarius tuus ni-
hil validè probet, sed fieri tantummodo id potuisse
occinat, & multa fuisse, quæ hominem, quantumuis
fidum ad defectionem allicere potuisse videntur, illius
impetus omnes hac solâ exceptione refutabis, *Actore
non probante, absolui reum*, omnium gentium præclarâ
consensione debere; Quæ enim vsquam terrarum
tam barbara gens, tam efferatis moribus, tam nullo*

XIV.

*Ea sciiscet,
que funda-
tâ Actoris
intentionem
negat;*

XV.

*Nam sim-
plex affir-
matio de-
monstrati-
bus non est
necessariò
infirmâda.*

E. 2 iure

XVI.

*Quod tamē
coniecturis
fecit Ni-
gronus,*

iure viuit, quæ nullâ auditâ probatione accusatoris, reum damnet? Hæc cum ita sint, rogo te, Castalde, per humanitatem illam, quam verbo profiteris, vt in eodem defensionis vestigio, quo tu aduersarium excipis, hæreere patiaris Nigrorum; non enim esset æquitatis tuæ, publico eum iure prohibere. Quare si nullis rationibus, cum ille scriberet, nondum extructis validissimis Traditionis turribus, intentionem fundaueras tuam; cur illum accusas, quod concludentibus rationibus non probet? quamquam id ipsum falsissimum esse toto opere demonstrabimus; Aio enim, etsi coniecturis probet, manifestissimè tamen probare. Quid? nouum tibi fortasse, atque insolens dictum videtur? Quamobrem? an coniecturæ Manifestæ probationis nomen dignitatēque non sustinent? angustioresne tibi videntur, quàm vt huius amplitudinem capiant?

Anim.
IX. p. 69

Animad.
III. p. 30.

XVII.

*Quæ ex ve-
rosimilitudi-
nentia vim
habere pos-
sunt.*

At alia omnia sentit Iason, fatale tibi in hac lite nomen; is enim commentans in *l. si pluribus*, ff. de legatis, primo vocem *Manifestissimis*, quæ eadem euidenti est, coniecturis conuenire docet. Nam dicitur *euidens*, inquit, *etiā quod ex coniecturis apparet*, *l. si Imperator*, laudatque ibi Bartolum, aliosque magnos iuris Antistites, quibus nos, supremis illis sacris nondum initiatos, assentiri, Castalde, par est. Nigronus igitur, qui te nihil nisi potentiam probante, rei totius fabulam coniecturis validis oppugnauit, manifestissimè sese, Ignatiūque defendit. Verum age, si te Nigronus conueniat, ex reo repente factus actor, postulētque iniuriarum, tu quæ potes manifestissimè *negatiuam* probare? lura, mi Castalde, omnes iisdem vinculis alligant, quare nisi priuilegio solutus sis, eodem onere concludentibus rationibus *negatiuam* tuam probandi, profectò premeris. Scio equidem cum actor validis rationibus intentionem suam fundauit, transferri in negantem onus iisdem probandi; verum si ille ait, & hic negat, nisi fortè pondus accedat auctoritatis, quæ in te tuisque scriptis tanta non est, vt ei cedere debeam, nihil agit actor;

actor; quippe qui, si verbo negetur, quod dixit, probare non possit.

Verum ut errorem tibi euellam, in quem apud Baiardum incurristi; scito vnumquemque teneri probare ea; quæ sunt fundamenta suæ actionis, l. *Qui accusare, C. de edendo. l. 2. l. ab eâ parte. l. in exceptionibus, ff. de Probationibus*. Quare si alicuius intentio *negatiuam* habeat pro fundamento, is concludentibus rationibus probare tenetur; Quod tunc maximè fieri dicimus, cum aliquis negat id, quod de iure præsumitur (cuiusmodi esse Ignatianam petitionem nemo, nisi planè insaniat, dicturus est) *Præsumptio enim secundum plerosque, est probatio iuris liquidissima*, ait Franciscus Herculanius. Nam alioqui tua illa Baiardi regula limitationibus atterenda & mollienda adeo est; ut plumbeus hic tuus mucro, quo iugulum causæ te ferire putasti, nec in Nigronum acui, nec in me ardere possit.

XVIII.

*Nec stri-
ctiori iure
tenetur.*

De Pro-
ban.
Nega ti-
uâ n. 5.

Nec me tuo illo Iurisprudentiæ effato terres: *Magis unico testi affirmanti credendum, quam mille negantibus*. Hoccine, quàm latè sonat accipi placet? Quid si quidpiam te malum virum esse affirmatissimè dicat; mille verò, quos inter ego primas mihivindico partes, exerte negent; cuiam parti fidem habendam doces? Effatum illud igitur, *ex Cap ad nostram, de Probationibus*, in criminosis causis obtinet; cum quis per aientem testem reus probatur; contra quem si vel mille testes dicant se nescire; non idè illius dicta conuellunt. At si non suâ tantum inscientiâ niti, sed validis coniecturis, sed tabulis, sed publicis agant documentis, hominisque innocentiam tueantur, secus erit. Quid igitur hîc tibi opis situm est, qui nullo antiquo teste narras? Ad hæc falsissimum est; Præsumptionem à iure concessam explodi à Nigrono, quòd ei nunquam somniatum; sicut nec Ignatianam hanc tuam petitionem à iure præsumi: cui tu dicto si fidem habes, quia habes, amittis.

Anim.
III. p. 31.

Verum quid ais? *Remouendum actum à sensu, non sensum*

XIX.

E 3 sum

Qui & re-
mouit actū
à sensu.
sum ab actu? Audio; sed quæro, an in coniecturalibus, id
coniecturis aptissimè confieri non possit? Si enim con-
iecturæ manifestissimè probant (quæ illi vis etiam
inest ex Iafone, Bartolo, aliisque,) & coniecturis id mi-
nimè factum docetur à Nigrono, an non, *actum ille re-
mouet à sensu*, quod nusquam fuisse probat? Et quomô-
do, rogo te, actum *proditorium*, cuius exemplo superius
te vrgebam, à sensu remoturus es, Castalde? Coniectu-
ris opinor. Hoc idem fecit Nigronus.

Sed ineptus oppidò ego sum, qui fictis te vrgeam
exemplis, quem verissimo possum percellere. Quæro
enim ex te, Castalde, an non tibi de *pretensio Io. Petri Ca-
rase Mona. hatu* lis sit cum Sancti Baronti Abbate? Cer-
tè libellum in eum *Iudicij* nomine hac de re totâ edi-
disti. Ille ait, tu negas. Itaque ille tibi Castaldus est, tu
illi Nigronus. An ideo minùs illius narrationem infir-
mare, atque vt falsam ac fabulosam euertere te cre-
dis, quod actum à sensu minimè remoues? Quod nul-
lis demonstrantibus vteris, sed probabilibus? Quem
enim auctorem laudas, qui nigrum à Carasâ cucillum
testis de visu remoueat? Legi *Iudicium* illud tuum, ac
magnoperè, non dicam iudicium, sed æquitatem desi-
deravi; cum ea tibi licere velle te vidi, quibus Nigro-
no plusquam censoriâ seueritate interdici. Temporis
rationem à Nigrono initi fers iniquissimè: illam tu
particulâ V. impensè vrges? Actum à sensu à Nigrono,
quia *negatiuam* tueretur, remoueri vis; hoc tu, qui in eâ-
dem nauì versaris, nusquam facis: veterum à silentio
Nigronum argumentationem ducere vanum putas;
tu indidem probationem arcessis: domesticorum Scri-
ptorum auctoritatem Nigrono non permittis; tu syn-
ceritate tuorum gloriaris. Hoc enim uerò est *pondus, &
pondus*. Nôsti reliqua.

XX.
Ex quibus
omnibus
Proposito
est demon-
strata.

Quare cum facta non præsumantur, nisi proben-
tur, quod negabas Castalde; & neganti non fundatam
aduersarij intentionem, coniecturis, quæ manifestissi-
mè probant, agere liceat, quod idem tu inficiaberis,
vmbatili;

umbratili Traditionis Castello nondum extracto; & probationes à te iure postulavit Nigronus, & validissimis coniecturis in causâ eodem iure versatus est; quod à te negatum, mihi probandum fuerat.

Verùm in causam iam tandem aliquando ingrediamur, & primò Traditionem illam, quâ maximè niteris, & quam Nigrono toties obiicis, videamus. Facis tu quidem, ac si quis postquam sine scuto pugnans lethalia vulnera ab hoste accepit quàm plurima, is cum ea curare non possit, arreptâ, nescio unde, aliquâ cratè malè textis viminibus fatifcente, illâ se clepens, identidem inclamet: Ego verò vulnerari non potui, putri hoc scuto impenetrabili tectus. Ridenda hæc esset iactatio. Haud aliter tu, Glorioso miles, (ne succenseas sic appellanti; hanc enim vocem ad laudem pertinere ab vno è tuis laudatoribus didici.) nam à Nigrono planè confossus, putrem tuam traditionem languenti demum brachio induisti, eamque, dum acceptis à Nigrono vulneribus medicinam facis, subinde obiicis, & clamas: Hoc me non ferit; habeo enim traditionum turres: At non habebas cum Nigronus pugnaret. An verò his te turribus tueri possis, postquam latè proci-derint, teque ipsum pugnantium dictorum mole obruerint, experiemur. Remoue parumper traditionem tuam, habesne in toto tuo Certamine isto Pacifico verbum, quo aliquid præter potentiam probes? attulistine veteris alicuius fidem? probabilem aliquam rationem? An putas nos adeò fungos esse, vt in illis, quæ passim concionabundus effundis, nihil virium esse non intelligamus? Dum congressum Ignatij cum Caietano cæterisque Patribus fingis, dum eum ad illorum pedes abiicis, dum osculantem manus, quas militum auaritia, non odium Religionis, in illâ vrbe direptione vinculis adstrinxerat, prope est, vt eius verba per prosopopœiam Rhetor egregius etiam repræsentet; an non diuinas, ac vaticinarias Castalde? quæque **qui potuerunt, in medium affers?** Sed nouum planè vaticinij

Anim.
II. &
dein-
ceps.

Anim.
VII. P.
53.

vaticinij hoc genus est, quod non modò omnes temporis, vt ita dicam, ætates complectatur, sed, quod longè mirabilius est, ignoratâ ad hanc vsque diem efficacîâ, etiam falsa, & quæ nunquam fuerunt: Superest, vt ad Caietani genua prouolutum expingatis Ignatium *ac pedes illos compedibus obligatos* exosculantem: quidni enim, te vaticinante, hoc aliquis vestrum faciat? Faciat? Immò Syracusis factum est, nam Caietano sublimi in Sede collocato, suos intermedio quasi in Concilio aliquo, Ignatium ad pedes in genua abiecistis, ab eo graui dexteræ significatione reiectum. Hic enim uerò exultant declamatores minùs prudentes; locus enim peramplus est; nam viros graves ab harum ineptiarum narratione abstinere fatiscio; Nimirum quia sancti, uia sancti Spiritus Tempula sunt, & patres vestri Martyres erant paupertatis. Castalde, si sic argumentaris, vicisti omnium omnino Logicorum subtilitatem.

INTERRO

INTERROGATIO QVARTA.

DE TRADITIONE.

Traditionem Ignatiana petitionis, quam Nigronus postulauit, & Castaldus tertiam tandem actione attulit, non vsquequaque probari; ipso Castaldo aliisque ex eodem Ordine testibus; tum eam nihil omnino probare ineluctabili ratione palam fit.

VERO ex te, Ioannes Baptista Castalde, putasne traditionem hanc tuam, quam demum, ne causam cecidisse videreris, Animad. II. nobis obiecisti, nullam antiquarum tabularum fide probatam, a nullo certo auctore ductam, nullo teste firmatam, qui se vel a Caietano, vel ab aliquo viro omni exceptione maiore, qui ab illo audisset, accepisse se dicat; sed recentibus tantum testimoniis fultam, quorum nullum ante annum XI. aut XII. seculi huius, quo tu Florentiam Caietani gesta condebas, redditum est; Quæro, inquam, an tuam istam elumbem traditionem; in quam tamen tibi, tuisque plausoribus triumphare videris, satis ipse tu verè afferri putes? Quæ est, inquis, hæc tua insania, me, qui in eam opes totius causæ, fortunamque victoriæ sitam esse glorier, qui ad eam passim prouocem. qui eius beneficio, etiam antequam nasceretur, Nigroni petitiones ex eam, sic demum interrogare? Rogo te, Castal-

I.

*Traditio,
quam Ni-
gronus po-
stulauerat,
& Castal-
dus serò at-
tulit,*

Anim.
II. p. 16.

E

de.

de , per humanitatem , candoremque tuum ; perque communem nobis amorem veritatis , ne mihi , ne tarditati meæ velis irasci , si aliquid tibi fortasse magis inopinatum amplius ex te scire voluero. Quæro enim , an dicta tot Antistitum satis fide digna esse arbriteris ? Iam tibi furere videor , sed noli mirari ; Tu enim , & de hoc secundo vehementer addubitare coëgisti ; quid enim ego faciam , homo minimè acutus , qui aut te , aut illos falsi debeam accusare ; & vtrisque credere , etiamsi maximè velim , minimè tamen possim , quippe contraria admodum affirmantibus , & contradicentia ? Hoccine tu audes ? inquis : Quidni enim ? Nos contraria vos ipsi testes mei mihi : Admodum : Cedo tabulas. Audi.

II.

Ab eodem
Castaldo
explicatur.

Meministine te scribere Epistolâ tuâ ad Marcum Thienæum , te fortunatum fuisse ; quod quæ Caracciolum ac Tufum diligentissimos rerum vestrarum scriptores latuerant , magno Dei munere sub ruinâ veterum temporum abdita , inuestigaueris , atque in locum protuleris ? Cùm enim in Asceticis silentium Caraccioli & Tusi tibi obiecisset Nigronus ; tu , allato Ribadeneiræ atque Orlandini exemplo , probare niteris antiquorum Historicorum silentium nihil sequutis officere. Tum sic loqueris : *Denique hoc mirabile non est , alium alio in inuestigandis veterum monumentis , vel diligentiore , vel certe fortunatiore plerumque existere. Quod mihi diuino munere datum fuisse , non obscure , ut humanissime Caracciolus ipse significare dignatus est Epistolâ ad me datâ sub anno 1612. quâ gratias Deo refert , quod meo labori propitijs annuerit , multa sub ruinâ temporum , vel sub modio Religiosa humilitatis latentia in lucem protulerim. Ita censuit Caracciolus , cui specialiter mea reuiscenda Historiæ iniunctum est opus , unâque cum alijs grauissimis Patribus eam approbavit , non falsâ opinione deceptus , sed validissimis ductus rationibus , post codices exactè collatos , qui consilio interea apud nos asseruantur , aptiori tempore proponendi. Quonam tandem Castalde ? nam in hoc demum Cœratine fuerant*

sunt hæc arma mouenda, codices nimirum antiqui, & Caracciolo ignorati, qui schediasmata in laudem Caietani minutissimâ diligentia comparauit, atque in lucem protulit.

Sed antequam progrediar, dic Castalde, cum illa scriberes, eratne tibi nota traditio, an non? Erat? Cur ergo ad illam non prouocasti? Cur ne verbo quidem attigisti? Vt nudam, sic enim ais, Nigrono leuissimis, ac nullius momenti rationibus agenti, obiiceres veritatem? per se notam scilicet, cui statim hominem sanum assentiri, sit necesse. Quæ est ista nuda veritas, quam totâ illâ Epistolâ conquisitis probabiliis, vt tu quidem rebaris, opinionum centunculis, quasi mendacium esset, onerasti? nuda si tibi placuit veritas, cur illi vero similia circumposuisti? Si hoc facere tibi otium fuit, neque indecorum duxisti, cur Traditionis, quæ probationum omnium caput erat, non meministi? Nota non erat? Cur ergo eam toties Nigrono in hoc tuo Certamine obiicis? Et si tibi erat ignota, rumororum huiusmodi non indiligenti, cui nota demum erat? aut vbi erat? nam traditioni notum esse, atque esse quid differunt? Vates fuisti, Nigrono, cum prædixisti, si Castaldus quid huiusmodi afferret, quod facturum videbas, fidem illi nullam habendam.

Sed age, Castalde, tuam agendi rationem, & Nigronum mittamus, regrediamurque ad illa tuæ epistolæ verba. Ignacij cum Caietano colloquium, & arcana petitio vnum ex his, in quibus inuestigandis eruendūque bonus tibi arrisit Deus, profectò est; neque tu negabis, qui Caraccioli ac Tusi silentium prementi Nigrono, te illis aut diligentiolem, aut certè fortunatiorem in maiorum inuestigandis, eruendisque monumentis fuisse dicis. Quid ais? Negas? noli facere; ne te aliena loqui dicamus, qui tuam hîc diligentiam fortunamque afferas ad rem ad quam modò illam negas pertinere. Ais? bene habet. & ego tecum sentio. Ignatianum igitur Colloquium à te inuestigatum, at-

III.

Nam illi
olim igna-
ra.

IV.

Sicut Caracciolo & Tuso Clarissimis Theatinorum Historicis.

E 2. que

Anim.
VI p. 42.

que erutum est; ut hoc etiam nomine, & tibi plurimum debeat posteritas, & Deo gratiæ sint agenda, quod Caracciolus fecit; & verò etiam supplicationes ab Historico senatu in aliquamplurimos dies ob Rempublicam veritatis præclare gestam decerni poterint. Res igitur erat abolita Ignatianum colloquium; alioquin enim quomodo duce diligentia, comite fortunâ inuestigasti? cruiisti? in lucem protulisti? Abditam planè fuisse oportet, quæ Caracciolum, & Tufum vel diligentia vios minori, vel certè fortunâ destitutos latuit. Itane sentis, Castalde? Ita planè, inquis; nam ita ad Marcum Thienæum scripsi grauisimâ in Epistolâ, quâ & mei dicti rationem reddidi, & Nigroni opinationes contrarias planè elumbavi. Bene iterum est. Abdita & latens reserat. Quî ergo dicunt Antistites tui iuratissimi testes, rem ad eò apud vos peruulgatam fuisse, ut nemo de illâ dubitauerit? Hocne Antistites dicunt? Admodum.

V.
Cætra Episcoporum
dicta,

VI. Audi primum Ioannem Antonium Angrifanum Anim. II. p. 19.
Surrentini, Surrentinum: Neque hoc ullo umquam tempore dubium fuisse, aut controuersum; sed ab omnibus creditum & absque ullâ hesitatione narratum.

VII. Audi secundum Basilium Cacacium Ephesinum: Ibid. p. 21.
Epbesini, Et quod ab ipso (à Dom Innocentio Valentino) percepimus, sepius cum aliis loquuti sumus, neque apud quemquam umquam dubitatum aut controuersum audiuius. quàm disertè personas omnes, & tempus à dubio remouet? Quemquam, numquam.

VIII. Audi tertium Thomam Anchoram Motolensem. Ibid. p. 22.
Motolensi, De hoc denique dubium, aut controuersiam fuisse non auidi, cum de eo semper omnes, sine ullâ dubitatione locuti sint. Omnes locuti sunt? Quid, rogo, celebrius aut illustrius? Omnes? & ego Caracciolum, & Tufum numquam audisse, numquam locutos fuisse credam?

IX. Audi quartum Caietanum Costam Hydruntinum: Ibid. p. 23.
Hydruntini, Et apud omnes sine ullâ dubitatione creditum; Et affatim à nostris Patribus affirmari audiuius. Ibid. p. 24.

Audi

Audi quintum Thomam Caracciolum ex Cyrenensi iam Tarentinum: *Quâ de re plures ipse alios allocutus fui, & alij plerique mihi enarrauerunt, ut pote rem communiter omnibus perspicuam (hoc enim uerò falsum est) & absque ullâ hæsitacione atque ambiguitate.*

X.
Tarentini,

Audi VII. Ianuarium Filomarinum Caluensem (qui tamen antiquæ traditionis testis à te. producitur, quùm de annistantum X X V. testimonium dicat, anno seculi X X X I I. quibus si detrahas X X V. superant VII. antequàm tu scriberes, qui anno XII. scripsisti. Quare quàm idoneus testis antiquæ traditionis sit, non intelligo) sed audi tamen: *Numquam aliquid dubium esse cognoui* Hæc Antistites testes tui, Ignatianum nimirum colloquium cum Caietano, rem esse apud vos domesticis celebratam sermonibus notam, de qua nemo umquam aut dubitauerit, aut sine ulla hæsitacione non crediderit. Quæro, igitur, Castalde, an satis vera esse credas, quæ Antistites sacramento affirmant? Quidni? inquis; Rursum: An te vera scripsisse confirmes? Admodum, inquis; nam si mendacij semel conuictus fuerim, nullam umquam mihi fidem habendam esse, sat scio. At tu latentem te rem summâ diligentiam inuestigasse, ac maiori fortunâ eruisse, ob eamque rem Caracciolo & Tuso præhaberi te velle, dixisti: Antistites rem hanc, (quam tu Historiam putas, ego fabulam esse confirmo) apud vos peruulgatam, domesticorum colloquiorum materiam fuisse asserunt, idque tantâ famæ celebritate, ut dubitaret nemo, assensum sustineret nemo, perspicua omnibus esset; crederent omnes. Hæc, mi Castalde, profectò adeò contraria sunt, ut contradicentia etiam sint. Quare si tibi fidem habeo, Antistites mendacij accuso; si hos reuereor, te illius habeo manifestum. Cùm igitur mihi ob vtriusque aut alterius saltem partis reuerentiâ hæreat aqua, ubi, qui fidem habere debeam, tibi ne arcanam rem fuisse dicenti, an id negantibus Antistitibus, tu me docueris,

X I.
Caluensis,
testis vicini
tatum tem-
poris.

X II.
Contra quos
testatur Ca-
staldus.

Castalde, tum de tuâ fide videro. Interea tamen quocumque te vertas, teneris. Quid iubes? me tibi tuâ in Epistolâ credere? Iam res ante annum XII. aut XI. huius seculi arcana fuit, & incognita. Nulla igitur traditio; quæ enim potuit esse de re occultâ?

XIII.
Traditio sine testibus rumor est.

Tum si à te obliuiosam eruderante antiquitatem, gemma hæc eruta est, cedo vbi tibi tam feliciter fuit, cum tineis Blattisque luctari? vbinam sunt vetustæ membranæ? vbi codices antiquæ, ac synceræ fidei? non hoc à me addi putes, quasi addubitem fore, vt aliquid huiusmodi aliquando fingatur; de te certè non credam, ac ne de tuis quidem; verùm homines sumus, & tibi non latet Periodos Pauli, & totam *baptizati* Leonis fabulam ab Amatore Presbytero Pauli amore confictam, animo non quidem bono; non enim mendacio fuisset delectatus, at saltem non omnino malo, nec sine aliquâ excusatione. Mihi quæcumque fortè producentur olim, iam nunc manifestissimè ac disertissimè prædico, suspecta erunt, & pro falsis habebuntur.

XIV.
A Prato r. o scripta.

Certè Castalde, satis ego mirari non possum à Vicodarzere tuo laudari testem Ioannrem Antonium Pratum, quasi anno proximi seculi XCIV. Petitionem Ignatianam, & Caietani diuinitus acceptam futurorum prænotationem sibi narrantem, quum idem Io. Antonius Pratus, IV. post annos aliquo scripto de Caietani miris testatus, vt ea in publico Ordinis tabulario seruariantur, hanc prænotationem, quâ nihil illustrius eius inter gesta fulgeret, ita omiserit, vt Caracciolus, qui ea Prati chirographa non ignorauit, quippe qui ex illis hausit, quæ narrat in eiusdem Caietani vitâ, illam ibi non viderit? Quæro enim, omiseritne Pratus, an non? Omisit? Ergo alia longè inferioris notæ diligenter adnotauit, prænotationem hanc, quam narrare consueuerat, errore neglexit? Quis credat? aut certè senex optimus inter domesticas confabulationes, quæ rumoribus, sine mendacij probro, aluntur,

Anim.
II. p. 28.

aluntur, & Historiæ fidem, quæ nisi certis nitatur fundamentis, fœdè labat, aliquid putauit interesse.

Itaque quem Vicodarzerio domesticum anpò seculi xciv. Pratus narrauit rumorem, eum idem **xcviii.** vt indignum tabulis dissimulauit; aut si scripsit, Caracciolus, qui eas tabulas vidit, quique sibi Caietani vitam *opus difficulti rerum inquisitione, qua illum diu tenuit, planè laboriosum* fuisse testatur, vt fabulam, non fide modò indignam, sed etiam narratione transmissit. Quid enim, inquam, visne me Antistitibus credere?

Quis ergo rem tam peruulgatam, celebratamque omnium sermonibus ignorarunt Caracciolus, & Tufus, diligentissimi antiquitatis? Sciuerunt? quæ igitur illis rem tam nobilem causa fuit dissimulandi? An indignam æstimârunt, quam suis monumentis posteritati commendarent? Causam ego huius iudicij quæro: an facti erit obscuritas? at minora multo confectati sunt. An nobilitas? at miracula & reuelationes tradiderunt. Et quàm inepta esset humilitas, cum Dei opera suis in seruis læudes, quæ maximè laudabilia sunt, ignauissimo silentio obruere? Si ergo non sciuerunt, falsum testantur Antistites, quod ne dicam sciuisse illos, sed pro fabulâ habuisse nunc tantummodo dico, paulò post aliquid ampliùs dicturus.

Quæro enim ab Antistitibus, vel potiùs abs te, Castalde, quem tuorum testium dicta defendere par est; an eos, qui tam affirmatè dicant nunquam dubitatum, ab omnibus sine vllâ dubitatione, aut hæsitatione creditum, an illos, inquam, quid Venetiis in cœnaculo domus vestræ anno xli. vel xlii. seculi actum sit, vnquam audisse credas? Non, opinor, scisse. Ego narabo; Habeo enim apud me confectas ritè à publico notario tabulas (producturus si opus fuerit, quod modò non facio, ne cuiquam inuidiam, aut odium creem) quæ illud docent.

Res ita se habuit. Legebatut super mensam recens **xviii.**
à te

XV.

Ut ex Caraccioli silentio conficitur,

XVI.

Et Tusi,

XVII.

Contra dicta Antistitum.

Testimoniū
Alexandri
Mammoli.

à te Caietani edita vita, magnâ omnium approbatione, & sancti Patris nobilia exempla admirantium, & tuam, Castalde, industriam laudantium, cum improvisâ admodum vnus hominis virtute refrigerati sunt. Ventum enim erat ad hanc Ignatiani cum Caietano colloquij longè illustrissimam narrationem, quæ cum plerisque mirificè caperet (quid enim siue ad Caietani, siue ad nascentis Ordinis commendationem excogitari ac fingi potuit illustrius?) Alexander Mammolus Sacerdos seueritatis antiquæ, & cui ante domesticorum gratiam veritas esset, quippe vt annis, sic morum integritate, ac longo rerum vſu venerabili, elatâ voce anagnostem ea omittere iussit, quæ fabulis essent simillima; falsam eam totam narrationem esse: se illorum temporum ætate propemodum æqualem, nihil huiusmodi factum esse satis scire. Auertit res insolita domi omnium animos, sed Præpositi præcipuè, qui manu Alexandro silentium indixit; paruit ille, ita tamen vt falsam eam esse narrationem iterum diceret. A cœnâ digressi Alexandrum omnes circumstant, ac certatim interrogant; ille fabulam arguere, ac vanitatis ream peragere. Cui viro quamquam ab ætate & prudentiâ plurima per sese inesset auctoritas; tamen, vt in ore duorum staret omne verbum, accessit Leo Ariminensis, antiquus & ipse Sacerdos, & qui illius proximus, qui nouum hoc tuum commentum, Castalde, falsitatis argueret. Quomodo id à me probatum sit, publicisque tabulis exceptum, rogo te, Castalde, per humanitatem tuam, ne me prodere velis, facturum tamen, si aut res, aut tu necessarium putabis. Interim fat scis vestros, nostrosque homines sapiusculè peregrinari, atque inuicem aliquando excipi hospitio; multa minùs cautè, quàm opus sit, vtrunque dici, inde plurima, quæ domi secreta habebantur, in publicum effundi.

XIX.
Cui pdes
habenda.

Hæccine igitur traditio, de quâ nunquam à quocquam dubitatum sit? cui omnes vbique sine hæsitacione

tionem adhæserint? Quid? Mammolo tu fidem habendam negas, non quæro, quam id iure facias, qui Antonio de Vicodanzo de Rustica me habere iubet. Fiat, ut vis; mihi satis in præsentia est, traditionem hanc tuam, constantem apud omnes non fuisse, quod etiam ex silentio ac diligentia Caraccioli legitime confirmabam. Parum est, vno Mammolo niti. Plerique aliorum id testantur, quorum nomina populari obicere invidiæ, quâ illis conflagrandum esset, quamvis fidei nostræ non sit, eos tamen testes dabo, quos ab illis audiuisse ritè ac sanctè confirmant, quos nemo ausit confutare. Producantur igitur tabulæ, ac primò quid pridie Kalend. Augusti anno MDCXL. actum sit, audiamus.

Nos infrascripti Societatis IESU Professi fidem facimus, & testamur, etiam, quatenus opus est, cum iuramento, die 31. Iulij currentis anni 1640. qui dies memoria Sancti Patris nostri Ignatii sacer est, aliquos Patres Theatinos ad nostram Ecclesiam, Domumque benigne & humaniter, ut solent, accessisse, & inter alios unum ex antiquioribus, & granioribus, qui Neapoli multis abhinc annis degit, per horam integram Nobiscum valde familiariter consedisse; Cùmque occasione ipsius festivitatis, eum enixè rogarem, ut amicè sincerèque Nos doceret (erat enim aliquibus ex iis, qui confederamus, amicissimus) eo quod fundamentum in suâ Religione haberet colloquium illud, quod Pater Castaldus typis iam tertio mandauerat, videlicet Sanctum Ignatium à Beato Caietano illius habitum petiisse, cùm à condita Societate nunquam tale aliquid apud Nostros auditum fuerit; sincerè & amicè respondit, duo sibi esse certa, alterum P. Castaldum bono animo id fecisse, nec unquam credidisse fore Societati molestum, sed potius valde gratum, quod à Beato Caietano prauisa, ac reuelata sancto Ignatio fuerit futura eius Societas; alterum se, per omnes fere Domos, quas sua Religio in Italia habet, excurrisse, in multis etiam diu commemoratum fuisse, Venetiis præsertim, nec tale quicquam de illo colloquio unquam mandasse, nisi solum Neapoli tunc temporis, cùm Pater Castaldus vitam Beati Caietani scriberet.

Et aliterius viri graniosissimi

XXI.

Qui negaverit vitam esse Traditionem,

G

Quare

Quare planè se obstupuisse, unde id in mentem dicto Patri incidisset, & unde talis uerba, nunquam antea inter suos audita, repente insurrexisset: præsertim cum res tantæque ab Episcopo Tufo, neque à Patre Antonio Caracciolo diligentissimis sui Ordinis, suarumque rerum scriptoribus, qui res longè minores res typis mandarunt, memorie prodita fuerit.

XXII. Et se frustra à Castaldo Gallitatum affirmari ut suo chirographo firmaret.

Addiditque præterea idem Pater, sapè Castaldum à se petiisse, ut testatum scripto relinqueret, se obtingerè in Religionem id audiuisset, saltem: ut tanta rei memoria: in eorum Archivis, seu Fabulario seruaretur, seque comòdè inter respondisse, non posse id tui à conscientia facere, cum reuota nunquam, & nusquam id antea inaudiuisset; Cui responso P. Castaldum nequaquam acquiescuisse, sed potius urfuisse, affirmasseque id iustissime fieri potuisse, cum & suo Ordini, & nostro valde honorifica esset talis reuelatio, & prædicta: se tamen in incepto persistisse, nec unquam tale quid aut uerbo, aut scripto testari uoluisse. Cateràm dictus Pater. Nos omnes emixè rogauit, ne se unquam ulli ex suis proderemus: nosse enim optimè tam cordatos, ac Religiosos viros, quanto odio futurus esset obnoxius, si inter suos id rescireretur, quod & nos sanctè illi polliciti sumus, & infallibiliter prestabimus, Quod si fortè alicui Supremo Ecclesiastico Magistratui, à quo iure cogi possimus, eius nomen aperire oporteat, ita aperiemus, ut certi omnino simus, nulli planè ex suis id unquam notum futurum; In cuius rei fidem hanc paginam manu nostra subscripsimus. Datum Neapoli, die quarto Augusti 1640.

XXIII. Quod viri magni reputatur.

- Nicolaus Berzettus
- Io. Iacobus de Alexandro
- Hieronymus Marchesius
- Ignatius Garganus
- Vincensius Carrafa
- Franciscus Mascambrunus

- Iulius Caesar Recupitus
- Flaminius Magnatus
- Mar. Ant. Palumbus
- Io. Baptista Galeota
- Io. Ant. Rodericus

Ut uerò sciant omnes, qui uiri hi sunt ego bonâ illorum ueniâ, indicabo.

Nicolaus Berzettus, rector, & Præpositus, Io. Iacobus de Alexandro, sapiens Prouincialis, Hierony

Hieronymus Marchesius
Exprovincialis, & olim
Præpositus Domus
Professæ.

Ignatius Garganus, olim
Magister tyronum, &
Rector, nunc Præposi-
tus eiusdem Domus.

Vincenſius Carafa, ſæ-
pius Rector, Præposi-
tus, & Prouincialis.

Franciſcus Maſcambro-
nus Coll. Neapol. Re-
ctor.

Iulius Cæſar Recupitus,

vir omnigenâ littera-
turâ editique monu-
menti clarus.

Flaminius Magnatus S.
Officij Conſultor.

Marcus Antonius Palum-
bus Theologicis mo-
numenti notus.

Ioannes Baptiſta Galeota
Concionator, & So-
dajitatis celeberrimæ
diu moderator, qui nu-
perrimè diè ſuū obit.

Ioannes Antonius Rode-
ricus, ſæpius Rector.

Horum ego virorum breues hæc commendationes
eâ gratiâ illorum nominibus à me addendas cenſui,
Caſtalde, non vt apud te, qui eos noſti, aliquod illorū
auctoritati pondus accederet; verum vt, quibus ignoti
ſunt, illorū eſſet dignitas manifeſta. Quantâ porro fide
ab illis agatur, ego ſuperiore anno expertus. Nunquam
enim à Nicolao Berzettò quamuis enixè admodum
illum rogarem, vt vel mihi ſanctè pollicito me non
vulgaturum hominis nomen indicaret, impetrare po-
tui. Nihilò tamen minùs quàm tamdiu ſolum eum
noſtris hominibus confidentem video, vt meam ſu-
ſpicionem fatear, Episcopum arbitror eſſe; & fors
dies dicendi libertatem dabit: nec deſpero. Interim
tamen tuus eſt. Age rurfum alium teſtem demus ea-
dem nominis diſſimulandi veniâ ab æquis iudicibus
impetratâ. Audi:

Ego Flaminius Magnatus Sacerdos Profefſus Societatis
Ieſu affirmo, etiam, quatenus opus eſt, cum iuramento: paucis
ab hinc annis cum extra urbem una cum N.N. vno ex anti-
quiſſimis, & grauiſſimis Patribus Theatinis, cui ſocius laicus ex ſide Fla-
minij Magni, interrogatum à me fuiſſe
dictum Magni.

dictum Patrem quoniam tandem fundamento miseretur, quod Pater Castaldus scripserat in vitâ B. Caietani Thienai, Sanctum scilicet Ignatium Venetiis ab eodem Caietano poposcisse in eius Religionem admitti; Ipsum maximâ cum synceritate, syncerissimus enim vir est, mihi respondisse, nullum se huius petitionis fundamentum scire; neque se in suâ Religione, in quâ LX. annos vixerat, quidquam huiusmodi audiuisse antequam Castaldus vitam B. Caietani conscriberet. Nomen socij laici huius Patrûs ego ignoro; meo nomen est Antonio Orecchio, qui huic Chirographo subscribet.

Addo eadem iurisiurandi religione, quatenus opus est, Patrem hunc, de quo hic ego testor, non eundem illi esse, de quo testatus sum 4. Augusti cum undecim nostris Professis, sed alium omnino diversum, in quorum fidem huic folio subscripsi manu propria, Neapoli 4. Octobris 1640.

Ego Flaminius Magnatus affirmo ut supra.

Ego Io. Andreas Orecchius affirmo ut supra.

XXV.

Quartus
ipsemet Ca-
staldus.

Satisne testimoniorû est, Castalde? Arbitror aliis fatis esse, superque, tibi tamen nondum fatis. Visne me vnum aliquem testem dare, cuius nomen prodere nullâ promissi religione, nullo odiorum, aut invidentiæ timore prohibear? Gravem, ut vis testem cogita, vince- tur omnis tua expectatio, est enim tibi carissimus. quis? Tu ipse iterum es, Meminisse enim te velim sermo- num, quos aliquot abhinc annis habuisti cum Marco Antonio Palumbo, viro non tibi modò, & vrbi Neapoli tantùm, sed Orbi ob editâ Theologiæ monimen- ta notissimo; quod ut tibi iam seni facilius sit, neque occipit scalpere opus habeas, Chirographum eiusdem, Palumbi hîc Lectoribus exhibebo. Recite- tur:

XXVI.

Iuratis te-
stibus M.
Antonio
Palumbo, &
Vincentio
Carafâs

Ego Marcus Antonius Palumbus Ascansj, Sacerdos Profes- sus Societatis IESV ex consensu mei Superioris testor, etiam cum iuramento, qualiter post mortem Illustrissime Domina Ducis Andriae, cui nomen Donna Mariae Carafa, que exinde Monacha in Monasterio Sapientia Neapoli appellata fuit Soror Maria Magdalena, cum de illius vitâ in lucem ad Dei gloriam

gloriam edendâ ageretur, mihi necesse fuit ad D. Pauli monasterium PP. Theatinorum adire unâ cum Patre Vincentio Carafa eiusdem Illustri sive Ducis filio, & alloqui Patrem Ioannem Baptistam Castaldam Theatinum, in cuius manu erat prædicta vita, ne se editioni obiceret, patereturque unum ab illa vita non auferri fuisse nimirum sub eiusdem Ducis morte necesse euocari P. Philippum Pantaleonem Soc. IESU, qui olim eam de tota vita confitentem audiuerat, ut enatos nescio quos scrupulos euelleret, animûmque illi tranquillaret, quod & factum est; nam illam quietam reddidit, ac tranquillauit. Quod cum vehementer quasito alio colore abnueret Pater Castaldus, ego incallescens admodum, ei dixi: Pater mi, non debemus fugere, quod verum est; V. P. quomodo scripsit B. Ignatium poposcisse à B. Caietano Thienæo admitti ad Ordinem, cum tamen nihil aliud fuerit, nisi quod B. Ignatius postulauit recipi in quoddam Xenodochium, cuius curator erat Pater vnus Theatinus? Quomodo ergo vestra Paternitas equiuocauit, asserens petisse ingressum in Ordinem? Tunc dictus Pater Castaldus, familiari sibi gestu humeros mouens, affirmauit quod dixeram, & arridens hac ipsissima verba respondit: Nos nobis accipimus, quod pro nobis facit. Cui ego: Sed non cum falsitate, præsertim in scriptis tanto nostro cum præiudicio, multâque addidi usque in atrium. Hac cum iuramento, Neapoli 15. mensis Octobris, 1640.

Marcus Ant. Palumbus Afranij Sacerdos Profess. S. Iesu.

Vinc. Carafa interfui & affirmo ut supra.

Nondum scilicet Traditio exorta erat, & timida adhuc fabula vim instantis veritatis non ferebat. Quamquam autem tu tibi optimus, omnique maior exceptione testis esse debeas; attamen agmen illud Episcoporum animos, reor, facit, & priuatorum auctoritatem illis à me opponi, rem indignam putas. Mitto, quam vanum hoc sit; sed detur hoc etiam, & tibi fas sit, Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis deposcere: Opponam Episcopum Episcopis: illumque ex eodem tuo Ordine, qui illorum magnâ cum laude fœcundus, vtrique nostrum testes sufficit; meliori tamen

meâ sorte, quod nulla in meum possit cadere suspicio.

XXVII.

*Quintus,
Io. Baptista
Tufus Epi-
scopus A-
cerranum,*

Quem mihi daturus es? inquis. Ioannem Baptistam Tufum Acerrarum Episcopum, Historicum rerum vestrarum; Hic enim ab Octauiano Tuso (vossuis Chirographis, quæ apud me sunt, publicâ tabellionis fide insuper obsignata, ritè sanctèque testantur Michaël Nigronus, & Ioannes Baptista Galeora Societatis nostræ Sacerdotes Professi, quorum primus Neapoli, tibi non ignotus, in magnâ nominis celebritate viuit; secundus suis etiam virtutibus clarus supra gentis nobilitatem, dum hæc ipsa compono, ad meliores à nobis abiit) ab Octauiano, inquam, viro doctissimo, atque humanissimo, & mihi amicissimo pro eâ, quæ illi cum Episcopo erat, sanguinis cognatione, interrogatus, quid de hæc tuâ nouitiâ narratione sentiret, curve rem tantam in suos Annales non retulisset, candidè respondit: monitum quidem se ab vno è vestris (nomenque addidit; quod tamen Octauianus tacere voluit), ut faceret; verum quòd nihil de re tantâ in antiquis tabulariis, commentariis, reliquisque Ordinis monumentis (quod ne te quidè fecisse hucusque dixisti Castalde, atque vtrum dicturus olim sis, ignoro) vnquam legisset, neque testes idoneos haberet, consilio abstinnisse, ne rerum certissimarum fidem, hoc oneratum commento labefactaret. Quid abnutas Castalde? An Octauiano, vt partium testi, fidem habendam negas? Vereor, ne iniquè facias. Sed vide, an tibi causæque tuæ expediat, me tuorum nemini credere; quod eodem mihi eos iure liceat reicere, quo tu Octauiano fidem abrogas.

XXVIII.

*Testante
Octauiano
Tuso;*

Sed age, & Episcopi non magis sapientiâ, quam virtutibus, & prudentiâ longè clarissimi, quem honoris causâ hîc appello, cuius tu viri fulciendo incertissimo rumori testimonium nunquam afferes, Pauli Aresij ex alterius Episcopi ore sententiam videamus. Habeo apud me literas à Constantino Episcopo Veglansenfi, viro litteris & moribus clarissimo, & verita-

ris:

tis amicissimo ad Odonem de Comitibus nostræ Societatis virum generis ac doctrinæ nobilitate Vrbi notum, Venetiis datas 10. Kal. Decembris superioris anni 1640. in hanc ipsam sententiam, & verba.

Admodum R. Pater in Domino obseruandissime.

Ex occasione edita à me superioribus annis vita B. Patris Emilianii Fundatoris iuxta Congregationis, qua per sua initia unita fuit Religioni Patrum Theatinorum, quarit ex me R. V. an inter excutiendas veteres schedas, dum illius componerem vitam, aliqua mihi venerit in manus, in qua leue aliquod vestigium offenderim consuetudinis à S. Ignatio Venetiis olim habita cum B. Caietano Patrum Theatinorum Fundatore: tum ut ingenue amici mei sensum aperiam circa id, quod in vitâ supradicti B. Caietani scripsit P. D. Io. Baptista Castaldus, Sanctum scilicet Ignatium à B. Caietano postulasse in Religionem Patrum Theatinorum admitti. Quod ad primum attinet, verbo respondeo, nullam Scripturam venisse mihi ad manus, in qua vel leuiter aliquid innuatur de conuersatione inter hos duos Dei seruos. Quod ad secundum, quoniam V. R. meam vult me sententiam aperire, dicam libere; non eam mihi rem hanc videri, cuius gratiâ siue V. R. siue quis alius de Societate turbari debeat, ut enim mihi constat, neque ab ipsis Patribus Theatinis uniuersè vera creditur illa narratio. Itaque credo fore, ut consenescat per sese. Anno 1622. mense Maio cum à Capitulo Mediolani habito factus fuisset Prepositus sanctæ Mariæ parua Derthonensis, data mihi facultas est sapiens fruendi consuetudine honestissimâ Domini mei Pauli Aresij Episcopi eius urbis, Pralati vitæ integritate, & doctrinâ insignis, ut palam est. Itaque cum ei gratularer duas panegyricas orationes Sanctorum, eruditissimas, & summâ arte compositas in laudem Sanctorum Ignatij, & Xaverij, quarum alteram habuerat Mediolani ad D. Fidelis, alteram in oppido Castrinoni, in quo Collegium habet Societas, in lucem emiserat; addidi, ut hominis sententiam elicerem, potuisse illum lepide memuisse congressus Veneti Sancti Ignatij,

XXIX.

Sextus Paulus Aresius ex Constantini Episcopi fide.

Septimus
Michaël
Ghislerius
ex eiusdem
Episcopi te-
stimonio.

Ignatij, & B. Caietani, in quo ille Ordinem Theatinorum ab isto petiit. Ad qua statim Aresius respondit: Falsam illam Historiam esse, & P. Castaldum nimiam facilitate lapsum in scribendo; eumque à P. Julio Nigrono fuisse bene conuictum. Ad qua cum dicerem, audisse me, Castaldum, datâ ad amicum Epistolâ Nigrono respondisse, meque eam Epistolam videre admodum cupere; illam quidem respondit in Summâ Molfesij reperiturum me, sed non esse mihi satisfacturam, ut verè non satisfacit. Etiam P. D. Michaël Ghislerius eiusdem Religionis Patrum Theatinorum, cum illum Roma ad D. Sylvestri inuisssem, ortusque de hac Historiâ sermo esset, se nunquam illam credidisse, mihi dixit, addiditque sine bono, ac reali fundamento imprimi non debuisse. Ego verò credo hanc esse grauiorum eiusdem Religionis Patrum sensum, quod ex eo conyicio, quod cum aeneis typis elegantissimis vita omnis B. Caietani edita fuerit, congressus iste cum S. Ignatio reliquas inter figuras non spectatur, qui ut res maxime plausibilis imprimi debuit. Hoc est, quod scribere R. V. habui de hac re totâ, illud iterum addens, per se ipsum rumore hunc periturum, nemine impellente ad gloriam veritatis. Finio. meque precibus eius atque sacrificiis admodum commendo, & felicia natalicia precor. Venetijs x. Kal. De. embr. M. D. C. X. L.

R. Vestra

Addictissimus, & obstrictissimus seruus
Constantinus Episcopus Veglanensis.

XXX.
Imo ex suâ
ipsius Epi-
stolâ Ares-
sius.

Sed impetrare à me non possum, quin particulam Epistolæ, quam ad me Aresius ipse suâ manu dedit 8. Decembris anni superioris, hinc veritati dicatam euulgem. Patiatur vir humanissimus, quo est in veritatem amore, suo etiam suffragio hoc loco absolui. Quamquam enim se nihil de ipsâ re scribere velle dicat, quod ingenio sit ab his contentionibus alienissimo; hæc demum ait: Patrem Castaldum ex suo cerebro Historiam hanc credere voluisse, mihi persuadere non possum: noui enim semper bonum Religiosum fuisse. Vnde verò natus sit hic sermo, ego nescio. Salue os aureum veritati consecra-
rum;

tum. Ego ne rem hanc veterum traditione peruulgatam fuisse, credam, quam Aresius vir tantæ auctoritatis ac sapientiæ, quique diutissimè apud vós vixit, præcipuum Ordinis vestris decus, ignorare se tradit? Non credam, quamuis me facere iubeas, Castalde. Et tanta quidem Aresini nominis est amplitudo, vt vno illo contentus esse possim; nihilominus alterius etiam Episcopi accedat auctoritas, vt non solum dignitate, sed legitimo numero testium tuta sit veritas, & nouitiæ tuæ Traditionis vanitas palàm fiat. Is erit Laurentius Gauottus Episcopus Intemelensis, qui antequàm infulas indueret, Ordini vestro fuit à Secretis. Is igitur ad Franciscum Gauottum Fratrem, Collegij nostri Saouonensis Rectorem, ab eo de hac tuâ Traditione interrogatus, litteras dedit, quas an libenter audirurus sis dubito.

Admodum Reuerende Pater.

Accepi litteras Paternitatis Vestrae admodum Reuerenda, quibus à me postulat, vt liberè ad se scribam, an vnquam a traditione perceperim, Sanctum Patrem Ignatium Loyolam petiisse à Beato Caietano admitti in Religionem Patrum Theatinorum, idque antequàm suam conderet. Ad hæc ego in veritate respondeo, me id sapius audisse. Sed cum eadem veritate dico, huiusmodi sermonem, quantum quidem ego sciam, non aliud fundamentum habere, quàm auctoritatem Patris D. Ioannis Baptista Castaldi, qui id in Vita B. Caietani tradidit. Quà vā d' ratione hoc ille asserat, dicere Paternitati vestrae admodum Reuerenda ego nescio. Hac habui, quæ de hac tore scriberem, de quâ cum semper parum vtilem existimauerim esse numquam diligentius inquisiui. Oret pro me sic enim te ex toto corde rogo, & finio. Intimely, 8. Decembris 1640.

XXXI.
Septimus
testis L. Gauottus
Episcopus Intemelensis.

P. V. A. R.

Benignissimus Frater

L. Episcopus Intemelensis.

Videsne homini minime obscuri nominis, & qui

H

Præpo.

Præposito ipsi olim à Secretis in Ordine fuit, ignorantam fuisse, quam tu tantoperè urges, Traditionem? Vidēsne ante te Auctorem, nullam illam fuisse, qui enim eam ignoraret? Vidēsne tandem validissimas illas Turres, ex quibus mille tibi elypei, & palmæ mille pendeant, nullis à te tam validis antoridibus, aut tibicinibus posse fulciri, quin ruina trahant: Sed bonâ Præfulum veniâ, priuata, sed clarorum virorum testimonia prosequamur, ac primum Angeli Sciuorij, quem perspicuæ amabilisque eloquentiæ laus, ac interiorum disciplinarum cognitio, vulgo eximit. Audi Castalde.

Testificatio admodum Reuerendi P. Angeli
Sciurij Sacræ Theologiæ Magistri, &
Doctõris, & Concionatoris
longè celeberrimi.

In nomine Domini. Amen.

XXXII. *Ego Frater Angelus Sciuarinus, Ordinis Carmelitarum
Ostiaensis lanuensis Sacra Theologia Magister, & Doctõr, Testor, & cum
stus Arg- iuramento valituro in iudicio quatenus opus erit, in conscien-
lus Sciao- tiâ meâ me scire, Historiam ab admodum Reuerendo P. D. Io.
rius. Baptista Castaldo scriptam de S. Ignatio Societatis IESV Fun-
datore à B. Caietano Thienao vno ex quatuor Fundatoribus
PP. Theatinorum, eorum habitum petente Venetiis anno su-
perioris seculi xxxvi. haberi à grauioribus eiusdem Ordinis
Theatinorum pro falsâ, & nullâ veritate subnixâ, eosque exi-
stimasse ab eodem Castaldo nimis leniter proditam, quamuis
bono animo, & quodam amore peculiari, quo in Beatum suum
Parentem fertur, hoc ab illo factum non dubitarent. Quæ om-
nia, cum apud illos viuerem, audiisse, iuratus, ut supra, confir-
mo. Quod veritatis testimonium rogatus negare non potui.
Ego vero nihil unquam tale ante Castaldi Historiam eo in
Ordine, vulgo creditum fuisse, omnino scio, quamuis ab eo
tempore*

tempore frequens de hac re sermo fuerit, quod idem iuratus affirmo. In quorum fidem hoc meum chirographum dedi, ac propriâ manu nomen addidi hodie 1. X. Kalend. Iunij MDCXLI.

Florentia in Collegio Societatis I E S V.

Ego idem, qui supra.

Frater Angelus Sciuorius Carmelitanus manu propriâ.

Personaliter constitutus coram me Notario infra scripto superscriptus adm. Reuer. P. Magister Frater Angelus Sciuorius Ianuensis Carmelitane familiæ Concionator doctissimus, recognoscendi causâ superscriptam fidem per eum factam, ac eius propriâ manu subscriptam, medio eius iuramento per me in formâ ei delato, tacto pectore more Sacerdotali, dixit, & asseruit contentum in eâ fuisse, & esse verum, & pro meâ veritate fecisse, & subscripsisse. In quorum fidem & robur

Ego Carolus Tempesta Cosmi filius Notarius publicus Florentinus manu propriâ scripsi, meumque consuetum apposui signum ad laudem Dei, die mense & anno superscriptis.

Signum Tabellionatus †

Nos Ambrosius de Ambrosiis I. V. D. Ciuis & Notarius publicus Florentinus, & ad presens Proconsul Almi Collegij Iudicum, & Notariorum Ciuitatis Florentiæ, fidem facimus, & publicè attestamur, supradictum D. Carolum Tempestantem fuisse, & esse Notarium publicum Florentinum, Legalem, & fide dignum, eiusque scripturis, & subscriptionibus semper adhibitam fuisse, & ad presens adhiberi plenam indubiâmqve fidem in iudicio, & extrâ ab omnibus indifferenter. In quorum testimonium has nostras fieri iussimus, nostri sigilli impressione munitas. Datum Florentiæ die 27. Maij, 1641.

Locus † sigilli

Laurentius Bindius Canc. D. N. &c.

Verum enim uerò ad tui Commentii ficum planè XXXIII. detergendum, & ne tibi tuâ placeas opinione, scito Alij plures mihi adhuc plura superesse, quibus Traditionem testes.

H. 2. hanc

hanc tuam inter inania computem. Habeo enim apud me litteras à N. N. viro & vestris pererudito ad Fabritium Britium Theologiæ Professore Societatis nostræ Genuæ datas ad XII. Kal. Iunias huius anni XLI. quibus disertè profferetur libellum tuum in his, quæ ad Ordinis defensionem, vt quidam arbitrantur, spectant, haud cunctanter probari téque ob eam causam popularem haberi; non item in his, quæ tibi domi tuæ nata, & à te olim euulgata tueri omni ope contendis. Habeo item litteras ad me Florentiâ scriptas ab N. N. viro genere, litteris atque eloquentiâ, & modestissimis vsque moribus totâ Italiâ clarissimo & longo olim rerum vestrarum, apud vos vsu nobili, in quibus tuam hanc opinionem *Phantasticam Chimeram*, ex vestrorum sensu appellat. Habeo N. N. Pisarenfis Sacerdotis virtutis eximie, atque anxie veritatis testimonium, quod hoc ipso anno XVII. Kal. Iunias ab N. N. Notario, & Cancellario Cardinalis Archiepiscopi legitimè interrogatus dixit, eiusque documentum ex formulâ confectum, quo liquidò constat duobus abhinc annis quæsiuisse illum à Marcello (cuius ille cognomen ignorat, ego Bentiuolum fuisse arbitror) Domus vestræ N. Præposito de tuæ Scriptionis veritate, atque ab eo audisse, *Te vel non satis fundatè, vel non satis prudenter, vel utroque modo Ignatianam petitionem euulgasse*. Parco hic ego integrum documentum exhibere Lectoribus, quod ab amico ad me transmissum reliqua inter causæ firmamenta interim seruo, ostensurus, si quando prolatis tabulis opus fuerit; téque interea rogo, ne fidem habere mihi abnuas, quod nomina testium premam: Scis enim, opinor, quæ sint amicitie leges, & quàm reuerenter ea nobis habenda sit. Cæterum si vltima in iudicio probationum necessitas incubuerit, abs te hæc ipsa testium nomina non pariar desiderari. At præter externa documenta, impactò rationum insuper ariete tuas istas, quas comminisceris, Traditionis

Traditionis turres penitus iam labefactemus, ac pro-
mamus.

Quæro enim ex te Castalde, an probatâ tuorum
Traditione, rem illic totam te confecisse putes? Sic
enim arbitraris, imò disertè pronuncias his verbis:
Nam necessariâ consequentiâ deducitur (Ignatiana scilicet
petitio) *qua omnia probat ipsa Traditio*^a: & necessariò fa-
teri cogimur Traditione^b: & Nigronus non animadvertens
Traditionum robustissimas turres, etiam validis coniecturis
euerti, nec concuti posse, multa adhuc leuia excogitauit^c. Ne
aliena quispiam tibi parum æquus, te loqui dicat, to-
tam sic conficere te oportet argumentationem. Quæ-
cumque à maioribus tradita sunt, ea necessariâ con-
sequentiâ vera sunt: Ignatiana petitio nobis à maio-
ribus tradita est: Necessariâ igitur consequentiâ Igna-
tiana petitio vera est. Quid mussas, atque abnuis,
Castalde?

Hanc tuam ipsissimam esse ratiocinationem neces-
se esse, Logici omnes mecum dicent: nec petitionem
potes exuere; si enim ex eo, quod est Traditio, di-
ctum probas; necesse omninò est, te illâ niti proposi-
tione, quæ iam vides, quàm sit absurda. Sed tu irascris
mihi, vt Nigrono argumentationem à potentiâ ad
actum obiicienti, quasi per versutiam, & fallaciam te
circumuenienti tuamque mentem alienissimis à tuâ
prudentiâ confictis argumentationibus dolo malo in-
terpretanti: negas enim te tam esse impudentem, vt
asseras, quæcumque à maioribus tradita sunt, ea ne-
cessariâ consequentiâ vera esse; addisque calumniæ
postulari me posse, qui hoc tibi affingam: scire te di-
ctum illud audacius esse, atque inconsultius, quàm vt
ab homine modesto, atque pererudico (quam vtram-
que laudem ego tibi libens tribuo) defendi possit.

Non te clam esse multâ olim in veteri, & adhuc
Dei Ecclesiâ à maioribus ad posteros per manus tra-
dita fuisse, non modò falsa, sed absurda, sed impia, de
quibus nihilominus non Apostoli tantum, quorum

XXXIV.

Castaldus
Traditioni
necessariò
alligat ve-
ritatem.

XXXV.

Quod fal-
sissimū esse
conuincitur.

XXXVI.

Exemplis
Traditionū
Synagoga.

H 3 successo

a Anim.
II. p. 29
b Anim.
VII. pag.
32.
c Anim.
IX. pag.
69.

Anim
V.

succeffores Antiftites sunt, verùm & Deipara Virgo, imò & Christus ipse veriffimè iurare potuiffet, quod Epifcopi tui iurant, Traditiones illas à maioribus acceptas, habitâsq; pro veris, neque cuiquam illorum vnquam veniffè in mentem de illis dubitare; quas tamen Christus, vt legem Dèi euertentes, palam grauiffimis verbis accusauit, atque traduxit, illudque fundamentum erroris euertit: didiciffe te à puero, quod nemo Logicorum eruditorum nesciat, longè aliud effe, verè Traditio est, & Traditio vera est; quorū primum Epifcopi affirmatè dicunt; fecundum, nec ipfi dicunt, nec dicentibus suo accedunt fuffragio: Non ignorare te, quod indignum viro docto, atque in Hiftoriis monumentisq; maiorum verfato fit nesciffe; multa olim à maioribus accepta, & diù credita fœdæ ad extremum, atque pudendæ vanitatis fuiſſe comperta: quotuſquifque enim nesciat, Ferrariæ ex maiorum traditione diù cultum fuiſſe frequentiffimâ populorum celebritate Hermannum Hæreticum, donec Benedetto IX. Pontifice, detectâ per Prædicatores fallaciâ, impuriſſimi nebulonis offa è tumulo extracta, & quod viuens ille effugerat; debito demum rogo abolita fuerunt?

XXXVII.
Et Hermannus
Hæreticus

Ferd.
Caſtil. p.
2. l. 1. c. 6.

XXXVIII.
Et Latornis à S.
Martino diuinitus
detecti.

Quis eruditorum ignoret propè Monasterium Sanctiffimi Epifcopi Martini, magnâ in celebritate, ac veneratione fuiſſe perditiffimi olim latronis corpus, ad quod, veluti ad Martyris reliquias, vndique confluere regionis accolæ, ac vóta facerent? & quod adhuc longè fœdius est, iacuiſſe ſub altari ab Epifcopis, Martini deceſſoribus, ſacrato? de quâ totâ fallaciâ, & diuturno populorum errore diuinitus certior factus Martinus, turpes atque impuratas ſceleftiffimi hominis reliquias inde abiecit, hominesq; minime malos, ſed decipi faciles, errore liberauit. Non adeò te peregrinum eſſe in Hiftoriis, moribusq; hominum, quin ſcias; Traditionis honeſtiſſimum nomen anilibus Talmudi deliramentis à Rabbiniſſimis imponi.

Sulpi-
tius in
vitâ

XXXIX.
Et Talmudi
Alcoraniqui

indidem

indidem inquinatissimis Mahometis vesaniis auctori-
tatem asseri ab eius infanix magistris: Tibi domum
nunquam venisse in mentem, vt Propositioni stoli-
dissimæ assentireris. *Quæcumque à Maioribus tradita sunt,
ea necessariâ consequentiâ vera sunt.*

Ac ne fortè quis calumniam instruat, quasi verò il-
lam quidem refutes; hanc tamen amplexeris. *Quæcum-
que à maioribus nostra familia tradita sunt, ea necessariâ
consequentiâ vera sunt;* sanctè te item profiteri, hoc ne-
quaquam verum esse; dementissimæ nimirum super-
biæ reum fore, qui domesticis vnus familiæ, licet san-
ctissimæ, traditionibus ita veritatem alligare vellet, vt
ab illis duelli non posset, quod idem est, ac dicere:
Necessariâ consequentiâ vera esse, quæcumque in eâ
familiâ tradita sunt.

Addes, didicisse olim te, cùm Theologos audires,
magnum quidem Traditionum splendorem esse, earumque
nomen Ecclesiæ hostibus valdè formidolo-
sum; Verùm triplex illarum genus tantum esse, quæ
vim necessariæ obtinent consequentiæ, Diuinas, Apo-
stolicas, Ecclesiasticas, quo verbo publicâ Ecclesiæ
auctoritate comprobatas significamus; reliquas om-
nes mendaciis obnoxias esse, ac fabulis sæpè mixtas,
hominum siue noua fingendi, siue auditis aliquid ad-
dendi, detrahendive mirâ quadam libidine: Harum
auctoritatem infra Historiarum fidem à prudentibus
haberi; Nam cùm Historici, ni fabulatores esse velint,
de rerum scribendarum veritate diligenter inquirent,
tempora rebus componant, de que rerum consequen-
tiâ, atque connexionem accuratè iudicent; traditiones
huiusmodi sæpenumero, vtpotè temerario famæ sinu
effusæ, nihil eorum curant, dummodo loquantur; id-
que adeò verum esse, vt Historicis ipsis incautè Tra-
ditionum nomini credidisse, fraudi sæpè fuerit. Quid
enim illustrius morte Alexandri Magni, & Regni suc-
cessione, quam tantâ pompâ describit Q. Curtius, qui
dubio procul aut ipse, aut illi à quibus ipse accepit,
traditione

XL.
*Non suffragari Or-
dinis san-
ctitatem.*

XLI.
*Quæ Tra-
ditiones ne-
cessariò ve-
re sint?*

XLII.
*Humanarum
inconstantia.*

XLIII.
*Historicos
aliquando
deceptos.*

Bellar.
Tom. 1.
lib. 4.
cap. 11.

Lib. 10.

X L I V.
Minor illis
fides, quam
fama ha-
benda.

traditione audiuerant? Sed hoc quàm illustre mendacium sit, in Machabæorum historiâ legimus: Imò famâ ipsâ esse fallaciores, ac malum sæpe veritati longè nocentius domesticas hæc traditiones esse, scire te non dissimulas; cùm enim Fama sit, vt viris doctis placet, *Notitia rei recentis à presentibus ad absentes transmissa*; illæ verò definiantur, *Notitia rei antiquæ à maioribus ad posteros transmissa*; quis nescias plura fingi, addique posse longo temporum, quàm regionum, intervallo? Quid quod Traditio famâ sæpius nititur, cui quidquam necessariæ inesse veritatis, quis vnquam ausus est dicere? addet enim incerto rumor temporis tractum, & vnus penè seculi tenebras circumponet, atque ex illis audebit sibi membra formare, quæ tamen cùm primùm veritas os aureum extulerit, momento resoluat. Itaque falsissimam te iudicare dices Propositionem illam, quamuis domesticæ famæ finibus circumscribatur. Nullam enim tam sanctam, atque in confabulationibus colloquiisque domesticis tam religiosam veritatis esse familiam, cui non aliquid ex vnus, aut alterius errore possit adhærere. Quare, cùm

X L V.
Neque de
illis locutus
est Chryso-
stomus.

Apostolorum, Rômani Pontificis, Ecclesiæque totius priuilegium sit, & quidem longè diuinissimum, errare non posse, adeoque necessariâ consequentiâ vera esse, quæcumque ab illis tradita sunt, deque illis Chryso-stomæum illud vsurpari: *Traditio est, nihil quæras amplius, vtramque propositionem tam falsam tibi videri,*

In 2. ad
Thesal.
c. 2.

X L V I.
Neque Ec-
clesiasticis
Diuinisue
componēde;

quàm quæ mendacissima sunt. Intulisse te quidem mentionem sacrarum traditionum de Sacramento- rum institutione, deque B. Virginis Assumptione (quamquam non eadem vtriusque auctoritas) eaque ratione, quasi tua probasses, probationis onus in Nigronum reiecisse; nolle tamen quemquam tibi ex cocolumniam adornare, quasi auctoritatem domesticæ rumoris sanctissimis Ecclesiæ traditionibus equaueris; videre te nihil ex illâ comparatione. *illis illis firmi- tatis accedere, cùm longè dispar sit, eorumque ratio illis*

Anim.
VI. P. 470

illis nimirum diuinitatis pondus inesse: tuis leuitatem planè popularem; scripsisse tamen, ne quidquam à te prætermitteretur, quod vel solâ vocis similitudine, ad causam faceret. Quare vtramque te hanc Propositionem: *Quæ umque à Maioribus tradita sunt, hæc necessariâ consequentiâ vera sunt; &, Quæcumque à Maioribus nostra familia nobis tradita sunt, ea necessariâ consequentiâ vera sunt,* inficiari; & primam quidem, vt absurdam & impiam, secundam etiam vt superbam, ac temerariam. Hæc contra me cum dolenter egeris, Castalde, meque calumniæ postulaueris, quod ea te sentire dixerim, quæ tu modò verissimè oppugnâsti. Ego qui illo depellor gradu, habeo tamen, quò me recipiam. Quod antequam facio, vt videas, quæ fides incertis rumoribus à viro prudenti haberi debeat, quid mihi Romæ, atque Alexandro Patri Mediolani acciderit, audisse te non poenitebit. Fabella est sanè iucunda.

Celebrabatur Mediolani Patrum Carmelitarum Discalceatorum sub annum seculi XIII. cum paulò antè in eâ vrbe amplissimâ domicilium posuissem; celebrabatur, inquam, secundissimis plebis, ac nobilium sermonibus. Vita ad omnem virtutis sanctimoniam exacta, nec supra merita rumor erat: ne tamen fama mendacem se esse dedisceret; paulatim reliquâ inter illius Ordinis decora, iactari cœpit Bellarmini dictum quasi dixisset Fratri Petro Hispano celeberrimi nominis concionatori, atque illius Ordinis clarissimo syderi, si vitæ ratio denuò sibi esset incunda, se Ordinem illum. vtrique Societati præhabiturum. Res videbatur ad claritudinem Ordinis pertinere, ideòque creberrimè in sermonibus vsurpabatur. Erant tamen plurimi, quibus Bellarmini virtus, & constantissima in Societatem voluntas esset explorata, ad eòque famam eiusmodi contemnerent, nec tamen veritatem sibi inuestigandam censebant, vt alienam. Alexander pater, vir antiquæ probitatis, ratus indignam rem esse, Bellarminum ita traduci, litteras ad eum hæc de fabu-

XLVII.

Quia sapius false.

XLVIII.

Quod probur exemplo falsi rumoris de Bellarmino.

lâ componit, obſignatâſque ad me, qui in Vrbe Theologos audiebam, tranſmittit, vt eas Bellarmino in manus traderem, nec tamen de re quicquam monet. Ego acceptas litteras ad Bellarminum in viciniâ Collegij Romani, vbi nunc Antonius Barbarinus Cardinalis tyronibus Prædicatorum ſplendidiffimè ædificat, habitantem, illico deſero. Cardinalis inter legendum paululum erubescere, ac ſubridere: mihi rubor explicatior iam erat in ore, cùm optimus ſenex: Scifne, inquit, frater (ſic enim nos nondum ſacris initiatos humaniſſimè compellabat) quo argumento hæc à parente tuo ad me datæ ſint litteræ? Tum ignorare fatenti, fabulam narrat, ſuauiffimè arridens, datôque reſpoſo (cuius autographum apud me habeo) errorem parenti meo, reliquiſque hunc erepturum ſe pollicetur; additque ſe olim Petro dixiſſe per iocum, ſe ſi Ordinem illum ingredi vellet; nudis præfectò tibiis non futurum, quòd iam, ſubſidentibus humoribus, intumeſcerent. Hæc ille. Iam verò ſi centum abhinc annis ab aliquo Mediolani Ordinis illius res geſtæ litteris mandarentur, &, qui tam valide Bellarminiani dicti increbruit, rumor ad eum ab his, qui tunc audierunt, tranſmiſſus perueniret, atque ille dictum eiufmodi, nullâ diligentiore veritatis indagacione, chartis illineret, quâ fide illum acturum putas Caſtalde?

X L I X.
*Quæ illo
 data ad A-
 lexandrum
 Rhô episto-
 lâ reſcripſit.*

L.

*De origine
 fabulæ hu-
 ius comic-
 Etura du-
 plex.*

Mutato nomine de te fabula narratur. Arcani alicuius colloquij ab Ignatio cum Carafâ initi (nam cum Caietano nullâ ſimilitudine veri confectum eſt) famam, facili in nominibus errore, fabulæ occaſionem dediffe, ſi dicam, quid obijciat? Scitum eſt, eam arcane ſermocinationis licentiam eſſe, vt Liuius aduertit. Quamquam aliquam petitionem interceſſiſſe, Paulumbum veriſſimè fuiſſe coniectatum, cuiuſmodi tibi negare non auſo ille obiecit, vt paulò antè narraui, mihi facile perſuadeo. Quærebat nimirum Ignatius Xenodochium aliquod de more, in quod ſe reciperet, voluitque in illud aditum impetrare, ab aliquo ſcilicet veſtrum,

vestrum, qui id per ea tempora curabat. Nam hospitem eum apud vos ad Diui Nicolai fuisse, ægrè admōdum animam, vt credam, inducō. Quid enim homo longè gratissimus id perpetuò non sine ingrati animi labe dissimulasset? Rursum quomodo nobilem, ac tam bene moratum hospitem, nullisque adhuc incommōdis sermonibus laborantem ad consuetudinem Carafa non admisit; quod post compositas turbas factum demum esse, à te didici? Vt cumque res se habuerit (neque enim vates sum) petitionem illam Ordinis à Caietano fabulam esse non dubito. Certè ex Caietani ore qui audierit, testis nullus datur. Sed incertissimis auctoribus tota nititur traditio, ob eamque rem,

Quæro ex te cur veritati Traditionis huius tuæ firmandæ nullam adhibueris diligentiam? Attulisti tu quidem testimonia Episcoporum, qui immotam apud vos celebrémque fuisse dicunt traditionem, quod ego, te ipso, reliquos inter teste locupletissimo, Fallum esse demonstraui; sed an verum sit, quod à vobis pro vero, sine dubio, habebatur, ne verbum quidem addunt; in quo laudo Antistitum prudentiam. At, inquires, vt cumque sit: Nigrono certè os obstructum est, qui sapiens à me traditionem postulauit, quasi herbam daturus, si protulisset; arbitratur enim homo leuissimus, me ex meo cerebro Mineruam hanc effudisse: sed ego traditionem meam habebam tanquam gladium in vaginâ reconditum, cuius aduersi fulgore victus, si viperet, in eas, opinor, tenebras abiret, quas dudum subiit. Rogo te, Castalde, ne implacabiliter irascaris, si te ita loquentem facio, didici enim hæc à laudatoribus tuis illis conductitiis, qui adhuc licentius in Nigronum loquuntur, quosque tibi placere, qui ab illis laudari ac probari voluisti, manifestò doces. Verùm ne de Nigrono saltem triumphum ducere te putes, quod postulatam ab eò tandem aliquando Traditionem prouideris, scias non falsam eum postulasse

L. I.
Rursum fabula vanitas ostenditur.

Traditionem, sed veram cui niti posset Historiæ fides, non rumores, fabulâsque domesticis adolescentibus in fide, atque admiratione continendis primò timidè fatas, deinde æuo iam validas, ac Traditionis larvâ minaciter se inferentes. Is si viueret apud nos, staretque pro eâ veritate, quam se olim defendisse clarissimâ, ut mihi viri virtus persuadet, in luce videt, ac lætatur; si viueret, inquam, à te quæreret: Quisnam

LII.
Cum iustus idoneus testis adducitur,

huius traditionis auctor sit: nam si obscurus, si incertus, si nullis demum est, obscuræ ac nullius auctoritatis, qui apud vos rumor increbruit, pro verâ traditione afferri non debuit. Sed audio: Antonius Vicodarzete ait, se ab antiquioribus hoc accepisse, etiam antequam Religioni nomen daret (speciosa enim narratio est alliciendis adolescentium animis non inepta) sed præcipuè ab Ioanne Antonio Prato, qui cum Caietano egerat, cuius nouitius fuerat. Nihil agis Castalde. Numquam enim dixit Pratus, id se à Caietano audisse, quod sanè si audisset non dissimulasset, ut maior dicenti fides haberetur; & auditurum ab eo fuisse, si Caietanus hoc vulgauerat, aut, cum eo familiariter vteretur, interrogaturum quis dubitet? Verùm nihil

Anim.
II p. 28.

LIII.
Cum caput non habeat.

huiusmodi à Prato factum, dicit Vicodarzete, ac ne Pratum quidem à Caietani sociis se accepisse, testatum vnquam fuisse: quamquam de Prato iam diximus, cum inter Caietani mira, quæ in monumentis Ordinis condenda conscripsit, nihil huic rumori detulisse. Quare, cum Traditionis caput non habeatur, & Caietani æquales testes producantur, qui profectò ab eo scire potuissent, eam flocci Nigronus penderet. Non enim credo te dicturum flumen hoc sermonum ex paradiso veritatis fluere, cuius idè ad caput veniri non possit; nam licet Ordinem tuum illustrissimum, præ nostro humillimo Cœlum appellaueris, allato testimonio Isaïæ: *Quantum exaltantur cœli à terra*: tamen ne de te tam sinistrè sentirem, quasi familiæ tuæ auctoritatem Ecclesiæ æquares, paulò ante me sapienter

Anim.
X. p. 29.

ter admonuisti. Quereret præterea Nigronus, quoniam incerto partu edita traditio est, an à magnis viris saltem sublata fuerit, atque educata? an membranis veteribus, quasi fasciis inuoluta, & firmata? Hæc ille si quærat, tu quid responsi dare possis, Castalde, non video: Mittamus enim Nigronum, ne vnus aliquis laudatorum tuorum, te probante, infausto eius *Crocitatu* offendatur; Quæro ego, quis ante seculi huius XII. à XXXVI. superioris, quo gesta esse dicitur, rem hanc Historiis prodidit? nemo: Historiis, dixi? quis priuatos retulit in commentarios? nemo: quis membranis commendauit? nemo: Quo illæ in tabulario asseruantur? in Vtopiâ? Scio scribere te, asseruari ad D. Pauli Neapoli nescio quid huiusmodi, sed scio etiam eas litteras quas ab amicis Florentiæ accipiebas anno XI. seculi, quum Caietani vitam elucubreres, eò à te illatas, vt nobile olim essent antiquitatis monumentum: vbi etiam recentissima Episcoporum testimonia deposuisti, in eandem spem. Quod mihi prædicendum fuit, ne hæc olim ex illo veluti antiquitatis sacrario prolata, venerationem inuenirent. Vide igitur, Castalde, an rumor domesticus, nullo certo patre editus, atque à viris magnis per tantum æui neglectus, à te demum adoptatus in fidem ac patrocinium, pro verâ Traditione, quam Nigronus postulauerat, obrudi possit.

Hic enim uerò mihi venit in mentem nobilis illius fabellæ, quam superiorum seculorum indigentia progenitam, atque impio plausu à Sectariis, Nouatoribusque exceptam Baronius, Bellarminus, virique alij oppidò magni, ac nuperrimè Leo Allatius eruditissimo edito libello profligârunt, de Ioâna Papisâ. Ea enim, si tua hæc ratio agendi valet, optimè defendi posse mihi quidem videtur, tuæque Ignatianæ peritioni adeò similis est, vt aqua aquæ ex alto haustæ puteo. Vis mutemus partes personâsque? Sic enim res tota clarior apparbit. Fiat. Aio verissimam illam esse

LIV.
*Neque ab
ullo Anpi-
quiore fue-
rit scripta,*

LV.
*Sed recentibus testimo-
niorum tabulis in
Neapolita-
num tabu-
larium illa-
tis.*

Anim.
II. p. 16.
& 17.

fabellam; quæ longè fabulosissima est. Tu quid ais? Rogas? inquis, nego. Quare? Quia à grauioribus aucto-
 ribus antiquis tradita non est, qui profectò rem tan-
 tam non dissimulassent, illos quippe latère certè non
 potuit. At rumor de illâ antiquus est, neque enim il-
 lam ex Mariani Scoti, quem primum eius esse aucto-
 rem volunt, capite, vt Pallas armata, & minax orta est.
 Sed enim æqualem illorum temporum non habes.
 Nec tu tuæ Ignatianæ habes petitionis; nam vt hæc
 à tuis Episcopis audita sit; ita illa à Martino Polono,
 & Platinâ Historicis cætera non malis audita, & scri-
 ptis prodita. Sed, inquis, Baronius, & reliqui, temporum
 diligentia habitâ subductâque ratione, illam vanitatis
 arguunt. Hi quidem, te indice, ineptè faciunt: quid
 enim *tempora moluntur, & moras?* totus hic labor inanis
 est: neque enim temporum ista momenta in rebus an-
 tiquis sunt examinanda. Sed iidem plurimis rationi-
 bus cubilia fabulæ planè subuerterunt, inquis: Quo-
 modo? *Quæro enim an demonstrantibus rationibus*
 id faciant, quòd tu negantibus onus imponis? Rursum;
 an testes producant, qui actum à sensu remoueant,
 quòd tu ab iisdem necessariò præstandum doses? *Ibid. p.*
 Non, opinor; faciunt, quòd enim post tantum æui id
 possunt? Si de recentis adhuc memoriæ factò *questio*
 sit, sciri poterat à prudentibus tua illa lex: quæ, cum
 de antiquioribus noua exoritur dubitatio, inter *adu-*
uata prorsus reiicienda est. Vidésne igitur Ignatianæ
 tuæ huic petitioni rumorem nescio quem, Traditionis
 nomine à te infucatum nihil addere probabilitatis,
 atque ex silentio auctorum, cæterisque coniecturis
negatiuam optimè probari? Plura adhuc dici possunt
 ad conuellendam tuam hanc inanissimam Traditio-
 nem, nisi his, quæ hæctenus disputata sunt, penitus
 concidisset. Nihilominus, ne quid à me possis deside-
 rare, memineris neque vnus libelli, quem tamen nul-
 lum habes, tantam esse auctoritatem, vt veritati offi-
 ciat. Quid? defendésne adhuc *institutum perfectionis*
Christiana,

Anim-
IV. p. 38.Anim.
III.Ibid. p.
31.

Christiana, quod semel iterumque Io. Baptistæ Pagnæ Clerici Regularis nomine, non dicam per sycophantiam, sed per crassam indiligentiam editum est, illius partum esse, quem Bagnæualli Minorum Conuentualium Generalis, & Iosephi Clericorum pauperum Matris Dei, quos Scholarum piarum dicimus, luculentissimis testimoniis Antonio Cordetio Catalauno Societatis nostræ homini vindicatum scis, ac Panormi publicatum? Enimvero quia in Pagnæ cubiculo post eius excessum inuentum fuit M.S. illi adscribi non debuit. Nimirum faciles homines sunt, qui ea, quæ ipsi amant, & vera esse, & ab aliis credi volunt. Ipsi Apostolicis *Brevibus* litteris fraus sæpe fit. Sed lubricus locus est, ideoque abstinere. Caue tamen vanam aliquando ex dolo malo subrepsisse Traditionem homines leuissimi Panormi extendant. Intelligenti pauca, & hæc tibi tantum.

Verum antequam interrogationem hanc de Traditione absoluam, consilium à te peto, Castalde, vellemque à te discere; quibus tandem Traditionibus fidem me habere par sit: de humanis loquor, deque illis præsertim, quæ in Religiosis familiis, nescio quo fato, non modo percrebrescunt; verum etiam ex domesticis latebris à parum cautis, vt mihi quidem videtur, Scriptoribus publicam in lucem Historiarum nomine protruduntur. Ego enim, vt qui non semel tantum fuerim deceptus, iam omnia suspecta habeo, latèque, quò exploratò credam, temporum ac personarum, vt ita dicam, regiones circumspicio. Habeo namque triplicem Traditionem trium Religiosissimorum Ordinum, quibus ego quidem, nisi tu aliter doces, minime libens credam; vereor tamen, nè illorum offensionem incurram.

Quid; rogo te per tuam fidem, respondere debeo Benedicinis Monachis, qui ex antiqua Traditione, imò ex Historiæ fide Ioannem Petrum Carafam Penedatorem velis Ordinis, vt futurum olim Monachum à vobis

LVI.

Falsos rumores etiam in Religiosis familiis percrebrescere.

LVII.

Quis motus Caracollus vult esse cucullum Carafæ

à vobis repossunt, nixi auctoritate Gonzali de Ille-
 cas, qui Hispanicè Pontificum vitas composuit? Huic
 enim viro fidendum negat Caracciolus tuus, nullâ
 quidem *negativa* additâ probatione, Sed addere potuit,
 ideo se negare, quòd homo prudens, ac famæ suæ
 minimè prodigus, rem timidè narret, nec omnino af-
 firmer; sed esse qui credant, dicat. Quamquam acer-
 rimam tibi de hac re totâ cum Constantino Caietano
 Abbate Sancti Baronti litem susceptam esse video:
 edidisti enim anno superiore proximè euoluto libel-
 lum, cuius suprâ memini, indito *Iudicij* nomine, in
 quo latâ sententiâ illum indiligentiâ ac vanitatis dam-
 nas; quod iurè, an iniuriâ facias, meum non est an-
 quirere. Risi tamen, quum in manus venit is libellus:
 quidni enim riderem hominem, qui aliorum fines
 vanissimo nixus rumore incurfauerit, suos iam vix
 tueri? & qui Ignatium sibi voluerit præripere, iam
 Carafam vix posse retinere? Quis hîc non videat, *Per*
qua quis peccauit, per eadem puniri? quod à me ita di-
 ctum te intelligere velim, vt de Historiæ peccatis tan-
 tum loquar, neque de tuo animo quidquam à Relio-
 sâ vitæ sanctitate alienum suspicer. Cæterum is est
 Barontinus Abbas, si bene hominem noui, qui vadi-
 monium deserturus non sit, neque aduocato opus
 habeat. Quàm verò ridiculum estè tuorum Scripto-
 rum synceritate argumentari te, qui viros in Historiâ
 clarissimos Ribadenciram atque Orlandinum, quum
 tibi placentia non loquuntur, fatitatis arguas? quæ
 enim tuorum tanta est præ cæteris auctoritas? Rur-
 sum quum externorum auctorum silentio Constanti-
 ni dicta reprehenderes, fatisne memineras neminem
 omnino neque externorum, neque tuorum Ignat-
 ianæ petitionem, præter vnum te, commendasse?
 Quid igitur mihi tandem responsurus es, si Scripto-
 rum silentium non externorum dumtaxat, sed tuo-
 rum etiam cum Nigrono obiecero? Quis mihi hac ar-
 gumentatione interdicat? Quid si Athanasij dictum
 vsurpema

Lib 6.
 cap. 10.
 In coble-
 stancis
 de vitâ
 Paul. IV.

In Epist.
 6. XVI.
 & XXXI.
 & in Cer-
 ramine
 Animad.
 X & aliis
 bi.

Epist. ad
Epictet.

vsurpem: *Maiores nostros non ita sensisse*, quo tu aduersus *Barontinum* vteris? Quid si ab aduersariorum *Ignatij obmutescentia*, qui tertius tibi locus est, ego pariter argumenter? Quem enim ex *Ignatij ac Societatis* hostibus, quos plurimos fuisse, atque adeò esse non negabis, & quidem acerrimos, qui que frontem hæresi magistrâ strenuè perfricuerint, huius fabellæ auctorem habes? At si *Ignatio*, te quidem iudice gloriosum fuit alienum *Ordinem*, prioribus consiliis ommissis, appetere; cur probrosum *Carafæ* futurum fuisse credis, *Cassinensium* cucullum induisse, vt propterea id illi ab hostibus, aut parum æquis ira obiici debuisset confirmes, & ex illorum silentio nihil ab eo huiusmodi tentatum fuisse contendas? Et ego iure dicam: *Itaque aduersariorum Ignatij obmutescentia nobis, ac veritati plurimum fauet*. Vt vt sit de *Cassinensibus*.

Anim.
X p 80.
& de in.
ccps.In iudi-
cio § 3.

Quæro ex te, quid de *Prædicatoribus* sentire debeam, qui non suum in *Ordinem* propenso animo fuisse, quod tu *Iudicij* tui §. I. scribis, sed apud se aliquando egisse adolescētē adhuc *Carafam* habitumque ordinis gestasse, quem tamen postea, parentibus rem ægrius ferentibus, posuerit; affirmatissimè tradunt? Tu verò ne credas, inquis. Quidni autem? nam hoc *Neapoli* p̄o concione, vestro in templo, die festo *Caietani* ad circumfusam nobilissimam coronam ex *Prædicatorum* Ordine Orator confidentissimè dixit: quod equidem ab illo dictum nollem, neque enim tantum inde lucis *Prædicatorum* familiæ in *Republicâ* clarissimæ potuit accedere, vt vestris propterea *Luminibus* ille quoquo modo officere, ac vobis ægritudinem afferre debuerit. Sed dixit nihilominus. Caue tamen, inquis, credas. Ego enim rem huiusmodi falsam puto. At ille nititur *Historiâ* sui Ordinis, quæ hoc narrat. Sed inquis: quæ vnus *Lopezij* post tantum æui id asserentis auctoritas? At aiunt, in commentario *Legationis Bernardi Nauagerij*, quem ille *Ventias* reuersus, *Senatui* obtulit, id haberi, cum de *Pontif-*

LVIII.

Quem &
Prædicatio-
res affirmat.

K. ficis

ficis naturâ, moribus, rebusque gestis agitur? Quasi verò vnus Senatoris dicto in alienis factis peregrinanti fidem habere tu debeas. At Stephanum Sampaium in *Stemmate Dominicanorum*, & Sandoualium Episcopum Pompeiopolitanum in libris de vitâ Caroli V. & Petramalarium in Paulo I V. & Panuinum auctores sui dicti laudant. Nugæ; qui enim hi sunt, quos mihi anteferas, præsertim cum non nemo illorum rem satis timide scribat? Caue, credas, Parebo consiliis.

L VIII.
Et Camaldulenses solitudinē petere cū Sociis voluisse tradunt.

Sed nondum quieto esse licet per Camaldulenses; nam & hi Carafam ad se trahunt. Legi enim in illorum Historiâ post abdicatum Episcopatum cum tribus eiusdem propositi litteris illum suo atque Sociorum nomine datis ad Beatum Paulum Iustinianum, id temporis adhuc superstitem, vt se sociis que suis Eremitis adscribere vellet, vehementer postulâsse, nec impetrâsse tamen. Quid hîc me facere iubes, Castalde? hoc enim verò ad præclaram Christianæ demissionis laudem pertinet, non minùs, quàm Ignatij, te quidem arbitro commendet humilitatem? A deône, respondes, fabulis delectaris, vt Carafam tantâ virum constantiâ, ob quam ineptis quibusdam obstinatio ac contumacia aliquando videbatur, hoc spiritu vertiginis agitarum fuisse tibi persuaderi patiaris? An non ego scripsi ab Episcopatu ad nostrum condendum Ordinem discessisse? In temporum rationes, tota ea fabulositas profligabitur. Putâsne hoc Carafæ testamentum incognitum nobis futurum fuisse, qui hominis gesta summâ fidè ac diligentia composuimus? Quid homini extraneo ac rumusculosos, nescio quos, securo (nam si veterum tabulis niteretur, produxisset illas, ac ritè obsignatis egisset) quid, inquam, homini in rebus nostris hallucinanti, ac suæ eremo celebritatem aliquam ex hac fabellâ captanti credis? Hoc qui faciat, ineptè faciat; nam antiqua sine teste componentibus, nulla per me fides debetur. Ius quidem postulare

postulare videris, Castalde, veram ego vehementer vereor, ne causâ cadamus. Lucas enim Eremita Hispanus tabularum antiquarum fidem appellat. Audiat: *Extat præterea Epistola quaedam propria manu* (Carasæ, de quo agebat) *scripta, ex quâ ostenditur eundem Carasam valuisse cum quibusdam sociis simul cum Paulo Eremitam fieri, sed ad aliud manus à Deo vocatus non potuit desiderium explere.* Hæc Lucas, cuius fides vt constat, Carasæ Epistolam, quam appellat, integram infra in loco reddam. Quid hîc mihi faciendum censes? Quid consilij das Castalde? Iste Epistolam laudat Carasæ manu exaratam, cui fidem non habere res dura sit. Quid ais? Noli credere, fabula est. Quam ob causam? quia nobis omnino ignota, & Carasa ad prædicationem verbi Dei vocabatur, non ad solitudinem. Hæc ais? & me nihil eorum credere iubes? Iubeo, inquis. Parebo igitur, Sed hæc lege, vt nec tibi, eiusdem æui res adhuc obscuriores expromenti (nam Camaldulina litteris actam rem prodit, tu arcani colloquij, petitiones ac repulsas refers) sine teste credam. Abibam iam hinc collecturus paucis, quæ de huius traditionis vanitate disputavi; sed retinent, iniectâ veluti manu, Clerici Congregationis Somaschæ, nouamque afferunt, auctore Stellâ, traditionem de cuius fide mihi necessariò es interrogandus: sed differamus in aliam interrogationem, longiorem enim disquisitionem requirit.

Vt ergo paucis multa complectar: Quùm traditio, quæ ab Episcopis clarissima fuisse dicitur, Castaldo auctore, rei sub ruinâ temporum latentis, aut nulla, aut obscurâ fuerit; Ideòque Caracciolo, & Tuso, & ignorata, & neglecta: rursus cum traditioni sine vllò certo teste, domesticis sermonibus auctæ, non modò necessariâ consequentiâ, quod Castaldus docuit, non insit veritas, sed plerumque adnascantur fabulæ, vt exemplis palàm fa-

L X.
Appellato
litterarum
Carasæ chi-
rographo
exacte fi-
dei;

L X I.
Cui si fidem
habendam
negat;

L X I I.
nullam me-
retur Ca-
staldus.

L X I I I.
Ex quibus
omnibus
Traditio
planè euer-
sa, vanita-
tis commin-
citur.

ctum est ; Tertio cum de rebus alienis , & ipsa
 temporum longinquitate obscuris , sine tabulis no-
 tæ fidei , & sine teste scribenti nulla debeat fidei
 Traditio , quam tertiâ demum actione Ca-
 staldus excudit , nec Nigrono , qui Historicæ notæ
 non fabularis traditionem postulauerat , satisfacit :
 nec causam ipsam quidquam iuuat , quod mihi
 fuerat demonstrandum.

INTERRO

INTERROGATIO QVINTA.

DE ARGVMENTATIONE
à potentiâ ad actum.

*Iure quàm optimo illius accusatum à Nigrono
Castaldum videri, qui euersâ Traditione
totus adhuc in illa detinetur.*

Anim.
V. &
Anim.
XXII.
p. 171.

VÆRO abs te Castalde, qui Logicissimus
haberi vis, & Nigronum acerbissimè ac-
cusas, quasi vel dolo malo, qui à Religioso
sene abesse debuit; vel supinâ Logicarum
præceptionum ignoracione, quæ virum in litterarum
studiis ab ineunte ætate versatum maximè dedecet,
tibi perfidiculam, & puerorum fannis dignissimam
argumentationem à potentiâ ad actum obiecerit;
Quæro, inquam, an satis verè ab Angelico dictum pu-
tes, rem quampiam duplici ratione in aliquo scripto
contineri posse, *Vel per verba, vel per sensum*. Dabis hoc,
opinor, Thomæ, vt dicenti fidem habeamus. Quan-
quam res est exploratissima, vt nullâ etiam additâ
Theologi auctoritate, de illâ tamen dubitare nemo
possit.

P. P. 9.
36. a. 1.
ad 1.

Age, dic ergo, Castalde. Obiicitne tibi aliquando
Nigronus, his te verbis vsurum: *Potuit Venetijs esse Cate-
tanus cum Ignatio; Ergo fuit?* Hoc si Nigronus fecit, im-
pudentissimè, ac per summam sycophantiam fecit;
non defendo; non excuso, non deprecor, quin conui-
tio sapientium omnium vapulet: quin non modo eru-

I.

*Quomodo
aliquid in
scripto con-
tineatur.*

II.

*Nigroni
de argumē-
to à potētiâ
ad actum
sententia.*

K 3 ditorum

dicorū Senatū moueator, sed in nullo etiā honestorū
 hominū ordine consistat. Nusquā enim in illā tuā Epi-
 stolā tam foedē verbo lapsus es: legi eā acutissimis oculo-
 rum, semel, iterum, tertio; magnā ac liberā uoce restor;
 nihil huiusmodi inueniri. Sed quid te hoc iuuat, causā
 samque tuam, Castalde, de quo illud Ciceronis de
 Theophrasto usurpare possit Nigronus: *Nusquam qui-*
dem id dicit omnino sed qua dicit, idem ualent? Cedo fo-
 cum, in quo te illa dixisse Nigronus asserat. Ille quē-
 dem Epistolam tuam omnem in particulas diuisam
 summā fide, validissimis rationibus euertit; neque
 ignorare potuit, te uerbis illis nusquam usum, neque
 uir ueritatis religiosissimus uoluit affingere. Quo ergo
 iure mihi perridulam obiicit, inquis, argumentatio-
 nem? Eodem, quo idem ego facio, qui te à potentiā
 ad actum totā illā epistolā passim argumentari confir-
 mo; quia nimirum fecisti; nos enim ouum ouum, &
 malum malum dicimus. Ego feci? Tu ipse non qui-
 dem *per uerba, sed per sensum*, ut cum Theologo loquar,
 quod non Logices ignorantia uillā, sed disputationis
 ardore quodam elatum te fecisse, non admodum mi-
 rum est; uiros etiam magnos, ubi acrius incaluerunt,
 errore labi non semel uidemus, quem ipsi quidem mi-
 nus deprehendunt, sed qui audiunt, facile uident.
 Cur igitur irasceris implacabilibus modis Nigrono, si
 in Logices ab adolescentiā uersatus, id statim uidit?
 At dissimulare debuit, nec semel, iterumque reperere;
 rem suam ageret, errorem in publicum non efferret;
 hoc est, quod mihi dolet; doleo & ego, factum à Ni-
 grono nollem; sed cum propius, collato argumen-
 tationum pede, certatur, id fieri amat, & sine iniuriā di-
 citur, & sine iracundiā refellitur. Ego certe iam dissi-
 mulare non possum, sed uerissimē à Nigrono dictum,
 neque, si traditionem Nigrono ignotam (quae enim
 potuit esse cognitio rei, quae nondum id temporis exi-
 stebat) tantisper seponamus, eodem etiam uero argu-
 mentationis uicio teneri, planissime affirmo. Age, dis-
 Castalde,

In Tul-
cui.Anim.
5. p. 40.

III.
 quo uisur
 Castaldus
 in suā Epi-
 stolā.

Castalde, an non verum sit, quod iam narro. Scripseras Ignatium cum Caietano Venetiis colloquutum. Negavit Nigronus, rationesque addidit suæ inficiationis. Non potuisse verosimiliter, quo tempore Ignatius Venetiis agebat, ibi Caietanum esse, qui id temporis Neapoli à vestris Historicis fuisse dicatur. Hæc ipsissima Nigroni argumentatio est. Excute iam totam tuam Epistolam, si vel vnum verbum inueneris, quo Caietanum, vel iuisse Venetias, vel verosimile id esse probes, tum ego Nigronum boni viri officio defuisse dicam.

An Asceticis.

Ego scæ hæc ipsâ gratiâ semel iterumque diligentissimè totam legi, neque vestigium vllum, vel leuissimum obseruare potui, huius quæ petebatur, probationis; nam illud vnum perpetuò vrges; *Potuit §. VIII. Potuit Venetiis consuetudinè cum Ignatio habere: xv. Ergo eo tempore, quo B. Caietanus Venetiis adesse potuit, Ignatius Venetiis morabatur: xvii. Fortasse hæc commoda mouere. xviii. Nec eâ ambitionis face vreretur (Ignatius;) ut vellet noua prolis parens appellari. Poterit faciliè in illam mentem incidere, facile allicere potuit.* Videlne quoties ad hoc *Potuit* tanquam ad metam hæreas? Iterum dico, in totâ illâ Epistolâ, in quâ, an ea res facta fuisset, quærebat, verbum nullum dixi, quo factum probares; potuisse fieri absolutè, atque, vt subtilissimi solent Philosophi, Metaphysicè probas, quod nemo, opinor, negauit; potuit enim, vel in duobus locis esse, Deo naturam legibus suis soluente. At non id quærebat, sed an ibi verè fuerit. Non erat, quod Nigrono potentiam Venetæ profectiois probares, qui eam nunquam in Asceticis negauerat; sed eâ Profectioe ex silentio duorum Historicorum, quorum vnus alias omnes exequitur diligentissimè, improbatâ, colloqui viros sanctos non potuisse validissimè confecerat.

Immò Dissertationis Num. 20. ad Epistolæ tuæ particulam XII. sic disertè ait: *Potuit enim, sed æquè non potuit; nisi probetur excurrisse, semper iure negatur illa excursio.*

IV.

Semper probans potuisse excurrere.

V.

Quum Nigronus probasset non excurrisse.

excursio. Et si Nigronus, potentiam probabilibus *vtus* coniecturis negauit, illarumque consequens esse dixit, non fuisse, Logicissimè argumentatus est. Tu, qui potuisti, quamuis frustra probare conaris; *Vide* quid efficias, nisi potentiae illius consequens esse dicas, fuisse, quod à Nigrono è dictis tuis confici doles. Quid enim aliud facere potuit homo pereruditus, (& quem tibi præhaberi in Logicis profectò irasci non debes, utpote in scholis diù versatum) quum obortâ de *facto* controuersia, aduersarium de eo silere, totâque effusa vi Potentiam probare videret? Sic differuerat Nigronus: Quo tempore Ignatius Venetiis fuit, validissimis coniecturis manifestissimè probatur, Caietanum ibi non fuisse; non ergo colloqui potuerunt.

V I.

Ideoque colloqui non potuisse cum Ignatio.

Hanc tu argumentationem ut eludas, debes Propositionem assumptam euertere, quod tamen nusquam facis; nec facere in illâ epistolâ conaris; nihil enim aliud agis, quam probare (non dico, quam bene) potuisse ibi adesse. Nihil ergo Nigrono respondes, aut si respondes, Potentiae consequens actum facis. Hoc tibi Nigronus obiecit, quod nunquam dilues. Quid ais? Propositionem negas? *Quæro*, quomodo? Qui fieri potuisse doceo, ut adesset. At hoc nunquam negauit Nigronus, sed non fuisse docuit, idque probabilibus argumentis factum negauit: Consequentionem fortè Nigronianæ ratiocinationis negas? Quomodo id facias, quæro. Quia, inquis, quod Nigronus factum fuisse negat, quia fieri non potuit, ego fieri potuisse luculenter doceo. Videamus hoc. Quid negat Nigronus? Potuisse Caietanum Venetias per id tempus excurrere? Non de hoc quæritur primò, sed cum Caietano locutum Ignatium, qui est quæstionis titulus. Tu Castalde fieri potuisse doces, quod Nigronus suâ in consecutione non inficiatur. Concludit enim Caietanum, quippe qui Venetiis non fuit, cum Ignatio colloqui non potuisse. Quare da mihi paululum placidas aures, & veri, quod te virum optimum amare

V LI.

Qua valida est ratiocinatio.

NON:

non dubito, patientes, conabor tibi falsam hanc opinionationem eripere, ne à Logicis paulò acutioribus ridearis.

In vi:à
B Caietani, c. 3.

Scribis primò Ignatium Venetiis Caietanum conuenisse. Nudum hæreticum figmentum reiicit Nigronus in Asceticis hac argumentatione: Caietanus Venetiis tum non fuit; neque enim verosimiliter potuit; Non igitur verosimilia narras, & quia sine omni probatione, ac verosimilitudine narras; falsa dicis. Quæ sanè argumentatione ad Logicam amussim nihil in hac totâ causâ potuit exactum magis excogitari. Tu contrâ totâ tuâ Epistolâ eâdem in fide aberrans, tuum illud *Potuit* ingeminas: quo ex dicto, si quidem contra Nigronum aliquid conficere vis, illud necessariò colligere debes: Ergo fuit, & loquutus est. Teneris, opinor; neque tamen causam irascendi habes; nam & viris magnis, vt prædixi, dicta tuendi amor sæpe fucum facit, in eosque laqueos induit; quos si quis adductis capitibus adstringat, tum se teneri sentiunt. Cum enim validas omnino Nigroni coniecturas, atque rationes esse non ignorares, sique alterâ suæ propositionis parte fieri id verosimiliter potuisse inficiatus esset; putâsti egregiè te satisfacturum, si eam quomodocumque infirmares; Quasi verò Nigronus, aut quispiam sanus ignoraret, nusquam, & nunquam ex ipsâ rerum naturâ duos hos terminos pugnantes esse, *Caietanum, & Venetias*, vt simul alligari non possent, sed quia commodè fieri non potuit, & nulla rei probatio fuerat allata, & multa vndique obstitisse, ne fieret, demonstratum fuit, iure optimo negavit Nigronus. Quare quæ ex Iurisprudentiæ scitis in medium affers, extra causam sunt.

MS 42.

MS 43.

Quod autem ais: *Aliquorum Sacramentorum institutionem, & Mariæ Virginis in Cælum Assumptionem, alias non probari, quàm traditionibus, & tamen firmiter presumi.* tibi quomodo dicas erit videndum. Mitto de Assumptione Magnæ Virginis querere. Tunc *Sacramentorum*

E. *instituta*

VIII.

quod euidenter patet.

IX.

Sacramentorum institutionem non presumis. de diuina sua credis.

institutionem præsumi ais? Eâne præsumuntur, quæ diuinâ credimus fide? Quæ est ista loquendi nouitas? An excidera mente Concilij Tridentini Canon 1. sels. 7. in hæc verba conceptus: Si quis dixerit Sacramenta noua legis à IESV CHRISTO Domino nostro non esse instituta, Anathema sit. Quod & ab ipso proximè factum decerni aliis eiusdem Concilij locis planè euincit sapientissimus Suarius. Hanc tu rem tam certam, atque exploratam ad præsumptionem reuocas? Fidémne ego præsumptionem dicam? Quæ igitur illius firmitas? Cùm enim non de rerum naturis, sed de liberis hominum actionibus quæritur, nulla ineluctabilis præsumptio est. Sed fac esse; fac de causarum, effectorumque fœdere, atque colligatione sermonem esse; quis violentissimam, vt Iurisconsulti loqui amant, quæ ab illis ducitur præsumptionem fidei componat? Si fumus ascendat, ignem esse: si cui demprum sit caput, eum diem suum obiisse: si quis Mediolani Kal. Maij stipuler, eum tunc Romæ non esse, violentissimæ præsumptionis esse docent Iurisconsulti. Verùm aliquid ego longè firmius credo, cùm fide diuina credo; quod nemo inficiari audeat? Nullius ergo præsumptionis nomen fidei diuinæ suffici potest; quod si me docueris, ingentissimus mihi, & Iurisconsultus, & Theologus hoc nomine, & omnino magnus eris Apollo; nam me huiusmodi loquendi formam clam esse fateor. Scio te aliquid ex Menochio lib. 1. q. 3. num. 14. comminisci posse, sed fides, quæ hominibus adiungitur, & quæ Deo habetur, longè disparantur. Sed vt ista iam mittamus:

X.

Quas ob res iuste Nigronius Castaldum reprehendit.

Cùm Nigrono nihil à Castaldo totâ suâ in Epistola probationis allatum esset, quod verosimilitudinem congressus Ignatij, & Caietani comprobaret, sed tantum absolutam eius potentiam, quam ipse nusquam fuerat inficiatus, cuiusque consequens factum non est, rectissime illi viciosam argumentationem obiecit. Quod mihi hac interrogatione probandum fuit.

INTERRO

Tom. 3.
in 3. p.
disp. 12.
sect. 1.

Menoch.
de Præsumpt.
lib. 1. q. 3.

INTERROGATIO SEXTA, DE CHRONOTAXI

Anim.
BV.

Temporum rationem maximam in Historiis habendam esse ad rerum antiquarum veritatem eruendam, immerito negare Castaldum, eamque iure depoposcisse Nigonum, ostenditur.

VERO ex te Castalde, an quum Animaduersioni tuæ IV. titulum faceres, *Temporum momenta non subtiliter expendenda; non enim officit, quando res euenit ignorari*, an, inquam, Historiarum omnium fundamenta eruere, ac veritatis indagacioni viam omnem occludere volueris? id quidem strenue tu agis.

I.
Ratio temporum Historia necessaria.

Legesne apud M. Tullium, *Rationem rerum* (in Historiâ) *ordinem desiderare*? Et Historiam ab eodem *Temporum* appellari? Et reprehensionem Antonij, cum Ciceroni objecisset, eius operâ Pompeium à Cæsaris coniunctione auocatum, iure accusari, quod *Non quidem in re totâ, sed quod est maximum, in temporibus errauerit?*

II.
Ex M. Tullio.

Sciebâsne à Dionysio Halicarnassæo Fabium, ac reliquos Romanarum rerum scriptores, vno excepto Pisone, grauissimorum errorum postulari, quod neglectâ *temporum ratione, fabulas sepius quam Historias*

III.
Dionysio Halicarnassæo.

condidissent, ac nominatim Valerium illum Antia-
tem, qui temporum ignoratione deceptus Pythagoræ
auditorem Numam fecerit?

IV. Recordabarísne Baronij tuis contraria docentis,
Baronio, quum de Nerone agens, illum esse Antichristum,
Pauli eâ ad Thessalonicenses Epistolâ probari mini-
mè posse contendit, quòd ipsa Claudio Cæsare scri-
pta fuerit ab Apostolo? Cuius hæc aurea sunt verba:
*Ex quo manifestè videas quod sæpe inculcamus, quantum
conferat exacta in rebus inuestigandis temporis ratio, sine
quâ interdum labi in portentosos errores necesse sit. Proba-
uerásne eiusdem iudicium, quo in antiquitate iudi-
candâ vir ille magnus semper vsus est acerrimo, quum
ad annum LXXVIII. in hæc scriberet verba; At quo-
niam quibusquo anno gestum sit, ex antiquis isque veris Ec-
clesia monumentis, certum exploratimque reddi non datur,
consultius existimamus hos (annos) rerum nostrarum va-
cunos relinquere?*

Tom. 1.
anno
Christi
70. §. 3.

Ibid.

Tom. 1.

V.
Aliisque.

Reputauerásne apud te, ante inuentas Olympiadas
tempus fabulosum dici à Græcis, quia quum diuinis
carerent monumentis, nullis etiam illud distinguere
notis poterant; ob eamque orationem fabulis op-
portunissima fuisse iudicabant; quibus ipsas ta-
men qui veritatis larvam circumdare volunt, tempo-
rum membra, & articulos distinguunt: Hæc qui con-
siderauerit, titulum illum tuum minimè probaturum,
pro certo habeo.

Quæro rursus ex te, Castalde, an quum alios tem-
porum lege teneri velis, eâ te solum putes? quod-
nam tuum hoc est priuilegium? Si enim priuilegio
non vteris, iniuriam Constantino Caietano facis iu-
dicij tui §. V. cum ad diligentem temporum collatio-
nem vocans, probaturus nullum superesse, quo Ca-
rafa inter Cassinenses Monachos nomen potuerit
profiteri. Quid si enim Constantinus tuum istud tibi
reponat, *Temporum momenta non subititer expendendas
nō enim officit, quando res enemerit, ignorari: quid si eadem*

Anim.
IV. p. 36.

te

Ibid. p.
18.

re accusatione percellat, quâ tu dicam Nigrono impingis, clametque te *Tempora moliri & moras*? Quamquam Constantinum tuâ illâ temporum partitione non tenes: ab anno enim MDIII. quo Carasam Primitivum Neapoli fuisse, doces ad annum seculi eius VII. quo Theatinus Episcopus factus est, duos annos habet Constantinus, quos consuendo, atque induendo cucullo satis esse dicet. Videtne igitur, vel te magistro, grauter à te contra Historiæ leges peccatum, quum titulum illum scriberes? Sed

Quæro amplius abs te, cur additis tribus verbis totam hanc reprehensionem non effugeris, poteris enim fecisse, si addidisses; *Quum de re constat*; Quum testes de visu, aut de auditu deponunt, tum de illis visionibus atque auditionibus, quarum testes sunt, articulos omnes temporis anxie ac religiose examinari minus esse necessarium iudicibus, si me tibi Iurisconsultissimo, & quos allegasti Doctores, iubes credere, ne contentiosius agam, quoniam id extra causam est, libenter faciam imperata.

Nam alioqui exploratum compertumque mihi est quod magni Iuris Antistites tradunt: quando tempus est fundamentum intentionis alicuius, debere præcisè probari & qui se tuetur tēpore, siue agat, siue excipiat, eidem legi obnoxium esse: quâ de totâ controuersâ Mascardum habes, quem consulas, & à quo discas, non esse tēporum rationes floccificiēdas, cuius ego præclara respōsa, ut tēporis compendium faciam, hic lubens dissimulo. His ita constitutis, quæ de Laurentio, & Catharinâ in medium attulisti, quid tuam hanc fabellam inuent, non video. Illorum enim res gestæ à magnis auctoribus traditæ, ac Romanæ Ecclesiæ vel tacitâ adprobatione laudatæ, vel præclaris testimoniis confirmatæ & in sacerdotali præcum officio descriptæ, si quam ex perperam digestis temporum notis trahunt difficultatem, non ideo labant; sed tantis nixæ præsidij auctorum

VI.
*Presertim
in dubiis.*VII.
*Cuiusmodi
SS. Laurē-
tj & Catha-
rina gesta
non sunt.*Tom. 2.
Concl.
824.
n. 16.Anim.
IV. p. 37.

ingeniis atque industriâ depulsis erroribus, qui temporum diuturnitate irrepserunt, defendi merentur. Tua narratio à te primùm prolata viro quidem probo, sed post tantum æui nouæ rei auctore patum idoneo, nullis firmata testibus (nam Antistites de re ipsâ ne verbum quidem) nullius antiquarum membranarum auctoritate (nam quas ex Tabulario Neapolitano siue tu, siue Grauina laudatis, ex anno demum huius seculi XII. scriptæ, atque obsignatæ sunt) nullâ rerum probabilitate suffulta, cur ad temporis, quasi ad Lydij Historiarum lapidis probationem non exigatur ?

VIII.
Probatur
auctoritate
Euangelistarum.

IX.
& Inter-
preium di-
uina Scrip-
tura.

Lucas ipse & Marcus, imò Spiritus sanctus, quum Christi Domini mortem tradunt, quam luce palam obierat, totque testes habebat, temporis tamen notas addendas diligentissimè censuerunt, quamuis diuersam horas enumerandi rationem vterque sequutus sit Euangelista. Tu Castalde; hac te temporum lege putas esse debere absolutum? In veteris Ecclesiæ Historiâ, quæ diuinis libris continetur, & anteriorum temporum rationibus constituendis scisne quantum defudauerint viri magni, hodièque defudent? quòd videant scilicet, illis labantibus, Historicorum non quidem concuti fidem, nam diuino nitiur verbo, sed ei tamen apud homines, quamquam minus pios, acutos nihilominus, de suo splendore multum decedere? Poterant hi omnes, quum de temporum rationibus his intentabatur, si te magistrum audiuisent, verbulo eam incidere, atque dirimere. Quid enim expeditius, quàm dicere, *Non officit quædamos euenit, ignorari?* Miseret me illorum ignorationis. Hoc tu dicto Nigrone *os obruis* (sic enim loqueris quasi vnus esset loquentium iniqua) *qui tempora molitur, & moras;* quod ego immane aliquod facinus esse ve-reor, ob quod os illi velis obstruere; nam quæ notio illis subsit vocibus; vt qui parùm Latine sciam, candide me nescire fateor. Quare tuâ bonâ cum veniâ, temporum

Animi
IV:

Ibid. p.
38.

Pf. 62.

temporum rationes subducamus, vt intelligant Lectores ex illorum contentione nihil tuæ fabellæ probabilitatis superesse.

Quæro igitur abs te Castalde, in quânam anni xxxvi. tempestatem Caietani Venetam excursionem conicias? Quid ais? ex tuis scriptis nihil sanè colligi potest; nam mirâ inconstantia in hac torâ temporum ratione versaris. Sed antequam propiùs agamus,

Quæro ex te, quamdiu Caietanum Venetiis habiturus sis? multum enim hoc mea interest scire. Visne aliquot menses ibi fuisse? Quomodo ergo, si aliquot menses de duobus auferas annis, verè diceretur, *Totum biennium* Neapoli fuisse, ac domum stabuli gubernasse? Quis ita vnquam loquitur? At id secundum docent Historici vestri. Non igitur primum verum esse potest. Paucos aliquos dies? accipio libenter, & similitudo illa tua fulguris coruscantis, quâ vteris Epistolæ tuæ particulâ xvii. id planè conficit: Paucis igitur diebus Venetiis fuit. Age nunc, & de tempore huius excursionis, quod hominibus prudentibus verosimile videri possit, constituamus; nam si me tuis dictis credere pro imperio volueris, nec rerum aliquam admirabilitatem attuleris; tum ego nihil credam omnino.

Placétne igitur sub exitum anni xxxv. Caietanum Venetias proficiscentem fingere? Placet: Ineunte igitur xxxvi. Neapolim regreditur. Quî ergo cum Ignatio colloqui potuit, qui vel tuâ ipsius coniecturâ sub initium anni xxxvi. Venetias aduentauit? Scisne quid negotiorum expediuerit, quid itinerum confecerit, quâ tempestate iactatus, quâ valetudine afflictus fuerit per eam hyemen Ignatius? Hæc qui nouerit, cum Venetiis vix ad Kal. Martias habere poterit.

Iuuat sanctissimi Patris vestigia terrâ marique relingere. Discessit Ignatius Lutetia sub exitum autumnus anni xxxv. Loyolam versus, quod iter cccxxx. leucarum est. Ibi beneficio patrij cœli conuuluit; Languabat enim stomacho,

X.

Nullū tempus Caietani Excursionis designari potest,

XI.

Quæ paucis diebus Venetiis fuisse dicendū est:

XII.

Non exiit anni xxxv.

XIII.

Non in itinere xxxvi.

Carac.
P. 234

In .Epi-
stolâ §.
xv.

stomacho, quod profectò vnâ alterâque die non fit. Imò Cardinalis de Monte tribus mensibus hanc commorationem definit. Audiatur in Relatione habitâ in Consistorio ad Pontificem: *Ibique per tres menses in Hospitali Magdalena ostiatim victum mendicans & pauperibus inferniens tempus traduxit.* Hæc Cardinalis Relatio mihi ante omnium Historiarum fidem est. Confirmatis vtcumque viribus, mox nouum iter, & quidem pedes ingreditur, Pompeiopolim primùm, quæ Loyolâ distat leucis xvii. Tum Almâzanum xv. inde Saguntum, totidem ab illo oppido, Toletum xxiii. inde Valentiam L. iter millia passuum omnino MLXXX. quod tantam iter alienissimâ anni tempestate pedes breui sanè tēpore conficere non potuit homo longo studiorum labore, & voluntariâ vitæ austeritate, ac vix confirmatâ valetudine inualidus Adde singulis in oppidis sociorum negotia domestica tractâsse, & res ita composuisse, ne quid illis in suscepto consilio ab eâ parte pararetur incommodi. Quantum, rogo te, Castalde, hæc itinera, hæc negotia temporis abstulisse, æquum videtur. Age, iam tempestate iactatus longâ, & difficili nauigatione vsus, Genuam tener; inde Bononiam digressus per Apennini tramites errabundus vagatur: Bononiæ æger in Hispanorum hospitio decumbit ac recreatur. Hæccine tot viarum incommoda totam non sibi auferant hyemem? Non igitur per eam Venetiis Ignatius venit; Nec tu illam totam ibi Caietanum detines, quem raptim fulguris instar, eo vsque Neapoli emicuisse contendis. Tota igitur hyeme depulsus, ad xxxvi. anni ver te iam conferas. Quid? in toto vere excurrit Caietanus? tum nimirum, cum eum domo abesse minimè oportuit, sanctiori nimirum anni tempore, quo vel si abfuisset, illum reuerti par fuerat, vt diuina, in tantâ fodalium paucitate, solemnius celebrarentur. Sed & ille in similitudinem fulguris conuulsantis regredi poterat.

XIV.

Neque potes in æstiuam iam incursionem iter istud conuicere;

In vitâ
Caietani
cap. 3.

coniicere; nam adfuisse Caietanum oportuit, cum ad D. Nicolai exceptum hospitio Ignatium scribis, quod hospitium si fuit, breue admodum fuit: ergo ven-
 Non estas,
 nõ tempore ibi fuit Caietanus, quem hyeme profectum dicere, breuitas commorationis; vere, ratio rerum non patitur. Sed si Castalde omnia dicturus es, vt fuisse dicas; cum enim ab vnâ anni tempestate depelleris, ad aliam migras. Scripseras Epistolæ particulâ XIII. Potuit igitur B. Caietanus, vel sub finem anni trigesimi quinti, vel sub initium trigesimi sexti Venetias petere, rebûsq; cum sociis cõpositis transfretato Adriatico, vti solebat, (qui scilicet tribus, antequam hæc facta finguntur, annis Neapolitanam Profectionem longinquam, & difficilem arbitrabatur; vt loquitur Clemens VII. sanè verbum illud solebat consuetudinem dicit, quæ vnus actionis proles non est, sed tibi hac admirabili abusio-
 X V.
 Nã Nea-
 poli fuit.
 ne vti commodum fuit) Neapolim iterum redire, Romam post Neapolitana negotia expedita profecturus. Quænam negotia hîc comminisceris, Castalde, oblitus eiusdem Epistolæ particulâ VIII. te scribere, testibus Tuso & Caracciolo, decem menses Neapoli otiosum defedis-
 se Caietanum, quod ego otium à negotiis interpretari tecum velim, ne in virum inclytum, qui in virtutum exercitatione nunquam feriaretur, peccemus; ais enim: *Menses decem ab initio anni 36. ad extremos Octobris dies excurrunt, in quibus cum Caracciolo & Tuso testibus nihil egerit Neapoli, &c.* Quæ est ista scribendi inconstantia, quâ virum hunc sanctissimum pro arbitratu quasi cerea esset Historiæ tuæ fides, fingis ac refingis? Cum eo tibi vacuo opus est, nihil Neapoli habuisse ais, quod ageret; rursus quum in rem tuam est, negotialem eius facis commorationem. Quis huic tam fingi facili credat Historiæ? Nõ ego, qui scio veritatem sibi perpetuò constare; nec illi vllum cum Proteo esse commercium. Sed ad id, quod agebamus, reuertatur oratio. Non igitur ineunte vere Venetias abiit Caietanus. Et quando igitur? Per æstatem, aut eius saltem:

M. initio.

initio. Probè. Et quanto illum tempore ibi habere vis? Paucis iam diebus habendum conuenimus. Ergo summis caloribus regreditur. Primum hoc minùs probabiliter dicitur, quamuis enim iubente Pontifice hoc tribus antè annis fecisset, tunc eius rei causam habuit, colonix scilicet deducendæ imperium, nunc nulla, ne probabilis quidem, excogitata est.

XVI.

Ignatiũ statim allici nõ potuisse ostenditur.

Deinde si paucis omnino diebus fuit, cui persuasurum te speras Castalde Ignatium tam breui consuetudine illectum adeò fuisse, vt statim & vetera consilia exueret, & nondum exploratum vitæ genus amplecti non modò cogitaret, sed planè oblitus fidei, & sociorum, deliberaret? Legi in antiquo MS. codice, qui nostro Romano seruat in tabulario, in quo de Ignatij virtutibus ac gestis Hispanico sermone multa per Satyram congesta sunt, illius admirabilis constantix eam afferri rationem, quòd rerum omnium momenta diutissimè pensitaret, ac lentè omnino morosèque decerneret; Lentis enim deliberationibus minimè pœnitenda imponuntur consilia. Ignatiùsne paucissimis diebus, de re omnium grauissimâ, de suscipiendo vitæ genere, statuisset, cui de sacrarij domus Professæ paupertate, re longè minore, xl. ipsos dies assiduâ prece, multòque diuino lumine nobilitatos, sola abstulit deliberatio? An fortè dicturus es, per otium totâ illâ propemodum æstate Ignatium cum Caietano agere potuisse, æstiuauit enim hic Venetiis per aliquot menses? Id certè à te dici non potest, nam Neapoli decem menses otiosũ fuisse tradis ex Tufo & Caracciolo. Quocumque te vertis, Castalde, hîc tœneris. Quid enim dicturus es? Plurimâ demum consuetudine bene exploratâ Caietani, atque Ordinis sanctimoniâ, eius ingrediendi in mentem impulsus fuisse? Iam Caietanus diutiùs Neapoli aberit, quàm vt Caraccioli, & Tusi, & tuum ipsius dictum tueri possis, qui vis *Decem menses Neapoli nihil egisse*, quod de Caietano dici non potest, si

In Epistolâ part. VII.

XVII.

ex illis duos trêsvè Venetiis fuit.

Tum si per æstatem hæc acta sunt, iam in Ignatium

exortæ incommodæ suspiciones, iam Carafa, vt erat *Nec hospitem Carafa*
 acer, & vehemens, suspectum habebat, iam res ad *rem Carafa*
 Nuntium delata. Quis verò sanæ mentis credat, in *fuisse per*
 tantâ procellâ Ignatium ausum fuisse Ordinem pete- *astatem.*
 re, in quo penes ipsum etiâ Carafam summa rerum
 erat, quem sibi non ignorabat esse infensum? Sed tu
 Chronologiæ admirabilis Magister istas nostras ratio-
 cinationes, ac leuissimas coniecturas facili manu di-
 ruis, earumque vim omnem elidis. Operæ pretium est
 te ipsum audire Epistolæ tuæ part. xv. *Igitur ante hunc*
mensem. (Octobrem) suspicio de Ignatij fide exorta est, eius
vita probitas examinata, ac demum Ignatius ad Carafa con-
suetudinem admissus: qua omnia paucis diebus absolui ne-
quaquam potuerunt. Præsertim cum ad illuſtrissimum virum
Hieronymum Verallum Apostolicum Nuncium causa delata
fuerit, testes sint accersiti, mores Ignatij examinati probatique,
ac demum de his, qua ad fidem pertinent, sit conquisitum, qua
non tam citò absoluuntur, vt Nigronus fortasse suadere cona-
tur. Quasi verò Nigronus nesciret Ignatium sequenti
 anno xxxvii. Venetiis abiisse, aut ab Ignatij absentia
 narrationis tuæ fidem eleuaret, quam à Caietani lon-
 ginitate fabulositatis arguebat. Verùm nihil ego
 iam de Nigrono respondeo; Sed aio tuis hęc verbis
 planè te irretiri.

Quæro enim ex te, an ante incommodas suspicio-
 nes Varalli sententiâ iam profligatas, ad Carafæ con-
 ſuetudinem admissus fuerit Ignatius? Omnino, inquis,
 ita tamen vt tota inquisitio, quò Ignatij probitas pa-
 lam fieret, prius absoluta fuerit, quod pluribus mensi-
 bus factum vix fuit. Tamdiu ergo Caietanum fulgur
 illud tuum coruscans, Venetiis detinebis? Sed illud hęc
 longè est admirabilius, & tuorū dictorum consequen-
 tissimum, Ignatij ad D. Nicolai hospitem commora-
 tionem perbreuem admodum fuisse. Neque enim
 probabile est hominem, quem, vt tu ipse in Caietani
 vitâ tradis, ingenitæ nobilitatis, & plurimæ sanctimo-
 niæ mores commendabant, cum Carafa totius domus

XVIII.
Et aliàs nõ-
nisi breuif-
simus hospes
fuit.

Id. viiâ
 Caietan.
 cap. 3.

M. 2. hospitalis

hospitalis, vel Præside, vel Patre, vel certè sodalium spectatissimo consuetudinem non habuisse, si diuturnus hospes fuisset. Neque erat humanitatis Carasæ hominem hospitem, morum probitate insignem, nullâ adhuc obostâ errorum suspicione, sui Instituti admiratorem, amatorem, candidatum, à consuetudine repulisse, aut certè neglexisse.

XIX. Non igitur diuturnum hospitium fuit, neque hospitem, qui apud aliquos malè de fide audiret, diutiùs domi tolerasset Carasæ, vir animi in huiusmodi rebus concitatissimi. Quomodo igitur tam breui hospitio illectus Ignatius, rerum omnium lentus olim examinatus, captus est?

neque à Carasæ in consuetudinem statim admissus,

XX. At enim loco paulò ante laudato Epistolæ meæ iam diuinavi Ignatium non nisi post pronunciatam à Verallo sententiam, Carasæ consuetudine fuisse potitum. Tempori mones, & ego hanc tuam diuinationem tuo ipsius, seu oraculo, seu chirographo in vitâ Pauli IV. cap. 3. confirmatam memini, ubi post narratum Ignatij Venetias aduentum, & suspiciones ex eo ortas, quod homo nondum sacris initiatus, exercitationibus animos excoleret, scripsisti in hæc verba, quæ ego summâ fide Latinè reddam: *Hæ suspiciones ad Nuncium suæ Sanctitatis Hieronymum Verallum, postea Cardinalem, & ad nostrum Episcopum Theatinum Io. Petrum Carasam, quippe cui plurimum in his negotiis potestatis à Pontifice tributum erat, cum delata essent; viros hos duos ardentissimi zeli suspensos ac perplexos reddidère. Verùm cum Ignatius intimè ut Nuncio, sic Episcopo se manifestasset, ab vno absolutus omni suspicione fuit, ab alio sapius charitatiuè in propriâ, quamuis paupere domo exceptus; factumque est (agnosceres bonum quæstorem nummum non admittere, nisi simbella & Lydio examinatum) ut sic probatum & carum haberet, & valore legitimo expenderet.*

XXI.
minimè admissi potuit,

Si hæc pro tuis agnoscis, iam tuis te verbis irretisti. Quid enim? an non omni suspicione liberatum Carasæ Ignatium domi excepit? at liberatus non est à Nuntio,

Nuncio, nisi proximo anno XXXVII. Idibus Octobris lata sententiâ, cuius autographum Romano habemus in tabulario. Verum Carafa Octobri mense anni superioris Romam vocatus, Venetiis dudum antea recesserat, neque vnquam eò rediisse amplius legitur. Quî ergo Ignatius in familiaritatem Carafæ post illa omnia admissus est? Quando illius hospes? quanquam nec tu hospitem fuisse dicis, sed *sapius domi caritativè exceptum*: quod vocantis ad prandium, aut cœnam est. Cur enim tam sæpè hospitium mutaret, ac repeteret ineptissimâ leuitate? Quando ergo hospes? Cùm primùm aduenit? Visne hoc? Rogo, quamdiu hospes? Plusculis aliquot diebus? Quomodo igitur Carafæ ignotus? Paucissimis? Quomodo tam citò captus, & Caietanus ibi tam subitò adfuit?

Et, si Caietanus diuinitus dato responso sciebat Ignatium Deo carum, nouique Ordinis parentem futurum, cur non de hoc ipso docuit Carafam, vt eo æquiore vteretur Ignatius? Quod officium boni viri erga amicum, atque vt tu contendis, etiam discipulum omnino fuit, cui defuisse Caietanum virum charitatis diligentissimum non sine iniuriâ crederem. Neque hinc euades, si cum Caietano statim ab Ignatianâ repulsâ Venetiis abeunte fugias, insistam enim vestigiis; nam hominem hospitem, in quo tanta latebat sanctitas, Carafæ à Caietano commendatum oportuit, vt qui, nisi aliter visum esset Deo, Ordinis esset candidatus. I nunc Castalde, & minitare non semel, editurum te etiam colloquium Ignatij cum Carafâ, quod in vagina scilicet tabularij Neapolitani habes reconditum. Sed vereor, ne eiusdem, ac Episcoporum testimonia, ætatis sit. Id tamen vt feceris, tum ego te de tempore interrogabo, nam colloqui post dispulsas suspiciones, probatamque Ignatij fidem, vt iam vici, non potuerunt; siquidem Carafa Venetiis tum, vt dixi, iam discesserat.

Quod si colloquium illud arcanum habitum fuit.

M 3 ante

XXII.
 & aliqui
 testimonio
 Caietani cõ-
 mendari ei-
 dem debuif-
 set.

In Præ-
 fat. p. 4.
 & Anim.
 XI. pag.
 102.

XXIII. ante motam eam tempestatem, quod tu non vis, tum ruit omne de Caietani profectio commentum; nam suspiciones contra Ignatium satis maturè obortæ sunt, ut primùm ille animarum quæstum facere cœpit, quo tempore Neapoli Caietanus habetur, deprehendis Ochini erroribus intentus, nam quòd demum in angustias à Nigrono redactus, ais, concionatum diutissimè Neapoli fuisse hominem impium, quid te iuuet, non video. Et diuinare si cuique licet, momentò vates euadam. Res planè mira est, de his Neapolitanis Ochini concionibus nullam à Zacharia Bouerio mentionem fieri. Immò eodem Bouerio teste, ante seculi annum XLI. ab omni hæreticâ labe, quam post habita Neapoli Ordinis comitia hausit à Valdesio, immunis omnino fuit. Quæ si verè narrantur, pleaque à te, Castalde, tuisque de Caietani in hæretico detegendo primùm anno xxxvi. mox & xxxix. ad Carasam iam Cardinalem deferendo diligentiam traduntur, profectò non modò labare, sed euerti quoque omnino palàm est.

XXIV. Sic enim ille ad annum superioris seculi XLI. scribit: *Illud tamen omnino certum est, Senensem (nèpe Bernardinū Ochinum) hætenus nullum hæretici hominis signum voce, aut scripto prodidisse; & infra narrat, eum eo anno XLI. cum post comitia iam Generalis Neapoli substitisset, famam Valdesij commotum, vix prima cum illo colloquia habuisse, cum eum cordatum virum, & multarum rerum peritiâ ornatum deprehendisset, eo familiaris uti cœpisse, denique familiaritatem exercuisse, ut illum sibi amicissimum comparauerit. Quamquam verò, cur Bouerio in Ochinianâ historiâ summâ fide, ac diligentiam versanti non credam, & tibi potiùs fidem habeam, causæ mihi nullæ sint; non ego tamen viris sanctis ornamenta detractum eo; & mea tueri, non aliena conuellere propositum habeo; at si exemplo tuo uti vellem, quam hæc tibi litem intentare possem, satis, opinor, intelligis.*

In Epi-
Aolà
§. 15.

Anim.-
III p.
32 &
33.

Verum.

Verùm huius discordiæ, quæ utpote inextricabilibus temporum ambagibus inuoluta, non facîle pacari potest, componendæ arbitrium mihi nullum sumo. Illud mihi certo certius est, non nisi exacto vere anni xxxvi. Ochinum Neapoli conciones habere potuisse; nam adulto iam vere Capucinorum comitia componendis Ludouici Forosemproniani turbis, iubente Pontifice Romæ habita sunt, in quibus cum adesse quàm plurimos voluerit Pontifex, quis dubitet, reliquos inter adfuisse Ochinum tanti tunc nominis, quique proximis Comitibus Generalis factus est? Non igitur statim à verno ieiunio conciones habere potuit, ac non nisi, ut celerrimè Neapolim euolauerit, ineunte Maio, nam mense Aprili habita sunt turbulentissima illa comitia. Non igitur verum, quod tu Castalde, fieri potuisse diuinās.

Quarum rerum omnium consequens est, non nisi extremo Maio, vel ineunte Iunio Caietanum post deprehensum Ochinum Venetias excurrisse. Quæ si tibi anni tempestas initium anni, quo ire potuisse tradis in Epistolâ §. 15. videtur posse dici; ego nunquam non aliquid à te admirabile discere me vehementer lator; Potes libellum aliquem de Doctrinâ temporum cum Scaligero, aut Petauio concinnare; nam & modò anni caput exeunti Maio necessariò affigere debes, & Animad. XII. exeuntem inter autumnum, & finem anni contradictionem inuenturus es. Quæ præclara temporum ratio in principio ac fine anni constituendo à te solerter excogitata, omnes istos Chronologiæ magistros, qui *tempora moliantur, & moras*, quod & Nigronus fecit, fungos esse conuincit. Sed age; iuerit Venetias Caietanus exeunte Maio: nulla probabilitas est, cum eo tam familiariter congressum Ignatium fuisse; neque enim ille amplius hospitio ad D. Nicolai utebatur, & obortæ iam erant suspiciones incommodissimæ, & ob eas maximè iam infensior Carafa, qui non nisi probatâ Ignatij innocentia, quæ longibr res fuit, eidem,

XXV.
Nova Caietani
ratio
Chronologia.

Anim.
IV. p. 38.

eidem, si tibi credimus, ita placari potuit, ut ad familiarum consuetudinem admitteret. Ob quæ omnia diutissimè Venetiis Caietanum retinere est necesse, quod tu minimè vis.

XXV.
*Qui ex eâ
plane convincitur à
Nigrono.*

Quare quum temporum ratio, sapientum iudicio, in eruendâ veteris Historiæ veritate sit habenda, quod tu Castalde Animad. tuâ IV. negas; & Caietani excursio Veneta in nullam anni **xx xvi.** tempestatem sine maximis incommodis conici possit; reliquum est, ut probabilissimum sit, nullam omnino fuisse; præsertim quum à nullo omninò veterum Historicorum tradita sit; contra verò commoratio Neapolitana tum à Caracciolo, & Tufo, tum ab ipsomet te, Castalde, confirmetur. Ideoque quidquid abs te de eâ dicitur, nobilis fabulæ vanissimum esse fundamentum, quod mihi hac Interrogatione fuerat demonstrandum.

INTERRO

INTERROGATIO

SEPTIMA,

DE LONGINQVITATE

LOCORVM.

*Coniecturam, quâ Nigronus Ignatij cum
Caetano colloquium reiecit, à distantia
locorum validissimam esse, immeritò
à Castaldo negari.*

QVONIAM in coniecturali genere causæ versamur, quum à te nulli testes non modò facti ipsius, sed nec famæ quidem dati sint, probabilitatibus non apodicticis, ac demonstrantibus rationibus ius agendi nobis esse, eamque veritatis eruendæ vnicam in antiquarum rerum nouis narrationibus viam superesse Interrogatione III. demonstrauerimus;

Anim.
III. P.
34

Quæro ex te, Castalde, quo demum ore ridiculum Nigronum appelles, quòd asseruit Caetanum, *Quia senex eras iter habere non potuisse.* Hic tuam fidem appello Castalde. Hoccine Nigronus. Vbi? quâ dissertationis particulâ? Tam inepti dicti, virum, quem nec tu, nec alius quisquam te illi offensior, acutum, doctum, & eruditum negabit, sine ob signatis tabulis accusare hominis minùs amici, vt leuissimè dicam, suspicionem mouere possit. Quid tu, inquires, isthæc? an non ego diserte locum adnotaui §. II. num. 37? Ob id ipsum te hic accuso, Castalde: lege locum illum Nigronianæ

I.
*Nigronus
per falsam
accusationem
ridiculus
dicitur à
Castaldo;*

N. differta.

dissertationis, si vel sententiâ, vel verbo id Nigronus dixit, impudens ego sum, qui pernego; si non dixit, vide quomodo fidei, famæque tuæ consulas, qui affirmas. Cùm enim tu Epistolæ tuæ particulâ xi. professionem Caietani Neapoli Venetias Ignatianis itineribus è Galliâ in Belgium, & Angliam probabilem facere conatus esses; excepit Nigronus in hæc verba: *Nihil proficit (Castaldus) ob magnam diuersitatem factorum, & personarum. B. Caietanus cœnobio gubernando additus: S. Ignatius liber, & sui iuris: Ille senior; hic iuuenis; De illo scriptores, &c.* Quantum hæc Nigroniana iudicij, ac verissimæ plena coniecturæ ab illis perridiculis, quæ illi affingis, distant, Castalde? An non quærebatur, utrùm probabilis ea esset profectio? Quid ergo tibi credam de rebus antiquis, quarum ob temporum longinquitatem inuoluta tenebris veritas est, tam confidenter narranti, qui in dictis aduersarij, quorum prolatis tabulis teneri potes, tam incuriosè agis? Verùm ut intelligas, quàm iure improbabilitatem hanc adduxerit Nigronus,

II.
Qui suas peregrinationes enumerans nihil facit.

Quæro ex te, an iter illud Venetiis Neapolim, aut Neapoli Venetias expeditum ac facile fuisse putes Caietano anno seculi xxxvi? Quidni, inquis? Excurrebat ille promptissimè quocumque illum Reipublicæ utilitas euocabat, *In similitudinem fulminis coruscantis.* At ego iter illud vestris hominibus valde formidolosum fuisse assero, ac proinde non nisi superiori accepto oraculo tentatum. Nugæ, inquis: Ego enim post centum annos ab illâ Caietani excursionem anno seculi xxvi. *Arimini Præpositus æstiuis caloribus Venetiis affui, mensæque February 1627. Romam petij, mense Martij Neapolim professus sum, ibique hebdomadâ sanctâ perstiti. Post solemnitates Pascha'es Roma Generali Capitulo interfui: eo absoluta, Neapolim iterum profectus sum, post aliquot dies denuò Romam veni, sic poscentibus grauissimæ meæ Religionis negotiis. Et paulò antè: His diebus non semel Neapoli profectus sum, atque terrester iter peregrini visitator Gallia Cisalpina,*

Epist.
6 VI.

Anim.
III. p.
34.

pina, Roma subitii die festo sancti Ioannis Baptistæ: post festum Apostolorum Petri & Pauli trigesima die Iunij Româ discessi: 4. die Iunij perueni Florentiam: die 28. Mediolanum: 16. Iulij perrexi lanuam. Tum incomparabilis Logicâ concludis: Ergo cedendum est veritati, nec talia subterfugia querenda.

In Paci-
fici Cer-
raminis
Præfa-
tione
Pag 7.

Gratulor tibi, vires laboribus religiosis viarum suffecisse, etiam recenti à morbo, ex quo recreatum te ad Nigrinum confutandum, *calamo accinctum tuo* te prodiisse tradis, vt iisdem diebus, & opus grande scribere, & per Italiam curfare posses, vtque eas vires longæua seruet senectus, ex animi mei sententiâ voueo: tum tibi posteritatis totius nomine gratias ago, quod illi præclaros tuos labores latere noluisti, ex quibus discent serii nepotes iussa maiorum capeßere, nullâ tempestatum incommodarum excusatione: ibis, & tu in exempla. Sed quàm ad rem hoc sit, paulò post videro: Interim aio, iter illud Caietano, Carafæ, cæterisque Ordinis tui principibus, ac Fundatoribus, qui Venetiis agebant, valde fuisse formidolosum.

Odiolosus inquires, diuinator es, ac fabulator otiosus: quem testem dicti habes? Immò testes, eosque locupletissimos; quos minimè omnium suspectos, quorum tu sensus, vt oracula, debeas venerari. Quos tandem? Ioannem Petrum Carafam, & Caietanum ipsum, de quo quærimus, tum socios omnes, quibus iter illud ingredi ob longinquitatem, ac difficultatem nimis formidolosum fuit. Quâ tandem viâ id rescisti? Quem tui dicti auctorem nuncupas? Iure poscis; nam in antiquis versamur, de quibus pudor sit, sine teste loqui. At mihi, quæ de Caietano & Carafâ narro, Pontifex dixit: & is, cuius nomini tota vëstra familia vt confirmatori tantum debet, vt fidem ei abrogare, non modò ob supremæ dignitatis reuerentiam, verùm etiam eiusdem in vos amoris, ac benevolentia reputatione non debeas: Meministine, Castalde, litterarum, quas Cle-
mens VII. anno Pontificatus x. ad Carafam, Thie-

III.
Nam iter
Venetiis
Neapolim
vsque Caietano lon-
ginquum, ac
difficile olim
visum.

nzum sociòsque Venetiis agitantes Bononiæ dedit:
 Eas suam in Historiam Tufus inseruit cap.4. Reci-
 tentur: *Venerabilis Frater, dilecti filij, Salutem, & Apo-
 stolicam benedictionem. Exponi nobis nuper fecistis, vos per
 hoc quadriennium* recenset Neapolitanorum postulata,
 de quibus ipsi Pontificem docuerant, atque consu-
 luerant; tum pergit, *Vosque itineris longinquitate atque
 difficultate deterritos, &c.* Rursum paulò infrà: *Illinc tanto
 vos itineri credere, tanto longè posita loca recipere, & quod
 maius est, tantam opinionem, expectationemque sustinere au-
 dax nimium. & supra vires vestras vobis esse videatur.* Au-
 din' Castalde? de quonam itinere loquitur Pontifex?
 Indicòne, an Æthiopico? Venetiis Neapolim peregrin-
 andum erat, & tamen itineris longinquitas, & difficul-
 tas adedò Caietanum deterrebat, sociòsque; vt quum
 post diuinum auxilium assiduis orationibus inuoca-
 tum, quoniam, vt supra dixerat, *audax nimium, & supra
 vires illis videbatur*, hærentesque in ancipiti, *nihil omni-
 no statuerent, nec quod petentibus responsum darent, inuenire
 possent: Ad nos tandem*, inquit Clemens, *confugiendum pu-
 tatis*, &c. Vbi sunt, Castalde, tua illa fulgura corusc-
 cantia? Vidésne quantæ molis putauerint Patres ve-
 stri Venetiis Neapolim proficisci? tam longo, & diffi-
 cili se itineri committere? tam longinqua loca suscipe-
 re? vt quamuis quadriennio toto ab amicis euocati, ac
 demum à Civitàte inuitati, propositòque animorum
 bono, se itineri credere non auderent, nisi Christi Vi-
 cario consulto; quod profectò de re leui, ac facili se
 non fecisse, ipsi testantur, sed de eo negotio, quod ipsi,
 quamuis multis precibus consulto Deo, satis nequi-
 rent expedire? Quamquam & Tufus ipse, vt famam Hist. c. 4.
 sanctimonix longè lateque ad remotiora & longinqua
 diditam confirmet, Neapolim vsque peruenisse credit.
 Ridiculusne igitur tibi Nigronus, qui Ignatij hominis
 iuuenis, & longinquis peregrinationibus aucti, at-
 que Caietani iam senis, & Venetiis de Neapolitanâ
 profectioe cum focis trepidantis, non eandem ra-
 tionem

tionem esse dixit? Ridiculane coniectura, quam à difficultate itineris duxit, in Caietano post triennium iam seniore? Ridiculúmne fuit adnotasse geminam eodem anno Romanam profectiõnem, vt profectò Veneta nihil omnino habeat probabilitatis?

Anim.

III. p. 34.

Quid verò tibi venit in mentem, enumeratâ tuâ primâ illâ peregrinatione, triumphum canere, non video: Age Castalde; Peregrinatus es paucis mensibus per Galliam Cisalpinam. Quid tum inde? Peregrinari ergo potuit Caietanus Neapoli Venetias. Quid postea? Perge porrò. Ergo peregrinatus est: Id verò ridiculum est. Ergo peregrinatum fuisse probabile est: id verò iterum ridiculum est. Atqui Nigroni coniecturas hoc tuo exemplo vt conuellas, alterutrum tibi deducendum est. Nam si potuisse proficisci solum dicere vis; nihil neque contra Nigronum, neque pro causâ dicis. Si enim Nigronum petis, aërem verberas; nusquam enim omnino, nusquam ille negauit fieri posse. An tam erat bardus, vt nesciret nullam rei esse repugnantiam? an nesciebat potuisse ab Angelo virum sanctum capillo suspensum, si ibi aliquis Daniel fuisset, breui momento, in impetu spiritus deportari, rursumque Neapolim reportari, vt eadem die vtrâque in Ciuitate videretur? Si probabilem illam Caietani excursionem tuâ te peregrinatione reddere te posse putas, Age Logicorum more rem vrge. Ego, vrgentibus Religionis meæ negotiis, Gallia Cisalpinae Visitator per Italiam cucurri; ergo: quid? Probabile est, Caietanum Venetias excurrisse. Vide, ne te pueri posticâ sannâ illudant. At iniuriam facis. Addere debuisti consequentiæ, exposcentibus negotiis: quibus? si hæc probaueris, aliquid dices. Verum cum negotia fuisse probes ex profectiõne, Epistolâ § 10. quæ tua ratio est, à negotiis profectiõni probabilitatem quærere?

Quæro iam de negotiis, quænam tandem fuerunt? Nescio, inquis, sed fuisse non dubito. Cur? quia Venetias negotiorum causâ excurrisse, me dicere memini.

In Epi-
stolâ §.
10.

IV.

Nec excursionibus Castaldiânis persuaderetur.

V.

Cum Caietano excursionis causam non fugerint.

N 3

Nam vint.

Nam nascentis familia commoda parens optimus moderari profecto (hoc enim tibi valet vox illa fortasse , vt pluribus ostendere conaris Animadu. VI.) *non poterat , nisi tribus aliis sociis Venetam Ciuitatem excolentibus ad consilium vocatis ; quod etiam Animad. XXII.*

his verbis repetis : *Nam charitas eum Venetias usque perduxit ad suorum solatium , consilium , leuamen , &c.* P. 173.

Prius , quàm hîc aliud agam , teneo hîc te manifestissimæ contradictionis , quâ tota hæc tua ratio eradicatur. Duo asseris , *Parentem optimum nascentis familia commoda moderatum fuisse* : hoc primum est ; *Alterum ; ea commoda procurare non potuisse , nisi tribus sociis in consilium euocatis* quod profecto Superioris est : Nam Consulis est vocare Senatum , & Prælati capitulum cogere. Quid ais ? Itane est ?

VI.
Qui Ordinis non moderabatur.

Ipfissima veritas ; hæc enim pastoralis sollicitudo Caietanum Venetias deduxit : optimè : Qui ergo scribis Animad. XI. *Ad hunc (Bonifacium) spectabat cum reliquis sociis Ordinem regere ; Primatus quippe tribuebatur Præposito domus Capitularis , quamuis omnes simul omnia disponebant.* Ergo ad eum pertinebat socios in consilium vocare. Nam hoc Ducis etiam in optimatum Republicâ munus est ; non igitur ad Caietanum. Sed fraudulenter agis , in-

quies ; nonne disertè Caracciolus à me laudatus dicit : *Penes Carasam , & Caietanum summam rerum fuisse ?* Audio ; sed non moueor. Quamquam summa virorum illorum esset auctoritas , atque in his præcipuæ opes Reipublicæ sitæ ; non idèo tamen , vel te ipso teste , gubernabant. Nam neque Carasa tunc Ordinem gubernabat , neque Thienæus , vt ex actibus Capitulorum generalium liquet. Ergo Caietanus non gubernabat. Concedis ? Qui ergo , *Commoda nascentis familia moderabatur ?* Consulere publicis commodis , ac studere , illa procurare omnes possumus ; moderari , præsidium , atque Prælatorum est. Non gubernabant. Qui ergo concilium.

ibid.

cilium sociorum coacturus, Venetias proficisceretur? Sed ut de negotiis agamus, eorum tota tibi negotiorum coniectura ex profectioe oritur; rursum profectio à negotiis ducitur. Quid iam consequens sit, non ego dicam; malo à te intelligi, quam à me explicari.

Tufus in
Histor.
cap. 4.

Quæro rursum, quòdnam negotium in tam pusillâ familiâ grauius possit excogitari, quam illud ante tres annos agitatum de nouâ domo recipiendâ, ob quod tamen iter illud horribile, atque pertimescendum Patres illi, nisi consulto Pontifice, suscipere ausi non sunt? nullum certè: quis ergo credat, Caietanum tam promptum excurrisse? Sed quidnam tandem rei fuit? Mira planè res; nulla causa affertur, nulla in speciem saltem fingitur coniectura: silent omnes Historici vestri: negotiorum, quæ Caietanum Venetias euocauerint, in antiquis aduersariis, tabulisque (nisi tu tamen aliquid quartâ demum actione prolaturus es) vestigium inuenitur nullum, & tamen fuisse, me iubes credere. Quòdnam hoc est tuum plusquam Pythagoricum imperium? Non pareo, non credo. Tunc mihi asserenti non credis? Pace tuâ, Castalde, non credo, abnuo; non enim in tuâ, sed in veritatis verba iuravi. Repetamus dicta, probationesque tuas, ut res clarius teneri possit. Aio, inquis, Ignatium Venetiis anno superioris seculi xxxv i. per ætatem à Caietano, nescio quid arcano in colloquio petiisse, ac repulsam tulisse. Ego verò id verosimile esse pernego, quia viri sancti simul Venetiis non fuerunt; Neapoli enim tum Caietanus agitabat. At eum excurrisse Venetias dico; potuit enim. Nego id verosimile esse, factum esse, nihil enim ibi habebat, quod ageret Caietanus. At negotiorum causâ profectus est. Nego vlla fuisse negotia. At ille profectus est: non igitur nullis negotiis profectus est. Hæc tua omnino ratio

VII.

Mira peti-
tio Princi-
pū.

ratiocinandi ratio est; si quis vltima primis componat. Iam verò vt de secundâ tuâ peregrinatione agam;

VIII.

*Quid de
Castaldi peregrinatione
post C. annos sentien-
dum sit.*

Quæro quid ex illâ confecisse te glories? Ais enim, si quis post aliquot annos ex Præpositurâ tuâ Ariminensi probare vellet, falsum esse te aliò excurrisse, fallaciter, ac mendaciter argumentaturum. Primùm quæro, si nullum tuæ peregrinationis vestigium extaret, quâ fide ab aliquo posset affirmari? Ex auditu, inquis. At hoc aliquod est vestigium. Age nunc, comparisonem institue: finge me post centum annos de hac tuâ peregrinatione, de quâ nullum, & nusquam appareat vestigium, tecum, qui idem tamen non sis, disputare. Nego te fuisse peregrinatum. At ego scio: memineris te aliam personam iam sustinere; nego te scire; à quo enim didicisti? à nemine, sed non Homericò, non à testibus, non à tabulis; sed scio. Nego, inquam, te scire; at audiui? à quo? nego illum, qui dixit sciuisse. at à multis: aio illos decipi; à quo enim illi audierunt? à te? aut ab aliquo, cui tu dixeris? Nisi huiusmodi testes des, idoneos non dabis. Quid responsurus es, Castalde, post centum annos, cum non iam tuâ, sed aliorum scientiâ te niti oportebit? Da mihi testes ex auditu, aut visu Caietanicæ excursionis, da vel vnum; nihil contradicam, quemcumque dederis, vicisti; sed nullum dedisti, nec dabis. Tota igitur tua Historia diuinatio est. At saltem probavi, id fieri potuisse. Quæro, quomodo? Absolutè, an probabiliter? Quid ais? Primum? quis enim negauit? Secundum? nihil minus. Quæ enim probabilitas est, hominem senem, Domus suæ Præpositum, nullis negotiis (quæ sanè nec probabiliter quidem fingi possunt, quæ certè nulla in medium afferuntur, quorum ne Ieuissimum quidem vsquam in totâ vestrà Historiâ vestigium reperiri potest): iter tam longinquum, & difficile ac perimescendum, alienissimâ anni tempestate suscepisse? Tibi peregrinationis tuæ causas fuisse, ais, & credo; Caietanum, quòd

Anim.
III. P.
35.

In Epist.
§. X.

quod nullæ fuerint, iuisse pernego. Tu, vt credam fuisse dicis. Quærenti, quæ fuerint? respondes: *Nascentis familia commoda, quibus profectò moderari non potuisse dicit, nisi Venetias excurreret.* quod aut idem est, ac dicere, ideo excurrisse, quia negotia Venetiis erant, quod planè ineptum est: aut pro ratione negotiorum, quam ego negans fuisse, postulabam, positionem meam negare, quod adhuc magis ridiculum est. Quod tandem amore veritatis adactus, rem istam te diuinando dixisse fateris Animaduers. IV. quid me iubes diuinationi tuæ credere? Tu Caietanus non es, qui diuinitatis instinctu anteuortæ simul & postuortæ vel futura prædicas, vel præterita videas. Oportuit diuinationis aliquas probabiles rationes inquirere, eas temporibus, locis, personis aptare; fidem demum vel in speciem facere; nam Pythagoram ego magistrum non agnosco.

pag. 36.

In Epist.
Stolæ
§. 10.

Quæro præterea, Castalde, quâ probabilitate persuadere velis, Caietanum negotiorum causâ Venetias excurrisse? *Fortasse enim inquis, nascentis familia commoda parens optimus moderari non potuit & nisi tribus aliis sociis Venetiam ciuitatem eâ tempestate excolentibus ad consilium vocatis.* Ergo vt illos in consilium euocaret, Venetias migravit? hoc enim verò mirabile est. Deinde si tres ex Fundatoribus Venetiis agebant & Aristocratically (sic enim loqueris) triginta (nam tres ante annos, teipso teste, XXI. tantum censebantur) Capitum Rempublicam gubernabant, aberantque tres quatuorve tantum, quid tandem magnæ rei esse potuit, quæ Caietano iter illud suscipere persuaderet? Ais me odiosè agere, qui te de rebus tam antiquis diuinare cogere velim. At si semel diuinâti me credere iubeas, strenuè tibi omninò diuinandum est; nam vnū ab altero vaticinium firmabitur, alioquin à me nõ auferes, vt credâ fuisse Caietanū, donec aliquam videro probabilitatem. At negotia fortasse fuerunt? Edic saltem quæ, vt probabile hoc ipsum reddas. Nescio in-

Anim.
III. p. 36
In Vita
Pauli
IV. c. 3.

IX.
caussa probabilis excursionis Venetiam la fingi potest.

quis

quis sed probabile est fuisse. Quare : quia iuit ? nec nisi vrgenti aliquâ rerum agendarum necessitate iuisse crediderim. At ego iuisse pernego , quod tu rumore nescio quo, quem tui ipsius dictis vanitatis conuiei, tantummodo probare conatus es.

X.

Cuius nullum vestigiū in Historiâ Ordinis.

Certè negotiorum huiusmodi aliquod saltem vestigium esset in veteri Historiâ ; quamquam enim maiores tuos infirmos fuisse in hac parte doleas, posteros tamen Caracciolum & Tufum minutissimâ diligentiam omnia rimatos fuisse video, & laudo clarorum virorum studium laborémque ; neque enim aurum colligentes, quamuis diuite in venâ vel ipsa ramenta negligere conuenit ; opera namque maiorum & virtutum exempla, quamuis aliquando in tenui sit labor, quolibet Peruano auro pretiosiora qui colligit, ingens profectò operæ pretium facit. Quùm igitur minima quæque maiorum gesta persequantur Historici vestri & horum tantorum negotiorum nullum in illorum Historiis vel leuissimum quidem sit vestigiū, cui vnquam mortalium, qui affirmandi causas procul habeat, vacuèque à studiis partium animo audiat ; illa fuisse, probare te posse speras ? Adde Caietanæ geminam profectionem Veronensem in vestris vetustis libris ad D. Pauli notatam reperiri additis causis, cur de hac silent ? Ergone tam erant hebetes, vt quùm apud vos, sicut tui volunt Antistites, de hac Venetâ Caietani profectione (si enim cum Ignatio Venetiis colloquutum increbruerat rumor, profectum fuisse profectò necesse fuit) frequens fama esset, eam penitus Historici negligenter ? eius causas diligenter non inquirerent ? aliquid probabiliter non disputarent, qui viris magnis, & Græcæ Romanæque Historiæ magistris mos fuit ? eius demum omnino obliuiscerentur, quod omnes palam loquebantur ? Nos infirmi, ais, fuimus in hac parte : maiorum gesta imitatione potius referre, quàm scriptis exprimere maluimus. Accipio quod das. Nulla igitur profectionis huius memoria,

Anim.
II. p.
34.

Anim.
XX. p.
171. &
Anim.
XXIII.
p. 197 &
198.

Anim.
III p.
34 &
Anim.
XXII.
p. 196.

ria,

ria, ante scriptam à te Caietani vitam supererat. Non hoc ego volo, inquis, de causâ perfectionis loquor. Iam hoc videbimus. Nota igitur erat perfectio Venera Caietani, Cuius Historicis Caracciolo, & Tufo? At illi cum passus viri Dei omnes propemodum enumerent, de hac silent, quo ex silentio, aut illius famam ne auditione quidem accepisse, aut si acceperunt, neglexisse ut falsam, manifestum est. Tibi? at tu eius non meministi, nisi postquam Nigronianis argumentis excitatus, serò animaduertisti, Caietanum tibi Venetiis, tanquam Deum ex machinâ implicandæ, non dissoluendæ fabulæ subito adfuisse: saltem ut diligentis Historici officium poscebat, dum scribebas; *Petuit à B. Caietano, addidisses, qui per eos dies Venetias gravium negotiorum causâ excurrerat, &c.* Rem non quidem veram, sed narraffes tamen verosimiliter, atque, si cui contradicendi siue animus, siue libido fuisset, angustiores ad agendum veluti cancelli circumdedidisses. Tum enim ille quæreret de negotiis, quæ virum totius Ordinis principem, tam alieno anni tempore se itineri committere, ac mari coëgissent. Quæ negotia, quum à te, ne probabiliter quidem fingi possint, reliquum est, ut ea nulla fuisse probabilissimum sit. Neque ad eò leues sunt; quas de maximi itineris difficultatibus coniecturas attulit Nigronus, quem tu Nouum è Theologo nautam, contemptim appellas; & pro tuâ eximiâ modestiâ subdis, eius Theologiam, *Dum nauticam, & à se alienam professionem usurpat, & propria obliuiscitur, magini vortices, & venti eam diripuerunt.* An eas leges homini Theologo ferendas putas, ut de commodâ maris tempestate si disputer, Theologiæ illi iactura facienda sit? Quæ est ista iocandi minimè liberalis licentia? Quid minus fecit à Theologo, aut quod tanto nomine indignum facinus designauit Nigronus, dum inopportuna sancto feni hyemalem tempestatem Veneræ *transmissioni videtur dixit? Ergone Paulus Apostolici officij oblitus est, quum Governatori & Nucleo,*

X I.

Castaldus
in Nigroni
inintius.Anim
XXII.
B. 174

act. 27.

O 2.

quòd.

quòd iã tuta non esset nauigatio, eo quod ieiunium iam præterisset, ne se mari committerent, persuadere conatus est? Quum in ipso naufragij periculo sua consilia insuper habita illis exprobrauit ~~his~~ verbis: *Oportebat quidem, ò viri, auaritia me non tollere à Cretâ?* Ergone, inquam, Paulus, quia nauticam verbo attigit, Theologiæ suæ, quam in tertij Coeli Academiã didicerat, oblitus est? aut illam marini fluctus ac vortices deuorauerant? Vidésne Castalde, si animus esset imitari, quomodo te hîc ego possem ludos facere? Sed abstineo iubens. Pergo, &

XII.
Eiusdẽ incomparabilis Historica veritatis confirmãda ratio.

Quæro ex te, vt me doceas, quæ demum notio, quæ sententia subsit tuis illis verbis Animad. XXII. *Parua nascentis familia negotiorum arduitatem, quæ qualisque fuerit, pertingere arbitratur.* Ego enim, quamuis olim Græmaticam docuerim, vt fatear infantiam meam, vel quid tibi velis, vel in quo Nigronum accuses, assequi non possum. Adiuui, quem ~~scias~~, Synopsis Nigronianæ locum, nec te tamen intellexi. Interrogat ille quidem de negotiis, & quæ tandem essent tam diurnæ commorationis causæ, diligenter inquirat, cui tu responsum planè admirabile hîc das. Quæris enim ab eo, vt *Nuntiet tibi, à quo accepit reuelationem negotiorum tunc Patrum nostrorum; edicat, nunc quæro nomen Angeli, qui reuelauit tempus, qualitates, circumstantiãsque eorum: grauiã leuiã, citò an tardè explenda, prosperè an aduersè: Papæ: quàm eleganti amplificatione Nigronum perculisti, irretisti, confecisti! Teneris Nigronè; Quis enim audebis Angelorum reuelationem iactare illarum rerum, quæ nunquam, quæ nusquam fuerunt? Sed rogo te, Castalde, seposito Nigrono, naua mihi tantisper operam, meque illi succidaneum accipe; Fortè ego aliquid expediam, quod ille non valuit. Quæro igitur, quod mihi sapius faciendum fuisse iam piget, quænam tandem illa negotia fuerint, tam ardua, quæ Caietanum Vehetias adducere hyemali tempore, ac per aliquo menses derinere potuerunt; hoc ex te quæro.*

Tunc,

p. 177.

Anim.
XXII. p.
177.

Tūne, inquis, hoc à me? Inepte; Edic tu mihi; Quis tibi Angelorum reuelauit negotia Patrum nostrorum? Edic *nomen Angeli, qui reuelauit tempus, qualitatem &c.* Sed quàm ego verè ineptus sum, qui hæc tecum ago, Castalde, quâsi verò tu disertè testatus non fueris Animad. XXIII. te de his nolle respondere? Quare si

P. 193.

Anim.
XXII. p.
193.

Quæro ex te, quæ negotia Caietanum Venetias duxerint; *Continuò sine hesitatione respondes. Non est meum eorum, quæ à maioribus meis gesta sunt, inquirere rationes, sed humili subiectione venerari.* Audite adolescentes optimi, qui Religionibus nomen datis, legite, si virtutem amatis, locum, quem indicaui; inuenietis admiranda

Ibid. p.
194.

Historiæ veritatis eruendæ præcepta; nam docebimini: *Et nihil curiosius inuestigandum, percunctandum nihil, si in viâ Domini progredi concupiscitis.* Parce mihi, Castalde, interroganti: Estne quidquam ex illis quæ ibi scribis, quod ad causam faciat? An non pudet, dum de Historiâ disputamus, de obedientiâ differere? de cruce tollendâ sermonem inferre? Spem Abrahami laudare? Age, quæ ibi congeris, euoluamus. Quæro, quæ negotia fuerint, centum amplius abhinc annis Caietano Venetiis? Hoc tu quæris? nolo respondere: Quamobrem? Quia Fulgentius de Fide ad Petrum, ait: *Hoc est,*

Ibid.

quod sancti Patriarcha & Propheta ante Incarnationem filij Dei diuinitus acceperunt, quod etiam sancti Apostoli ab ipso Domino in carne posito audierunt, & plura, quæ ibi ex illo affers. Cur mihi causas itineris sciscitanti respondere non vis Castalde? Quia Abraham, ut inquit Apostolus, in spem contra spem credens unigenito Filio suo non perpercit.

XIII.
Et planè
nova excep-
tio.

Ibid.

Cur alienum putas, te causas inuestigare rerum à maioribus gestarum? Quia Isaias clamat: *Va qui prudentes estis in oculis vestris, & coram vobismet ipsi placentes. Et Ieremias: Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentiâ suâ.*

Ibid.

Cur mea postulata de causis, tanquam responsione indigna, reiicis? Quia Rex David non ambulauit in magnis, & mirabilibus super se. Cur non vis gestorum à maioribus, ut ea defendas, rationes reddere? Quia contra Apo-

Ibid.

storum

Ibid.

Robur est Paulus enim apertis oculis nihil videbat; & docuit: Nolite esse prudentes apud vosmetipsos, ut scilicet (inquit sanctus Thomas) iudicetis id solum esse prudentia, quod vobis videtur Cur tandem de negotiis respondere abnuis Castalde? Adhuc mutis? inquires; Audi oraculum: Et ipse Dominus docet: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollit crucem suam, & sequatur me? Nigrone, victi fumus: quàm infelicitè negotiorum mentionem intulimus! Potes tu proinde in pulvere dormire, & questus non subsistere, quod palpo sycophanta ille de grege plausorum Castaldi, ore illoto dicere non dubitavit. Ego post nouum hoc atque præclarum respondendi genus, hinc tacitus abeo, ne mihi deterius aliquid contingat. Bonum factum.

Ibid.

Ioan. 4.

XIV.

*Quæ tamen
interrogationi non
satisfit.*

Attamen cum Caietano professionis causa nulla, nec saltem in specie afferatur, illumque biennio Napoli fuisse tradant Historici, nulla ratio est, cur de illis solidis duobus annis aliquid dematur in Venetam hanc excursionem, quod grauissimè à Nigrone animaduersum, & nullâ ratione à Castaldo reiectum, mihi hac Interrogatione fuerat euincendum.

* INTERRO

INTERROGATIO OCTAVA.

DE CONSTANTIA.

Ignatium, iactis Lutetia Parisiorum Societatis IESV fundamentis, non potuisse sine Constantia labe alienum Ordinem appetere, quod affirmatum à Nigrono, Castaldus oppugnavit.

pag. 91.

Q UOD ab Ignatij in susceptis consiliis constantiâ validissimum argumentum duxerat Nigronus, mirum quàm primò contempnas, mox quàm operosè infringere coneris, Castalde. Sic enim primum Animad. X. loqueris: *Verùm his omnibus omiſſis, atque seorsim positis, unum me percepisse fateor, quod & omnes non percepisse cognovi; in quo S. Ignatij fundetur inconstantia; quippe qui nihil tunc firmum, nihil de Religione condendâ tunc constans habebat; & nihilominus nihil sapius obijcitur, nihil tam frequenter auditur, hoc semper profertur in medium (quàm elegans amplificatio!) Religio, quam fundandam suscepit. Quæ de Constantiâ Ignatij, de que diuinâ Religionis condendæ anticipationem dicuntur, te non intelligere, facillè credam; neque enim ad rem tuam faciunt. Omnes autem non intelligere? Si aliquos non intellexisse ais, quid inde conficias non video; nam aliqui etiam in ipsâ Solis luce cæcutiunt: Si neminem omnino dicis intellexisse, parce famæ tuæ, Castalde,*

I.
Castaldus
Nigrono à
constantia
Ignatij ar-
gumentanti
frustra illu-
dit.

Castalde, nimis confidenter dicis. Num tu omnes omnino viros doctos, & pios interrogasti? Et mihi persuadere te posse credis, neminem in tanto virorum sapientum numero, quibus tuus Ordo collucet, neminem, inquam, omnino esse, qui tecum non sentiât? Non ego tam abiectè de illis sentio, ut si vel Nigrorum, vel Historias rerum nostrarum legerint, susceptum ab Ignatio longè ante Venetam hanc commorationem de Religione condendâ consilium fuisse non percipiant. Sed tibi, qui tecum non sentiūt, nullo loco, nullo numero habentur, ut video, nā omnes omnino tecum cæcutire dicis, scilicet in ipso veritatis meridie nihil videre. Quod ne tibi ampliùs contingat, age,

- II. • Quæro exte, Ioannes Baptista Castalde, quid de Ignatij Constantiâ, quam in eo viro quicumque illius res gestas attigerunt, Historici, summis laudibus in cælum tollunt; & Cardinalis de Monte, quum præclarissima ea fuerit, in ipsâ sententiâ, quam coram Pontifice ac Patribus Eminentissimis, totius sacræ Rituum Congregationis nomine dixit sacro in senatu, amplissimis verbis celebravit, tibi, nobisque sentientium putes? Ego quidem illam planè admirabilem fuisse non dubito; & cum res ab eo gestæ hoc mihi dudum persuaserant, tum visus in Romano tabulario, ut suprâ memoravi, antiquus liber. Ibi de illius Constantiâ hæc leguntur. Eâ præditum fuisse, ut nimia quibusdam videretur; vir enim longè prudentissimus, & secum multa meditabatur, & alios consulebat, & non nisi optimo proposito sibi fine operabatur, quibus anchoris firmata constantia vel ipsos decumanos ridere potest. Et me quidem hæc de sanctissimo Parente sentire, non adeò magnum est: Filius enim sum. Te igitur interrogo, ut inter nos conveniat; Nam si Ignatium hominem leuem, inconstantem, & quolibet vento in diuersa impulsus dicis, Nigrorianum argumentum penitus distasti. Si contra sentis, vix illius vim effugere poteris.

Interrogatio VI.
S. 16.

Anteuertisti.

Anteuertisti interrogationem hanc meam, sententiamque animi tui ipso statim Animaduersionis tuæ decimæ initio palàm fecisti; *Satis quidem honorificè de Sancto Ignatio loqui debemus omnes. Quare quæ Nigronius persuadere studuit, ne leuis haberetur ad omnes, & infidelis ad socios, commentitia ea esse, & vana validissimis rationibus comprobatur.* Heu! quàm frigidè loqueris de viro sanctissimo, sed quæ est inconsequentia orationis tuæ? *Satis honorificè loqui debemus; Quare vana sunt, quæ Nigronius, ne leuis videretur (Ignatius) persuadere conatur? Ego impugnaturus, quæ ab Ignatij constantiâ ducere se putat argumenta Nigronus dicendum arbitrabar, Nihilominus, sed loquere, vt libet: De Ignatij quidem constantiâ parum honorificè omnino sentis, eamque hîc palàm laudas, sed clàm arrodas Animad. VII. Obiicis enim ex Ribadeneirâ lib. 1. cap. 2. recessisse eum à proposito, quod diù firmauerat, cùm Ierosolymam, quò perrexerat, in eâ commoraturus, quoad vixisset, deseruit. Vbi est candor tuus, Castalde? An potuit, intentato Apostolici anathematis fulmine à Ministro Prouinciali, subsistere Ierosolymis? An hoc est, pristina abii cere consilia, ea quàm exequi non possis, deponere? Sed quam commutationem consilij afferas, in sequentibus videamus. Primò famulari Domino meditatus est: perge, ostende, quî mutauerit: Secundò propensionem persensit ad laxiorem suscipiendam (Religionem) vt in reformatione vberiores gigneret fructus. Hæccine mutatio? An non Deo famulatus esset? Perge porrò: Tertiò statuit suum prosequi Institutum. Ain' tu ita factum esse? Institutum igitur habebat aliquod peculiarius, quàm sit summum illud, Deo famulari, quod institutis fieri potest innumerabilibus. Ergo Institutum aliquod habebat: Quàm acutè id probas? Maffei ait; *Multâ ac diligentiprece & ieiunio explorat numinis voluntatem, ac diu perplexus, &c. Quid hîc de suo Instituto? ne verbû quidem. An, tantum vt scriberes, calamum impellebas? Quæritur, an sine constantiæ labe mutare potuerit Ignatius**

III.

Non debuit S. Ignatius verbo laudari à Castaldo,

IV.

& acriter impugnari, quod Ierosolymis non subsisterit

V.

idque incōstantissimâ ratione.

initæ cum viris præclaris Societatis (quæcumque illa fuerit , hîc non quæro) non vnus voti religione firmata cõsilia : ego pernego : tu ais. Quare hoc sentias , quæro : Quia , inquit , aliàs non semel sponte mutauit. Negò : quî probas ? Luculenter. Primò statuit Domino famulari. Ostende mutasse: Cogitauit , an è Dei gloriâ foret , lapsam alicuius religiosæ familiæ disciplinam restituere conari. Hæc mutatio ? Tertio statuit suum prosequi Institutum. quod nusquam , te auctore cogitauerat , aut si cogitauerat , id erat de salutis animarum procuratione ; reformationi alicuius familiæ hæccine contraria , aut diuersa videntur , vt mutasse dicatur ?

VI.
Ignatium
paupertatis
propositum
mutasse, ca-
lumnia est
Castaldi.

Addis: *Ante hac omnia se Deo committens, nullo adhibito subsidio ad alimoniam, necessario aggredi statuit firmus in corde suo: Verumtamen non leuis, aut inconstans aliquid, quo aleretur, cordatus admisit; nam ab incepto quandoque atque præfixito sibi sine desistere præstantius est.* Quo hîc ego te nomine appellem, Castalde, non inuenio; nam quod res ipsa deposcit, & modestiâ meâ, & reuerentiâ ætatis tuæ, Ordinisque vector vsurpare : Res certè est ultra morem , siue diligentis Historici , siue candidi disputatoris , ea dissimulare , quæ honestas efficiunt actiones, tum verò in illas detruncatas incurrere. Res ita se habuit.

Anim,
VL P 59.

VII.
Qui ma' è
de Constan-
tiâ philoso-
phatur.

Venerat Minoresâ Barcinonem Ignatius nauigaturus Hierosolymam , confeceratque iter illud sine viatico , ne quidquam illâ sollicitudine de erectâ in Deum fiducia detereret. Barcinone à Nauclero quodam , vt in Italiam se veheret , cùm impetrâisset, naulum ille quidem remisit liberaliter ; sed ni quotidianam in alimoniam nautici panis iustum demensum in nauim prius inferret , se facturum præcisè negauit. Angi hîc vehementissimè Ignatius, se alloqui, atque increpare ; tum sacerdotem arbitrum conscientiæ suæ consulere, quo iudicante , parendum esse necessitati ; nec videri Nauarchum iniqua postulare;

Mad.
L. 1. 01.

lare ; panem corrogatâ pecuniâ emprum intulit, ad eò
 susceptæ paupertatis retinens , vt, qui panem ementi
 supererant, nummos in litus indignabundus abiice-
 ret. Quod hîc mutati consilij vestigium ? Cur non ad-
 didisti, coactum fuisse bis cocti panis aliquid emere?
 Nam qui coactus facit, consilium certè non mutat, sed
 non exequitur. Cur non vidisti ita necessitati tantum
 paruisse, vt lautius nihil addiderit ? vt non abundan-
 tem annonam intulerit ? vt nummos liberrimâ indi-
 gnatione abiecerit? Sed perge strenuè, atque Anim. X.
 aliquid adde. Quid dicturus sis, expecto. Ais, à nobis
 violari Constantiæ Ignatianæ dignitatem, cum scribi-
 mus eum anno xxxix. etiam post felices successus, &
 Pontificis oraculum, *vehementer unâ cum sociis addubita-
 re cœpisse, & hoc publicis annalium nostrorum monumentis
 fateri nos, ob quam rem leuis atque inconstans aliquo modo
 à nobis predicatur, quod quidem nunquam affirmare debe-
 mus.* Agnosco animum tuum, Castalde. Et quia de to-
 tâ hac dubitatione, & consultatione in loco tibi re-
 sponsum sum, interim scire debebas, dubitationem
 etiam vehementem, quum difficultates obiiciuntur,
 nihil de constantiâ detrahere ; nam illæ menti infi-
 dent, hæc voluntatis est ornamentum ; Quum igitur
 de Ignatij constantiâ, nec satis honorificè sentias, nec
 satis integrâ fide loquaris ; nihilominus nolo te
 hanc culpam præstare: at veluti si honorificè sentires;

Anim.

X. p. 86.

2. 2. 9.

17. 2. 5.

Quæro ex te, quem ad finem producas testè Theo-
 logum docentem *Inconstantiam esse recedere à bono propo-
 sito definito?* Annon bonum definitum erat Societatem
 cum lectissimis viris initam ad animarum salutem
 tueri? Quid te implicas magnæ Teresie exemplo ? Si à
 fundandis sui Ordinis domiciliis rerum aliquando dif-
 ficultate deterrita destitit, inconstans fuit? Verum si ex
 illis Dei numen interpretabatur, sapientissimè agebat.
 Mitto, quàm id, nisi aliquid adhuc addas, verum sit;
 nam pleraque diu multumque cum hominum male-
 uolorum ac rerum iniquitate luctata, demum condidit.

P. 2.

Non

Non ergo ex illis solum de diuinâ voluntate cognoscebat, sed proprio quodam lumine diuinitus animo illabente. Alioqui, aliudne nullum definitum bonum propositum est, nisi diuinæ se conformandi voluntati? p. 86.
 Quis hoc vnquam dicat? Sanè damnatas inter infanias Philosophorum, & nescio quorum ignobilium capitum opinatio ab Ecclesiâ proscrip̃ta fuit docentium nihil à Deo petendum, nisi fiat *uoluntas tua*, cui gemina esset assertio dicentium: Nullum bonum consilium suscipi posse, nisi Dei Numini se conformandi. Ad id opportunè, Inconstantiam non esse; cum in melius mutamus. Cuius dicti veritatem, quæ tamen ex personarum, de quibus agitur, conditionibus definienda est, ad rem nostram esse pernego; Quamquam enim Religionis iam constitutæ status delineatâ tantum videatur melior; at tamen illa erant rerum momenta, ut Ignatio longè melius esset inchoata constanter *uoluntate*, quàm abiungere.

VIII. Fac nobis, Castalde, nauigandum esse, quando nauigationis te similitudo delectat: Tu absolutum habes nauigium, sed exiguum omnino, lembum, scapham, lenunculum; opportunum sanè destinatis, nam Neapoli amicam tibi in urbem Surrentum migraturus es. Ego, qui ad Sinas vsque Iacobum Fratrem inuisurus nauigare debeo (quamquam eò illum multis magnisque pro Christiana Republica laboribus functum, & Sinicâ litteraturâ pereruditum, & difficillimâ illâ linguarum omnium pluribus edicis monumentis nobilitatum, & Magni illius Regis gratiâ florentem, raptum robustâ adhuc ætate fuisse audio; atque felicissimè abiisse confido, quò nullo nisi Crucis nauigio aiunt nauigare quemquam posse, & tibi tamen, tuisque supplicis, ac sacrificiis quàm enixissimè possum commendatum velim.) ingentem rostratam onerariam, conducto Fabro, aliisque operis; immani positâ carinâ, trabibusque ingentibus in costas surrectis, certâ futuræ molis delineatione inchoavi, propediem absoluturus.

Non enim omnia absoluta inchoatis semper sunt anteferenda.

RUS.

rus. Putâsne me prudenter facturum fore, si omisâ onerariæ meæ fabricâ, in tuum illud absolutum quidem utcumque, sed nondum expolitum, nullisque admodum armamenti instructum actuarium transmissandum mihi censuero? Non hoc te dicturum puto, infanientis enim hominis esset. Vidésne igitur rerum magnarum molitori Ignatio meliùs non fuisse vestram sese in familiam abdere, quæ, ut laudatissima sit, ab iis tamen, quæ tum destinauerat, & non ita multò post perfecit Ignatius, longissimè abesse, centum ampliùs annorum experimentis probatum est?

Anim.
X à p.
85. ad
91.

pag. 86.
& 87.

Anim.
XIII.

Placuit hîc tibi, Castalde, calâmo dudum irato liberaliùs indulgere, & Societatem hanc minimam atrocissimè lacerare, ut non modò delineatam eam tantummodo, quod in rem præsentem satis erat, sed absolutam magnisque Dei ornatam muneribus, diceres: *Novissimum præ ceteris in Ecclesiâ Dei locum obtinere, inferiorem etiam Equitibus Ierosolymitanis.* Non ego te Magistrum sequar, sed Christum; qui *cum malediceretur non comminabatur.* Censor ego non sum in Ecclesiâ Dei, ut quibus in ordinibus vnaquæque Religiosa familia sedere debeat, supremâ potestate definiam. Nos, te iudice, infimum locum libenter obtinebimus, dum ferendo agendoque ultimi non simus. Vos locum illum, in quo collocavit vos Deus bellè tenetis; laudo: primi omnium in paupertate audire vultis; in hoc non laudo. Sed utcumque res se habeat, vestra studia, totamque illam primævam viuendi rationem, & quæ nunc aliquantulum (quod negari profectò non posse, nos Historiarum monumenta docent) amplificata est, Ignatianis cogitationibus, quæ vastiores admodum erant, non magis conuenisse, quàm lembum ad extremos hominum Iaponas nauigaturo, certo certius est. Si ergo Ignatius longè alia, bono cum Deo, & ampliora meditabatur, opportuna profectò illi non fuit, neque placida, quam tu depingis, in portu statio; neque destinatis ad ampliorem diuini nominis gloriam,

I X.

Castaldi a-
cerbias in
Societatem
IESV.

X.

Cuius am-
plior erat,
quàm deli-
neatio abso-
lutus Ordo
C.C.R.R.

minus apta ratio vestra viuendi. Dâsne hoc , Castalde? minimè gentium, inquis. Quid enim Ignatius maiora destinauit, qui nihil firmum, nihil propositum, nihil de hac tuâ Societate condendâ id temporis cogitatum habebat? De hoc, Castalde, iam videbimus. Interim si illa meliora cogitasset, mutare sine inconstantia potuisse, noli negare, nam sæpè inchoata absolutis nobiliora sunt; An tu delineatam adumbratamque carbone à Michaële Angelo Bonarotò. tabulam à Bufalmacchio coloratâ anteferendam? non arbitraris? auri rudimenta, diuitesque inchoationes argento non præferes? Prudensne habereris, si auro effingendo, ita iam prompta elementa, vt parum admodum absint à comprehensione, in plumbum infunderes? Quis tuam illam ferret excusationem: Absoluta inchoatis præhaberi? Hæc idè à me disputantur, vt in putri solo te fabricare intelligas. Sed antequam de delineatâ inchoatâque Societate tecum curatiùs agam,

Quæro, quamobrem tot adductis Sanctorum virorum exemplis, qui aliquando consilia mutauere, Leorem oneres, atque illo Hugonis Lincolnienfis, tanquam victor egregius, in clamato ad respondendum è tumultu Nigrono, triumphes? Excutiamus singula; discemus enim nouam aliquam philosophiam. Quid ais, Castalde? Cæciliam Valerianum sponsum accepisse, nec tamen ad eius nuptias peruenisse? Quid voluntarium Alexij exilium, relictâ sponsâ virgine, in medium affers? Hæc, nisi legerem oculis, à te viro cordato scribi potuisse, vix iuratis testibus credidissem. Fac nuptiarum omnium rationem opere illo maritali; quo flores in fructus erudiuntur, contineri, quis te certior fecit, eo, & Alexium, & Cæciliam animo nupsisse, vt hoc vellent? Si qua fides eorum gestis habenda est, longè ab eo consilio vterque semper absuit; non igitur mutârunt. Quomodo ergo laudandæ mutationi testes à te producuntur? Sed ratum matrimonium in

Anim.
X. p. 80
& deinceps.

p. 83.

XI.

In Cæcilia,
& Alexio
nulla sententia mutatio.

Ibid. p.

Religiosum

81.

Religiosum statum mutare licet, quod operose probare quid interfuit, rem nemini dubiam? Fateor, quia in melius, & magno Ecclesiæ priuilegio. Perge porro; quid hinc conficies: Ignatium in melius mutare potuisse, non labefactatâ constantiâ: pulchrè dictum, sed perge porro: & mutabat in melius: Hoc opus, hic labor est. At tota hæc tua ratio paulò antè concidit: Sume tibi hominem, cui melius sit matrimonio operam dare, quàm Religiosum fieri, cuiusmodi vnum aliquem de multis esse posse, Theologus non negabit: hunc tu ab inito matrimonio, quod sibi prudenti consilio maximè conuenire iudicauit, eodem rerum statu non violatâ constantiâ aliò transiturum credis? Sed video te clara virorum sanctissimorum nomina in causæ communionem arcessere, vt eorum fulgore oculos animosque legentium euerberes: Quid ais? Mutauit Dominicus, mutauit Antonius Patavinus: Nego in his Ignatianæ mutationi, quam probare conaris, quidquam ad fine inueniri. Quid enim? Annon Dei gloriam, animorumque salutem nouo, quem moliebatur; Ordine longè magis amplificandâ fore, quàm à suâ Canonicos inter perseverantiâ, intelligebat Dominicus? Annon eadè cogitatio Antoniû impulit, qui angustos intra fines se coërceri ægrè patiens, ad *Scraphicam mox* (tunc, dicendum fuit) *exurgentem familiam transiuerit*? Quis nesciat à laxiori, molliorique vitæ genere ad longè astrictius liberam per constantiam esse transeundi facultatem? At quid simile in Ignatio, qui magna & multis partibus (fac in aliquo vinci) vestrà viuendi ratione ampliora consilia dudum susceperat?

XII.

Et Dominicus, & Antonius Patavinus mutarunt in melius.

Anim.
X. p. 80.
& 81.

Sed Hugonis sanctissimi Lincolnienſium Antistitis exemplum, quasi roboris inuicti argumentum affers in mediû. Audiamus: *Sanctus hic iurciurando Canonicis Regularibus ab eis non recedendi se adstrinxerat, Qui tamen nullatenus verbo iam præstito* (quod monstrum verbi, hoc est, datâ fide, dispungendum) *permotus,*

XIII.

vt etiâ Hugo Lincolnienſis.

Anim.
X. p. 82.

permotus, eoque iuramento firmato factis. Deo precibus, &c. ad Carthusianos transit. Hicne triumphas? Hicne mutuatis aliunde verbis, quibus non nemo Patrum in hæreticum inuehitur, Nigrono insultas? verbo me expediam; nec me in adyta diuinarum reuelationum recipiam, vt reus. Ad meliora transit Hugo, à quo transitu iureiurando nullo debuit retardari; nec ea quæ sponte cadebant vincula, solui inducto per machinam Deo, opus erat. Sed nondum exemplorum acies profligata. Et Romualdum ex Pannonio itinere, & Franciscum è terrâ Syriâ reuertentes, & Paulum Barnabamque à Iudæis ad gentes Euangelij signa conuertentes obii- cis. Vt de Apostoli facto prius respondeam, vidēsne ampliorem aliquanto Prouinciā comparāsse Apo- stolum, quā prius obtineret? Simile illud esset, si ad Gentium salutem, quas inter nulla adhuc erat Eccle- sia, euocatus, intra vnus Palesthinæ fines industriam suam voluisset includere. Quidni enim, te Magistro, laudabiliter fecisset? Absoluta delineatis, tuo iudicio, præclariora sunt. At in Palesthinâ, ipsisque præcipuè Ierosolymis constituta iam erat Ecclesia, habebatque pastorem Iacobum; in illis prouinciis, ad quas desti- nabatur Apostolus, nullum iactum Euangelij semen. Cur igitur illi auctor nō fuisti, vt omissis, quæ plenissi- ma difficultatum erant, tuta præhaberet? Nugæ. Non igitur Ignatij, qui gentium (Turcarum saltem, quod tu non negas) salutem animo iam tum complecteba- tur, angustos intra terminos cogi debuit industria:

XIV.
*Nec Pau-
lus muta-
uit, nisi in
melius.*

Quāquam in hoc Pauli exemplo tanto acumine subtilitatis interrogas, vt ego, qui his interrogationi- bus delectari videor, planè hæream, veluti fulgure- ictus, sic enim ais: *Cur Paulus, qui in laboribus plurimis in*

Anim.
X. p. 87.

carceribus abundantius, in plagis supra modum, in moribus frequenter, semper impanidus; qui Elymam & Agrippam prophetam Iudæum suæ prædicationi resistentem cecidit, percussit, sic facile Iudæis cessit? Cur non eos signis, atque prodigiis flexit? Ex his discite, non semper in suscepto opere permanere constan-

tiam.

tiam esse. Quàm præclare conclusum? Proh Logicam incomparabilem! Paulus Elymam cæcauit, & non cæcauit Iudæos reliquos. Ergo consilium mutauit. Quid enim aliud dicis, si, quæ multis inuoluis, paucis adstringas? Sed quis te de Pauli consilio certiore fecit, stetit illi nimirum primò sententiam Iudæos signis, atque cæcatione ad Christum traducere? Illis nunquam cedere? Si post hoc animi sui decretum abstinuisset, illis que cessisset, tum aliquid dixisse videreris, nunc verò, vt Latine loquar, nugaris.

At Romualdus, & Franciscus reuersi sunt. Quis enim progredereur Romualdus, quem immisso febris veluti satellite ab illâ profectione Deus ipse manifestò reprehenderet? Abraham quoque à filij iugulo manum repressit, iubente Angelo. At Ignatium manifestò Dei numine à susceptis consiliis destitisse probare te posse quî speres? Porro quæ tandem fuit in Franciscò consilij mutatio, qui cum in Syriam, Ægyptumque nauigasset, vt martyrij inde palmam deportaret, post breuem velitationem, honorificentissimè à Sulthano habitus, rem sibi è sententiâ minùs succedere vidit? Quænam de illius constantiâ esse potest controuersia, qui gemmarum coëmendarum causâ in Indiam nauigans, si nullas inueniat, domum reueniat? Sed quàm mira est illa tua ex morali Philosophiæ arcanis deprompta ratio, Constantiæ ab altero extremo *audaciam* opponentis, tum raprà occasione de magnificentiâ disputantis? In pertinaciam, non in *audaciam* degenerat Constantia, teste Philosopho. Quid autem hic cum Magnificentia commune habemus? At ad il-

XV.
 & Romualdus à Deo monitus,

XVI.
 & Franciscus.

XVII.
 Thomas à Castaldo minis feliciter exponitur.

Anim.
 X. p. 84.

2. 2. 9.
 146. 2. 2.

lam pertinet, quod homo non solum consistat in executione magnorum operum, quod pertinet ad constantiam, sed etiam cum quadam virili prudentiâ. ait Theologus. An putas extremam illam præclaræ sententiæ particulam ad constantiam pertinere? Falleris, si hoc putas; Diceret enim Thomas *Sed tamen*, quæ contrahentis, & dicta paulò ampliora castigantis, vox est, non, vt dixit, *Sed*

etiam

etiam, quæ augmentis & extendentis, coniunctio est. Iungitur igitur cum magnificentia, quæ ex operum magnorum, sed prudenter destinatorum, constanti molitione conflatur. Mitto Ambrosij, Athanasij, & Augustini dicta; cui enim in mentem venit, dubitare aliquando, An timeant sancti? an fugiant? an lateant? Sed quàm extra causam ista dicantur, nemo non videt.

XVIII. Verùm ego ad hunc usque locum unum mihi Ignatiũ de-
Societate
condendã
ante annum
xxxvi. co-
gitasse.
sumpsi, tanquam certum fixumque, quod tu Castalde, supremo conatu niteris conuellere, ut fundamentum argumentationis totius, quam ab Ignatij constantiã Nigronus conficiebat; negas enim ullam Ignatium ad id usque temporis, Societatis constandæ cogitationem ullam suscepisse, quod cum Nigronus, & Societatis iam Lutetiæ Parisiorum initæ, & diuinæ prænotionis argumento factum probasset; tu utrumque eius dicti fundamentum subruere niteris. Seponamus proximæ Interrogationi cogitationem illam diuinitus hausstam, contra quam nullo more, nullaque reuerentiã insurgis, & quæ conuellendæ initæ Parisiis Societati obiicis. excutiamus.

Quæro igitur abs te Castalde, annon iniram ab Ignatio cum Petro Fabro, Francisco Xauerio, Iacobo Lainio, Alphonso Salmerone (quibus viris, Deus immortalis!) ac reliquis Societatem volens libensque fatearis? Facis hoc quidem, nam negandi, quamuis maximè id velis, nulla superest via. At illa Societas initium fuit eius, quam deinde condidit, immò rudimentum & delineatio. Hoc enim uerò, inquis, aperitissimè inficior; si enim hoc darem, victus iam essem; Negas? nego: quin immò assero; nullum omnino propositum, cogitationem nullam ad id usque temporis Ignatium suscepisse. *Nunquam enim illis neque de proximo, neque de longi quo tate* A m.
XVIII.
p. 158.
Ibid. p.
160.

XIX. Frustra negante Castaldo. Nullamne igitur de nouo Clericorum Ordine fundando cogitationem habuerat,

buerat, nullam omnino habebat Ignatius? Nullam, inquis, quoties mihi hoc iterandum est? Parce, Castalde, iterum interroganti: nam mihi affirmatissimâ tuâ confessione opus est. Nullam? profecto nullam. Non ego hîc mentiri te dicam; scio enim te ex animi tui sententiâ id dicere, sed memoriam, sed constantiam in dictis tuam desiderabo. Quî enim dicere potes, nullam eum de nouo Ordine condendo cogitationem tunc habuisse, cum vestrum in Ordinem admitti postulâsse dicitur, qui eâ gratiâ illū postulâsse scribis, quòd de nouo Ordine cogitanti multa & magna subeunda discrimina in difficillimæ rei molitione occurrerent, quorum vel umbrâ territus, alienam opẽ, ductumque, homo scilicet ignauus ac timidus, spectauit? Si de difficultatibus, si de ærumnis, si de incommodis cogitabat, aliquam de eâ re, quæ illis esset excipiendâ, cogitationem susceperat. Rectè quidem, inquis, sed ego cogitâsse de nouo Ordine constantissimè negaui. Recitetur Epistolæ tuæ ad Marcum Thienæum particula xiv. Audi: *Animo etiam versabat Ignatius, quæ pati necesse sit in nouo Clericorum Ordine fundando; Hac enim illa erant, &c. subdisque, Difficultates in Conuentu Romano* (quem neglectu Chronotaxis, qui tibi solemnis est, Vincentinum sæpius appellas) *Patres in medium attulere. Quid ais, Castalde: Versabat animo, quæ pati necesse sit in nouo Clericorum Ordine fundando, itaque territus in alium iam fundatum migrare statuebat; & de illo nouo fundando nunquam ad eam diem cogitauerat: Quid dici potuit alienum magis, atque inter se pugnans, discordiâ plusquam intestinâ? Versabat animo difficultates nouæ molitionis, ob easque aliò consilia conferebat, & de illâ molitione nihil adhuc susceperat cogitationis? An tu non idem & illius Epistolæ, & huius Certaminis auctor? Parum, hoc est; iterum enim pro Nigrono pugnas, & Ignatium familiam condere meditatam fuisse tradis diuertissimè.*

XX.

sibi ipsi contrario.

Q 2

Incredi.

Incredibilia loqui ne videar, tuâ obtinebo sententiâ. Quæro enim si quis homo sanæ mentis ita de Ignatio socios conquirere loquatur: *Hoc nihil aliud probat quâ propensionem Ignatij proximos adiuuandi, quos vel in suâ (ut meditatus fuerat) instituenda, vel ad aliam familiam iam firmatam ingrediendo, prout Spiritus sanctus eum interius impellebat, consocios haberet.* Hæc, inquam, qui loquatur, nonne Ignatium de familia cõdenda cogitasse antequam socios eos legeret, aptissimè testatur? Non inficior, inquis, & non leuiter id fecisse ex illo verbo *Meditatus fuerat* doceri potes; Hominem proinde qui hæc dixerit, aut scripserit, eum mihi validè asserenti, nihil ante annum xxxix. Ignatio de Societate cogitatum, contraria scribere; ac proinde veritatem amanti auctoritatem eius floccifaciendam ex animi mei sententia pronuncio. Sed, mi Castalde illa ipsissima tua verba sunt Animad. XII. p. 58. §. Decimo: qui locus mihi diligenter est indicandus, ne in tanta tua scribendi inconstantia me dolo malo agere quisquam suspicetur. Sed aliud non minus admirabile ex te iam audio. Hoc ipso enim loco Nigronum accusas, quod socios ab Ignatio Venetijs quæritos, sine vlla dixerit probatione. *Quod assumpsit, inquis probare debuit.* Quasi verò res nostris Historiis vulgatâ non esset. Sed errauerit Nigronus, & Ribadeneiræ id ita factum scribenti lib. De vita Ignatij 2. cap. 16. fides nulla habeatur obsecro, daturne mihi probandi locus? Quidni detur ab æquo Prætorè? Excito igitur testem, quem ut falsum non reiicies Castalde, virum nimirum & generis claritudine, & Religiosi moris professione, & multis virtutibus nobilem: testem inquam in hac totâ causâ ita diù, multumque versatum, ut nihil illum præteruisse omnes, qui hominis nouerint diligentiam, facile sine intellectu. Is igitur testis non in familiari sermocinatione, in qua vix quisquam tam linguæ potens, ac verborum parcus est, cui aliqua per imprudentiam non elabantur, sed in grauissima quadam Epistola, quam
ad

ad Marcum Thienzum Comitem dedit, rē suo dicto planè conficit. Quid hæres Castalde? Te ipsum appello, ac meminisse iubeo, te eius Epistolæ §. 15. ita disertè scribere: *Nec imprudens prætermitto Ignatiū ante huius procella ortum tuis probatos viros suarum virtutum odore allectos multorum dierum exercitiis excultos ibidem (Venetiis) Domino peperisse, sibi que sociasse. Quàm luculenter Nigroni dicta confirmas! Sociavit? ergo socios adlegit. Quid ergo aduersus illam Epistolam scribens probaret Nigronus, quod tu illi vtrò dabas Castalde? Scribit Nigronus Ignatium Venetiis sibi socios comparasse? Quid reprehendis Castalde? Quod assumit, inquis, probare debuisset. Cui? Tibi? at vtrò fatebaris. Quid igitur rem, vel aduersario exploratam probando tempore abuteretur. Quamquam verò tuo te hîc confecerim gladio; adhuc tamen ex te*

Quæro, quid ad Pontificum oracula, & Regum testimonia respondeas? nam verbo magnificè quidem loqueris, re autem nullam illis reuerentiam adhibes.

X X L
tradit Paulus I Fl.

Anim.
XVIII.
p. 158.

Ita loqueris: *Quod Apostolica veneranda Diplomata asserunt, & Regales Francorum Christianissimi Regis Epistola amplissimè perhibent, ambigere nefas est: tum non multis interiectis verbis, de delineatâ Societate: Hoc autem omnino illud non est, quod postmodum factum est. Si hoc, quod negas, Diplomata asserunt, Regis litteræ loquuntur, tu nefas, Castalde committis; non enim ambigis tantum, sed pernegas. Vidistine, quod Paulus III. in Diplomate confirmationis disertissimè tradit, & Nigronus tibi obiicit; quam ipse supremâ potestate confirmaturus erat Societatem, eandem esse, quæ dudum coaluerat, quæ eâdem fine duceretur? iisdem operibus attineretur? Recitentur Pontificis verba, de quibus ambigere nefas Castaldo est, & ne hoc contrahat, pernegat. Cùmque ad hanc almam Urbem se contulerint (Ignatius, & Socij) & in charitatis vinculo persistentes, ad perficiendam & conservandam eorum Societatis in Christo unionem, quandam viuendi formam iuxta ea, qua ad propo-*

Q 3 situm

*situm sibi finem conducere usu didicerunt, &c. Age, Castalde, opinationes tuas falsissimas Pontificio oraculo contendamus. Pontifex ait, Ignatium & Socios conuenisse in Urbem ad perficiendam conseruandamque unionem Societatis. Tu negas. Egone? tu plane in hæc verba Animad. XVIII. Quare neque inchoata Societas, neque propinqua perfectioni. An perfici, & conseruari potest, quod inchoatum non est? Negas ergo, quod Pontifex asserit: nefas igitur admittis. Rursum Pontifex illos didicisse longo usu, quæ sibi ad propositum finem conducerent, quem finem, vt absolutæ perfectionis ipse laudat, opera verò supra enumerauerat; Tu perfectionem eam amplecti decreuisse Patres ais anno xxxix. tum, quasi planè rem confecisses, subdis, *Nulla pacto dici potest, quæ ab initio ab isdem diuersa excogitata fuit.* At, quam dudum in vnum iam ex diuersis mundi partibus conuenientes coiuerant Societatem, Pontifex se confirmare dicit; tu longè diuersam asseris. Nefas ergo admittis. Quæ autem inconcinnitas illa tua, ad explicandum inchoatæ, perfectæque Societatis discrimen auium & piscium mentionem facere? quasi tantundem distent rei initia ab eiusdem absolute, quantum auium ac piscium diuersæ inuicem abeunt naturæ: Hominis peccatoris, & iustificandi sermonem inferre? Quasi verò initium sit aliquod *iustificationis* in Peccatore: vide quid dicas. Nullumne Ignatium inter & reliquos nouem initium Societatis, quam (si qua vsquam inter homines fuit, modò Religiosam conditæ iam familiæ excipias) firmissimam inierant, & quam Pontifex dudum coaluisse docet? Tunc audes, vt dictum tuearis, asserere; *Nunquam illis (Ignatio & Sociis) neque de proximo, neque de longinquo tale quid in mentem venisse, quod tamen Pontifex venisse affirmat? nam illi unionem Societatis eorum in Christo, quam iam dudum spiritu sancto afflatis, vt pie creditur, è diuersis mundi partibus discedentes, & socij effecti.**

p. 60.

Ibidem.

Anim.
XVIII.
p. 160.

effecti coiuerunt, confirmandam perficiendamque obu-
lerunt? Annon eam Societatem confirmabat Pon-
tifex, quæ iam dudum, & iam quamplurimis annis ad
nutum Romani Pontificis Christo dicauerat, vt idem
loquitur? Quod profectò Lutetiæ fecere Ignatius, &
Socij anno eius seculi xxxiv.

Cur verò dissimulanter reliqua tibi à Nigrono
allata testimonia silentio transmittis? Profectò,
cùm grauissima sint, malam te causam tueri illo-
rum dissimulatione prodis. Operæpretium tamen
erit hîc eadem adhibere. Eum diem (Parisiensis
nimirum Sacramenti) quasi primum eius natalem
Patres celebrârunt, vt tradit Orlandinus: Quid ais,
Castalde? Aut Orlandinus fabulator est, aut Pa-
tres illi nugabantur: mihi enim sat constat, *illis
nec de proximo, nec de longinquo quidquam tale in
mentem venisse.* Franciscus Montanus ait, *Societatem
Parisiis cœptam, primasque radices egisse in Academia
Parisiensi, deceptis magistris eiusdem Academiae eam bo-
no omine auspiciantibus.* Hoc ille ait? Nugator est;
nam mihi exploratum est inchoatam non fuisse
Societatem. Florimundus Remundus de Ignatio so-
cios Parisiis conquirente, ait *nouam Societatem in-
stitueret decreuit.* Fallitur; *Nihil de illâ cogitatum, nisi
anno xxxix. Romæ.* Quid ego dicam de nostris Iaco-
bis Gretsero, Gualtero, Bidermanio viris clarissimi no-
minis? Eos tu nauci facies, vt rerum nostrarum parùm
scientes; & tibi, qui in illis toto cœlo peregrinaris,
fidem haberi voles?

Quid demum de Christianissimo Ludouico Gal-
lorum Rege? Annon hic inter reliquas causas po-
stulandi à Gregorio XV. Pontifice, vt Ignatio su-
premos Sanctorum honores decerneret, eâ Episto-
lâ, quam propriâ exaratam manu, v. Kalend. Mar-
tias anni vigesimifecundi dedit, illam incredibili
quadam humanitatis significatione affert, quòd ad
Regni

XXII.
Orlandinus,
aliquo

lib. 1.
p. 89.

Anim.
XVIII.
p. 160.
Contra
Atuel.
c. 30.

De orig.
Hercul.
l. 3. c. 1.

Anim.
XVIII.
p. 160.

XXIII.
Christianissimus
Rex.

Regni sui, ac Regiæ ciuitatis amplitudinem pertine-
ret eius, quæ Parisiis coaluerat, Societatis Fundatorem
in Sanctorum album referre? Ab his, & Regis ipsum
chirographum poscis? ecce illud ex nostro Romano
tabulario: *Meum Regnum hoc diuinitus consecutum est bo-
num, & illustrem benedictionem, quod tantus hic seruus Dei
ad Parisiensem meam urbem venerit ad eruditionem capes-
sendam, quod eodem in loco pios sibi commilitones adiunxe-
rit, quod in templo montis Martyrum Gallie Apostolo, religio-
sè consecrato, fundamenta Societatis suæ ininitaque posuerit.*
Hic enim uerò quomodo Regium hoc testimonium
refutare possis, ego fanè non video; Regibus enim
etiam iniuratis credi par est. Verùm, ne qua tibi cla-
bendi vsquam pateat via; age, iuratissimos testes pro-
ducamus, viros suarum virtutum & religionis, quam
profitentur, claritudine nobiles. Et quidem ea est Car-
thusiani nominis amplitudo, vt contra viros ex illo
Ordine probatissimos te non excepturum arbitrer;
præsertim cùm propriis honestatibus insigniantur.
Quid igitur dicturus es, si plurium Carthusianorum
Patrum testimoniis palam fecero anno xxxv. sæculi
superioris, antequàm Venetias appelleret, in Hispa-
niis de condendâ Societate I E S V, deliberatum Igna-
tio fuisse? Deleturusne tandem es, quæ tibi incitatiùs
scribenti exciderunt, vbi suprâ: *Nihil de illâ cogitatum
nisi anno xxxix. Roma?* Dicturusne tandem es veritatis
instinctu; erravi, lapsus sum? Haud dubito te, qui &
morum nobilitate, & religionis sanctitate ad omnem
veritatis amorem sis effectus, vbi eam ex aduerso ful-
gentem videris, vitro illi manus daturum. Sed ne il-
lam moremur vlteriùs, documentum ipsum, quod ex
Hispaniis ad me transmissum est, hic integerrimum
exhibebo.

Et Ta-
bulatio
Roma-
no.

Testimo

Testimonia Patrum Carthusianorum de Societate IESV ab Ignatio deliberatâ ante annum superioris Seculi x x x v i. quod Venetias appulit.

In Dei nomine. Amen. Notum sit vniuersis, Anno à Christo nato millesimo sexcentesimo quadragesimo primo. die octaua mensis Ianuarij apud Regium Patrum Carthusianorum Vallis Christi Conuentum, situm intra Generales terminos Villa, vulgò de Altura Diœcesis Segobricensis Regni Valentini, instante Patre Christophoro Perez Rectore Collegij Sancti Petri Societatis IESV, Ciuitatis Segobricensis per me Vincenitum Paulum Ballester auctoritatibus Regiâ, & Apostolicâ Notarium publicum, ac dicta Ciuitatis Segobrica incolam, testium informationem receptam fuisse huiusmodi tenore:

XXIV.
Tum P. Antonius Martinus Carthusianus.

Die octaua mensis Ianuarij, Anno à Christo nato millesimo sexcentesimo quadragesimo primo. Reuerendus P. Dom Antonius Martinus de Altarriba Regij Patrum Carthusianorum Vallis Christi Conuentus Vicarius, Annum agens quinquagesimum secundum parum plus minusve, & Professus dicta domus Annorum triginta duorum, testis datus, & productus pro parte, & instantia Patris Christophori Perez Rectoris prefati Collegij Societatis IESV; Ritu, & more Sacerdotali manu dexterâ pectori applicatâ, testatus est Dominum Deum, eiusque sancta quatuor Euangelia, se dicturum veritatem eorum, qua sciuerit, & super quibus interrogatus fuerit ad eum articulum, utrâ videlicet S. Ignatius de Loyola Fundator, & auctor Clericorum Societatis IESV animum habuerit ingrediendi Religionem Theatinorum, priusquam Societatem IESV conderet? Pleno ore testatus est R. Pater, se accepisse ab antiquissimis Patribus Vallis Christi Conuentus, & præcipuè à Venerando Patre Dom Matthia Ferrez hic sexaginta quinque annis Carthusiam in regio Vallis Christi Conuentu Professus est eâ sanctitatis, & Religionis gloriâ conspicuus, ut dignus fuerit: qui cum à S. Ludouico Beltrian, tum à Beato Nicolao Factor, tum etiam ab Illustrissimo sanctæ memoria Domi-

R. no

no Dom Ioanne de Ribera Patriarchâ Antiocheno, & Valentinorum Archiepiscopo tanquam vir prope diuinus haberetur; Et Vallis Christi Conuentus non solum eius cineres honorificentissimo loco ab aliis distincto veneratur: verum eius imaginem pietate, & iussu Illustrissimi D.D. Petri Gines de Cacanoua Episcopi Segobricen. depictam, pientissimè colit) sanctum Ignatium Anno millesimo quingentesimo trigesimo quinto, è Ciuitate Valentia in Regium Vallis Christi Carthusianorum Conuentum accessisse, ut suum videret dilectissimum Præceptorem Patrem Dom Ioannem de Castro, cuius bonis artibus, & litteris imbuendum Parisiis se totum deuouit: & suum insuper aperiret animum de fundandâ Societate IESV antea conceptum: in eius ad Deum precibus felicem tanta rei exitum collocabat. Annuis Dom Ioannes de Castro votis Ignatij: illo vespere, noctèque proximâ Deum ardentissimè super hac unâ re precatus est. Sequenti die sic est Ignatium adlocutus. Ita, ô Ignati, tua de fundandâ Societate IESV arident vota, ut si lubet Carthusiam deseram: Nouitius sum, nondum votis adstrictus, meam opem, operam, vires, consilium in te unum transferam, dummodo tanta molis negotium felicem exitum consequatur. Ad qua Ignatius: Nequaquam Reuerende Pater, sta inceptis; tuis me precibus Deo commenda: Reuersurus Valentiam, ut Romam proficisceretur ad condendam Societatem IESV. Idem accepit dictus testis à Patre Dom Onuphrio Ripoll' Religioso quinquaginta annorum professo, & Priore Vallis Christi Conuentus, viro spectata virtutis. Qui dixerunt, se accepisse sapissimè à pluribus antiquissimis Patribus, & præcipuè à Patribus Dom Ioanne Bellot Priore eo tempore, quo S. Ignatius Carthusiam Vallis Christi appulit: & à Patre Dom Ababur, Dom Iosepho Ferrer, & à Patre Dom Gual, & ab aliis. Hoc testatus est scire dictus testis, tum ob supra memorata, tum ob communem traditionem inter Patres Regij Vallis Christi Conuentus, tum etiam quia vidit, & legit hanc veritatem in manuscriptis reconditis in Archivio diâ Carthusia. Et quia res ita se habet, & ob iuramentum præstitum. Generalliter autem fuit interrogatus dictus testis de odio, amore, timore

timore, precibus, subornatione, minis, malâ, & bonâ voluntate, & aliis circumstantiis ad præmissa necessariis, & ad omnia dicit, Non.

Fr. Antonius Martinus de Altarriba,
Vicarius Carthusia Vallis Christi.

Prædictis die & Anno,

Reuerendus Pater Dom Andreas Soler Religiosus Antiquior dicta Carthusia, Professus ætatis sexaginta octo annorum, Professionis quadraginta novem, testis datus, & productus pro parte, & instantiâ Patris Christophori Perez Rectoris præfati Collegij Societatis IESV, ritu, & more Sacerdotali manu dexterâ pectori applicatâ testatus est Dominum Deum, eiusque sancta quatuor Euangelia, se aucturum veritatem eorum, quæ sciuerit, & super quibus interrogatus fuerit ad eum articulum, utrum videlicet S. Ignatius de Loyola Fundator, & Auctor Clericorum Societatis IESV animum habuerit ingrediendi Religionem Patrum Theatinorum priusquam Societatem IESV conderet? Pleno ore testatus est Reuerendus Pater se accepisse à Patre Dom Michæle Monllor suo Magistro, Annum agente nonagesimum, qui quasdam litteras sibi ostendit, quas ut res sacras colebat, erant, namque Patris Dom Mannis de Castro Carthusiani Vallis Christi Conuentus viri spectata virtutis, qui eo tempore hospitabatur in Scala Dei Carthusia, eique dixit: Hæc est Epistola sanctissimi viri Fratris nostri, socij sancti Ignaty. Et tunc sibi aperuit sanctum Ignatium accessisse hanc Carthusiam Vallis Christi, ut videret præfatum Patrem D. Ioannem de Castro, Anno millesimo quingentesimo trigesimo quinto, & ut conferret cum illo conceptum de condendâ Societate IESV animum. Tunc S. Ignatius expectans Patrem D. Castro Nouitium Vespertinis horis adstante cum reliquâ Religiosorū familiâ, sedit ad Crucem Cæmeterij Conuentus. Et quia res ita se habet, & à cõmuni Patrum traditione accepit, & ob Sacramentum præstitum. Generaliter autem fuit interrogatus dictus testis de odio, amore, timore, precibus, subornatione, minis, malâ, & bonâ volunta-

XXV.
Tum P. An-
dreas Soler
eiusdem Or-
dinis.

te, & aliis circumstantiis ad premissa necessartis. Et ad omnia dixit, Non.

Frater Andreas Soler Antiquior
dicta domus Vallis Christi.

XXVI. Prædictis die, & Anno

Tū B. Ni-
colaus Bo-
net iisdem
Carthusia-
nus.

Reuerendus Pater Dom Nicolaus Bonet Regij Patrum Carthusianorum Vallis Christi Conuentus Religiosus annum agens sexagesimum parum plus minusve, professione triginta septem, testis datus, & productus pro parte, & instantiâ Patris Christophori Perez Rectoris dicti Collegij Societatis IESV, & more Sacerdotali manu dexterâ pectori applicatâ testatus Dominum Deum, eiusque sancta quatuor Evangelia, se dicturum veritatem eorum, quæ sciuerit, & super quibus interrogatus fuerit ad eum articulum, Vtrum videlicet S. Ignatius de Loyola Fundator, & Auctor Clericorum Societatis IESV animum habuerit ingrediendâ Religionem Patrum Theatinorum priusquam Societatem IESV conderet? Pleno ore testatus est R. Pater, se accepisse ab antiquissimis Patribus Vallis Christi Conuentus à professione ultra sexagenariis, & præcipuè à Patre Dom Michaële Monllor, & à Patre Dom Ioanne Bellot, & ab hoc præcipuè audiuisse, sanctum Ignatium accepsisse ad dictum Conuentum Vallis Christi, Anno millesimo quingentesimo trigesimo quinto, ut conferret animum antea cõceptum de fundandâ Societate IESV cum Patre D. Ioanne de Castro Toletano Magistro quondam sancti Ignatij in Vniuersitate Parisiensi: & cum eo contulisse animum condenda Societatis IESV. Id ipsam testatur dictus Testis, sapius audiuisse à Patre D. Onufrio Ripoll Priore, qui obiit in hac d. mo anno 1614. Insuper audiuisse dictis Patribus sanctum Ignatium nunquam habuisse animum ingrediendâ aliam Religionem, nec Patrum Carthusianorum. Hoc dicit sic dictus testis, tum ob supra memorata, tum ob communem traditionem inter Patres Vallis Christi Conuentus. Et quia res ita se habet, & ob vim iuramenti præstii, Generaliter autem fuit interrogatus dictus testis de odio, amore, timore, precibus, subornatione, minis, malâ & bonâ voluntate, & aliis

aliis circumstantiis ad præmissa necessariis ; Et ad omnia dixit , Non.

Fr. Nicolaus Bonet.

Super quibus omnibus , & singulis præmissis dictus Pater Christophorus Perez Rector præfixus requisivit sibi per me dictum, & infrascriptum Notarium unum, & plura, publicum & publica, instrumentum , & instrumenta ad habendum memoriam in futurum. Dicta loco, die mense, & anno, quibus in principio, præsentibus ibidem Michaelè Perez pãnorum paratore, & Michaelè Sebrían Agricola Villa Altura habitatoribus testibus ad præmissa vocatis, & rogatis, & specialiter asumptis. Signum † Tabellionatus mei. Vincentij Pauli Ballester auctoritatibus Apostolicâ & Regiâ Notarij publici, qui præinsertam testium informationem licet manu alienâ scriptam recepi, & præmissis omnibus, & horum singulis, dum sic, ut præmittitur, fierent, & agerentur, unâ cum prænominatis Testibus præsens interfui, eaque sic fieri vidi, & audiui, in notam sumpsi, clausi, & subsignavi in fidem præmissorum omnium Rogatus, & Requisitus.

Cùm ex distantia locorum, & terrarum de fide, & legalitate Notariorum sæpe dubitetur. Idcirco nos Doctor Franciscus Gonzales Presbyter Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Segoviensis, & per Adm. Illustri, & Reuerendissimo Domino Domo Fratri Didaco Serrano Dei, & Apostolicæ Sedis gratiâ Episcopo Segobrien. Regiõque Consiliario, &c. In spiritualibus, & temporalibus in præsentì ciuitate, & Diocesi Segobriens. Vicarius Generalis, & Officialis, Attestamus, fidemque facimus præsentibus uniuersis & singulis Dataria, & Cancellaria Romana Officialibus, vel aliis quibuscumque iudicibus dictæ Curie, quibus præsentibus peruenerint, & præsentata fuerint, quod supradictus Vincentius Paulus Ballester, qui præinserta testium recepit, & subsignauit est Notarius publicus rentus, habitus, & reputatus, omnibusque Instrumentis per eum receptis tam in iudicio, quàm extrâ pl. na & indubia fides solet adhiberi, & ut omnibus innotescat, præsentibus nostras certificaciones litteras manu nostrâ firmatas sigillisque dicti R. D.

R. 3 mci

mei Episcopi Segobriensis impressione munitas, ac per Notarium, & scribam nostrum infra scriptum referendatas expediri iussimus & mandauimus. Datum, & actum in Ciuitate Segobriensi, die decimo mensis Ianuarij, anno Domini, millesimo sexcentesimo quadragesimo primo.

Gonzalez Vic. Generalis, & Officialis.

Locus + sigilli.

De mandato d. E. Domini Officialis
& Vicarij Generalis Segobriensis,
Hieronymus Ruiç de Ripodas Notar.

X XVII.
Interrogationis clausula prima.

Quæro iam ex te, Castalde, an satis disertè viri religiosissimi, ac grauissimi loqui tibi videantur? An celeberrimi Monasterij traditioni, & antiquis illis litteris, ac libris fidem haberi æquum censeas? Quæ demum tua hîc est sententiâ? Negas? Quâ igitur fronte traditioni tuæ, quæ nullis antiquæ fidei tabulis nititur, credere me iubes? Imperiosus es, si hoc facis: Annuis? Iam igitur tandem veritati das manus, & Ignatio Societatem condere, antequam cum Caietano Venetiis colloqui potuerit, stetit sententiam, vel inuitus admittis. Iube igitur deleri de tuo libello verba illa veritati aduersantia: *Nihil de illâ cogitatum, nisi anno trigesimo nono Roma.* Quî enim cum Ioanne Castrio in Monasterio Vallis Christi, de Societate IESU, quam vt conderet, nauigaturus erat in Italiam, egit in Hispaniis anno xxxv. si de illâ nihil, nisi quadriennio post, anno xxxix. cogitauit? An tibi ea Societas, quam ex Hispaniis deliberatam apud se in Italiam Ignatius attulit, fungorum more noctis vnus dubiâ consultatione videtur exorta? Vide, mi Castalde, in quas te angustias coniecerit dicti tuendi nimia quædam animi inductio, quæ specie veritatis tibi, eius, vt opinor, amicissimo, splendide imposuit? Exiguus sæpè inter constantiam, obstinationemque limes est: *Obiecto* potius, quàm operatione disparantur. veritatem, licet serò, agnouisse nullus pudor; sed

Anim.
XVII.
p. 160.

par

pars est non vltima felicitatis : eidem manus dare viris sapientibus longè gloriosissimum : falli ratiocinatione suâ, & in re Historicâ hominem, quamuis acutum, & diligentem, cui veterum monumenta præsto non sint, labi aliquando, pronum esse, magnis exemplis docemur, & vix reprehensione dignum est: at nolle dedoceri; hoc enim uerò eius hominis non est, qui in veritatis verba iurauerit; quod Sacramentum quæ non dixerit, cum Historico Senatu motum in fabulatorum plebem reiecit consensus sapientium. Quid igitur tandem hîc diceres Castalde? Quisnam te istam disputandi rationem docuit? Malè profectò magistris vsus es, si ex illorum disciplinâ aduersariorum validissimas diffimulas argumentationes: Haud satis est tua confirmare, nisi contraria conuellas. Cuius præuaricationis ne me possis accusare, iam tibi ad obiecta respondebo. Sed da veniam, vt quæ ex nostrâ congeris Historiâ, in proximam Interrogationem reiectis, de reliquis te hîc interrogem.

Anim.
XVII. p.
168. &
de in-
ceps.

Quæro ex te igitur, Castalde, cur tam multis de formâ ac materiâ disputes, ac triceris? Tu me interrogas? inquis, Responde prius mihi quærenti: *Cur Nigronus formalem inter utramque Societatem differentiam ponere non extimuit?* Facilis responsio, & planissima. Ne ibi timeret, vbi non erat timor. Quid enim timeret? Multum, inquis; Nam *forma dat esse rei*, quomodo ergo esse dicitur, cui forma deest? Quæris? quia est in proximâ potentiâ; quia inibi est, vt vltimam accipiat perfectionem. An si eorum placita sequaris, qui hominem in materni ventris officinâ primò plantarum more viuere: mox sensuum iam compotem vim accipere, idque ex ipsius quadam, vt ita loquar, materiæ iam bene compactæ *effervescentiâ*; ad extremum vbi absoluta fabrica est, perfectissimâ animâ, quæ nihil è materiâ trahat, perfici ac constitui docet; antequàm postremum

XXVIII.

Inchoata prius fuit & delineata Societas IESV ab Ignatio, quam perfecta.

mum hoc fiat, hominem inchoatum esse negabis? Huiusmodi gradus in omni Religiosi cœtus fundatione contemlemur. Annon primò suscipiendum ab aliquo eius condendi consilium est, & cum aliis communicandum? iam lineari œcepit: Cùm illi primò in eandem eunt sententiam, cùm collatis Capitibus in commune decernunt; iam aliquod piæ Societatis incrementum videtur: cùm certis legibus, aut certâ saltem officiorum ratione viuunt, iam sensus suos discretos in operationes habent: cùm demum supremâ Christi Vicarij auctoritate sanciantur, tum demum vitam vnde quaque perfectam obtinent.

XXIX.

et alij Ordines præclarissimi.

Dic, rogo te, Castaldè, Dominicus, Franciscus, ac reliqui sanctorum Ordinum Parentes optimi, antequàm noua viuendi instituta Pontifex adprobaret, ac sanciret, Ordinemne aliquem inchoatum habebant? Societatène vllam cum suis coiuerant? Ne veritati oblueteris (quod quamuis oppidò facias, destinato tamen facere velle non credo) hoc mihi dabis, eos scilicet Ordines iam coëgisse. Et si neges, fateri cogam, exemplo Dominici, qui Romam venit cum Tolosano Episcopo ad Lateranense Concilium, vt *Ordo, quem instituerat, ab Innocentio confirmaretur*. Ergo nondum Religio erat, & tamen iam Ordo erat. Quid? Fortè illis omnia iam decreta, quæ ad illius coagmentationem pertinebant? nequaquam. Iubetur enim Dominicus in Galliam remigrare, & cum sociis de Regulâ, in cuius verba sacramentum Religiosum dicerent, in medium consulere. An ante istam consultationem, in quâ dubitatum esse, ac dictis in vtramque partem sententiis, deliberatum à Dominico, & Sociis, tam verosimile est, quàm quod verissimum, nullum fuisse Ordinem: dicturus es? Quem igitur confirmari ab Apostolico postulabat Dominicus? An Regulæ sortitio, & comparatio ad Ordinis formam non pertinet? Sed quid ego de Dominico te interrogem? Tuus ipse Ordo, nonne, antequam confirmaretur à Clemente VII. erat à

viris.

viris Fundatoribus inchoatum? Annon aliquid erat
 pridie Idus Septembris anni *xxiv*. quâ die ei bo-
 norum suorum, quibus se abdicabant, partem *iv*.
 viri donârunt? Didici ego id ab Ioanne Baptista
 Tuso Episcopo Acerrarum, qui Historiæ capite
 sic loquitur: *Donavit tanquam pauperibus Christi huic*
Religioni, quam fundaturi erant, aliqua bona, quæ illi
supererant, &c. Audis Religionem appellari, quæ
 nondum fundata erat? Si rem ad viuum rescere
 velimtis, ea, quæ nondum fundata est, Religio non
 est, nemo tamen Tufum reprehendat; quia iam
 pia quædam erat Societas hominum, grande ali-
 quod bonum parturientium. Nonne igitur *materialis*
 quodammodo ea dicitur Religio, cui adprobatio
 Pontificia nondum accessit? Vis adhuc de re aper-
 tissimâ, in quâ tamen vanissimè argutaris, altiùs
 aliquid reperamus? Rogo te, cum in libro Gene-
 sis verba illa Moïsi ~~narrantis~~ rerum molitionem
 legis: *Formavit igitur Dominus Deus hominem de luto,*
& inspiravit in eum spiraculum vitæ, & factus est homo
in animam viventem, intelligasne hominem dici sta-
tuam illam ex luto, cui spiraculum inditum vitæ
est? antequam viveret, nonne ex illo nobilissimo li-
mo varietatem hanc admirabilem membrorum, ar-
ticulorum, neruorum, venarum ac viscerum effin-
xerat artifex illa Sapiencia? Nihil ibi adhuc vitæ,
 & tamen multum iam hominis erat; Opificium
 ego illud, si hominem *materialem* dixerò, tu me au-
 debis, tanquam minùs philosophicè loquutum tra-
 ducere? Tunc auium, ac peccatoris ampliùs men-
 tionem facies?

Cum igitur Ignatius & naturæ genio, & Dei
 munere constantissimus, omnium testimonio esset,
 susceptumque Societatis consilium alto dudum ani-
 mo foueret, neque illi quidquam, quamvis abso-
 lutum constitutumque, quod inchoatis destinatis-

S. que

XXX.

*Et Clenco-
 rum & soru
 Regulariu.*

XXXI.

*Potiusque
 dici quodâ-
 modo ma-
 terialis.*

XXXII.

*Quare va-
 lide argu-
 mentatur
 Vigronus.*

que suis melius, aut amplius esset, obiiceretur; neque à Deo suscepta olim consilia iuberetur abicere; hoc sine leuitatis, atque inconstantiae notâ facere non potuit; quæ cum viro sanctissimo inuri non debeat, idque ex Petitione à Castaldo confictâ necessariò fiat, verissimè, argumento ab Ignatij constantiâ ducto, quidquid Castaldus oblectetur, Nigronus eam reiiciendam putauit, quod mihi erat euincendum.

INTERRO

INTERROGATIO NONA, DE FIDELITATE.

*Ignatium Socios sine fidelitatis iniuriâ
deserere non potuisse.*

AT IS videri poterant, quæ de Ignatij
constantiâ superari à nobis Interrogatio-
ne sunt disputata, nisi de Ignatij Sociis con-
temptim interrogasses. eâdem Ahimad. X.

I.
Interroga-
tionis occa-
sio.

pag. 91.
Vide etiam An-
madu.
XXV. p.
210. &
211.

Siccine erant Ignatij socij, prima vestri Ordinis planta? de
quibus vt modestius loquereris, potuit te Apostoli
Orientis reuerentia admonere. Verum vt locum hunc
paucis absoluamus:

Quæro ex te, Castalde, an quia Ignatium, vt paren-
tem reuerabantur, qui eos spiritu genuerat, ideo illos
ipse deserere debuerit? Quæ est ista consequentia do-
ctrinæ tuæ? Obseruatum à sociis, vt parentem fuisse
Ignatium, & Nigronus dixit, & Historiæ loquuntur,
& quando istæ silereat, magnorum & sanctorum vi-
rorum virtus persuadet. Quid hinc efficias, non video;
nam nisi ego planè in humanis peregrinor, illud hu-
ius amoris consequens in Ignatio esse debuit, vt illos
amaret, vt filios; Cui si tibi iam connexum est, illos de-
serere; ego te in Morali Philosophiâ magistrum non
sequor; quid enim dici potuit alienus?

II.
Ignatium
quos ama-
bat, non de-
buisse relin-
quere.

Ibid. p.
81. &
deinceps.

Non erat, mi Castalde, quod operosè de matrimo-
nialiterato, quod Religionis ingressu dissoluitur, disputa-
res, quis enim vnquam sanus dubitauit, Ignatio quoli-
bet

III.
Exemplo
matrimonij
rati non
probat.

ber in Ordine Religiosum Sacramentum dicente, solutum iri Societatem, quam coiuerant Socij Parisiis, cum & in Religiosæ familiæ stabilitatem nondum coaluisset? Rem minimè dubiam probas. Non hoc queritur opinor, sed an satis officio functus fuisset Ignatius. Quamquam enim Religiosi status ea sit dignitas, & amplitudo, ut humanis omnibus societatibus præhabenda sit; fieri tamen quandoque potest, ut non statim, non aliis inconsultis suscipiendus videatur. Res est manifestior, quam ut probari velit. Et Ignatium, si eam in mentem incidisset, par fuerat socios opperiri, cum eis in mediū consulere, veteris consilij damnati rationes afferre, noui, quod suceperat, commoda explicare, demum viri probi, ac boni parentis officio fungi: Non erat eius, qui tantis laboribus socios (& quos bone Deus!) adlegisset, animasque fecisset Parisiis, eos ita repente destituere, ut illorum nulla ad se amplius pertineret procuratio. At, dices, eos hortari exinde potuisset, ut se parentem sequi velent. Mitto, quam frigidè hoc dicatur: Quid si colloquendi cum illis facultas à maioribus negata fuisset? Quid si aliquò amandatus? At suæ cuique perfectionis studium aliorum profectibus anteponendum est. Audio, sed suprà luculenter docui, fieri posse, ut ampliora meditantibus, quicumque status Religiosus melior dici non possit. Nec illi sanè viri erant Ignatij socij, quos ille adeò negligeret; nec ipse adeò periclitabatur salute ut quemcumque in portum se illico recipere deberet: nec is erat obiectus splendor, ut animum maioribus intentum perstringeret.

IV.
*Quum id
 faciendi
 causas non
 haberet.*

V.
*Nec Socio-
 rum erat
 muta illius
 consilia se-
 qui.*

Quæro rursus (nam audio aliquid aliud ex Socio- rum erga Ignatium reuerentiâ, & obseruantiam in rem tuam conficere, te putare,) an quia Ignatium, ut parentem reuerabantur Socij, quodcumque demum consilij ille suscepisset, sequi illos debuisse credas?

Quidni, inquis? *Paulus apertis oculis nihil videbat.* Et Petrus monet: *Quasi modo geniti infantes rationabiles sine*

Anim.
 X. P. 91.

dolo

dolo lac concupiscite. Nolim te mihi irasci Castalde, si dixerò, te in tantâ scripturarum luce apertissimis, plusquam Paulo essent, oculis nihil videre, & pueriliter ratiocinari. An quia Socii quasi parentem Ignatium obseruabant, eum sequi ita debuerunt, vt nihil, te quidem auctore, *apertis viderent oculis*? Etiam si ille in abstrusam aliquam sese solitudinem abdidisset, eò sequi debuisset Xaueriũ, Fabrum, reliquos, qui pertinacibus commentationibus, atque acerrimis ieiuniis, multaque mysteriorum vsurpatione diuinam explorantes voluntatem, cum alius de alio nesciret, in opus Euangelij euocari se, ac separari manifestò senserunt? At Ignatius eorum dux iam alia sentiebat: Ergo illis statim mutandum? Nihil illis inuestigandum? Et quia hoc Nigronus minùs verosimile videri ait, tunc viros illos ludos facias, quasi contra Apostolum vtrumque facerent, quòd *apertis oculis* non omni Spiritui crederent, sed probarent, si ex Deo esset? Si timerent, ne specie aliquâ honesti nimium doctis dolis illuderet veterator Angelus Satanæ, qui se transfiguratur in Angelum lucis? Quid? annon hoc viris doctrinâ, & sanctimoniâ magis dignum fuisse, rectè dixit Nigronus? Quid igitur interrogas increpans? *Siccine erant Socij Ignatij prima vestri Ordinis planta*? Planissimè: Sic erant. Quid confecisti? An illos minùs prudentes, minùs sanctos fuisse? Nego id consequens esse: At, inquis, *apertis oculis videbant*; & acutè quidem. Ergo contra Paulum faciebant, qui *apertis oculis nihil videbat*. Egregia enim uerò diuinarum Scripturarum interpretandi ratio, ob quam non dicam Cornelios inter, Caietanos, & Maldonatos, sed Hieronymos, & Chrysostomos sedere debeas laureato in scabello, vt Sibyllinorum carminum interpretibus olim apud Romanos mos.

Quid, si ego ex vero magis reponam, *Videte fratres vocationem vestram*? Si vocabantur à Deo ad animarum procuracionem, ad quam se voto addixerant amplissimo; tunc illis auctor fuisses, vt semisolitariam adhuc in

VI.

ut contra
ria sanctè
susceptis.

VII.

nam prudè-
tissimè om-
nia circum-
spiciebat:

VIII.

et à Deo a-
liò voca-
bantur.

Ibid.

familiam se abstruderent? At hæc Religiosis iam votis firmata splendebat, quasi verò sola esset. Sed audi, Castaldes; Philippum Nerium consulturumne sibi magis fuisse, dices, si vobis accessisset, ad quos, ut apud te legere memini, quoscumque poterat, submittebat? Id tu quidem non dices. Quamobrem? Palàm est; à Deo enim ad alias longè diuersas viuendi rationes euocabatur. An ille magis, quàm Xauerius? Quàm Faber? Quàm Lainius? Et quî vocationem illam suam agnouerat Philippus? Multâ, dices, prece; hoc idem fecerant Ignatij Socij, ut cùm illos ad cæcam, nescio quam obedientiam, planè intempestiuam, deuocare conaris, illis eam adimes stabilitatem, quam tantopere commendat Apostolus admonens, ut maneamus in eâ vocatione, in quâ vocati sumus, & ne omni vento doctrinæ circumferamur.

IX.
Castaldus
sibi contra-
rius.

Quoniam verò paulò antè eorum, quæ de Philippo Nerio à te scribuntur, meminimus, iubeo ego te illa exigere ad alia longè dissimilia, quæ à te ipso eodem in libro de vitâ Caietani traduntur: Ais enim Philippum pluribus auctorem fuisse, ut vestro Ordini nomen darent: *In quo scilicet moderatâ viuendi ratione, perturbationibus animi edomâdis ardentè opera datur. Præclarè omnino sensisse sentio Philippum, laudòque hominis sanctissimi, atque inferioris totius Philosophiæ scientissimi perhonorificum de vobis, vestrâque disciplinâ iudicium. Verùm quî hæc conueniant illis, quæ eodem libro scripseras, non equidem intelligo: Plerosque sodalium diuini Amoris, (ex quibus Caietanus, Carafa, & reliqui Ordinis principes prodierunt) exemplum ne sequerentur territos à nimîâ austeritate, quâ vivebatur. Et paulò infra: Cùm à plerisque ambigeretur in aulâ, an recipiendus Ordo esset (quod tamen tu laudes inter cômementas, de tuo agens; at Societati probrum inde creati posse non dubitas) secus plerisque visum fuisse dices; Quasi non expediret Clericorum familiam tam arctâ paupertate, tantâque vita austeritate fundari. Quæ mihi pat-*

Anim.
X. p. 86.
& alibi.

lò.

lò ab illo Philippi iudicio videntur esse diuersa ; nisi fortè de illa primâ austeritate dies ipsa , vt fieri amat , aliquid iam diminuerat , quod ego non credo , & tibi potius tua componendi curam esse volo , quàm de religiosissimâ familiâ secus aliquid opinari.

Verùm ni morologus futurus sum , vellem à te paululùm doceri , quâ tua cum Caraccioli fides bellè conueniat ; cùm vterque de Patrum ab Vrbe discessu agitis ; nam qui Maffeiũ , & Lucenam committere voluisti , admirabili tuâ temporum scientiâ , quâ ab exeunte anno , autumnĩ tempus ita disparas , vt inter contradicentia enumeres ; æqui , bonique consulere debes , si mihi aliquid paulò in vestris libris difficilius videatur. Tu quidem in Caietani vitâ in illo discessu , ita Patrum itinere moderaris , vt eos ad ostia Tiberina deducas , vbi à Dominico Veniero Veneto Legato in comitatum humanissimè assumpti , Ariminum deducuntur ; nec satis explicas , marĩne , an terrâ iter fecerint , nam si nauibus vecti sunt , circumnauiganda tota fuit propemodum Italia , & non esset quod Neapoli non subsisterent , in quam se Arimino recipere , paulò post voluerunt ? Vbi ais tu quidem , offendisse Augustinum Amulium , cuius consilio , de Neapolitano itinere mutantes , Venetias propitio planè Numine abierunt. Hæc tuæ narrationis sententia est. Diuersa verò Caraccioli in Collectaneis : Ait enim ad ostia Tiberina offendisse Amulium , quem tu Arimini primum inducis ; Et , ne cuiquam dubium esse possit , quid hac de totâ profectioe senserit Caracciolus , audiendus hîc est Hieronymus Magius , ex quo sua excerpisse Caracciolus non dissimulat , cuiusque narrationem sua inter Collectanea retulit , ad quam subinde prouocat. Magius igitur sic habet ; *Quem planè ad locum , (ostia Tiberina) Augustino Amulio Venete Classis Praefecto paucis post diebus appellente , ab ipso hilari animo hilariterque exceptus (Carafa) Venetiisque deductus est.* Hæc tuis non benè conueniunt , qui Arimini occurrisse

Amulium

Anim.
XXII.
P. 70.

X.
et Antonio
Caracciolo.

Amulium tradis. Quæ eâ gratiâ à me commemorata sunt, vt videas Castalde, tibi in tuorum Patrum Historiâ non adeo firmam vndequaue fidem constare; nam si tabularium Neapolitanum appellaueris, vidit illud, opinor, etiam Caracciolus, qui in illis colligendis Collectaneis veteres schedas omnes excussit. Possem aliquid adhuc tibi obiicere toto hoc in genere, sed non hoc agimus, Quare vt ad causam regrediamur,

XI.
*Probat
 coniectura
 à fideliss.*

Cùm Ignatio nulla tanta necessitas fuerit, socios longè charissimos non opperendi, vt conueniant, antequam nouum Religionis ineundæ consilium susciperet; neque sequuturos illos, vt pote ad alia omnia vocatos, credere prudenter posset; à debitâ Socii fide Castaldianæ fabellæ impugnantæ à Nigrono non malè ducta est coniectura, quod hac breui Interrogatione mihi fuit explicandum.

INTERRO

INTERROGATIO DECIMA.

DE PRÆNOTIONE
Societatis condendæ ab Ignatio
diuinitus acceptâ.

Prænotationem hanc à Ribadeneirâ, & Orlandino, aliisque allatam, ac nobilissimâ probatam traditione, tum summâ virorum clarissimorum iniuriâ, tum parum beneuolo animo à Castaldo oppugnari.

Anim.
X. &
XV. II.

NVLVS in hac totâ controuersiâ locus est, in quo Castaldus se confidentius iacet; quasi verò demum triumphauerit. Omnibus igitur viribus connixus, quidquid vsquam inuenire potuit nostrâ in Historiâ, quod ad eam conuellendam facere opinatus credidit, diligenter corrasit, & pensitauit, ac ne cui ea possent latere, grandioribus litteris curauit imprimenda, quâ ego in re hominis tum æquitatem, tum iudicium acrius valde requiro.

Anim.
VII. p.
62.

Quæro enim, cur in hanc vnâ partem tantum incumbat, cum Nigroni argumentationem aliâ longè viâ, quæ minùs esset odiosa, posset effugere? Quid enim argumentatur Nigronus? Non potuisse Ignatium, qui diuinitus Societatis condendæ prænotationem olim habuisset, habitum Ordinis petere à Caietano. Annon poteras dicere: *Nihil officit reuelationi, quam de*

I.
Castaldus
de Præno-
tione Igna-
tj sibi triū-
phare vide-
tur.

II.
Quam elu-
dit,
suâ

T

suâ Societate condendâ habuisse voluit Ignatium, petitiô
 nostri Ordinis; cum sciamus Christum Dominum rogasse
 Patrem, ut calicem passionis à se transferret, cuius reue-
 lationem acceperat. Adde hoc proprium esse Sanctorum sibi
 quandoque illustrationibus calidus honestentur, trepidare,
 num à Deo, an illusiones sint inimici; vel certe spiri-
 tuales viros super his cœlestibus illustrationibus consule-
 re? Hoc si dixisses in tuâ Epistolâ, & Nigrono ali-
 quid respondere visus esses, & quos tibi amicissî-
 mos, ac venerabiles vocas, quos te in visceribus
 (candidioribus ipsis Elephantinis) ferre dicis, non
 offendisses, sed quæ mihi tua reprehensio est, qui
 à te superius responsum planè mutuatus sum? Si
 hoc dato Animad. VII. quieuiisti, fortasse te iniuriâ
 accusaui; Verùm si tacito reuelationis nomine,
 eandem nihilominus impugnas, habeo causas ex-
 postulandi.

Anim.
 XV. P.
 144.

141.
 & quantum
 potest oppu-
 gnas.

Quid enim aliud facis Animad. XVIII. de modo
 quærens, quem tenuerunt primi Societatis Patres in eâ con-
 dendâ, quàm reuelationem hanc Ignatianam, quia mi-
 nùs bellè cum tuis conueniebat, iisdem, quibus olim
 in Epistolâ, machinis oppugnare? Video equidem eam
 ab Iulio suâ in Dissertatione ita luculenter probari, vt
 eam in causam ingredi apertè iterum ausus non sis;
 sed nihilominus, vt hoc, quantulumcumque demum
 ornamentum est, Ignatio ac Societati diriperes, clancu-
 lum idem agere non destitisti; nam quasi ea demum
 profligata esset, obiicis nullam Ignatio, vt Romualdo,
 ac Nortberto, aliisque magnorum Ordinum parenti-
 bus, illustriorem fundandæ familiæ prænotionem di-
 uinitus concessam fuisse. Cæterùm & hoc vt clancu-
 lum, ita frustrâ conaris, & quod Animad. VII. respon-
 sum attulisti, obiecta non soluit. Cernamus collato pe-
 de. Aio enim Ignatium, qui de fundandâ Societate
 IESV, deque nomine illi imponendo diuinitus fuerat
 edoctus, ingressum Ordinis vestri sine magnâ diuini-
 tatis iniuriâ tentare non potuisse.

Anim.
 XXVI.
 p. 124.

Quæro

Quæro igitur ex te, quam argumentationis partem improbes? Vtramque, dices, inficior; nam falsum est, quod tibi sumis; neque illius consequens est, iniuria prælucentis Dei, quam elicis; Primum abundè ex Ignatij fluctuatione Animad. XVIII. confeci, alterum VII. demonstraui. Age, hoc vltimum examinemus.

Anim.
VII. p.
62.

Quid enim? *Nonne Caietani oraculo, qui sanctimoniam præclarus ab omnibus habebatur, certior de reuelatione fieri potuit Ignatius, omni ambiguitate semotâ? Petitionem ergo reuelatione explodere vanum est.* Tu enim uerò hostem fingis, quem ferias. Quando enim scripsisti Ignatium consilij causâ ad Caietanum accessisse? Id tu quidem nūquam; sed petisse in Ordinem admitti, quod hominis est, non de suâ prænotione dubitantis, sed eam omnino, vel non habentis, vel falsam existimantis.

IV.
Prænotio
cum petitione
non conuenit.

Si à Deo saltem vocatum fuisse Ignatium diceres; facile tibi foret, Abrahami exemplo, petitiones nostras eludere omnes; nam vt Patriarchæ diuinum promissum condendæ per Isaacum stirpis, quin eundem vnigenam eiusdem Dei iussu immolaret, moram nullam attulit; haud aliter dicere posses, Ignatium & certiozem olim à Deo factum fuisse de condendâ Societate, & nihilominus eiusdem imperio in alienum Ordinem ingredi voluisse, credentem in spem contra spem, nodum sibi quidem inexplicabilem, à Deo arcanis rationibus, suo demum tempore fore explicandum. Sed bene habet: nam tibi hanc promptam euadendâ viam Caietani præcludit oraculum Ignatio

V.
Nihil nouè
Deo inbētis.

In vitâ
Caiet.
cap. 3.

renuntiantis eum ad illâ Religionem, à Deo non vocari; Nulla igitur in hoc Ignatij consilio, ac petitione reuerentia diuinitatis, tanquam terculamentum quoddam, mihi obiici potest. Nudum igitur hominis consilium fuit; quod si ab his, quæ Deo cordi esse olim, eodè Deo docente, cognouimus, diuersum fuit, quin contra Dominum fuerit, nemo excusabit. Iam igitur si tua responsio cōstare debet, nō certo consilio Ordine petiit, sed Caietani sententiâ super prænotione, anticipatio-

T. 2. néque

néque illà diuinà rogauit. Hoc enim uerò, Castalde, illud non est, quod à te scriptum Nigronus euerit. Verùm tu domesticam Castaldæ genti militarem disciplinam in hoc tuo Certamine strenuè imitari uideris; videns enim euerberata pilis muralibus mœnia labare narratiõnis tuæ, munitionem aliam extruis, quâ te utcumque tuearis; Cæterùm & hæc puerorum ludibria sunt, & priorum ruinam non fulciunt.

VI.

Fallax Castaldi consequentia.

Quid ais? Potuit sine reuelationis iniuriâ, de illâ sententiam Caietani exquirere? Nō igitur petitio reuelationem explodit. Egregium uerò acumen. Effingamus ad Logicorū nostrorū regulas; strigosiores illas quidē, sed tamen ineluctabiles, hanc tuam responsionem. Aio Reuelationi de fundando Ordine petitionem alterius obstare; Minimè, inquis, & probas. Percunctatio sententiæ viri alicuius sanctimoniâ clari non aduersatur: Non igitur aduersatur Petitio. Itane uerò rogatio sententiæ, & Ordinis petitio eodem sibi loco habentur? An docendus es, primam hominis esse non admodum certi, an parère illi reuelationi sit nēesse, dubio adhuc imperio Dei: secundam eius, qui alia iubentis propalam imperium exuat, si habuit, aut eius certè, qui nullum habuit?

VII.

Non enim idem est dubitare, ac uolle.

Fingamus hominem aliquem ex tuo, meōve Ordine, imperium Indicæ expeditionis accepisse quidem, sed causas aliquas habere dubitandi, an iubentis uoluntatem planè, atque explicatè perceperit; potest hic quidem saluâ, quam imperantibus debet, reuerentiâ amicum de Præsidis sui uoluntate consulere; in Germaniam tamen, aliâmve ab Indiâ diuersam adhuc magis regionem abire, nisi uoluntatē imperij reuerentiâ non potest. Si hac tu Logicâ uteris, iam quodlibet cuiuslibet tibi consequens erit, nullo quidem legitimæ probationis iure, desultoriâ quadam aberrandi licentiâ. Verùm, ut uideas non minùs re ipsâ, quàm exemplis tuis à ueritate causâque totâ abire te diuersum

Quæro

B. Virgo nõ
dubitauit
de re, sed de
modo.

Anim.
VII. p.
62.

Quæro ex te, Castalde, An de Oraculo diuino Beatissimam Deiparam dubitasse credas? Quidni enim? Ego illius interrogationem illam: *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* in medium attuli, probaturus *Proprium esse Sanctorum, si quandoque illustrationibus cælitus honestentur, trepidare, num à Deo sint, an illusiones inimici; vel certè viros spirituales super iis cælestibus illustrationibus consulere.* Mitto egregiam diuisionis artem, quasi verò aduersantia sint Trepidare, & Consulere, ac non potius hoc illius consequens, & maior aliqua trepidatio, cuius exitum cum viri sancti per se inuenire non possint, aliis consultis opus habeat; quod tu tamen vt rem longè leuiorem affers, hæc enim vis est formulæ illius *vel certè*; hæc, inquam, dissimulo; illud vnum vrgeo. Tuâ quidem sententiâ Virginem Deiparam, non quâ viâ, id, quod Angelus prædixerat, sed an esset ad exitum perducendum dubitasse, quod quamquam Origeni, ac non nemini Græcorum placuisse videam, tam mihi tamen certum est falsum esse, quàm certum iam est, de quo olim dubitare nondum nefas fuit, nulli omnino, quantumuis leuissimæ, culpæ Magnam Virginem affinem fuisse; quæ ab incredulitate abesse cum non possit, videris tu, Castalde, quàm de Virgine tutò, atque honorificè loqueris; Quod si eam de modo tantummodo interrogasse dicas, quod omnino dicendum est, iam extra chorum saltas; neque enim illustre illius exemplum eo fine à te allatum est; Consequens enim illius tibi est; dubitare aliquando viros sanctos, sintne à Deo illustrationes, an à Diabolo; quasi verò Angelicis visitationibus dudum assueta Virgo timuerit, ne, qui loquebatur, Diabolus esset in Angelum lucis transfiguratus. Sed quem tandem consuluit Virgo? cuius verane illa esset vaticinatio, sententiam quæsiuit? Illane de fallaciâ dubitauit, quæ ipsum, de quo dubitabatur, interrogauit? Iam verò preces Christi Domini euitandæ mortis causâ susceptæ, *cuius reuelationem* (immò & præceptum)

IX:

Nec Christus
D sed
Patris de-
precatas
imperium est.

Ibid.

ptum) *acceperat* , quid tandem te iurant Castalde? Quid? dubitauitne Christus de Patris imperio? an quidquam contra illius voluntatem molitus est? Hoc quidem impium cogitatu est ; neque vsquam legimus Christo imperatum à Patre, ne amarissimum illum calicem deprecaretur : quàm diuersum igitur Christi exemplum ab hoc, quod tu fingis, Ignatij factò? Ignatius, te auctore, alienum nescio quid ab eâ , quam diuinitus acceperat, Dei voluntate molitur ; nunc , saltem de illâ dubitat, hominémque consulit; in Christo nihil huiusmodi suspicari integrum est ; quæ igitur similitudo , vt à Christi precè ad Ignatij dubium possis argumentari? Exigamus ad Dialecticorum amussim tuam ratiocinationem. Christus habuit reuelationem de suâ morte; huic nihil offecit illam deprecari. Ergo quamuis Ignatius de Ordine cõdendo reuelationem habuerit, potuit aliena moliri, vel saltem de illâ dubitare. Vidésne Castalde , quantum inter vtrumque intersit?

X.
Cuius nih. l.
simile in
Ignatio.

XI.
Reuelationis
vox minus
propria.

Non hîc ego ex te quæram, cur vocem illam *reuelationis* Christi maiestate ac scientiâ quantû asequor, minus dignam vsurpes? Quid enim illi reuelari potuit, cui nihil vnquam velatum fuit? Nõnne in splendoribus sanctis ortus est? Fuitne ille aliquando sine illis thesauris sapientiæ, ac scientiæ Dei, qui in illo reconditi sunt? Si res omnino omnes futuras, cum primùm fuit, clarissimâ, ac geminâ in luce vidit; & in illâ, quam aurora illi attulit diuinitatis conspicuæ; & in illâ, quam occidens rerum procreatarum apertis omnium naturis, non negauit; quis vnquam ita locus est, vt aliquid illi latuisse diceret? Si nihil latuit; nihil velatum fuit; cuius consequens omnino est, nec reuelari potuisse: Sed si tibi de scientiâ infusâ sic loqui placuit, nil te moror; nec enim Christus aliud egit ab his, quæ placita Patri esse nouerat, nec de diuinâ parentis voluntate dubitauit, sed ne id fieret, deprecatus est. Quare si cum Deo egisset Ignatius, & noui
condendi.

condendi Ordinis labores deprecatus esset, Christi vestigiis instigisset: sed cum longè aliud, te auctore, egerit, sine eius, quam diuinitus acceperat, prænotionis iniuriâ non egit.

Verùm clamitas, me vitabundum contorta validè tela, declinatione modicâ corporis exuere, & qui magnificè collato pede pugnaturum me edixeram, nunc capto circuitu impressionem hostilem eludere. Quid enim, inquis, ad ea respondes, quæ de voto Hierosolymitanæ peregrinationis, atque commorationis, dum eius aliqua spes superfuit, quæ de consultatione atque dubitatione vehemèti Ignatij, ac Sociorû ex Maffæio, atque Orlandino semel, iterumque in medium attuli, tû ad minuendam Ordinis dignitatem, si cum nostro aliisque componatur; tum ad ostendendam acceptæ, quam vos iactatis, diuinitus prænotionis vanitatem? Ea certè dissimulare minimè debes, quæ, ne quem fugerent legentem, grandioribus litteris exarauit.

Audio, Castalde, neque congressum fugio, neque totâ vagor arenâ; eâdem, quam duxisti, lineâ pugnemus. Sed antequam tibi de hoc respondeo, perbreuè moram sinas à te impetrari: quod enim in eâ tû Epistolâ Ribadeneiræ fidem eleuare conatus eras, cur nunc dissimulas? Sed non dissimulas; ais enim compendium eo, cuius est compendium, copiosius esse non debere. Acutè sanè, sed fac Ribadeneiram indicem libri minùs aptum excogitasse, an ideo eius labare debet fides hominis, quem tu ipse laudibus verissimis ornasti? Sed compendium vitæ scripsit, non suæ scripturæ, quod, si quid ego intelligo, nullam scribenti necessitatè imponit, quin aliquid in breuiore scribendi genere addat, quod lōgiori vsus omiserat. An si res, ingentibus voluminibus explicadæ, breuè in scripturâ coguntur, compendium liber dici non potuit? Vide quam legem feras: Si quis Tui vestri Historiam, quam ille Herodotû potiùs, quam Tacitum sequutus, amplo ac lacinoso scribendi genere condidit, excursibus omnibus recisis, rebûsque

XII.

Prænotionis
votum, &
dubitatio
obiicitur.

XIII.

Letes in cō-
tractiori li-
bro plura
scribere,
quam in
magis fuso

Anim.
VII. p.
51. & 59
Anim.
X. p. 93.
& Anim.
XVIII.
p. 158.

In Epi-
stolâ s.
29.
Anim.
XXV. p.
220.

rebusque punctim indicatis paucas ita contrahat in chartas, ut compendium temporis faciat; sine si ignoratam Tuso Ignatianam hanc tuam petitionem, ut primæ notæ gemmam, in loco illiget, eum tu in compendij leges peccasse, aut capitale fecisse dices? Si idem hoc Tufus faciat, & candidè, cùm ad scribendum aggreditur, testatum esse velit, additurum se nonnulla iis, quæ olim scripserat, quorum etiam pleraque non ut falsa, sed ut minùs in loco dicta dissimulet, illi tu putidam ac plusquam Grāmaticam litem de compendij voce contesteris? Sed de his disertissimè ac diligentissimè Nigromus; qui etiam argumentationem tuam totam à dubitatione vehementi Patrum nostrorum ita labefecit, ut mirum valdè sit, dissimulatis omnino eius responsionibus, eandem te iterasse, nullo addito, nisi maiusculorum characterum fulcimento; Sed age

Quæro ex te Io. Baptista Castalde, quânam tandem ratione Prænotionem, quam de condendâ Societate Ignatium habuisse scribunt Ribadeneira, Orlandinus, Bidermannus, & alij, conuellas. Non quæro, cur hoc facias; sed quâ ratione facere coneris; Nam de primo, quod quæram, non est. Facis enim; quia si vera scripsit Ribadeneira, te fabulam scripsisse necesse sit: Ergone, ut tibi fides habeatur, deneganda erit Ribadeneiræ, cui te parem in historiâ, opinor, non facis? Sed videamus, quid tandem opponas.

XIV.
Votū Præ-
notione cō-
ponitur.

Duo sunt veluti cornua ratiocinationis tuæ, votum, & dubitatio. Si enim post diuinitus acceptam prænotionem votum emisit Hierosolymitanæ profectiois; cur nostrum Ordinem petere non potuit? Si certior de nouo Ordine fundando factus erat diuinitus, cur cum Sociis de Societate in posteritatem propagandâ anxie consulit, ac de exitu, quem res tandem habitura esset, vehementer dubitat? Hæc profectò minùs consistunt. Sed hoc postremum ita explicatè ab Orlandino traditur subscribente Maffeo, aliisque, ut librum non parū
amplifica-

Anim.
VII IX.
X. &
XVIII.

amplificauerim, illorum sententiis exscribēdis. Quare utrumque verum esse cum non possit, quippe pugnam inuoluens, reliquum est, ut alterutrum falsum sit; quod ut semel datum est, iam fides Historiæ totius labat, & mihi iure quàm optimo integrum est, prænotionem illam, ut figmentum, eleuare; nam in consultatione, ac dubitatione tradendâ lapsum fuisse Orlandinum minùs verosimile est; arcanarum autem prænotionum fama incertior, & longè difficilior affirmatio. Satisne bonâ fide ratiocinationem tuam explicauit, Castalde, additis etiam labanti tibicinibus? Ne mihi hanc candidi disputatoris laudem nega. Sed ista tua cornua, quibus Ignatianam reuelationem in astra, ut pilam, iactare te posse credis, non valida taurorum, sed inertia limacum sunt; Experiamur. Votum reuelationem euertit. nego. At Societatem IESV fundare, atque Hierosolymis commorari non bene conueniunt. Sumamus nobis id, si nulla aduersatur Historia, Ignatium id tantummodo diuinitus edoctum fuisse: Ordinem nescio quem Religiosum, cui nomen esset Societati IESV, fore, ut ipse conderet; qui Ordo Collegia plurima olim incoleret: hoc primum; Deinde quum Antuerpiæ Petrum Quadratum vidit, vultum illi autem fuisse, admonitumque diuinitus adolescentem illum mercatorem Collegij vnus foundationi olim à Deo destinatum, & hoc secundum. Rogo, in quo, cum his duobus pugnet Ierosolymitana profectio, & commoratio? An ibi terrarum condi Societas IESV non potuit? an per eas oras, ut *Observantium* cœnobia, ita Societatis Collegia esse non potuerunt? an nunc etiam in Turcarum Imperio non sunt? An ibi natus, & Religiosis votis abolito commorationis priori Sacramento, in Occidentem Ordo migrare non poterat? An ibi fixo principe Ordinis domicilio, in Hispaniam colonias duci absurdum fuit? Equitum Ierosolymitanorum Ordo in eâ ciuitate olim conditus Occidente toto celebratus est. Quid tandem illius voti consequens.

quens est, quod cum familiâ condendâ pugnet? Nemo nostrum dixit Ignatium rationem omnem fundandæ Societatis diuinitus antea edoctum fuisse.

XV.

Et consultatio prudentier suscepta.

Facilior adhuc est maiusculæ illius dubitationis solutio, quam cum Nigronus adduxerit, te contra illam afferre nihil: verum dissimulatâ responsione, veterem ac recoctam crambem inferre, vehementer non nemo possit admirari, quasi Lectorem, qui Nigroniana non viderit, volueris occupare. Certior diuinitus erat Ignatius de condendâ Societate. Verissimum id est. Non igitur potuit dubitare: non potuit. At dubitatum id pernego; neque enim dubitauit. Afferes tu quidem Orlandini narrationem, sed illa nihil te iuuat. Quid enim? Initio anni xxxix. ait ille, *Hoc anno propositio IESV, de eâ (Societate) in posteritatem propagandâ, & vinciendâ certis legibus Patres consenserunt.* Quid hinc conficies Castalde? Ergo Ignatius nihil ante eam diem, vel diuinitus acceperat, vel apud se certum, atque stabilitum habebat? Hoc enim uerò illius cõsequens nõ est: At deliberaturi conueniunt, *Prestaretne, ut instituerant,* &c. tum, quia res dubia, & magni moliminis videbatur, *Stauerunt in primis, amplius insistendum consulendo precibus, ieiuniis, & ceterâ afflictatione corporis Deo.* tum disceptant, ac paulatim deliberant. Nihil efficis, Castalde; ut enim multum dubitauerint ix. viri, de Ignatio nihil conficies. Neque illud admodum vrget, Ignatium dici ab Orlandino cum sociis de re *tota vehementer dubitasse.* Quam tamen Ignatij. & sociorum consultationem tu, pro tuâ fide, sed contra Historiæ fidem, contentionibus plenam fuisse dicis; ais enim *non passurum fuisse Ignatium, si futuri Ordinis consilius fuisset, ut conuentus ille in multas sententias contentiosè abiret, cum posset lites uno verbo dirimere.* Quæ tibi, Castalde, contentio fuit, ibi *dictis sine varietate sententiis decreta* sunt facta? Sed tibi contentionibus opus erat, ut Ignatij prænotionem exploderes, quasi verò illas eadem contentiones illustri Caierani vaticinio dirimere

Anim.
X. p. 91.

In Epi-
stolâ 6.
X.

Orland.
lib. 1.

non

non potuisset. Multa eaque præclara in hanc rem disputata sunt à Sacchino, multa etiam addita leguntur à Nigrono, quæ, aut ego immaniter fallor, persuadere tibi poterant Castalde, ne eadem conuellendæ olim prænotioni allata in Epistolâ, nunc demum quasi inuicti roboris arietem constantiæ admoueres.

Anim.
X.

Annon fas est viris sanctis, etiam post diuinitus acceptas rerum prænotiones, humano more agere? rerum momenta exquirere? in vtramque partem disputare, vt quod ipsi certò futurum sciunt, prudenter etiam confieri posse aliis fiat palàm? Sanè quidem Christus Dominus, qui Andream de ratione pascendæ tam numerosæ multitudinis consuluit, certum iam, deliberatumque apud se habebat, miraculo id facere: Quam Christi deliberationem aperiendam necessario censuit Ioannes, ne quisquam ex eâ consulentis ac dubitantis formulâ, de Christi Domini sapientiâ, destinatisque consiliis minùs decora sentiret. Itaque huic malo anticipatam medicinam fecit illis verbis: *Ipse autem sciebat, quid esset facturus.* Hoc non ea addidisse Ioanem, liberumne cuiquâ erit dicere, Christum ita dubitasse, vt, quid facturus esset, ipse nesciret?

Ioan. 6.

Repetamus, quæ de Samuele certissimam Saulis electionem Sorti cum populo permittente posuit Nigronus: Quid ais Castalde? Tu quidem sentis Ignatij silentio suffodi posse veritatē reuelationis. Quid enim, inquis, tam longâ consultatione opus? Dicere potuit: Ego diuinitus accepi, Societatem IESV me conditurû, neque timendum erat, quin socij ad vnum omnes in eius sententiam irent, quem vs communem parentem reuerbantur. Finge tibi animo, non mecum, qui diuinarum litterarû apices omnes; vt ipsius diuinitatis digito effictos, colo ac veneror, te disputare; sed cum aliquo peruicaci ac præfidente Philosopho, qui diuinam, quæ illis profectò plurima inest, auctoritatē non agnoscit, isque impudentissimè neget editû vel à Deo Samuéli oraculum, vel ab istosoli vaticiniû de regno;

XVI.
Probatur
ex exemplis
Christi
Domini.

XVII.
Samuelis.

is que hac maximâ ratiocinatione vtatur. Si Samuel Regem fore Saulem diuinitus indicâ cognitione perceperat; quæ ratio fuit rem omnem, non prudenti hominum lectissimorum consultationi, quod tolerabilius fuisset, sed temerario sortis arbitrio committere? Annon cognouerat *uniuersus Israël à Dan vsque Bersabee, quod fidelis Samuel Propheta esset Domini?* Cur igitur tantæ apud populum auctoritatis & Princeps & Vates non edicit, quod à Deo acceperat, sequuturis proculdubio, quem nunquam falsum fuerant experti? Hæc si peruicax ille tecum disputet, putabis te in eas redactum angustias, ex quibus minimè possis eluctari: an hominem irridebis, qui non videat prudentissimum Samuelem id consilij suscepisse, ne pro imperio populi reuerentiâ abuti videretur? Hoc idem de Ignatio dicam, quem tamen vt nouæ, quam instituerant, vitæ auctorem agnoscerent, ac patrem venerarentur; vt vatem tamen ac futurorum conscium non suscipiebât uniuersi. Vt enim Samuel acceptum diuinitus oraculum noui regis clam populo habuit, haud aliter Ignatius prænotionem Ordinis condendi. Vidésne hîc Castalde nullam in hac dubitatione, atque consultatione maiuscularum litterarum (quasi verò triumphî arcus fuisset inscribendus) occasionem enasci? Quis præterea nostrorum hominum scripsit, Ignatio editum Oraculum de fundando illis socijs Ordine? Si igitur dubitationem omnem, an illis adhibitis Societatem fundaret, fuisse dicam, quid obest illa tam diligens consultatio? Vereri poterat, an cum illis vitam Societatem in posteritatem propagare, Deo gratum foret, atque acceptum.

XVIII
Et Moyses.

Age illustriori adhuc exemplo rem hanc omnem explicemus. Vnum aliquem hominem, cum quo Deus familiarius ageret, quàm Moysen, ego fuisse aliquando, non lego. Huic viro incomparabili pollicitus fuerat Deus, comitem se itineris perductoremque Angelum adiuncturum, qui per vastas illas solitudines viam monstraret,

Lib. 1.
Reg. c.
3. num.
20.

Anim.
X. p. 93.
& 2.

monstraret; certòque tramite peregrinantes duceret. Quid hic de itineris ratione dubitaret; hominèsque regionis gnaros consuleret, cui Angelus Dei dux esset gemino Ignis ac Nubis miraculo? Et nihilominus Ieronem socerum suum diligentissimè exorauit, ne abiret; sed secum peregrinaretur, vt deductoris officium facere vellet: *Tu enim, inquit, nosti, in quibus locis per desertum castra ponere debeamus, & eris ductor noster.* Hæc hominis profectò dubitantis sunt, ac multum pauentis, ne per eas solitudines populus errabundus palaretur. Neque hanc ob causam reprehensum aliquando fuisse Moysen sacra tradunt monumenta, non dissimulatura, vt nec alia, vel leuissima, eiusdem errata dissimulârunt. Sed quid reprehenderent, quod prudentissimè factum fuerat? Facilius in his est initium, quàm exitum innuere, si hic quæcumque ex sacra congeri possunt antiquitate, animus sit recensere. Quare ne rem per se clarissimam, & illustrissimis exemplis probatam, pluribus onerem, te ipso iudice, Castalde, mihi vtendum esse video; neque enim potio-rem, quàm in his auctorem sequar, habere in præsentia possum. Rogo te per eam veritatem, quam disputando indagamus, an nõ sine vllâ diuinarum prænotionum iniuriâ, de illarum veritate à viris sanctis dubitari posse dixisti, aliorumque siue à prudentiâ, siue à sanctimoniâ excellentium virorum sententiam exquiri? Eâ certè ratione contra Nigronum differebas Animad. VII. Quis verò vnquam consilium expetit, qui non dubitet? Omnis enim consultatio, de his suscipitur, de quibus nondum nobis certa stetit sententia. Vt igitur nihil violatâ Prænotionum maiestate, consilium exquiris; sic consultatio potest adhiberi. Quamquam id ego non eâdem sententiâ, quâ tu dixisti, mihi sumam: Nunquam enim dubius de Dei voluntate Ignatius, sed certus sibi condendam aliquam Religionem, de illo vehementer, cum aliis dubitabat, an initam Societatem in posteritatem vellet propagatam;

Num.
10.31.

p.62.

an verò sociis, qui aderant, alia consilia fecutis, meret nihilominus à Deo in gentem magnam.

XIX.
Tā pugna
ret consul-
tatio cum
Ignatij, quā
cum Caietani prano-
tione.

Illud etiam ex te quero, Castalde, nonne Ignatius ex Caietani Oraculo, cui tu fidem illum habuisse non negabis, de condendâ olim Societate certior factus erat diuinitus. Planissimè; nam vt hoc demum persuadeas; acrius, quàm pro aris, focisque, depugnas. Potuit igitur post tam illustre vaticinium, cui clarissima Caietani sanctimonia splendorem addebat, dubitare cum suis; & quia dubitavit, nihil diuinitus prænouisse contendis? Video non eandem omnino rationem esse; nec tamen negabis, Ignatium Caietano credidisse, cuius incredibilis quidam sanctimonix fulgor ita illum ceperat, vt non modò se illi totum aperires, verùm rationes vitæ olim diligentissimâ meditatione constitutas, ad eius fingeret, ac refingeret, arbitrium, seque illi traderet in disciplinam; quæ si vera narras, quam benè cum illâ vehementi ac maiusculâ dubitatione conueniant, tibi erit videndum. Mihi fatis iam probatum est, quamuis acceptis à Deo prænotionibus imbuti simus, dubitare adhuc posse, quia illæ non ita omnes ablegent formidinis causas, quin prudentes homines omnia diligentissimè non circumspiciant; rationesque rerum ad examen reuocent; itaque demum se gerant, ac si res omnis ab illorum prudentia, consiliòque penderet. Hoc adeò Ignatio proprium fuisse accepimus, vt reliqua inter eius sublimioris prudentiæ præcepta, illud maximè celebretur: Ita reiectis in Deum curis, tantaque in eum confidentiâ nos in rebus agendis versari oportere, ac si nullus industriæ locus superesset: rursus adeò acuendam industriam, neruòque omnes intendendos, ac si Deus nullam in partem operis veniret. Quæ sanè rerum ex Christianæ disciplinæ officiis agendarum ratio est longè absolutissima.

In vitâ
Caieta-
niæ. 3.

XX.
Eximia
prudentia
consultantis
Ignatij,

Maffei
lib. 3.
cap. 10.

XXI.
Pauli
dubitantis.

Cæterum si adhuc illustrissimo exemplo venia datur, Pauli certam prænotionem, dubitationemque in eodem:

Rom. 8.

eodem suæ salutis negotio non dissimulauerim. Nonne certus omnino (si non infimæ notæ auctoribus credimus) suæ salutis Paulus? nemo dubitat. quî enim tam confidenter diceret: *Certus sum, quod neque mors, & quæ plurima enumerat, poterit me separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu.* Nonne idem sibi timens, eandem salutem castigatione corporis, ac pugnandi maximâ cõ-

1. Cor.

9. Anim.

VI. p. 47

tionem munit? Planissimè, ait enim: *Ne forte, cum aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Quis ita, sine prudenti aliquo dubio, loquitur? Nisi vocolam istam *Fortè* tuõ mõe interpretari velis, Castalde; vt iam non dubitantis, sed validè asserentis sit, quod profectò neque tu dixeris, nec quisquam sanus tolerauerit. Annon Petrus, & Apostoli, & Seniores de Circumcisione Gentium, quæ Christo nomen dederant, consultaturi, conuenerunt, & *magna*, vt loquitur Lucas, *conquisitio facta est?* Quis autem credat, Petro Summo illi Theologorum vertici, & Christi Domini Vicario, quid in Ecclesiâ seruandum esset, reuelatum non fuisse? Consulit nihilominus, & dubitantes, ac diligentissimè in vtramque partem disputantes audit, ac dictâ demum sententiâ, in quam Iacobus primus, ac reliqui omnes discesserunt, omnem eximit dubitationem, turbâque componit.

Act. 15.

Anim.
XXVI.
p. 224. &
227.

Neque hîc eiusdem quoque Pauli, in his, quæ diuinitus cognouerat prodendis, celandisve arcanam prudentiam, cui simillimam esse videam Ignatianam, silentio præterierim. Miraris enim Castalde, quid castis fuerit, cur nobile illud prope urbem visum Ignatius Sostatim aperuerit, atque enarrauerit; prænotionem de ordine condendo clam illis habuerit. Idè tu in Paulo mirari poteras, qui, vt Hieronymus loquitur, *Neque omnium reuelationum meminit, neque omnes manifestat.* nam xiv. ipsos annos arcaña Dei se audiuisse occultum apud se habuit, mirâ tantæ dignationis dissimulatione; vt propterea id maxima quadam necessitate deinde ab eo proditum rectè colligat Hieronymus, ac sapienter proinde exclamat Theophylactus: *Vide*

XXII.
& diuinas
prænotiones
tacentis, at-
que oppor-
tune lo-
quentis.

animi

animi modestiam ! At hic idem Paulus de salute periclitantium certior ab Angelo factus , in navis forum progreditur ; & rem omnem apertissimè narrat , vt desperatis animos adderet , & bonâ spe impleret. Quare nihil siue in silentio , siue in narratione Ignatij habes. quod vellices. Nam eum hominem secreti seruantissimum fuisse , docere te potuit Cardinalis de Monte , qui in Relatione sic loquitur : *Virtutes suas & visiones , quas habebat , diligenter occultabat*. Nec tamen inutili , obstinatôque silentio , sed singulari , ac planè diuinâ prudentiâ temperato.

XXIII.
*De Ignatij imitatio-
nis.*

XXIV.
*Præfatione
de Societate
IESV con-
dendâ hau-
stam diui-
nis ab
Ignatio e-
micit Tra-
ditio.*

Illud ad extremum te non celauerim , Castalde , rem hanc ita vetustâ traditione vulgatam apud nos esse , vt non modò octauo & trigésimo abhinc anno , cùm huius militiæ tyrocinium deponerem , de illâ mihi seniores loquerentur , verùm etiam vt in illis ipsis exercitationibus spiritualibus , quibus de regno Christi , & de duobus vexillis nomen imposuit , Societatis rudimenta Ignatium , lineasse affirmarent. Quod ne mihi vni credere te oporteat , dabo testes adhuc antiquiores , viros non infulis quidem claros ; neque enim id mihi integrum est , cùm duorum , quos nuper habuimus in Æthiopiâ , alterum Alphonsum Mendium Abassynorum Patriarcham in exilium expulerit ; alterum Apollinarem Almeidam Episcopum Nicænum sæuâ cum lapidatione in furcas egerit insana recrudescens ab Ecclesiâ defectionis rabies ; sed eos tamen dabo , quorum dignitates , ætates , virtutesque nemo sanus suspectas habeat. Quod si his credere nolueris , adigam te nihilominus antiquissimæ , ac maximè incorruptæ fidei monumentis , ac tabulis , vt vel cunctabūdus fidem habeas. Quanquam si meos reiciis testes , nullâ tibi obstrictus reuerentiâ , tuos omnes iure optimo floccifecero ; quod qui nostrum æquius faciat , orbis , ac seculorum iudicium esto. Recitentur igitur testimonia , quorum omnium autographa ego apud me habeo , producturus , vt & reliqua omnia , si opus fuerit ,

fuerit in iudicio. Ea hîc, vt ad me per laicũ sunt, recitabo.

Testimonium MUTII VITELLESCHI Præpositi Generalis.

Ego Mutius Vitellescus Præpositus Generalis Societatis **XXV.**
LES V. testor, etiam cum iuramento, quatenus opus est, me *Ex testimo-*
LVII. abhinc annis ab ingressu scilicet meo in Societatem au- *nio Mutij*
 disse à maioribus, & senioribus Sanctum Ignatium Parentem *Vitelleschi*
 nostrum antequam conderet Societatem, de eâ instituentiã *Præpositi*
 diuinã habuisse reuelationes, eiusque ideam, ac formam In- *Generalis.*
 stituti animo comprehendisse, meque id verissimum esse cre-
 dere. In quorum fidem his manu propria subscripsi, & sigillo
 Societatis muniri iussi. Roma in nostrã domo Professorum
XII. Kal. Decembris Anno 1640.

MVTIVS VITELLESCVS.

Locus sigilli.

ALVARI ARIAS Hispaniarum Assistentis.

Ego Alvarus Arias Societatis **XXVI.**
RES V. Assistens Hispania- *Et Aluari*
 rum, testor, etiam cum iuramento quatenus opus est, ab an- *Arias.*
 no 1593. quo in Societatem admissus sum, audisse me ab an-
 tiquissimis Patribus, qui æquales fuerant primorum Patrum,
 & cum illis diu egerant, Sancto Ignatio olim reuelatum fuis-
 se Societatem à se fundandam, eiusque prima quadam linea-
 menta in exercitiis spiritualibus duxisse, quod ego etiam cre-
 do esse verissimum. Huius mea auditionis, ac persuasionis te-
 stimonium hîc dare volui, ne hac veritas vnquam obliuione
 exolescat. Ideoque hac meã manu scripsi, & obsignavi sigillo
 officij mei. Roma **XII. Kal. Decembris 1640.**

ALVARVS ARIAS.

Locus sigilli.

IOANNIS CHAMEROTÆ
Theologi Doctissimi.

XXVII. *Ego Ioannes Chamerotha Societatis IESV Professus, & sacra Theologia Magister, annum nunc agens atatis octogesium secundum, testor etiam cum iuramento, quatenus opus est, me in primis annis mei in Societatem ingressus, hoc est, annis abhinc octo circiter & sexaginta à maioribus nostri Ordinis accepisse, Sancto Ignatio Religionis nostræ fundatori in ipsius conversionis suæ primordiis formam, ac typum nostræ Societatis, quam fundaturus esset, diuinitus fuisse monstratum. De quâ re mihi etiam nullum dubium est. In cuius rei fidem meâ manu testimonium hoc scripsi, & subscripsi Romæ die VIII. Nouembris 1640.*

IOANNES CHAMEROTA qui supra.

CONSTANTII BOVONI viri doctissimi
& pluribus magistratibus functi.

XXVIII. *Ego Constantius Bouonus Societatis IESV Professus 35. annorum, testor, etiam cum iuramento, quatenus opus est, me ab ingressu meo in Societatem ab anno scilicet 1588. audiuisse à senioribus Patribus vicinis primis temporibus Societatis, quibuscum familiariter sum conversatus, ut P. Eminuele Sa, Ioanne Baptista Velato, P. Lelio Bisciolio, P. Iacobo Crucio, P. Laurentio Magio, P. Ioanne Paolo Oliua, P. Achille Galiardo, P. Fabio de Fabijs, & alijs pluribus S. Ignatium Patrem nostrum eiusdem Societatis condenda diuinitus habuisse prænotionem. Quam ego maiorum traditionem pro certissimâ semper habui, & habeo, nec ullum inter nos de illâ unquam dubitasse intellexi. In quorum fidem presentes literas manu meâ subscriptas, & sigillo nostræ Societatis munitas dedi. Genua pridie Kal. Decembris 1640.*

CONSTANTIUS BOVONVS.

Locus + sigilli.

CÆSARIS

CÆSARIS A BOSCO Prouincialis,
aliorumque Patrum Sicularum.

Nos infra scripti Patres testamur, etiam cum iuramento, quatenus opus est, nos auduisse à grauiſſimis Patribus nostris S. Ignatium habuisse à Deo pranotionem condendæ Societatis multo tempore antequam conderet. In quorum fidem huiusmodi veritatem manu nostra subscripsimus. Panormi die 24. Decembris, anno MDCXL.

XXIX.

• Cæsaris
• a Bosco,
• aliorumque.

Ego CÆSAR A BOSCO, annorum 65. & in Societate 49. Professus, & Prouincialis in Regno Sicilia.

Ego Alexander Neuala annorum 73. in Societate 56. Professus, Præpositus Domus Professæ Panormitana.

Ego Petrus Villafrates ann. 60. in Societate 41. Professus, & Rector Collegij Panormitani.

Ego Iosephus Augustinus annorum 66. in Societate 51. Professus.

Ego Paulus Garlanus annorum 60. in Societate 43. Professus.

Ego Iosephus Castelnouus, annorum 57. in Societate 41. Professus, &c.

DIDACI DE BOBADILLA, Soc. IESV Procuratoris Prouinciæ Philippinarum.

Sanctè iuro, ex eo tempore, quo Societati fam adscriptus, per annos nimirum quinque supra triginta à grauiſſimis antiquissimisque Patribus, qui ab ipso fermè Sancti Patris nostri Ignatii tempore in Societate florere, quorum & ego, ac præsertim Beati Patris Petri de Ribadeneira familiaris consuetudine, atque colloquio fructus sum, mihi semper constantè auditum, certum indubitatumque planè esse, S. Patrem nostrum fundatorem, antequam nostra Religionis iaceret fundamenta, de Societatis institutione relationem accepisse. Per annos deinde integros quatuor à 1607. dum litteris humanioribus, atque philosophicis operam

XXX.

• Didaci
• Bobadilla.

operam dedi in nostro Meshina Campi Collegio à nobilissimis D. Petro Quadrato, & D. Francisca Monson extracto, cu.us Ecclesia Sanctorum Apostolorum Principibus Petro, & Paulo dicata est, quorum dies festus solemnus magnificentiâ singulari, ac frequenti totius populi conuentu celebratur; ubi etiam iuxta Societatis constitutionem, ac morem Collegij Patronus cereo fundationis donatur, qui tunc temporis erat nobilis eques Petrus Quadratus, alterius Petri Quadrati nepos, cum quo sanctus Pater Ignatius conuenit in Belgio, & cui, ut habetur in nostris Societatis historiis, fundatorem Collegij Societatis futurum esse pradixit; per eos, inquam, annis quatuor huius pradictionis à concionatoribus nostris, viris in concionando mirè egregiis, è suggestu mentionē fieri, magno tum nobilitatis, tum plebis applausu, gaudiōque id excipientis, semper audiui; neque id unquam (quod innotuerit) in suspicionem, ac dubium vocatum est, nec aliquid unquam in contrarium mihi venit in mentem, aut a cepi, usque dum ad manus meas R. P. D. Ioannis Baptista Castaldi liber peruenit, cuius enarratio noua tanquam, ac penitus inaudita mihi in summam admirationem excitauit. Genua die 23. Decembris anno 1640.

DIDACVS DE BOBADELLA Societatis IESV
Procurator. Prouinc. Philippinarum ad Urbem.

Locus sigilli.

IOANNIS BOLANDI viri
eruditissimi.

XXXI. Ex literis datis Antuerpia ad Philippum Aligabium Ro-
Et Ioannis nam mense Decembri Anno 1640. Quòd aliàs quarebat
Bolandi. R. de Petro Quadrato, cui S. P. N. pradixit fundaturum
eum Societatis Collegium, ita omnes à senioribus semper au-
diuimus, ut stolidum eum esse oporteat, qui de re tam con-
stanti famâ à maioribus traditâ dubitet. Est hic inter nos P.
Gulielmus VVarighemius qui circiter 56. aut 57. annis
fuit in Societate, habitauitque Antuerpia statim post rece-
ptam de hereticis Urbem: is ita se tunc recentiori famâ au-
disse

disse memorat. Monstrantur in hac urbe ades, in quibus hospitio exceptus est S.P.N. à D. Cuellar Mercatore Hispano, cui tum cohabitabat Quadratus ille adhuc adolescens.

PETRI CONTINENTĒ viri gestis
Magistratibus nobilis.

Ego Petrus Contiente Societatis IESV quatuor votorum XXXII. Professus, atatis mea 80. anno Religionis 58. Professionis 41. Et Petri Contiente.
Vixi in hac Aragonia Provincia predictos 58 annos: in quibus diuersis officiis ex obedientiâ nullo meo merito functus. In primis Bilbilitanum Collegium me alternis vicibus 18. annos Rectorem habuit. Casarugustanum sex annos: Balearis domus Visitatorem semel excepit. E quatuor totius Provincia consiliariis vnus renunciatus plerumque fui. Duorum Prouincialium annis quatuor socius extiti: cuius est aures Prouinciali consentienti prestare, eum sui officij commone; à secretis eidem, atque Prouincia consultationibus adesse. Tandem Prouincialis huic nostra Prouincia sex annis presui. Horum munerum causâ Prouincia domos, Collegia cuncta pluries lustravi: omnique annorum tempore quos in eâ degi, Patres antiquissimos grauisimos tum huius, cum aliarum Prouinciarum quos inter Patrem Hieronymum Domenechum quem S.P.N. Ignatius in Societate admiserat, cognoui, atque saepius cum illis egi. Idcirco Deum testor me (quantum memoriâ repetere possum) ab eorum nemine audiuisse Nostrum Patrem sanctissimum Ignatium Theatinorum Ordinem ingredi voluisse, nedum attentasse: neque ipsos Patres à maioribus tale vnquam accepisse. Quin potius ab exordio sua conuersionis Minorese degentem semper in animo Societatem nostram (qualem habemus) voluisse: atque diuinitus edoctum, praesertim inter mirandam illum mentis ecstasim octo dierum cursu continuam, eius fabricam didicisse, tum historiâ, tum Patrum traditione perpetuò credidi. Quorum fidem alienâ manu exarata, meâ subscribo, & Rectoris huius Collegij Bilbilitani claudio. Bilbili decimo quarto Ianuarij, anni MDCXLI.

PETRVS CONTINENTĒ.

Locus + sigilli.

X 3

FRANCISCI

XXXIII.
Et Frācis
de Caspes.

Audivi sapius Patrem Michaelē Rhodis Soc. IESV patriā Gironensem ex principatu Catalaunia virum religionis eximia, animarum zelo & vita austeritate nobilem de Patre suo celeberrimo Iurisconsulto narrantē, illum adhuc adolescentē P. N. S. Ignatium Barcinone Grammatica operam dantem familiariter agnouisse, illiusque virtutum exemplo atque adhortationibus ita ad virtutem exarsisse animo, ut eum sequi, eiusque socium fieri ac virtutes imitari vehementissimè cuperet: Id quum Ignatio aperuisset, respondit ille: Tu non me sequiris, sed filius olim tuus Religiosa familia, quam ego diuinā suente gratiā conditurus sum nomen dabit. Hoc Vaticinium editum est anno XVI. vel XVII. ante conditam Societatem, neque f. fellit quia Michael Rhodis Societatem ingressus est, in eāque diuissimè vixit, ac senex admodum obiit magnarum virtutum famā. Hinc colligitur quanto ante conditam Societatem de illā condendā diuinitus certior factus fuerit Ignatius, hoc enim statim ab Hierosolymitana contigit peregrinatione.

Ita confirmo, & meā manu scripsi ego Franciscus de Caspes eiusdem Societatis Sacerdos Professus LXX. aetatis meae anno, & Religioni LV. in quā variis magistratibus functus sum, Rectoris, Praepositi, & totius Prouincia Aragonia Procuratoris ad Urbem. Itaque iuro per Deum Dominum nostrum, & sancta: quatuor Euangelia. XIII. Kal. Februarij MDCXLI.

FRANCISCVS DE CASPE SOC. IESV, vt supra.

Addo supradictum Patrem Michaelē Rhodis eiusque fratris filium Franciscum Rhodis eiusdem Societatis Religiosum à S. P. N. Ignatio seruatos olim fuisse, quum periculoso in itinere noctu aberrantes periclitarentur; apparuit enim illis luce circumdatus illustrissimā, eosque ad pagum deduxit.

Item affirmo quaecunque scripsere, quae ista sunt Castalde supra vidisti iam, Patres Carthusiani Monasterij Vallis Christi sua in testificatione mihi ante hos XV. annos nota fuisse.

FRANCISCVS DE CASPES, vt supra.

VINCEN

VINCENTII MARIE BARGELLINI.

*Vincentius Maria Bargellinus in Societate IESV Profef-
sus quatuor Votorum, & Religiosus triginta & nouem anno-
rum fidem facio, & iuramento, quatenus opus est, affirmo,
annis, quibus Roma degi Theologiae Scholasticae dans ope-
ram audisse me tum in priuatis colloquiis, tum in publicis do-
mesticis exhortationibus, à maioribus meis, & inter alios à
Patre Fabio de Fabiis tunc Italiae Assistente, & post Prouin-
ciali Prouincia Romana, à P. Io. Paulo Rizio Rectore, tunc Col-
legij Romani, & à Patre Virgilio Cepario, qui fuit & ipse ali-
quando Rector Collegij Romani, audisse, inquam, me multoties
sancto Patri nostro Ignatio, in solitudine & meditationibus,
quas Manresa, & alibi habuit frequentes, non semel à Deo re-
uelatum fuisse Societatem nostram ab ipso condendam, osten-
samque eidem sancto Patri totam Societatis Ideam, &c. Bono-
niae die decima quarta Aprilis 1641.*

XXXIV.
& Vincen-
ty Bargelli-
ni.

Ego idem qui supra affirmo.

Quando semel iterumque à testibus Fabij de Fabiis fides appellatur, scias, Castalde, virum hunc adedò ab-
solutæ virtutis fuisse, vt omnium, qui hominem nô-
runt, suffragio inter Religionis primos possit enume-
rari, & postrema in eo laus sit, antiquissimi, & clarissi-
mi generis Romana nobilitas.

IOANNIS BAPTISTÆ FURNII,
sæpius Rectoris.

*Ego Ioan. Baptista Furnius, qui annos iam quinquagin-
ta tres in Societate IESV vixi, & adhuc Diuina munere
gratia viuo, plenam, & indubitatam fidem facio, etiam
cum iuramento, quatenus opus est, me sæpe sæpius ab anti-
quioribus nostra Religionis Patribus audiuisse, Sancto Patri
nostro Ignatio reuelatum à Deo fuisse in Manresano seces-
su, Societatem ab eo fundatum iri, quæ tota in proxi-
morum salute, & perfectione procurandâ occuparetur,*

XXXV.
& Io. Bap-
tista Fur-
nij.

& exinde Socios, quos ad id muneris idoneos iudicaret, sibi adiunxisse. Bononia die 14. Aprilis, ann. 1641.

Ego IOAN. BAPTISTA FVRNIVS,
manu propriâ subscripsi.

Locus † sigilli.

HIERONYMI SERRAVALLIJ, Theologi Doctissimi.

XXXVI.
& Hieronymi Serravallij.

Ego Hieronymus Serravallius Professus Societatis IESV. ætatis annorum septuaginta, testor etiam cum iuramento, quantum opus est, audivisse me non semel à Patribus senioribus eiusdem Societatis, ac præsertim à mox adscribendis, qui affirmabant Sanctum Ignatium Loyolam eam ex Dei nutu, ac revelatione sibi facta instituisse. Ad cuius veritatis fidem hanc schedulam manu meâ scriptam, ac subscriptam dedi ad maiorem Dei gloriam. Parma in Collegio eiusdem Societatis, die 23. Aprilis anni 1641.

HIERONYMVS SERRAVALLIUS, qui supra.

P. Lelius Bisciola, qui se ab eodem Sancto Ignatio audivisse narrabat.

P. Ioannes Gabriel Bisciola. P. Achilles Galiardus. P. Io. Argenta.
P. Antonius Possuinus. P. Ludovicus Galiardus. P. Lelius Passionius.
P. Laurentius Madius. P. Antonius Valentinus. P. Hieronymus Caprara.
P. Franciscus Costerus. P. Paulus Comitulus.
P. Valerius Gypsus. P. Carolus Regius. P. Bernardinus Confalonierius.
P. Lucius Bencius. P. Hieronymus Dandinus. P. Laurentius Tertius.
P. Ascanius Marazzius. P. Iulius Mazarinus.
P. Ioseph Fabritius.

Hi omnes, & suis virtutibus viri magni fuerunt, plerique Ignatio æquales, editisque monumentis nobiles.

IOANNIS DE SANCTIO ANNEZ.

XXXVII.
& Ioannis de Sancto Ioanne.

Ego Ioannes de Sancto Ioanne Religiosus Societatis IESV, Professus, & in eâ ab anno 1598. educatus, ac per intervalla temporis regendis partim Collegiis ac domibus Bætica huius

Provincia.

*Prouincia, partim verbo Dei seminando annos plus 30. immo-
ratus, fidem facio, me non mediocri curâ indagandis Sancti
Patris nostri Ignatij gestis, conuersationi, miraculis, rebusque
nostræ Religionis ab initio sui orsus ad hæc usque tēpora præ-
noscentis instituisse semper; hoc maximè tempore quo Batuca
huius Prouincia historia commissio mihi munere totus distiacor
non parum laborasse, ut res omnes, quæ ad institutū huius ini-
tia, progressum & famam attinent, percalluerim. Quo studio
ex antiquioribus Patribus, qui aut nascentem vid. re, aut re-
cens natam Societatem consequuti sunt, sæpe sapius perscru-
tandi auiditate intellexi non pauca, atque iis de rebus collo-
quentes obseruaui seniores. Non tamen meas unquam accessit
ad aures, perlegi nunquam, quod suâ fretus auctoritate Castal-
dus nuperrimè in suis de vita B. Caietani Thienai monum-
tis inseruit de Beato Patre nostro Ignatio. Hunc scilicet, quo
tempore Venetiis agebat, ad illum vix Vrbi, aut Orbi notum
Theatinorum Ordinem aggregare se voluisse. Immo nostrâ in
Societate antiquissimo omnium consensu, concentūque per li-
bros per scripta, per ora vagatur incōcussa hac veritas quæ apud
nostrates viguit tanquam prima traditio iam ab eo tempore,
quo se Manresam abdidit, diuinitus edoctum Ignatium de
fundando nouo Ordine, nouâque familiâ cui ab IESV nomen,
cooptandâ.*

*Ego verò meum hoc testimonium, quo certior fit fides apud
omnes, etiam solenni iusiurandi religione roborandum puta-
ui. Testorque Deum omnipotentem nec aud. uisse me, nec po-
uisse unquam, qui contrarium huic verissimæ traditioni, vel
verbo vel scripto protulerit. Montella in nostro Collegio Socie-
tatis IESV die sexta Ianuarij mensis, anni millesimi sexcen-
tesimi quadragesimi primi.*

*Videndi omnino Andreas Lucas in historia Ignatij lib. 6.
c. 4. & auctor Apologia in Historia Societatis.*

IOAN. DE SANCTIO ANNEZ

Locus † sigilli

Y

IOANNIS

XXXVIII
Et Ioannis
Casarubei.

Ioannes Casarubeus Professor quatuor votorum Societatis IESV in Prouinciâ Bæticâ Iuro in verbo Sacerdotis, me ab ingressu meo in Societatem audisse & legisse in vitâ S. P. N. Ignatij, quod cum litteris operam daret, Antuerpiam excurrit ad corrogandam stipem ab Hispanis mercatoribus, ibique dixit Petro Quadrato Ciui Methymna Campi in Hispanijs, ut sibi elemosynam daret; illum enim olim futurum fundatorem vniuersi Collegij eius Religionis, quam ipse fundaturus erat, quod & factum est. Quod vaticinium profecto sine prænotione diuinâ Societatis condenda edere non potuit. Hoc autem à maioribus accepi ab ingressu meo in Societatem, in quâ iam LIX. annum ago, cum ætatis iam prope LXXXVII. Quorum magna pars mihi in magistratibus exacta est. Sex enim annis Vbeda, tres Gadibus, septem Hispali, simulque tyronum magister, Antiquera vero quindecim, tres domui Professorum Hispali Præpositus, totidem toti huic Prouincia Bætica, tum tertia probationis instructor, aliisque functus magistratibus sum, & cum ab his cessauissem, rerum spiritalium præfecturam sustinui. Itaque tum gestorum in Religione munerum, tum ætatis meæ ratione magna me veritatis dicenda tenet obligatio, quamuis non iuratus dicerem, quanto magis, cum omnia, quæ dixi, præuio dixerim sacramento. Data Antiquera in Bæticâ XVI. Kal. Febr. a. huius CIOIOCXLI.

IOANNES CASARUBEVS.

Locus + sigilli.

ANDRÆ LVCÆ DE ARNONE,

XXXIX. Eius, qui vitam Ignatij Hispanicè scriptam summâ cum laude euulgauit; cuius quum testimonium paulò longius excurrat, & Castaldum confutet, indicatis locis editæ à se vitæ, in quibus de reuelationibus agit, ad extremum præfatus se in inquirendis colligendisque rebus ab Ignatio gestis singularem adhibuisse diligentiam, sic testatur.

Et Andrea
de Arcone.

Ego

Ego Andreas Lucas Societatis IESV professor, & in Collegio D. Pauli Granatensi SS. litterarum interpres, Diuum Ignantium à sua conuersionis exordio, ab Spiritu sancto, ut Societatem IESV erigeret, reuelationem diuinam habuisse, certam esse, & irrefragabilem veritatem, ac traditionem à Patribus ad filios constantem, & à Fundatore huc vsque derivatam per annos 30. quos nunc in Societate ago semper audiri, semperque cognoui. Quapropter quidquid huc vsque posui, non solum constanter affirmo, meoque de nomine subscribo, verum etiam iureiurando in verbo sacerdotis confirmo. In hoc D. Pauli Colleg. Soc. IESV Granatensi, 19. die Ianuarij anni 1641.

ANDREAS LVCAS DE ARNONE.

GVNDISALVI DE PERALTA.

Ego Gundisalvus de Peraltâ Prouincialis Societatis IESV nunc temporis Bætica, quondam Sardinie, olimque Collegiorum ac domorum gubernacula qui sepe tenui, etate valens ad septuaginta & inde annos, fidem facio, quod à primo nostro in Societatem ingressu firmum continuè mente animoque habui (sic enim à maioribus accepi) Societatem nostram IESV singulari omnipotentis Dei ordine & curâ conditam fuisse, afflante diuino Spiritu parenti nostro sanctissimo Ignatio, dum huius animus Manresâ raptus è corpore, diuina patiebatur diebus octonis: eisdem ibidemque ab ipso Deo accepisse IESV nomen Societati, quam iam iam machinabatur animus, imponendum. Quod quidem nostri vniuersi Religiosi Patres, antiquitate, litteris ac sanctitudine præcipui, vnanimes consensu tenuere perpetuo, affirmare clarè, quin ab aliquo huc vsque audierim hac vel tantillum, non constare sibi. Malace IV. Kal. Febr. anni 1641.

XL.
Et Gundisalvi de Peraltâ.

GONDISALVVS DE PERALTA.

Locus † sigilli

ILDEPHONSI DE MEDRANO.

Ego Ildephonsus de Medrano Sacerdos Professor Societatis IESV

XLI.

Y 2

IESV

IESV cum iuramento assero esse vera, certa, & indubitata, qua in hac paginâ subscribo meo nomine & propriâ manu.

Ingressus ego in Societatem IESV, in Prouinciâ Castellana anno 1579 sexaginta duorum annorum decursu ab omnibus maioribus meis Patribus in Religione educatoribus sēper audiui, & per traditionem didici sanctissimum Parentem nostrum Ignatium de Loyola, Institutum, Constitutiones & Regulas, quas nobis obseruandas tradidit; per reuelationem supernaturalem à Deo Optimo Maximo accepisse, id mihi semper cordi fuit ut eas omnes & singulas tanquam à Cælo traditas obseruarem, venerarem. Id audiui à Patre Gonzalo Gonzelez grandaño plus quàm octogenario tunc temporis quando dicto anno septuagesimo nono me Salmantica ad Societatem quasi manu duxit, in quem ingressus idem audiui à Patre Ioanne Suarez qui sæpè publicis & particularibus colloquiis inculcaba! (erat enim Prouincialis tunc Castellanus) fundamentum nostræ Religionis eiusque constitutiones & regulas Parentem sanctissimum Ignatium sic à Christo IESV per reuelationem accepisse, sicut antiquus Pachomius suam regulam ab Angelo fuit hic Pater Ioannes Suarez magna religionis, & auctoritatis vir, Primus Rector Collegij Hispalensis in Hispaniâ, & à Prouinciâ Castellana socius electus Venerabilis Patris Martini Gutierrez qui Gallia inter hæreticos obiit sanctissime, ab eisdem ob Catholicam Romanamque religionem vulneratus, ambòque Electores pro Congregatione tertiâ generali designati.

In domum probationis Villagartiam profectus, & sub disciplinâ magni Patris Balthasaris Alvarez eiusdem domus Rectoris educatus, ab eodem semper audiui in publicis exhortationibus Societatis Institutum à Cælo per reuelationem Parenti nostro sanctissimo Ignatio traditum, & exercitia spiritualia & orationis mentalis methodum in eisdem comprehensam à Deo per reuelationem diuinam eundem accepisse. Idemque sæpius audiui à Venerabili Patre Ludouico della Puente, qui sub eadem disciplinâ Patris Balthasaris Alvarez mecum Villagartia tertium probationis annum agens simul

tunc

tunc temporis commorabatur.

Certe sanctissimus Pater Ignatius in militiâ seculari veteranus, in caelesti & spirituali adhuc Tyro dicta exercitia pro suâ Societate composuit, viros doctrinâ conspicuos Parisiis socios adhibuit sui Instituti. Petro Quadrato cuidam nobili Mercatori, dum eleemosynam ab eo acciperet adhuc secularis apud Belgas, eum futurum fundatorem noua sua Religionis in Hispaniâ pradixit, quod iam factum oculis vidimus in oppido Methymnae del Campo, & ab uxore dicti Petri Quadrato, nomine Dominâ Franciscâ Manson hanc pradictionem Methymna sepe audiuimus.

Affirmo etiam me ipsum, dum per annos quatuordecim in Collegio Mexicano Prouincia noua Hispania apud nouum orbem Occiduum degerem, id ipsum saepius audiuisse à Patribus antiquioribus Societatis: vnus erat Pater doctor Petrus Sanctius Prouincialis noua Hispania apud Indos, qui ingressus in Societatem Compluti in Hispaniâ, eius Vniuersitatis Rector eo tempore, quo Beatissimus Patres noster Ignatius inter mortales vitam ageret, audiuisse à Patre Araoz, qui primus Complutū ex Societate adierat, Institutum Societatis, à Parente nostro sanctissimo per reuelationem acceptum. Idem mihi affirmavit saepius Pater Doctor Ioannes della Placâ primus Prouincialis Peruanus, post primus uisitor Mexicanus, saepius se audiuisse à primoribus Patribus nostris Hispania: vterque Petrus Sanchez & Ioannes della Placâ, atate erat tunc temporis octogenarius plus minusue: Elapsi sunt autem quinquaginta duo anni, ex quo hac apud Indos audiui, ego autem septuaginta quinque annos atatis paucis mensibus excedo, quando hac scribo.

Hac scribebam Granata, III. Kal. Februarij ann. 1641.

ILDEFONSVS DE MEDRANO.

Locus sigilli.

FRANCISCI AGVADO

Ego Franciscus Agvado Professor Societatis IESV in Prouinciâ Toletanâ, Et in eâ Collegiorum Complutensis, Madritensis, & aliorum olim Rector atque Praepositus, Nouitiorum quoque

quoque multis annis Magister nunc secundo eiusdem Provincia Prouincialis, Philippi quarti Hispaniarum Regis concionator, annorum sexaginta novē, Societatis verò quinquaginta duos, cum interrogatus fuerim, quid sciam circa revelationē nostri S.P. Ignatij de Loyola quam de fundanda Soc. IESV Minorcsa circumfertur habuisse in primis conversionis suae feruoribus, testimonium do, id me ita scire, velut si nihil aliud sciam, nec scierimus huius Provincia Patres. Maiores nostri quasi rem affirmabant sine dubio: nos accepimus ut exemptam ab omni tergiversatione, nec indigentem testimonia obseruari, sed velut in fide Parentum, aut potius in ipsā veritate, sanctam, statam, atque inconcussam. Si dubitandam putaremus unquam, mille hinc inde ebullirent testimonia facillimo negotio colligenda at in ~~statam~~ admisā observatio putabatur otiosa, curiositas superflua, tamen fidem hoc magis commendabat, quod eruditio putaretur triuia, quod veritas putaretur de vulgo. Sed animus insedit semper: id docere maiores, id credere huius Provincia alumni, nil in contrarium unquam auditum fuit. In quorum fidem hanc paginam manu nostrā subscriptam, & sigillo nostri officij munitam dedimus. Matrui in nostro Collegio Imperiali die tertia Martij, Anno Domini, millesimo sexcentesimo quadragesimo primo.

FRANCISCVS AGVADO.

Locus sigilli.

FRANCISCI ROBLEDILLI.

XLIII.
& Francis-
ci Roble-
dilli.

Ego Franciscus de Robledillo Professor Societatis IESV in Prouincia Toletana, & in eā Domus Toletana Professa olim Praepositus, Collegiorum Optensis, Conchensis, Occaniensis, Complutensis, Domus Probationis Matritensis, & eiusdem nunc secundo Rector, Annorum septuaginta, Societatis verò quinquagintaquinque, testimonium do, & fidem iuratam facio, me, dum ad tempus beatificationis nostri S. Patri Ignatij Murciae in nostro Collegio commorarer, & sanctae celebritatis festum effusā celebraretur pompā, commissā concione, ac laudibus sancti Patris Illustrissimo Domino D. Francisco Mar-

tinuz.

tinez Cenizeros (qui prius in Complutensi Academ. à primarius fuerat Theologiae Professor, tunc Episcopus Carthaginiensis, postea Giennensis, semper intemeratae auctoritatis vir) inter alia audiuisse ab ipso concionante, Deum ad octiduanam illam ecstasim, quam Minoris sanctus Pater Ignatius passus est, reuelasse illi totam Societatis IESV fabricam, totam Religionis fundandae structuram: ipsam Religionem ad diuinos affatus tunc conceptam, iam inde primum esse accepisse, etiam vitales animos, quibus postea decursu temporis iam iam foetu maturo in lucem prodit, & alia id genus multa. Neque hanc reuelationem tantus vir predicauit ut rem nouam, immò potius ut statam ratamque, quamque nullus ex nostris ignorabat, ut propterea non tam in veritate probandam, quam in expendendam esset multus. Cuius reuelationis fama quasi trinitum quid semper fuit apud nostros, nulli res dubitata, omnibus firma: nunc dum exterus impugnat, admirationem potius, quam vel leuissimam opinionem parit. In quorum fidem ac testimonium certum hanc paginam manu propria subscriptam do. Matrili in Domo Probationis, die 7. Febr. an. 1641.

FRANCISCVS DE ROBLEDILLO.

Locus sigilli.

PETRI FERDINANDI DE MVDAIRA.

Ego Petrus Ferdinandus de Mudaira Professor Soc. IESV in Prouincia Toletana, & in eadem Visitatoris, atque Prouincialis Secretarius, Collegiorum Caruacensis, Bellefontani, Oropesani, Conchensis, Murciani, Matritensis, tum Nouiciatus eiusdem Rector, atque Domus Professae Praepositus, Sardiniae quoque olim Prouincialis, annorum octoginta, Societatis verò 56. testimonium do quaesitus de fide atque notitia reuelationis nostri S. Parentis Ignatii super fundanda Societate IESV, quam in primis conuersionis suae feruoribus Minoris accepisse circumfertur: Et declaro, ita eam reuelationem ubique habitam fuisse creditam, ut certitudine penitus immemoriali sibi praescripserit fide. Contra eam aliquid attetare nec fuit, qui auderet haecenus,

XLIV.

Et Ferdinã-
di de Mu-
daira.

ccc

nec cui in mentem veniret. Omnes huius Prouincia in ea fuimus, ut in re quadam aut euidenti propter testimonia maiorum aut indubitata propter omnium assensum, ac veluti sacra propter utrumque, Nec magis scitum omnibus, nec ulli magis statum atque certum ut propterea in indagandis tam rata rei testimoniis nec fuerimus curiosi, nec fore necessarium curauerimus unquam. In quorum fidem hanc paginam manu nostra subscriptam do. Matriti in nostro Imperiali Collegio die Febr. 18. an. 1641.

PETRVS FERDINANDVS DE MVDAIRA.

Locus sigilli

NICOLAI BERZETTI, & aliorum undecim.

XLV.
Et Nicolai
Berzetti,
ne non
aliorum
undecim

Nos infra scripti Societatis IESV Religiosi & professi testamur etiam cum iuramento, quatenus opus est, nos ab antiquioribus nostris Patribus constanter audisse, vulgatum, ac creditum inter illos fuisse sanctum Patrem nostrum Ignatium priusquam Societatem IESV fundaret, de illa condenda diuinam accepisse reuelationem praesertim Manresa. In cuius veritatis fidem ac testificationem nos propria manu subscripsimus. Neapoli pridie Kal. Iunias 1641.

Nicolaus Berzettus Prouincialis in Prouincia Neapolitana.
Ignatius Garganus Praepositus Domus professe Neapolitanae.
Franciscus Mascanbrunnus Rector Collegij Neapolitani.
Vincentius Campanilis Rector & Magister Nouitiorum
Domus Probationis Neapolitanae.

Jo. Iacobus de Alexadro Rector Collegij S. Francisci Xauerij.
Marcus Antonius Palumbus Soc. Iesu Consultor S. Officij.
Flaminius Magnatus Soc. Iesu Consultor S. Officij in Regno
Neapolitano.

Siluanus de Vico Soc. Iesu Consultor S. Officij in Archiepisc.
Neapolitano.

Petrus Alois Soc. Iesu S. Scripturae interpretationis professor.

Bernardinus Mazziotta Soc. Iesu Theologiae professor.

Ottavius Brunus Soc. Iesu Theologiae professor.

Ioannes Baptista Trotta Soc. Iesu Theologiae professor.

Locus + sigilli

Quantum

Quanquam sat esse testimoniorum hîc videam, quorum offusâ nube te premam; quibusque omnibus me, vel difficili, & moroso rerum æstimatori satis fecisse non dubito; mihi tamen nondum satisfeci, arbitrator enim traditionem hanc veteribus membranis, eorumque dicto, qui de Ignatio ipso audiuerint, esse comprobendam, quod à te in tuâ traditione omis- sum (nihil enim huiusmodi habuisti, quod in iudicium afferres) eam planè perdidit. Age recitentur veterum librorum testimonia.

EX ADVERSARIIS M. S. LUDOVICI MASONI,
viri classimi nominis in Siciliâ.

Inter reliqua Ignatio diuinitus reuelata, de fundan-
dâ Societate illum certiore factum sic tradit: *Tertiâ
die vidit altitudinem instituti Societatis, quam ipse condere
debebat, & admirabiles illius progressiones.* Hæc ita in illis
incorruptæ synceritatis Adversariis, quæ Panormi
apud nostros adseruantur suis ad me datis litteris te-
staturus est Cæsar à Bosco Societatis in Siciliâ Prouin-
cialis.

XLVI.
& Ludovi-
ci Masoni.

EX M. S. HISTORIÂ HIERONYMI NATALIS,
viri Ignatio charissimi, ab eoque ad pro-
mulgandas, explicandasque constitu-
tiones in Hispanias missi.

Hic in suis de rebus Societatis monumentis Igna-
tiam prænotionem posteritati his verbis commen-
dauit. *Cum de Instituti ratione rogetur, solebat causam re-
ferre ad eximiam illam mentis illustrationem, quam illi Deus
gratificatus est Manresa, qua illa omnia accepisset à Domino
in spiritu quodam architectonico.*

XLVII.
& Hiero-
nymi Na-
talis.

Z

EX

Ex M. S. aduerfariis Ludotici Gonzales à Camarâ viri magnâ nobilitate, Regum & Ignatij amicitia, & omni virtutum genere florentissimi, qui à Ioan-
nē III. Lusitaniæ Rege eâ gratiâ in Urbem olim
missus fuit, vt quàm diligentissimè, de Igna-
tij moribus ac sanctitate, cuius egregia fama
latè didita erat, ad se perscriberet. Quid ille scri-
ptum reliquerit, ex Pantaleone Carualho au-
diamus

XLVIII.
Et Ludotici Gon-
zales.

Ego Pantaleon Carualho Societatis I E S V Religiosus, in
sacris Canonibus Baccalaureus formatus in Vniuersitate Co-
nimbricensi, testificor me legisse Manuscripta facta à Pa-
tre Ludouico Consalues de Camarâ eiusdem Societatis, &
Portugallia Assistente, qui Roma tempore Sancti Ignatij dia-
commoratus à Rege Lusitania Ioanne III. in mandatis habe-
bat omnia notatu digna circa personam & vitam eiusdem
Sancti Patris Ignatij considerare & scribere; quibus Rex,
quem absenterâ videre non poterat, saltem hac scripturâ
delineatum conspiceret: quâ occasione cum esset ib eodem S.
Ignatio propter eximiam virtutem spiritum & Religionem
intimè dilectus, & cordis etiam secretarius factus, adeò vt
S. Pater eiusdem assiduâ conuersatione deuinctus, promissio-
nem de totâ suâ vitâ prateritâ enarrandâ fecisset, quam
tamen propter repentinum à Româ discessum non potuit con-
sequi, vt ipse fatetur, multa accuratè notauit; qua manu-
scripta in Prouinciâ Lusitania asseruantur, & inter alia
multa, hæc qua sequuntur continebant.

Primò fâtebatur iste Pater se ab eodem sancto Ignatio intel-
lexisse, dispositionem & ordinem fundanda Societatis in re-
uelatione Manresa habitâ accepisse. Secundo addebat alio
in loco, se ab eodem sancto Ignatio petiisse, cur aliqua in par-
ticulari in Societate constituisset, & ipsum totam causam,
ea, qua Manresa expertus erat, assignasse. Quod autem hac
reuelatio de fundatione Societatis in eâ Prouinciâ nota sit,
& à multis annis etiam publicâ prædicatione, & traditione
comperta, & quod supradicta legerim affirmo, & quantum
opus

opus est ad fidem faciendam, iuro. Roma 25 die Decembris,
Anno 1640.

Locus sigilli.

PANTALEON CARVALHO.

Habeo igitur vnum alterumque testē, Natalem nimirum, & Gonzalium, qui se ab Ignatio audisse dicunt. Verum, vt non in ore duorum, quod lex diuina ad fidem faciendam satis esse voluit, sed trium, quos vltra petere non potes, stet omne verbum, audiendus adhuc est Ægidius Gonzalius, qui Francisco Borgiæ, & Euerardo Mercuriano Societatis IESV Præpositis Generalibus olim pro Hispaniarum Prouinciis Assistens ac sæpius in Hispania Prouincialis, & magnis virtutibus Philippo secundo Regum prudentissimo percharus, in illâ Hispanicæ aulae luce diu vixit.

EX M. S. ÆGIDII GONZALII.

Vidi ego Romæ apud Aluarum Ariam Assistentem Hispaniarum, librum Hispanicè scriptum ante hos annos LV. formæ, vt vocant, octauæ iustæ magnitudinis, in quo Ægidij ad socios de Societatis Instituto ac legibus domesticæ leguntur adlocutiones. In earum primâ hæc, quæ summâ fide Latinè hic reddam, & à publico scribâ excerpti curauit, ad verbum leguntur. *Finis noster est, socios nos addere IESV in reductione animarum, & acquisitione mundi, vt Pater Euerardus in quodam sermone dicit se audiuisset Patrem nostrum Ignatium, & socios eius dicentes cum primùm illi obiecta fuit meditatio regni terrestris, (habetur in libello exercitiorum hoc titulo, de Regno Christi) impressas illi fuisse notiones de ideâ Societatis. Vt enim, &c.*

Verum enimverò quid ego ex M. S. Ægidij testimonium repeto? audiantur viri clarissimi, quos superstitibus adhuc esse voueo, & superioribus mensibus fuisse gratulor, luculenta enim testimonia dixerunt. Recitentur.

Z 1 L V D O

LUDOVICI DE LA PALMA.

L.
Et Ludovi-
ci de la
Palma.

Ego Ludovicus de la Palma Professus Societatis IESV in Prouinciâ Toletanâ, & in eâ bis Prouincialis, multoties Rector, atque Præpositus, annorum octoginta unius, Societatis verò sexaginta sex, testimonium do, multis me abhinc retro annis audiuisse Patrem Gillium Gonzales, (cuius munera & merita ecquis ignoret?) dixisse, se, dum adstaret domestica cuidam concioni, quam ad nostros habebat P. Euerardus Mercurianus, & ipse Societatis IESV Præpositus Generalis, audiuisse inter aliâ ab eo, Deum, dum noster sanctus Pater Ignatius de Loyola in primis conuersionis suæ rudimentis spirituales exercitationes Minoresa conscriberet, ad exercitium Vexillorum illi reuelasse uniuersam Societatis IESV fundanda methodum, totum artificium atque integram structuram: id sanctum Patrem Ignatium ipsi Euerardo fassum esse, id ab hoc audiuisse Patrem Gillium, id hunc referre solitum, de hoc me pluries colloquutum ad nostros. Cuius reuelationis fama sic in hac Prouinciâ percrebruit. ut nihil unquam dubitationis passæ sit, & ut negari modo primum fuerit dubitandi vestigium, & prima in tam pacatâ certitudine nubecula. Adeo semper infedit omnium animis, & extra omnem dubitationis aleam stato iure facta fuit amica. In quorum fidem ac testimonium certum hanc paginam manu nostra subscriptam do. Matriti in Collegio Imperiali nostra Societatis die quinta Febr. ann. 1641.

LUDOVICVS DE LA PALMA.

Locus + sigilli

ANDRÆ DE CAZORLA.

LI.
Et Andrea
de Cazorla.

Ego Andreas de Cazorla Religiosus Professus quatuor vortorum Societatis IESV, & omnium Patrum & fratrum huius Prouincia Bætica indignissimus, sed tempore Religionis antiquissimus, atate propè octogenarius officiis & Prelaturis per quadraginta annos perfunctus, cum antiquissimis Patribus huius, & aliarum Prouinciarum familiarissimè conuersatus, & cum singulari obseruatione informatus, & certior factus de rebus pertinentibus ad Sanctiss. fundatorem nostrum, & fundationem

dationē nostræ Religionis, institutum, & primos Patres, & Parentes nostros primi Parentis nostri socios (quorum duos Alphonsum Salmeron, & Nicolaum Bobadillam consequutus sum viuentes) fidem facio, & coram Deo in verbo Sacerdotis, testor semper intellexisse apud omnes supradictos Patres in comperto fuisse nostrum Sanctiss. Patrem Ignatium se sapissimè confessum fuisse nihil habere proprium in structurâ nostri Instituti quoad substantialia, sed omnia venisse de manu Domini, ut faceret secundum opera exemplaris, quod in mente monstratū est, id est in recessu Manresano in exercitatione, seu meditatione, quam inscripsit Regni temporalis, quæ est prima inter meditationes secunda hebdomada aurei libelli exercitiorum, & hoc tam firmiter inhaesisse menti Beatissimi Patris, ut in rebus minimis cum de sideraret eandem certitudinem, nec haberet, interrogasse Patrem Magistrum Lainex, quid sensisset vel intellexisset, fundatoribusne Religionū omnia minutissima à Deo reuelata, vel saltem illa maiora, & substantialia? & respondisse Lainem: Hoc ultimum sibi certum fuisse. annuissèque Patrē nostrū. Hinc illa tā anxia quadraginta dierū indagatio plena mille reuelationibus, & diuinis illustrationibus ad statuendā omnimodā paupertatē, etiā quoad Ecclesiā & Sacristiā; & hæc omnia, quæ illi data sunt, & ostentata à Deo & Virgine Matre, apud me habeo scripta eisdē verbis, quibus ab ipso Parente nostro Sanctiss. scripta reperta sūt post eius beatā mortē.

Testor deinceps P. Agidium Gonzales de Auilā unum e contemporaneis & coætaneis primorum Patrum Prouincialem, Visitatoremque omnium Hispania Prouinciarū, Patris denique nostri Euerardi quarti Generalis pro Hispanijs Assistentē, mihi narrasse scribētique dictasse se ex ipso Patris nostri Euerardi ore excepisse, ipsūmet (Euerardū nepē) hæc eadē, ut supra dicta sūt, ab ipso Sanctiss. Patre nostro Ignatio eiusque socijs audiuisse. Pro maiori autem huius dicti claritate apponā hic verba Hispana, ut mihi scribētī ab eodē P. Agidio dictata sūt anno Domini 1586. El fin de la Cōpañia es hazer Cōpañia à Iesus en la reduciō de las almas y cōquista del Mūdo, como el Padre Euerardo dicia en vn discurso, que oio à nuestro S. Padre Ignatio y sus Compañeros, que quan-

do le pusieron delante la meditacion del Reino temporal le estamparon juntamente la traza y fin de la Compañia, &c. *Memoriâ item, immò & in scriptis habeo apud me, quod P. Didacus de Guzman nota sanctitatis & nobilitatis vir, (qui duobus annis cum SS. P. N. Ignatio familiariter egit, ut, ipso mihi attestante, nullus praterierit dies, quo eius suavi non perfrueretur alloquio) meo rogatu dictavit circa annum Domini 1592. nimirum, quod cum iussu SS. P. N. Ignatij duo Patres Cardinalem nuncupatum de la Cueba Parentis nostri nostrarumque rerum amantiſſimum eius nomine inuiserent, Cardinalem eis inter loquendum dixiſſe, sibi minime probari nomen I E S V Societatis nostrae impositum, ne magnam apud alias Religiones invidiam excitaret, quam Cardinalis sententiam cum relati Patres domum regressi sanctiſſ. Patri nostro renunciaſſent, in hac tunc sanctiſſ. Patrem prorupisse verba, si no se dijese Compañia de Iesus, (utar eisdem Hispanis vocibus, quas relatus Pater Didacus de Guzman mihi roganti, instillavit, & dictavit) se podria dezir Congregacion de Iesus, ò Religion de Iesus, ò Orden de Iesus, mas el nombre de Iesus no creo que se quitara dando à entender claramente, que el nombre de Iesus, auia sido dado del mismo Iesus. Veritatem probavit euentus, nam cum sepe tentatum fuerit, maxime à Sixto V. Pontifice Max. ut nomen I E S V è nostra Societate excluderetur, numquam id actum, perfectumque fuit, quin immò idem Sanctiſſimum I E S V nomen ab eius successoribus stabilitum sapius, confirmatumque fuit.*

Testor insuper me a multis audiuisse Ioannem Petrum Carasam ex ordine Theatinorum, Cardinalem postea Theatinum, nuncupatum, Paulum denique IV. Pontificem Max. vehementer optasse, ut ex sua nostraque una constaretur familia, ita ut nostra sua adiungeretur, nostrum vero S. P. Ignatium. eius votis nequaquam acquieuisse, immò Carasam ipsum de rebus ad illius nouum Ordinem pertinentibus aliqua cum charitate prudenter admonuisse, quae Carasa non aequo animo tulit, quae ex causa postmodum erga S. Patrem nostrum non ita animatus Carasa fuit, quod dissidium quod quantumque fuerit, P. Ioanes Polancus

Polancus nostri Patris Secretarius, & Secretorum illius maximus subodorator licet omninò non intellexerit, scriptum tamen reliquit, quidquid illud fuerit, levis momenti non fuisse.

Testor tandem quod quoties nostra Societatis cum reliquis Ordinibus SS. P. N. Ignatio discrimen aliquod obiceretur, toties sese SS. Patrem ad secessum Manresanum retinuisse, clarè indicans eo in monte primum nostra Societatis iacta fuisse fundamenta, neque sibi integrum remansisse ius ad aliquid ex his immutandum. Testor omnia hîc contenta sic audisse sic intellexisse, & meo nomine firmo & confirmo, die 29. Ianuarij anni 1641. Hispali in Domo Probationis Societatis IESV, sub titulo sancti Ludo. ici.

ANDREAS DE CAZORLA.

Locus + sigilli.

Quæro hîc iam ex te, Castalde, an tuam traditionem huic meæ componi posse credas? Tu nullum veterem librum affers, quamuis te facturum, in Epistolâ ad Marcum Thienæum magnificè minitatus fueris; Ego illos attuli optimæ fidei: Tu nullum testem dedisti, qui ante editam à te Caietani vitam scripserit; ego antiquissimos dedi: Tuorum testium nemo caput traditionis appellat: à Caietano se audisse, aut ab aliquo saltè, qui se ab illo, accepisse dicere, testator nemo; meorum tres id luculentissimè affirmant: Quid ego hîc de Petro Ribadeneira dicâ, cuius auctoritas, vel rerum gestarum magnitudine, vel arctissimâ cum Ignatio familiaritate, vel editis librorum monumentis, vel Regum iudiciis, & laudationibus amplissimis (detur veritati veritas) tuâ semper Orbi potior erit? Hic auctoritate Apostolicâ legitimè interrogatus, dicto sacramento amplè testatus est, nihil se scientem, volentemque in editis à se Ignatij vitis etiam breviori (quam tu nullis rationibus oppugnâs) falsi scripsisse. Hic idem transmissam ad se in Hispanias vsque Orlandini Historiam (vide quâ diligentia, & fide in eâ condendâ versata Socie-

LII.

Atque ex his utriusque Traditionis consensio,

tas

tas sit) ac diligenter ad vetustam memoriam examinatam planè adprobavit, vt si tibi omnimoda ei fides habenda videtur, de hac Ignatij prænotione sine graui totius Societatis iniuriâ, quasi verò inscio Ribadeneirâ aliquid per sycophantiâ additum fuerit, nullus tibi superest dubitandi locus. Quod si adhuc facere volueris, spondeo me ex ipsis autographis tibi planissimè satisfacturum.

LIII.
et dispensationum in hac Interrogatione consequentia.

Quare cum Prænotio, quam de condenda Societate IESU diuinitus habuit Ignatius, & à grauissimis tradatur auctoribus, & validissimâ maiorum traditione firmetur: & cum eâ, quam Romæ suscepit, consultatione, votôque ipso Hierosolymitanæ profectiois, & commorationis bellè conueniat, nec ille à Deo, ad Theatinorum Ordinem ex Caietani oraculo, si Castaldum sequimur, vocaretur, horum omnium consequens est, illum nunquam id consilij suscepisse, quod huiusmodi prænotioni esset oppositum, aut diuersum: adeoque totius Castaldianæ narrationis improbandæ optimam inde coniecturam cepisse Nigronum, quod à Castaldò negatum, mihi hac Interrogatione probatum fuit.

INTERRO

INTERROGATIO VNDECIMA. DE SPIRITV IGNATIVM euocante.

*Ignatium ex Castaldi sententiâ à Diabolico,
ut certè ab humano spiritu ad Theatino-
rum Ordinem euocari tantum potuisse.*

Interrog.
VII. I

ROPE est, vt superioris me disputationis
pœniteat, quâ improbatâ Castaldi fabulâ,
Ignatij Constantiam, ne turpiter eius nar-
ratione labefactaretur, tueri conatus sum.

Animad.
VIII.
p. 66. 67.
68.

Ridet enim in sinu Castaldus, habetque paratissimum
atque impenetrabile scutum, quo ictus meos refutet;
habet, quo me vt parum admodum in rerum à viris
sanctis gestarum Historiis versatum, & nihil admo-
dum sancti Spiritus morum scientem accuset. Ait enim
si ad illustria mutationum; vt ipse quidem arbitratur,
exempla quis respondeat, quod cuique promptum
est, illos peculiari diuinitatis instinctu suscepta quan-
doque deseruisse consilia, nouisque curis animum in-
tendisse; illico idem se de Ignatio dicturum.

Anim.
VII.
p. 67.

Hinc Castaldo & Plausoribus ad fictas humilitatis
laudes, verasque inconstantiae vituperationes facilis,
& prompta materia. Quid enim in viro sancto lauda-
bile magis, quam ad Dei nurus suscepta consilia finge-
re ac refingere, atque ab illis suspensum aptumque
viuere? Hinc Castaldo Ordinisque suo, vt ipse ait, præ-
claræ huius Ignatianæ humilitatis exemplum conser-

I.
Castaldus
sumit sibi, à
Deo vocatū
fuisse Ignatium.

I. I.
Cui obtem-
perare hu-
militatis,
non incon-
stantia sue-
rit.

A a uandi

uandi cura & studium, ne tam illustri fidere, quod apud nos tenebris æterni silentij obrutum, ingratiſſimè latebat, virtutum Respublica careret. Hinc responsio illa pulcherrima quærentibus, cur hoc à Caietano Ibid. editum sibi oraculum, sociis numquam indicauerit Ignatius, noluisse nimirum virum sanctum incomparabile hoc humilitatis suæ exemplum, ex quo tantum gloriæ redundaret, cuiquam mortalium fidere, ne perderet, opinor, mercedem suam: & alia eiusdem notæ, quæ risum Lemuribus possunt elicere: Vbi eras Castalde, quum isthæc commentareris? Peregrinabar sine animo, vt corpore, nam Pacificum tuum Certamen in peregrinatione scripsisse gloriaris?

III.
*Probatur
 falso id à
 Castaldo
 assumi.*

Quæro enim ex te, Nonne Ignatium ad Ordinem, si non à Dei spiritu fuit vocatus, ab humano, vel Diabolico euocatum fuisse, fateri necessarium sit? Sepone tantisper diuinitatis instinctum, de quo mox videro, da mihi hoc, quod negare non potes; si non à diuino, ab alterutro ex duobus spiritibus vocationem illam fuisse. Quid hæres? Visne quæ tibi obiicit Nigronus, in compendium contraham? Parebo, in gratiam legentium. Spiritus omnino quinque enumerantur, Diuinus, Angelicus, Diabolicus, Mundanus, Humanus: his cieri atque moueri animum aiunt. Verùm quoniam Angeli, Dei ministri sunt, & mundus Diabolo seruit, ad Diuinum, Diabolicum, atque humanum motiones incitationesque animorum nostrorum fat habent exigere. Legitima igitur argumentatio: si non est à Diuino, ab alterutro duorum reliquorum, vocationem necessario esse debere. Elige, quem volueris, pro singulari tuâ in virum Sanctissimum, quæ vbique se prodit, reuerentiâ. Diabolicusne placet? Insolens esset de viris Sanctis hoc affirmare in re tam graui; ac de Ignatio præsertim, qui admirabilia diabolicarum fraudum agnoscendarum posteris documenta ante eam diem conscripserat; neque id tu vis; nam indecorum nimis esset Ordini tuo; si ad eum à Diabolo allectum Ignatium fuisse diceremus. Quid? Humanus placet instinctus? At hæc illa est leui-

tas

Interr.
VIII.

tas mentis humanæ, si non iudicij & constantiæ clauo regatur, de quâ satis, opinor, superiori interrogatione disputatum est. Sed iam irasceris, quasi verò ego per ambages te diutiùs ambigam, ac circumducam.

Anim.
VIIII.
p 66. &
68 & 69.
Anim
XXI. I.
p. 90.

Quæro igitur, à quo spiritu ductum fuisse opineris Ignatium? Non semel ais, Diuinitus instinctum, ideòque admirabili humilitate postpositis omnibus quæ orsus fuerat, Deum sequutum. Tunc hoc audes dicere? Immò constantissimè dico. At ego eadem constantiâ, falsum te dicere affirmo. Iniuriâ facis, & male dicis. Verissimû loquor, nam tu contra oraculû loqueris. Quod nã est hoc oraculû? Illud, quod tu, post exploratissimæ veritatis cortinam, cunctis præhabebis. quodnam tandem? Caietani viri sanctissimi, Parentis tui optimi, quæ diuinis huiusmodi illustrationibus assuetû fuisse tradis, & ego credo, satis gnarus Deum cum humilibus colloqui libentissimè, atque apud illos imperij sui sæpius arcana deponere. Caietanûsne vnquã dixit, Ignatiû à Deo nõ vocari? Te quidè teste dixit. At hoc, inquis, dicere non potuit; nam ego Anim. VIII. allato Theologi testimonio affirmo dubitari non posse, *An propositum de ingressu religionis in eius (qui vocatur) corde exortû sit à spiritu sancto, cuius est ducere homines in terram rectam.* Vera tu quidem narras, sed hæc nondum circumspexeras, quum Caietani vitam scriberes primò, immò cum eius vitæ locû in huius Certaminis præfatione summa fide exscriberes; quæ tamen in epistolâ ad Marcû Thienæû dissimulâsti. Audi tuamet ipsissima verba: *Caietan. Ignatio renuntiauit, quòd Spiritus sanctus nõ illum quidem vocabat ad hanc Religionem, sed quòd seruitium Dei futurum fuisset, vt ipse aliam presbyterorum Religionem, sed actuosiore fundaret.* An satis disertè loquitur Caietanus, Ignatium à Deo non vocari? Ergo rectissimè infert Nigronus, vel à Diabolico, vel ab humano Spiritu; quartus enim non est. Quid hîc mutias, non habes; teneris omnino. Tricaris quidem Anim. VIII. quam omissam oportuit, ne indiligentiam tuam proderes, vt probes, quod nemo sanus ierit inficias, Deû ea quâdòque iu-

I V.

Auctoritas.
re: sicut
Caietani,

p 68.

p 3.

Ibid.

V.

quâ Castaldus valide tenetur.

bere, quæ fieri tamen nolit. Quid extra lineas euagaris? Quid exempla incerta congeris & obscura? Poteras vnus Abrahami factò rem absoluere. Quis enim ignorat imperatam à Deo filij cædem, quam factam noluit? Non hoc est, quod quærimus: Sed quis vnquam nisi planè impius, dixerit ad filij cædem à Deo vocatum Abrahamum non fuisse? Si hoc quispiam ore polluto diceret, dicti huius consequens omnino esset, vel à diabolico, vel ab humano spiritu ad illam Tragicam scenam Patriarcham fuisse productum. Quid de Ignatio à Deo, ne Hierosolymas nauigaret, prohibito nugaris? Consciendum erat ex eo, quod prohibitus fuisset, minimè prius vocatum videri. Cur ad argumentum Nigronianum non respondisti, sed effugio fucum facere minùs attentis studuisti? Quæritur, an vocatus fueris à Deo; nam hoc ex Caietani dictis negandum esse, vrget Nigronus. Tu, ne silentio te victum fatearis, ais vocari sanctos aliquando ad ea, à quibus eos mox Deus prohibeat. Inepta responsio; quis enim hoc vnquam in controuersiam vocauit? Fatere tandem te à Nigrono teneri. Scio equidem in Epistolâ te aliter loqui, Ais enim: *Illi (Ignatio) à Thienæo hanc militiam interdicitam fuisse*: Castigatè omnino, sed tuæ illius prioris narrationis ratio tibi reddenda Nigrono est, cui, velis nolis, in ipso Certaminis ingressu succubuisti. Verùm vt illa Caietano à te falso affingi, te quidè iudice, probè,

Anim.
VIII. P.
67.

VI.
Dubitare
licet de ali-
quâ voca-
tione ad
statum Re-
ligiosum.

Quæro ex te: *An Ignatio renuntiauerit, quod Spiritus sanctus non illum quidem vocabat ad hanc Religionem, sed quod seruitium Dei futurum fuisset, &c.* Renuntiauit; nam mihi negare integrum non est. Ergo potest aliquis dubitare, an à Deo sit vocatio ad hanc Religionem. Illud enim in deliberationem vocari potest, de quo bonumne sit, an malum ambigitur; & sat scimus quæcūque à Deo non sunt, ea bona non esse. At Ignatij vocatio ad Religionem, si Caietano credimus, à Deo nõ fuit, non enim illū vocauit Deus: Non igitur bona fuit. Sed aliqua vocatio fuit; Ergo aliqua vocatio est non bona.

In vitâ
Caieta-
ni, c. 3.

Anim.
VIII: P.
68.

bona. Rursum de eo genere rerū, quæ quandoque nō bonæ sunt, quandoque bonæ, dubitare sapiens est; Nō igitur verū, est, si ad hanc indiuiduā Religionē adstringas dictū Theologi: *Non posse esse dubium, an propositam de ingressu Religionis in eius (hominis vocati) corde exoritur, sit à Spiritu Dēi, cuius est ducere homines in terrā rectā,* quod tu afferebas in medium, probaturus Māgistros interioris huius Philosophiæ, cū Spiritus omnes in tres illos partiuntur, non loqui de spiritu ad ingrediendū in aliquam Religionem, qui absque dubio non potest esse nisi à Deo. Mnemosyne Castaldo fer opem; Obliviscitur enim oraculi sui, Ignatio respondentis. *Quod Spiritus sanctus non illum quidem vocabat ad hanc Religionem.* Quæ est dictorum tuorum pugna, Castalde? Iam minùs miror te longè alia docere in vitā Pauli IV. cap. 7. cū inter admiranda illius nondum Pontificis narras, eum censuisse Octaviū Cæsarem adolescentem, qui annum integrum apud nos egerat in tyrocinio, parentibus, qui reposcebant, esse reddendum; nam quanquam acriter adolescentis causam agente Ignatio, Pontifex contra Ioannem Petrum Cardinalem sententiam tulerit, iusseritque adolescenti liberū esse perseverare; ille post aliquot annos à Societate deficit. *Exitus,* inquit, *deinde declaravit non modo sagacitatem, prudentiamque boni Cardinalis, verum etiam solidum & verum amorem ipsorum Religionem, prosequatur, cuius amplitudo, ut & cuiuscumque alterius, non in numero sed in virtute alumnorum consistere debet; Adolescens enim post aliquanti temporis perseverantiam, maiori deinde cum suo dāno, & exiguā Societatis satisfactione per seipsum egressus est: & tanquam stirps, quæ sine bonā radice creverat, loofructuū, quos bono agro debebat, in ipso spei flore aruit.* Hæc tu ibi, in quibus tria sunt, de quibus necesse habeo te interrogare. Quorum illud primum est: An ea Cæsaris vocatio fuerit à Deo. Propositum certè fuit de ingressu Religionis, de quo secundum Thomæ doctrinam, non potest esse dubium, an sit à Spiritu Dei, cuius est ducere

VII.
Probat
auctoritate
Io. Petri
Carafa Car
dinalis.

In vitā
Pauli
IV. c. 7.

A a 3 homines

homines in terram rectam. Quid ais Castalde? Si vera docet Theologus, falsò iudicauit Carafa: Si sagax iste discernendis Spiritibus, dubitari ergo potest de Spiritu vocante, quod tu tamen non vis.

VIII.

& Castaldi
sententia

Quæro rursus, cur iudicium hoc Carafæ laudes? Ego enim Ignatij aliquanto melioris in hac scholâ magistri, quod sic dictum ægrè feras, te etiam atque etiam rogatum velim, cenfeo præhabendum, quod & Pontifex fecit. At, inquis, non perseuerauit. Hæccine tua est Philosophia? Quicumque igitur constantiam non tenent, illi à Deo non vocantur? Hoc enim verò est vitæ spiritualis fundamenta subruere, ne quid grauius dicam, quod tute videre potes, qui nôsti cuiusmodi sensus sit rebellium Hæreticorum, quos designat magnus idem Aquinas paulò antè laudatus. Dic, fodes, Iudas nonne excidit, *abiret in locum suum?* Non igitur ille vocatus à Christo. Si Carafa tuus, vel quis alius Iudæ consilium dedisset, ne Christum sequi vellet (fac vaticinium fuisse, atque impurissimi capitis nefaria illa scelera diuinâ anticipatione cognouisse) illū tu sagacè discretorē spiritū appellabis? Quotusquisque vocatur ad poenitentiam, qui denuo nō labatur? quis tamē vnquā à Deo vocari negauit? Malè consulis Reipublicæ, si ab euentu, humanæque voluntatis cōmutatione hominū prudentiam, Deique spiritum æstimare nos iubes.

2. 2. q.
vlt ad 2.
Act. 1.

IX.

ut parum
sentia.

Quæro postremò, cur addas Octauium per se ipsum Societate abiisse? dimitti potuit volens, abire per se nō potuit post tyrocinium, quod tu innuis. Sed interim oblitus tuæ huius Philosophiæ, strenuè vrges, dubitari non posse, an Propositū de ingressu Religionis in corde hominis exortū, sit à Spiritu Dei, quod Carafa tuus *Mirabili iudicio* non esse pronunciauit. Ipse verò Carafa quo demum consilio habitū Prædicatorum induit? bono? Quomodo ergo dimisit? Malo? In dubium igitur reuocari potest, quo Spiritu aliquis impellatur. Sed locus de illâ Thomæ sententiâ disputandi non est, & quomodo verè senserit magnus ille Mystes veritatis, eius docent interpretes. Vsurpare iam illud Davidicum,

Anim.
VIII.
p. 68.

Thren.
III.

cum, longè tamen aliâ mente, poteris. *Memoria memor-
era, & tabescet in me anima mea*, quod ne mea culpa fiat,
non amplius vrgeo. Sed vt quæ genere quodam con-
iuncta sunt, omnia hîc excutiam:

Quæro abs te, Castalde, quid totâ demum Animad-
uersione tuâ X I X. facias; cum quo lucteris? sitne tibi
aliquid, quò collimes, an passim cortos testasque se-
quaris? Quæris, quæ Sancto Ignatio de suâ iam coalitâ
Societate prædicere potuit B. Caietanus? Ne quære
Castalde, verbo ego respondebo, omnia ea, quæ gesta
fuerant, & quæ gerenda olim erant, potuit vaticinari:
potuit cum Samuele Sauli omnia, quæ erant in corde
illius, indicante, arcana etiam cordis Ignatio aperire;
si *Dominus reuelasset auriculam eius*, vt habetur in arca-
no sermone.

1. Reg.
9.

Adeone inscij rerum sumus, vt à te demum discere
debeamus, vaticinos homines tempora omnia percur-
rere? & rerum etiam præsentium scientiam, si tamen
abditæ sint, atque latentes, in vaticinij rationes infer-
ri? Nonne id apertè tradit Nigronus, potuisse Caieta-
num à Deo de Ignatij rebus certiore fieri? quis de
hoc ambigat? Neque tu id nesciebas, Castalde, sed
ocasio aliqua captanda erat difficultates & consul-
tationes Patrum in condendâ Societate, vellicandi,
quod omnino egregiè facis; quasi verò illud demum
ad rem aliquid faceret. Nemo de potentiâ vaticinan-
di dubitauit: quod negatum à Nigrono, tibi proban-
dum fuerat, non hoc est; verum an noua aliqua, &
Ignatio ignorata de cõdendâ Societate illi vaticinatus
fuerit Caietanus; Neque hoc ita dico, quasi verò om-
nia omnino ille iam sciret, varios scilicet euentus, &
rerum momenta singularia, quorum prænotiones om-
nes diuinitus Ignatium accepisse nemo nostrum dixit;
sed de re totâ loquimur. Potuit ergo Caietanus mul-
ta, magna, illustria huius minimæ, familiæ decora, quæ
fortasse ignorabat Ignatius, ei prædicere, atque ad hæc
ipsa tempora vaticiniû extendere, gloriosâsque mortes
illius filiis tum Apollinari Almeida Episcopo Nyæno,
Hyacintho

In Dif-
ferat.
n. 10.X.
*Animad-
uersionis
XIX. Ca-
staldiana
vanitas.*XI.
*ea proban-
tis, quæ ne-
mo negauit.*

Hyacintho Francisco , & Francisco Roderici in Æthiopia ; tum Galsari Otorio , & Antonio Ripari Cremonensi in Paraquariâ crudelissimè in Romanæ Ecclesiæ , aut Euangelij odium à schismaticis Abassinis , Ethnicisque Caucis illatas enarrare , quas nos recentissimis sociorum litteris accepimus.

XII.

Multa viri sancti prædicere potuerunt.

Caietanus Ignatio.

Potuit , quæcumque ab Ecclesiæ perduellibus , & barbaris Idololâtris , & improbis Catholicis passa olim hæc est familia : potuit infinitam scripturarum & libellorum vim , quibus impugnata est , illi prænuntiare. Quæ potuerit prædicere , quæris ? Quæcumque Deus in illam contulit ornamenta quæcumque hostes odere , quæcumque boni amant , nec tu negas , potuit Caietanus cognitione diuinitus anticipare , atque Ignatio prædicere.

XIII.

Et hic Caietano item multa.

Potuit vice versâ Ignatius , si à Deo accepisset , Caietano multa , eaque perhonorifica de suo Ordine vaticinari : altricem Episcoporum familiam futuram , & quamvis diù illi luctandum esset , amplificandam nihilominus multâ alumnorum celebritate per Italas Vrbes , magno earum emolumento : claros habituram Oratores , virósque doctos , qui libris in lucem editis Republicam litterariam illustrarent. Potuit de Carafæ Purpurâ , & Pontificatu , deque rebus eius è Republicæ gestis : Potuit de Scoti , & Arezzij Cardinalium laudatissimorum dignitatibus ac virtutibus : Potuit de Ioannis Marinoni , atque Andreæ Auelini duorum absolutissimorum domesticæ ac frugiferæ aliis Sanctimonix exemplorum claritate : Potuit de templorum magnificentia , & cultu mundissimo ; de suffragiorum , quibus defunctorum animis secundâ quæque feriâ vtilem opem fertis , celebritate ; de Colchicâ , siue Mingrelianâ expeditione , ad reuocandas ad Petri caulas errantes ouiculas paucis ante annis susceptâ : Potuit de Collegij propagandæ fidei administratione recens susceptâ , vt huiusmodi munus Clericorum non esse , mihi posthac , obicere non possis : Potuit de An-

tonino

tonino Dianâ celeberrimæ famæ Theologo, de Agellio, & Ghislerio illustribus diuinarum litterarum interpretibus; de Tolosis, Pontanis, Myrthis, Iustinianis Filingeriis, Gilibertis, Passerinis, Denticis, Casertis, qui superiore, aut etiam nostrâ ætate eloquentiæ gloriâ floruerunt; de Guindaciis, Antinoriis, Bardelliis, Marinis, qui nunc apud vos dominantur in suggestibus, deque Buzomo, mihi amicissimo, qui quintû iam annum Mediolani in summâ amplissimâ Æde, iubente Cæsare Montio Cardinale Archiepiscopo, cui gratissimus est, concionem frequentissimam per æstiuas ferias beatâ quadam detiner facundiâ: Potuit de Stephano Mediceo ciue meo, ac patriæ ornamento singulari, quem proximis Comitibus ob perspectam virtutem prudentiamque iterum Præpositum Generalem fecistis; cuique istam tuam fabulam tam improbari non dubito, quàm illum virum esse modestissimi ingenij, veritatis amantem, ac, vno verbo sapientem scio: Potuit de Aloysio Nouarino vestri Ordinis eruditissimo, ac totius sacræ atque profanæ antiquitatis scientissimo: Potuit de Paulo Aresio ciue meo, Episcopo Derthonensi, viro extra inuidiæ iactum, virtutum magnitudine, atque multiplici sapientia collocato multa prædicere. Quid potuerint viri sancti, nulla mihi tecum discordia est, nisi tu de hoc etiam volueris altercari; quid fecerint inquirimus.

Quare, quum à Deo vocatus non fuerit Ignatius, recte Caietano, reliquum est, à Dæmone, vel ab humano Spiritu vocatum fuisse, quod quum profectò dici Castaldus nolit, reliquum iterum est, vocatum omnino non fuisse; cuius consequens est, nihil eâ occasione à Caietano, qui multa potuit, ei de Societate prædictum, quod à Nigrono assertum, & à Castaldo leuissimè impugnatum, mihi fuerat probandum.

XIV.
Interrogationis clausula.

INTERROGATIO DVODECIMA.

EXCVSATVR NIGRONVS:

Quod viginti auctores sequutus Ioannem Petrium Carasam Clericorū regularium Fundatorem dixerit, & quod Caietanum Ordini tunc præfuisse affirmauerit, quod quum & Castaldus doceat, probabili Nigronus coniecturâ usus est, quod Castaldus negauit.

L.
Nigronus de Fundator. Cleric. Regul. sentis cum. gorū Historicis.

II.
& cum Castaldo ipso

III.
qui parum constanter equitur.

VERO ex te, Castalde, quānam tandem pœnā ob ingentissimum illud scelus, quod designauit, Nigronum dignum putes, quum viginti auctores, eōsque inter, Antonium Caracciolum, & Ioannem Baptistam Tufum Historicos vestros, immò Constitutiones vestras, immò te ipsum sequutus Carasam Fundatorem primum vestri Ordinis esse contendit? Annon tu Pauli IV. gestis à te conscriptis titulum præfixisti Fundatoris absolute? Si non primus, si non solus, cur *Confundatorem*, vt loquuntur, non dixisti? Cur non vnum è quatuor Fundatoribus? Cur cap. xvii. eiusdem vitæ datas ab eo leges Ordini asseruisti? Quam Nigroni probationem admirabili conuellis responsione; ais enim, *Regulas à Carasa & Constitutiones datas fuisse admisso* (quē enim neges, quod docuisti?) *Sed non ab eo solo*; at illius tantum meministi; tum diuinas more tuo: *Hoc* (quidnam rogo? Solum non dedisse? quis ita loquitur?) *si cuiuspiam competere debet ex quatuor, præcipue & maxime de*

Caietano

In Synop. p. 19. 20. 21. 22. 23. 24. & n. 25. Histor. Anim. XXII. p. 185. in vitâ Pauli IV.

Anim. XI. P. 99.

Caietano videtur dicēdū, à quo tanquā à perenni fonte, primus fundanda Religionis Spiritus emanauit in ceteros. Hic verò manifestissimè principium petis. Negat Nigronus Caietanum fuisse principem Ordinis Fundatorem: quare? quia leges non dedit, quas, te auctore, dedit Carafa. Quid ais Castalde? Nego, inquis, Carafam solum dedisse. At vnū nominasti. Quid tum? intelligere debuisti hoc de Caietano videri dicendum. Quare hoc? quia primus auctor fuit Religionis. Quid si tu huius ipsius Animaduersionis titulo id negas? Recitetur titulus; *Thienæus & Carafa in nostrâ Religione fundandâ omnino compares*. Compares ergo, ac omnino compares fuerūt. Ergo nemo primus. Si enim primus, ergo nō iam tempore par. Ergo nemo spiritu & consilio condendi Ordinis prior; nam qui prior est, par in eo, quo prior est, esse quī potest? At per te Thienæus, *Perennis fons, à quo primus fundada Religionis Spiritus emanauit in ceteros*. Ergo & tēpore prior, & Spiritu, qui ab illo promanauit? Ergo non par? Cur ergo cōpares vocas Caietanū & Thienæum? Cur pares dicis in titulo, quos dispares in ipsâ probas disputatione? Quid? an non tua hæc sunt verba? *A quo (Caietano) humiliter atque enixè Carafa admitti petijt, memorabili posterorum exemplo ad Caietani pedes ipse Episcopus prouolutus*. Hinc compares, quorum vnus ab altero humiliter ad eius pedes prouolutus, admitti postulat? Si hoc verum est; Ergo Primus Fundator Caietanus. Cur ergo ante hos paucos annos, quibus de referendo in Beatorum Ordinem seruo Dei Caietano agi cœptum, tam constanter à vobis Carafa Fundator nullo addito, aut etiam explicatè primus, vt à Tufo, dictus est? Sed quando, & tu temeritatis nomen Nigrono intentas, si contrā hiscat, & nō nemo ex tuis plausoribus eum violatæ sacrosanctæ Pontificum auctoritatis impudentissimè reum peragit: Age, pernego, dicæ gratiâ, Caietanum primum fundatorem: aio fuisse Carafam. Vbinam contrariū docent Pontifices? Aiuunt Caietanum Fundatorem fuisse. Quid tum? hoc-

IV.

exaquas
Carafam,
& Caietanum.

V.

et hunc illi
antiferens.

VI.

Ex Pontificum diplomatis
quis eorum primus fuerit, non constat.

Ibid.
p. 96.

Anim.
XI.
p. 99.

Ibid.
p. 98.

Anim.
XI.
p. 96.

cine est dicere primum? Quid ais Castalde? Affirmare non potes; nam & tu Fundatorem Carasam dixisti. Ergo primum? quod ne sit, contentiosius digladiaris. Negas? Cur temeritatis mentionem infers, quasi Nigronum territurus, qui tamen fundatorem esse virum Dei vnum ex quatuor, & à Carasa præcipuum non negavit. Annon disertissime id asserit, & quam tu distinctionem affers, ipse prior docuit? Quæ ergo fides scribentis est, fingere, contra quem pugnes? Id vnum efficere se velle Nigronus testatur, penes Caietanum summum tunc ordinis magistrarum non fuisse, & Carasæ, non demissionis causâ, sed ex officio subditum fuisse, quod adeò confecit ac demonstravit, ut tu argumenta dissimulare, quàm refellere malueris.

VII.
Nigronus
non negavit
Caietanum
Fundatorem
fuisse.

Quæro ex te, vbinam legeris Nigronum ex eo, quod Caietanus non moderaretur Ordini, inde confidentem, eum non fuisse fundatorem? Id tu quidem impugnas; sed Nigronus non dixit, ac proinde cum larvis luctaris.

Anim.
XI
P. 96.

VIII.
Castaldus
in expli-
canda suorū
maiorum
Repub. non
constat.

Quæro rursus, ut me pro tuâ humanitate doceas, cuiusmodi per ea tempora vestræ fuerit Reipublicæ forma; ego enim sub vnius imperio vivere assuetus, parum in illis, quæ Aristocratically, ut loqueris, sunt, versatum me esse ingenuè fateor, ac ne illud octinas antiquum: Hospes in alienâ Republicâ curiosus nefis, hanc rem totam diligenter euolui: ad causam aio pertinere. Arbitror igitur in omni Aristocratiâ vnum aut geminum caput esse debere, aut certè magistratum vnum, quamuis X. virorum, in quo tamen per vires saltè, vnum, principem locum obtinere sit necesse. Ita planè se res habet, & tu Rempublicam vestrâ optimatū esse, ac Generalè, qui olim erat Venetæ domus Præpositus, Ducis loco esse, ais. Peto, qui tū erat Ordinis moderator? Bonifacius, inquis; vnus, opinor, ex quatuor Fundatoribus. Bene habet. Ergo non Thienæus? Nullo modo, & ego id, inquis, docui. Ergo priuatus Thienæus? saltem Veneriis, quid ni? Annon disertè à me dictum

Anim.
II.
P. 15.

Ibid.
Anim.
XI.
P. 99.

est;

Ibid.

est: Neque Carafa tunc Ordinem gubernabat, neque Thienaus? quoties dicendum est? Tardioris ingenij discipulum nactus es Castalde, qui arcana imperij vestri non capiat, post duas enim tresve periodos sic loqueris. Nam una simul gubernabant omnes primi nostri Ordinis cōditores, precipuè tamē Carafa & Thienaus, penes quos, teste Caracciolo, erat summa rerum. Videbantur mihi duo hæc dicta inter se pugnare: Gubernabant Carafa & Caietanus; & Caietanus & Carafa non gubernabant, ideòque à te doceri volebam; sed animaduerti diligentius additam particulam precipuè, quâ forte significare vis minimè illos gubernasse: appellasti etiam testem Caracciolum, qui quum dixit penes hos duos rerum summam fuisse, ne tibi dicenti nō gubernasse, pugnantia dicat dicere voluisse, necesse est illos Republicā minimè attigisse.

p. 8.

Quibus ego testimonium tuum addam ex vitâ Ioannis Marinoni, qui Caietano in Neapolitanam expeditionem comes à Carafā additus est. Toipsum audicap.

II. Sed alium precipuum finem habuit Carafa, Beatum hunc Patrem mittendi. Misit ergo Carafa, vt hominem spiritualibus Mariæ sororis exercitationibus opportunum.

Ac ne eo effugio, quod tibi superiore Interrogatione aperui, elabaris; nulla hîc dignitatis ac eminentiæ, sed auctoritatis, ac gubernij (vt tuâ antiquissimâ & pulcherrimâ voce vtar) suscepta cum Nigrone est disputatio.

Animad.
III. p. 35.

Sed quæro, si omnes simul gubernabant, consiliōne, an imperio idfaciebant. Consilio? nulla igitur potestas. Imperio? quale hoc regimen vt quadraginta, vt quàm plurimā numerem, capitum familiam & ordinarius magistratus, Præpositus nimirum Venetæ domus, & IV. viri fundatores summā cum potestate temperarēt? At summa potestas non erat. Penes quem igitur erat?

Animad.
III. p. 35.

Penes Bonifacium. Ergo is arbiter rerum: sed more Ducum in Rebuspub. inquis, qui vt nihil sine Senatu decernunt, itā hîc nihil sine Capitulo. At Capitulum non ex his IV. Viris tamen constabat: ergo IV. viri non gubernabant auctoritate aliquā propriā, sed senatoriā.

B b 3 His

His igitur constitutis; si à Capitulo, domus scilicet Venetæ, nam altera nusquam erat, & Generale Capitulum dicebatur, haud dubiâ futurorum spe, (nam alioqui quomodo Generale voces interrogabūt te Logici) Respublica administrabatur & huic summo in totum Ordinem cum imperio præerat Bonifacius,

IX.
Carasam
Ordini mo-
deratum
fuisse pro-
batur ex
eiusdē Epi-
stola ad Ca-
ietanum

Quæro, quo iure Carasa summæ vir demissionis, qui nec iure foundationis (Secundarius enim tibi extra titulum est) nec Venetæ Præposituræ (nam eam obtinebat Bonifacius,) litteras det ad Ciuitatem, quasi à se mitteretur Caietanus? Quæro, quâ illam scripserit Epistolam Anno seculi xxxiv. quam excussit Nigronus num. 34. Neque tu, vt inde obiecta dilueres, nisi leuissimè attigisti, & sapienter quidē, vt soles: quid enim eâ attingeres, quæ causam iugulat? Nam quæ nota Religiosi Imperij esse potest, quæ in eam Epistolam Carasæ non conueniat? Ea data est ad Caietanum ipsum xviii. kalend. Januar. Et legitur apud Caracciolum p. 15. Collectaneorum. Nam si nomine Capituli data est, cur nihil de hac re, vt auctoritatem Epistolæ conciliaret? Quanquam quid necesse est coniecturis agere: longè alia subscribendi publicis Epistolis ratio tunc fuit. Nam Epistolæ, quam à Caietano datam in eius vitâ tu vis, ita subscriptum lego: *Præpositus, & Fratres Clerici Regulares*; sic enim docuit Capituli nomine scribentem agere. Quanta verò Carasæ, & quàm absoluta in Ordinem fuerit auctoritas, vel ipse Clemens vii. docet; quâuis enim anno xxxiii. Præpositus domus & totius, qui illâ continebatur Ordinis, esset Caietanus, Breues nihilominus litteras ad Carasam, & Caietanum dedit idem Clemens. haud dubio imperij Religiosi iudicio, quo si Carasa iam abiisset, ingēs profectò priuati hominis fuisset arrogancia. Leges dare paribus, & Caietano præcipuè, qui Neapolitanæ domui inchoatæ præerat. Itâne verò Carasa aduersus Caietanum Ordinis fundandi, vt tu vis, principem superciliosus fuisset, qui ad eius olim pedes abiectus, admitti ab illo

Animad.
XI. p.
100.

X.
que Capituli
nomine
scripta dici
non potest

Animad.
XI. pag.
98.

in

p. 100.

p. 101.

in focietate postulavit? Non sic viri magni: Certè Xaverius, quãtus ipse Ignatio de genu scribebat. Scripsit, inquis, nomine domus Venetæ: Nullum apparet vestigium istius Senatusconsulti. At, inquis, ad Mariam sororem Carafa scribens, ait: *Inde ortum est, ut exigentibus id à nobis urbis istius rectoribus, &c.* Non loquitur de se, sed simul de omnibus. At hoc negabit Nigronus, & plurali numero vsum Italico idiomate, dicit. Sic enim ad Mariam scripsisse arbitror, aut etiam Latino sermone, illum de pluribus, non de se vno loquutum fuisse, nequaquam probat; quoties ita loquimur, & scribimus etiã priuati? Cæterum ab eo, quod scribit ad Mariam sorore, argumētari velle de his, quæ Caietano mandat vereor ne imbecillis sit argumentatio à disparato. Ne autem Lectorē ad legendam Dissertationē Nigronianā ablegemus, reliquas notas imperij hinc attingamus.

Quæro enim ex te, Castalde. Admittere ad Ordine, illūmve petentibus negare: Cogitationes de missione Sociorum, & Caietani præsertim fundatorū principis suscipere: Formam Religiosi Sacramēti, quam Professionem dicimus, scribere: se sacris socios initiãsse (nã & Pontifex erat Carafa) & porro adhuc maioribus initiis perfecturū se dicere, nonne tibi summi in Republicâ Religiosâ imperij notæ legitimæ sunt? Nullus dubito: Sed non hinc cōtinuò efficies Carafam Ordini moderatum esse. At ita loqui, atque agere hominē priuatum intolerandæ superbix est, atque tyrannidis, in optimatū Republicâ non ferendæ. Rectè monēs, inquis, Et ego, ne hoc dicam, asserā nomine Capituli illa dicere. At quicquã hoc dicit, Nihil hac notâ aliis in Epistolis de Capituli sententiã se fecisse scripsit. An tibi necesse fuit, ne Carafam superbium dices, tã longè petita, tãque exili defensione uti; quasi alterutrū verum esse sit necesse, aut Carafam imperiū non suū vsurpasse, aut Capituli nomine scripsisse, quorum alterum indignū viri virtute ac sanctimoniã est; alterū leuissimã probatū cōiecturã; neque enim ita hæc duo mēbra rem omnē exhaustiunt; ut tertiū, quod vrgebat Nigron. legitimū scil.

p. 100.

XI. 100.
*Pura in ea
 Religiosi
 imperij ar-
 gumenta.*

imperium non super sit. Sed tu pro tuâ in respondendo prudentiâ, quum Nigronus diceret ex eâ totâ Epistola confici alterutrum, aut Carasam superbum, aut Præfidem Ordinis fuisse, ita respondes: Ego, ne cogar fateteri Carasam superbum fuisse, dicam, alieno imperio scripsisse. Logicos appello, qui dum hanc notam respondendi formulam expediunt, tu mihi istâ Capituli non tam mentione quàm ludificatione hinc nõ eua-des. Quis enim credat Capituli nomine scripsisse, qui sic scripserit: *Aliquid tentare decreueram, eramque animi dubius, utrum tu Frater mittendus esses, an literis res agenda; & quidem ut tu accederes, magis sedebat animo.* Tum paulò post: *Nostro, & totius Congregationis nomine admitti nolimus;* Quis ymquam sine imperio, ac priuatus ita loquatur ac scribat? Adde iam Caraccioli fidem in vitâ Caietani de secundâ Sodalium Neapoli missione his verbis scribentis: *Carasa igitur (post acceptas Caietani litteras) exemplo sex alios veluti subsidiarios milites Neapolim ablegat.* Nõne hoc totum Imperatoris est idque factum anno seculi XXXIII. consignatur. Quid de ipsius Caietani missione? in quâ imperantis ac mittentis partes ita Carasæ tribuit, ut mirari satis non possim, vllam illa legenti dubitationis locum superesse: cur verò Caraccioli fidem suspectam habere debeam, nihil habeo. Illud certè mirum est, Caietanum qui tibi anno xxxiii. domus Venetæ ac proinde totius Ordinis, Præpositus erat, si eius ea est Epistola, quam in illius vitâ recitasti à Carasæ, cui nullum esset imperium, mitti atque ablegari eique socij, quem maxime vellent, eligendi potestatem amplissimâ fieri, quâ illo memorabili demissionis exemplo uti noluit. Neque magistratu dici potest abiisse ante Decembrem anni xxxvi. quo habitati sunt Romæ Ordinis comitia.

Animad.
XI. p.
100.

XII.

Idem probatur ex Caracciolo,

XIII.

Et aliis argumentis.

Quæro insuper ex te, an Caietano in Neapolitanâ suâ domo agenti ius fuerit in Ordinem adlegendum. Fuit: Contrâ docet Epistola nã ex his, quorû ille petitiones ad Carasam per Epistolam detulerat, hic duos reiecit:

Animad.
XI p.
100.

reiicit, tertium admittit. Non fuit Neapoli, ubi Præpositus agebat? Multò igitur minùs Venetiis, ubi hospes erat, quod Ignatium, si eam cum illo contraxerat familiaritatem, quam dicis, ignorasse, verosimile non est. Si ergo ab eo admitti non poterat, quis putet ab eo hominem minimè stolidum id postulasse? At rides in sinu, Castalde, hanc Nigroni coniecturam, quasi hominis, qui nescierit etiam à priuatis habitum Religionis peti posse; sed ego cum Nigrono, id à viris prudentibus fieri nego. Saltem vt fabulæ probabilitas aliqua esset, dixisses Caietanum ab Ignatio consultum, quid sibi agendum censeret, adhibitumque interpretem, vt siue à Carafà, siue à Bonifacio hospes ipse gratiosus id sibi impetraret. Horum neutrum dicis, sed ore rotundo: *Petiiuit à Caietano, vt se in ipsorum cœtum aggregaret: atque habitu ipsius Religionis indueret.* Adde Caietanum tanquam de re, quæ sui iuris esset, non respondisse relaturum se ad Scottum, aut Carafam, aut denique socios, quod priuati hominis officium fuit, sed præces indixisse, semperque ita se gessisse, ac si res tota ad se pertineret. Quod ipsum (nam etiam penicillo huic scenæ seruiendum fuit, vt fabulæ olim ex auctoritate antiquarum imaginum fides conciliaretur): Caietani Ignatium reiicientis, atque aspernantis gestus, quo illum expectum in templis proposuistis, satis indicat.

Anim.
Xl.
p. 107.
& Anim.
VII.
p. 52.

In vitâ
Caietani
o. 3.
Ibid.

In syno-
psi n. 24.
& in dil.
lect. n.
35.

Quæro postremò, quâ tandem ratione validissimam Nigroni coniecturam infirmes dilemmate hoc vrentis; nam legere, me in tuis Animaduersionibus, non satis memini: Carafam inter Ignatiumque constatam fuisse amicitiam omnes fatentur, & offensiones deinde interuenisse aliquas ex vetustis monumentis nouimus. Quærit igitur Nigronus, quonam tempore petitio facta dicatur. Integrâ cum Theatino amicitia? quis credat ad ignotum hospitem (nam XV. diebus paulò amplius Castaldus Caietanum suum Venetiis continet), non ad amicum, qui supremum

XIV.

Hinc Ignatiana Petitio consultatur.

CC

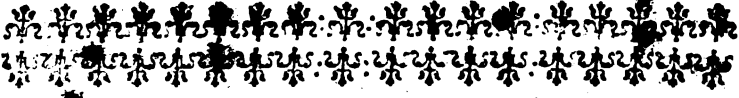
auctori

auctoritatis , vel dignitatis locum obtineret inter suos , suum hoc votum delaturum fuisse Ignatium? Post subortas similtates? In eum scilicet Ordinem admitti postularet Ignatius , cuius cum Principe sibi aliqua esset similtas?

Quæ cum ita sint ; Caietano scilicet nullam tunc in Ordinem fuisse potestatem : nec I V. viros fundatores imperium in eundem obtinuisse , & Caietanum Neapoli ad Ordinem non admisisse , & à Carafa imperia accepisse , & hospitem breuissimum Venetiis fuisse , si fuit ; prudenti ac validâ coniecturâ Nigronus vsus , nihil ab eo petiturum Ignatium fuisse asseruit , etiamsi Venetiis conuenissent , & ea Ignatio mens incidisset , quod mihi erat probandum.

INTERRO

INTERROGATIO
DECIMA TERTIA,
DE ORDINUM CONIVN-
ctione atque habitu.

Qua de Societatis ad suum Ordinem optatâ à nostris hominibus transgressione, deque Religiosâ veste ab eodem desumptâ in vitâ Pauli IV. cap. 16. Castaldus prodidit, eiusdem nota fabularis esse.

VÆRO ex te Castalde, quæ tibi causa fuerit tam dolenter (nam inimicè facturum te pro tuâ modestiâ ac religiosâ charitate negas,) querendi de Nigrono, quasi gemino dicto Dissertationis suæ §. 18. num. 70. tibi iniuriam fecerit; quorum vnum quidem verissimum est; sed tam longè ab omni calumniâ, quam cum ipsissimâ veritate coniunctum: alterum nusquam apud Nigronum legitur. Ais, dixisse Nigronum, *voluisse te nos deludere?* Vbi hoc? legatur indicatus Dissertationis locus, nusquam inuenietur. An idem putas esse, quod vir modestissimus scripsit: *Denique videat Castaldus, quomodo testes productos eludat &c.* & quod tu eum scripsisse conquereris? Vereor, vt hoc Grammatici ferant: Sanè Nigronianis dictis ea subest notio: Testes, quos ibi dabat, adè rem probare, vt nullo modo ab aduersario possent eludi; quod si iniuriam esse reris, vide, ne delicatius agas, quam vt disputaui par sit.

I.
Nigronus
falso accusatur.

Anim.
XVI I.
P 154.

II. Nigronus quidem tantâ Religione scripsit, vt
 quum te illis verbis Asceticorum sub offensus opi-
 naretur, *Castaldum falsâ opinione deceptum*; deinde in
 Historica Dissertatione cauerit discretè id sine vllâ
 contumeliâ atque offensione dictum, eorumque ver-
 borum innoxias notiones anxie inuestigant, ex illis-
 que omnem, si quâ dicto subesse auribus quantumvis
 delicatis videatur, offensionem amoliri conatus sit, vt
 minimè propter hoc dictum testibus, inuidia cri-
 minis Religioso Senè indignissimi, maledicentiæ ni-
 mirum, illi conflanda fuerit Alterum querelæ caput,
 scripsisse Nigronum, *Veritum te fuisse, ne coniunctio illa
 cederet in opprobriū Pontificis*. Hoc scripsisse Nigronū verè
 tu quidē dicis; sed nō ex vero scripsisse, falsò quereris.

III. Annon scribis eo cap. 17. Vitæ Caietani, Pontifi-
 cem spirituum generosiorum haudquaquam iaturum
 fuisse, vt Religio in quâ condendâ tantum ipse labo-
 rum exanclauerat, detrimenti aliquid ab illa coniun-
 ctione pateretur? Et quid hoc est aliud, quàm quod à
 Nigrono traditur? Verùm si hoc tuum dictum esse,
 appellato etiam Lectorum iudicio, inficiaris. ac tibi af-
 fingi doles; quæ, rogo, tituli, quem Animaduersioni
 præfixisti, esse potest sententia? *Quid veritatis duo Ca-
 staldi dicta contineant, quæ Nigronus improbat*. Quæ est
 ista loquendi ratio? Tua & dicta, & vera esse innuis,
 quorum alterum vt falsitatis manifestum, tuum esse
 negas? Si nec tuum, nec verum est; quomodo & tuum,
 & verum appellas? Hoc enim verò ænigma est. Nisi
 fortè dicturus es, *Doctrina mea non est mea*. Illud etiam
 Nigrono affingitur, quasi dixerit, *Vos segnes ad labores
 præ solitudinis amore fuisse*: alienos ab his dixit quidem,
 segnes dixisse non lego. Hoc enim verbum sine ali-
 quâ contumeliâ non dicitur; illud prius nullam om-
 nino continet. Sed mittamus tricas hæc, & inutiles
 querimonias, & quoniam dictum tuum de coniun-
 ctione Ordinum, quamuis timidè fatis, adhuc tamen
 tueris, nec reuocas, res propius videamus.

Quæro

Anim.
XVII
p. 154

XVII

Ioan. 7.
Ibid.
p. 156.Ibid.
p. 154.

In vitâ
Pauli
IV. c. 17.

p. 155.

Quæro igitur ex te, quo auctore tradas, Iesuitas inclinasse animum ad duorum Ordinum coniunctionem, propter persecutiones, quibus nondum adulta exercebatur Societas? Cardinalibus, inquis, duobus Vitellio, & Sirleto. Mitto; quod Sirletus nondum purpuram induerat, agebatque apud vos, Religiosâ in Cellâ ad S. Sylvestri in Quirinali, ne me splendore purpuræ terreas. Quis dicentes audiuit? Quis litteris mandauit? Quem dicti testem adducis? Sed fac dixisse: pernegorem satis exploratam habuisse, quod ut faciam, & res ipsa, & Ribadeneiræ auctoritas, & antiquissimus Hispanicus manuscriptus liber, qui nostro Romano in tabulario asseruatur, persuadent. Quæro igitur, quonam tempore eam in nostris hominibus inclinationem animorum fuisse dicas: Ignatio adhuc superstitite? Nequaquam, inquis: nam Ignatius eorum, quæ à Caietano audiuerat, retinentissimus semper fuit. Benè habet, quod nihil hîc de Ignatio comminisceris; verùm illius constantiam in susceptis consiliis, non Caietani vaticinio, quod nusquam editum fuit, sed incomparabilis viri sanctissimi virtuti, & Spiritui sancto, cuius ductu ab illâ aberat leuitate, debemus. Neque ego te auctorem sequar, ut causæ parum fidum, sed Ribadeneiram, cui tu fidem amplissimam habendam esse non inficiaris, testem appellabo, illudque conficiam, non modò hæc non cogitasse Ignatium, sed per Lainium, qui Venetiis ad Urbem reuerterat, de paucorum capitum, quibus vester tunc Ordo constabat, in Societatem ingressu, illatos sermones illum respuisse; non quod virorum illorum virtutem, ac sanctimoniam eo, quo par erat loco, non haberet, sed quod nobilis quamuis stirpis furculos, vix bene in lógè diuersi succi arborem adoptari posse prudentissimè crederet. Ribadeneiram, inquam, testem appello, qui eâ in Epistolâ, quam ad Nigronum dedit, de hac re totâ sic describit: Anno quinto supra millesimum quingentesimum, & quadragesimum, Aprilis mense Lacinus Venetiis in urbem

Anim.
XXV.
p. 120.

Que In
Tabulario
Romano
exrat, vt
liquet
ex Nigrono,
num. 79.
Disser.

IV.
Societatis
ad Theati-
norum Or-
dinem in-
eundum in-
clinatione mi-
nimè pro-
babilius cõ-
fingitur.

V.
Sine certo
auctore

VI.
Cõtra Igna-
tium constan-
tiam,

VIII.
Qui Thea-
tini admittit
si postulan-
tibus non
annuit.

VIII.
Quod docet
Ribadeneiræ

reuerfus: egit cum Beato nostro Patre, me presente (non rumculos, opinationesque narrat, sed rem ipsam, memoramque veritatem) nomine primorum Patrum Theatinarum, qui Venetiis agebant, ut Ordinem illum in Societatem vellet admittere, & ex duobus corporibus unum conflare, quod è re diuine gloria futurum fore videbatur. Noster Sanctus Pater, allatis in contrarium rationibus, respondit iudicare se è maiori Dei gloriâ esse, si vnaquaque Religio in eo, quod à Deo acceperat, viuendi instituto perseueraret. Testis hic omni exceptione maior est ob vitæ probitatem, & claritudinem nominis, ac rerum gestarum, scriptorumque gloriam, qui se interfuisse, qui se audiuisse testatur. Attamen producamus aliud incorruptæ antiquitatis monumentum, quod in Tabulario, vt aiebam, Romano asseruatur, librum scilicet Hispanicè scriptum, & rubro, ni memoria fallit, corio tectum, in quo multa Ignatij facta, & dicta adnotabantur. Reddam bonâ fide Latinè, quæ ibi Hispanicè leguntur, nihil enim fraudis suspicaturum te arbitror, Castalde. Anno mille-

IX. & amiquus Anno quingentesimo quadragesimo quinto Patres Theatini opus-
codex M.S. târunt uniri Societati, & unum corpus conflare; itaque rem per patrem Magistrum Laynium proposuerunt, ac postularunt; Verum Pater Noster non venit in eam sententiam. Neque item voluit coniunctionem illam cum Ordine, &c.

X. Non igitur Ignatij tempore inclinasse animum nostros homines ad tuum Ordinem ineundum dicis, Castalde, & ex contrario id à vestris tentatum? Ego signatis agens tabulis, & testibus demonstraui: Quando nam igitur id factum oportuit, quod tradis? Laynio nimirum Præposito Generali. At id rursum à vobis tunc tentatum asserit Sacchinus, Pontifice Paulo rem de more urgente, idque suasione Cardinalis Scoti, qui ob repulsam, Laynio iam minùs æquus, auctor exinde Paulo fuit, vt superiorum Pontificum decretis conuulsis, Generalis magistratus triennio definiretur, vt scilicet abeunte Laynio, à nouo Generali coniunctionem impetraret. Sed fefellit Scotum sua spes; ab
excessu

Intredibilis
tas dicti
Castaldiani,
Laynio
Generali ob
Respub.
tempora.

excessu enim Pauli rediit Societati libertas, repetiitque mores superioribus Pontificibus probatos. Sed quando Sacchinum tibi præhaberi doles, quanquam qui Sacchini religionem in scribendo nōrunt, vt nihil nisi ex antiquis, fidisque monumentis suam in historiam referret, id sine vllâ iniuriâ fieri arbitrentur, age, quid pro vtrâque dici verosimiliter potuit, videamus. Quæro ex te, an scias plerosque id temporis, qui rerum nostrarum columina erant, Hispanos genere fuisse, atque in Hispaniis tunc maximè adoleuisse Societatem? Non arbitror te ignorare, qui Historias legeris. An igitur credibile tibi videtur, tam alienis Hispanorum animis à Paulo, quem plerique omnes Ordinis vestri Fundatorem arbitrabantur, homines Hispanos, qui in Hispaniâ cæterisque Philippi regnis constituta sui Ordinis haberent domicilia, in non amicissimi Pontificis familiam immigrare voluisse? An erant adeò vecordes, vt non intelligerent id Regi minimè probatum iri? Sed quorum fuit ista inclinatio animorum? Scire hoc ex te cupio, Castalde. Non arbitror, te de gregariis loqui, quanquam enim diuinare assuetus, horum tamen iudicium, quorum cum nulla esset in Republicâ dignitas & auctoritas, minus ad causam faceret, tibi diuinandum non censes. Ergo eorum, qui Rempubliam administrabant, quique Ordinis, vel sapientiâ, vel dignitate Principes erant. Ergo ne Laynius, qui, quum abhorrerit Ignatius ab eâ coniunctione, ab ipso audiuerat, id sensit? id Salmeron? Borgia? Canisius? Quid singulos moror? tot illustres viri, quibus iam tum abundabat Societas? quique apud vtroque Indos, extremosque Iapones rem Christianam promouebant, Societatemque amplificabant? Societasne vestrum in Ordinem voluit immutari? Quibus hæc narras, Castalde? Edic, rogo, quot capita vestrorū sodaliū, tum censerentur? nō inuenies, vt plurima dicere velis, plusquā quinquaginta. Dic quibus in terris sedes haberet. Nō exhibis Italiâ.

Enumera

XI.

• Societas
• s felices
• professiones.

Enumera quot domiciliis rem Christianam procurarent: non habes plusquam duo, & semis, Venetum, Neapolitanum, & inchoatum Romæ in Quirinali. Inchoatum dixi, sequutus diligentem Historiæ vestræ conditorem Tufum, qui ob sodalium paucitatem non potuisse ad annum sexagesimum superioris seculi à vestris hominibus diuini cultus officia in eâ Ecclesiâ celebrari disertè tradit. Hic fuit per ea tempora rerum vestrarum status, non quidem pudendus viris, qui benedictionem Domini expectarent in patientiâ, & veteris Instituti, ac Fundatorum mentis memores familiam suam dilatari nollent, quod ego à te didici Castalde, sed is, inquam, status Reipublicæ vestræ non erat, qui animos Societatis ad se posset allicere. Quidni enim hoc liberè dicam, Castalde? Dei dona laudamus, cum parentum *magnalia* prædicamus. Illane igitur Societas, quam Ignatius hinc excedens plusquam mille auctam sociis, centum stabilem domiciliis, duodecim in Prouincias distinctam per Europam, quam latè patet, perque Asiæ oras vltimas, & Africæ interiores Abyssinos, in ipsâque Americâ propagatam reliquit florentissimam? Illane Societas, quæ Laynioribus moderante, sexaginta sedibus aucta, Romæ cccxx. capita numeraret, tantâ nomen certatim profitentium celebritate, vt quamuis angustâ re familiari, ad centenos recipere sæpius necesse esset? Mitto claros viros per Hispaniam, Italiam, Germaniam, Indiam, Brasiliam, Iaponiam. Hôsne tot, tantisque optasse vt in Ordinem pusillum numero (nam virtutum comparationem inire odiosum est, vtque omnes vestri fuerint virtutis absolutissimæ, aliquem etiam illius splendorem nostris hominibus à magno luminum fonte id temporis collatum fuisse humanissime Castalde, non negabis:) tam amplâ mne, inquam, Societatem in Ordinem pusillum numero intrudere se voluisse aliquis credat?

XII.
Vbiq̃
Gentium.

XIII.

At tu iam quereris, me dissimulatâ validissimâ
ratione.

ratione, quam huius animorum inclinationis discretè ^{per adu-}
attulisti, oratorio ambitu causam agere, & argumen- ^{sa, & ob-}
ti robur eludere. Quænam tandem est ista ratio, quâ ^{stantia,}

a Anim.
XV 11.
p. 36.
b in viâ
Pauli
IV.

te etiam Nigronum *contudisse* a dicis? Audiatur: *Perse-*
quutionibus exagitabatur vestra nondum adulta Societas b?
Fauete linguis: Hæccine causa fuit præclarissimis
viris suscepti Ordinis eierandi, atque in alterum trans-
migrandi? Quid illas procellas timerent, quas inter
tot iam annos felicissimè nauigauerant? Annon le-
gisti quod à Maffeo scribitur, Ignatium cælo rece-
ptum novos spiritus sociis afflâsse, & contractos suâ
morte animos tam viuidâ spe impleuisse, vt nolo im-
petu capto, alacritate admirabili, cœpta promouerent?
An vos sine molestiis agitabatis, in quos exacutos ca-
num dentes didici ex Epistolâ Caratæ, cuius tu me-
mini? An sociis nulla euadendi spes, nisi esse

XIV.

contra qua
nihil in ve-
bis huma-
na opis.

Rb. 11.
vix,
c 23.

desinerent? Quid durius ab omni procellarum im-
manitate, hostiumque acerbitate timere potuissent,
quàm vt deleretur nomen eorum, quod tu tamen, ne
persecutionibus vexarentur, illos facere voluisse dicis?
An in vobis quadraginta, aut quinquaginta, tantum
opis erat, vt vim illam tempestatum vestro superin-
ducto nomine, tanquam adamantino aliquo clypeo,
protecta Societas posset excipere? An à Paulo IV. id
Iperarent, quem etsi ingentium animorum virû, suam
ipsam, quam condiderat familiam, quàmque in ocu-
lis, vt par erat, ferebat, ne hilum quidem promouisse
videre poterant? cuius senecta iam ætas spes vetaret
inchoare longas? nam & paulò post extinctus est. An
nihil spei, siue auxiliorum cœlestium, siue humani fa-
uoris supererat Societati, quæ & Ignatium, & Xau-
erium, & alios, etiam propriâ nobiles purpurâ, ex suis
inter cœlites haberet? quæ Cæsaris Ferdinandi, Ioa-
nis Lusitanæ, Philippi Hispaniarum Regum, Alber-
ti Bauariæ, Octauij Parmæ Ducum, totque Cardina-
lium ac Principum virorum gratiâ floureret? Cui tot
passim Collegia fundarentur? Cui Henricus Lusita-

XV.

ac ne quidē
in Paulo
IV.

XVI.

raferim
cinn Societa-
ti nō deessent
magnæ pra-
sidia.

D d. nia

XVII.
*Vtriusque
 Ordinis
 longè diuer-
 sa incremen-
 ta.*

nix *Infans*, ac demum Rex Eborensem conderet Aca-
 demiam? Quis furor fuisset, in tanto rerum suarum
 nunquam interrupto cursu, atque incremento, quam
 à Deo ornandam acceperant, Spartam repenti abii-
 cere, ac tot præsidia aduersus Ecclesiæ hostes sibi tra-
 dita prodere? Quis, inquam, furor fuisset ab illis auxi-
 lium poscere, inque illorum nomen transire, quos
 omnes, quamuis *laicos* adnumeremus, in Duces si eli-
 gerent, vix tot erant, vt tertiam nostrorum ordinum
 partem ducere possent? In eum Ordinem, qui nullif-
 dum certis constitutionibus à Pontificibus approbatis
 regeretur, eam migrare familiam, quæ conditis ab
 Ignatio legibus, & constitutionibus & non vnus tan-
 tum Pontificis amplissimis oraculis laudata, nouâ qua-
 dam Reipublicæ formâ temperabatur? In eum Ordinem,
 qui priuatis litterarum studiis, si tamen studia
 litterarum tum domi vestræ instituta erant, nullo edito
 publico documento attinebatur; qui nullâ id tempo-
 ris concionum celebritate floreret, Societatem trans-
 formari voluisse, quæ apertis vbique terrarum gym-
 nasiis bonarum artium, omnium in luce gentium ac
 populorum versaretur? Cuius princeps Laynius, vt de
 aliis dissimulem, Cardinalium coronâ frequentissimâ
 sæpius diceret ad Concionem? Illine Ordini, qui pri-
 uilegia amplissima, quibus nunc fruitur, per ea tem-
 pora Societatis tantum imitatione communicata ha-
 beret? Illi Ordini, qui Monialium curam suscepisset,
 accedere voluisse Ignatij Societatem, qui ab illo per-
 necessario quidem Reipublicæ & salutari officio, sed
 tamen vt ab earum, quas ex Instituto profiteretur, &
 tunc quam maximè feruebant, Apostolicarum ex-
 cursionum impedimento abhorrebat? Sed Cardina-
 les duo dixerunt: vnus, inquam, dixit, si tamen dixit.
 Sed fac dixisse, aliquid hac de re, quis non videat po-
 tuisse aliquos è nostris non alienos fuisse ab eâ peti-
 tione vestrâ, quam ad Ignatium Laynius Venetiis olim
 detulerat? Si enim, te quidem iudice, appellatio se-
 quitur

quitur maiorem partem, confla nunc mihi duos Ordines Castalde, quorum vnus L x. ad summum capitibus contineatur, alter Romæ c c. & in reliquo orbe supra c i o. censeat? A qua parte denominabis? A minori? Quî ergo Pauperum appellationem Societati detrahis; quia vt tu (falso tamen) reris, in ea maior pars est dominij Papæ? A maiori? Iam igitur vestrum nomen erat delendum; vt minoris alicuius fluij, quum in maiorem se exonerat, magnoque nomine, sui oblitus, superbit. Sed immortales Ignatio gratias, quod riuus hic minimus, qui ab ipso profuxit, illimis, & sui coloris aquas trahit, nec alienis crescit; nã reliqua inter impediméta ad hũc Ordinem incundũ, est, vel paucis horis in aliorũ castris Religiosã in veste, vel inter tyrones meruisse. Vidēsne Castalde, quàm nullis testibus, nulla probabilitate scripseris?

Sed nimirum ne filij à Patris inconstantia degenerasse viderentur, quod de Ignatio meditaberis, idem de filiis fuerat prædicendum. Nisi offensionem tuam vererer, Castalde, quid mihi de his attentius cogitanti venerit in mentem, libenter enarrarem; Quum enim vix mihi possem persuadere tam claris contra testibus, tam nullã rei probabilitate, de hac animorum Societatis inclinatione ad transmigrationem in vestrum Ordinem, iactatum fuisse, videbar mihi fabulæ caput reperisse, si dicerem; euulgatam ab aliquo è nostris arcanam Venetorum Theatinorum per Laynium factam petitionem, ægrius quempiam è vestris tulisse, atque, vt fit, inter inficiandum fortè addidisse, quin immò illos nobis adiungi quippe antiquioribus, & Pontifice Fundatore nobilibus, par fuit; scis deinde famæ consuetudinem ac mores, quæ etiam Ignatium suã hac fabulã ex Veneti hospitij & amicitie cum Carafã occasione inuoluit. Si hæc mea suspiciõ non placet, mihi perinde est; ac proinde ab hac iam fabulosissimã fabulã abeo. Sed tu quereris, quasi quod superiore Interrogatione de Somaschis promiseram,

XVIII.

De ore huius sermonis coniectura probabilis.

vt debitor malæ fidei malo silentij dolo diffimulem.
Recte mones, ac reprehendis.

Quæro igitur ex te, vt tibi faciam satis, quid mihi de
Andreas Stellâ sentiendum sit, qui *Æmiliani vitæ* lib. 3.
cap. 6. nescio quid scribit, quod si verè scribit, capat il-
lud tuum xvi i. Vitæ Pauli i v. magnâ parte conuel-
litur; vt verendum propterea magnopere sit, ne ge-
mini erroris conuictum totius Historiæ fidem af-
figat.

XXI.
Castaldi de
Congrega-
tione So-
masca di-
ctum,

Tu quidem ais voluisse Somaschorum Congrega-
tionem vestræ adiungi. Sic enim scribis in vitâ Pau-
li i v. cap. 16. iam memorato: *Verum quia Congregatio
Patrum de Somascâ, vt ope peculiari nostri Carasæ funda-
ta erat, qui Hieronymum Æmilium intimum suum ad illos
miserat, ita vehementi inclinatione animorum in nostram
ferebatur; eapropter sepius institit ad illam aggregari. Pau-
lus Papa III. ipsis, quod optabant, indulgit, &c.* Addis Pau-
lum datis ad Carasam litteris, pro imperio iussisse, vt
admitterentur. Primum quid ais, Hieronymum à Ca-
rasâ missum ad illos Somascos? quos, rogo dicis; si an-
te Hieronymum nulli fuerunt Somasci? Sed alienas
ego causas non suscipio; plurimum tibi rei cum illis
iam erit, si vera audio: Stella certè tuis omnino con-
traria scribit. Si mihi contraria, inquis, ne crede; quam-
uis enim acceptas à Deo reuelationes afferre se dicat,
tu ne crede; illas enim ego contundam, ac falsitatis
arguam; vt tuam illam Ignatianam ab Orlandino fal-
sò traditam, quæ dictum meum subuertebat, planè
difflaui. Vt liber, Castalde. Visne tamen, vt illum au-
diamus; videtur enim probabiliter loqui, vt in quo re-
prehendi debeat, ego propterea doceri velim. *Videns
verò (Episcopus Theatinus) opus à se institutum lentus
atque infirmis progressionibus procedere, venit illi in men-
tem optimum ad illum stabilendum fore; si coniunctionem
Congregationis de Somasca & Patrum Theatinorum procura-
ret; cui cogitationi vt responderet, rem tentare cepit, obti-
nuitque*

XX.
Somascarū
Historiæ
contrarium.

In vitâ
Æmi-
liani
lib. 2.
cap. 6.

nuitque à Sancto Pastore. Et Carafa quidem res ex sententia successit; plerique enim nostrorum, tribus votis quàm se obligassent, non parum PP. Theatinorum numerum auxerunt; qui hoc modo iam validiores post excessum Pauli I I I. & Iulij I I I. Paulo I V. iam Pontifici supplicarunt, ut coniunctionem illam dissolueret, quòd diuersa essent instituta; & plerique nolent votis Professionis adstringi.

Principio quod ait Carafæ familiam lentis admodum initiis se promouisse, verissimum est; nam ad annum usque superioris seculi L V. duobus domiciliis & femis continebatur. Deinde quod secundo affirmat, potuisse aliquid roboris ex illâ congregatione accedere, omnino verum videtur; nam plures numero erant, & viri virtutibus nobiles erant. Quare quum in reliquis propemodum conueniatis, cui vestrum in his, quæ discordant, credere me velis, ex te quæro: edic; habebis in potestate; Stellæ? at tua labat fides. Tibi? At Stella tabulas sui Ordinis antiquas produceret. Verum hæc ideo attingi; ut qui in omnes incurris, non cum vno me rem tibi futuram scias.

Sed Sommascorum ego causam non ago; neque enim me patrono indigent, nec illis desunt disertissimi viri; neque ego, si res mea non ageretur, tecum disputarem Castalde; nam hoc ipsum contentiosius scribendi genus minimè amo. Quare quæ de re vestiariâ disputasti, pereleganter exæquans commoda & incommoda; quòd vos foris per hyemem frigeatis, nos ætate sudemus (quasi verò generis humani hæc scire valde intersit) lubens omitto.

Quæro tamen, an scias Clericalem vestem Ignatium nullâ certâ formâ (de quâ in vestris constitutionibus diligenter præscribitur) delegisse, solum præscripsisse suis, ut modestè ac pauperum Clericorum more induerentur? Hæc qui non ignorauit, minùs æquum fuisse censeo illum scribere, vestri Ordinis imitatione nostros homines clericalibus uti cœpisse. Sed hæc &

XXI.
Leior de habitu asputatio

XXII.
requiritur.

D d ; leuioris

Anim.
XVI.
P. 153.

In vitâ
Pauli
IV. c. 17.

leuioris omnino momenti , & vix ad causam facientia, & à Nigrono profligata , atque à te allatis sententiis exornata missa faciamus. Mihi certum est, clericos alibi fuisse, qui modestissimo cultu vterum clericorum sanctimoniam præferrent, vt Ioannem Aquilam cum tota illà suà Baëzana scholâ in Hispaniis.

XXII.
*Et quod
 propositum
 erat, conficitur.*

Igitur quum & testibus omni exceptione maioribus , & antiquis monumentis , & continuâ traditione palam fecerim , semel iterumque à Clericis Regularibus tentatum , vt in Societatem ab Ignatio primùm , mox à Laynio reciperentur ; & contrarium , quod à Castaldo scriptum fuit , incredibili rerum repugnantia falsi conuincatur , nec vllis legitimis documentis probetur, reliquum est, vt eiusdem, ac Ignatianæ petitionis commentum , fidei, hoc est, nullius, ac planè fabularis habeatur , quod mihi propositum hac de Interrogatione fuerat demonstrandum.

XXIV.
*Vtriusque
 Ordinis ad
 annum superioris
 seculi L. X.
 progressionis.*

Ceterum quia nostro in Ordine deprimendo tam mokus, Castalde, es, vt eum infra Equites etiam Ierosolymitanos abieceris , itaque agitatum olim fuisse contedis, vt totus vestram in familiã tanquam in portum cõcedere conatus sit, cogis me ad Ordinis vtriusque progressiones singulos per annos certis capitibus comprehensas, quò omnium, quæ cum à te, tum à me dicta, yel scripta sunt, fides sine fucò & fallaciã constet planissimè, ad obitum vsque Pauli I V. digerendas , ac Lectoribus exhibendas, Equidem ab hisce tesseris non sine inuidiæ periculo conferedis tum meo pro ingenio, tum modestiæ , & caritatis studio semper fui alienissimus. Sed quando ad has me toties vocas , toties inuitum ac reluctantem laceffis atque compellis, tibi imputa, si minùs arriserint. Æquus certè rerum existimator durum necessitatis telum illico animaduertet , iustumque nostri patrociniũ Ordinis yel à te ipso imperatum calculo absoluet suo. Cui hoc vnum ego huiusmodi tabularũ contentione cupio persuasum non fuisse

Anim.
 X p 86.
 87.

de Ordinum coniunctione, atque habitu 215
fuisse res nostræ familiæ vsque adeò, vt tu vis, accifas, vt
vestræ coalescere necesse habuerit, aut operæpretium
putarit; nihil autem penitus volo detractum,
quo minus de vestrà quisque, vt par
est, quàm honorificentif-
simè sentiat.

PROGRES

PROGRESSVS ORDINIS CLERICORVM REGVLARIVM,

Ab anno x x i v. superioris Seculi ad annum eiusdem
L I X. quo mortuus est Paulus I V. ex Ioan. Baptista
Tufo , Antonio Caracciolo , & Ioan.
Baptista* Castaldo summa
fide collecti.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos	Hæreticos, & Schismaticos	Ethnicos, & aliosque	Vocatiores, & mortes illu- strium virorū
24	Ordo fundatur à IV. viris Caietano Thie nzo, Io. Petro Carafa (olim primo) Bonifacio à Colle, Paulo Con siliatio. Recipitur à Clemente VII. Prima domus ad Pin- cij montis radices.	Sacramentorum vsurpatio frequens in Oratorio Diuini Amoris, auctore maxime Caietano. In Nosocomiis operam na- uant vtilem ægris: aures- dant confitentibus, adsunt moribundis.			
25.		Sermones habent in auditorio.			Bernardinus Scotus postea Cardina- lis vocatur. & alij ad xxi.
26.	Carafa de solitudine aliqua incolendâ datis litteris agit cum Pau- lo Iustiniano Camal- dulensium in Monte Corona Fundatore.				

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta:	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos, & Schismaticos,	Ethnicos, aliisque	Vocationes, & mortes illu- striū virorū
27.	In Vrbs direptione vexantur à militibus, & Caietanus præcipue à suo olim famulo. Constantissime agunt: Venetias omnes abeūt.	Hortantur ciues ad constantiam. Garafa milites obiurgat. Lustrat Diocesium Veronensem.			
28. 29.	Domus Venetæ initia. Priuilegia duo à Clemente VII.	Insanabili Nosocomij, Caietanus, & Carafa ab illius Gubernatoribus protectores constituuntur. Benignè Caietanus fouet famelicos Venetiis.			Vocatio Ioānis Marioni viri sancti.
30.	Euocantur Neapolim.	Carafa Venetiis in magnâ celebritate arbiter conscientiarum. Et sorori Mariæ auctor est condendi Monasterium Neapoli, & innumera pietatis munia subiisse nulli dubium, ait Castaldus p. 110. Carafa cum Episcopo Paulano Nuntio apud Venetas dissidium Reipublicæ, & Archiducis Ferdinandi arbiter cõponit. Scribit de modo à Republica in beneficiis tenedo	Pro Græcis reuocandis à schismate laborat.		
31.					
32.	Caietanus Veronâ excurrit, summâ paupertate vitam tolerat: Capituli, & Episcopi dissidia componit.				

NNO CVLI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mores illu- strati videri.
33.	Neapolim con- sulso atque iubente Pontifice mittitur Caietanus cum Ioã- ne Mariono. Ne- gat Carafa Ioanni Baptistæ Siluatico. se Ianuæ posse se dem figere, quod Socij toto decem nro ad XXI. tantum exercuissent.				Benedictus postea Seue- rus Titionus vocatus.
34.		Nosocomiis Nea- poli inferuít: mor- ribundis operam nauant.			Et Petrus Veronensis.
35.					
36.	Comitia Ordinis Romæ. Carafa euo- catur Romam à Pontifice.		Ochinum Nea- poli concionantem audit ac detegit Caietanus.		
37.					
38.	Migrant Neapoli ad S. Pauli.	Pietas & religio ad D. Pauli aduen- tium.			
39.	Confirmatur ite- rum Ordo. Carafa fit Cardi- nalis.	Et concursus ibi mysteria vsurpan- tium.	Ochinum iam deprehensum ad Carafam Cardina- lem defert Caieta- nus.		

PROGRESSIONES
SOCIETATIS IESV
 AB ANNO XXXIX. QVO ROMÆ
 à Pontifice viuzæ vocis oraculo primùm laudata
 est, ad annum vsque LIX. superioris seculi, ex
 Orlandino , & Sacchino punctim
 adnotatæ , atque in annos
 singulos digestæ.

ANNO SECVLI	<i>Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.</i>	<i>Opera fructus apud Catholicos,</i>	<i>Hæreticos,</i>	<i>Ethnicos,</i>	<i>Vocationes, mortes illustriū viroꝝ</i>
39.	Societas anno 1535. Parisiis coacta, Romæ habitâ Patrum consultatione magis stabilitur, & viuzæ vocis oraculo à Pontifice laudatur.	Patres in valedudinariis laborant. Missio omnium prima Senensis Paschalis, Scenici Sacerdotis mira conuersio. Montepolitiana Stradæ, Parmensis Fabii, & Layanij, Bisintianensis Bobadillæ, Lusitanica & Indica Roderici, & Xauerij. Patres Romæ docent in Gymnasio sapientiæ. Concionantur stupente plebe Lincæatos in suggestibus.			Hieronymus Domitius, & Paulus Achilles, v postea magni, Societatem ingreditur.

ANO SECVLI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocaciones. & mortes illu- stris virorum
40.	Caietanus fit Præpositus domus Venetz. Et Mario- nus Neapolitanz.				
41.					
42.	Ferus domi ex- ercitatio virtutum. Domus Veronen- sis admittitur : di- mittitur.		Carafa auctor præcipuus Congre- gationis Inquisito- rum à Paulo III. fundatz.		
43.	Caietanus Præ- positus Neapoli.				

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes il- lustrâ virorû-
40.	Confirmatur So- cietas à Paulo III. Domus Professo- rum Romæ.	Missio Belmôtenſis Claud. Iaij Hispa- nica, Antonij Arao- zij. Xauerius cum Simone in Lusita- niâ Aulâ re Chri- stianâ strenuè gerit. Laynius Parmæ Sodalitatē excitat.	Petrus Faber in Germaniâ cum Or- tizio Cæsaris lega- to abit, & rem Ca- tholicam tueri in- cipit.	Xauerius au- ctus potesta- te Nütij Apo- stolici, cum duobus Socijs in Indiam sol- uit.	
41.	Prima Congrega- tio, in qua Ignatius multum reluctans fuit Præpositus Ge- neralis.	Faber in Hispa- niam ex Germaniâ. In Lusitania So- cij ob egregias vir- tutes Apostoli vo- cantur. Ignatius xl. con- tinenter dies ma- ximo ardore animi rudimenta Chri- stianæ fidei publicè docet. Iaius Faientiz.	Hæreticus ado- lescens Romæ no- strorum spectatâ virtute conuertitur. Faber Ratisbonæ laborat.	Xauerius in Mozambicc hyemat, & Christum præ- dicat.	Moritur Ioannes Co- durius Xuir, eius obitus Ignatio re- uelatur. Vocatur Io. Polancus, vir olim ma- gni nomi- nia
42.	Inchoantur Col- legia, Patauinum, Conimbricense, & domus S. Antonij Vlyssipone.	Laynius Venetijs. Araozius Barci- none magnos cient animorum motus. Exercitijs excol- liur Prior Lippo- manus.	Alphôsus Salme- ron, & Paschasius Nunciij Apostolic: in Hybernâ; Iaius & Bobadill. in Germaniâ abesit. Faber reuertitur in eâdem. Spizæ, & Moguntiz rem Ca- tholicam tuetur.	Xauerius Ma- lindæ, & in Socotorâ Chri- stû prædicatur eoa appellit, & ciuitatē iuuat. Anton. Crimi- nalis in Indiâ nauigat cû ni- col. Lâcilloro.	
43.	Confirmatur se- cundò Societas ab eodem Paulo III. & amplissimis auge- tur privilegijs. Parisijs Socij ha- bitant.	Missiones Nea- politana. Araozij, Fulginas Paschasij, Muninensis Salme- ronis, Lusitana Fab- ri. Claudius Iaius Ingolstadtij Echij successor. Ignatij operâ Ro- mæ fundantur Do- mus Catechumenor- um, Orphanorum, Misericordiarum puel- larum. Renouatur Constitutio Inno- cētij III. de medicis. Richard. Tapes ex- ercitijs extollitur.	Bobadilla coram Ferdinando Re- ge cum Lutheranis disputat Viennæ. Idem rem agit No- zimbergæ, Spizæ, Passauj. Faber Coloniz rem Catholicam sustinet. Parmæ hæreticus concionator dete- gitur. Iaius Ratisbonæ laborat, & hære- cos allicit mansue- tudine.	Xauerius in Comorino in signis & por- tentis Christi prædicat. Brachmanas confurat, & conuertit in- numeros.	Petri Ga- nisijs Germa- ni vocatio insignis Et Cornelij Vyshauzi viti Sancti Belgæ, & O- liuerij Me- narai, item Belgæ.

Clericorum Regularium.

NNO ECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos:	Vocaciones, & partes illu- strü virorü.
--------------	-------------------	-----------------------------------	------------	-----------	---

44.

45.

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos.	Ethnicos.	Vocationes, & mores il- lustris virorū.
44.	<p>Cathusiani ger- manitatem cum So- cietate instituunt. Valentinum Col- legium inchoatur. Louanij Socij subsistunt. Romæ domus propria.</p>	<p>Laynius Brixia- am, Paschasius Re- gium Lepidi, Araozius Conim- briam abeunt, & vbique ingentem animorum quæ- stum faciunt.</p>	<p>Iaius Ratisbonæ, Faber hæretico- rum antesignanos ad disputandū pro- uocat; & Coloniam in fide confirmat. Bobadilla in Cō- uentu Vormariensi. Iaius in Salisbur- genſi Concilio per- vtilis.</p>	<p>Xauerius Regnum Tra- uancoris obit. Impetrat à Rege populis illis Euangelij recipiendi li- bertatem. In Comori- num Socios ducit. Conciona- tur ex arbori- bus ad infini- tam multitu- dinem. Manſillam in Trauanco- rem mittit.</p>	<p>Ioannis Nuñz, post- ea Patriar- chæ Abyſſi- norum vo- catio nobi- lissima. Et Maxi- miliani Ca- pellæ admira- bilis.</p>
45.	<p>Collegia Barci- none, & Gandiz traditur. Seminarium In- dorum Goz Socie- tati traditur. Laynius Episco- patum recusat. Eiicitur è Socie- tate ab Ignatio Gu- lielmus Postellus, quamuis incompa- rabilis literaturæ vir. Imprimantur ex- ercitia.</p>	<p>Pinciam adeunt Araozius, & Faber; hic etiam Man- tuam Carpentano- rum. Laynius, & Sal- mérón Theologi Pontificis Tridenti. Claudius Iaius in eodem Concilio Societati obicit, se Concilio Nationa- li. Simon Roderi- cus Principi Lusit- ano admouetur à Ioanne Rege. Ignatius ortum diffidium inter Pō- tificem, & Lusita- num Regem com- ponit.</p>	<p>Laynius Bassa- num ab hæresi ex- purgat. Et Paschasius Fa- uentiam, in quâ se penetrauerat Lu- therana pestis. Canisus expli- cat Coloniz Epi- scopam ad Timo- theum, & hæreticos renunciat. Contra Hermanum Hære- ticum Præfuiem legatus Cleri adit Carolus Cæsarem.</p>	<p>Xauerius in Ceilano, & Meliapuræ, & Malacæ Chri- stum prædicat, deprauatō- que mores ad- mirabiliter corrigit. Ceilani Pro- ceres Goz Ca- techismo à nostris im- buuntur.</p>	<p>Hieronymi Natalis V.C. & Ludouici Consalui à Camerâ vo- cationes, & Emanuelis Sā.</p>

224

Clericorum Regularium

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illu- striū virorū.
46.					
47.		Garafa in Consi- storio pro auctori- tate Papæ petorat.			Mortuus Gaiccanus vir Sanctus IV. vir Fun- dator.

ANNO
SECVLII

Ordinis incrementa
& domicilia.

Opera, fructus apud
Catholicos:

Hereticos,

Ethnicos.

Vocationes,
& mores il-
lustratiu' virorū.

46.

Gradus Coadiu-
torum spiritualium
& temporalium in
Societate insti-
tuuntur.
Prouincia Lusitaniae constituitur.
Collegium Bononiense.

Initium docendi
fit Gandiz. Missio
Sicula Iacobi Lo-
thij. Ioannes Polan-
cus Pistorium, Pra-
tum, Florentiam
excolit. Strada Lu-
sitaniā obijt con-
cionabundus.
Prima missio Cas-
trensīs in Castris
Caroli Caesaris.
Recusantur tres
Episcopatus à Pa-
tribus, & obstruitur
aditus honoribus.
Florentiæ Polan-
ci operā Periclitā-
tium mulierum do-
mus, & Barcinone
nostrorum item o-
perā Orphanotro-
phium aperitur.

Bobadilla pro
Catholicis Collo-
quio Ratisbouensi
interest.
Pro Catholicis
Germaniæ ad Pon-
tificē scribit, ab eō-
que redditis litteris
laudatur.

Xaverius in
Molucas abijt
Amboinā, Ter-
natem Baraci-
nam, Mauri-
cam excolit.
Isabellam
Reginā Chris-
to adiungit.
IX. Socio-
rum Indica
Missio.
Nobilis Sa-
racenus à Si-
mone Roderi-
co Regis Lu-
sitani iussu ca-
techismo ex-
colitur.

Moritur
Romæ Pe-
trus Faber
Xair, claris-
simarū vir-
tutum, & de-
fensæ fidei
propagata-
que Societa-
tis gloriā
longē cele-
berrimus.
Vocatio
Frācis̄ci Bor-
giz, & Gas-
paris Barzei
& Cosmæ
Turriani vi-
rorum ma-
gnorum.

47.

Liberaur Socie-
tas à curā Sancti
monialium.
Non admittit cō-
iunctionem Con-
gregationis Patrū
Somaſchorum.
Prouincia His-
paniæ.
Collegia, Messa-
nense, Cæsaraugu-
stanum, Complā-
nense.
Ratio exeroendi
tyrones ab Ignatio
instituitur.
Prima regula-
larum rudimenta.
Litterarum an-
nuarum initium.

Missiones vbique
præsertim in Lusitaniā frequentissimæ.
Conciones Romæ tum in Æde
propria, tum ad
Virginum Colle-
gia.
Laynius Bononiæ
per occasionem
Concilij, & cum
Orellio Perusij.
Claudius Iaius
Ferrariæ, Syluester
Landinus in Ligu-
ribus Apuadis.
Exercitia spiti-
tualia Toleti ma-
gno cum Sacerdo-
tū fructu celebra-
tur.

Laynius in Con-
cilio Tridentino
tantā celebritate
agit, vt ei tres ad-
dicendum horæ ar-
tribuerentur, præ-
ter aliorum mo-
rem.
Bobadilla Germa-
niam percurrit. Sole-
mnē supplicatio-
num morem reuo-
cat, Apostolū agit,
vt scribit Viennen-
sis Antistes.

Missio trium
Societorum in
Congum.
Xaverius re-
uertit è Malu-
cis Mulacem.
Angelū pri-
mum Iaponū
omnium ibi
ad Christum
conuertit.
Henricus
Henricius in
oram Piscariā
mittitur vir
magnis deinde
rebus gestis,
ærumis que
toleratis & po-
polorum ad
Christum con-
uersione no-
bilissimus.

Vocatio
perelegans
Petri Tallu-
res, &
Ignatij A-
zebedij po-
ſtea Marty-
ris.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes & mortes illu- stru virorū.
48.					Mortitur Bonifacius à Colle iv. vir Fundator, vir magnarum virtutum.
49.					

ANNO SECVL,	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Heresicos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes il- lustrâ virorû.
48.	<p>Approbatur à Pô- tifice exercitiorum libellus, & ratio. Collegia Tyburi, Salmanticæ, Bazai- ni inchoantur. Decernitur Aca- demia Messanenſis. Franciscus Ro- mæus Generalis Prædicatorum So- cietatem ſuis com- mendat. Solitudinis amo- rem in ſuis Igna- tius non probat.</p>	<p>Salmeron Veronæ laborat. Miſſiones Luſi- tanicæ fervent. Societas ſe verbe- rantium Vlyſſipone inſtituitur. Landinus circa Sarzanam, & Fulgi- ni quæſtum facit animorum. Iaius Ferrariæ.</p>	<p>Nicolaus Bobadilla ſummo ardore obiicit ſe libello Interim dicto. Idco- que faceſſere iubetur è Germaniâ.</p>	<p>Gaſpar Barzacus in Indiâ cum decẽ Sociis, & Armuziam mittitur, Cyprianus Melapuram, Frãciſcus Petrus Malacam. Xaverius Ceilani Regẽ Chriſto adiungit. Ioan. Nunnus, & Ludo- vicus Comabus in Africâ Tituanum ableguntur. Hericus Hericus primus barbarorû Cœnorinienſium linguâ Catholice edit.</p>	<p>Ioannes Fernſndius, frugiferum poſtea Iaponiæ nomen, recipitur.</p>
49.	<p>Pri uilegiis nouis à Paulo III. ornatur ſocietas. Collegia Pariſiẽ ſe inchoantur, & Pa- normitanum, mirã nationum varietate. Valerudinarium Gœnanum: ſubleuatur diuinitus pau- pertas Romanæ do- mus. Cœmplutenſis Collegij initia.</p>	<p>Salmeron, Iaius, Canisus, Ingolſta- dij docent. Laynius in Sici- liâ plurimum in vi- cina Domini labo- rat. Landini mira in Liguribus Apuanis.</p>	<p>Bobadilla pluri- mas diœceſes Re- gni Neapolitani latentia hæreſum. ſemina elidens, cõ- cionabundus obit. Salmeron, Iaius, Canisus in Germa- niâ docendo publi- cè in Academia In- golſtadienſi hæreſi ſe opponunt.</p>	<p>Nunnus Nobrega cum ſociis quinque in Braſiliam. Nicolaus Lãci Mortuus Conſolanus laborat. Antonius Gomius Regẽ Tanoris ad Chriſtum conuertit. Nunnij Ribera, & Io Beira in Molucis mari, & fruſtuoſiſſimi labores. Xaverius die Aſſump- tæ Virgini ſacrã Iaponiam tenet, & magna patrat.</p>	<p>Ioannes Auila V. C. diſcipulos ad Societate hortatur, quam ſenio ipſe inuoluitus am- plecti non poterat. Mors Antonij Crimi- nalis, qui primus è Sociis à Bagadibus fidei hoſtibus inter- ſicitur.</p>

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illu- striū Virorū.
50.					
51.	Confirmantur Pri- uilegia Ordinis.				Mortitur Petrus Vero- nensis recu- sato Episco- pato nobilis.

ANNO SECVLI	Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocationes, & mortes illustriū virorū.
50.	<p>Iulius III. confirmat Soc. Conuentus Patrum Romæ quibus Ignatius Constitutiones ostendit.</p> <p>Collegia Inchoantur Venetiis & Armozis.</p> <p>Messanz prima domus Prob.</p>	<p>Laynij Missio Classiaria in Aphricam cum Ioanne Vega; & Pastensis Frusij, & Tigitana Emmanuelis Fernandij.</p>	<p>Iaius Augustæ Catholicam fidem promouet.</p> <p>Kesselius Colonia.</p>	<p>Domus Catechumenorum passim in Indiâ.</p> <p>Barceus Armutiqe Iudæos, Saracenos, Ethnicos disputationibus concionibusque ad Christum traducit.</p> <p>Alphonfus Blasius cum tribus Sociis in Brasiliam.</p> <p>In Africâ operam captiuis nauant Socij quatuor.</p>	<p>Cornelius Crouus Hollandus Sacerdos hæreticorum hostis acerrimus vocatur ad Societatem.</p> <p>Moritur Stephanus Capuofacicus vir magnæ austeritatis.</p>
51	<p>Fundantur Collegia Romanum, Florentinum, Neapolitanum, Viennense, Methymnese, Ferraricense, Eboresense, Domus Probata.</p> <p>Coccini Scholæ aperiantur.</p> <p>Iulius Pontifex Societatem magno studio defendit.</p> <p>Ludouicus Granatensis eam summis laudibus ornat.</p>	<p>Natalis cum classe in Africam.</p> <p>Missio Burgensis, Borgia concionabundus Hispaniam lustrat.</p> <p>Confalvus Sylueria Apostolico more Lusitaniam.</p> <p>Salmeron primo loco, Laynius vltimo mirâ Patrum adprobatione sententiam in Concilio Tridentino dicunt</p> <p>Laynius strenuè atque industriè pueros docet Catechismum.</p>	<p>Hæretici exploratorem mittunt, qui se in consuetudinem patrum dat, sed deprehenditur.</p> <p>Et libros plures per fallaciam, qui deteguntur.</p>	<p>Leonardus Médez in Brasiliâ ad S. Vincentij Aspilæ ueta Bayz, Nobiega Pernambucul strenuè rem Christianam promouent.</p> <p>Expeditio Africana Io. Nunnij, & duobus Soc & Melchioris Nunnij triumque aliorū Indica.</p> <p>Rex Maldiuarū, & Trinchnemali Principes, sacro fœte abluunt.</p> <p>Xauerius Bung Regem adit. Bonzios doctrinâ & constanti fâgit.</p> <p>Ingens Iaponum cœcurfus ad Christiana sacra</p>	<p>Moritur Ioannes Antonius Apulupulus sine miraculo obedientiæ, & Isidorus Bellinus mirâ in naufragio constantiâ.</p> <p>Vocatio Io. Baptistæ Eliani ex Hebræo ad Christum traducti, viri postea insignis, & Ioannis Carreræ Angelo suo familiarissimi.</p>

NNO ECVLI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocaciones, & mertes illu- striū vivorū;
52.	Consecratur Neapoli Cimiterium, in quo viri nobiles, ac pij sepeliri ambiunt.				
53.		Per hæc tempora Ioannes Martonus Montem Pietatis Neapoli erigi curat.	Thomas Goduelus in Angliam abit cum Polo Cardinali.		

ANNO SECVLI **Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.** | **Opera fructus apud Catholicos,** | **Hæreticos,** | **Ethnicos,** | **Vocationes, & mors illustrium viro- rum.**

52.

Inchoantur Collegia Eugubij, Perusij, Montis Regalis. Prouinciar Italia & India decernuntur: Hispania in duas diuiditur. Coniunctionem Patrum Barnabitarum Ignatius non probat.

Landinus in Corsicâ plânè Apostolico more laborat. Natalis Catanæ, Andreas Galuanellus in Valle Tellinâ. Collegium Germanicum operâ Ignatij in Vrbe. Sodalitas Coz 11000. Virginum. Conuersio Sebastiani Alansonij celeberrima Messanæ. Ludouicus Confalsuus, & Iacobus Miro Confessiones Ioannis Regis Lusitanæ reculant audire, quod factum Ignatius improbat.

Canisus in Germania docendo, & concionâdo insequitur Hæreticos: dicitur ab illis Canis Austriacus.

Xauerius superatis magnis difficultatibus, sine sem expeditionem aggre-ditur. In Brasiliâ confutantur Impostores venefici. Abolentur paulatim esus carniū humanarum. Et seminaria puerorum passim excitantur. Cosmus cum Sociis in Iaponiâ Agoximæ; atque Amangutij rem præclare gerit. Supplementū Sociorum eō mittitur.

Moritur in Sancio Insula Xauerius Apostolus Indiarum post innumera miracula, eaq; inter xxv. mortuos vitæ redditos, & baptizata duodecies centena capitum millia. Item Claudius Iaius Xuir maximarum virtutum, & Christianæ in primis demissionis laude clarissimus. Ludouicus Mendius à barbaris interficitur. Vocatio Martini Olauij viri doctissimi, & Antonij Cordubæ recusato Cardinalatu.

53.

Iulius III. Expeditionem Hierosolymitanam Societ. decernit. Constituantur Prouinciar Sicula, & Brasilia. Collegium Cordubense, & Abulense; Initia Genouensis. Ludouicus Blo-sius V. C. Societatem magnis studiis fouet, vt etiam Bartholomæus Torres defenso exercitiorum libello.

Benedictus Pal-mius, & Petrus Ribadencira in Vrbe vicatim in triujs concionantur. Borgia Aulam Lusitanicâ ad pietatem, præsertim erga B. Virginem instituit. Landinus & Gou-mius in Corsicâ Republicam strenuè gerunt Laynius Gennæ concionatur.

Canisus Viennæ magnâ nominis celebritate docet. Episcopatu eius vobis recusat. Preces perpetuas & sacrificia Societati ab Ignatio indici curat pro Regionibus Septentrionalibus.

Secunda Missio Congema. Fructuosi Nogue-ræ: Bangi strenuè laboratur, & ædificatur Ecclesia. Supplementum mittitur in Brasiliâ, & reliquos inter Iosephus anchieta celeberrimæ virtutis.

Moritur Gaspar Barzæus, alter Indiarum Xauerius.

ANNO ECVLI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocatos, & mortes illu- struū vivorū.
54.	<p>Insigni Dei pro- videntiâ Patribus Neapoli annona. submititur.</p>				
55.	<p>Carafa fit Ponti- fex. Domus S. Syl- vestri in Quirinali inchoatur. Privile- gia Societatis Iesv Ordini communi- cantur. Goduclus fit Episcopus Afa- phenus. Bernardi- nus Scotus fit Ar- chiepiscopus Tra- nensis, Episcopus Placentinus, & Car- dinalis.</p> <p>Ioannes Mario- nus Archiepiscopa- tum Neapolitanum recusat.</p>		<p>Goduclus stre- nuè suam dioecesim colit.</p>		

ANNO SECVLI	Ordinis ortus, & incrementa, & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocaciones, & mor- tes illustrium viro- rum.
54.	<p>Ignatius Regulas modestiæ non sine miraculo publicat.</p> <p>Tertia in Hispaniis Provincia.</p> <p>Borgia Cõmissarius sit: Collegia Laurentanum, Cordubense, Bibonense, Syracusanum, Nouo comease, Tornacense, Hispalense, Conchenense, Grana-tenense, Placentinum.</p> <p>Domus Prob. Septimacensis</p>	<p>Defenditur frequens vsurpatio Mysteriorum Parmæ.</p> <p>In Lusitaniâ feruent missiones per oppida.</p> <p>Neapoli & alibi Sodalitates plurimæ eriguntur.</p>	<p>Ioannes Nunnijus sit Patriarcha Abyssinorũ, & Andreas Ouedus, & Melchior Carneras Episcopi & successores, Renata Dux Ferrariæ à Palaterio cõuertitur.</p> <p>Purgatur Argente Opidium ab hæresi.</p> <p>Canisius iussu Ferdinandi Regis Catechismũ incredibili cum fructu edit.</p>	<p>Bernardus Japon à Xauerio missus primus suæ gentis Romam venit.</p> <p>Congi disputationes cum Rege. Piratiminzæ laborat Anchicta.</p> <p>In Iaponiam supplementum Sociorum.</p>	<p>Moritur in Corsicâ Syluester Landinus vir spiritus Apostolici.</p> <p>In Brasiliâ trucidantur à Barbaris Petrus Correa, & Ioannes Sofa.</p>
55.	<p>Marcellus Ceruinus Pontifex Societati semper, & Ignatio se perbeneuolum præbet.</p> <p>Collegia Pragensis, & Belmontense.</p> <p>Martinus Olearius Societatem scripto tuetur.</p>	<p>Missio Belgica Ribadeneiræ. Hispali mira socij patrant.</p>	<p>Canisius & natalis egregiè rem Catholicam in Germaniâ promouent</p> <p>Consaluis Rodericius præmittitur in Æthiopiam.</p> <p>Ignatius ad Imperatorem Æthiopiæ litteras dat.</p>	<p>Duodecim Socij in Indiam nauigant.</p> <p>Melchior Nunnijus Cantonum Sinarum Urbem primus aduchitur. Et Sinarum Sacerdotem disputando ad fugam compellit.</p> <p>Extruitur Bungj valetudinatum.</p>	<p>Ludonicus Almeida magno Iaponicæ Ecclesiæ bono Societatem ingreditur.</p>

ANNO SICVEI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vacationes & smores illu- striū virorū.
56.					Andreas Auellinus vir sanctus Ordinem in- greditur.

ANNO
SEC VLI

Ordinis ortus,
& incrementa,
& domicilia.

Opera fructus apud
Catholicos,

Hæreticos,

Ethnicos,

Vocationes, & mor-
tes illustrium viro-
rum.

56.

Paulus IV
ius attribuit
Collegio Ro-
mano Docto-
res creandi.

Prouincia
Germaniæ. ex-
peruntur Col-
legia ab Arel-
tina, Asculana,
Anconitana,
Macerata, Col-
liensis, Spo-
letina, Narni-
ensis.

Inchoantur
Senis, Catanz,
Barcinone, Bil-
lomi, & Monte
Regij, in
Galliâ Loua-
nij.

Laynius Vi-
carius.

Excursionem per
Dioecesim Hispa-
lensem.

Quiedus Eboren-
sem lustrat, & in
Indiam soluit.

Missiones Mal-
dulana, Cingulana,
Camertina.

Salmeron in Pol-
oniam.

Prima supplica-
tio xl. horarum an-
te cinerale.

Consalvus Syl-
ueria Goz pluri-
mum proficit.

Benedicti Palmij
conciones in Vrbe
celebertimæ.

Prinæ Phisoso-
phicæ Theses im-
pressæ in Indiâ.

Melchior
Carnerns ad
Christianos

Thomzos
schismate,
atque hære-
si infectos
mittitur in
Indiâ.

Andreas
Quiedus E-
piscopus in
Æthiopiam
mittitur.

Ciorani Insulæ
accolæ, & Tanæ
Christum induunt.

In Molucis L.
capitū millia Chri-
stianorum à paucis
Sociis coluntur.

In Brasiliâ Infan-
tium baptisus So-
ciorum labores
consolatur.

Moritur Ignatius
Fundator vir San-
ctissimus. relin-
quit CIO. Socios,
duodecim Prouin-
ciis, & C. domiciliis
distributos. Fulget
miraculis celeberrimo
in funere, &
alibi.

Jacobus Equia à
Confessionibus S.
Ignatij, & Martinus
Olaius, & Andreas
Frufius.

Basilus Auila
celebertimus Con-
cionator.

Vocatio insignis
Adalberti Bausech,
& Ioannis Ramirij,
& Ioannis Men-
dozæ: eiuſdē mors.

ANNO SECVLI	Ordinis augmenta.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocaciones, mortes illu- striâ virorâ.
57.					<p>Moritur Paulus Con- siliarius IV. vir Funda- tor, Paulo I.V. amico- rum inti- mus, seruatâ ad extremû vsque virgi- nitate illu- stria.</p> <p>Ingreditur Ordinem Paulus A- rezus, post- ea Cardina- lis.</p>

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes il- lustriū virorū.
57.	<p>Nouus in Societate feruor animorum ab Ignatio impetratus è cælo.</p> <p>Constitutiones à Cardinalibus recognitz nulla re immutatâ probantur.</p> <p>Soluitur Argentæ Collegium.</p> <p>Laureti mira Sociis accidunt.</p> <p>Album defunctorum Sociorum Romæ conditur.</p>	<p>Laynij conciones maximo concursu celebrantur, etiam Cardinalibus.</p> <p>Salmeron, & Ribadencira in Belgium.</p> <p>Maurici Neophyti excoluntur in Hispaniâ.</p> <p>Michaël Turrianus viduæ Lusitanæ Reginz à Confessionibus.</p>	<p>Canisius, & Gaudanus in Collegio Vormatiensi: contra primum hæreticorum odia sanguinaria.</p> <p>Pragæ, Coloniz, Viennæ laboratum egregiè.</p> <p>Bustamantius Hispali hæreticos detegit.</p> <p>Oniedus per honorificè à Claudio Abassynorum Imperatore excipitur. Disputat coram eorum Doctoribus schismaticis.</p> <p>Melchior Carnerus Nestorianos apud Thomæos laboribus maximis ad Ecclesiam reuocare conatur: appetitur infidiis.</p>	<p>Franciscus Rodericus Gogfit Neophytorum Pater: conversiones Ethnicorum insignes in Indiâ</p> <p>Subsidium in Molucas.</p> <p>Conuertitur Baciani Regulus. Funai & Firandi, & Bûgi in Iaponiâ magnæ inclinationes animorum ad Christum.</p>	<p>Iacobi Ledesma viri doctissimi vocatio nobilis.</p> <p>Moritur Franciscus Villanoua, Sacerdos Ignatio laudatus, vir maximæ virtutum, & Ioannes Carrera, & Bernardus Cantaber.</p>

ANNO SECULI	Ordinis augmenta,	Opera & fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocaciones, & mortes illu- striū virorū.
----------------	-------------------	-------------------------------------	------------	-----------	--

58.

Ioannes Mar-
 nus priscæ virtutis
 vir reiecit oblatam
 à Benedicto Ferre-
 ro pecuniam.

ANNO SECVLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos:	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes il- lustriū virorū.
58.	<p>Congregatio generalis, in qua creatur Præpositus Laynius.</p> <p>Paulus IV. laudat Patres. Iubet in Choro nostros canere; Præpositus Generalis magistratum triennio definit.</p> <p>Italiz Prouincia in tres diuiditur in Neapolitanam, Lombardicam, & Hetruscam. Germania in Superiorem atque inferiorem.</p> <p>Collegium Foroliuense, Nolanum, manante manna, è corpore S. Felicis.</p> <p>Indicatur gratiarum actio pro incremento Societatis.</p> <p>Calatelloræ Sedes.</p> <p>Ferdinandus Cæsar Societatem maxime fouet. Carolus V. Borgiam inter procuratores testamenti designat. Collegium Montellanum Ocaniense, Toletanum, Belmontanum, aliz sedes.</p>	<p>Patavij Sodalitas Pietatis. Palmius Venetijs multa gerit præclara.</p> <p>Bobadilla in Vallem Tellinam.</p> <p>Concursus maximi Romæ ad Laynium audiendum.</p> <p>Sodalitas S. S. Apostolorum ab eo instituitur.</p> <p>Hieronymus Orellus Messanz vtillissimam operam nauat. Viennæ Collegium puerorum; Catechesis per cõpita Compluti: & Antonij Madridij conciones feruentissimæ.</p> <p>In Hispaniâ (ziente peste nostri præclare illâ contractis deseruiunt. Missio Martini, & Domeneci in Affricam.</p>	<p>Canisus Tabernas Alfatas excollit, & Argentrati reliquias Catholicorum fouet. Lustrat Sletstadium, Colmariam Brisachum Rubeacum. A Cardinali Augurano ei abluuntur pedes.</p> <p>Concionatur Staurolingz.</p> <p>Miræ vtilitates è Scholis in Germaniâ.</p> <p>Canisus in Poloniam abit, & rem Catholicam procurat.</p> <p>Cõstantinus hæreticus Hispali Societatem ambit, vt sibi opinionem cõciliet, deprehenditur.</p> <p>Episcopus Armenus hæreticus Cocim conuertitur.</p>	<p>Brassî barbari cicurantur: conditur pagus Sanctissimæ Trinitatis.</p> <p>Faciatiz in Iaponiâ constructitur prima Ecclesia.</p> <p>Finandi Tacuzimæ, Taquaquini, alibi Christiana res promouetur in Iaponiâ.</p>	<p>Ingriediuntur Societate viri magni Franciscus Toletus, Vincentius Brunus, Ludouicus Aussenus, Regij fratres tres, Sardij quatuor, alique Moriuur Andreas Galuanellus, Daniel Pacbruck, Theodorus Amsterodamensis, viri virtutibus, & laboribus magni,</p> <p>Petrus Venustus Rector Bibonenfis ob opus bonum trucidatur à sicario.</p> <p>Alphonus Castrus à Mahometanis in Molucis acerbissime cruciatus interficitur; virtute ac sanctimoniâ clarus.</p>

NNO CVLI	Ordinis augmenta,	Opera fructus apud Catholicos,	Hæreticos,	Ethnicos,	Vocaciones, & mortes illu- striū virorū.
9.					<p>Moritur Paulus I V. Fundator Pontifex, & seueritate morum, & fidei zelo, & vitiōrū pro- scriptione præclarus.</p>

ANNO SEC VLI	Ordinis incrementa & domicilia.	Opera fructus apud Catholicos.	Hæreticos,	Ethnicos.	Vocationes, & mortes illustrium vitorum.
59.	<p>Moritur Paulus I V. Societas summe tenet institutum, quod ille mutauerat.</p> <p>Agitur de creando Pontifice Laynio; fugit à Conclau.</p> <p>Initia Collegij in Valle Tellina, & Monachij, à paxæ & Lucronæ, & Segobizæ, & Damani, & alibi.</p> <p>Henricus II. Gallorum Rex Societati fauet.</p> <p>Academia Eboracensis Societati traditur ab Henrico Cardinali.</p>	<p>Ludouicus Conſaluis, Sebastiano Regi præceptor datur.</p> <p>Collegium Romanum floret mirâ varietate nationû, & nobilitate professorum.</p>	<p>Bobadilla coram hæretico Vallis Tellinæ Goæ, & in Ciopratore fidem ardētissimè proficitur, atque cum terret</p> <p>Canisius Augustanis datur concionator.</p> <p>Ouidius in Æthiopiâ ab Adama pessimis modis diuertur.</p>	<p>Ethnici infanis conuersio Goæ, & in Ciopratore noua conuersio, Missiones passim in Indiâ.</p> <p>Cōsaluis Sylueria Caſtriaz signa Euangelij infert: Regem Monoporaæ sacro fonte abluuit cum procerum plurimis: paulò post martyr.</p> <p>Meacensis Missio in Iaponia.</p>	<p>Tres fratres Gaſtardi mirabiliter vocantur ad Societatem, & Antonius Possuinus.</p> <p>Moritur Cornelius Vishanuzys, & Iuuenalis, Boterus, & Alphōsus Cyprianus zeli accerrimi viri.</p>

Hh INTERRO

INTERROGATIO DECIMA QVARTA. DE CLERICATV ET NOVIS legibus Societatis.

*Ignatium Clerico Monachorum instituto, quod
Theatini profitentur, alicui ad eorum mo-
res potuisse, quod Castaldus gratis sibi sum-
pserat, & Nigronus validis nixus rationi-
bus negavit, minus verosimile esse demon-
stratur.*

I.
Clerico-
Monacho-
rum Insti-
tutum non
omnino nouū
in Ecclesia
videri.

VÆRO ex te Ioannes Baptista Castalde,
an ita tuos Clerico-Monachorum primos
arbitreris, vt nihil vniquam huiusmodi
post prima Reipublicæ Christianæ
tempora, in eâ visum fuisse credas? rursumque ita,
quæ Clericorum sunt, munia omnia, tuos implere,
vt quasi grauissimâ acceptâ iniuriâ, si quis alios plu-
ra obire dixerit, irascendum tibi propterea sit, & non
sine conuicio agendum? Non arbitror virum, qui
Christianam Religiosâque moderationem profitea-
tur, hoc tibi sumpturum, quod cum illâ pugnare
aperitissimè videatur; quamobrem æquo animo ea
refelli, quæ de hac te totâ in nos scripsisti, te laturum confido. Quæro igitur, an quidquam demum
interesse credas, inter illud iter, quod Athenis The-
bas, & quod Thebis Athenas instituitur? Hoc fanè
videris velle, quum Nigrono affirmanti ex Bonauen-
turâ

II.
Francisci
Assisina-
tis exemplo,
& Bona-

turâ Franciscum (quod etiam de Dominico, aliisque ^{uentura} Mendicantium Ordinum Fundatoribus dici potuit) ^{probatum.} Ordinem instituisse, in quo Christi virtutum imitationem, contemplationem assiduam, & lucrum animarum coniungeret, proptereaque nouam omnino hanc Clerico-Monasticam viuendi formam non videri; hæc enim obiicienti Nigrono respondes Animaduers. x i v. p. 136. illos quidem Monachos fuisse Clericorum opera exercentes, vos verò Clericos Monachorum *obseruantias* sectantes. Quod quamuis aliquam præ se ferat differentiam, ea tamen in morali hominum æstimatione minima est censenda; cum vita mixta vtrâque partem æquo complexa, vtrâque dicat in recto, vt cum scholis loquamur: Quare non erat accusandus, & grauius castigandus Nigronus, quasi iniuriam fecisset, quum affirmauit mixtum hoc vitæ genus, quod absolute summa sanctitatis est, Theologo teste, à Francisco aliisque aliquot seculis antequam Caietanus, & Carafa de illo cogitarent, fuisse in Rempublicam inuectum.

Sed quid ego Prædicatores Minoresve connumero? III.
An Canonicos Regulares Clericos esse arbitraris? <sup>Et Canonico-
rum Regularium.</sup> nouumne vos vitæ genus ex hoc capite inuexitis in Ecclesiam, quod aliquot ante seculis Canonici inceptarant? Et queri quidem iustissime de te Nigronus possit, quem tu ais dixisse *nihil spectabile, aut certe admiratione dignum in Ordine vestro fuisse*; quod sanè ille nusquam dixisse mihi videtur, & citari locus debuit, vt iure posset accusari. <sup>I V.
Nigronus
falso accusatur.</sup> Quare de tui Ordinis laudibus eadem Animaduersione differis, sanè quam eloquenter, ea ego ita amplector, vt his tamen permouendum fore Ignarium minimè credam, si res coniecturis est inquirenda, quando is longè alia, & plura destinauerat, quod & fecisse videmus, & destinasse animo mihi est longè certissimum. Adde splendorem illum virtutum maximarum, non vsque admodum late pertinuisse, nisi nos fallit. Caracciolus, qui per hæc

H h 2. eadem

Anim.
x i v.
p. 131.

Anno
1533.

eadem tempora primos illos generis vestri parentes in ipsâ Vrbe Neapoli propemodû incognitos egisse tradit, quod nō exprobrandi causâ à me refertur; neque enim adeò sum peregrinus in rebus, quin sciam rerum maximarum lenta esse molimina, & viros sanctos ex fumo dare lucem; sed vt ostendam Nigronum à te apulare non debuisse, quòd scripserit, non esse necesse, vt in oculos Ignatij incurreret, neque ea legentis oculos Nigroni euerberatos fuisse, vt scribis, quasi verò apud Cimmericos ipse enutritus huiusmodi lucē, aut etiâ ad longè ampliores fines pertinentem, numquam vidisset, vt ob eam rem *amicè à te fuerit exculpandus* (sic enim loqueris) cui quantum in te est oculos exculpis. Nullam hîc ego comparationem instituo perfectionis; ne tu id ægrius feras; sed nôsti vnumquemque in sensu suo abûdare. Fruatur vnusquisque, quam Deus duit, perfectione sine aliorum iniuriâ, dona Dei laudet cum Augustino. Ignatium certè plura complexum animo fuisse Clericorum officia nollem negasses, nam reuinci potes. An illis ad altiore gradum, quæso te, vt aliorum iudicio ex fructuum, rerumque gestarum æstimatione permittamus. Plura autè designasse, vt verè, scias, dixisse Nigronum.

V.
de iniuriâ reprehenditur.

Anim.
XIV.
p. 135.

Ibid.
p. 141.

VI.
Apostolicorum Clericorum officia.

Quæro ex te, Castalde, qui à Clericorum officia puerorum institutionem disertè repellas, quòd Apostoliceam non fuerint professi; an illa tantum Clericorum officia arbitreris, in quibus se se Apostolice exercuerunt? Tum illud quæro, an vos omnia, quæ Apostolice exercebant, ita cõplexi sitis; vt Ignatio illos imitari conâti, ita nihil reliquum ex illâ opulentissimâ Apostolicorum exemplorû hæreditate superfuerit, vt si id facere persequeretur, in vestros illi fuerit mores transeundû? Tum illud quæro, an Clericis eius tẽporis nihil ab Apostolis iniunctum fuisse credas, quod ipsi per se non facerent? sciasne lustralibus aquis abluendi partes Apostolos, vbi ministros habere cœperunt, non usurpasse? Demum, an docendi pueros morem antiquis in Ecclesiâ Clericis

p. 142.
Anim.
XIV.

Anim.
XIV.
p. 142.

Hist.
lib. 1.
c. 2. &
lib. 4.
c. 12.

Anim.
XIV.
p. 142.

lib. 3. ad
11. vitop.
vix Mo-
nast.

Clericis fuisse neges? Et quia eum nobis obiicis, vt neges Ignatium plura complexum Clericorum officia, illumne à Clericis, an à Monachis, an à Clerico-Monachis, siue Monacho-Clericis submoueat? & habeo causas cum admiratione quærendi, ab homine, quem de antiquitate pronuntiantem, illius scientem fuisse par fuit. Quæro enim, an Panthænum, & Heraclam Clericos fuisse putes? At hos litteras etiam humaniores docuisse Alexandria, qui Eusebium attentè legerit, non dubitabit. An Cassianum nobilem ludi litterarij moderatorem Martyris purpuram consequutum scias? At hic ex Baronio Episcopus fuisse creditur, & ex Germaniâ pulsus ac profugus Foro Cornelij substituisse? An Concilium Lateranense Alexand. Papa III. antiquorum Clericorum mores sciuisse credas? At eius Parte 1. cap. 18. de præceptoris vitâ & moribus cauetur, quem ne Clericum esse debere dubites, Beneficium ei conferri iubetur, vt gratis doceat. An v. 1. Synodum quidquam de antiquo Clericatu intellexisse tibi persuadeas? At ea cap. 5. sancit Presbyteros & Clericos per vicos, & villas scholas habere, & si quis fidelium suos paruulos ad discendas litteras eis commendare voluerit, cum summâ eos caritate docere, neque quidquam pretij ab eis accipere. An demum Concilium Tridentinum veteri Clericorum disciplinæ reuocandæ satis accuratè decreta condidisse credas? at seminaria institui mandat, in quibus Clerici vbique docent; & verò id voluisse Concilij Patres, Carolus Borromæus, qui eius seruantissimus fuit, exemplo docuit, eamque faciem plerisque omnibus præluxit. Cur ergo scripsisti, Castalde, antiqui æui Apostolici Clericos ab hac iuuentutis institutione alienos fuisse? Et quâ abstinerent Clerici ab opere longè pulcherrimo, ac Reipublicæ admodum salutari, à quo nec ipsi Monachi sibi abstinentum esse censerunt? Non ego te arbitror ignorare, quod de venerabili Monacho, eius magnâ cum laude, scriptum reliquit Chryso-

VII.

*Qua inter
pætorum
institutio
est.*

VIII.

*Monachis
etiam usur-
pata.*

mus, operam nimirum suam nobili puero erudiendo locasse, cuius longè optimi exempli longè plures existere imitatores opant Antistes ille, animo ac virtute non minùs, quàm ore aureus. Recordari te æquum fuerat, Hieronymum operam suam Paulæ infantulæ verba nondum conanti erudiendæ vltro pollicitum fuisse Lætæ. Non oblitum Basilij, qui fuit in regulis officium id facere Monachos, quorum Republicam morésque fingebat, non indecorum duxit: Protogenis viri sanctissimi aliquam rationem habuisse, quem à Valente in exilium pulsum, apertòque ludo pueros non modò altiora, sed etiam celesti manu notas scribere docentem Thebais venerata est. Quare quùm

In Epistolâ 7.
ad Lætâ
In Reg.
B:cu 29

Theod.
Histon.
lib. 4.
cap. 16

IX.

& Clerici-
Monachis

& Clerici, & Monachi id olim factitauerint, quid erat causæ, cur eam curam, vt Clericatu minorem nobis obiiceret? An illud venit in mentem quod singulis per se spectatis conuenit, id verò ex vtrisque mixtum Ordinem deducere? Vix arbitror; quis enim paulò eruditiorum nesciat id olim Prædicatoribus placuisse, generalibus in comitiis? id etiam olim fecisse Canonicos Regulares. Nòsne veterum Clericorum mores imitatos negabis? Certè mihi non persuadebis.

Castil.
lib. 11.
c. 70.
Concili.
Aquil.
gian.
c. 135.
Parif.
lib. 1.
c. 301.

X.

Alia Clericorũ
munia, qua
Societas
obit.

Quæro rursus abs te, an Euangelij lumen Idololatris inferre, ob eamque causam ad Orbis remotissimos fines peregrinari Apostolicorum Clericorum officium putes? An ad eosdem pertinere arbitreris teneras ætates prima elementa Christianæ fidei docere? An cum Ecclesiæ perduellibus propius collatq; pede congregari coràm disputando, eosque librorum cum multitudine obruere, tum robore contundere? An in Nosocomijs lægentibus, ac morientibus adesse? quod apud vos desitum est. An vincetos in carceribus, & in triremibus adire? An in compitis & foris ad infimam plebeculam de Christiani hominis officiis verba facere? An mancipiorum vilissima capita iisdem erudire? An per vicos & castella cursando, ac dioceses obeundo ignem Domini circumferre? An, vbi Respublica postulat,

postulat, desertissimis in regionibus Parochorum vicarias vices obire; Hæc, inquam, omnia an ad Clericos pertinere arbitreris, eâ ego de causâ ex te quaerendum arbitror, Castalde, quod hæc illa plura sint; quæ Ignatium suis ministeriis complexum fuisse, dictum à Nigrono adeo indignè tulisti, ut in eum velis remisque incurreres; Non puto te negaturum; quod si feceris, tum ut paulò ante de puerorum institutione feci, totâ te obruam antiquitate.

Quæro rursus abs te, Ioannes Baptista Castalde, an nullos omnino Clericos in Ecclesiâ esse arbitreris, præter tuos; hoc enim ex tuis dictis evidentissimè conficitur, ac, ne me calumniatorem dicas, Nónne adducto Hieronymi loco de non possidendo auro, argentove, statim addis: *Hæc autem copiose qui possident, parum Clericorum mania ex ipso nomine sibi adaptare posse declarant.* Hæc tua est, Philosophia. Iam ergo Ecclesia Clericos non habet, peritque hierarchicus ille ordo admirabilis; nam omnes plerique Clerici, & presbyteri aurum & argentum & possessiones habent? Et verò si non habeant, neque ab Ecclesiâ alantur, sacris initiari non possunt. Quid hîc dicis Castalde? vide, quò te nostra carpendi impetus extulerit. Vereor ne illorum fines doctrinâ perstrinxeris, quorum nomen & gesta, sat scio, abominaris.

An Somaschos Barnabitas, Oratorij Patres, quos Philippus Neri instituit, Oblatòque, quorum Carolus Borromæus auctor fuit, quos ego omnes honoris causâ nomino, ut alios dislimitem, qui aurum habent, & argentum habent, & possessiones siue publicè siue priuatim; an ne, inquam, istos omnes, ut nobis ægrè facias, Clericatu moturus es? Qui igitur tibi Clerici sunt, si hi non sunt? Sed illa rursus admirabilis doctrina est: Nos minùs Clericos esse, quoniam mendicamus, quod tu à Clericatu submoues; de cuius sententiæ inconcinnitate mox videro. Interim ex tuis dictis colligò, nullos in Ecclesiâ Dei Clericos esse, præ-

X I.

*Castaldum
solos Thea-
rinos in Ec-
clesia Dei
absolutos
Clericos esse
docet:*

X II.

*Nos sine
Ecclesia in-
iuria.*

Anim
XIV.
143.

Ibid.

ter

ter vos, aut possessiones habent, aut stipe viuunt emēdicatā. Horum alterutrum qui faciat, is tibi Clericus non est. Annon igitur, ex Logicorum legibus, rectē conficitur, Clericos præter vos nullos tibi esse? Nec diuiteris; ais enim, vobis; *Qui verè, & propriissimè omnibusque numeris absoluti Clerici estis; illud mendicare iniungere noluisse: Patres vestros altiora petentes.* Ergo vos soli propriissimè, atque absolutissimè Clerici? Quid morantur Christianæ vtriusque Orbis Ecclesiæ, quin ad se vos rapiant, ne sine vobis, qui propriissimè & absolutissimè Clerici estis, tamdiu sint? An antequàm vestra oriretur familia, sine propriissimis, atque absolutissimis Clericis fuit Ecclesia Dei? Quid tibi verborum excidit, Castalde? Cæterum non tu es nescius, de quibus Clericis loquantur Doctores, cum eos mendicare non debere docent, & res adedè est aperta, vt mirer vehementer, quid tibi venerit in mentem illius canonis meminisse. Vidésne, per nostrum latus omnium mendicantium Sacerdotum iugulum te petere? Vidésne te illam familiam à Clericatu absoluto submouere, quam Summus Pontifex Paulus III. amplissimis decretis Presbyterorum appellat, atque à se erectam amoris ergò gloriatur? quā Concilium Tridentinum apertissimè Clericorum esse dicit? **Miseret me,** tui Castalde, qui hæc senseris. Pergamus.

Anim.
XIV. p.

143.

*Apostoli in
Odam non
conueniebāt
ad canendum.*

Quæro ex te, an Clericorum esse ita officium putas in Odæum conuenire, vt qui in illud non conueniunt, Clerici tibi non sint? Negas? At id disertissimè doces: *Clerici, qui de sorte Domini sunt, & pars illorum Dominus, Odæum frequentat: unde S. Bonauentura, &c. Ais?* Ergo quicumque in Odæum non conueniunt, vel omnino Clerici, vel certè ex illo perfectissimorum, atque absolutissimorum genere, ex quo vos sati estis, non sunt. Rogo te, Castalde, vt me doceas, quodnam in Odæum ad canendum Christo Deo laudes, conueniant Apostoli, quos de sorte Domini fuisse te minimè inficiaturum haud dubito. Ego enim ignorare me fateor.

Anim.
XIV. p.

143.

Quod!

Quod si nusquam in Odæo cantarunt, quidni ego eadem, quâ tu paulò ante ad deterendam puerorum institutionem utebaris ratione, pariter utar; neque enim peiori iure me tecum agere par est. Si igitur dicam: *Nos Clerici Societatis I E S V in Odæo non cantamus Apostolorum exemplo, quos primos Clericos regulares his vacasse non legimus.* Tibi quidem validissimè nostri Clericalis moris rationem reddidero, aliis forsitan aliquid ampliùs dicturus ad profligandam hanc tuam, toties ab inimicis, aut parum æquis amicis repetitam contra nos accusationem. Quamquam verò in eâ refellendâ, egregiè versatus sit Magnus Suarius, nihilominus hâc ego vnum aut alterum ex te quæram.

tom. 4.
de Relig.
tract. 9.
lib. 1.
c. 8. n. 3.

Quæro igitur primò, quùm duplex sit Clericatus exercitatio officiumve, alterum circa Christi Domini corpus verum, in sacrificio: alterum circa eiusdem mystica membra; Psalmodiam ad quod horum duorum reris pertinere? Ad secundum, opinor, ut homines cantu ad deuotionem prouocent. Optimè: at nonne docet Theologus, *Nobiliorem modum esse prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam & prædicationem, quam per cantum: & ideo Diaconi, & Presbyteri, quibus cõpetit per Prædicationem, & Doctrinam animas hominum prouocare in Deum, non debent cõtibus insistere, ne per hoc à maioribus retrahantur.* Quam sententiam olim dixerat Magnus Gregorius, in Concilio Episcoporum Romæ, questus Diaconos, & Prælatos, qui Prædicationi & Doctrinæ operam dare debent, cantu attineri, quod Subdiaconorum est, quibus nec prædicatio, nec doctrina competit. Quî ergo dicis, cantum in choro summæ perfectionis indicium esse, quam profectò in Presbyteris & Diaconis maiorè agnosces, quam in Subdiaconis, quos Psalmodiæ, ut leuioris operæ negotio, operâ dare voluit Gregorius, primos illos ad altiora deposcēs? Hæc, quæ adeò abstrusa nō sūt, putâsne ignorasse Ignatiū, quum suâ familiâ legibus tēperare ignorasse Põtifices, quum

2. 2. q. 91
a. 2. ad 3.

lib. 4.
Reg.
c. 88.

Anim.
XIII. p.
124.

XIV.
*Nec debent
nobiliori-
bus occupa-
ti.*

XV.
quod gna-
rum Igna-
tio.

cas amplissimè laudatas sciuerunt? Ignorâsse Triden-
tinos Patres, qui non acerbâ cum ironiâ, quæ tibi non
semel tantum placuit, sed verissimâ atque amplissi-
mâ cum laude *laudabile nostrum institutum* & Clerico-
rum esse dixerunt? At Bonauentura Cantum dixit,
esse Clericorum. Audio: sed interrogo, te, Castalde,
an non rectissimè dicere quis possit, Auium esse canere?
Ideône Aquilas aues esse negabis, aut Psittacos?
suadebîsne illis, vt fulmina emittant? his, ne huma-
num imitentur sermonem, vt cum Lusciniis & Car-
duelibus, Chalandrisque cantillent? vt horum cantu
resonant syluæ, sic illarum fulminibus terrentur homi-
nes, & sermonem iidem admirantur. Clangor quasi
tubarum, non Luscinix modulatio Aquilas decet.
Perge porrò.

Anim.
XIV.
P. 142.
143.
Alphab.
Relig.

XVI.
Cantus olim
plebi etiâ
communis.

Quæro etiam, Castalde, an proprium Clericorum
cantum putes, & quo id modo putes? Mihi enim ex-
ploratum est, id etiam Christianis omnibus aded con-
uenire, vt habitos ab illis cœtus antelucanos ad ca-
nendum Christo Deo commemoret Plinius secun-
dus. Neque tamen negauerim ex Psalmodiâ splendo-
rem existere, quæ tamen si aliunde maior habeatur,

XVII.
Error illi-
tus margini
Zacharia
Bouerij vi-
ri Clar.

quid iam queri possis, non video. Doleo equidem
Zachariæ Bouerij viri religiosissimi ac sapientissimi
Annalibus ab aliquo Saperdâ, ac, planè dixerim, te-
merario illitum fuisse in margine dictum falsum, &
inficetum his verbis: *Religio sine choro imperfecta Re-
ligio*. Huic tu Castalde, imperare potes, vt sapere ali-
quando discat, lectionem Theologi 1. 2. quæst. 188.
art. 7. ad 1. qui eum, teque vnâ, si cum eo sentis, lucu-
lenter dedocebit.

Annal.
tom. 1.
Anno
1569.
n. 11.

XVIII.
& Castaldi
de Psalmo-
diâ ab Igna-
tio impera-

Non omittram hîc te admonere: nusquam Igna-
tium nobis Psalmodiam imperâsse, quod tu tamen di-
sertè tradis pro egregiâ tuâ scientiâ rerum nostrarum;
permisit quidem, vt vesperæ detinendæ con-
cioni canerentur voce asâ & nihil molle sonante,
Idque, arbitror, antequam Paulus I V. quæ ab aliis
Pontificibus

Anim.
XIV.
P. 142.

Pontificibus scita fuerant, immutaret; quæ tamen ab eius excessu pristinum in locum sunt restituta. Pergamus.

XIX.

*Vana estif-
dem de rui-
bus accusa-
tio.*

Anim.
XIV.
P. 143.
144.

Quæro abs te secundo loco, an minus nos clericos esse clames, quod sacris in quibusdam ritibus paulum ab aliis abeamus? Vos, qui propriissimè, qui absolutissimè Clerici estis, nihilne ompino, nihil proprij moris habetis? Rogo te, Castalde, Romanus Clerus ubique terrarum, quot pallis vitur in Sacrificio? unâ opinor; vos vrimini duabus; ideo forsan absolutissimi Clerici estis. Romani Clerici cum in solemnî mysteriorum celebritate sacerdotibus ministrantes confessionem publicam faciunt, nonne ponè genuflexi se continent? vos ad latera disceditis obuersâ inuicem fronte Cherubimorum instar. An non Sacerdotes ac ministri Romani Cleri in solemnioribus Missis sedent, vos disertè cauetis in Constitutionibus, ne id fiat. Non hoc ego reprehendo, neque si quid aliud huiusmodi est in statione ac sessione Pœnitentium in Odæo; habent enim rationes suas: sed ideo commemoravi, vt intelligas, si quid à nobis vsurpatur peculiaris moris, hoc totum ad clericatus absolutionem parum facere. Prædicatores, aliique plerique proprio ritu mysteria peragunt, quæ Clericorum sunt, & nemo illos accusat, cur nobis id vitio vertitur?

Sed age, quæro, Castalde, abs te, Mediolani purâsne Clericos esse? vt longiùs progrediar, Græcapicam, Chaldaicam, reliquasque ad Orientem solem Ecclesias purâsne Clericos habere? At vnaquæque gens suos sequitur mores. Age, in ipsâ Europa, quæ omnis penè Romano ritu facit, nihilne puras inter Germanos Hispanosque, Clericos in iis, quæ nobis obiciis, interesse? Sed cur id tu improbes, quod tantâ celebri-
tate in Vrbe fit, nec improbatur? scilicet quia plerique in funebus nostrorum albat, non procedimus, perfectissimo atque absolutissimo Clericatu monendi sumus. Ea crimen, en causam, cur id Castaldo vi-

deatur. Sed bene habet. Censorem te non habemus, accusatorem non metuimus: quamquam quid ego hæc disputo, quasi verò vbi his ritibus ad Catholicæ fidei maiestatem retinendam, atque augendam opus est, nos cuiquam illorum usurpatione concedamus? Testem appello Septentrionem, sed ea mundi plaga tibi nimium friget. Mihi igitur credes, vir humanissime.

XX.

*Quid, non
monis ex
antiquo as-
suleris? Igu-
sins.*

Quæro ex te, an nihil noui, quod paupertati stipem non poscenti operæ vel pretio vel dignitate æquari possit, ab Ignatio aut inuectum, aut ex antiquitate reuocatum fuisse credas? Nihil omnino dices, ne his, quæ Animad. totâ XV. magnificè de illâ prædicas, contradicere videaris. Placétne igitur Castalde, hoc per collationem vrgere? sic opinor. Age: ego ordiar.

XXI.

*in missioni-
bus Aposto-
licis.*

Ignatius nouam Legionem Christi Vicario ad longinquas quantumuis & periculosissimas expeditiones; vel ad Barbaras, immanésque gentes Evangelij causâ eius nutu, nullo petito viatico suscipiendas expeditissimam primus instituit. Tu dices: At hoc nihil est ad nostra; Nos non mendicamus.

XXII.

*in Reipub.
variis Or-
dinibus.*

Ignatius familiam suam omnem plures in ordines diuisit, in Professos quatuor & trium votorum, in Coadiutores spirituales, in Scholasticos approbatos, in Coadiutores domesticorum operum: tyrones ipsos in indifferentes, eosque, quos vel Scholasticis vel Coadiutoribus certè adscribendos admittit Societas. Hui, quàm leuia commemoras! Nos non mendicamus.

XXIII.

*in dilatione
professionis
& dimissioni-
ne.*

Ignatius ad solemnem Professionem suos non nisi post absoluta litterarum studia, diutissimòque experimento & tertix probationis integro anno recoctos admittit, & quos visum fuerit è Republica, votis solutos suas sibi res habere iubet. Hoccine tu aliquid putas? Nos non mendicamus.

XXIV.

*in ratione
paupertatis,
ex antiqui-
tate re-
petita.*

Ignatius suis ante professionem, aut publica emissis vota, si opus sit, rerum suarum dominium per-

mittit,

mittit, vsum vel vnus quadrantis seuerè interdicat, quod ex antiquissimâ & multis sæculis desitâ Monachorum disciplinâ repetitum cum religiosâ paupertate bellissimè congruere, nefas est dubitare. Hoc totum enim uerò suldeque habendum est; nos non mendicamus.

XXV. Ignatius toto terrarum orbe Academiâ instituit, Gymnasia gratis aperuit, alendæ atque educandæ in seminariis, atque Collegiis adolescentiæ, siue in Cleri supplementum, siue in ciuium ornamentum, molestissimam curam suscepit. Hoc enim uerò puerile est atque pædagogicum: Nos non mendicamus.

XXVI. Ignatius suos tyrones peregrinationibus & Nosocomiis, aliisque integro biennio duris exercuit experimentis. Vah quàm friuola hæc sunt! Nos non mendicamus. Ignatius suos dignitatibus quibuscumque petendis, ambiendis, admittendis, voto absterruit, eodemque ad ambientium indicium peragendum obstrinxit. At nos hæc flocci facimus; non enim mendicamus.

XXVII. Ignatius Christianæ fidei rudimenta pueris tradendi curam, quod id temporis ex instituto cuiusquam familiæ nusquam fiebat, primus in se suosque etiam voti religione interpositâ suscepit. Quasi uerò hoc aliquid Reipublicæ intersit. Nos non mendicamus.

XXVIII. Ignatius suorum obedientiam, dummodò diuinis legibus non aduersentur imperia, nullis finibus uoluit esse descriptam, quæ quidem amplissima laudatio, ut aliquid noui habeat (nam si nihil addatur, eam sequutus est Franciscus Regul. cap. 10. aliisque) efficient, quæ de absolutissimâ obedientiâ, quam superioribus, nullo cuiusquam ætatis, aut munerum gestorum priuilegio, præstamus. & quam Romano Pontifici uouemus, præscripsit Ignatius, quæ notiora sunt, quàm ut sæpius repetere habeam necesse. Sit ita, quædo vis, nihil agis; nos enim non mendicamus. Ignatius suis nullum certum

XXIX. Ignatius suis nullum certum vestis genus præfinit, modestiâ, & paupertate magistris uti iussit, atque Clericorum vestes pro regionum

more induere. iam nunc iugaris. Nos non mendicamus.

Siccine omnem ludo operam? Sanè poenitet nunc me de his Nouitatibus disputasse: nam omnes tu Castalde, hac vnâ voce elisisti. Nos non mendicamus. Sic enim ais: *Vna legum nostrarum nouitas, summa nempe pauperies, quæ mendicatum explodit* (rem scilicet contumeliâ dignam, quæ est vis verbi *explodo* apud Latinos) *cuncta noua precedit.* Quod sanè vereor, vt verbo persuadeas.

Illud quoque, priusquam de Nouitatibus finiamus, mihi ex te querendum est, Castalde, quo iure Contradictionis dicam Nigrono (scribas, quod Nouitates appellet, quas tamen ab antiquitate manasse tradis? Hæccine tu bonâ fide recitas? Cur eiusdem parenthesis (vt ita more vulgi dicam) dissimulas? Silicet si recitata fuisset, nullâ specie contradictio infucari poterat; & tibi sine illâ, *Pauca verba magnam obnolunt contradictionem.* Cordatior erat Nigronus, quam vt ista non videret. Sed quæ olim vsitata paulatimque longo æuo exoleta reuocantur in mores, ea noua esse vulgò dicimus. Nec tu religiosior es in loquendo, qui tui Ordinis nouitates eodem iure defendas.

Igitur, vt locum hunc absoluam, Cùm plura omnino noua ad suæ Reipublicæ constitutionem, atque ad administrationem, & Christianæ rei vtilitatem, omnia propemodum Clericorum munera cogitatione olim complexus Ignatius, opere demum expleuerit, non erat, quod à proposito, quod & longâ plurium annorum meditatione instructus, & diuino lumine illustratus susceperat, aliorum cœptis præclaris quidem, sed ad destinata minùs facientibus, auerteretur: Quod verosimile fuisse falsò à Castaldo dictum, verissimè à Nigrono negatum, hac interrogatione mihi fuerat demonstrandum.

Anim.
XV P.
147
Valla l.
3.

Anim.
XV P.
145.

Anim.
XIV. P.
132. 133.

XXX.
Qua omnia Castaldus paupertate non mendicant fructu eluat.
XXXL
Contradictio Nigrono per calumniam impetrata, repellitur.

XXXII.
Côclasio dictionum.

INTER

INTERROGATIO DECIMA QUINTA,

DE ACTIONE, ATQVE
contemplatione Clericorum
Regularium.

*His allici Ignatium potuisse verosimile non
videri, quod à Nigrono assertum,
indignissimè tulit Castaldus.*

P. 114.

V A E R O ex te, Castalde, cur adeò passis
velis in Nigronum inueharis Anim. XII.
quasi voluerit *Funditus*, omni conatu attere-
re, & penitus annihilare, si posset ea, qua à ma-
ioribus vestris, etiam in ipso Religionis exordio, ad Dei glo-
riam, ad Fidei Orthodoxa propagationem & defensionem, &
proximos in spiritualia prouehendos praeclare sunt gesta. Hu-
ius tam nefarij conatus iniustissimè Nigronum accu-
sas, quòd id facere tentauerit in suâ Dissertatione, in
quâ tamen illius nullum deprehenditur vestigium.
Quid enim dixit aliquando Nigronus, ex quo id iure
conficias? An quia non eum, qui nunc est, fuisse ve-
strorum ministeriorum splendorem, ac celebritatem
dixit? An quia vos ab effusâ illâ lucrandorum animo-
rum, latèque ad omnes gentes pertinente cupiditate
abfuisse dixit? An quia vos solitudinis tunc amanti-
ores fuisse, quàm cum Ignatij conueniret ardentissimâ
in Deum hominèsque charitate dixit: Sic enim loque-
ris Animad. XIX. *Nostrorum priscarum Patrum solitudi-*

I.
*Falso à Cas-
taldo accu-
satur Ni-
gronus; ve-
hostis Cle-
ricorū Re-
gularium.*

II.
*Nam ve-
rosimè de
primorum
Patrum so-
litudinis a-
more dispo-
sunt.*

P. 162.

7579

uem, atque è mundo secessum nimium, quam debuisset, militis in primis amplificat, & præter nomen, quæ Eremitarum sunt, tribuens illis omnia. Fateor de primorum Patrum solitudinis amore aliqua disputasse Nigronum, sed iniuriam fecisse pernego; nam potuit etiam sine ullâ contumeliâ, *Eremitas Sancti Nicolai* vocare, quod Venetiis factum reliqua inter maiorum tuorum decora memini à te recenseri. Sed ea Nigronus appellatione abstinuit, & quæ dixit, verissimè dixit. Principio in eo diplomate, quo erectus, & confirmatus Ordo est à Clemente VII. nihil de animorum salute procurandâ ab illis primis I V. viris cogitarum legimus, quod tamen, si vestro instituto id intimum esset, dissimulatum non oportuit; nam morem obtinuisse videmus, ut quæ præcipua sunt instituti, eâ Bullis confirmationis inferantur.

III.
qui probatur
litteris
Clementis
VII

Apud
Tufum
c. 4. p. 21.

Mitto de nostrâ Societate dicere; nam eam adeo paruipendis, ut eius exemplo nihil mouendus sis. In confirmatione aliorum magnorum Ordinum res est manifesta. Deinde quæ forte, Castalde, per fidem tuam, an non Neapoli Caietanus ipse ignotus propemodum agebat; quod Caracciolo a dictum tu quidem nōlles, b sed iam reuocari non potest? Nōne tu ipse ais; eum Neapoli nihil per ætatem habuisse, quod ageret? Sed quid hæc, quæ quomodocumque eleuare conaberis, ego confector? Professio illa Neapolitana, quæ primis illis Patribus ad eò longinqua, difficilis & formidolosa visa est, ut inconsulto Apostolicæ sedis oraculo illis suscipienda non videretur; Spiritus ille sanctæ quidem demissionis, sed non ad eò erectus, aut Apostolici plenus vigoris, quo verebantur, ut concitatæ de se unicâ in Vrbe expectationi respondere possent, videtur tibi satis excusare Nigronum, si ab eâ, quam nunc profitemini animarum lucrandarum procuracione, maiores vestros abfuisse dixit.

a p. 221.
b Anim.
XXII
p. 78.
c In Epistol. 5. 8.
Apud
eandem
Tufum
inibi de
quo supra
interrog.
7. 5. 8.

4 V.
Es prima
Neapolitana
professione.

Professio si eò fine Ordo fuisset institutus, ut Regionem peragraret, Euangelij lumen circumferendo,

&c

Ibid.

& gladio verbi Dei monstra perimendo peccatorum, opus non erat, de vnâ Neapolitanâ, nec longinquâ (nam Venetiis eundum erat) nec difficili missione Vicarium Christi tantâ trepidatione consulere. Nec timidus, atque tentabundus etiam post Pontificis imperium in causâ descendisset Carafa. Nam Caietanum, Thienæum, & Ioannem Marinotrium, inquit Caracciolus, Neapolim misit non adhuc certus illic domicilij firmè figendi, sed vt aliquantisper experiretur, an res succederet, atque vt istis eò missis, & patriæ desiderio, & Summi Pontificis placito aliqua ratione satisficeret. Dominicus vt Ordinem suum Christi Vicario probauit, illico suos Epistolis Pauli instructos, & plerosque multâ potiùs charitate, quàm eruditione validos, prædicationis faces vitiorum spinis quaqua- uersum illaturos, immisit. Franciscus, vt ab eodem oraculo suæ item familiæ adprobationem abstulit, nihil cunctatus, Fratres in omnes terrarum fines prædicaturos pœnitentiam dimisit; quid enim cunctarentur id agere, ad quod fuerant vocati? De antiquis constitutionibus, quas in tabulario asseruari tradis, nihil habeo quod dicam; quo enim tempore conditæ sint, non addis, & nos de moribus Ordinis nascentis disputamus. Eas tamen minimè placuisse argumêto est, quòd quæ de seruiendo gratis altari, illæ sanciuunt, abolita esse palàm est; nam & Missarum causâ elemosynas accipere ad eò non à vestris moribus abhorret, vt acceptæ pecuniæ tabulas conficiatis; quarum plusculas Mediolani habemus. Imò Constitutionum editarum parte 2. cap. 1. sic lego: *De Altari & Euangelio nos Clericos viuere oportet. Quam Apostoli, legem vos puto interpretari, ex lib. 3. Decretal. De Præbend. cap. Cum secundum.*

Anim. XII. p. 103.

Ibid.

Tufus c. 14 Hist. p. 37.

V.
Mutatum a'iquid ex primis Constitutionibus, qua abditæ latent in tabularo Neapolitano.

Prætereâ cum illæ lateant, quid de illis scire potuit Nigronus? Sed latet etiam, quî bono publico prodiret in lucem Petri Veronensis liber, ab eo in laudem vitæ contemplatiuæ multâ eruditione conscriptus, vt eam doctrinam antea erendam, seque ab illorum accu-

VI.
vt etiam liber Petri Veronensis de suscepta solitudine laude.

Kk. sationibus

sationibus tueretur, qui hominem curionem quod relicta eâ vigiliâ, quæ illi non sine animarum lucro, fuerat demandata, nouum vitæ genus suscepisset, ineptè quidem, sed tamen reprehendebant, argumento non leui eam tunc primorum Patrum viuendi rationem fuisse, quæ plurimum solitariæ haberet contemplationis. Huius viri certè à te mentio alienissimo tibi loco fit, quum præclara maiorum gesta pro salute proximorum componis.

Anim.
XII.
p. 117.

VII.

*Celebritas
Concionatorum à Tolosa exorta.*

Quæro iterum ex te, Castalde, ante Pontanos, & Paulum Tolosam virum clarissimæ eloquentiæ, quem vestrum concionatorum nouerant Italiæ vrbes? fuisse non neminem, qui verbum Dei pedestri sermone in auditoriis aliquando traderet, ego non dubito; sed de concionû celebritate interrogo. Sanè Caracciolus frigidissimè loquitur apud te ipsum. *Accepimus etiam eos non rarò habuisse sermonem ad populum; Carasam præcipuè, & Thienæum, &c.* Age rursus, quas expeditiones susceperunt Principes Ordinis, non te extra Italiam traho, sed in hac ipsâ Italiâ.

Anim.
XII
p. 106.

VIII.

Carasa gesta solitudinis amorem non excludunt.

Affers tu quidem Carasæ gesta præclara, sed illis, quod agis, non conficis. Nonne Bernardus publicâ in Ecclesiæ causâ alienissimis illis temporibus, in quæ incidit illius virtus, aliquanto plura, & maiora patrauit? Efficiesne ex illorum commemoratione Bernardi familiam à solitudine atque contemplatione fuisse semotam.

Ibid.

IX.

à qua semper alienus Ignatius.

Addis & aliorum virorum illustrium nomina; quorum ego & virtutem amo, & claritudinem suspicio; verum non aded in sole atque arenâ versabantur, vt Ignatium ea ratio posset allicere. An non idem tu Castalde, *Solitudinis amore cum illectum scribis?* quod deinde verbum vt emollias, minùs enim ad rem iam faciebat, in hoc Pacifico Certamine aut acerbissimè, quamuis clanculariis maledictis, in nos inueheris, aut Ignatium animarum quæstui cum suo illo heroû manipulo deuorum caput, solitudinis amantissimû frangis

Epist.
5. 18.

Præfetim
Anim.
XII.

tum

tum maximè, cum deliberatâ Euangelij prædicatione, minacia eiusdem signa in sæuissimos Ecclesiæ hostes, Turcas ipsos, inferre meditabatur.

Verùm, quam viuendi rationem Principes vestri Ordinis per ea tempora maximè probauerint, antequam pluribus palàm faciam, dabis mihi veniam, si te laudationis impetu abreptum aliquid scripsisse dixerò, quod, si tertio Certamen tuum reuideris, atque euulgaueris, planè tibi sit inducendum; Neque enim eadem est Dei Ecclesiæ, ac Societatis nostræ ratio; in hanc enim incurrere fortè sine scelere licet; de illâ quidquam minùs commodè dicere, non licet. Ordinis tui decora vt amplifices, Ecclesiæ aliquid minùs decorum dicis, quod te, qui totus es in Animaduersionibus, non animaduertisse, mirum possit videri. Cum enim nauatam rei Catholicæ à Carafâ operam amplificandam tibi sumpsisse, sic ordiris: *In toto Orbe irrepressat teterrimus error ex Auerni imus consurgens, Orthodoxæ Fidei veritatem de Iustificatione obumbrans, & insiciens. Fœdauerat plurimos, maculauerat uniuersos, ipsa quoque præcipua capita Sacerdotum inuaserat.* Itane verò? Nihil in Ecclesiâ non maculatum? Quomodo ergo illa sine maculâ? Qui uniuersos dicit, neminem excludit, omnes igitur hæreticis tum maculis aspersi? Quis hoc vel in ipsâ Germaniâ ferat, ex quâ prima tanti mali labes erupit? Quot ibi erant, qui pro Ecclesiâ, & veritate stabant? At tu de toto loqueris Orbe. Hoccine au diat Lusitania? hoccine Gallia? hoccine Hispania? hoccine Italia, in quâ Deus sedem, ac principatum Religionis collocauit? Queri de te potest orbis terrarum; neque Carafæ virtus ampullosis hisce ornanda est amplificationibus; satis enim simplici veritate collucet.

Sed quando Carafæ meminimus, quid ille de Ordine à se condito senserit, audiamus. Tu quidem ex illius Epistolâ ad Mariam sororem, quam ego non vidi, nescio quid affers in rem tuam; ego ex illâ, quam

X.
Castaldi di-
ctum Eccle-
sia minùs
honorificâ.

XI.

Carafa son-
sus de soli-
titudine sue,
rum in Epi-
stola ad Ca-
suis ictanum.

Anim.
XII. p. 76.
109.

Anim.
IX. p. 76.

Kk 2

fuis in Collectaneis vulgavit Caracciolus, cur contra sentiam manifestè habeo; Cùm enim scripisset ad illum Neapoli Caietanus : *Noſtros opportunum quidem contemplationi nactos esse locum : mitteret igitur quàm primum alios quibuscum unà possent Religionis officia obire, &c.* Respondit Carafa his verbis: *Summopere placere testamur (locum illum solitarium) atque utinam Dominus IESVS sic sibi coherere faciat, ut mundus nos vixisse non sentiat.*

Hoc, quamvis sanctissimum votum sit, eius tamen esse non potuit, qui Apostolico viuendi more populis vellet opitulari. Quid enim tam diuersum ab Apostolicâ luce, quàm latère, atque ignorari? Quomodo si hoc Apostoli sequuti fuissent, *in omne terram exire potuisset sonus eorum?* Quomodo non fuissent loquela, neque sermones, quorum non audita essent voces eorum? Quomodo non sub modio fuisset illorum lucerna, quos Mundus vixisse non sensisset? Quod si ea Epistola non solum Carafæ, sed totius Capituli fuit, quod tamen ipsa falsum esse conuincit; haberemus non Carafæ tantum vnus, sed totius Ordinis locupletissimam sententiam. Et tu quidem Castalde, qui eidem Epistolæ Capituli consulti nomen imponis, negare non poteris, toti Ordini in votis fuisse ita latère, ut alumnos suos vixisse mundus ignoraret. Cur autem hanc ad Caietanum Carafæ Epistolam, illi ad Mariam sororem præhabendam putem, habeo causas; nam hæc de rebus longè grauissimis, & ad Caietanum data est; quem totius spiritus vestri perennem fontem fuisse dicis; ut si Solis ac pulueris ille tunc fuisset, tam aliena atque diuersa scripturum ad illum Carafam fuisse, nemo sapiens rerum æstimator sibi possit persuadere; illa Mariana priuata quodammodo, & verè familiaris sit: Hæc probata Caracciolo, & inter præclara Ordinis monumenta ab illo recitata, eâ potissimum fine, ut cùm decimo ab instituto Ordine anno scripta fuerit: *Percipere possit Lector, quæ cunabula, qui spiritus, quanta in Dei cultu religio, quàm solida, vniuersaque*
ad

XII.
Probatius
Antonio
Caracciolo.

Anim.
XI. p. 99.

ad inuicem charitas, quàm ingens paupertas, puritatisque zelus nostris patribus extiterit; inquit Caracciolus ipse: illa adhuc lateat in tabulariis, iudiciorum ancipitem lucem nondum experta.

lib. 3.
c. 15.
de quo
supra In-
terrog 4.
§. 60.

Quid si vera scripsit Lucas Hispanus in suâ Romualdinâ, & Carafa cum sociis eremi secessum à Paulo Iustiniano per litteras impetrare tentauit? aut quod in epistolâ habetur, deliberatâ iam solitudine, ipso Caietano non dissentiente, in montem aliquem omnes abituriebant? profectò de sensu maiorum vestrorum apertissimè constat. Uine in solem & puluerem se à Deo vocatos arbitrabâtur, qui solitudinem aliquam, in quâ quieti operarentur, & tacitæ rerum diuinarum contemplationi, circumspiciebant? qui Soracte in monte sedem sibi destinabant? & quidem quum apud Lucam Hispanum ea de solitudinis desiderio legerem, hærebam dubius, hominè crederem, ore rotundo affirmanti; an tibi potius timidè nescio quid de Carafa prodegerem. Ais enim in vitâ Pauli I v. antequam cum sociis conuenisset (quamquam in Caietani vitâ eandem Clericorum Ordinis fundandi mentem priusquâ de Caietano audisset, Carafæ fuisse tradas) de Camaldulensium Ordine à Carafa fuisse cogitatum. Verùm vt amici operâ ex tabulario Camaldulensium ad montem Coronam in manus meas ea venit Epistola, omnis quidè de solitudinis amore, quo Carafa, sociique tenebantur, dubitatio excussa est; sed Lucæ aliquam indiligentiâ deprehendi; neque enim à Paulo suos inter Erēmitas adscribi postulat Carafa (nisi fortè idaliâ Epistolâ fecit, quod ego in medio relinquo, & aliquod in hac ipsâ alterius vestigium apparet, ipso statim initio.) sed de solitudinis desiderio, deque totâ sui consilij ratione loquitur; quod quia te huc usque clam fuisse intelligo, ideòque tam confidenter, ac magnificè te alia omnia scripsisse; hinc operæ pretiū erit publicare, vt sciant posteri, quæ fuerit condito iam Ordine, Carafæ mens, & quàm ille à cœnobicâ vitâ

XIII.
Idem Carafa, & socij Eri etiam amatores.

XIV.
etiam post conditum Ordinem.

cum sociis abhorruerit, atque Eremitarum more disclusis inuicem in casulis, cellisve vitam ducere destinauerit. Excerpta Epistola est ex autographo ipsius Carafæ ab Iulio Sancto publico scriba Perusino & cōfecto ritè publico documento, ad me transmissa. Porro quia Epistola responsio esse videtur ad litteras ad eum datas à Paulo Iustiniano, & harum quoque in eodem tabulario exemplar inuentum est, ipsum etiam ab eodem publico scribâ transmissum recitandum est, vt Carafæ respondentis mens palàm sit.

I E S V S.

XV.
Pauli Iu-
stiniani
exemplar
Epistola.

Reuerendo Episcopo Theatino, & venerabilium fratrum Clericorum Regularium Prapositio, frater Paulus dictus Eremita, in Dei seruitute proficere, & ad perfectionis apicem anhelare, atque demum ad aeternam beatitudinè peruenire. Fr. Bernardinus Eremita, cui ad D. Gaetanum nostrum litteras dederam, retulit mihi tecum familiariter alloquutum fuisse, & inter cetera hoc illi te mandasse, vt tuo utique nomine mihi iniungeret, vt curarem locum aliquem solitariarum inuenire, in quo congruè cum fratribus tuis posses habitare. Quæ si seriò, & ex animi proposito à te dicta fuerint, non satis intelligo: mouet enim me multum ad dubitandum; quia res tanti momenti, si hac erat verè mentis tuæ sententia, non pauca hæc verba, sed seriosam Epistolam exigebat. Si tamen verè sentis, & hoc est mentis tuæ propositum, valde gaudeo, & inestimabili afficior iucunditate. Mihi enim, sicut à principio visum est, ita nunc certissimè videtur, solitudinem vobis ad tranquillitatem animi acquirendam (quam nimirum Carafæ aulicarum turbarum pertæso cordi fuisse paulò post ex Matrefilano demonstrabimus) & ad perfectionis Religiosæ, & spiritualis vitæ culmen attingendum valde necessariam esse, & si verborum meorum non es oblitus, in hac vestrà conuersione ad Dominum, tria vobis solum optabam: Religionis votum, solitudinis secessum, & separatas in solitudine cellas, quorum primum multo magis, quam optare potuissem, magnificè;

XVI.
Hortatur
ad solitudi-
nem.

magnificè & fortiter perfecistis : reliqua duo , si verè relictâ
 civili , & urbanâ frequentîâ , quæ omnibus Religiosa vita XVII.
 studiosis valde est inimica (Eremiticæ vitæ instaurato- ut perfectif-
 rem hæc sensisse minimè mirum est) implere desidera- simum viis
 tis , locus vobis deesse nequaquam poterit : nam in primis nos genus.
 Eremita S. Romualdi Camaldulensis Ordinis in hac Anconi-
 tana Marchia Prouinciâ plura solitaria loca satis commoda
 his , qui angustis cellulis & humilibus Oratoriis contenti
 sunt , habemus : Ex quibus quemcumque vobis magis pla-
 cuerit , concedere parati sumus , siue velitis nobiscum vnâ ,
 siue soli in vno habitare. Nos enim non loca , sed seruatorum
 Dei profectum amare , quantum possumus , instituimus : &
 pro profectu vestro magnum lucrum existimabimus nos con-
 sequutos , si vobis ad solitudinem confugere cupientibus
 vnum ex locis nostris cum omnibus tam mobilibus , quàm
 immobilibus rebus , quæ ad illum locum pertinent , accom-
 modare & condonare mereri valebimus. Si verò angusta , &
 humilia satis loca nostra placera vobis non poterunt , sunt in
 his partibus , & in totâ Italiâ , & ab omnibus derelicta so-
 litaria loca , ut facile sit si qualem locum desideratis , in-
 tellexero , iuxta cordis vestri desiderium locum vobis solita-
 rium inuenire , & preparare , si iusseritis. Est inter alia
 quidam in Anconitani Montis vertice amœnus , & satis aptus XVIII.
 locus , qui ad Anconitanum RR. Cardinalē pertinebat , sed ipse Offert illi
 illum R. cuidam D. Nicolao Maureceno , & sociis eius Eremitis solitaria
 sine professione concesserat , qui locus nunc omni carere videtur loca.
 habitatore ; nã præfatus D. Nicolaus , ob quandâ corporis infir-
 mitatem ad patriam reuersus est , nec speratur , illum ad præfatū
 locum esse reuersurum : socij verò eius partim mortui sunt , par-
 tim aliam vitæ institutionem susceperunt ; qui si vobis place-
 ret , à præfato D. Nicolao , credo , facile impetraretur ; præcipuè si
 pecunia non multa , quam in cellulis , & aliis habitationibus
 constituendis exposuit , redderetur ei. Id etiam fieri sine
 ullâ peccati labe posse iuris quidam periti , quos consului , asse-
 ruerunt. Quare si hæc animo vestro sedet sententia , & con-
 tinuò elongare vos à tumultibus , & fugere ad solitudinem ,
 & in ea permanere desideratis , etiam integri anni experimēto
 didicistis ,

XIX.
 & de vno
 præcipuè
 consulit.

didicistis, quàm parum alijs proficiat, & quàm multum vestra tranquillitati, & perfectioni officiat urbis commoratio, & propterea ex animo solitudinem optatis, de hac vestrà intentione, vestris me litteris certiozem facite, obsecro, ut & solidius de hac vestrà intentione gaudere velim, & loca vestra omnia vobis preparare, vel alia, & alia inquirere, quae vobis magis placeat, omni studio, & diligentia valeam: Nunc enim quamuis Religiosus ille frater hoc sine ulla ambiguitate asserat, quia tamen res magni momenti est, vix credere id possum, nisi de ipsa sententia mentis vestra vestras litteras legam.

Hæc Paulus, ad quæ III. Nonas Augusti MDXXVI. in hæc verba, quæ bonâ fide Latinè reddam, Carafa rescripsit, (vt quidem videtur.) Inscriptio autem implicata Epistolæ sic habet.

Admodum Reuerendo Patri Fratri Paulo
Eremitæ Ordinis Camaldulensium
Priori honorando, &c.

XX.
Carafa ad
Paulum Iu-
stinianum
Epistola.

Reuerende Pater. Post acceptas suavissimas litteras, quibus Vestra Paternitas mihi rescripsit, nulla mihi fuit via certa, & secura litteras mittendi. Et hac ipsa occasio Fratris Ludouici, qua mihi se nunc offert, adeo breuis est, vt mihi non possim satisfacere. Dicam tamen, quod potero. Principio Dominum rogo, vt vobis ostendat, quantâ humanitate utamini erga nos, & quantâ consolatione nos afficiatis, quum nostri memoriam habetis, & quandoque ad nos scribitis. Quanto verò maiori cum libertate, eâque auctoritate, quæ verum nostrum Patrem decet, scribitis, tanto id nobis gratius erit. Circa nostram habitationem rogo Paternitatem Vestram, ne cogitare omnino velit, quod nostra voluntas sit vivere atque habitare hoc modo more Cœnobarum (arrige aures Castaldé, tuâ hic res agitur) nam omnino contrarium est nostra voluntati unanimi, (ergo etiam Caietani, nisi fallit Carafa) omnium nostrum, & vocationi nostræ. (Audin'?) Verum quia

XXI.
Alienum se-
cum suis à
Cœnobiicâ
vitiâ profi-
etur.

in alienâ domo habitamus, & in medio Urbis tumultu, vt inde
quàm

quàm primùm migraremus, statim ac Dominus dedit nobis propriam sedem, non quidem adificandi animo, cuius rei nulla nobis est facultas, sed ne rueret domuncula, quam inueneramus, & ne pensionem pro habitatione solueremus, aliqua facienda fuit reparatio, ut possemus ibi habitare. Quod ipsum tunc factum est, cum neque habebamus, neque sperabamus nos habituros ades has, quas Dominus nobis auxiliatus prouidit, in quibus satis tolerabiliter habitamus. Quod si de hoc per id temporis cogitassetis, eius operis, quod in monte factum est, aut nihil actum esset; aut inceptum aliquid esset pro habitationibus separatis (non enim Cœnobitæ esse uolebant) quod nostrum firmissimum consilium, cum Dominus auxilium feret.

Circa tria illa, quæ P. P. in nobis desiderabat; iam duo habet: Professionem trium ueterum, & distinctas habitationes, in Soracte quas tenemus in proposito, etsi nondum in re. De tertiâ etiam uobis satisfacere speramus, hoc est, de solitudine. Et quamquam nobis necessarium uideatur, in quemcumque casum locum habere in hac terrâ, in magno nihilominus desiderio sumus habendi solitudinem aliquam in hac uisitatâ. Quod si Dominus uoto nostro annuet, ut uideamus Soracte habitatum ab eius legitimis seruis, speramus & nos ibi angulum aliquem habituros, & omnino credimus adspirante Domino al quem recessum nobis non defuturum. Itaque, Pater mi carissime, noli nos ob quamcumque causam deserere; speramus enim uobis obediens, filios nos præbere etiam in eo, quod ipsi per nos non uidentur. (uidesne nihil Carafæ foetisque adhuc deliberatum, sed à Pauli, qui ad Eremitum incolendam, ut solitariæ disciplinæ instaurator hortabatur; eos consilio monitisque pendere? Idque biennio post conditum Ordinem?) Præsertim, cum ea, qua P. P. amanter atque prudenter consulit, uideatur sine ullâ contradictione ostendere Deum, è re nostrâ esse (solitudo ergo è re uestrâ tum erat, Carafa teste.) Quod ad officium pertinet breuitas temporis, quæ sentio scribere non permittit. Attamen in primis inuentionem horarum unius Capituli quâ quasi filiolarum oscularar ad primam inspectionem litterarum

XXII.
Solitudinē
in Soracte
anhelat.

XXIII.
Pauli
consilii
paritura,

XXIV.
ut a Deo
missis.

XXV.
Narrat de
Comitis &
Psalmodiâ.

tuarum abiecti. Et ne V. P. molestus sim, V. P. in allegatâ huius epistola chartâ videbit, quid post multos labores putem me de Psalterio facere posse. Neque enim aliud video, quod mihi nunc placeat. Nam etsi D. Benedicto tribuam plurimum, & fortè in hac ipsâ re plus illi soli, quàm cateris omnibus, non tamen & que adeo, ut omnia illius inuenta recipiam. Mihi sufficit, si qualibet hebdomadâ Psalteriũ volo recitare, ut Dominicâ die semper à capite repetatur. Ad vigiliis. In Regula c. 18. Item de 12. Pater noster ad vigiliis. Responsoriorum satis habebimus nobis, & vobis. Cantica, quibus Domina nostra conflatum est officium, adhuc in Palimpsesto sunt, itaque nullum mittere cum hac illorum exemplum possem, spero minimè displicitura. P. V. Bernardinum nostrum (de Bernardino Scoto loqui videtur, qui hoc ipso anno nomen dederat) spero P. V. non indecorum futurum; usque adhuc ambulat de virtute in virtutem. Et ipse & omnes nos precibus P. V. nosmet ipsos commedamus, eâ rogantes, ut proximo Septembri, iuxta promissum, nos velit inuisere. Commendo P. V. nostrum hunc fratrem Ludouicum, qui quam in suis arumnis charitatem ei prestitistis, ubique depradicat. Datarium his diebus minùs frequenter videmus, pluribus enim negotijs distinctur. Rogate Deum pro illo, Rogo te Pater mi, & de officio & cateris omnibus liberè responde. Ne timeas, Noster enim D. Caietanus non contradicet, imò cum maximâ pace ipse in primis, & reliqui nos omnes per gratiam Dei unanimes sumus in I E S U Domino Christo, cuius gratia sit semper tecum, Charissime Pater, & cum omnibus tuis, amen. 3. Augusti 1526.

P. V. filius Ioannes Petrus Clericus Reg. Episcopus Theatinus.

Vide iam mihi Castalde, Animaduersionem tuam

XXVI. XII. planè ab hac Epistola tota conuelli? Historiamque tuam & vitis Patrum tuorum non parum labascere? Quid? Nonne illi Animaduersioni titulum hunc præfigis: *Contemplatiuam, & Actiuam vitam sociare præcipuus nostratum scopus?* An Carafa & vestras & vestratum id temporis Summatum Princeps non fuit? nec de se vno loquitur, verùm omnium sensus consiliũque exponit. Quid ais? Nonne solitudinis à Paulo admonitus, se illi cum suis ipsòque Caietano pariturum profiteretur?

Nonne.

Hac Epistola Castalde Animaduersione XII. conuelligitur.

Nónne ait, eam suâ è re esse, ostendere Deum? Nónne Cœnobiticam vitam sui esse instituti negat? Nónne in Monte Soracte locum optat? Quæ igitur de Nigrono tam dolenter querendi tibi causa fuit. Quæ? Nos, dempro nomine, Eremitis simillimos credi voluit. Hoccine tu reprehendis? Optimè fecit, nascente enim Ordine id esse, vobis erat in votis. Negas? at Carafa disertè affirmat: Concedis? non igitur vestratibus primo illo tempore animorum ardor tantus, qui vos ab adamatâ solitudine dimoueret.

Et ne Carafam ante fundatum Ordinem solitudinis amore captum dicas, quod in eius vitâ innuis; verùm incalcescentem ad lucra animarum, alia omnia deinde cogitasse; biennio à condito Ordine data Epistola est. Vbi illa Cleri reformatio? Vbi bellum, quod Romæ ad nouæ familiæ exortum conflari sibi ab ipsis vsque Saxonis suis munitionibus trepidauit Lutherus? Annon disturbatis Vrbanorum temporum iniquitate consiliis, quod in monte Soracte non potuerunt, Venetiis exequi perseuerârunt? Id laudati à Caracciolo auctores docent, & ipsa *Eremitarum Sancti Nicolai* appellatio, quâ

XXVII.
*data enim
est biennio
à condito
Ordine.*

Venetiis inclaruistis, planè conuincit. Videris ergo Castalde, quomodo vnica illa tua ad Mariam sororem Epistola, duarum, quas ego ex Caracciolo, & Camaldulensi tabulario protuli, fidem possis eleuare, aut aliquid firmum de spiritu illo primæui Ordinis constituere, ne incertâ veluti vocatione fluctuasse videatur. Neque enim satis erit dicere, Glericorum Regularium fuisse, quasi Clerici esse non possint, abdicatâ procuratione, & quæstu animorum, & mysteriorum religiosissimâ celebratione retentâ, quæ est altera, & quidem potior Clericorum laus; nam & sanctos Sacerdotes solitudines vel olim incoluisse, vel etiam nunc colere non ignoramus. Iam verò si testimonia exterorum audienda sunt; nam tu Adrianum laudas, habeo, quæ in medium afferam, à vobis etiam tradata. Legi enim apud Caracciolum Marci Mattefilanij verba, excerpta ex libro,

XXVIII.
*Venetiis
olim Thea-
tini dicebã-
tur Eremitæ.*

XXIX.
*quod Cleri-
carum non
officit.*

L. I. 2. quem

Anim.
XI. X.
p. 162.

Anim.
IX. p. 76.

Anim.
XVII.
p. 157.

XXX.
Eorum soli-
tudo proba-
tur ex Mat-
tesiano.

quem ille de Guelphis & Gibellinis conscripsit, quem
testem omnino grauem esse oportet, quum à Carac-
ciolo in laudem Carafæ, pro cuius famâ tum maximè
laborabat, in medium adducatur; sic habet: *Theati-*
tino Episcopatu (Carafa) *se abdicauit, atque adscitis aliquot*
uiris (ipse igitur Ordinis princeps) *eiusdem sancti propo-*
siti socij, ad contemplationis arborem extendit manum, inde-
que suauis illos decerpit fructus, qui se se ingerunt his, qui
mundanis soluti sollicitudinibus, cupiunt huiusmodi delicijs
saturari. Testantur id, perpetuòque testabuntur remota à ru-
moribus loca, ac proinde exercenda perfecta contemplationi
valde idonea, quæ vir ille Verona, ac Venetijs incoluit. Nihil
potuit pro Nigrono scribi luculentius: nec dubito,
quin si ab ipso hæc dicta essent, indignabundus excla-
maturus sis, cum perdendo tuo Ordini, quantus quan-
tus est, totum incumbere. Quid enim de hominibus
Eremiticam professis scribi possit amplius, non video.
Rem dicit, & veritus, ne quis dictum vellet inficiari,
ad primas illas Carafæ sedes prouocat, testimonium
apud seros etiam nepotes dicturas. Non hic Nigronus
est, Castalde, sed Marcus Mattesilanius est, cui tan-
tum auctoritatis Caracciolus attribuit, vt inter Ca-
rafæ laudatores, assertoresque famæ ac dignitatis enu-
meret; haudquaquam facturus, si Ordinis famam his
atteri, attenuarique credidisset. Verùm Caracciolus
Nigrono non respondebat, sed condebat Historiam,
cuius in veritate præcipuæ opes.

In Col-
lecta-
neis.

In præ-
fat. Pa-
tristici
Certam-
p. 6.

XXXI.
Et Hiero-
nymo Ma-
gio.

Audiat & Hieronymi Magij de eodem Carafâ
testimonium, cui etiam plurimum tribuit Caracciolus.
Quo peracto (abdicato scilicet Episcopatu, ac patri-
monio) *in eadem ipsâ urbe Româ, ubi tunc erat, se in con-*
clusum, & secretum locum contulit, in quò vitam tranquillam
cum paucis degebat, Deo verè in pace silentiòque deseruiens.
Hæc profectò Apostolica vitæ ratio, atque institutio
non est, quamuis sanctissima sit, & Monachorum si-
millima. Nam & solitariis simillimam vitam duxisse
Patres vestros Venetijs, *Vbi Eremitarum Sancti Nicolai*
nomen

In Col-
lecta-
neis.

nomen non Apostolorum inuenerunt, tu ipse scribis. Sed his tanta habeatur fides, quantam æquum censuit habendam esse Caracciolus; ipsimet Caracciolo, tibi ipsi, & Clementi VII. Pontifici quantam me iubes habere? Clemens quidem in illâ Breui Epistolâ, quâ Neapolitanam expeditionem laudat, imperatque; ita cum Carafa, Caietano, cæterisque loquitur, quomodo cum hominibus quæstui animarum ex instituto deuotis, nemo sanus loqueretur. Audi. *Cumque nos Paulus Apostolus non quæ nostras, sed quæ IESU Christi sunt, querere doceat, quem modum ipse, non quod sibi esset utile, sed quod multis, ut salui fierent, se quæsisse testatur; debetis & vos aliquid laboris assumere, ut iuxta Domini præceptum valeatis proximorum utilitatibus inservire.* Non hæc illis erant à Clemente dicenda, si ex susceptæ vitæ rationibus tam ardentem in animarum salutem ferebantur; hortantis enim hæc sunt ad insueta & noua. Tu ipse nonne Caietanum Neapoli per ipsos decem menses otiosum sedisse dicis, quod ego superius non de Religionis cultu atque virtutum aliarum exercitatione, sed de curâ & procuracione animorum lenissimè sum interpretatus?

Rursum Caracciolus in operis sui Præfatione nonne disertissimè ait, primos illos Patres vestri moris, *Maximam viæ partem Deo tantum & Angelis testibus transgisse?* Quid? nonne Paulus Arellus Victoriæ Sanseuerinæ Matris primi Ducis Vitrij arcanas confessiones audire se nolle professus est, quod minus esset ex instituto? Nonne à maioribus vestris Neapoli Comes Briaticus Sanseuerini, quum ad se illos ire vellet arcanae confessionis causâ, quod ipsâ valetudine minus bonâ utès, ad templum ire non posset, repulsam tulit ob id potissimū; quod dicerent, sibi horū ministeriorū causâ pedē efferre domo non licere? Id vobis iam licet; nusquā enim huiusmodi Eremiticæ rationes obtinent; sed hominum salutē, in publicâ ciuitatum luce, collocatis in earum frequentioribus regionibus domiciliis præclarā

Apud
Tufum
in Hist.
cap. 4.

In Epist.
§. 8. Inter
6.
§. 15.

XXXII.
& Clemente VII.

XXXIII.
& Castaldo
ipso.

XXXIV.
& Caracciolo:

XXXV.
Ex Epistolisque.

operam nauatis, quod Ignatianæ prudentiæ vaticinio firmando satis esse, superque debet. Neque enim inficiari poteris, nisi tui Ordinis Historicis, tibi que fidem habendam neges, plurimum inter illam veterem, atque hodiernam rationem interesse; Nam si ab ipso nascentis familiæ ortu proposita Ordini fuit animorum procuratio, quod tu latentis *Bullæ* testimonio confirmas, dicendum omnino est, viros illos prudentissimos tam tenuibus rebus per illa initia, lentè admodum in eâ sibi versandum credidisse: donec bono cum Deo, succrescente sobole aliud faciendum ipsa dies doceret; quod iam nunc factum, & vobis, & Ecclesiæ gratulamur. Nam, mihi crede Castalde, quæ tu vndecumque congeris, egregia quidem opera, sed rariora sunt, quàm vt institutæ ad proximorum salutem familiæ dignitatem tanto annorum spatio possint sustinere. Lege Prædicatorum, Minorumque Annales, & nostras etiam Historias, si nos hoc honore dignaberis, videbis, quàm densa vbique sint pro salute animorum gesta.

Anim.
xii. p.
103.

Totâ A-
nim. xii.

XXXVI.

Quare prudenter promittit Ignatius amplificandam aliena salutis procurationem.

Cæterum quid aliud opinabatur Ignatius, quàm illud olim faciendum; quod vos tandem fecistis, vt de Altari, & de Euangelio viueretis? Quàm quod literis familiaribus ad Mariam sororè ipsemet scripsit. *Carissima Religiones, quæ ad spiritualia, prædicandum, confessiones excipiendæ sunt instituta, &c. nulla re indigere; ordinauit enim Dominus, vt viuam ex Euangelio: & vult, vt ex debito sustentetur; Dicit enim: dignus est operarius mercede sua. Cum igitur solitudinis vos amantiores videret, quàm vt cum Euangelij prædicatione bellè componi posse crederet, vir longè prudentissimus acutè vidit, eam demum viuendi rationem esse amplificandam; in quo quid integrâ velis Animaduersione reprehendere, non video, quia factum, quod ille præuidit, tota iam diu videt, & gratulatur Italia. Quotus enim quisq; vos ob solitudinem Eremitas iam vocat, qui in mediâ hominû luce versantes, Prædicatoribus, Minoribusq; nō ceditis: Nobiscū enim vos non compono, ne tibi bilem moueam;*

Anim.
ix p. 76.

Anim.
xxvii. p.
230. &
deinceps.

nam.

XXXVII.
Nec aliud
scripsit Ni-
gronus, fal-
so à Castal-
do accusa-
tus.

p 77.!

nam doctrinis tradendis distinemur, quod opus qui-
dem bonum esse vis, sed *distractiuum*. Frustrà igitur ac
parùm amicè de Nigrono quereris, quasi verò scri-
pserit, Ignatium olim dixisse defecturos à sua vocatio-
ne Carafam, & Thienæum, quod ille nusquam scri-
psit, sic loqueris Animad. IX. *Quomodo ergo Paulo IV.*
non multò post Pontificiis infulis ornato, & Caietano Thie-
nao, cuius sanctitatem omnes venerabantur, dum summa per-
fectionis opus aggrediuntur, Euangelica legis specimen, & or-
namentum, defectionem, de qua nemo unquam dubitauit,
nec experientia eam contingere potuisse docet (hoc enim ue-
rò falsissimum est, docet quidem non contigisse,
quam tu dicis, defectionem) *Sanctum Ignatium pruden-*
tia ac pietate conspicuum adscripsisse credendum est?
Aliud opinor, est, Castalde, quod Ignatium præ-
uidisse aiunt, aliud, quod tu quereris. Mutationem
aliquam factam vestrà in Repub. palàm iam factū est:
Defectionem futuram à perfectione, nec ex Ignatio
retulit Nigronus, nec quisquam nostrum omnino di-
xit, & temerè sanè loquutus fuisset, qui hoc dicere au-
sus fuisset. Nigronus quidem Ignatij dictum afferens,
adeò disertè addidit, *Nisi ampliorem animorum procuratio-*
nem exerceret, mirari vt satis non possim te, conditione
illâ dissimulatâ, vehementiùs in hominem inuehi,
pérque illius latus Ignatium ipsum impetere, quasi
dixerit Ordinem non duraturum, quod crudum sanè
videtur, & ab experientiâ refellitur; Neque adeò in-
fans erat Nigronus, vt etiamsi fingere voluisset, ista nõ
videret. Verùm cum dixerit, non duraturum, nisi pro-
curandis animorum cõmodis maiorem operam naua-
ret, idque sibi faciendū maiores vestri censuerint; quid
est, in quo se quisquam iure dicere possit offensum?
Neque hîc dissimulauerim duarum huc pertinentium
contradictionum iniuriâ Nigronū à te accusari. Quasi
verò Ignatiū de vestra Religione, quã nõdum nouerat,
vaticinantē inducat. Sed nulla est; sat enim ille noue-
rat, quòd statim se prodebat, Patres tuos ab appellatio
ne

Anim.
vii. p.
63.

ne Eremitarum sancti Nicolai, quâ Venetiis inelaruerant, parùm admodum esse diuersos. Nec bene aliarum familiarum, quæ vestrà, adhuc ab hominum procurandâ salute remotiores, institutum, factum tectum renent, exemplo Nigronum, vrges; Cur enim reliqua Ignatij dissimulatur sententia? Is eas familias deficere necessarium credidit, quas nec animorum quæstus, nec vitæ commendaret austeritas; nec proprij alerent reditus. Iam mihi vnâ aliquam huiusmodi, quæ perennauerit, nomina, & vicisti: sed quæ nupsiam fuit, non reperies, & frustra quæras. Iam verò altera contradictio Nigroniana tibi est; quod Ignatius, si illi credimus, & Ordinem vestrum desitutum dixerit, & coniunctionem Ordinum reiecerit, quòd satius duceret vtrumque Ordinem in suo instituto perseuare. Quorum dictorum cum primum vt sine exceptione à te fingitur, falsò Ignatio affingitur; Et cum illâ, nihil à secunda discordat. Cum enim vtraque familia quæstum animarum, vestrà ex illius sententiâ aliquid mutante, factura esset, eum suis artibus vtramque facere ad Maiorem Dei Gloriam putauit pertinere vir sapientissimus. Porrò vtrumque dictum verum esse, ego, si per te licet, Ribadeneiræ, quæ oculis ipse viderat quæque ab Ignatio audiuerat, adfirmanti, quàm tibi qui adhuc nobiscum viuis, de antiquis rebus pro tua lubentiâ, vel diuinanti, vel inficianti, magis credam. At non magis testis vnus de visu vt loquuntur quàm centum de auditu æstimantur? An cum de alicuius verbo quæritur is qui se audisse testatur, ei qui coniecturis inficiatur præhabendus non est? Et tibi igitur Castalde, Ribadeneira. Verùm dic, rogo te Castalde, quo magis animus à contemplatione rerum diuinarum auocari putas, audiendisne in arcana Confessione consceleratis, an disciplinis tradendis? Et profectò res mira est nos *homines ad secularia distractos*, & Ordinis longè quàm vester sit, vt tu loqueris, actuosioris, contemplationis magisterio nobiles haberi, domos-

que

Anim.
IX p. 78.
79.

Anim.
XIV p.
142.

que nostras ab illis, qui solitudinem captare animùm- que rerum diuinarum meditatione volunt excolere, frequentari, vt anno XL. huius seculi ad D. Andream in Quirinali, cum ibi agerem, ad C. Ignatianis Exercitationibus fuerint excolti, tanta celebritate, vt nec Vaticanæ purpuræ splendor sit desideratus: Ac ne, in alios quidem hæc deriuari, dicas, sed quæ docemus, nos minimè facere; aio nullum ex mixti generis familiis plura nobis in hoc genere præstare. Et de tuo quidem Ordine palàm est. Ede enim, Castalde, legum vestrarum caput, in quo de secessu, de solitudine, de perpetuâ plurium dierum meditatione, atque contemplatione procul à publicis, procul à domesticis curis, ipso etiam litterarum studio seposito, caueatur. Edic mihi, si iis explorantur tyrones mensem integrum, cum primum Ordini se addicunt? Si eodem sæpiùs probantur; si reliqui omnes singulis annis vtuntur per dies octo? si sexto quoque mense adolescentiores triduo eidem operam dant? Si cum sacramentum primum exacto probationis biennio, si cum solemnî more dicunt luce palàm profitentes? Si cum sacris primò debent operari idem repetunt contemplationis otium hebdomadam integram, plurèsvè dies secedentes, quò sibi tantùm vacent & Deo? vt hoc feceris, quod postulo, aliquid ego ampliùs per otium videro; nam licet non doceatis in Gymnasiis, si perpetuò vos contemplari persuaseris, tunc te Suadæ medullam vorâsse dicam.

Cum igitur, & solitudinis admodum amantes maiores vestri fuerint, & quâ nunc, non eâ olim operâ & celebritate, Republicam animorum attigerint; reliquum est verisimile nullo modo esse, Ignatium, qui velis remisque ad procuranda proximorum commoda ferebatur, ab eâ sanctæ solitudinis quiete illectum fuisse. Tum illum prudentissimè, quid olim à vobis faciendum esset præuidisse, quod mihi contra Castaldum, & pro Nigrono palàm hac Interrogatione faciendum fuit.

XXXVIII.
*Societas ad
contempla-
tionem eru-
dit.*

XXXIX.
*Et ipsa pin-
rimum in-
cumbit.*

X E.
*diſſorum
concluſio*

INTERROGATIO DECIMA SEXTA. DE PAUPERTATE.

*Ignatium excellentiâ Paupertatis, quam
Theatini profitentur, allici potuisse, quod
Castaldus dixerat in suâ Epistolâ, & Ni-
gronus negavit, minus verosimile fuisse
ostenditur.*

I.
*Castaldus
acerbior in
Societatem
Iesu.*

VERO ex te, Ioannes Baptista Castalde, quum ad scribendum de tui Ordinis, nostræque Societatis paupertate aggrediebaris, an tibi propositum fuerit Societatem hanc minimam clam, palam maledictis proscindere, & quæ Dominus illi contulit Euangelicæ paupertatis ornamenta, quibus demum cumque posses machinis diripere: an quod virum Theologum, atque Historicum decebat, de illâ quæstione, cuius olim Molphesius tuus semina iecerat, minus cautè asserens, *Domos nostras Professas pauperes esse ab extrinseco*; tûque tuis coniecturis promoueras, & Nigronus profligauerat, diligentius disputare, hominèmq; erroris arguere? Si enim primum illud voluisti, & sine caritatis iniuriâ fieri potuit, habeo causas tibi gratulandi, quod strenuè id conatus fueris; verum quoniam id tibi vel ab amicorum aliquo temperatoris ingenij admonito, vel ipso temporis tractu, refrigeratum iam animum violatæ charitatis pœnitentiâ subeunte, dolere non dubito. nullus iam gratulationi, sed dolori ac veniæ locus est. Doleo enim

Anim.
XII.

In Dif-
fer.
n. 65 74.
76.77.

ea te scripſiſſe, quorum te in ſinu pœnitere, quippe qui caritatem ames, minimè negabis: veniam verò totius Ordinis mei nomine dare me poſſe cõfido: Hæc quippe noſtra Societas, à ſuo exortu maledictis audiendis aſſueta, valido didicit exprimento, illa nihil ſibi obſuiſſe, ſed profuiſſe quamplurimum. An verò maledictis egeris, & conſcientiam tuam, & Lectoris iudicium appello. Ego certè adeo ſtipēs non ſum, vt quid palam dicas, quid clanculum carpas, non videam, non intelligam: Si verò ſecundum ex his duobus, de quibus interrogauī, agere voluiſti; tunc, quod bonâ tuâ veniâ dictum velim, te nihil omnino egiſſe pronuncio. Quod quàm verè à me dicatur, vt intelligas, agē, propiūs de paupertatis perfectione tecum congregiar, efficiāmque, niſi mea me vehementer fallit opinio, non eam eſſe, quam nobis perſuadere conaris.

I I.
minuſ verè
de pauper-
tate ſentis.

Quæro enim ex te, an non mihi concedaſ, tum rem magis abſolutam, perfectamque cenſeri, quàm magis, vt cum ſcholiſ loquar, de ſuâ formâ participar, eique arctiori quodam vinculo alligatur? Non negabis, vt qui ſcias niuem ac lilia alba maximè exiſtimari, quoniam albitudinis nihil, quod illis addi poſſit, ſuper eſſe videatur.

III.
eſſentia re-
rum in quo
conſiſtat.

Interrogo te vlteriùs, in quo vim, abſolutionem, eſſentiāmque Paupertatis ſitam eſſe arbitreris? nam de illâ, ac ſi res aliqua eſſet, quæri oportet. Haud dubito te cum ſapientibus dicturum, in vacuitate abſolutiſſimâ bonorū omnium, quorū vani homines arbitram fecere fortunam, quæ hominem circumſtant, & ab illo poſſidentur. Quæ quum rectiſſimè dixeris, tum ego illud iure conficiam, vbi cumque maior ab omnibus bonis temporalibus, externiſve vacuitas fuerit; ibi abſolutiorè paupertatē eſſe oportere. Tum illud mihi aſſumâ, quod nemo ſapienter negauerit, ibi maiorem eſſe vacuitatem, quæ numquam, nullòque iure poteſt repleri, quàm vbi libero nulliſque robuſtioribus vinculis adſtricto pendet ab arbitrio; nam illud ipſum, poſſe

IV.
Paupertatis
eſt iſſa
vacuitas.

Mm. 2. impleri,

impleri, aliquid est, quod adhuc vacuari, & pretio æstimari potest; ideóque absoluta vacuitas non est.

V.
qua apud
Clericos
Regulares
summa non
est.

Age nunc, Castalde, conferamus tuam cum Minorum, aut etiam nostrâ Paupertate; quamquam vereor, ne hoc tibi stomachum moueat, sed conferamus tamen. Quod ut facilius fiat visne Constitutionum vestrarum partis I I. cap. I. particulam inspiciamus? Recitetur. *Etsi neque per Professionem, neque per sacros Canones prohibeamur annuos redditus in-communi possidere; per Concilium autem Tridentinum id nobis sit concessum; nihilominus (voluntarie tamen, ut nullo unquam vinculo adstringamur) ab illis abstinemus, quo à secularibus negotijs liberiores, &c.* Horum verborum consequens manifestissimè dixit esse Nigronus; vos *Possidere bona immobilia posse, si velitis.* Quod tu dictum acrius reprehendis, quasi ad *distortam constitutionis interpretationem, sed inutiliter confugerit.* Quod valde miraris in homine inter primarios Grammatica Professores enutrito, diuque versato, quasi *simplicia constitutionum vestrarum verba non penetraverit.*

Ann.
XIII.
116.
117.

Dissert.
num. 7L
Anim.
XIII
p. 117.

VI.
Ve liquidò
ex illorum
Constitutionibus
probatum.

Sed audi Castalde, ne vnus Nigroni admirationi tibi sit tarditas, ego eorundem Grammaticorum alumnus, & Grammaticæ olim magister, in quo Christi causâ glorior vehementer, paratus, cano etiam capite, pueros docere, aut si quod adhuc tibi despiciabilius est ministerium, tradere, Ego, inquam, Nigrono accedo, ut me cum illo irrideas. Tum Orbilios, Gnipphones, Nicanores, Opiliones, Catones, Epicadios, Verios, Agellios, Vallas, Clenardos, Emanueles, adde etiam Scioppios omnes hîc appello, & tibi ridendos propono: omnes enim Nigrono accedant necesse est. Negas? at id iam fateberis. Quæro enim, an non simplicia ea verba sint, hoc est, sine furo, sine dolo malo scripta? sunt. Aitne Nigronus *Posse vos possidere, si velitis?* ait. Et falsò hoc ait? falsò. Non ergo potestis possidere, si velitis? Nō possumus? Ergo vinculo aliquo

VII.
possunt
enim, si ve-
lint posside-
re.

quo ligati estis? non sumus. Ergo liberi? sumus. Potestis igitur, in quo alio enim libertas consistit? Aliud longè est, mi Castalde, sponte vinculis esse alligatum, aliud nullo omnino vinculo vos teneri, quod Constitutio docet. Illud primum post dictum votorum sacramentum, Religiosorum omnium mendicantium est; qui te auctore, proximo à vobis gradu distant, quorum secundum est. Annon voluntariè abstineteis, nullo vinculo adstricti? Ergo eadem voluntate possidere vobis liberum est? Quid ais, Castalde? Audio: Constitutionibus prohibemur. De his ego te rogo: Iniiciuntne vincula necne? Non iniiciunt: Nulla igitur grauior religio eas impedit mutari? Nulla. Ergo mutare potestis? possumus. Et hoc voluntariè? Ita sanè. Si igitur non mutatis, voluntariè facietis? consequens est. Quis ergo negare potes, Castalde, *Vos possidere posse, si velitis*, qui nullâ religione adacti, nullo vinculo constricti, voluntariè non possidetis? Si eadem Collegiorum, ac vnius hominis ratio est, eadem hæc vestra paupertas illi est, quam Io. Auila in Hispaniis, & Io. Baptista Vitellius Fulgini, & Philippus Nerius Romæ coluerunt. Nihil omnino possidetis, nullo iure, nullâ voti religione, nullo vinculo adstricti, sed animi validâ inductione, quàm vt mutare pro libito vnusquisque horum poterat, ita tota vestra Congregatio potest. Quæro hic præterea, si domus aliquâ ex *Capitularium* voto possidere velis, validè ac licitè possidebitur. Quidni enim? Quo iure à possessione depellitur? quâ religione prohibetur; si neque per Professionem, neque per sacros Canones prohibemini? At constitutiones? at eas non obstare Panormi, Capuæ, alibi docemur. Sed quid Constitutiones appello? Tu ipse in vitâ Caietani de hac vestra paupertate magnificè disputans disertissimè ais, *Nouos paupertatis mundos, antiquis quidem Patribus notos à suis Clericis quæri voluisse Caietanū, absque vllâ tamen obligatione, quæ illos adstringat, quæ postrema verba ne quis negligentius legeret, parenthesis inclusisti. Quamquam*

VIII.
et poterat
Philippus
Nerius,
aliique.

IX.
Et facetur
Castaldus
ipse.

cap. 4.

M m 3

nouos

nouos hos Mundos esse Demetrius Cynicus Seneca
laudatus negabit, cuius sententiâ, si illo recuperato-
re vteremur, vincere poteras.

XI.

*Tridentinũ
frustrâ ap-
pellans.*

Quæro præterea, quid vobis concefferit Concilium
Tridentinum. Vetitumne vobis tunc erat possidere,
an non? Vetitum? arctiorine iure, quàm nunc, an
eodem: si eodem, nihil opus concessione, vbi iure
licet: si arctiore; aliquid mutatum est. Societas nostra

XI.

*Societas:
Professa
vacuitas.*

Professa adeò vacua ab omni dominio est, (si domos
ac templa, ac vnus fortasse hortuli agellum excipias,
cuius quidem olera, & poma esse possumus, sed vi-
num messemvè colligere non possumus nec illis di-
stractis hortulanum pretio alere) adeo, inquam, ab
omni dominio aliena est, vt & vi Institui, magnâ-
que voti religione adacta, eiusdem capax esse non
possit; absolutissimè igitur vacua est, quippe quæ à
potentiâ etiam capacitatis voto atque instituto arceat-
tur, nec sine scelere id tentare possit Quotquot enim
Professi sumus, siue tria, siue quatuor vota solemn-
ia emiserimus, voto insuper adigimur numquam pas-
sui nos, eorum, quæ de Professorum Domorum
paupertate sancita sunt, quidquam laxari. Ergo vacui-
tas cuiuscumque dominiij nobis profecto iam libera

XII.

*nec iam li-
bera sed vo-
to firmata.*

non est, sed necessaria; nisi violatæ voti religionis rei
esse velimus: Vobis bona immobilia possidere per Pro-
fessionem vetitum non est, quod disertis verbis Con-
stitutionum vestrarum p. 2. c. 1. asseritur. Nobis per Pro-
fessionem id non licet, quia eam profiteamur pauper-
tatem, quæ in Constitutionibus præscribitur, quæ
dominium omne excludit: Vos voluntariè, & nullo vin-
culo adstricti, quod ibidem habent constitutiones bona
immobilia non possidetis; nos votorum vinculo ab eâ
possessione submouemur: vos quia id voluntate facit-
is, si in comitiis vestri Ordini placeat Constitutiones

XIII.

*Cuiusmo: i
Clericorum
Regularium
non est.*

paululum immutare aut abrogare, quod nullo iure fa-
cere prohibemini, iam possidere poteritis iure quàm
qui optimo; quum Tridentino Privilegio non renun-
ciaueritis. Neque de hac re dubitat doctissimus Con-

Pereg. in
proc-
mio
Const.
n. 4.

stitutionum.

Constitutionum vestrarū interpres Alexander Peregrinus; qui cautissimè etiam in Commentario par. 2. c. 1. non dixit *possidere non posse*, sed *non possidere*; quamvis capaces sitis succedendi in annuis redditibus, quod antea ab eodem traditum fuerat in *Privilegiis Ordinis*; Nos nullo umquam tempore laxamentum hoc possumus admittere, quippe qui voti sãctitate adstricti, quod ad essentiam instituti pertineat. Domus vestræ succedunt ab intestato in bonis suorum professorum, ut lego in Peregrino: Nostræ non succedunt; imò neque Collegia ipsa vllum in suorum bonis successionis ius habent; eadē libertate paupertatis Euangelicæ & Professorum, & non Professorum hæreditatibus renuntiavimus, quæ ad propinquos deoluuntur. Quis ergo neget maiorem apud nos vacuitatem, esse, quàm apud vos, cum nos de non capacibus capaces fieri nullo nostro iure possimus; vos, si velitis, iure optimo possitis? At si maior hîc est vacuitas, maiorem paupertatem esse ne dubites; Nam paupertas eadem vacuitati est. Si hæc in Auellanarum nobili Syluâ Plateensi in Siciliâ confidentes, vel in pascuis campis Lupiensibus in Apuliâ ambulantes, vel in publicis ædibus prope mensas publicanorū publica vectigalia Catanzarij redimentiū, vel certè in Latifundio Figarassarū (locum fac esse in campis Gurgustidoniis Plautinis) desidentes disputaremus, id ego dulcissimè adhuc tibi demonstrarem. Sanè Minores, qui absolutissimam paupertatem profitentur, aut Capucini, qui, ut potè ostiatim stipem emedicantes, ab illo summo paupertatis culmine, quò tuos euasisse gloriaris, te quidem iudice, adhuc absunt, latifundium illud xxx. iam ampliùs annos non possidēt; ac ne quidē hæreditate cepisēt. Nos ipsos, quos tu præ te, tuisque contēnis, statim vendere oportuisset; quod statim ut longissimè producas, ad decenniū nō extends. Neq; enim te, qui adeò in iure versatus videri vis, vocē *statim*, aut *quamprimum* ad xxx. vsq; anos extensurū arbitror; nam hoc certè grāde humani æui spatium est. Sed vereor ne hæc Figarassarum dulcitus tibi bilem moueat. Quare abstineo de illis vltierus quærere.

In Pri-
uil. lit. F.
2. p. tit.
Heredit.

Ex pu-
blicis
documē-
dis.

Anim. }
XIV.
p. 133.

XIV.
V e peri-
entia patet.

Neque Honofrij de Palmâ, Neapolitani Aduocati ex acerrimâ de vestrâ paupertate disputatione, quidquam decerpo, neque enim omnia eius dicta mihi probantur, & pleraque vehementiùs dicuntur, quàm vt meum sit imitari: Puto te illam vidisse, Castalde, & Neapoli edita in manibus est.

XV.
*Capucinerū
paupertas
absolutissi-
ma.*

Verùm quoniam de Capucinis mentio illata est, quos Christianæ Paupertatis Consules in nostris varix virtutum Historiæ libellis verissimè appellauimus, quæro ex te, Castalde, an illorum tuam paupertatem audeas præhabere? Caue facias; magno enim generis humani conuicio vapulabis. Sed non facturum te scio: Quis ergo dicis, vos in apice Euangelicæ paupertatis consistere? Quid toties repetis, quod Franciscus Panigarola vir humanissimus, atque vrbantissimus dixisse fertur, vos Clericos esse D. Francisci? Suosne ille agnoscat, qui hæreditates capiunt: qui lasifundia, etiã vt vendant, possident per VII. iam Olympiadas? qui de illorum iam venditione atque emptione iure experiuntur? Quis credat? Certè non ego, qui sciam illam genuinam Francisci sobolem, nec palmum quidem soli vsquam terrarum possidere, nec hæreditates vllas capere, nec de legitimâ nomen profitentium portione, accuratè pacisci, nec in illorum iura transire: nec ad census perpetuos ius illis esse, quod tibi tuas per Constitutioes licet. Quis iam possit culmen montis ascendisse, ex illòque altissimo iugo cæteros despiceret, qui per eius ardua nondum enixus est? Quanto cautius, quum de nostrâ, & Minorum paupertate ageret, locutus est Sanctius in eo libro, quem supra laudauimus, docens, eas inuicem excederi, atque excedi, idque probauit, vt apud eum videre potest? Sed res nostras proprias agamus; est enim aliquid aliud, de quo, antequàm de stipe emendicandâ disputem, te interrogatum velim; nam ad paupertatis absolutionem non nihil conferre magnis viris videtur, & res ipsa demonstrat:

Anim.
14. p. 141.

Tom. 2
in Decal.
lib. 7.
cap. 17.

Quæro

cap. 27.
num. 30.

Quæro enim exte, Castalde, an putes ad aliquam paupertatis absolutionem perfectionemque spectare, non posse homines nostros assumi ad Episcopatum, aliudve Beneficium curatum, etiam de superiorum suorum licentiâ, nisi supremum accedat illud imperium; quod nullo inferiorum voto potest imminui? Sanè Sanctius eodem in libro id paupertatis interesse verissimè putavit; est enim ea facultas pretio æstimabilis, quod nemo non videt. Vestris autem hominibus id fas esse, magno Republicæ bono quotidie videmus; plurimi enim Episcopi fiunt; & Abbates fieri posse, docuit nos Fulgentius Gemma, Abbas Sanctæ Barbaræ Mantuæ vir humanitate atque eloquentiâ nobilis, quem honoris causâ nomino.

Quæro rursus, an eleemosynas pro Missarum celebratione accipere paupertatis quidquam interesse putes? At nos accipere prohibemur: quid vobis iuris sit, ego nescire me fateor, accipere enim non modo, sed etiam petere, tam mihi certum est, quàm liquidò constat hîc Mediolani viros ex vestris domo ac Religione nobiles ad D. Fidelis, vbi nos habitamus, sæpius adiisse rogatum sacræ ædis Præfectum Bernardum Ianuarium, quem dum hæc ipsa compono, præsentem habeo; vt quoniam nobis quidquam pro sacris faciendis capere integrum non esset, si qui vltro eleemosynas eâ de causâ conferre vellent, illos admitteret; acceptumve ab illis argentum daret; haud leue domesticis angustiis ex eâ sacrâ stipe leuamentum parari. Quod non ideo ego commemoro, vt te mendacij arguerem; fortè enim aliquid mutatum est. Sanè quidem reliquas tu laudes inter, nouitatésque reponis: *Nihil pro altaris ministerio accipere;* quæ nouitasiam planè exoleuit. Et syngraphas quidem receptæ pecuniæ si fortè inspicere velis, exhibere non dubitabo. Sed vt luce clariùs ostendam, quos adeò despicias, in hac ipsâ Paupertatis contentione non vno nomine antistate; neque abs

XVI.

*Dignitatũ
reputatio
voto firma-
ta pertinet
ad pauper-
tatem.*

XVII.

*Et multo
magis nihil
pro ministe-
rio altaris
accipere.*

re scripsisse Emmanuelem Rodericum Societatem hanc non solum in paupertate, sed in extremâ necessitate in Domino tantum confidentem consistere videri; de communi vsu rerum adhuc quæro; nam memini me Genuz ad S. Syri cum Præposito eius Domus V. C. familiarius agentem, quærentemque qui tot capita aleret, quantumque pecuniæ in vestiarij rationem inferret, ab illo audisse; exiguum id omnino esse, nam quamuis plurimi domi essent, ac pro modestia religiosa stis honestè induti, eorum tamen plerisque, quippe domi nobilibus, à consanguineis vestes submitti, quibus uterentur, eaque largitate domesticam paupertatem facilius tolerari. Hoc ego non accuso; sed apud nos aut per leges licere, aut in morem inductum esse pernego. Verum ut tandem de ipsâ Mendicatione videamus,

Tom. 1.
qq. Reg.
q. 2. 2. 2.
v. Prima
Conclus

XVIII.
Nec à cognatis vestes accipere

XIX
Mendicatio
Paupertati
iam constituta accedit.

Quæro ex te Castalde, quomodo Paupertatem in vacuitate diuitiarum ac dominij consistere iam constitutum sit, mendicationem autem ad rerum usum comparandum referre sit necesse, an ad illius absolutam perfectamque essentiam quidquam eam pures pertinere, an potius illius additamentum ornamentumque esse arbitreris? Hoc ego secundum tibi viro docto & acuto placiturum non dubito. Antequam enim de rerum necessariorum vsu contemplemur, per absolutam vndeunque vacuitatem *incapacitatemque* ut aiunt, dominij ac diuitiarum, pauperem Evangelicum habemus, cui, si ad eam se vacuitatem adigerit, nihil de essentia desit Paupertatis. Prius enim pauper esse hominem oportet, antequam siue stipendium petendo, siue à Deo necessaria subsidia expectando, de victu cogitet, atque vestitu: ergo ista cogitatio, quomodo demumque suscipiatur, constitutam iam paupertatem, nisi rerum ordinem, naturæque consequentiam perturbare velimus, sequi necesse est. Etenim ista nobis prouideri possunt, vel bonorum dominio, & vsu fructu, vel vsu tantum qui vel stipendium corrogatâ, vel ultro datâ

datâ potest aquiri : quæ duo postrema , quum diuitum non sint , pauperum esse necessariò consequitur. Ergo priùs diues non esse debet , qui de illis vult cogitare ; quod idem est , ac dicere , Paupertati iam constitutæ hæc accidere ; vt ornamenta ; Ornamenta dixi , non detrimenta ; nam eam vacuitatem bonorum hîc Paupertatem appellamus , quæ ab indigentia disiuncta non est , quam Latini mendicitatem dicunt , cuiusmodi in beatis mentibus ab hac mortali concretionè seiunctis non reperitur , quas nemo , nisi exornationis causâ , pauperes appellauerit.

Quærendum igitur mihi ex te est , Castalde , vnde nam maius rebus ornamentum accedere putes , à cognatisne , & quæ quadam ratione propriæ sunt ; an ab illis , quæ & longius absunt , & aliis multis æquè conueniunt ? Rem haud dubiam quæro. Carbunculo enim eximio , quem gemmarij nostri *Rubinum* esse plerique contendunt , plus gratiæ additur , si aliis gemmis , quæ eius peculiari quadam ratione ardorem excitent , ab aurifice coronetur , etiamsi minoris notæ auro claudatur ; quod hoc genus ornamentum gemmis omnibus , vilioris licet indicaturæ , commune sit. Haud aliter hîc fieri existimandum est. Virtutes enim plures Paupertati congeneres mendicando exerceri quis neget ? Et humilitas quidem , quam geminâ paupertati esse Christi Domini Oraculo quum primâ beatitudinem Paupertatem laudat , sanctorum magistrorum auctoritate docemur , statim se prodit ; quàm enim se alteri submittit , qui ab illo opem , auxiliùmque petit ? Quis vnquâ superbiæ instinctu alterius opem implorauit , vt viuat ? ac non postulare , superbiæ & contumaciæ imputandum videri , si quis ideo malit egere , quàm petere ; ne illo , à quo ferri potest auxiliùm , minor esse videatur , quis dubitat ? Ergo humilitas intrinsecus petendo exercetur , quæ laus non petenti non contingit , quum id aliquando hominis superbi esse possit , qui malit emori , quàm

XX
Vt ornamenti
illius
proprium.

XXI
Vt humilitatis
plurima.

N n. 2. cuiusquam

XXII.
 & toleran-
 tia aliarū.
 que viriu-
 tum ex D.
 Thoma.

cuiusquam ope subleuari, atque eapropter minorem videri. Adde patientiam validissime probari creberrimis repulsis, quas ferre sit necesse in tantâ ingeniorum dissimilitudine, quæ sæpe graues habent contumelias, & probra, nisi patientia Christi firmaretur exemplo, non ferenda. Longum esset ire per singula.

Sed age, Castalde, quid tibi venit in mentem, Nigronum, vt falsum accusare, quasi per crassam ignorantiam, aut impudentem dolum Thomam sui dicti laudauerit auctorem, apud quem tamen, *Neque in Summa, neque in Opusculis* inueniri, quod asseritur, negas? Hoc enim uerò, vel Nigroni flagitium est, vel tua oscitantia. Conferamus tesseras. Quid ais Nigrone? *Existimabat (Ignatius) cum Sancto Thoma, & aliis Christianorum officiorum magistris, plures virtutes exerceri mendicando quàm abstinendo à mendicatione: nimirum humilitatem, patientiam, &c.* Quid tu, Castalde? Aio: *Apud sanctum Thomam, neque in Summa, neque in Opusculis inueniri, quod asseritur.* Dic ergo, quo in Thomæ libro tibi reponatur Articulus 5. Partis 2. 2. q. 186. At ibi Theologiæ Sol exertè scribit: *Causâ humilitatis aliquos laudabiliter mendicare.* Si Arabicè Theologus loqueretur, aliqua tibi esset excusatio; verùm in hac tanta luce, quis nisi volens cæcus sit? Agit, & de aliis virtutibus, easque certis notis delineat, quamquam omnes, quas appellat, à Theologo enumerari nusquam dixerit Nigronus, Sed carpendus, & vellicandus tibi erat.

Anim.
 XI. I.
 p. 119.

Differ.
 Histo-
 ricæ.
 §. 76.

2. 2. q.
 187. 2. 5.

XXIII.
 Cui accedit
 etiam spes.

Vnâ igitur spe, Castalde, niti videris; sed huic nihil officit omnino nos vnâ adlaborare, vt diuinam beneficentiam eliciamus. Quid enim obsit spei circa viliores sui *obiecti* partem agitantis, quod in supremâ illâ intentæ, tantùm abest, vt aliquid splendoris detrahat, vt etiam plurimum iuuet, ne in

Anim.
 XIII.
 p. 133.
 & Anim.
 XIII. p.
 120.

in temeritatem amentiamque degeneret? Quæro enim, Castalde, si quis magnâ, suo quidem iudicio, spe nixus, re autem verâ temeritate præceps, ita sibi beatitatem Dei largitate obuenturam crederet, ut sibi laborandum pro eius consequitione minimè censeret, sed precibus tantum, ac votis agendum putaret, hunc tu hominem spei alumnum diceres? Rursum minorine spe præditum arbitraris, qui mendicat, quàm qui vltro oblatâ stipe sustentatur? Ego non vsquequaque rem hanc clarè constare puto, arbitròque tam auium iam volantium, quàm pullorum coruinorum similitudine nos ad collocandam in Deo spem nostram excitari; aues verò mendicantium esse symbolum, quoniam discurrent, & fatagunt: coruinos pullos non mendicantium, quoniam solis gemitibus, si ita loqui volumus, Deum inuocant. Animantes, autem omnes à Deo expectare, *ut det illis escam in tempore opportuno*, magni Dauidis oraculum est.

XXIV.

contra quâ faciunt qui à Deo expectant prætermisâ propriâ actione.

Psal. 144.

lib. 3. cõtra gentes, cap. 134.

Quæ verò cum Christianæ prudentiæ officiis maximè conueniat expectatio, ex Theologo fortè didicerit Ignatius de hac ipsâ re differente: *Expectare à Deo subsidium, in quibus se aliquis potest per propriam actionem iuuare, prætermisâ propriâ actione, est insipientis, ac Deum tentantis. Hoc enim ad diuinam bonitatem pertinet, ut rebus prouideat, non immediatè omnia faciendo, sed alia mouendo ad proprias actiones. Non est igitur expectandum à Deo, ut omni actione propriâ, quâ sibi potest subuenire, prætermisâ, Deus ei subueniat. Hoc enim diuina ordinationi repugnat, & bonitati eius. Patierisne igitur, Castalde, nos omnes mendicantes diuinæ bonitati, atque ordinationi non repugnare? Quamquam nec vos repugnatis; domesticas enim necessitates exponere nusquam prohibemini, aliique*

N n 3 petunt

petunt, quamvis odioso Quæstorum nomine proscripto.

XXV.
Augustini
auctoritas
defenditur.

Quod si nobilem illam Alphonfi de Castro, quam Nigronus attulit, imò Augustini in Psalmum C V I I I. Mendicitatis definitionem (Necessitatem suam per se, siue per alios aperire,) ea de causâ reiicis quòd *Quædam, quandoque Patres dicunt per similitudinem, non per proprietatem,* satis me apertè doces, quonam pacto Chry-

D. Ferr.
§ 20.
n. 77.
Anim.
XIII.
p. 128.

XXVI.
Et Chryso-
logi expli-
catur.

sologum interpreter, cuius recitato testimonio triumphum canis in hæc verba: *Contrarium ergo affari quàm tutum sit qui legit intelligat.* Quamquam quid mihi opus sit Chrysologum interpretari, quem alia agentem in causam trahis? Quid enim Chrysologus? Irascitur hominibus *tot & tantis voluminibus* cauenti non credentibus. Rectissimè: verum dic, fodes, ubi non mendicantibus potiùs, quàm mendicantibus cauerit Deus? Nam quæ ex Diuinis oraculis in medium affers, noverant opinor & Franciscus, & Dominicus, & Bonaventura & Thomas, qui tamen, nullâ reiectæ in Deum spei iniuriâ, mendicabant. Exempla porrò Beatòrum Marinoni, & Caietani ego quidem suspicio atque exosculor, sed secundi factum tuam causam non firmat. Nam alios, ex mendicantibus viros sanctimoniâ claros duram in ediam passos arbitror, non illico indicatâ hominibus quâ urgebantur necessitate. Rursum Magna Virgo Deipara non alterius nomine, non à sponsis rogata filio suggestit, *vinum non habent*, sed propriæ miserationis instinctu; ob quam illius exemplum quum ad rem non faciat poteras dissimulasse.

Ibid.
p. 127.

XXVII.
Locum Cli-
maci falso
à Castaldo
allatum.

Quæro ex te Castalde, vbinam legeris in Climaco, quæ Animaduersione X I I I. magnificè recitas? Sunc autem huiusmodi: *Quare sicut maioris est perfectionis non rogatum dare; sic maioris utique perfectionis est, nequaquam hominibus necessitatem suam aperire; sed diuinam misericordiam expectare.* Narro tibi Castalde. Illustris, exercitûsque mihi pro tuâ sententiâ visus est locus: & quamquam olim Climactum legerem, & nihil huiusmodi memineram;

Ibid.
p. 128.

p. 130.

memineram ; fugienti tamen memoriæ fidere nolui. Legi itaque denuò, semel atque iterum, quem in margine appellas Gradum XX V. cui magnus ille Abbas titulum fecit : *De victrice omnium passionum humilitate*. Et aut ego lippientibus oculis sum, qui tamen satis adhuc acutè vident ; aut tibi à senio caligant, aut indiligentibus sociis vsus es. Aïo nullum verborum illorum eo loco à Climaco scriptum haberi, & codicum fidem appello. Scio quid Gradu XX Y I. scriptum reliquerit nobilis ille cælestium scalarum artifex ; sed longè aliud est ab eo, quod apud te lego. Audiamus Climacum. *Piorum quidem, inquit, est omni petenti dare ; magis verò piorum etiam non petenti tribuere ; ab eo autem, qui tollit à se aliquid, non exigere, cum maximè id possint, illorum tantummodo proprium est, quos nulla tangit perturbatio.* Hæc Climacus. Vbinam est tuum illud quare in quo tibi triumphare videris ? Fac per typorum indigentiam iisdem, ac Climaci verba characteribus ea ibi legi, quòd vltro concedam (hanc enim veniam petimusque damusque vicissim ;) reliquum igitur est, vt tua sint. Quòd si fateris, vide quâ consequutionis lege vsus sis, mihi enim vnum ex alio consequens non est. Age ; Sic Enthymema effingamus. Magis pium est dare non petenti, quàm petenti : Ergo magis pium est, non petere. Logici vestram fidem ! Sed clamitas me malâ fide agere, aut certè in Climaco minùs esse verfatum, qui aliquid ex illis, quibus consequutionem tuam concinnas, eius esse negauerim. Quid enim ? Non gradu X V I. in quo de avaritiâ disserit, disertè ait, Nudum Monachum, quem, quia Deo se credidit, totius mundi Dominum vocat, etiamsi egeat, ab homine non petiturum ? Fateor ; ait enim : *Non dicat homini necessitatem suam, sed quæ offeruntur quasi de manu Domini accipiat.* Hæc ibi Cælestis Scaliger. At vbi aliquando docuit *Maïoris*, vt tu loqueris, *perfectionis*, hoc esse, quàm petere ? De Climaci porro sententiâ, ne cui lateat, scire licet, ira scalas illas ab ipso fuisse compactas ;

XXVIII.
Nec satis
ad rem.

pag. mi-
hi 243.

pag. mi-
hi 182.

compactas ; vt perfectioribus , absolutioribusque gradibus continenter attollantur. Itaque dum de Humilitate disputat , quàm de Auaritia differens , sublimiora depromit. Ex eo igitur Gradu XXV. in quo tibi stare videbaris , luculentissimis verbis deicit te Climacus , quæ operæ pretium sit audire. Sic ait : *Humilitatis nervi, a via sunt non signorum manifestatio, sed nuditas rerum omnium, inuisibilis peregrinatio, sapientia cauta occultatio, pronuntiatio varietate carens, elemosyna quasiitio : Nihil enim, vt paupertatis status, & Mendicorum vitâ vivere, animam humilare aliquando potest.* Audisne mendicationem semel atque iterum inter præclara Humilitatis vt commemorat , quibus vt corporis coagmentatio nervis , maximè continetur ? Quid igitur opus fuit Climacum testem producere , cuius testimonio tua affligitur caussa ? Sed ulterius

XXIX.
Vera Climaci mens.

XXX.
Chrysolagus extra causam citatus.

Quæro ex te , Castalde , quid demum grandi illo supercilio tibi velis , quum de Dei fide , quæ neminem vnquam fefellit ; adducto Chrysologi testimonio , seuerè pronuncias *Contrarium ergo affari* (hîc etiam habent , quod tecum rixentur Grammatici subtiliores) *quàm tutum sit , qui legit, intelligat ?* Quis enim vnquam Nigronus contraria Chrysologo effatus est? Credere nos Deo debere docet aurei sermonis Antistes : Credimus & nos , qui mendicamus. Quare , nisi cum laruis lucteris , aliquid te assumere necesse est huiusmodi : At Deus non mendicantibus pauperibus minimè se defecturum pollicitus est ; quod ex diuinis oraculis non exculpes : Nam quæ de diuina in pauperes providentiâ densius in medium affers ex Psalmo 54. ex 1. Petri Epistolæ cap. 5. ex Ecclesiastici cap. 2. verissima quidem sunt ; sed ab his mendicationem explodi , adhuc tibi probandum est (quod facies nunquam ,) vt illis ad non mendicantium auxilia peculiari aliquâ ratione Deum teneri conficias. Cur igitur nobis grandibus illis verbis obnuncias : *Qui legit, intelligat ?* Interea moneo , collato pede cum disputamus,

Anim.
XIII.
p.127.

XXXI.
eius mens.

Ibid.

mus, testium verba pressius esse examinanda. Quamquam enim quæ concionabundus de tuæ paupertatis laudibus congeris (etsi non pauca alienissimis sensibus afferri video) facilè dissimulem; Chrysologum tamen datæ pauperibus à Deo fidei testem laudare non debueras; qui de eleemosynæ præmio vsu raqueagis, quod ad rem nostram non facit.

Ibid.
p. 37.

Sed quæro adhuc ex te, quid responsi demum attuleris, vt Bonauenturæ ictum declinares; num eius verba secundùm Nigronum de paupertate ex Francisci sententiâ pronuntiant? Recitentur. *Propter sanctæ paupertatis amorem omnipotentis Dei famulus ostiatim questis utebatur libentiùs, quàm oblati.* Hæc Bonauentura.

lib. 1.
vitæ
cap 7.

Cui acutissimè, vt tibi videris, Thomam obiicis doctentem, *Non omnia supererogationis opera à quolibet sancto exerceri præceptum esse.* Mitto inconcinnitatem sermonis, neque enim supererogationis opus præcepto comprehenditur, quod si fiat, supererogationis iam non est; nec magnus Aquinas tam oscitanter loquitur. *Audiat. Nullus est, qui omnes supererogationes possit implere; cum vnus in vna, & alius abundet in alia.* Vbi hîc præcepti mentio? Verùm, vt hoc mittam, aio, te nihil ibi ad rem dicere. Non enim eâ gratiâ Francisci exemplum vrgebatur à Nigrono, vt oblati tantùm vt ad paupertatem spectare negaret, quod illi numquam venit in mentem facere; sed vt emendicato illam libentiùs victitare conficeret. Quod Franciscum sensisse, si Bonauenturæ vlla est reuerentia, qui Latinè intelligat, ierit inficias nemo. Age? si quis ita loquatur. Titius ob Sanctæ Castitatis amorem maluit Virginitatem colere, quàm matrimonio illigari; hunc tu aliquid interius esse Castitati Virginitatem, quàm Nuptias, sensisse, quî poteris negare?

Anim.
XIII.
p. 25.
opuscul. 17
c. 16.

Si ergo ob amorem sanctæ Paupertatis reiectæ tantùm in Deum spei, mendicationem, illæsis tamen spei finibus, præhabendam putauit Franciscus; hanc illi, quàm tantopere deperibas, paupertati magis cor-

XXXII.
Bonauentura. testimonium.

XXXIII.
cui Castaldus Thomam falsò obiicit.

XXXIV.
à Nigrono valide allatum fuit.

di esse Francisci sententiam fuisse, velis, nolis, rectè ac ratione conficit Nigronus. An id sublimius aliquid sit atque ad Christi Domini consilia exactum magis, modo non querimus, sed de Francisci sententiâ disputamus: Quem auctorem, quo potiore non habuit imitandæ Christi Domini paupertatis, tota suspicit, ac veneratur? Ecclesia.

XXXV

*Proposio
imitandi
Christum
consequens
non est pau-
peratis nõ
mendican-
tis potius
quam men-
dicantis de-
siderium.*

Quæro insuper ex te, Castalde, quàm legitima illa tua tibi videatur consequutio, quàm eâdem Animaduerf. XIII. ex constanti Ignatij proposito imitandi Christum Dominum admirabili tuâ elicis Dialecticâ? Ais enim, te de illo proposito non dubitare, tum addis. *Sed hinc quid sequitur? Illud certè propensionem mentis Ignatij ad nostram paupertatem amplectendam.* Ni, vt Grammaticus, à te exhibitari metuerem, monendus hîc mihi eras, vt à Tertianis pueris cauerès; verùm cum Logicis iam tibi res erit. Quid? Si ex constanti proposito imitandi Christi Domini legitimè sequitur, *Propensio mentis ad vestram paupertatem amplectendam*, an non huic consequens illud etiam est: Quicumque vestram paupertatem non amplectatur ab eo proposito excidere; quod nemo, ne tuorum quidem, qui plerique omnes viri sapientissimi, certè modestissimi sunt, ferendum putabit. Quid enim? Tui soli Christum sequuntur? Quòd si propositum illud latius pertinet; quàm vt vestræ tantummodò paupertatis desiderio contineatur; iam nihil omnino dicis. Sed nimius es, Castalde, vt humanissimè loquar, rerum tuarum admirator. Suspiciamus quidem omnes tuæ paupertatis rationes, tuòsque in primis Christi pauperum subselliis sedere arbitramur; non tamen ante omnes, cuius dicti gratiâ irasci te mihi minùs æquum esset. At Christus ex oblatiis vixit.

Anim.
XIII
P. 124

XXXVI.

Nam Christum Dominum mendicasse fra-

Quæro igitur quâ scias, ex his tantummodo vixisse: laudas quidem in margine Lucæ cap. 8. in quo habetur de mulieribus, *Qua ministrabant ei de facultatibus suis.* Audio; sed in rogatam ministrasse non audio,

Ibid.
P. 125.

audio, & propius est, ut pernegem. Tum Ioannis caput 12. appellas, in quo Iudas dicitur loculos habuisse, & ea, quæ mittebantur, portasse; quasi verò emendicata non mittantur, ac portentur. Certè Christum non mendicasse probabis nūquam, ut ego mendicasse demonstrabo. An non hospitium per discipulos petiit, & quæ faciendò Paschati erant necessaria? Non solui iumenta, & dominis edici à suis voluit, sibi ea opus esse? Non à Zachæo prandium? à Samaritanâ aquam ipse non postulavit? Quæro hîc ego iam, si quis tuorum sitiat, poteritne frigidam à quoquam postulare? Negabis, opinor, ne ab illo sublimissimo paupertatis fastigio mendicando deoluatur. Ut lubet, Castalde; Patere modò nos mendicare cum Christo; qui propter nos, *Egenus factus est, cum dives esset*, quod valet, mendicavit; nā qui Græcè sciunt, vocè ἐπιχθῆσι, quâ Paulus usus est, vix à mēdicatione separant, de fluxitq; ad nos Italos ut infimos pauperū; vulgò *Pittoccos* appellamus non sine contemptu, ut abiectissimæ mendicitatis. Adde vaticinium Iuculentissimum Davidis Psalm. 39. quem Psalmum de Christo Domino Paulus interpretatur Epistolæ, quam ad Hebræos scripsit, cap. 9. In eo igitur Psalmo Christus se mendicum appellat his verbis: *Ego autem mendicus sum & pauper*. Quarum duarum vocum admirabilis coniunctio est. Et primam quidem in alienas intelligentias rapi non posse, Hebraicam vocem יָדוּם testem habeo, quam Deuteronomij cap. 15. eodem sensu à Moysè usurpari palam est; quum quolibet septimo anno ita liberales Iudæos esse iubet, ut ob illam liberalitatem nemo mendicare cogatur; ait enim: *Non erit in te יָדוּם mendicus*. Eadem Davidis de Christo vaticinantis sententia Psalm. 108. *Qui persecutus est hominem inopem, & mendicum*. Quod vaticinium ad Christum esse referendum Theologorum vertex ille Petrus docuit. Quoties autem Christum petentis, atque emendicantis speciem (quomodo hæc fiant, Iuculentissimè Tyræus noster differit) induisse.

stra in dubium vocat Castaldus.

XXXVII.
Quod ex dinimis oculis probatur.

duisse legimus? Quoties Angelorum obuia hæc sunt in Sanctorum historiâ, vt diutius in his immorandum non sit, quum præsertim de mendicantis Paupertatis excellentiâ orationem scribere non instituerim, sed tuum illud dictum cõuellere, probabile nimirum tantummodo esse, Christum mendicasse. Quod ego vix tutò dici posse arbitror. Vide igitur, Cattalde, quàm sapienter ab Ignatij propensione fuerit argumentatus Nigronus, eum ad mendicationem inclinasse; cuius tu contrariam consequutionem nullâ probabilitate colligis. Petisse aliquando Christum fides docet. Sponte oblati plerumque tantummodo vsus, quod tu pro explorato habes, nondum docuit, & nisi immaniter fallor, Kalendis scilicet Græcis docebis, hoc est, nunquam. Quod si aliquando vsus euincas, frustra nihilominus eris; quod enim mendicabulum hominis tam abiectæ conditionis inuenturus demum es, cui à piis hominibus aliqua vitro non dentur. Quis verò ex hoc illum stipem non mendicare, nisi ineptissimè colligat? Quod vnum ex Augustino dicere posses; illum, qui necessitates suas palàm facit, mendicare, tibi leuius dictum esse video, quàm vt tanti nominis auctoritatem tueatur. Sed non tanti tu mihi es, vt magni Christianæ Theologiæ conditoris dictum clypeo excogitatæ tuo Marte metaphoræ validè repellere te posse credam. Porro de hac Christi mendicatione, quam virulentus ille antiqui Draconis Cautulus V Viclefus ferociter, sed frustra, momordit, iubeo te Thomam V Valdensem legere, qui lib. 4. *dentes peccatoris* validissimè conterit, & Patrum testimonia recitat., quibus impudentissimi erronis os ferreum euerberat. Cuius tamen te longè alium esse scio, qui eam non improbes, sed omnino certam exploratamque non esse contendas. Si iocorum in re grauissimè esset licentia, quæ de Mendicatione per nutus ineptissimus nebulo in Christo comminiscitur, materiam salibus ministrarent. Sed sancta sanctè habeamus, & quæ de

Apostolis

XXXVII.

*Et contra
negantem
Viclefum
demonstrat
V valdensis.*

Apostolis, vt comperta tibi sumis, inspiciamus; vereor enim vt probare satis commodè possis.

Quæro igitur ex te, quoniam magistro dediceris Apostolos nunquam coactâ, sed sponte oblatâ semper stipe vitam tolerâsse? nam nisi vtrumque docueris, tum mihi iure, quàm cui optimo, integrum erit, tibi viro quidem optimo, sed diuinanti non credere? Quid ais? nusquam legimus. Ergo non mendicârunt? lubeo te hinc tuæ doctrinæ memorem tantisper esse, ac proinde negantem hanc ratiocinandi formulam procul in mare Creticum ventis asportandam dare. Quibus enim legibus Nigronum obnoxium esse voluisti, iisdem teneri te æquum est. Rem quidem hanc alto vbique antiquorum monumentorum silentio obrutam ita esse arbitror, vt nihil admodum certi atque explorati confidenter affirmari posse credam, verum Apostolicæ mendicationis, quæ minimè obscura vestigia sacris in monumentis obseruare mihi visus sum, relegamus. Quid enim? Nónne Paulus Philemonem de hospitio interpellat, illis verbis *Para mihi hospitium?* Nónne necessitatem suam homini dicit, integrâ tamen in Deum spe, cuius nihil eâ petitione detritum est. Rursus, quum Philippenses summis prosequitur laudibus, quòd *Soli omnium Ecclesiarum cum illo communicassent in ratione dati & accepti*, nónne disertè ait. *Non quia quaero datum, sed requiro fructum abundantem in ratione vestrà?* Quid autem aliud hoc est, quàm cupiditatis suspicionem, quæ ex petitione oriri poterat, ita amoliri, vt huius causam, non tam in suam, quàm in illorum, qui daturi erant vtilitatem conferret? vt plerique omnes interpretantur? Nónne *collectarum* meminit, quibus & ipsum, quum illas Ierusalem perferret, victitasse longè verosimillimum est? Demum Apostoli, & Cephæ, quum Paulo, & Barnabæ dexteris societatis dederunt, vt hi in Gentibus, illi autem in Circumcisione Apostolatu fungerentur, nónne tantùm monuerunt, vt pauperum memores essent, *Quod etiam sol-*

XXXIX.

Paulum, & reliquos Apostolos à mendicatione non abhorruisse longè probabilius videtur.

Anim.
XIV.
p. 133.
& 136.

Epist. ad
Philemonem
u. 22.

cap. 4.
com. 17.

1. Cor.
cap. 16.
com. 1.
& 2.

Ad Gal.
cap. 1.
com. 10.

licitus fui hoc ipsum facere, ait Apostolus? Quos enim alios pauperes commendatos intelligas, quàm Ierosolymitanæ Ecclesiæ, in quâ non minùs, quàm alios, ipsos etiam Apostolos, qui & omnia reliquerant, & quæ ad pedes suos ponebant credentes, vel largis absumpserant eleemosynis, vel ab hostium crudelitate per rapinam ablata amiserant, ad inopiam fuisse redactos, manifestum videtur? Porrò quàm ab illâ in Deum tantummodo reiectâ spe, quam tu illorum exemplo, quod nullum habes, persuadere conaris, Paulus abesset, labor ille futurius, quo manus miraculorum potentes exercitæ non ei solùm, sed & illis, qui cum ipso erant, ministrauerunt, satis loquitur. Quid verò, quod ad spei rationes attinet, inter coactû è consutis pellibus lucellum, & corrogatam mendicatione stipem differat; quia per me satis non expedio, à te, si docueris, libens audiam. Ac de Paulo satis. Quid de reliquis Apostolis? Sanè veteri Hebræorum more piæ mulieres sororum nomine circumducebant, quæ illis ministrarent, quas rogatas fecisse, vt minùs certum, ita verosimile videtur. Porrò quum in longinquas, barbarasque prouincias peregrinati sunt, nisi perpetuo ac minùs necessario miraculo, vltro, qui exciperent, hospites occurrisse, antiquis fidis que Historiarum monumentis doces, prudentiùs mendicasse credam. Quid enim aliud facerent, si extrema illos admoneret necessitas?

A. G. 10.
n. 34.

X L.
An in suprema necessitate tuum sit non mendicare.

X L I.
ut mori pro tuenda Virginitate.

Quæro enim ex te, Castalde, quàm demum validè argumentum, quod ab hac duxerat Nigronus, refutaueris? Audio equidem præclara de Virginitate disputantis Ambrosij verba, quasi & tu ex illâ formulâ viuas: *Quam nec natura suis inclusit legibus* (quasi verò, voluntaria Christi amore mendicatio intra naturæ pomerium proueniat). *Et è cælo accersimus, quod imitaretur in terris.* Verissimè, sed non in rem tuam dixit melleus meus Antistes; tanta enim Virginitatis dignitas, is eius est splendor, & amplitudo, vt vitæ ipsi præhaberi possit.

Dissert.
n. 77.
Anim.
XIII.
P. 127.

fit. Ob eamque causam & Casimirum regium, ac sanctissimum iuuenem & Robertum Nobilium Vaticanæ Senatus flosculum, quod repudiatis Venereis medicis, Virginitatis victimæ conciderint, omnis admirabitur posteritas. Vnum verò aliquem hominem, ne mendicantâ stipe supremam depellat necessitatem, labentemque animam retineat, emori velle, an sapientes laude dignum iudicaturi sint, ego vehementer ambigo; & si datâ tabellâ in suffragium mittantur Theologorum tribus, vt ego autumo, sine reprehensione non faciet. Inscribi cuiusquam tumulo cum laude posse *Malo mori, quàm mendicare*, vt addi potest: *Malo mori, quàm fœdari*; quum Christum mendicantem viderim, haud facile credam. Et potuit quidem de re ipsâ luculentiùs disputari; nisi tu me clanculum irrideres, vt qui ab hoc supremæ necessitatis periculo, & promptâ proorum hominum liberalitate, & mutuo ab amicis ære, si lentior illa fuerit, te noueris vindicare, quod hominis prudentis, sed qui à prærupto illo, si hominum iudicia sequimur, altissimo quidem, & quo altiùs nemo possit eniti, Christianæ paupertatis iugo, in quo Francisci soboles firmis hæret vestigiis, longiùs adhuc absit. Moneo tamen, si Angelorum more modòque (quando quæ de Virginitate scripsit Ambrosius ad Paupertatem pertinere vis) viuere tibi votum est; Tobix perductoris exemplum imitari tibi per me solum esse; qui *cum cibo inuisibili, & potu, qui ab hominibus videri non potest*, vteretur, videbatur quidem *manducare & bibere*: sed non ultra visionem illa erat manducatio. Nobis tam felicibus esse adhuc non licet. Paupertatē verò non mendicantem, humano ingenio comprehendere non posse tam falsum est; vt eam Demetrius, à Cynico grege nescio quis, palam fuerit professus. Sed iam mihi te irasci ve-reor, quasi odiosè atque inutiliter disputanti.

Seneca
De V. B.
cap. 18.

Anim.
XIII. p.
831.

Quæro igitur postremò ex te Castalde. Cur *odiosum & inutilem laborem* asseras esse de vtriusque familiæ paupertate disserere? an vt sua cuique constet honestas,

XLII.

Castaldi
luculenta in
Societatem
iniuria.

stas,

stas, sicutque bonis, quæ Deus contulit. *sine Satana & occurrere malo* fruatur? Laudo consiliū: Sed non hoc agis; verum ut quæ in Societatis dedecus effutiisti, decumano cumules contempu. Cùm enim, ut non mendicantem mendicanti esse præferendum conficeres, Societati exilem ac nullā propemodū esse doceres; nōs quo de illo, in quo nos Deus cum aliis plurimis collocavit, deieceres gradu, totā illā Animaduersione XIII. cōtentiosissimè laboraueris, tandem ut indignos, qui comparemur, abiicis, & populi voce, cui Diuinam auctoritatem inesse vis, seuerè damnas. Hoc enim uerò est, contemptim calce appetere, cui infracto colapho iniuriam feceris, quasi viribus imparem, nec satis dignum, quo cum congrediaris. Pro quā iniuriā Deum enixissimè precor, ut bonis te multis, magnisque auctum, & mactum velit.

Anim.
xii. &
xiv.

XLIII.
*De Ignatii
Paupertate
conclusio.*

Quare, ut rem in pauca contraham explicatā Paupertatis naturā; de quā fusiùs adhuc disputari posse non dubito, subtili Philosophorum more ferram eandem assidue reciprocantium; Ego sanè non video cur Ignatius, qui ad eam, quam summam esse paupertatem Francisci, atque Minorum exemplo semper arbitratus est, destinatione animi ferebatur, quàmque imitari studuit, ab eâ, quam tui Ordinis sanctissimi viri orsi erant, de quâ etiam nunc, an primas obtineat, disputari posse vides; ita allici potuerit, ut quæ tam diu fuerat meditatus, obliuisceretur. Adde eam illi placuisse paupertatem, quæ suscepto vitæ instituto maximè congruebat, quam si vestram fuisse arbitratus esset, dubio procul imitari eam non piguisset. Quare cùm eam destinatis minimè idoneam crediderit, cur eius splendore, quantumcumque is demum sit, de quo nihil detractum velim, etsi laudationem eius me iusseris instituere, habeo aliquid, quod declamantium bono his, quæ congeffisti, addere possim; cur, inquam, à susceptis cogitationibus, quas oppidò nobilissimas fuisse res ipsa loquitur, potuerit auelli, ego sanè non video.

Quæ

Quæ quum ita sint, quod tu Castalde vaticinando fieri potuisse dixeras, id validissimis rationibus verosimile non esse demonstravit Nigronus, quod mihi hac Interrogatione tibi fuerat probandum.

INTERROGATIO DECIMA SEPTIMA, DE PERFECTIONE INSTITVTI Societatis.

Ignatium perfectissimam Religionis formam sequutum fuisse, atque adeo ab eâ, quam animo destinauerat, aliorum obiectâ sanctitate, desciuisse; minus probabile esse; quod Nigronus dixit, & Castaldus negauit, verissimum esse demonstratur.

Anim.
XIV.
p. 142.

OGIS me, Castalde implacabili tuâ Societatem obterendi acerbitate, ad hanc instituendam Interrogationem; ais enim (& egregiam in nos beneuolentiam non semel profiteris) Societatem nostram, quoad maximam sui partem, quæ omnino firma non est, & expulsiōni obnoxia, nouissimum præ cæteris in Ecclesiâ Dei locum obtinere, inferiorē etiā Equitibus Ierosolymitanis: aliâque multa ibi congeris, aut alibi spargis, quæ tuum in nos animum manifestant. Vincam te, si non aliâ re, animi certè moderatione. Neque enim ego huiusmodi de vobis dicam, neque anxie quæram, quid in tuos dicam,

I.
Excusatio
suscepta dis-
putationis.

Anim.
X. p. 86.

P p quos

quos summis ornare laudibus & cœlo tollere desidero. Arbitror tuum Ordinem illustrissimum esse in Ecclesiâ Dei, ac perfectissimum institutis, legibus, moribus: Patierisne Castalde solum non esse, ut in pluribus vincat, in quibusdam etiam vinci? De illo usurpari posse: *Non est inuentus similis illi?* Ecc. 44. quæ laus ita singulis sanctorum propria est, ut tamen communis omnibus esse non desinat? Sed

II. *Quæro ex te, quæ tibi causa fuerit, tam contempnim de hac familia loquendi, quæ de vobis semper honestissimè sentit, ac loquuta est? Nam si Nigronus aliquid dixit, quod minus vobis arri-deret, abstinuit ille, omni verborum acertitate, nec extra causam dixit. Diuinaveras tu quidem potuisse Ignatium allici tui Ordinis ornamentis; quid faceret Nigronus qui rem, cuiustu probabiles causas ex rerum possibilium coniecturis venabaris, quum exploratò falsam haberet quas tu verosimiles eius probationes arbitraberis, nullâ nisi probabilitate demonstrabat? Sed non hîc querelarum tempus est. Age enim,*

III. *Quæro abs te, an rosam vltimum in florum Repub. locum obtinere dicturus sis, quod magnâ sui parte spinis horreat, illique Cyclaminum sis præhabiturus, quod de subito, vix, aut ne vix quidem editis foliolis, floreat. Hoc ideo quæro, ne despue-re pergas, qui statim à primo tyrociniò publico ritu non profitentur. Quæro inquam, putésne nobilissimos Equites Ierosolymitanos, quæ illorum humanitas est, accusationi tuæ subscripturos, viros militares, quique armorum tractatione peregrinos tutari soliti, aut ægros hospitio magnificè excipere, interioris caritatis opera, quibus salus animorum quæritur, ne attingunt quidem? Sacros Regularium Ordines adeò inclementes aut inurbanos fore, ut nos à consortio etiam summæ perfectionis ex-
plodant*

*& Nigroni
qui coactus
& ipse dis-
pucavit.*

plodant? Adeone angustum est Christianæ virtutis culmen, ut ubi sui vestigium posuere, neminem alium velis consistere? Hanc ego virorum vitute atque sapientiâ clarissimorum, qui Ordinis tui lumina sunt, mentem ut esse credam, nunquam adducar. Si qui sunt, quod nolim, quibus tua ista probeatur acerbitas, eos ego & leuissimos esse homines, & nullius pretij puto. Sed age interrogo te, an Socios nostros omnes, etiam nondum solemni ritu professos, Religiosos verè, & nunc esse, & olim semper fuisse reris? Quidni? inquis; aliter enim mihi integrum mihi opinari non est. Hoc ideo mihi à te dari volo; quia vereor, ut satis intelligas, in quo sita sint Reipublicæ Religiosæ ornamenta, quæ quasi verò ex reciproca traditione atque stabilitate petenda essent, (quod falsum esse in loco euincam) ubi illa tibi deesse videtur, tenuia admodum esse pronuncias.

Dic ergo, Castalde, rerum dignitas, atque perfectio, an non tibi ex fine inrimo videtur petenda? Negari non potest ab homine Philosopho; ab extraneis enim res constitui, dicere, omnino Philophiâ esset indignum. Benè. At finis potuitne amplior, ac dignior aliquis excogitari, quam is, ad quem Christus Dominus omnia sua retulit, Patris scilicet Dei gloriam quàm amplissimam, & hominum salutem? Minimè gentium. Perge. An ignorabas id vnicè Ignatio propositum fuisse, quod ipse in Regulis testatur, quod Pontifices amplissimis atque honestissimis suis Bullatis Diplomatis tradiderunt? Hoc enim verò nescisse videris. Verumtamen hoc te scire docuit; tum meminisse, quæcumque Religiosæ familiæ mixto ac propterea contemplatio actiuoque vitæ genere agitant, (quod Prædicatoribus, & Minoribus, cæterisque Mendicantibus semper honestissimum erit,) eas adeò perfectionem destinatis suis promouisse, ut altiora petere non possint? Hoc ex Theologo didicisti.

IV.
Honestas
rerum à fine
est petenda.

V.
non à solâ
stabilitate.

sc te, ne credam, facit tua illa ratiocinatio, quâ Perfectionem ex omnimodâ stabilitate detinis, quæ perfectò ratio ab illo afferri non potest, qui vnâquamque rem tum ex fine, tum ex viis, quibus ad ipsum fertur; quæ duo ab ipsâ, quam tu vrges, stabilitate multum absunt, nouit æstimare: cuius autem prudentiæ fuerit, Religiosos eos, qui *Profectum animarum in visâ & doctrinâ Christianâ, & propagationem fidei præcipue intendunt*, vt cum Paulo III. Pontifice loquar (cuiusmodi esse Religiosos nostros, etiam nondum solemnus Professionis sacramento adactos, nemo inficiabitur, qui res nostras, & quæ de illis à Pontificibus Iulio & Gregorio sancita sunt, vel summis labris attigerit) Equitibus Ierosolymitanis, cæterisque quibuscumque minùs nobiles caritatis actiones ex instituto profitentibus, contemptim posthabere? Vide ne eam à te prudentiam ita requirant sapientes viri, vt illorum reprehensionem obiectâ, quam ex Lessio emendicasti, non omnimodâ stabilitate, effugere minimè possis. De quo sanè Lessio, (vt strictim id regeram) nescio quid tibi velis illis verbis *Nec mentiri me facit Lessius*; quem enim vnquam fecit ille mentiri? Sed tu Grammaticos contemnere didicisti, indignumque arbitraris Animaduersiones tua sub Donati regulas mittere. Sed redeo. Huius, inquam, Auctoris placitum tibi opitulari nequaquam potest: Etenim, quum ea, quæcumque demum sit, non omnino professa stabilitas, nihil de essentia non modò Religiosi status numquam imminuerit (quod absque accusatione temerarij erroris in fide post geminum, Gregorij XIII. oraculum, nemo possit affirmare) verùm etiam statui perfectissimo, in quo Societas cõsistit nihil detrahat; nã hi omnes, quos tu despicias, verè Societatis Religiosi sũt nihilominus, quàm sint Professi ipsi siue nostri, siue cuiuscũque alterius Ordinis; ego certè, nõ rerũ nostrarũ affectu, verùm ad temeritatis notã vitandã, tecũ, Castalde, sentire non audeam. Quid enim? Negabisne illos,

Anim.
X. p. 86.
& de in-
ceps.

In primâ
Buliâ
confirm.

VI.
qua ad ef-
fensiam Re-
ligiosi status
non perti-
net.

Anim.
X p. 87.

In Bul-
lis quan-
dã fru-
stratibus
& af-
fendisse.

ib. p. 84.

illos, quos tu eiectioni obnoxios, nescio, honorífice, an contumeliæ causâ, sapius appellas, Religiosos esse? Id verò nescire non potes. Idque perfectissimè atque absolutissimè? ne id quidem potes, nisi Pontificum decreta conuellantur. Negabis Religiosos esse Societatis? hoc verò esset insanire. Negabis Religiosos Societatis salutem animarum, quod diuinorum diuinissimum opus appellauit Dionysius Areopagita, sibi procurandam suscepisse, ad eamque rectissimis viis tendere? Ne id quidem integrum est homini, qui Ecclesiæ auctoritatem eo habeat loco, quo apud te esse non dubito. Non igitur inficiaberis eius Ordinis illos verè atque absolute Religiosos esse, qui & altissimum atque maximè diuinum finem cum sibi propositum habeat, ad eumque aptissimâ viâ gradiatur, in summo perfectionis Religiosæ genere versetur. Qui ergo tam animosè (danda est venia veritati, quæ vltèrius diffimulari non potest) eos Equitibus Ierosolymitanis, viris militaribus, quos ipsa laudatissimi instituti professio ferocior ab altari, & sacris submouet, posthabendos iudicasti? Nolo grauius vrgere, quamquam te possim adhuc accusare; Cæterum ne illâ tuâ, quam tantopere amas, stabilitate, in hac tuâ falsissimâ opinione amplius obdures,

Ibid.

Quæro ex te, Castalde, an seruitutem nullam perfectam esse arbitreris, in quâ dominus tradenti se perpetuam in seruitutem seruo, vicissim fidem non obliget, nunquam se illum manumissurum? Quis vnquam ita opinatus est? Ergone nulla seruitus perfecta est, nisi, quæ ita perpetua est, vt neque à domino solui possit? Quid censes, Castalde? nullam esse? Non ergo perfecta seruitus in populo Dei, in quo serui omnes ante perforatam auriculam, certis quibusdam temporibus necessariò manumittebantur ex lege; neque quisquam ostendet, illos ipsos iam stigmaticos manumitti à dominis non potuisse; sed ad manumissionem iure repetendam post ritus illos, nullam illis actionem, ius nul-

VII.
*Perpetua
 seruitutem
 manumissionem non
 postulat.*

lum superfuisse. Quod sanè quàm simillimum est nostris in hominibus; qui vouent se vitam acturos, mortemque obituros in Societate; quæ absoluta & perfectæ sui traditio est, postquam nullo iure libertatem recuperare possunt, nullamque ad illam amplius actionem habent. At verò, inquis, reciproca traditio ista non est? Quamuis ea non esset, non ideò Religiosæ seruitutis statum conuelli est necesse; illa tamen aliqua est, donec Societas id sibi è re suâ esse iudicabit. Sed quæro ex te, Castalde, an vinculum aliquod tam arctum Religiosæ seruitutis fabricaturus sis, quo homines solui nõ possint ab illo, penes quem rei Christianæ arbitrium esse voluit Christus, cuique olim dixit: *Quodcumque solueris super terram, erit solutum & in cælis?* Quidquid olim opinati fuerint viri magni, postquam solemnitate ab Ecclesiâ superadditam esse Pontificum oraculis palàm factum est, nullum tale vinculum neci posse, res est adeò clara, vt non nisi disputandi causâ in dubiũ possit reuocari: Cuius ego veritatis consequens esse confirmo, nullam, cuiusmodi tu optas, stabilitatem firmari posse. Si enim votorum quorumcumque non solemnium vincula soluere posse Pontificè certum est; & solèntas omnis ab illius arbitrio pendet, poterit profectò etiam solemnium Professorum vota relaxare, si è Republicâ, aut hominis alicuius salute, id esse iudicabit. Nõ igitur illa omnimodam habent stabilitatem. Negas? Atqui eam ob causam simplicia nostrorum Scholasticorum ab eâ tibi laudatâ stabilitate arcebas, quod solui vincula eorum possint, à quo verò possint, stabilitatis parum interest. Satis stabilia sũt, Castalde, quæ semel homini iniecta, ita totum complectuntur, & continent, vt nullam, aut quòquam. progrediendi, aut se commouendi facultatem illi reliquam faciant, cuiusmodi hæc scholarium nostrorum esse cum verbis ipsis, quibus Sacramentum hoc dicunt, tum Pontificum decretis palàm fit: porro cum de rerum perfectione agitur, eâ ab externis, quæque externo illi accidunt nutu, arcessere, an hominis philosophi sit, tu pro tuâ prudentiâ videris. Verum hæc te, aut

VIII.
Vinculum
quodcumque
solemne
solui potest
ab Eccl. sic.

Marth.
16. cap.
vnicum

Anim.
X. p. 87

tom. 4.
de Relig.

per otium docere, si nescis, aut fateri cogere, si diffimulas, longioris otij res est. Et verò réque à turpi lapsu, méque ab hoc qualicumque labore liberâsset, si Suarium argumentum hoc totum diligentissimè absolute legere non piguisset. Quare abeamus hinc, & de singulis votis agamus.

Ibid. &
Anim.
XIII.
p. 127.

Interrogo te enim Castalde, quidnam tandem in voto Castitatis, quo ante solemnem professionem obstringimur, ad perfectionem desideres? Audio, ut matrimonium ratum non consummatum dissolvat; nam nisi hoc faciat, iam tibi evuluit. At quid hoc ad absolutam Religionis perfectionem addat, ego sanè, quâ sum tarditate, non intelligo, & à te velim edoceri, quod antequam facias, quæ mihi, alia omnia sentiendi sint causæ, tibi exponam. Mihi enim aliqua exploratissima sũt, quæ tuam hanc sententiam funditus eradicant. Primum vim illam solvendi matrimonij voto non inesse, & Religiosum statum per votum perpetuum emissum in alicuius manus, & acceptatum constitui; quod tu nõ negabis: Tum vim illam Ecclesiæ auctoritate votis solemnibus Religiosis esse superadditam; nam eam posse voluit Christus; cuius etiam in ipsum naturæ ius, quo matrimonij vinculum adstringitur, imperium est, quod tu quoque non diffiteris. Demũ votũ simplex pari modo apud Deũ obligare, ac solène, quod tradidit Cælestinus III. Cũ igitur solutio illa matrimonij rati, nec voto, nec, qui ab eo constituitur, Religioso statui intrinsecus quidquã afferat, perfectionis, nam & voto, & Religioso statui extranea, extimãq; res est; quid causæ til i fuit, ut votũ, quod solénitatẽ sibi omnino intimã nõ habet, vltimo loco collocares, ac veluti in ordinẽ redigeres, cetero votorum ac Religionũ novus? Si te interrogem, quis te constituit iudicem? quid responsurus es? Cæterũ quid illi desit voto, quod totam subiecti, quantum quidem voucti iã integrũ est, amplitudinẽ complectitur, quodque homines ad supremam absoluti operis perfectionem perducit? Faciam, quod facere potest, Ecclesiam

p. Rur-
fus.

IX.

Votum ca-
stitatis per-
fectissimum
in Societate
Iesu.

nouã

X
solemnitas
voto exter-
na est.

nouâ sanctione vim illam soluendi huiusmodi voto indere, & de non solemniter reddere solemniter; credesne aut maiore eos, qui suscipiant, obligatione teneri, aut amplioris veluti operis arbitria relaturos à Deo? Ais: non puto te hoc dicturum; quid enim difficultatis operi accreuit? Et quis vtrquam meritum dignitatè que operis ab alienâ voluntate suspendit? Negas? Idem igitur hoc modo simpliciter vouens, ac solemniter vouens facit. An tu, Castalde, equo generosissimo exregiis phaleris roboris, & generositatis aliquid accedere dicturus es? Additur quidem ac circumponitur dignitas aliqua extima, quæ non tam reapse, quam vanâ hominum opinione celebratur; quâ si careas, non ideo minus aut cursu, aut saltu, aut robore animi membrorumque equus valebit. Vt verbo dicam: vbi votum castitatis, & amplissimum, & religiosâ stabilitate perpetuum ex te est; tum illi addi ad perfectionem nihil potest omnino: quam ob rem vide, an quæ de nostro simplici, sed Religioso castitatis voto à te dicta sunt, satis tutò, atque exploratò dicta sint.

XI.
Paupertatis
votum
perfectum in
Societate
Iesu.

Quæro iam ex te de voto paupertatis quid sentias? Diserte, inquis, scripsi exile videri. Vellem, non fecisses, quia vt dictum diceres, his erroribus captus es, quorum & nulla tibi supersit excusatio, & verò, nisi integrum tibi à scelere atque calumniâ animum integrum esse scirem, mendacia appellare non dubitarem; ais enim, cogi non posse ad deponendum dominium rerum suarum Religiosos nostros non professos, cuius tui dicti contrarium legibus nostris, vt Interrogatione secundâ demonstraui, non vno earum capite cauetur. Sed de hac tuâ exilitate iam videamus, quæ inde à te ducitur; quòd vouentes retinere possint rerum suarum dominium; (nam cogi non posse, quod alterum tibi erat caput exilitatis, amplius dicturus non es) quam rem tu cum perfectione Religiosæ paupertatis ita demum credis consistere posse, vt illam tamen attrahat, ac valdè reddat exilem,

Anim.
13. p. 123.

Ibid.

exilem; nam exilis paupertatis votum esse ego intelligo posse, sed votum exile, quod Religiosum constituat, quid esse possit non intelligo. Neque enim puto votum illud, quod sua vi reliqua inter, Societatis scholasticos verè ac propriè, ac nihil minus quam Professi cuiuscunque Ordinis, Religiosos facit quod de hoc sine temeritate negari non potest, exile dici debere; Nam si nostrorum Scholasticorum Paupertatem eam, quam nos professi colimus, aliquanto inferiorem esse diceres, non ego tecum de re manifestam disputarem. Verum quia exile illius votum tibi videtur, non exilis mihi tecum, ut potè falsitatis hac in re compertissimo suscepta est disputatio. Aio enim te falso hæc iactare; non enim exile illius est votum Paupertatis, sed amplum, & Religiosis hominibus nullam ex parte indignum; quamquam perfici deinde non negem. Aio, inquam, exile non esse. Quid enim? an minus ligat? an minus constanter, quantum ad vouentem pertinet, valide, diuturnoque tempore coërcet? At hoc, quidquid est rei supra profligatum est. Exilem autem esse paupertatem non abdicato illo dominio tam verum est quam exilem esse castitatem in Religiosis coniugibus post consummatum matrimonium solemniter professis, quos dominium inuicem suorum corporum retinere certissimum est; quid? abnuis Castalde? Fac ergo solui utrumque voto, liberamque utriusque fieri ab Ecclesia coniugalia iura repetendi facultatem; liberè erunt ut iterum nubant, ac maritentur? In hoc certè non dices, quia si diceres, & primus, & pessime diceres. Dic, rogo te Castalde in Virgine Deiparâ exilem castitatis ac virginitatis votum fuisse credis, an verò quam amplissimum? hoc secundum placet, nam illud prius homini pio ac Virgini maximè addicto, quem te esse credo; placere non potest. At Virgo corporis Ioseph potestatem ac dominium habuit; erat enim verissime coniux. Non igitur dominium alterius corporis, cuius usus omnino sit interdictus, castitatem exilem reddi-

XII.
Cui dominium nudum non repugnare exemplo B. Virginis probatur.

quum tamen etiam illa traditio quædam sit quæ Deo fit per votum, eorum omnium quæ ad Veneream pertinent voluptatem.

XIII.

Epist. r. e. one

Age rursus: Illudne tibi votum exile videtur, quod ad perfectionis acquisitionem perfectè conducit? Nequaquam inquis, neque enim à te docendus sū Theologia rudimenta, paupertatem scilicet non perfectionem, sed viam ad illam censeo, neque propter se appeti posse, sed ut instrumentum alterius. Gratiarum ago, quod me de his interrogandi onere liberasti: iā enim interrogo, si dominium, quod retinere possunt nō professi scholastici Societatis, nec perpetuum est (nam id ad aliquod tempus illis permittitur) nec proprii arbitrij; (nam ad alterius nutum se abdicaturos vouent) nec sollicitudinem affert (nam vsus & administratio alienæ itidem subiacet potestati) quid demum causæ fuit Castalde, ut tam contempnim de huiusmodi no-

XIV.

rursusque
veterum
Monachorum
exemplo.

stro voto loquereris? quid si antiquos & sanctissimos Monachos, quos ut magistros omnis Religiosa posteritas suspexit, ac reliquos inter Hieronymum, dominium *Seminitarum villularum quæ barbarorum effugerant manus, & parentum communium census cum Pauliniano fratre retinuisse doceo? Sed hæc enucleare loci huius nō est præsertim quum præter nostri Ordinis viros longè doctissimos, præclarâ cum laude id fecerit Basilius de Perte. Pergamus igitur, sed prius obsignemus locum istum Theodorici Coloniensis cancellarij aureâ planè sententiâ, Magis nocere Religioso vsu peculij sine proprietate, quàm proprietatem sine vsu.*

Epist. ad
Pammachium

XV.

Obedientia
Societatis
absolutissima
omnino.

Quæro ex te Castalde, cur de obedientiâ, quam absolutissimam suis omnibus numeris profiteamur, quæ est gloria nostra, & honorificentia, ita enim loqui iuuat, populi nostri, negotium nobis facessere voluerint, exilitatem eiusdem obijciendo? Mitto errore te lapsum turpissimo, quasi verò cogi non possint non professi ad rerum abdicationem. Fac ita esse, ex vñone hoc capite, si exciperetur, adeò tibi statim

Carth. opusc. de
reformat.
Claustraliū.

Anim. X II. p. 123.

Ibid.

attenua

attenuatur obedientia, ut illam exilem dicere non verearis? Ergo Religiosissimos Monachorum Ordines, qui obedientiam iuxta regulam vouent, cum multa profectò sint, quæ illis à maioribus non possunt imperari, continuo exile obedientiæ votum habere desinis? Non ego hîc differam; de obedientiæ, quam profitetur Societas, amplitudine, ac dignitate; Res est adeò illustris, ut quamquam te rerum nostrarum valde incuriosum fuisse videam, tamen vel ex inimicorum incommodis sermonibus, quæ de cæcâ obedientiâ nobis inculcantur, cuius tuendæ causâ iusta sæpè doctrinæ arma fuerunt induenda, auditione aliquâ te accepisse non dubito; sed eam hîc non vrgeo. Illud vnum quæro ex te, Castalde, an exile putes votum illud, quo obligamur ad ea omnia, quæ siue ad propriam perfectionem, siue ad proximorum salutem spectantia imperare nobis possunt Superiores, eo imperio, cui qui non paruerit, grauissimo se scelere obstringat? Audi quid Constit. part. 9. cap. 3. §. 20. habeat lex: *Generatim loquendo, in rebus omnibus, quæ ad propositum Societatis finem perfectionis, et auxilium proximorum, ad Gloriam Dei faciunt, omnibus precipere in virtute sanctæ obedientiæ possit.* Hæcine exilia sunt Castalde? Si iubeat ire ad Turcas, ad Arabes, in Iaponiam, in Paraquariam, in Canadam, in Marilandiam, voto teneor. Et tu hoc exile putas? Ieiunare, & quidquid austeritatis est, subire si iubeat, voto teneor; & hoc exile putas? Chartis impallescere, Confessionibus audiendis, concionibus habendis; Christianæ fidei rudimentis tradendis immori si iubeor, voto teneor; & tibi hoc exile videtur. Si Oratorio modo hîc agerem, facile mihi erat de amplissimis obedientiæ nostræ finibus disputare; sed non hoc agimus, Castalde; Teneo enim te manifestò; nam ex eo, quod per errorem tibi persuaferas, exilem illam obedientiam dixisti,

Q. 2. quâ

quâ nulla, opinor, potest latius pertinere. An tua tuorumque eadem huic nostræ sit; & me fateor ignorare, & si asseris, credam libentissimè, & verò etiam gratulabor. Neque enim ex aliorum dignitate quidquam nobis decrescere arbitror, quod angusti ac pusilli animi est. Non possum tamen hîc admirabilè valdè tuam

XVI.

Nam Ignatium ad summum finem artificis elegisse me iam.

Philosophiam dissimulare. Dic Castalde, *Assumpsitne Ignatius vota secundum illum gradum, quem ad præscriptum sibi finem magis appositum existimavit?* His ipsis verbis hoc ultro concedis Animad. XIII. Rogo iam te, *negaturusne sis, Ignatium rectè putasse, atque instrumenta opportunissima suum ad finem elegisse?* Non arbitror te, quam ei laudem Pontifices tribuerunt, negaturum. Rursum quæro: An præter propriam salutem ac perfectionem, aliorum salutem per doctrinam & prædicationem, ac fidei defensionem, propagationemque, comparandam ad finem amplissimum, & quo nullus dignior possit excogitari, pertinere putes? Nulla dubitatio. Quum igitur & castitas, & paupertas ipsa per se bona non sint, sed ut instrumenta ad perfectionem expetantur; omnis verò instrumentorum laus ex habilitate ad opera peragenda desumenda sit; profectò quæ nobilissimi operis artificissima erunt instrumenta, ea quoque perfectissima censei erit necessarium. Quæ quum ita sint, vides eorum, quæ tibi assumis, contrariam destinationi tuæ consequentiam esse. Quî enim potuit non altissimum votorum gradum assumere, qui quum altissimum finem haberet ante oculos, ea instrumenta (quæ vota profectò sunt) elegit, quæ destinatis conficiendis essent artificissima? Rogo te Castalde, *an Horologium aureis compactum rotis (si non materiæ, sed artis certamen committatur) chalybeis coagmentato antelaturus sis?* Cur non facies? nisi quia ex Chalybe ductæ rotæ apiores longè sunt ad munia compactilis illius machinæ, quam ex auro forent, & perfectior illa rota est, quæ viliori quantumvis è materia, destinationi artificis magis inservit.

XVII.

Explicatur sibi in hunc Horologij rotas.

Explicatur sibi in hunc Horologij rotas.

seruit. Profligatis, quæ de votorum exilitate obieceras; iam reliquum est, ut acceptis de medio vulgi accusationibus respondeam.

Anim.
XIII.
p. 124.

rom. 4.
de Relig.

Quæro igitur ex te, cur toties de ieiuniis nobis accusationem intendas? Nam Societatis ratio toties à magnis ingenijs defensa est, ut otio abuti, actumque agere nolim. Videre tu quidem poteris, si hæc scire tua interest, quæ locupletissimè disputat Suarius. Et, si ante has Interrogationes nostri de virtutibus libelli prodierint, videbis plures ex nostris hominibus durissimo vitæ cultu fuisse nobilitatos; neque tamen ibi animus fuit omnes recensere. Interim, neque tu, mi Castalde, neque vllus vquam Theologicis assuetus, dignitatem, perfectionemque Religiosorum Ordinum, ieiuniis ac reliquâ vitæ dutitiæ dicet contineri.

Anim.
XII.
p. 103.
104.
Ad m.
XIII.
p. 121.
121.
p. 186.

Quæro ex te, quæ pagina obiectas; sed dissimulemus calumnias & maledicta de triuio, ut spreta obsolescant.

Quæro tamen, cur ut probum obiicias definito numero Professorum à Paulo III. fuisse probatam Societatem; id enim facis Animad. X. addisque: *De eius (Societatis) prouentu anceps summus Pontifex Paulus III. haud omnibus quibuscumque (sicut cæteris indultum est) sed paucis tantummodo præscriptis Sodalibus ad probationem, &c.*

Hoc enim verò mihi in laude ponendum videbatur. Nam quum eximium, & ad id temporis planè nouum, utpote ex antiquissimorum Monachorum, & ipsorum Apostolorum imitatione conflatum, viuendi genus attulisset in medium Ignatius; & maximè formidolosa Ecclesiæ essent tempora, visum est ob rei dignitatem paulo diutius probandum. Vis, verbo dicam, Castalde? Societas hæc nostra ita condita fuit, hodièque perdurat, ut per aduersa atque obstantia semper illi fuerit eluctandum; ut contradictores, oblocutoresque experta, docendo ferendoque petierit; atque ad hanc demum amplitudinem dignitatemque, cui

XVIII.
Societas nõ caret austeritatibus.

XIX.
Dissimulatur calumnia.

XX.
Diu probatum fuisse Societatem probum nõ st. ut nec de votis eius ab aliquibus dubitatum.

Quæ ; ius

ius illis auctor Deus, non ingloria peruenerit. Ex-
terum Ecclesiam suam simili à Christo Domino ex-
perimento probatam fuisse poteras recordari. Quis
umquam vile plumbum Lydio lapide, aut igne pro-
bavit? Quis vitrum diutius veluti examini subiecit?
Auri hoc est primæ notæ, atque gemmarum optimæ
indicaturæ. Tuus ipse Ordo statimne probatus est:
Laboratum fuisse à IV. viris, ac præcipue à Caietano,
vt suscepta noui Instituti consilia, quæ plerisque
non satis consistere posse videbantur, Romanæ au-
læ probarentur, antequam votis annuerit Cle-
mens VII. legi apud Caracciolum in virâ eiusdem
Caietani. p. 194

XXI. Quæro iam, an ad probrum putes, & contume- Anim.
X. p. 86.
Lans ei in aliqua ex opera fructu. liam pertinere, dubitatum olim ab aliquibus fuisse,
an qui nondum erant professi, habendi essent Re-
ligiosi? Magna enim verò accusatio, & quæ multum
detrahat dignitatis ac splendoris. Dic Castalde, de
ipsâ Christianâ fide, nemone umquam du-
bitauit.

XXII. Sed operæ pretium facturum me arbitror, si no- Ibid.
Consequen- tia disputa- torum. uissimum, & quem infra omnes Ordines etiam Ie-
rosolymitanorum Equitum, tu Censor Maximus
sedere Ordinem iussisti, ad Christi Domini amuf-
sum per contentionem comparationemque fructuum
exegero. Agamus inter nos, Castalde, & litem no-
stram ab aliorum Ordinum dignitate separemus. Visne
nouissimum hunc, meumque Ordinem cum tuo pau-
lulum contendamus, atque à fructibus, quos vterque
edidit in Ecclesiâ Dei agnoscamus. Vis comparemus
Regiones Christianâ fide imbutas? Componamus
populos ab hæreticâ infaniâ reuocatos? Videamus
quàm verus vates, olim fuerit Lutherus, quum vo-
bis nascentibus magnum sibi parari bellum dixit?
Edamus inuicem Regum Capita sacro fonte abluta?
Proferamus vtrimque Imperia, à diro schismate Ec-
clesiæ Anim.
XII
p. 114.

Ecclesiæ reddita ? Enumeremus vtrinque Academi-
 as grauissimarum disciplinarum ? Ineamus nu-
 merum eorum, ac non semel centuriemus ; quos fer-
 ro, flammis, vndis, laqueo, veneno, ærumnis in
 pulcherrimo, aut fidei serendæ ac defendendæ, aut
 morum castigandorum opere absumptos Ordo vter-
 que desideravit ? Lustremus Academi-
 as, sacrarum litterarum publica emporia (nam de humanarum
 litterarum Gymnasis, quæ despuis, nulla men-
 tio habenda mihi est) siue ad Orientem, siue ad
 Occasum solem excitatas, apertasque adire, at-
 que sine argento sapientiam emere, volentibus ?
 Exhibeamus veluti in Theatro viros sanctimoniâ,
 atque omnigenâ litteraturâ, infulis, purpurâ, sum-
 mæque tiarâ claros, qui ex illis prodiere, quorum
 ex vno tantum Romano Collegio nobilissimum
 spectaculum, plaudente Vrbe, superiore anno vi-
 dimus, qui que progressi, Religiosis omnibus Ordi-
 nibus nouam quotidie sobolem sufficiunt ? Instrua-
 mus multis nostrorum vtrinque hominum volumi-
 nibus in omni disciplinarum genere bibliothecam
 longè celeberrimam ? Experiamur Principum ac Re-
 gum iudicia, ad animi atque conscientiæ arbitria
 ex vtroque viros lectissimos adhibentium : Laude-
 mus Ciuitatum, Prouinciarumque maximarum cer-
 ratim euocantium honestissimas contentiones ? Non
 dissimulemus hostium Ecclesiæ implacabiles iras,
 & odia plusquam Calviniana ? Quid ais Castal-
 de ? placetne in his aliquid otij ponere ? Quasi verò,
 inquis, hac tua contentione facturus sis, vt *nonissimum*
locum in Ecclesiâ Dei Ordo tuus, non obtineat, inferio-
rem etiam Equitibus Ierosolymitanis. Ego dixi. Doma-
 nus, Castalde, sed vide Dei mirabilia ; *Vult de lo-*
custis istis, vt cum Origene loquar, vincere gi-
gantes.

Hom. 7.
 in Nu-
 mer.
 cap. 12.

Quum

XXII.
Conclusio.

Quum igitur Ignatius altissimam perfectionem, cum in ipso fine, tum in ipsis opportunissimis instrumentis sequutus fuerit, quod hactenus demonstravi; non erat, cur quacumque aliorum obiectâ sanctimoniâ, ab eâ condendâ Societate, quam animo conceperat, cuiuscunque ineundæ familiæ causâ, desisteret, quod Nigronus dixit, & Castaldus negavit, mihiq; hac fuerat Interrogatione conficiendum.

INTERRO

INTERROGATIO DECIMA OCTAVA, DE SPIRITVALIBVS EXERCITIIS.

Ignatium spiritualium exercitiorum magisterio à Deo amplissimè cum animorum fruge nobilitatum, alienum ab eo tractando armorum genere Ordinem expetisse, minus verosimile videri, quod à Sacchino & Nigrono dictum, nequidquam impugnat Castaldus.

VÆRO ex te, Castalde, an probato solitudinis amore in Carafâ, & Thienxo, reliquisque sodalibus, vt supra Interrogatione X V. vidimus, satis exinde validam Sacchini, & Nigroni, quam ab exercitiis spiritualibus ducunt, coniecturam esse arbitreris? Ego quidem, te ita sensurum non dubito, qui eam petitionem Animad. V. II. exuere te putas quum dicas: *Nec deserere oportuisset illud armorum genus ad animas Deo subdendas aptissimum; cum hoc nostra Religionis munus precipuum semper extiterit. Quare si hoc tunc non fuit, consequens est, ea illi arma fuisse deponenda. At quàm latere vellent Patres illi, vt ne mundus quidem eos vixisse sciret, docuit nos Carafæ gemina Epistola; vt proinde Ignatio, quemadmodum olim ad Montis Serrati arma terrestri militiæ suspendit, nouum vitæ genus auspicatorus; ita, si vestrum illum*

I.
Non bene conueniebat cum prisci à Theatinorū vitâ tradendorū Exercitiorum Ignatiana consuetudo.

Et

Ordinem

Ordinem suscipere voluisset, ad D. Nicolai postea Exercitiorum libellus fuisset suspendendus. Quis enim illo uti potuissent, si ex Carafæ voto ita victurus erat, ut cum mundus vivere nescires?

Teste
Carac.
p. 221.
p. 59. &
p. 60.

II.

Quæro rursus, cur Animad. eâdem passis velis in Nigronum incurras, quod dixerit Exercitiorum tractationem magistri esse, non discipuli? Quid hîc peccatum est? Immaniter, dices; Nam Christus Dominus omnium Magister, ac dux subditus erat illis. Nam Theodosius Cœnobiarcha futura prolis, quam spiritualiter Dominus pariturus erat, accepto oraculo, mox ab alio se illico instituendum curavit. Nam Romualdus Marini discipulus fuit. Nam Paulus Apostolus Anania subesse voluit. Recitas deinde non exiguam Hieronymianæ Epistolæ partem de Platonis, & Pythagoræ peregrinationibus sapientiæ causâ. Quæ omnia quid tandem tibi conficiant, non video, quum nihil simile cum hac nostrâ causâ, nihil habeant commune. Quis enim vnquam negavit, posse nos discere, dum vivimus? Et neminem tantum esse magistrum, qui alterius adhuc non possit ope iuvari? Plenæ sunt exemplorum veterum, ac recentiorum Historiæ, & poteras illis aliquot adhuc paginas exornare. Quamquam Romualdus, nec Theodosius adhuc erant magistri, quum se in aliorum disciplinam tradiderunt. Et Paulus iussus à Deo erat Ananiam audire, & de Christo Domino subditum quidem fuisse legimus, didicisse autem à Mariâ & Iosepho non legimus, quod tu tamen videris velle. Quid enim disceret Sapientia Dei? Porrò sententiolam peractam, quam ex Ambrosio in medium affers, intelligisne in Carafam, Caietanum, & quoscunque interioris Philosophiæ magisterio nobiles posse torqueri? Cæterum sumamus nobis novi armorum generis, & quidem validissimorum inventorem aliquem esse, qui illis tractandis plurimos exercuerit, ac secum sub signis habeat, progressurus in expeditionem, quis

Loc. cit.
p. 60.

p. 62.

quis tibi persuadere possit, eum sub alieno signo merere velle, vbi illorum armorum nomen ipsum adeò esset suspectum, vt quasi Reipub. noxium accusaretur?

Hæc ad confirmandam Sacchini, & Nigroni coniecturam, & ea, quæ Animaduersione VII. affers, refutanda, satis mihi equidem videntur, superest iam, vt de Grauinâ, & Caietano te interrogem.

III.
Fabulosus
error Ar-
dinghelli
& Caietani.

Quæro igitur, an nescio cui Ardinghello, quem tu Grauinam fuisse opinaris, ex Antonij Scipionis Elogiis scribenti, Ignatium in monte Cassinate, vnius alteriusve Monachi à Præsidente assignati ope adiutum, Regulas Societatis scripsisse credas? Tum eidem ex Constantini Caietani M. S. opusculis tradenti, Ignatium nomen dedisse S. Benedicto, & Oblatorum, *Roaniam* siue *Tané* vestem nuncupatam assumpsisse, & in Monte Serrato tria vota simplicia ex illorum more edidisse, eaque postea in suam Societatem induxisse? Quæro, inquam, an Ardinghello hæc temerè chartis illinenti fidem habeas? Si bene de te sentiens non fallor, non habes. Quâ enim probabilitate primum dicitur, quum Ignatius per dies tantum XI. tradendis exercitijs Ortizio Cæsaris procuratori in Cassinatem montem secesserit? quum in Constitutionibus condendis totum decennium posuerit? quum apud nos habeamus libellos eius autographos, in quos diuinas, dies per singulos, illustrationes dum Constitutiones conderet, referebat? At pleraque ex Benedicti placitis, aut illis simillima in eius Constitutionibus leguntur. Quasi verò Benedicti Regulæ, & Constitutiones non omnium manibusterantur, & illarum cognoscendarum causâ in montem Cassinatè illi abeundum, & monachorum doctrinâ animus esset informandus. Rursû, quæ de veste, & de votis dicuntur, ea procul ab omni verosimilitudine dicuntur. Sed iâ dato veluti signo in sanctissimū virum Ignatium incurritur,

IV.
Confutatur.

vt etiam ab Henrico Vanderzype id sic auferendum; quasi verò lapidi ad æternam rei memoriam in Monte serrato commendatum legeretur, cuius ego viri prudentiam in eo laudo, quòd fabulam narratã sibi recitans, suboluisse sibi falsitatem non dissimulat, addens *si tamen ex vero*; & mira profectò est in hominibus quibusdam fingendi, atque asseuerandi licentiã, quum lapis ille Montis serrati fuisse quidem ibi Ignatium, & arma deposuisse, expiatãque conscientiã rebus humanis nuncium remisisse dicat, de *Roma* autem aliisque ineptiis sileat, quamuis enim lapideã illi frons sit & litterata, non adeo tamen depuduit, vt tam luculenter mentiat. Quare nisi Ardingellus sine quis alius, antiquarum narrationum legitimos auctores laudauerit, nisi bonæ fidei tabulas codicẽsque antiquos protulerit; cum ego nunc fabulatorem esse maximum aio, & somnia narrare proclamo; atque apud præsentis, & futuros olim, vel leuitatis, & fabulositatis; vel calumniæ, atque sycophantiæ, vt illi magis adlibuerit, reum perago. Quod ideo me facere oportuit ne silentio modestiãque nostrã mendacissimis libellis aliquid accedat auctoritatis.

Quum igitur Ignatius illud armorum genus à Deo accepisset quod cum primã illã clericorum Regularium disciplinã minùs bellè conueniret prudenter à Sacchino, & Nigrono ductã ab illis coniecturã quæ de Ignatianã petitione scripserat Castaldus, oppugnata fuerunt; quod mihi hac erat Interrogatione conficiendum.

la. Era-
mine de
vitã Re-
ligiosã

V.
Admone-
turque secu-
lari

INTERRO

INTERROGATIO DECIMA NONA.

DE FALLACIIS NIGRONIANIS.

*Nihil à Nigrono dictum confictumque per
fallaciam, aut imposturam fuisse in Histo-
rica Dissertatione, aut eius synopsi, ideòque
earum iniquissimè à Castaldo postulari.*

Monitum hîc ego velim lectorem meum earum, quas Castaldus congeffit, fallaciarum pleraque tam ab omni eius Logicæ labis contagione abesse, vt eos recitasse, diluisse sit; quod à me factum est, ne morosè ac putidè Logicum agerem. Consulat æquus lector Castaldum ipsum & à me nihil vtheriùs desiderabit.

Logicam argumentantis Augustini vsque adeo extimuisse olim Catholicos, vt solemnè precum formulâ se ab illa liberari, Deum poscerent, detrita fabella est. Sed ego eandem precem necessariæ defensionis causâ, disputante Castaldo, vsurpare cogor; adeò enim non quidem sua probantis, sed aduersarij argumenta eludentis, & fallacia abditissimas deprehendentis acuta & perspicax eius Logica est, vt miser Nigronus, eo flante, totus abierit in fallacias & contradictiones; quod & mihi ne fiat, iam vereor, quanquam mihi nullius fallaciæ conscius sim. Eas autem Nigroniano ex agro tam abudè legit Castaldus vt IV. in *Recollectiones*, veluti in manipulos compegerit, totidem extremis Animaduersionibus. Quare optimum factum fore censui

I.
*Castaldus
minus logi-
cè Nigro-
nium fallacia-
rum ac-
cusat*

si erudiendorum adolescentulorum gratiâ, eas dilucide hâc proponerem; quum enim plerasque omnes tum in Aristotele, tum in Petris Ramo, & Hispano, cæterisque Dialecticorum rudimètorum antistitibus desiderari sciam; magnam me gratiam à Logicorum Republicâ initurum spero, si illorum in ærarium tam diuites manubias, quas ex debellato Nigrono Castaldus retulit, ac præ se in triumphum tulit, ego intulero.

II.
non sine ia-
Etantiâ

Accedit emolumentum ingens, quod sibi eius exhauriendæ molestiæ causam fuisse Castaldus ait; ne qui ex hac nostrâ Societate cum fidei atque Ecclesiæ perduellibus gladio verbi Dei coram disputando, scribendove depugnant, huiusmodi versutiis nunquam profuturis assuescant. Quod ad maiorem Dei gloriam ex caritate sit dictum. Quàm meliores vestros libros, Bellarmine, Gretseri, aliique viri magni haberemus, si Castaldum audissetis; nam vehementer vereor, ne fallaciis ab illo detectis, quos nunc habemus, scateant. Quare dic tandem aliquid, vt profiteris, *Veritatis magis expressiuum, ad ipsius maiorem euidentiâ, & disciplinam illorum qui talia agunt, excidit, opinor, calamo, quia regnum Dei non possidebunt, eâdem nimirum elegantiam dici potuisset.*

Anim.
XX. l p.
170. 171.

p. 170.
171.

ibid.
p 170.

1. Cor. 6.

III.
Fallacia-
rum abie-
ctarum va-
nitas osten-
ditur.

Quæro igitur, Castalde, quas in Nigrono obseruasti fallacias: edicito; nam ego, quidni enim ruditatem meam fatear? nullam inuenio. Tardus enim uerò, inquis, es; ego iam docebo. Discam libenter, ne si aliàs mihi erit disputandum, fallaciosus euadam.

IV.
Prima de
potentiâ ad
actum

Prima, eaque ingens, & capitalis. Ait me arguentari à potentia ad actum; qui tamen numquam hoc dixi, sed probaturus Caietanum Venetiis fuisse, validissimâ tunc ratione (neque enim id tēporis Traditionum moles excogitaueram) comprobauit; quia Caietanus excurrere solitus erat huc illuc; ergo potuit & Venetias excurrisse: cui secundum consequens per fallacissimam fallaciam ipse atexit. Ergo excurrit, quasi verò id necessarium, esset homini illam Venetam excursionem per hanc potentiam probaturo,

Anim.
XXI. p.
171. 172.

que

qua certe iniusta vexatio est: immo ad quoslibet hac fallaci opinione imbuendos nouâ & maiori versutiâ in Indíce apposuit illam, vt omnibus innotesceret. Audi Aristoteles nouum elenchum.

P. 173.

Secunda fallacia: dixit Caietanum à suâ Ecclesiâ diebus Natalis Domini abfuisse, & hoc inconueniens reputari. Proh fallaciam! quantum hîc fucum lectoribus facit homo nigerrimus!

V.

Secunda, &

P. 174.

Tertia & immanis. *Tempus scrutatur & moras Veneta perfectionis & commorationis.* Quandoquidem ego neque præfiniti temporis neque moræ fecerim mentionem.

VI.

tertia, &

174.

Quarta ait: è *Theologo nouus nauta* Adriaticum hyme commodè traïci non potuisse à Caietano, *qui imperabat ventis & maris, silere faciens fluctus eius.* Hic enim vero vapulare debet versipellis hic homo.

VII.

quarta &

174.

Quinta docet, anno xxxvi. deprehensum à Caietano Ochinum, quod ipse excogitauit, vt illum Neapoli affixum habeat, laudâtque Caracciolum, quasi id dicentem & Tufum, quum tamen hic fileat, ille verò manifestè doceat à trigesimo sexto ad trigesimū nouum elapsum tempus ab obseruatione ad deprehensionem Ochini. Hic vnum bonâ Castaldi cum veniâ adnoto, Caracciolum sic loqui: *Initium detegenda impietatis à nobis factum anno scilicet XXXVI.* quod satis liberat fidem Nigroni, si in Synop. n. 8. anno eodem dixit deprehensum: (Nam detegere impietatem, ac deprehendere, homini illi semigrammatico idem fuit.)

VIII.

quinta, &

175.

Sexta, quum ego *distributiue* dixerim potuisse initio anni Venetias migrasse Caietanum, quasi X. menses Neapoli abfuerit, sic per euentissimam fallaciam argumentatur. *Aut abfuit X. menses, & hæc breuis excursio dici non potest; aut si vult esse aliquod breue tempus, assignet, & tunc ostendam nec in eo quidem colloquium esse potuisse.* Disce lector immanem nigri hominis versutiâ.

VIII.

sexta, &

Septima

Nigr. in
Synopsi.

X. Septima partitur, immo perdit menses, vt exclusis partibus, totum excludat, quæ est fallacia maxima. Anim. XXII. p. 176. 177.

Octaua, Quærit de negotiis parua familiae, de quibus ab Angelo ipse nequaquam edoctus est. Nona ait nostrorum famam in Gallias, Hispaniasque tunc non peruenisse; qui tamen Romæ profecti fuerant. Probat, quia Neapoli in ipsâ incogniti erant: 178.

XII. Laudatque testem Caracciolum, allatis verbis: *Plerique omnes vix de nomine, aut ne vix quidem Patres nostros, nonique Ordinis institutum nouerant.* Et hæc quidem fallacia est, Historicum pergrauem Ordinis allegare, quasi seriò hæc dicentem; qui *modo quodam dicend:* illa scripsit; qui modus nobis familiaris est; nam & ego paulo ante dixi Caietanum per eos menses Neapoli in nullo fuisse occupatum. Quod igitur te secus interpretari. p. 179.

XIII. Decima de ingenio Ignatii moribus. Decima ait pugnare cum bonis moribus Ignatii, vt ignotus hospes in hospitium incognitum, non inhuitatus se se intruderet, quæ fallacia est: Nam *Ignatius olim dormiuit in Porticis* (sic enim in vtrâque editioe habetur) *S. Marci.* Quare iure queri possum, qui non modo coniecturis & opinionationibus, verum etiam *fictianibus adinventionibusque insidiosè infestor*, quasi verò dicendum sit. Nigr. in Synop. n. 15.

XIV. Vndecima, nimis subtiliter distinguit moram ab aduentu; quasi verò aliquid interesset inter hæc duo: *Quum venisset Venetias, & quum moraretur;* quod accuratè scribentes insuper habent: Satis enim constat, qui hospes moratur, aliquando venisse, & hæc fallacia impietatis viciniam laborat, nam Matthæus docet Centurionem iuisse, Lucas pueros ad Christum misisse, quod componit Augustinus, & huiusmodi plura ego affero exempla, quibus docti Historici has temporum minutias, & loquendi formas puritas minùs obseruent in posterum. Et recordari illum oportuit Ambrosij verba: *Nec discordant Euangelista, quando concordat mysterium.* p. 180.

XV. Ambrosius minus ad rem appellatur. X. V. Ambrosius minus ad rem appellatur. p. 181.

lib. 10.
in Luc.

mysterium. Quibus tu addis: *Et hinc impugnandi sumere occasionem, lubricam tantummodo mentem indicat oppugnantis.* Quasi verò, Castalde, quòum de veritate non constat, à diuersitate narrantium argumentum eruere falsitatis, perfidiosum sit. Si conuenientia testimonia non sunt, an non perfidia proditur testium, vt habemus in Euangelio? an tuam hanc fabulam mysterium dices, ne Ambrosium laudans, extra chorum saltare videaris? Nusquam discordia est sacros inter Historicos, quæ si esset, alter eorum mendacij manifestus haberetur; nam veritas vna est. Quid igitur ad rem facit obuiam omnibus eruditionem ostentare? Probandum fuerat non discordare, quas contrarietatis Nigronus arguerat, narrationes, quod ille verè, & acutè fecit. Sed perge:

Ibid.

Duodecima fallacia est. *Me allegat, quem semper ablegat* (iam rasis ludis in antithetis) *Caracciolum laudat, cuius dicta eius ratiocinationem explodunt.* Verùm, Castalde, neque hinc fallacia est, neque tu argumentum Nigroni eludis. An non dixisti ab initio anni Venetias excurrisse Caietanum? An non dixit Caracciolum anno eodem obseruatum Ochinum? Ergo si à reliquo anni excursionem, Caraccioli testimonio, remouet; necesse est, vt si fuit, initio fuerit suscepta; nam initio tu suscipi potuisse dicis, quare initium anni tibi, medium Caracciolo rectè tribuit Nigronus.

In Epi-
stolâ
6. 15.
p. 241.

XVI.
Duodecima
de partitione
anni.

Anim.
XXII.
p. 186.

Decimatertia fallacia. *Protulit iudicium Patris sui.* Non tamen vltra verum; nam iudicium ante latam sententiam absolutum non dicitur; sententia autem lata fuit post sacerdotium Ignatij anno 37. Non igitur protrahit Nigronus, sed rem candidè narrat. Addis; Castalde, ex eo, quia Ignatius toto eo tempore, quo Carafa Venetiis fuit, anno scilicet 36. ad Octobrem vsque mensem, *Velit nolit Nigronus,* potuit cum Caietano colloqui. Egregiam verò Logicam, quâ Nigronus *velit nolit,* scilicet euidenti argumentatione cogitur *assentiri.* Audiamus. Ignatius fuit ad Octobrem vsque

XVII.
Decimatertia
de iudicio & ab-
solutione
Ignatij.

S.S.

Venetis:

Venetis cum Carafâ ; Ergo euidenter potuit colloqui cum Caietano. Plaudite: At cur dissimulas ibi fuisse Caietanum? Primò quidem non dicis. At intelligere debueras, nisi me iniustâ vexatione stipitem velis esse. Egone in tuo Enthymemate id pro concessio, & inter nos constanti accipiam, cuius contrarium à me ad conuellendum tuum dictum, vt argumentum validissimum assumitur? Non faciam. Ais Caietanum cum Ignatio Venetiis collocutum; nego; quia Venetiis id temporis fuisse Caietanum mihi longè ab omni verosimilitudine videtur. Tu probas potuisse colloqui. quomodo? quia Ignatius cum Carafâ colloqui potuit. Si valet ista ratiocinatio, iam tibi conficiam, colloqui potuisse cum Magno Cham Tartarorum. At traditio rem probat. Nondum ea concepta erat, quàm scriberet Nigronus.

XVIII.
Quarta de-
cimo de
Carafâ fun-
datore

Quartadecima fallacia, quot & quàm immanes continet! Viginti auctores dedit Nigronus de Carafâ fundatore agens, ego plures attuli. Ergo fallaciter ab auctoritate arguit. Ait me principatum Carafæ tribuere & legislationem: quod quidem fateor; neque enim inficiari possum, quod cap. xv i i. eius vitæ scripsi: sed senior factus principalius ac magis propriè de Caietano enunciaui. Igitur fallax Nigronus. Laudat Caracciolum, & tamen non semper sequitur. Fallax ergo, quàm testem laudat. Ait consultum oportuisse Carafam; quod ego factum scio, nec prodo: ergo fallacia est: O quantum est offuciarû! Sed pergendum est ad secundam Recollectionem xxiii. Animaduersionis, in quâ Orbiliano flagello adhuc grauius vapulet infelix Nigronus, qui totus ex fallaciis, offucis que tibi conflatus est. Vertendus stylus, & satietati occurrendum, ne tot fallaciæ fastidio sint. Agamus rem eandem diuerso modo.

XIX.
Animad-
uersionis
23. fallacia.
rû vanitas
ostenditur.

XX.

Quæro ex te Castalde, An fallacia sit, dixisse, Indecorum futurum fuisse Ignatio, qui se ad alia diuinitus desti

Anim.
xxii.
p. 186.

Anim.
xxiii. p.
183.

destinatum acceperat, alienum Ordinem petere? Dubitas? Gloriosum fuit Dominico ex Canonico Oxoniensi fieri Ordinis Fundatorem? Quidni etiam Ignatio, ex Fundatore designato amplissimæ familiæ, fieri alterius vix natæ, & adhuc in cunis vagientis alumnum & tyronem? Ergo fallacia est.

p. 188.

Quæro, an mollia promittere, & acrius agere, fallacia sit? Evidentissimè. Nam quod blandè promittitur, serio non impletur; Præterea; an, qui sibi iniuriam factam arbitratur, si irascatur, eamque repellere conetur, fallaciæ reus sit? Planè; neque enim quempiam lasimus, licet primi litem hanc intentauerimus, Ignatiumque vobis præripere conati simus. Sed ille remper nebulam suspexit. Quod est hæreticorum calumnijs viam sternere, quæ fallaciarum omnium maxima est.

cap. 4.
Anim.
XXIII.
p. 189.

Quæro Castalde, quâ se fallaciâ obstringat Nigronus, ponderans dictum à te in vitâ ex Caietaniore, Ignatium à Spiritu sancto non vocari. Mox in Epistola illi à Thienæo interdictam hanc militiam fuisse; quod tibi diuersum nihil sonat, & multis frustra obuoluis quærens: An non Spiritus sanctus Deus est? Vis scire quantum distant? Si quis dicat Abrahamum ad immolationem filij à Deo non vocatum fuisse & ab eadem à Deo fuisse prohibitum; idèrne tibi dicere videtur? Primum falsum & impium. Secundum verissimum. Fac primum illud enunciari. Statim oritur quæstio: A quonam spiritu vocatus fuerit; quæ ex secundo dicto oriri non potest. Nam Deus aliquid iubet ad explorandum hominum virtutem, quod fieri non vult: Ideoque explicatissimè dicitur Tentauit Deus Abraham. Cui dicto ea notio subest, explorauit Deus Abraham.

Gen. 22.

Anim.
XXIII.
p. 190.

Quæro, an fallacia sit à domesticis testibus argumentari ex Aristotelis disciplinâ? Admodum. Nam & ego me actor pro me; quod tamen, quando Nigronus scripsit, latente adhuc traditione, non feceram.

Prima de
mutato con-
silio, &

XXI.
Secunda de
slylo acro-
ri, &

XXII.
Tertia de
Spiritu euo-
cante, &

XXIII.
Quarta de
testibus do-
mesticis, &

Ss 2 Quæro.

XXIV. *Quinta de potentia excursionis, &* Quæro an dixerit aliquando Nigronus Caietanum non potuisse absolutè Venetias excurrere? Non ille quidem dixit, sed non esse verosimilem illam excursionem; quam, quia ego fieri potuisse aliis eiusdem allatis itineribus euicoram, fallaciâ intolerabili vsus est. Noli Castalde cum Nigrono disputans de illius Dissertatione traditionem obtrudere, quæ tardâ abortione tibi tandem aliquando in lucem protrusa est.

Ibid.

XXV. *Sexta de ancipiti vocis usurpatione, &* Quæro, an *Equiuocum* putes dicere: A vestris Historicis Neapolitana Caietani commoratio biennij fuisse traditur, nullâ Venetæ excursionis, quæ secum tam illustris vaticinij memoriam traheret, factâ mentione. Haud igitur verosimilis ea videtur? Admodum, respondes, non enim aliàs notassem.

p. 191.

XXVI. *Septima de postulacione probationis, &* Quæro, quodnam genus fallaciæ sit facti probationem poscere? Turpissimum; nam *notorium* illud fuisse, ego me luculenter post petitionem illam probâsse contendo. Quare per fallaciâ à me probationem exposcebat, quam aliquot annis post excogitauit; Hæc enim traditio mea est.

p. 192.

XXVII. *Octaua de gubernacione Ordinis, &* Quæro, in quo fallacia argumenti huius sit, *Carafa Ordinem gubernabat, & Bonifacius domum Venetam. Ergo Caietanus non erat Ordinis preses?* Magna inest, inquis. Nam licet Præposito domus Venetæ suprema in Ordinem esset potestas, tamen i. v. viri Fundatores omnia gubernabant, & licet hi omnia moderarentur, penès Carafam tamen, & Caietanum summa rerum, quod quamuis verissimum sit, *Neque Carafa tamen, neque Caietanus gubernabant.* Quis hæc explicet? Quis me seruabit Apollo?

Anim. xxiii. p. 194.

XXVIII. *Nona de silentio Historicorum.* Quæro an fraudulenter argumentari putes hominem, qui à recenti memoriâ, à scriptoribus eiusdem Ordinis rerum aliarum diligentissimis, huius tam illustris itineris nullam factâ mentionem esse cum videat, illam gratis fictâ suspicetur? Omnino inquit. Nâ Suarez vester profectioñe Hispanicem Apostoli Iacobi, nihil tam

195.

tam

De Festis
sancto-
rum cap.
IX a. xv.

tam magnum ac prodigiosum habuisse censeat, ut in vniuersum orbem illius fama exierit, quâ possent excitari Historici ad id memoriæ prodendum. Egregia enim uero contentio. In illâ Iacobi profectioe nullo prodigium: in hac Vaticinium, quo nihil illustrius in vitâ Caietani collucet. Ibi de Historicis externis; hîc de domesticis sermo. Et profectò illa maximarum Ecclesiarum traditione constanti & sacris firmata ceremoniis: Hæc incerto vnius familiæ rumore vulgata, & post Castaldi, nescio quo nomine appellem; dicam leuissimè, nouitatem euentilata est. Quæ demum culpa Nigroni, si in corruptos à typographis Caraccioli codices incidit? Sed

XXIX.
quod ubi
nullus ido-
neus rei au-
ctor, vali-
dum est ar-
gumentum

Anim.
xxiii.
p. 198.

Quæro ex te Castalde, an satis vigilans, post com-
miserationem infelicis Nigroni, atque excusationem,
quem oppugnandi libido vincebat (dixisses saltem *repu-
gnandi*, nam reus Nigronus in hac totâ controuersâ,
& tu actor) scripseris, quæ ex me ipsissima tua verba
nunc te audire necesse est. *Hæc autem si non aduertit*
(diuersam à te, & à Caracciolo profectioe Veronensem scribi) *firmiorem præ oculis habebat probationem;*
*illam utique, quam plenam probatissimam faciunt manuscri-
pta Archiuij S. Pauli, quæ alteram ab alterâ distinguunt, ut
nihil magis,* &c. Nigronus illa Tabularij vestri Manu-
scripta habebat ante oculos? illa manuscripta, quæ ab-
dita latent? quæ nemo in lucem dedit: quorum tu ver-
ba nunquam attulisti, quamuis ex illis, ut olim Anto-
nius ex Cæsarianis Chirographis, omnia probes? Illâ-
ne probationem habebat ante oculos Nigronus iis
confectam ex tabulis &c. quæ nunquam prodierunt?
Quæro, quid ad rem nostram faciat profectio Vene-
tiis Romam iussu F. Io. Baptistæ suscepta, cum ea ante
conditum Ordinem contigerit? Quin, si aliarum tam
diligens enumeratio, huius, quæ nobilissima fuit, cur-
ram pertinax silentium, vel apud ipsum te?

XXX.
Castaldi ad-
mirabilis
postulatio.

Nouus iam mihi ex *Recollezione* terciâ fallaciarum
nascitur ordo; maius opus mouet Castaldus: & initio

XXXI.

*Animad-
versionis
XXIV. fal-
lacia vanif-
sima*

suâ hac traditione Nigrorum præclare docet, sed se-
rò nimis; antea docendus fuerat, ne scriberet; nam om-
nia illius argumenta fallaciarum à traditione, quam
ipsa te excogitare subegerunt, argui non possunt: *quamuis
enim multa dixeris, ea tamen infirma apud se, & refrixa
manserunt*, quæ à te excuti par est, atque è folliculis fal-
laciarum educi. Sed dabisne mihi veniam, Castalde,
ut ea, de quibus iam interrogavi, ad temporis compen-
dium faciendum, nam eo non admodum abundo mo-
riturus, & lectoris fastidium leuandum dissimulem, &
meras putas fallacias hinc recenseam? Dabis profectò,
quâ es humanitate. Igitur

Anim.
XXIV. p.
199 &
200.

XXXII.
*De somno
in portico-
bus capto.*

Quæ tandem fallacia est dicere Ignatium de Hof-
pitio & domunculâ conducendâ cogitare debuisse,
quum socios expectaret in hac secundâ Venetâ com-
moratione? Quia inquis, ante annos aliquos, quum so-
lus in ipsò æstu conuersionis Ierosolymam peregrina-
retur, cum nullo vsu hospitio, sed noctu in plateâ
dormisse ex Ribadeneirâ ego noui. Cur autem post
vndecim amplius annos diuersissimis suis temporibus
idem non faciat? Fallacia est hoc dicere.

Anim.
XXIV. p.
100.

XXXIII.
*De affictâ
Ribadenei-
ra sententiâ*

Quisnam captiosus elenchus est mirari, *quod Ribade-
neira affigatur* (forte vtriusque editionis operæ *affinga-
tur* apponere omiserunt) *eum Ignatij negasse miracula?*
*quia ego dixi Ribadeneiram excusare Ignatium, quod non
patrârit miracula*; Iste per fallaciam me accusat, quasi
dixissem Ribadeneiram negasse miracula: Acute sem-
per aliquid disco. Etenim ad hanc diem putaueram
cum, qui excusat aliquid non factum, negare; sed vi-
deo me iam malis in Logicâ magistris vsu.

P. 102.

Quæ tandem fallacia est, falsam vocare opinatio-
nem illam, cuius nulla est probatio, & ingens incre-
dibilitas. Quia ego traditione post decem circiter an-
nos probaturus eram. Vapula fallax Nigrone; quia
non diuinasti; nam cum Castaldo non nisi Vatem cer-
tare decuit.

lib.

Quæ fallacia est asserere Ignatiû noluisse vestri Or-
dinis.

Anim.
XXIV.

102.

dinis cōiunctionem ob odium solitudinis? hoc tam triste verbum prudentissimo Nigrono vbinam excidit? & si nūquam dixit, quā fide illi affingitur? Quia Ierosolymis ante xx. circiter annos hærere voluit. Egregiè: sed quis tibi dixit tibi eum solitariam vitam degere voluisse? Imò fidelibus, & infidelibus operam nauare voluisse constat, quod minùs fideliter dissimulatur.

Ibid. p. 202.

Quæ fallacia est, te prudentem vocare? Maxima, nam *me dicit diuinare*. Audite vates.

Ibid.

Quæ fallacia est, dicere Ignatium, quam animo dudum conceperat, & iam inchoauerat Societatem, vehementissime amasse? Ingentissima planè; nam operum rudimenta sæpe, si meliora excogitauerint, lace- rant artifices.

Ibid.

Quæ est fallacia, dicere Ignatium amore sui operis captum minùs verosimiliter dici, ad vestra animum conuertisse? Multò maxima; nam teste Maffei, quem laudat Nigronus, diù perplexus hæsit Ignatius. *Pot- erit ergo in illâ diuturnâ perplexitate in hanc deuenire sen- tentiam, ut suis postpositis cogitationibus à Caietano vero Dei seruo, Dei vellet intelligere voluntatem*. Hic verò Ca- stalde, Chryssippos & Dialecticos omnes iam nihili ducere præ te potes, iure quàm qui optimo plumbei illi sunt, si cum hoc tuo fallaciarum indagandarum acumine contenduntur. Quis illorum vmquam vidis- set in eâ deliberatione, quæ XI. ante annos, scilicet eius seculi 24. Barcinone susceptâ, vt disertè Maffei, id quod tu vides, potuisse Ignatium de vestro Ordine in- cundo, qui nondum constitutus erat, Caietanū Vene- tiis cōsulere? Scio & senes, quamuis difficulter, erubescere tamen; quare non vltèrius vrgeo, moneo tantùm aliud esse pueris fabulas narrare, aliud responsuris scribere. Offendis iterum ad hâc Ignatij *perplexitatem*.

loc. cit.

p. 208.

Anim. XXI. p. 203.

Quæ fallacia est, scribere splendorem vestri ordinis in Gallias, Hispaniasque vsque non videri tunc se explicasse? Hoc tu quæris? Benedicti sãctitas vicinis è pa- gis ad eū monachos adduxit: & nostra fama, vt omnes

XXXIV.

De falsa opinione & odio soli- tudinis

XXXV.

De amore Ignatij in Societatem

XXXVI.

De diuina- tione pul- cherrimus Castaldi Anachro- nismus.

XXXVII.

De splen- dore ordinis nulla falla- cia.

Histori

Historici nostri testantur, Neapolim vsque peruasit. Ergo fallacia est.

XXXVIII
De splendore Ordinis nulla fallacia, cui parum decora scribit Castaldum.

Interrumpo fallaciarum Ordinem, vt te, Castalde, amicè moneam, relegas diligentius, quæ p. 205. §. quia Clericorum Monachorum Ordinem, à te scribuntur; nam ea sine sanctissimorum tui Ordinis Fundatorum, si diligenter animaduertes, iniuriâ grauissimâ non dicuntur, quam ego ob reuerentiam, quæ viris longè clarifimis à me debetur, luculentius non explico. Sed

Ibid.

XXXIX.
Cautè scribit Castaldum.

Quæ fallacia est, conqueri de tuo dicto? nostros scilicet homines vestræ familiæ habitum imitatos, quum de vobis Parisiis nihil audire potuissent. Non parua, & manifesta; nam scribit Ribadeneira Parisiis in eadem domo non habitasse Ignatij socios, neque eodem vestitu vsos.

P. 205.

XL.
Ignatij socij omnes magistri.

De solitudine, de paupertate abundè disputauimus, sed quæ fallacia est, dicere Ignatium splendore litterarum allici non potuisse? Maxima. Numquid vos omnes Doctores? omnes litteris eruditi? omnes magistri? De quibus me rogas? de illis primis, opinor, de quibus agitur. Respondeo igitur omnes litteris eruditos & magistros in artibus fuisse omnes ad vnum, vt patet ex Pontificio confirmationis diplomate Pauli III. vbi enumeratis X. primis Patribus ait: *In artibus Magistrj, in Vniuersitate Parisiensi graduati, & in Theologicis studijs per plures annos eruditi.* Omnes ergo illi magistri, quod interrogando negabas. Nam si de nobis, qui post illos aut fuimus, aut sumus, rogas, ne tibi ægritudinem faciã, quum ad causam non faciat, patere, quæso te, me non respondere.

P. 206.

P. 207.

XLI.
Legitima argumentatio à Constantiã.

Quæ fallacia est, ab Ignatij constantiã argumentari? Maxima; quia Machabæi, quum quidquam facere non poterant, quod prodesset, se abscondebant, quod illis laudi vertit Chrysostomus. Sed probandum fuerat, Castalde, nihil agere potuisse Ignatium, quod prodesset; nam alioqui nugaris. Et quidem strenuè, nam si te sequimur auctorem, nec cogitationem quidem rerum difficilium agendarum susceperat.

Anim. XXIV. p. 208.

Quæ

p. 109.

Quæ fallacia est, dicere: Hominem emendicatâ stipe vivere assuetum, quod & Christi Domini & maximorum sanctorum exemplo facere se credidit, ideóque in illo perseveravit, aliam huic contrariam vivendi rationem initurum minimè verosimile esse? Est omnino; nam propositum mutare possumus: at Castalde viri sancti in id, quod melius non putant, non mutant: an meliorem Ignatius vestram illam rationem putaverit, palàm est; nam vos imitatus non est, sed Franciscum.

XLII. & à mendicatione.

Arbitrabar fore, vt post tantum laboris exhaustum ex isto fallacium vndarum pelago me possem emergere. Sed quasi transmissio freto, novus excipit Oceanus. Fallaciarum nomine Animad. XX V. & XX VI. pene totâ Controversiam de Constantiâ, & de sociis repetis, Castalde, ideóque eadem repetis, vt mihi in mentem venerit cogitare à duobus confutatam fuisse Nigroni dissertationem, quorum labores in tuum Certamen pacificè coierint: sed nolo suspitioni meæ fidem haberi; dicatur potius eadem te repetere, nec tamen Tautologum esse, quod Nigrono, qui Synopsim opusculo suo præmisit, tu obiicis, Quasi verò Synopsim vnâ præfigere crimini dari possit; Recolle Etiones omnino quatuor iisdem oneratas dictis adiciere laus sit. Sed durandum est, & quod superest, adhuc fallaciarum enauigandum.

XLIII. Castaldus eadem morosissime repetit.

Anim. XXII. p. 170.

Anim. XXV. p. 210. 211. 213.

Quæro, in quo sit captiosum argumentum: Ignatius vel socios erat deserturus, vel non? Si primum; hoc est hominis maximè inofficiosi; si alterum, qui potuit sibi prudenter de illorum commutandâ voluntate promittere, quam illi longissimâ deliberatione susceptam dicto etiam sacramento firmaverant? In eo, inquis, quod, vocante Deo (quod nec Nigrono probare tentaveras, & mihi nondum probasti) socios contemnere debuit: Quàm aptus hic ad exeurrendum campus: In eo præterea, quod Ignatium reuerentur vt patrem. Ergo importunâ inconstantiâ,

XLIV. Agitur de fide erga socios.

T t quæ

quæ ante sancta esse voluerant, turbantem secuti fuissent.

XLV. *Nulle Nigroni Catachreses.* Quæro ex te, Castalde, quænam sunt amplificatio-^{p.214.} nes, quæ Catachreses, quibus præter omnium morem utitur Nigronus? quæ? Ait, Societatem adumbratam fuisse, quod anno xxxvi. verum erat, neque ego nego. Hæc est amplificatio? Hæc Catachresis?

XLVI. *Ingens prodigium à Castaldo innuitur* Quæro, quæ fallacia est, dicere: Ordinem vestrum^{161.} Hispanis Gallisque ignotum fuisse? Magna. Nam mundus totus desiderabat, quod nos fecimus. & ex *Oratorio diuini Amoris* nostri prodierunt & Thienæus vir nobilis, & Carafa olim tantus, & ex *Ambrosi* suâ ipsâ luce se signat. Sol, opinor, Quod si per impossibile scitū ubique non^{p.216.} fuisset, prodigiosum visque censeretur, & incredibile. Præclare dictū; nam & hoc, si alia desint, inter conditæ vestræ familiæ miracula & prodigia enumerari potest vbiq; agnitā nō fuisse. Quod ego patratū fuisse prodigiū cōfirmo, aut tu contrariū doce; præsertim quum de claritate famæ, quā tu dicis ad vltimas terrarū oras fuisse portatam, Historici vestri, vt doceant, quàm longè latèque pertinuerit, Neapolim vsque peruenisse scribāt; non dissimulaturi, si quid de Hispanis Gallisque audissent, nisi tu fortè ex arcanâ traditione aliquid eruisti, quod illis latuit. Verum si tantus erat rerum gestarum splendor, & vestra noua viuendi ratio desiderata cunctis gentibus, qualenam prodigium fuit à sola tantum Neapoli, quæ Carafæ patria erat, per annos viginti accersitos fuisse?

XLVII *A Carafe moribus nulla fallacia.* Quæro, annon verosimile admodum est, Carafam^{Ibid.} hominem, qui diuina maximè reuereretur, cognito Ignatium diuinitatis instinctu nouam à stirpe familiam condidisse, persuasurum sibi eodem quoque numine, ab eo temperaturum, ac proinde nihil in illâ mutaturum? Nequaquam, inquis: fallaciarum in grege hoc argumentum est reponendum.

Quæro, an eiusdem rei delineatio, quum in absoluta^{Anim. xxv.} suadit figuram, in aliâ trāsmutetur? Negas? Cur ergo reprehendit.

XLVIII.
Neque à
delineatio-
ne, & for-
mâ.

p. 216.
vique ad
220.

reprehendis Nigronum, quòd in itam Parisiis ab Igna-
tio cum præclarissimis iuuenibus Societatem, & quo-
rundam votorum firmatâ sacramento, eius delineat-
ionē, quâ demū Romæ absoluerūt esse dixerit? Quare?
quia illa *Pia Societatis simulacrū est; hæc Religiosi castus ve-
ra effigies.* (redundat hæc vox, nam res effigies sui non
est) atque adeo diversa ad inuicem, ut sicut supra pronūciatū
est, formaliter distinguantur. Acutissimè enim uerò; quasi
res abdita sit, prima lineamenta rei formaliter à re di-
stingui ut inchoatum à perfecto. Sed doce me Castal-
de: Ordo vester exititne repente, ut fungus, an ali-
quâ consultatione inter 1 v. viros fundatores præmissâ,
& consulto per dies aliquamplurimos precibus Deo,
maturè ac prudenter de illo condendo deliberatū est?
Quis dubitet ibi multa consilia fuisse, ne illos pœnite-
ret? Age, si quæ de cogitatâ & adūbratâ ab Ignatio fa-
miliâ dicitis, de tuâ mutato nomine narrentur, patieris-
ne dici, quàm vestri: Platonem fingere voluissent, ab-
errante arte Aristotelem efformâsse? Ut vis, inquires: ar-
gumentum Nigroni mera fallacia est.

217.

p. 220.

Quæro ex te, Castalde? Annò dixisti occultatâ fuisse
vitâ Ignatij à Ribadeneirâ scriptam? Non scripsisti: &
quasi à te scriptum hoc tibi obiecit Nigronus? & qui-
dem dolenter, ac multis n. suo 99. quo particulam epi-
stolæ meæ xxvi i. examinat, & calumniatur, *in me ca-
lamum acuens, & matrem necans.* Prop facinus! Nigrono
matricidæ Culleus. Dic sodës, non scripsisti? Age Ni-
grone, Recitetur epistolæ particula: *Nec mihi Nigronus
obiiciat Ribadeneiram hoc affirmare in Ignatij vitâ quàm
Latine edidit, cum de dono ageret propheta. Frustra enim
librum iacet, quem perpetuâ occultatione latere mil-
lis abhinc annis accurata diligentisque multorum conqui-
sitio comprobauit.* Hæccine scripsisti? Omnia, sed oc-
cultatum à vobis non dixi. Et hæc viris dicuntur? Quis
enim occultauit? sed quàm infelicitè huius Nigronia-
næ respõsionis meministi? Cur non reponis aliquid, ne
victus iudicaris? nimirum librum tibi tam acri quæ sitū
inda

XLIX.
Nigronus
per calum-
niam i-ci-
tur matri-
cida

L.
Negat Ca-
staldus quæ
scripsit.

indagine læpius redditum, typis prostare venalem, demonstravit Nigronus. Ergone Maticida Nigronus?

De Ribadeneiræ testimonio, & Orlandini dictis abundè disputatum est. Sed

L.
Defenditur
Orlandinus.

Quæro, cuius criminis vindex, in nos contorqueas quæ tibi Nigronus obiecit? An de Ignatianis excursionibus? Quamquam eandem semper tundas incudem, respondendum est, quia Orlandinus eas ex antiquissimis manuscriptis Tabularij Romani eruit: Tu Venetam Caietani nescio quo ex rumore, à tuis aut neglecto, aut irriso coagmentasti? quoties eadem dicenda sunt?

Ibid.
P. 122.

L.II.
Nonusfall'a-
ciarum or-
do.

Extremum hunc (non Arethusa, sed) Pie Christe mihi concede laborem. Superest adhuc fallaciarum agmen postremum, quas XXV.I. Animaduersione diffauit Castaldus. Proh quàm immanes! quàm contra omnium argumentationum fidem audaces! audiamus. Visne opponendi partes, Castalde, tibi assumere, ut tuas, & perhonorificas, nam de reuelationibus agitur? Ego qui hætenus interrogavi, respondentis personam sustinebo: sic fiat; leuior erit tuisque, meusque & legentium labor. Incipe Castalde.

L.III.
De silentio
dininarum
illustratio-
num.

Aio, inquis, *tempus tacendi, & tempus loquendi esse, & Sacramentum Regis abscondere bonum esse, opera autem Dei reuelare, & confiteri honorificum esse.* Quid tu? Firmâ id ego fide teneo. Ergo potuit Ignatius tacere hanc præclaram Caietano factam reuelationem. Quid tu? Potuit. Ergo verosimile esse, eum proditurum fuisse, quod per fallaciam Nigronus obiicit, minus verum est. Quid ais? Pernego. At Christus dixit Petro: *Confirma fratres tuos; hoc est Bedâ interprete, Sicut ego tuam fidem, ne deficiat, orando protexi; ita tu infirmiores fratres, ne de veniâ desperent, confortare, momento.* Quid subrides ad hæc sacra? Quia non sunt ad rem, ideo ridendi mihi ius.

Anim.
XXVI.
P. 223.

L.IV.

Agnosce aliam fallaciam. Dic Magister. Nigronus reuelationem

Ibid.

reuelationem Caietano factam, sociis ideo ait Ignatium non aperuisse, quia non videbantur credituri, mox visum illud percelebre, in quo pollicitus est Christus Dominus se illis Romæ propitium fore; retulisse, quia ad imminentes ærumnas tolerandas facere plurimum videbatur. An hæc tibi homini minimè malo fallacia non videtur? Nequaquam. Nam Ignatium nouerant socij deque illius fide dubitare non poterant. De Caietano nihil audiuerant, neque sciebant, ater, an albus esset; nam antequam Venetias appellerent, ille Neapolim inde discesserat, quamquam non discesserat, qui id temporis ibi omnino non fuerat. Quamquam hic ego tibi magnam, sed minimè voluntariam fallaciam impingo, quam enim tacitæ prænotionis causam §. 32. num. 3. Nigronus attulit, ea tuam istam, de quâ num. 92. egit postea, nequaquam spectat, sed Minorellanæ silentium honestissimum fuisse demonstrat. Quod tibi in tanto fallaciarum æstu sus deque habitum est.

Præsertim unius, & de alterius, manifestatione.

P. 226.
Anim.
XXVI.

Sed agnosce fallaciis aptum Nigroni ingenium: laudat testem Ribadenciram lib. 1. cap. 16. quasi Ignatius, dum animarum salutem meditatur, Societatis quædam duceret lineameta; quum tamen ibi Ribadencira, statuisse illum dicat, operam suam nequaquam intra vnus familiæ cancellos includere. An non agnoscis fallacissimam fallaciam? Abnuo; nam nouam familiam ex animi sui sententiâ condere; aliud longè est, quàm quod noluisse Ignatium Ribadencira tradit. De Hierosolymitanâ commoratione satis superque dictum. Perge

De Ribadencira Testimonio.

eâdem
P. 225.

Sed ego dixi, Ignatium ad acuendum gustum rerum diuinarum litteris operam sedulam nauare decreuisse: quod Nigronus negauit: tu quid dicis? Per nego & ipse. Nam huiusmodi deliciis ne à studio litterarum auocaretur, acriter illi fuit laborandum, vt tradit Maffei.

LVI.
De importunis litterarum studio consolationibus.

Ibid.
P. 227.

At quæ est ista argumentatio? Ignatius silentio
T t 3 assuetus,

LVII.

*Iterum de
taciturnita-
te.*

assuetus, diuinos huiusmodi fauores prodere non so-
lebat? Illène, qui celebrem illum Romani itineris
statim fociis aperuit, & plurimos in libello adnota-
uit? Annon hoc dicere fallacis hominis tibi videtur?
Mihi verò minimè; nam vnâ semel aperuit; reli-
quas memoriæ causâ, & certâ quadam opportunita-
te in aduersaria retulit, ex quo nihil contra eius taci-
turnitatem, quam verbo laudas, & re impugnas, con-
fici potest. Perge.

LVIII.
*De consulto
Caetano.*

Si Ignatius diuinitus doctus de condendâ familiâ
more tamen dubitat humano; cur non de eâdem
consultat Caietanum virum Spiritum sancto plenum?
Hoc non est pondus sanctorum, sed regula Lesbia, fallacia-
rium architecta. Numquid dicta non probas? Si per te
licet, improbo. Nam cur Caietanum consuleret, cum
quo nihil illi erat in commune deliberandum? Cum
sociis dissimulat; quia illorum sententia, & consen-
sus ad id, quod faciendum diuinitus acceperat, re-
quirebatur; quem ut quàm lenissimè exprimeret,
vir longè prudentissimus, rem illorum permisit arbitrio.

Anim.
XXVI.
p. 128.

LIX.
*De predicto
socij nomi-
ne Societa-
tis.*

Quæ est ineptia, de reuelato nomine Societatis?
aut quid ad rem pertinuit eius prænotationem fociis in-
gerere? Fallaciæ aliquid hîc latet. Nihil omnino, mi Ca-
stalde, neque imprudenter arcanum nominis aperuit
Ignatius; nam superbum quibusdam videbatur, & diu
deinde, multumque nobis contra perduelles Ecclesiæ,
aliòsque pugnandum fuit, ut illud tueremur.

Ibid.

LX.
*De spiri-
tualibus
exercitijs.*

De spiritualibus exercitijs nihil addo. Si vos his ex-
ternos passim excolitis, te audiam; si ignotum vobis
hoc exercitationum genus est, quod Ignatius tanti
faciebat, quibusque plurimos Deo lucrabatur, quòd-
que eius posterì tam felici vbique celebritatè conti-
nuant; tum tu nihil omnino dicis. Nam quòd Graui-
nam, & Caieranum tibi succidaneos reponis non
cum illis mihi modò res: quare cum extra causam sint
& superius aliquid disputatum à nobis sit, seponantur
in aliud tempus.

p. 129.

Igitur.

Igitur ut tandem aliquando ab his tuarum fallaciarum spinosissimis *Recollectionibus* Lectorem dimittam; quum omnia argumenta Nigroni ex maximâ rerum verisimilitudine & probi viri officio ducta sint; quumque illis Traditio, nescio quæ fabularis tantum opponatur, de quâ mirum in eâ, quam Nigronus confutat, Epistolâ silentium sit; & fœdissimo anachronismo Castaldus laboret, aliisque inûtilibus argumentationum formulis vtatur, Fallaciarum per quatuor Animaduersiones Nigronus postulandus non fuit; quod mihi erat probandum.

LXI.
*Nigronium
ab omni
fallaciâ im-
munè fuis-
se concludi-
tur.*

INTERRO

INTERROGATIO VIGESIMA.

DE PUGNANTIBVS, ET CONTRADICENTIBVS,

*Qua à Nigrono dicta, ut pugnancia Castal-
dus impugnat, sibi constare: & de acutissi-
mâ Castaldi Dialecticâ.*

I.
*Castaldus
Nigrono
diras im-
precatur*

Magnificentissimè certare orsus, Castalde, Anim. 5.
Pag. 3: operi Nigroniano, *quasi aborivuo, dignòque quod non subsistat requisitum* (& me deinde ad caritatem hortaberis?) diras imprecatus es; quarum ego obnunciatione neglectâ nihil de te sinistrum dicam. Distuli hucusque de Pugnantibus, quæ congeris *Memorialis* nomine, in primam Animaduer- sionem; quia non fuit operæpretium ab his ordiri. Sed interim responde, Castalde, pro tuo incomparabili acumine.

II.
*Eiusdem
admirabi-
lis Mathe-
maticæ.*

Quæro ex te, cur Animad. XXI I. clarissimos Histo- R 180. riarum scriptores Lucenam, & Orlandinum committere volueris, tanquam pugnancia scripserint? Cedo, quænam ista sint? Eccilla. Primus per autumnii tempus, vergente ad exitum anno Ignatij Venetiis discessum alter consignavit. Pudor est, Castalde, ista dicere virum qui Mathematicas vel à limine salutauerit; quid enim dici potuit obtusius? An non annus extremo au- tumno ad exitum vergit? An Nouember penultimus anni mensis Autumno non contribuitur? Quid canis triumphum? *Oppositio certè & contradictio vera & realis.*

Taliter

Tollat ergo quod suum est, & vadat. Paruit Nigronus, suorum historicorum veritatem tollit; tibi quid reliquum hîc sit, tu videris; audio, te senem admodum esse, iam si quis hæc me scribere, Castaldi vitâ ad exitum vergente; alter senectâ iam Castaldi ætate dicat, contradicentia hi duo tibi loqui videbuntur?

Quamquam quid magnæ rei fuisset auctores duos in temporum ratione consignandâ vno inuicem mense diuersos abire, quum videamus magnos magistros in suorum dictorum explicatione sibi planissimè esse cõtrarios? Age Castalde, scripseras in illâ tuâ Epistolâ §. xvii. in hæc verba: *Quid potuerit Ignatij animum inclinare ad nostri Ordinis institutum suspiciendum & suscipiendum omnino non constat, Fortasse tamen hac, quæ subdam prudentissimû virum commoda mouerunt.* Ad quæ Nigronus, postquam ostendisset idem valere, ac si dixisses: *planè incognitum est,* monuissetque erroris fortè operarum vuculam transponentium adeoque legendum, *non omnino constat* laudauit deinde modestiam tuam quod dubitantis voce vsus fueris *Fortasse*, nimirum vt qui eorum, quæ scriberes, imbecillitatem prudentissimè agnosceres. Tu Grammaticus, ac Logicus planè incomparabilis paratragedias atque homini nigro irasceris, quòd vuculam *fortasse* dubitantis esse dixerit, spissâque eruditione probare contendis eam valere *profectò*, atque adfirmantis esse. Non ego summo hîc iure agam: sit duarum vocum *fortasse*, ac *profectò* eadem notio. Quæ igitur erit sui sermonis inconstantia sic loquentis. *Quæ causa fuerit Ignatio omnino non constat. Sed profectò fuit?* Hæc conuenientiãne sunt an pugnantia? fortè correctio est, sed corrigenda magistro, in quem si quod ipse Societatem acerbè perstringens Nigrono obiecat *sciat quòd non cum pueris quos primis imbuat elementis agat*, ego reiecero, iure tuis te verbis alloquar Castalde *Tolle igitur, & vade, hoc totum tuum est.*

Quæro, quæ sit argumentatio à potentiâ ad actum

IV.

V

in

Anim.
VI
P. 47.

III.
& inconstantia sermonis

IV.
Ribadenei-
ra & Or-
landini
consensus.

in Nigrono. scribit Orlandinus tribus annis iuisse Ignatium in Belgium, semel progressum esse in Angliam: Obiicis Ribadeneiram, qui primo & altero anno iuisse in Belgium, tertio in Angliam, quasi pugnantia scribat. Soluit Nigronus docens nihil repugnare, nam potuit per Belgium ire in Angliam quod solens est; factum constat, potentiam prodit Nigronus: Hoc est à potentia ad actum? An actu probato, potentiam explicare?

Anim. 1.
p. 9. &
Anim.
v. 1. p. 46.

V.
Nusquam
Nigronus
non causâ
pro causâ
attulit

Quæro ubi causam pro non causâ adducat? quia Caietanus superior Ordinis non erat. Ergo ab eo Ordinem petiisse Ignatium impossibile est: verissima ratio, & negandi causâ; Contuli quicumque potest, admitti in Ordinē nisi ab eo, qui facultatem habeat vir prudens non petat: verissima igitur causâ non petendi; nec Logicæ cuius precepta in Academijs olim tradiderat, Nigronus immemor.

Anim. 1.
pag. 9.

VI.
Nec à parte
argumen-
tatis est ad
totum,

Quæro, an qui à destructione vnius particularis genus impugnat vniuersum, à parte argumentetur ad totum? Petrus non est rationalis: ergo non omnis homo est rationalis. Huiusmodi est Nigroni argumentum. Non vbique vita duci potest non petitâ stipe. Nō igitur is modus viuendi diurnitatem habiturus videtur: addere potuit voculam *vbique*, ne tibi occasionem daret reprehendendi: sed vir prudens putauit Ordinem Religiosum huiusmodi esse debuisse; vt ex vario rerum euentu non penderet. Vbi disparatio? Per Natalitia, Epiphania, & Cineralia Caietanus Neapoli attinebatur, non ergo Venetiis fuit. Hoccine est disparatum? Rursum, Caietanus breuissimo tempore Venetiis fuit per te, si fuit. Ergo Ignatius è Galliâ in Hispaniam adueniens quibus in regionibus Caietani nomen auditum nunquam fuerat, non videtur tam citò in eius, utpote hominis, & sibi ignoti, & Venetiis hospitis se familiaritatem insinuare potuisse. Hoccine disparatum cuius causâ, vt Logicæ immemor vapularet Nigronus?

Ibidem

VII.
Nec à dispa-
ratis

&

& tibi de antiquitate disputanti credam, qui ubi libri sunt in manibus ista scribis?

Anim. I.
p. 10.

Quæro, quid repugnantia sit in hoc argumento Nigroni quod reprehendis: Ignatius non fuit vocatus à Spiritu sancto. Igitur ab alio. Non ab humano, neque ab Angelico bono. Ergo à Diabolico: quid ais, Castalde? excita aliquando te ipsum. Quid repugnantia hîc? Multum. Ostende. Falsâ vitur inductione. Itane Logicam didicisti? Vbi hîc inductionis vestigium? An partium remotio inductio tibi videtur? *At omnes à Spiritu sancto vocatum sentiunt.* Omnes? qui non Nigronus, non ego; qui tamen extra omnis vniuersitatis fines non sumus; non quibus cor sapit, & emunctis naribus Historiarum fallacias odorantur: quid ego hos nomino? Non Caietanus tuus si tibi credimus: Nam fingis dixisse illum Ignatio, *eum à Spiritu sancto non vocari.* Negas? Reuoco ad caput illud quod totius controuersia fons fuit II. eiusdem vitæ.

In vitâ
Catec.
c. 3.

Anim. I.
p. 10.

Quæro quæ contradictio sit errore amanuensis, aut typographi laudatum Masonis locum vnum pro alio fuisse quum de dicti veritate nulla nisi apud eos, qui fraude agunt, sit dubitatio? Sed quid ais de *Presumptione*? Illa, ex tuo iuris lexico *ex verisimilibus coniecturis & argumentis* conflatur, si harum nullam protulisti, quam præsumptionem feceras? Ergo si sine argumentis præsumptio non est, ac rursus sine illâ facta non præsumuntur, consequens vtriusque est facta non credi sine argumentis, quod idem est ac dicere, nisi probentur: quod dictum tu Nigrono pro tuo incomparabili acumine ac iuris prudentiâ penitissimâ, vt contradicens obiectabas.

Anim. I.
p. 10.
Anim.
vi. p. 49.
ov.

Quæro ex te, Iurisperitissimo Castalde, an satis intelligas, de quâ determinatione loqueris, dum de dâno infecto disputans (nâ ob errorē characterū, quibus vitia verba Nigroni, legi quia fieri potuit interpretaris, ac

VIII.

Altra Castaldi inductionis ratio

IX.

Et de Presumptionibus doctrina?

X.

Et de Dâno infecto solemnibus iuris prudentia.

si legis ipsius essent, exprimuntur, cum vehemētius accusare, animi minū amici est) ais, determinatum damnum esse? Planè non aduertisse videri potes, nā nescisse te non dicam celebratam in Philosophorū scholis determinationis diuisionē; aliā enim esse docēt quod ad speciem, aliam quod ad exercitium. Quis enim nesciat suffosso aggere, domum nō ardere: sed fruges alluuiōne vastari? corruente pariete non campis calamitatem inferri, sed vicina impelli, atque opprimi? An Nigronum tam stolidum fuisse putas, vt crederet de hac loqui legislatorē? At agger cōuelli potuit & non cōuelli: ruere domus & non ruere; quare damnum, quod inde imminet quia inferri potest & non inferri, ideo dicitur dānum infectum. Habeo ego hīc vicissim de quo te interrogem; vereor enim vt quæ Anim. vi. scribis,

XI.
eiusdem
cōtradictio.

fatis intellexerim. Age, tua met verba recitabo: *Potentia, quam adducit Nigronus vel est determinata ad tale damnum, vel non. Si est determinata ad tale damnum, nihil pro se probat vt dictum est quia non est anceps ad esse, & non esse, sed ad tale esse* Oracula loqueris, & ænigmata. Adeste Logici & contradicentia hæc componite, si potestis. *Si est determinatum ad tale damnum, est anceps ad tale damnum.* Idem enim valet ad tale esse.

P. 49.

P. 50.

XII.
Et chronotaxis neglectus.

Sed recognosce mecum Castalde, quam contradictionem agnoicas Nigronianis his in verbis: *Theatinarum non is erat splendor, qui nunc est magis in recessu quam in fronte*: Et quia plerique nos *Theatinos* vocabant. sanctus Ignatius, vt *Theatini Roma domicilium haberent, optauit & valde egit.* Quando hoc actum Castalde? puto aliquot annos post id temporis de quo loquitur Nigronus: sed tu iam chronotaxi vt Historiæ impedimento nuntium strenuè remisisti; si mō palām bellum indixisti, eāmque profligasti: sed fac de eodē tempore dictum. Quid magni nominis erat si in vrbe Carafā iā Cardinali, ac tātum non Pontifice quū ab eo instituta

Anim. i.
P. 11.

institutam scirēt ho mines Clericorum familiam, quæ Venetiis, & Neapoli se contineret, eosque à Cardinali Theatinos dicerent, viderētque Societatem nostram Clericorum iidem familiam esse, facili vulgi errore nos etiam Theatinos nuncuparent? Quis vnquam hinc famam, celebritatēque nominis, quæ in ore omnium esset, quæve totus insonaret orbis, possit colligere?

Anim. I.

Fateri hîc cogor, quod sapius feci, tarditatem meam; nam quid dicas p. 12. quamuis non semel legerim assequi non potui; ignosce mihi Castalde, *Dauus*, inquit ille, *sum, non Oedipus*, sed conemur. Non desituras persecutiones dicit primò Nigronus, imò pro domiciliorum incremento aliquo, augendas tunc fuisse videri, si in exiguam l. capitum familiam Societas *CIO.* esset intrusa. Rursum ait, si alienum in nomen transmigrâisset, desituram fuisse Societatem. Hæc verissima Nigroni dicta. Verùm quo modo molestiarum cessationem in hoc secundo dicto agnoscat, si quis acutiùs vider, doceat; quasi verò nominis appellatio, & non indictum vitis bellum, eas turbas excitaret.

XIII.
& Nigroniani dicti
aliena inter-
pretatio.

p. 4. &
12.

Quæro & te Castalde, an verè te *Mendacem* Nigronus appellauerit? Si hoc fecit, viro probo maledixit, & quanquam causam dicendi haberet, facere omnino non debuit. Ego etiam quamuis sapius te *falsa* dixisse demonstrauerim, præsertim quum de iure Societatis nostræ ageremus, huiusmodi vocem, quæ vix abesse solet à maledicto, vsus nunquam sum: *fat* scio, aliud longè esse falli, aliud scientem, volentē fallere, illud ab officiorum magistris falsitatem, hoc dici mendacium. Quare quum grauis hæc sit Nigroni accusatio; probanda fuerat, ne calumniator audires. Eâ enim Epistolæ particulâ p. 12. num. 39. nusquam te mendacem dictum reperies, & qui poterat, qui coram ibi vitur dilemmate? Legat Lector, si otium est. Ego hoc à Nigrono dictum vsipiam pernego,

Inter. 2.

XIV.
& eiusdem
falsa accusatio.

& ab eodem Castaldum validissimè sepius reuocatum affirmo.

XV.

*Non idem
probandi
onus Ni-
grono, quod
Castaldo
incumbat.*

Quæro ex te, Castalde, an eandem rem, & Nigroni in probationibus causam esse putes? Tu rem fabulosissimam primus in medium attulisti, nullâ additâ probatione ad fidem faciendam. Refellit Nigronus validis vsus coniecturis. Tu futiles opponis, & probabilibus tantum vteris, illud perpetuo occinens: *Rotuit, potuit.* Nondum enim elaboratus stramineus traditionis aries fuerat. Nigronus rem probari, non eius possibilitatem postulat: Ipse factam esse, haud verisimile videri, quàm quod maximè demonstrat, nam incredibilitas rerum coniecturis optimè probatur. Parne igitur vtriusque causâ? Sed iam video me ineluctabilibus vrgeri. Tenemur Nigrone, enim verò tenemur. An non tu contradicentia, & pugnantia loqueris, qui demonstrare debes, nec demonstras? qui probationes requiris à Castaldo, cuius dictis non credere flagitium est? nam in te, qui non credis, probandi onus translatum est; qui lectâ Carafæ Epistolâ se Caietanum mittere scribentis, ab eo missum putasti? quàm hâc triumphat Castaldus, qui ex Actis Capitulorum generalium à Capitulo id factum docere se putat? Sed Carafæ Epistola, in quâ tanquam præses loquitur, in quâ se facere, ac deliberare dicit, singulari etiam numero vsus, ne inter plures elaberetur Castaldus, in manibus est; acta latent in tabulario, quæ si prodierint, cum Carafæ Epistolâ committentur, fortè, vt ex collisis elementis, aliquid plurimum habens admirabilitatis procreabitur. Interim nulla in Nigroni dictis contradicentia sunt.

Anim. I.
P. 1213.

Anim. I.
p. 13. &
Anim.
111. p. 29.

XVI.

*Falsò iterum
accusatur
Nigronus.*

At Caietanum fundatorem negat. quis? Nigronus. Ergo qui Carafam præcipuas in condendâ familiâ partes egisse tot testibus probat, Fundatorem & Caietanum fuisse negat? Omnino, inquis. Te igitur, qui olim scripta egregiè reuocas, & Caietani primas partes fuisse contendis, Carafam Fundatorem negare dicam.

Anim. I.
p. 13.

dicam. Eadem quippe consequentium utrobique lex, & dic, sodes, ubi Pontifex Præcipuum FUNDATOREM Caietanum appellet? Sed fortè præcipuus est, quia tu maiusculis characteribus scripsisti.

Ibid.

Adhuc Nigronus pugnantia, & contradictentia loquitur; audiatur Castaldus: *S. Ignatium nemini subesse vult, qui omnibus subesse voluit*: Video, quid dicere velis, sed quia non dicis, dic rogo, quo modo pugnantia loquitur? nam terminus alter Ignatij voluntatem appellat: alter Nigroni. Saltem dixisses: Contraria Ignatianæ docet voluntati. Rursum quæ contradictio, sollicitum facere pro fociis, qui sui viuebat incuriosus?

XVII.
Castaldi loquendi forma mirabilis.

Anim.
VII.
p. 65.

Quæro ex te, cur Nigronum ex Quintiliano docentem, *argumenta si non valent; quia magna sunt, valere quia multa sunt*; & dicta ex Modestini Doctrina comprobantem tam acriter reprehendas? Quia, inquis, contraria Modestinus docet, atque Nigrono refragatur. Sed memineris duas à Modestino sententias referri; alteram nonnullorum censentium excusari eum: *Qui iura multa poterit dicere, quorum unumquodque per se ipsum satis validum non est*: Alteram aliorum secus autumantium. In illam primam cum Speculatore, aliisque in tit. de instit. ædi. §. 7. iuit Nigronus, quod illum ab omni tua accusatione absoluit.

XVIII.
Modestinus perperam Nigrono obiectus.

Abiungo, quamuis aliqua supersint, sed quia satis, opinor, superiori Interrogatione iam confutata sunt, libens omitto, &

Quæro ex te Castalde, an non iure tautologia à me sis accusandus, quum pleraque omnia, quæ in Animad. primâ in *Memoriale* coëgisti, Pugnantium, & Contradictentium nomine; eadem in postremis Animadversionibus fallaciarum appellatione, in scenam producens, repetitâ crambe, quæ mors est, ex veteri proverbio, Lectorem enecaueris.

XIX.
Nigronus absiluius.

INTERRO

INTERROGATIO

VIGESIMA PRIMA,

ADAVCTA, ET MISCELLA.

Pluscula vel perperam, vel per iniuriam à Castaldo dicta, quæ superioribus præterita Interrogationibus est recens enata, sicut liuntur.

IAM largus reprehensionum, dictorumque in Nigronum, & eos omnes, quos illi causa coniunxit, fuisti Castalde, ut quamvis diligenti meffori, spicilegium aliquod relinqui fuerit necesse. Ergo qui perpetratis legitimis veluti Interrogationibus, opus me absoluisse credebam, animaduerti plurima tuis in Animaduersionibus animaduersione dignissima, superesse, aliaque se aliunde obtulerunt, quæ transmissio iam ad Typographos libro, suis locis commodè adnecti quum non possent, visum est in hanc Interrogationem nulla prosâ aut versu, sed, ut locum ceperint, Capreolatino conicere, nec omnia quidem; quis enim hoc audeat polliceri? sed paucula modò, ne vniuersa funditus disperirent. Quare patere, obsecro, de his more, ritûque nostro te interrogari.

L.
*Nigrono
contradictio
falsò impin-
gitur à Ca-
staldo.*

Quæro igitur Lex te Ioannes Baptista Castalde, ubi nam suæ dissertationis scripserit Nigronus Caietanum Neapoli peccata confitentibus aures dedisse? Quod tu ideò illi impingis, ut hominem veluti immemorem, & contradicentia scribentem traducas, nam in Dissertationis

Anim. 2.
P. 2.

tationis num. 59. Ribadeneiræ accedere videtur, qui suâ illâ in Epistolâ, *vestros à principio confessiones non auscultasse*, ad eundem Nigrinum scripserat. Si bonâ fide agis Castalde, Nigrinum inconstantia habes manifestum. Verùm vide, ne te contradicentia vòdiquè irrito conatu conquirentem oculus fefellerit, nam fidem subleſtam fuisse cogitare non ausim. Certè loco à te indicato, Synopsis nimirum num. 6. nihil de Confessionibus Nigrinũ habere, oculorum iudicium esto. *Curam quidem extranearum ouitularum* tanquam Patri spiritali, tribuit; de confessionibus ne mutit quidem. Omnesne igitur, qui Ordinis sui clientibus consilio ac piis monitis adsunt, illòsque in viâ Domini iuuant, hi tibi aures confitentibus dare videntur? Quo igitur loco habes Capucinos, quos ab eo ministerio in terrâ Italiâ abstinere quidem, sed plurimis vt Patres spiritalia adesse non ignoramus? Quo veteres Monachorum Patres, quorum pſerique sacris abſtinebant initiis, & sibi commissis gregibus nihilominus moderabantur?

An. n.
XI I.
P. 129.

Quæro II. quæ ex Animaduersione XIII. sine Francisci, ac Dominici iniuriâ dicere potueris; ex hoc non mendicandi instituto, quod ego laudo & suspicio, homines *admirari caelestem hominum vitam ab omni prorsus terrenarum rerum affectu disiunctam*? An illorum vita, qui stipem emendicant, terrenarum affectu concreta est? Hoc profectò sine conuicio non dices: at nisi hoc dicis, nihil singulare dicis. Quis autem credat Franciscum, Mendicantium Patrem, minùs à *terrenarum rerum cupiditate disiunctam vitam* duxisse, quàm tuorum quemlibet? Non ego, nec quisquam, cui cor in pectore saliat.

IE
Qui vanè
gloriantur.

An. n.
XIV.
P. 142.

Quæro III. Quinam sint illi Religiosorum cœtus, quibus Nigrinus per intolerandam iactantiam, homo scilicet gloriosus, Societatem hanc minimam antetulit? Omnes, inquis, sic enim scribis Animaduersione XIV. *Hic equidem non pro nostris tantùm, verùm pro*

III.
Et Nigro
no immanè
sed falsum
crimè affir
git arrogan.

X x

uniuersis

*uniuersis Religiosis cætibus laceſitus reſpōdere debes, quomodo ſe omnibus præferat, qui Clericorum munera minus omnibus tractat? Hæc enimuerò, Caſtalde, non impudens Nigroni arrogantia, ſed tua parum beneuoli animi acerbitas eſt. Nigronus Societatem omnibus Religioſis Ordinibus antepoſuit? Inſolentiſſimè fecit, hominèmq; ob hanc rem deteſtor, ſi fecit, ſed tantum arrogantiaè crimen, homini mo-deſtiſſimo impingendum, eique ex arrogantiffimâ ſententiâ non erat inuidia concilianda non allatis recitaſque illius verbis. Huiusmodi quidquam dixiſſe aliquando Nigronum conſtantiſſimè abnuo: tu ne calumniator audias, qui probas? At inquis. *Ignatio res noua non erat, qui delineauerat Ordinem, qui clericatum cum ſtatu regulari coniūgens, & clauſtrali, plura Clericorum officia & munia complexus, quàm Ordo Theſaurorum;* Hæc apud te Nigronus. De re iam diſputauimus, de tuâ interpretatione nunc videamus. Quibus hîc verbis uniuerſos Religioſos cætus læſit Nigronus? At ne tuum quidem læſit: nam qui vera dicit, neminem laceſcit, niſi eum; cui veritas dolet. An Tui veluti genus quoddam ampliſſimum, uniuerſos Religioſos cætus ita continent, vt qui illis ægrè faciat, omnes continuo lædat? Quæ hîc Monachis, qui ſuopte inſtituto à Clericorum muneribus longiſſimè recedunt, inferitur iniuria? Intellico, quid moliaris: vt Ordinem noſtrum in inuidiam addueas, quaſi cum omnium aduerſario agis; vt contra illum, ac ſi manus eius contra omnes eſſent, omnium ibidem manus ſint, ac veluti ferum & piloſum oppugnent. Sed caſtabunda hæc ſunt conſilia; Caſtalde; Nos Religioſas omnes familias reuereri, de illis quàm honorificentiſſimè loqui, ab ipsis huius diſciplinæ noſtræ, incunabilis docemur, nobiſque honeſtiſſimum ducemus, nos illis eſſe ſuccentiuos, idque palàm proſitemur. Tuum ipſum Ordinem colimus, etſi abſque iniuriâ æmulari chariſmata meliora con-nitimur,*

Anim.
 XIV.
 p. 141.

nitimur, quod cuique lege licet, separanda igitur Ordinum sanctissimorum causa est, neque dicta Nigrono affingenda, ut amicos à nobis abalienes. Quod cum hîc à te factum videam, Castalde, humanitatem fidemque tuam requiro. Sed aperiendus tibi aditus erat erumpenti stomacho, ut in Societatem, quam contumeliosissimè illum effunderes, quod indignis vsque modis à te hîc factum, abundè docui, sed leuiora iam videamus.

Inter. 1.

Anim.
xx.
p. 75.

Quæro IV. ex te Castalde, quid tandem causam tuam iuuet illa Petri positio: *Bonum est nos hîc esse*, cuius magnificâ explicatione duabus paginis libellam tuam factum fuisse habitiorum tibi gratulor? Resignatus Ecclesiæ Pastor, illâ nihilominus lucis dulcissimæ iucunditate illectus, oblitusque demandati sibi muneris, tabernacula in illo fugitiuæ beatitatis diuersorio iam fabricaturiebat; quidni ergo Ignatius, quantumuis Societatem olim à se condendam diuinitus edoctus, visâ Caietani, ac nostratum sanctimoniâ exclamauerit; *Bonum est nos hîc esse*! Ut de animosiore comparatione nihil dicam; aio Petrum cum illa loqueretur, *Nescisse quid diceret*; quod umbratilem nescio quam visionis illius iucunditatem solidæ expressæque Christi anteferret imitationi. Hoc idem de Ignatio Ordinis tui quietem illustrem improvidè adamante, ac laboriosissimæ, quam meditabatur, Societati anteferente, si dixerò, *Nesciuisse scilicet illum, quid ageret*, tu qui Petri factum in medium attulisti, indignè ferre non debes. Verùm non ego hoc dicam; nam ille non fecit.

IV.

S. Petri dictum minus ad rem affertur

Anim.
W p. 47.

Quæro V. quid tibi in mentem venerit, Castalde, cum Animaduersione VI. Nigrono dicam scriberes de causa liberâ, quasi homo Philosophiæ ignarus, Stagiritæ ac Suesiani auctoritatibus abuteretur. Grande enim verò pandis Philosophiæ arcum, quum doces, operantem causam, quandiu in

V.

Et de causa libera incassum disputatur

XX. 2. opere

opere est, ex connexo illius, necessariò operari, nec liberam id temporis dici. Quæ verò sit tuæ inficiationis vis, quo Nigroni dicta reuellere te credis, non satis intelligo. Sic enim loqueris: *Quare frustra docet, causam non necessariam, etiam positus omnibus incitamentis ad ambulandum, aliquando non ambulaturam, quia libera est.* Hæccine tibi falsò dicuntur Castalde? Quidni? inquis. *Posito enim actu, non amplius libera dici potest, sed pro illo tunc necessaria.* Acute sanè, ambulationem nimirum inuoluit causa ambulans, dum ambulat, à quâ nulla eam eximat libertas. Nigronus videlicet hoc ignorabat. At non de actu secundo, vt loqui amant, sed de primo ille disputabat: quàm verò ad rem id faceret contra hominem, qui in argumentatione de potentiâ ad actum causæ suæ firmamenta conlocauerat, quam ea de re confecimus, Interrogatione demonstrauimus.

Anim. I.
p. 14.

VI.
Propositio
affirmans
vniuersalis
vni co in
contrarium
allato ex-
plo eliditur.

Quæro V. cur de reuelationibus clam habendis, vulgandisve cum Nigrono tritari volueris Animaduersione prima? Audio? Quia is §.cx. vnâ reuelatione de custode Archangelo non apertâ ream propositionem à se infirmatam fuisse gloriatur, quasi verò vna Hirundo faciat ver. Hæc tu verè dicis, sed ille petitionem tuam validissimè repulit. Quid? Nonne ad falsitatem propositionis vniuersalis aientis conuincendam, vel vnum aduersum exemplum virium satis habere Dialecticorum tyrocinium est? Quum igitur opere maximo pertenderes reuelationes omnes ab Ignatio fuisse patefactas, vnico illo exemplo te de statione deiicere satis habuit Nigronus. At verò ad veritatem eiusdem propositionis affirmantis fanciendam, neque vnus flos, neque vna hirundo, neque dies, neque actus vnus sufficit. Quod si tu nihil diuidi inter vtrumque contubernij habes, quid de te sentiendum sit viderint Dialectici. Nigronus certè iure non accusatur.

V II.

Quæro VII. ex te Castalde, quod tibi nouum humilitatis

Anim.
VII p.
63. &
64.

Reuelatio-
nes aperien-
dum superi-
rioribus esse
humilitas
docet.

Differ.
num.
110.

litatis genus domi repente prodierit, quæ charitati ancillari non didicerit, atque, vt illius iubar aduersum fulserit, iuri suo cedere? Quid enim causæ tibi fuit, vt ex causis omnibus; quas plurimas Caietano fuisse ais clam Carafam habendi reuelationes, vnicam virgeas modestiam? Eâne docet Præsidibus suis Dei dona non manifestare? Quo id auctore doces? Etiamne cum de alterius damno, bonoque agitur: Quæ est ista Christianæ Philosophiæ ignorata huc vsque modestia? Sed hoc ipsum, inquis, docet Nigronus. Hoc ille? At, inquis, ille ait: *Solemne est Sanctis viris visiones, reuelationes, miracula, & alia Dei dona occultare.* Planissimè. Sed non animarum, & conscientiæ arbitris, quibus aperienda hæc esse luculentissimè docuerat; vt inepta, ne quid grauius dicam, tua illa sit admiratio, quam sic effundis. *Quare non parum miror hominem sic facile ac libenter à te diuersificari.* O latinitalis medullam! Sed quid ille à te diuersus sit, qui sacra vasa non esse distrahenda docet, quamuis ea redimendis captiuis paulò ante distrahenda esse dixerit? Quis tam stipes est, vt hæc non intelligat? Rursum quo modo ille de Carafæ cum Ignatio simultatibus agens se *diuersificauit*? At modò fuisse ait, modò negat. Vbi? Vbinam? nisi doces, & de tempore quidem, per calumniam accusas. At Orlandino contradicit. Quis? Nam Paulus I V. ante Pontificatum familiariter B. Ignatio vtitur; teste Orlandino. Ergo simultates nunquam exortæ fuerunt? Cur ex Orlandino, quæ in rem Nigroni erant, non attulisti? Scilicet Indicis, verbo *Pauli I V.* expilatione contento, Historiam ipsam legere tibi tanti non fuit, aut si legisti, malâ fide, quæ in illâ lib. 15. num. 4. leguntur, dissimulasti. Sic enim loquitur Orlandinus: *Curam à principio nonnullam Societati iniecit hic nuntius.* (Carafam scilicet Pontificem factum.) *Erat enim opinio, Carafam & olim offensum, quod cum is peroptaret vnum eundemque ex hoc nostro, ac Theatinorum constari Ordinem, nolisset Ignatius, ac nuper quod Ignatio eodem monente, in causâ Neapolitani Adoles-*

VIII.
Castaldus
ex Indice
Orlandini
minus soli-
dè differit.

P. 65.

lib. 1.
num.
122.

centis de quo supra narrauimus, acta eius Pontifex Iulius rescidisset. Verum B. Pater cum in sacellum se tacitus recepisset, totamque rem commendasset sapientia bonitateque Numinis sempiterna; mox placido vultu, & animo perquam sedato egressus, sperare se dixit fore, ut qui metuebatur insensus, eum Societas experiretur propitiam, nec diuina desideraret prasidia, si destitueretur humanis. Hæc Orlandinus libro decimoquinto, & libro primo, numero centesimo vigesimosecundo: *Ceterum Iohannes Petrus, priusquam usu aliquo consuetudineque mores calleret Ignatij, falsis criminationibus adductus, ut erat in his, qua ad Orthodoxam fidem pertinent, seuerus, & acer in primis censor, minus eius fauere cause in eâ, quam diximus suspicionis procellâ visus est.* Hæc ibi Orlandinus, ex quibus discere potes Castalde, neque illi Nigronum contraria scribere, neque historiarum cognitionem ex Indicum breuiariis comparari, ac illa deleri ex tuo libello posse. Non ergo mirum p. 65. quod ab Orlandino distrepet; qui sibi non constat, sibi que persuadeat, vel potius alijs persuadere intenet (homo nimirum profligatæ fidei, qui per sycphantiam Lectoribus imponere velit, quæ tua in illum humanitas est) nullum eius odorem ad posteros peruenisse, quod omnibus notum fuit, ut probatum est. Non arbitror te iam sic loquuturum. Itaque

IX.
Opera qua
Dei ope à
nobis fiunt,
sine eiusdem
Dei iniuria
amantur à
nobis.

Quæro VIII. Quâ lege tibi contraria sint (quod Animaduersione IX. doces,) Ideam condendæ olim familiæ diuinitus accepisse, illamque ut proprii ingenij partum amanter amplecti; quorum dictorum gratiâ Nigronum, ut sibi pugnantem traducis? quàm malâ scæuâ hæc læuorum interpretatis? quàm extra causam Gregorij verba in medium affers? Qui enim accepta bona sibi arrogat, suis contra Deum bonis pugnat? quàm nullâ causâ ibi pluribus paratragœdias? an adhuc post tantum litterarum ignoratum tibi est, non magis illa inter se pugnare, quàm si opera nostra præclara, *Quæ Deus operatur*

Mor.
lib 9.
cap. 1.

ratur in nobis diligamus ? An ea nostra non sunt, quamuis dona Dei sint ? Vix arbitror hæc à mulierculis ignorari, & tibi notissima esse scio ; sed vellendus nimirum fuerat Nigronus, vt mortuo leoni ne pilus quidem superesset, cui volsellam non admoueres, depilator egregius. Sed viuunt, qui fieri non patiantur, aut certè doleant. Verùm hîc tibi aurem vello, & memorem esse iubeo, scribere te in vitâ Pauli I V. (locum non adnoto, quòd liber ad manum non est, sed nulla hîc memoriæ mihi labes) eum Ordinem à se conditum (nondum enim exciderat loco) vt partum suum amasse, & promouere desiderasse, quod per temporum iniquitatem præstare non potuit ; An ille sine diuina ope fundauerat ? Vide Castalde, ne iura fingas, atque refingas, & versatilis mihi Mercurius sis.

Anim.
XXV.
p. 220.

Quæro IX. quodnam peccatum sit, cuius tibi reus est Nigronus, Animaduersione vigesima-quinta, dum Dissertationis suæ §. c v i. scribit ; Si Franciscus Ribera superstes fuisset, reuelationes alias, & hanc præcipuè controuersam referre potuisset ? Quæris ? In eodem luto, quo me. oblitum voluit, hæret imprudens. Quî ? A potentiâ, inquis, ad actum argumentationem conficit suam. Falleris, Castalde, & fallaciam tuam plus quàm decumanam Nigroni integra euincit sententiâ, quam detruncatam protulisti : sic enim Nigronus scribit : *Si Franciscus Ribera superstes fuisset editioni historiarum Orlandini, scriptioni breuioris vite Ribadeneira, & processui saltem inchoato Sancti Ignati, reuelationes alias, & hanc præcipuè controuersam referre potuisset : sed ante hæc omnia deceßerat.* Quâ in re hîc tibi peccauit Nigronus ? Tu à Ribera silentio veritatem reuelationis conueltere niteris : ille Ribera, aut ignotam, aut non

X.
Nigronus
in ura vel-
li. atâr à
Castaldo
semel.

nō satis exploratam fuisse dicit, causasque dicti affert; Quod si eius firmamenta Riberæ, viro veritatis religiosissimo, cognita fuissent, non utique omisurum verosimile esse tradit, quod & illustre sit vaticinium; & iam satis exploratæ, compertæque veritatis. Quare nihil hîc erat, in quo Nigronum vellicares.

X I.

Itegitque.

Quæro X. ex te Castalde, An qui semel in publicâ porticu, (sic nos miseri Grammatici scribimus; tibi, qui ut Magnus Latinitatis Prætor de minimis non curas, solum est, *Publico* constanter scribere) aliquando cubavit Ignatius, is id facere consueuisse dicendus sit? Sic enim ais: *Domos habitationis inquirere, qui nocte in publico S. Marci porticu iacere consueverat.* Consueverat? quia nimirum hoc aliquando in summâ rerum omnium solitudine fecit. Hæccine tua ratiocinandi ratio? Video illam non semel placuisse; nam quia Caietani præcibus venti aliquando posuere, illi curandas maris tempestates non fuisse colligis, quia ventis & mari imperabat. Eiusdem notæ est, quod in Nigrono eadem Animaduersione carpis; Ignatium nimirum *nimis sollicitum* induci in conquirendis hominum patrociniis differt. n. 48. qui sequenti, eidem Nigrono *Solius Dei protectioni fidebat.* Adhucne Castalde ignoras, quid rectæ, ac Deo subnixæ fiduciæ temeritas dicet? Neque enim finitimæ sunt; quum vna humanam omnem sollicitudinem, non sine tentati Dei accusatione, cæco ableget impetu: altera rectè ac ratione progrediens *omnem* ut

Anim. 1.
P. 14Ibid.
P. 13

2. Petr. 2.

X II.

Castaldi di-
etum errori
Vviclesi &
Anabapti-
starum Tri-
nitariorum
simillimum

Quæro XI. ex te, Ioannes Baptista Castalde, quoniam loco habeas VViclefum illum, qui superioris seculi hæreticis omnibus olim labefactandam fidei veritatem, & sacrorum hominum Ordinem conuellendum signum quoddam videtur sustulisse? Non dubito, quin ut antambulonem Antichristi hominemque corruptissimæ Doctrinæ atque proiectissimæ audaciæ detesteris: quod quum ita sit, quæro an memineris
illius

illius articulum X. ex his, quibus Ecclesia Nigrum præfixit Thera, in hæc verba conceptum legi, *Viros Ecclesiasticos* (hos ego Clericos esse puto) *possiones habere contra scripturas esse?* Memini, inquis. Rursum Interrogo, utrum Anabaptistarum Trinitariorum libellum Antitheseon veri ac falsi Christi vnquam vel ipse legeris, aut certè apud alios inueneris, illòsque Antithesi III. sic loqui: *Falsus Christus, sicut ipse est verus Deus, æternus, ditissimus; sic dedit suis sacerdotibus decimas, & multa bona temporalia. Christus autem verus, qui homo temporalis, & pauper fuit, pauperes esse voluit ministros suos.* Hæc illi, quos homines impios fuisse iam te audio clamantem. Sed adesto parumper, Castalde, & quæ Animaduersione tuâ XIV. scribis, mecum recognosce; sic enim post allatam Hieronymi sententiam scribis, opinor. *Hæc, aurum scilicet, argentumque, copiosè qui possident, parum Clericorum munia adaptare sibi posse ex ipso nomine declarant. Quæ si tua sunt, ut profectò sunt, vigila, Castalde, ne eadem VViclefo, & Anabaptistis dicas. Quid? Argumentationem totam sic euoluamus. Qui parum ex ipso nomine Clericorum sibi munia adaptare possunt, hi parum Clerici sunt; verum qui aurum & argentum copiosè possident, hi Clericorum munia ex ipso nomine parum adaptare sibi posse declarant. Qui aurum igitur, & argentum copiosè possident, parum Clerici sunt. Porro hanc consequutionem, ne ut illegitimam respuas, Logicorum; ne ut veram admittas, Ecclésiæ legibus cautum est. Quod verò tua sit, Assumptio, in quâ tota vis, quæque tua ipsissima est, profectò euincit; nam de Propositione nisi omnem eieres Philosophiâ, nulla mecum tibi esse discordia potest. Quo igitur loco Ambrosium, quo Carolum habes; quos aurum & argentum copiosè possedisse legimus? An hi tibi parum Clerici fuisse videntur? An non satius fuerat cum claris auctoribus, quæ ab Heronymo aliquotum auaritiam, cupiditatemque validè, suo scilicet more, arietante paulò durius dicta sunt, emollire;*

quàm , vt ea in nos (quos tibi propè vniuersos locupletes Ignatius instituit) veluti amentata iacula intorqueres , per nostrum latum & Ecclesiam Dei abs te vulnerari , atque pessimis erroribus ansam dari infan- niendi ? Hæc mihi , quàm Interrogatione XI V. fecerim , vberius fuerunt explicanda , vt intelligeres , quamuis in nos scribas , cautiùs fuisse scribendum . Sed ego animum tuum ab errore alienissimum scio , neque illius te reum perago ; scribendi tamen ardorem re- fugere nec sine causa , quùm minus vbique sis .

XIII.

*Nouitatis
leniuscula
amplificatio
castigatur.*

Quæro enim XII. ex te , cuius demum notæ tibi P. 148.
tua illa videantur Animaduersionis X V. verba ? *Hæc est (paupertas nimirum , vt tecum loquar mendicatum exploaens) præstantissima & præclara (crescit enim oratio) nouitas , quæ ex ore Altissimi primogenita prodiit ante omnem nouitatem ! Vix oculis fides est , homini cato , & qui contra stipites non disputaret , hæc excidisse . Quàm facilè nobis placemus , ac plaudimus ! Iam qui te prudentem scilicet rerum , ac senio grauem tam iuueni- liter exultantem , aberrantemque video , me ipsum vndique circumspicio , ne meus mihi amor imponat . Quæ est ista primogenita ex ore altissimi prodiens nouitas ? O surda nimirum secula , quibus ante proximè lapsi annum 24. nouitas ista audita non est ! ô mutos diui- nos vates , quamuis Prophetæ dicantur , qui de hac tantâ nouitate plus quàm Harpocraticè silent ! O mancos diuinos libros , in quos relata hæc nouitas non est ! O me planè caudicem , qui Primogenitam noui- tatem huc vsque illam esse credidi , de quâ magnificè Ieremias prædicat , *Quia creauit Dominus novum super* Ieremia
31. v. 22.
terram . FEMINA CIRCUNDABIT VIRVM . At declaman- tem te nondum audieram , Castalde , quamquam etsi nunc audio , non tamen mutò . Indocilis adhuc sum , mirorque te huiusmodi ridicularia loqui hominem fenem . Sed leuia hæc missa faciamus ; grauiora enim supersunt .*

XV.

Quæro XIII. ex te , quisnam tuo in libello virum clarissimum

clarissimum Bonauenturam Daualum Augustiniani Ordinis ornamentum, & suæ Congregationis Vicarium Generalem in Palponem, an Peponem ausus fuerit transmutare? Parumne fuerat Ximenio illulisse, nisi etiam clarissimo Daualorum nomine abutetur! Sed qui semel fidei fines transilierat, hunc nauiter oportuit esse fallacem, ne exigua mercede depuuisse videretur. XIII. laudatorum tuorum tuo in libello est Bonauentura Daualos, cui hoc affectum est testimonium ampullarum plenissimum.

Sycophantia luculentâ Bonauentura Daualos affectum est falsum testimonium.

Magister frater Bonauentura Daualos Ordinis S. Augustini.

En alter David inuictus Castaldus Gigantem deiecit Goliath: suos idè omnes Religiosi cœtus debent decantare triumphos, laudare virtutem, magnificare modestiam. Modestiam, quâ certauit; virtutem, quâ vicit; triumphos, quos meruit. Meritum profecto excedit Triumphos; nulla prorsus laus super est illi, qui nunquam satis laudatur, quorsusque ad cœleste Capitolium prouehatur. Hæc ibi Bonauenturæ nomine. Verùm ego sycophantiam Ximenianâ nihilo minorem iam tibi aperio, Castalde. Aio enim nihil huiusmodi à Bonauenturâ aliquando scriptum: & si hoc parum est, aio secundo, te Bonauenturæ hominè ignotum esse: quod si hoc adhuc satis non est, aio tertio, tuum ab illo libellum visum nunquam. Quid hæres Castalde? Veritati litamus; obfirmandus contra deliquium animus est, vera enim narro, Quid narro? Ipse veritatem tuetur Bonauentura litteris ad Desiderium Pallottum Cardinalem Eminentissimum Neapoli hoc ipso animo datis. Recitentur.

Eminentissime Domine, ac Here mi colendissime. Non ante diem hanc reddita mihi per tabellarium, & quidem casu ab Eminentia. V. littera sunt scripta 25. May, quibus dignatur me certiozem facere de quodam libro edito in lucem à Patre Castaldo Theatino: Hunc ego hominem. ne noui qui-

XV.
Quod eius
Epistola
confutatur.

Y y 2 dems;

dem, tantum abest, ut illi testificatione meâ in præiudicium Societatis Iesu fuerim gratificatus. Patri Generali Societatis & Domino meo, pluribus de re tota scribo. E. V. quia longiori epistola molestus esse nolo, tantummodo aio, ut P. Castaldus exiguâ forte prudentiâ libellum vulgauerit; ita aliorumque meoque nomine abuti voluisse, qui nec Theatinum noui, nec cuius argumenti sit liber, scio. Caterum E. V. rogo ut veterem me gratiæ locum apud se obrinere meque obsequio vii velit. Quâ in clausulâ ei reuerentiam exhibeo. Neapoli XVIII. Iulij anni 1641. Hæc Bonauenturæ epistola.

XVI.
Magnâ
Castaldia.
na in histo-
riâ fidei la-
bit.

Quî ergo te laudauit, qui non te, non libellû tuum nouit? Et miraberis me hominû fidem implorare, & confidentissimi sycophantæ fallacissimam impudentiam accusare? Scio senes, quippe quibus exiguus crasusq; in venis sanguis meat, difficulter erubescere, tibi tamē in tam insigni tuo operis, nominisq; dehonesta-mento colorem consistere non arbitror; Tuorum te Patrum ante tribunal conuenio: si vel vnus ex illis quos ut humanitatis, virtutisque magistros veneror, suffragio absoluêris, victus sum: sed viris sapientibus huiusmodi fraudium ludibria vanissima improbari nullus dubito. Videant illi pro suâ prudentiâ quonam modo tibi tuisque scriptis libellis totius Ordinis famam credunt, qui tuam homini vel è vulgo profano, vel è Religiosâ familiâ quod nollem, nullâ fide prædito tam infeliciter prodigendam commiseris; ut quanquam hostiliter egeris, vicem tamen tuam dolere habeam, necesse.

Hic tuâ bonâ veniâ Castaldæ subsisto, & quamuis plurima supersint, quibus veru affigendum sit, tamen ut noui aliquid super sit, si scribendû iterum erit omit-
tamus. Restibilis ager tuus est: frequens poterit exerceri. Vale ac diu felix viue: quod votis non xx. aut xxx. sed C. & pluribus adhuc ex animi mei sententiâ Deum precor, ac ne fucata putes vota, paucula, quæ reliqua sunt, de Caritate videamus.

INTERRO

INTERROGATIO VIGESIMASECVNDA. DE CHARITATE.

In fine
Pacifici
certami-
nis pag.
236.

Aucis hîc te interrogabo Castalde, nam Charitatem, quam das, lubens accipio; sed moneo separandam esse tui, atque Ordinis causam, illum enim magnorum viro-
rû qui in illo degunt reputatione venerari, debeo; tibi nullâ reuerentiâ obstringor; ignouisse, & pro te preces fundere, quod dum hæc scriberem, penè quotidie feci; ac si se dabit occasio, beneficia conferre, quacûque à mea tenuitate proficisci poterunt, paratum esse sat habeo, vt Euangelio faciam satis: non enim ex animo excidit oraculum illud, mandatumque nouum, *Orate pro persequentibus, & calumniantibus vos, benefacite his, qui oderunt vos*: quæ postrema oraculi verba tibi ego nolim conuenire; prima ne quadrare quis vnquam dubitaret, toto tuo in Certamine diligentissimè laborasti: Quod enim Societatis nostræ ornamentum non diripere, & proculcare tentasti? Ignatio præscitum fuit, Societatis se parentem olim futurum? Nugæ sunt, & Ribadeneiræ atque Orlandini figmentum. Academias habemus? Hoc Apostolicum non est. Proximorum causâ laboramus in Nosocomiis, in carceribus, in trimibus, in foris, in triuiis? Ad secularia hoc est distrahi. Quos è Repub. fuerit è Societate dimittimus? Infra Equites Ierosolymitanos estis. Longissimâ plurium annorum in probatione dominium rerum suarum nondum probatis permittimus? Exile habetis paupertatis votum. Ministeriis pro salute, animarum longè laboriosissimis

Matth.
V.

I.
Alia Clarissimi Clericorum Regularium Ordinis, alia Castaldi causa.

II.
qui acerbissime in Societatum scripsit

riofissimis addicti ad Psalmodyam in Odæum nõ conuenimus? Clerici de sorte Domini non estis: Mendicamus? hoc Clericorũ nõ est. Bona in Collegiis possidemus? neque hoc est. Quid ego singula persequor? Totum tuum libellum huc nolo congerere.

III.

quasi caritatem contumeliis conciliaturus

Quæro potiùs, an caritatem contumeliis ac maledictis accendi putes? Rectè tu quidem puras, sed malè facis. Eam enim qui fouere velit, beneficiis eum id facere oportet: quod si non fecerit, nihilominus caritas crescet; nam ea est illi ingenita vis, vt colubris, dirisque serpentibus pasta melior atque habitior euadat. Sed quis tibi animus, quum ad caritatem horraris tam inclementer agere, vt nos tunc maximè *fadus cum morte* iniuisse diceres, vt *vobis cedere debere*, quippe *fratribus maioribus*, affirmares: vt *parcemiã veterẽ* in nos torqueres. *Cede maiori; Parce minori* addens: *non fecistis quod vestrum erat; facimus, quod & nostrum, & vestrum est?* Minores nos esse dicis, non repugno, sit vt lubet: nouimus, si iubes, recumbere in nouissimo loco, sed quia minores sumus, prodere veritatem, quis vnquam coget? Quandiu Spiritus hos reget artus, pro eã stabo. An ideo reprehendis? Quid à nobis peccatum est, si eam defendimus? si iustã induimus arma? si quæ tibi non placuerunt, diximus? An dissimulare debuimus? Non ea erant à te obicienda, quæ refutare nobis esset necesse, si tam delicatus eras vt vera nolles audire. Nam quod tibi scripsisse displiceat, bonã tuã veniã, vix credo; nisi fortè flere didicisti post damna. Iurare te autem tam solemni contestatione de auditione publicã & traditione antiquissimã Ignatianæ petitionis, eius hominis non erat, qui eam se obrutam temporum ruinã in lucem protulisse testatur; quæ tua gloriatio est Epistolæ ad Thianzum cap. xvii.

P 236-

V.

in eos, qui prouocati arma inducerunt.

Quid tibi scripsisse displiceat, bonã tuã veniã, vix credo; nisi fortè flere didicisti post damna. Iurare te autem tam solemni contestatione de auditione publicã & traditione antiquissimã Ignatianæ petitionis, eius hominis non erat, qui eam se obrutam temporum ruinã in lucem protulisse testatur; quæ tua gloriatio est Epistolæ ad Thianzum cap. xvii.

VII.

Pax non coniungenda à veritate.

- Postremo Deum patris & dilectionis propitium nobis precaris, pro quã benevolentiam gratias ago, habeoque maximas, meoque, & totius Societatis nomine spondeo caritatem nos tua cū Ordine, singulisque, teque ipso,

ipſo. quamuis hoc nolle videaris, inuicem habituros, quod eſt vinculum perfectionis; ſed memento Deum pacis, ac *dilectionis*, Deum pariter, ac primò quidem eſſe

V E R I T A T I S.

Porrò quàm magno veritatis Deo huius falſitatis ac Fabulæ obfirmata placeat deſenſio, ex infelici Hieronymi Dentici, qui picturæ fucum, & quidem audacioris, illi publicè circumponere non dubitauit, abruptæ vitæ exitu, nec tibi, opinor, ignoto diſcere potuiſti; cuius ego longè tibi diſſimilem præcor, vt citò nimirum agnitâ veritate, ex in quàm tardiffimè placidâ in quiete compoſtus quieſcas. Imò, niſi aſpernaris, tecum ira conuenio, vt qui noſtrùm, altero hinc abeunte, ſuperfuerit, is tribus, ob ſummæ Triadis reuerentiam, Sacris piacularibus ſocij animæ leues flammas, expeditumque iter ad Deum præcetur. Quam conditionem te accipere non dubito pro tuâ caritate, atque ſapientiâ; vt potè longè ſeniores: ſed omnes ſicut aqua dilabimur, atque vt incertæ, ac timidæ ſunt prouidentia noſtræ; ita timidiffimus, maximèque incertus vitæ curſus, qui ſæpe abrumpitur, antequam te abiuncturum putes. Quæ ob eam gratiam tibi proponuntur, vt neminem clam ſit, mihi tecum, vt iuratiffima ſententiarum in historiâ ſit diſcordia, nihilo tamen minùs integerrimam ſupereſſe charitatem.

Placétne igitur, ponente in ambobus manus veritate, ſine qua charitas non eſt, vt finiamus? Sic peto.

Igitur:

Quùm auctori, quouſque intentionem ſuam validè fundauerit; probandi onus incumbat, & negatâ probatione facti, ſatis probetur *negatiua*. Eâque propter nullum *demonſtratiuè* probandi onus Nigrone, non fundatam aduerſarij intentionem neganti ſit imponendum: Quùm Caſtaldus traditionem, nec ſatis probauerit

VIII.

Totius Operis conclusio.

Z z

bauerit

362 *Interrogatio XXII. De Caritate.*

bauerit suo ipsius improbatam testimonio, nec ea qualicumque, res villo modo sit probata: cùm temporum diligenti ratione subductâ probabilissimum sit, Caietanum, quo tempore Venetiis Ignatius fuit, ibi non fuisse; Nec illius perfectionis mentio vlla apud veteres sit, nec ratio vlla vel occasio probabilis fingi possit. Contrà verò Ignatius suam Societatem Parisiis iam inchoatam, & de condendo Religioso Ordine diuinam haberet prænotionem; neque à Deo aliud facere fuerit iussus: & à Caietano, qui tunc Ordini non præerat, in eum admitti postulare hominis minùs prudentis futurum esset: Neque quidquam admodum, aut noui moris, aut paupertatis exactioris, aut perfectionis sublimioris eo in Ordine esset, quod Ignatium suorum obliuisci cogeret; contrà verò plurimum solitudinis, à quâ ille animarum quæstui addictissimus, abhorrebat; quumque hæc omnia Nigronus candidissimâ, & solidissimâ agendi ratione, nullisque fallacijs usus, & sibi perpetuò constans probauerit olim, & nos hisce Interrogationibus aduersùs ea, quæ Pacifico in Certamine hostiliter obiecit Castaldus, defenderimus:

. Reliquum est,

vt Ignatiana illa Ordinis Theatinorum Petitio, quam Castaldus, fallacissimum rumorem, si tamen fuit, sequutus, iam tertio euulgauit, vanissimum hominis minime quidem mali, sed in historiâ parum accurati commentum sit, atque, vt verbo dicam,

F A B V L A.

L. D. B. V. S. I. A. C.

INDEX

ANIMADVERSIONVM

Castaldianarum in his Interrogationibus confutatarum.

Amicus Lectori.

IDEM, quam in ipso operis vestibulo auctor oppigneravit in praesentia cumulate praesto. Vide, humanissime lector, quidquid impressionis in causam, de qua contentio est, à Castaldo suo in Pacifico certamine tentatum est, quanto animi candore, rationumque vi ab Auctore hic exceptum, ac refutatum sit. Quod ut facilius praestare possis, quum alium in suis Interrogationibus Auctor, ac in suis Animadversionibus Castaldus Ordinem disputandi fuerit sequutus, recensitis hic Animadversionibus earumque particulis, Refutationum indicem adnecto. Vale.

D testimonia virorum illustrium, quae agmen Animadversionum spræcedunt detectis sycophantiis responderetur. Interrogatione prima totâ.

Praefatio inanum falsarumque querelarum plenissima plenè diluitur. In Praefatione ad Lectorem.

Animadversionis I.

§. Ut autem. Interrog. II. n. 1. & Interrog. I. n. 12. & 13.

§. Sine hæsitacione

Interrog XX. n. 4.

Z. 2.

§. Me

§ Me pungit.	Ibid.num.5.
§.A parta.	Ibid.num.6.
§.A disparato.	Ibid.
§.A Spiritu sancto.	Interrog.xi.totâ,& xx.n.8.
§.Facta non præsumi.	Interrog.xx.num.9.
§.Legem de damno.	Ibid.num.10.
§.Vt solitudinem.	Interrog.adaucta,n.1.
§.Eodem modo.	Interrog.xx.num.12.
§.Rationem.	Eadem,num.13.
§.Mendacem.	Eadem,num.14.
§.Mihi obiectat.	Eadem,n.15.
§.A me probationes.	Ibid.
§.Caeteranum.	Eadem,n.16.
§.S. Ignatium.	Eadem,n.16.
§.Nimis sollicitum.	Interrog.adaucta.
§.Domas habitationis.	Ibid.
§.Vt numerum.	Interrog.vi.n.16.& Adauct.n.8.

Animaduersionis II.

Titulus.	Interrog.III.n.20.
§.Accedunt testimonia.	Interrog.IV.n.1.
§.Modo verò.	Ibid.num.53.
§.Sed in primis.	Ibid.num.14.& 50.
Tota denum quanta est,euertitur.	Interrog.IV.totâ.

Animaduersionis III.

Titulus,& vanæ probationes.	Interrog.III.& IV.n.53.
§.Quæ igitur multa.	Interrog.vii.
§.Quid ergo.	Interrog.vi.n.23.& 24.
§.Quid quæso.	Interrog.x.n.6.& 23.
§.Adhuc ridiculum.	Interrog.vii.n.1.
§.Quasi nos.	Interrog.vii.n.10.
§.Scias igitur.	Interrog.vii.n.11.& 4.
§.Excurfis aliquot.	Eadem num.8.
§.Sed Aristocraliter.	Eadem num.9.& xii.n.8.

Animad

Animaduerſionis IV.

Titulus & probationes.	Interrog.vi.
§. Si quo menſe.	Interrog.viii.
§. Et Iacobum.	Interrog.vi. num. 7.
§. Idem dici.	Ibidem.
§. Hæc quidem.	Interrog. I. n. 12. & iv. n. 50. & vi. n. 5. & ix. num. xxv.

Animaduerſionis V.

Titulus, & probationes infirmantur.	Interrog.v.
-------------------------------------	-------------

Animaduerſionis VI.

§. Primus ad	Interrog.v.
§. Quartus.	Interrog. III.
§. Non produxi.	Interrog. iv. num. 3.
§. Nam nec aliquorum.	Interrog. iv. num. 40.
§. Sextus.	Interrog. III. num. 33.
§. Septimus.	In Præfat. n. 12. & Interrog. iv.
§. Eſt namque.	Interrog. III. num. 8.
§. Si præſumptio.	Eâdem, num. 12.
§. Afferre mihi.	Eâdem num. 9.
§. Quin imo.	Eâdem num. 7.
§. Octauus.	Eâdem num. 17.
§. Nonus.	Interrog. III. & V. & xx. §. 4.
§. Decimus.	Interrog. v. & Adauſâ num. 5.
§. Vndecimus.	Interrog. xx. num. 3.
§. Duodecimus.	Interrog. v.
§. Tertius decimus.	Interrog. ix. num. 21.

Animaduerſionis VII.

§. De ſpinis.	Interrog. I. num. 12.
§. Dicit primo.	Interrog. iv. & vi.
§. Secundo.	Interrog. xii. n. 13.
§. Tertio.	Interrog. III. n. 20. & vi. n. 17. ad 24. alibi.

§. Quarto	Interrog. vi. à n. 17. & Adauct. n. 8.
§. Quinto	Interrog. viii.
§. Sexto	Interrog. x. & xi.
§. Septimo	Interrog. ix.
§. Octavo	Interrog. xv.
§. Nono	Interrog. III & xv.
§. Decimo	Interrog. xv.
§. Vndecimo	Interrog. vii. & x.
§. Duodecimo	Interrog. xv. & xviii.
§. Tertiodecimo	Interrog. x.
§. Quartodecimo.	Interrog. xv. n. 37.
§. Decimo quinto	Interrog. vi. à n. 17.
§. Decimosexto	Interrog. Adauctâ
§. Cæterum	Totis Interrogationibus.
§. Textum	Interrog. xx. num. 28.

Animaduersione VIII.

Tota expungitur Interrog. xi.

Animaduersionis IX.

§. Nigronus	Interrog. III. IV. & VI.
Et quod ibi de Petro loqueris	Interrog. Adauctâ.
§. Cæterum	Interrog. x. à n. 12.
§. Præterea	Interrog. adauctâ.
§. Denique	Interrog. viii. & x.
§. Argumentetur	Interrog. xv. & xvi.
§. Amplius	Interrog. xv.
§. Tandem	Interrog. xv. n. 37.

Animaduersione X.

Tota passim	Interrog. IV. vii. & x.
Et §. satis quidem	Interrog. viii. n. 3. II. 12.
§. Fuitne firmitus	Interrog. viii. n. 11. Inter. ix. n. 3.
§. Addam postremo	Interrog. vii. n. 13.
	§. Attollat

§. Attollat	Interrog. viii. n. 11.
§. Vt quid ergo	Interrog. viii. n. 14. &c.
§. Ex his disce	Interrog. viii. n. 17.
§. Non ergo	Inanis consequutio ex inanibus antecedentibus.
§. Adde	Interrog. viii. n. 7. 8. & 9.
§. Adhuc	Interrog. viii. n. 15. & 17. Interrog. xvi. num. 19. &c. Interrog. ix. num. 9.
§. Expulsioni obnoxia	Interrog. viii. n. 9.
§. Nouissimum	Interrog. viii. n. 1.
§. Lessius	Interrog. xvii. n. 5.
§. Item	Interrog. xvii. n. 5. &c.
§. Sicut exaltantur	Interrog. iv. n. 51.
§. Item quia	Interrog. i. n. 8.
§. Adde quod dum	Interrog. xi. n. 4.
§. Quamobrem	Interrog. ix.
§. Verum his	Interrog. viii. n. 1.
§. Hic igitur	Interrog. x. tota sed præcipue n. 12. 15. 17.
§. Quod si leuis	Interrog. viii. n. 7.

Animaduersion XI.

Tota	Interrog. xii.
§. Cogitauit Nigronus	Interrog. xii. n. 7.
§. Non sine temeritatis.	Ibid. n. 6.
§. Quod etiam	Ibid. n. x.
§. Ex tot	Interrog. vii. n. 6. Interrog. xii. n. 2. 4. &c. 8. Interrog. v. n. 2.
§. In capitulo	Interrog. xii. n. 9. &c.
§. Epistolam à Caietano	Ibid.
§. Velim	Interrog. xii. n. 7.
§. Nec valet.	Ibid. 13.

Animaduersioni XII.

Opponitur.	Interrog. xv.
§. Quod munus	Ibid. n. 34. & 29.
	Zz. 3. §. Ex.

§. Ex concessio[n]ibus.	Interrog. xv. num. 3 §.
§. Addam.	Ibid. num. 5.
§. Quare ab omnibus.	Interrog. xv. n. 20. & Int. xv.
§. In toto orbe.	Int. xv. num. 10.
§. Enimvero Lutherum.	Interr. xv. num. 27. & 22.
§. Et scias.	Interrog. xi. num. 1.

Animaduersione XIII.

Refutatur.	Interrog. xvi. & xvii.
§. Etsi neque.	Interrog. xvi. num. 5.
§. Verum primò.	Ibid.
§. Respondeo.	Ibid. à num. 22.
§. Cæterum Caritas.	Ibid. à num. 19. ad 24.
§. S. Ignatius.	Interrog. II. num. 8.
§. Omnes propemodum.	Ibid.
§. His addam.	Interr. xvi. n. 19. & Interr. II. n. 7.
§. Hoc teneas.	Interrog. I. n. 12.
§. Votum Castitatis.	Interrog. xvii. num. 9.
§. Votum Paupertatis.	Interrog. xvii. num. 11.
§. Tenuitas voti.	Interrog. xvii. num. 15.
§. Etenim quo.	Interrog. II. n. 3. & Interrog. xvii. n. 11.
§. Et ideo.	Interrog. xviii. num. 18.
§. Choro quoque.	Interrog. xiv. n. 14. & 18.
§. Tertio.	Interrog. xvi. n. 23.
§. Quarto.	Interrog. xvi. n. 13. & c.
§. Quinto.	Interrog. xvi. n. 23.
§. Sexto.	Interrog. xvi. n. 13. 14. 18. 25.
§. Septimò.	Ibid. à n. 5. ad 15.
§. Hæc autem.	Ibid. à n. 19. ad finem.

Animaduersioni XIV.

Respondetur.	Interrog. xiv. & xvi. & xxv.
§. Nihil noui.	Interrog. xiv. n. 4. 5. & in fine Interr. xvi.
§. Illa in primis.	Interrog. xvi. n. 22.
§. Mendicatum respuentes.	Ibid. n. 15.
	§. Cui

§. Cui respondendum.	Interrog. xiv. n. 2.
§. Quartò.	Interrog. xvi. n. 15.
§. Qui & publica.	Interrog. xiv. à n. 5.
§. Clericus qui Christi.	Interrog. xv. n. 37
§. Vos ad sæcularia.	Interrog. i. n. 2. Inter. xiv. n. 15.
Interrog. xv. n. 37.	
§. Copiosè qui possident.	Interrog. xiv. n. 11.
§. Vestra veneranda.	Interrog. xiv. n. 13.
§. Qui verè.	Ibid. n. 12.
§. Clerici.	Ibid. à n. 13. ad 20.
§. Diuinum.	Interrog. xiv. n. 19.

Animaduersio XV.

Eueritur.	Interrog. xiv.
§. De ea Religione.	Interrog. 7.
§. Ribadeneira.	Ibid. à n. 13.
§. At esto.	Ibid. à num. 20.
§. Quod nullius.	Interrog. xvi. n. 9.

Animaduersio XVI.

Diluitur.	Interrog. xii. n. 30.
-----------	-----------------------

Animaduersioni XVII.

Satisfit.	Interrog. xiii.
-----------	-----------------

Animaduersioni XVIII.

Opponitur	Interrog. vii. f. 1. & x.
§. Quod Apostolica.	Ibid. n. 18. 21. 28.
§. Hoc autem omnino.	Ibid. n. 12.
§. Quare nec inchoata.	Ibid. n. 21. 22.
§. Cum nunquam.	Ibid. n. 18 & c.
§. Ex his.	Interrog. xii. à n. 10.

Animad

Animaduersio XI.

Repellitur	Interrog. xi. à n. 10. ad 14.
§. Item.	Int. xv. num. 27.
§. Adhuc quartum.	Int. vii. n. 18. & c. Int. x. n. 3. 12. 13.

Animaduersio XX.

Quid veritatis habeat omnibus his Interrogationibus luculenter docetur: quod idem dixerim ad

Animaduersionem XXI.

§. Auctori utique.	Interrog. I. num. 12.
--------------------	-----------------------

Animaduersio XXII.

§. Principio.	Interrog. xix. num. 43.
§. Mea dicta.	Interrog. I. n. 12.
§. Dicam tamen.	Interrog. xix. n. 2. Interrog. i. n. 12.
§. Insuper Societatis.	Ibid. num. 12.
§. Nec argumentationis.	Interrog. v. totâ.
§. Nihilominus à potentiâ.	Interrog. xix. num. 4.
§. Etiam Veronam vsque.	Interrog. viii. n. 10.
§. Quis ei dixit.	Interrog. xix. n. 5.
§. Hæc eadem.	Interrog. vii. num. 5.
§. Quid tempus.	Interrog. xiv. num. 6.
§. Sed quid Theologus.	Interrog. vii. n. 11.
§. Tufum, & Caracciolum.	Interrog. xix. num. 8.
§. Incaffum.	Ibid. num. 11.
§. Cur certum.	Ibid.
§. Ad quid partitio.	Ibid. num. 10.
§. In nullo Neapoli.	Ibid. num. 11.
§. Parua nascentis.	Interrogat. v. n. 12. & Inter. xix. num. 11.
§. Venetiis.	Interrog. xix. num. 12.
§. Quid pugnabat.	Ibid. num. 13.
	§. Nulla.

§. Nullo modo.	Ibid. num. 14.
§. Oppositio.	Ibid. num. 10. & Interrog. XIX. n. 11.
§. Nec tamen.	Interrog. XIX. n. 14. & 15.
§. Quid me allegat	Ibid. num. 16.
§. Quid ei.	Ibid. num. 17.
§. Si viginti.	Interrog. XI. & XIX. num. 18.

Animaduersionis XXIII.

§. Telis	Interrog. XIX. num. 20.
§. Lacte.	Ibid. num. 21.
§. Tutus est.	Ibid.
§. Quid magni.	Ibid. num. 22.
§. Quia.	Interrog. XI. n. 4.
§. Si probabilia.	Interrog. XIX. num. 23.
§. Consensio.	Ibid. num. 24.
§. Si in hac controuersia.	Omnia sapius in superioribus animaduersionibus ingesta, ac proinde etiam regeſta.
§. Equiuoce.	Interrog. XIX. num. 25.
§. Cardo.	Ibid. num. 26.
§. Inutiliter.	Omnia antea inculcata, ac propterea exculcata.
§. Student.	Interrog. VII. num. 12. & 13.
§. Si Bonifacius.	Interrog. XIX. num. 27.
§. Quid prodesse.	Interrog. VII. & XIX. num. 30.

Animaduersionis XXIV.

§. Quis vel leuibus.	Interrog. IV. & XIX. num. 31.
§. Illud inſuper.	Interrog. VII. & alibi.
§. Ad effugium.	Interrog. XIX. num. 32.
§. Miratur.	Ibid. num. 33.
§. Cur errorem.	Ibid.
§. Quomodo.	Ibid. num. 34.
§. Quid me prudentem.	Ibid. num. 35.
§. Patrem.	Ibid. num. 36.

§. Quæ duobus.	Ibid. num. 37.
§. Ignatium.	fæpius obiecta & reiecta.
§. Quia clericorum.	Interrog. xix. n. 38.
§. De me.	Ibid. num. 39.
§. Insignium.	supra frequenter de hoc.
§. Quid sibi.	Interrog. xv.
§. Quæ de.	Interrog. xvi.
§. Quod autem.	Ibid.
§. Vno non.	Interrog. xix. num. 40.
§. Quoniam.	Ibid. num. 41.
§. Sanctus.	Ibid. num. 42.

Animaduersionis XXV.

§. Non est.	Interrog. xix. n. 43. & c. Interrog. ix.
§. Quis certè.	Interrog. xix. num. 45.
§. Si aliqualem.	Ibid.
§. Sed neque.	Ibid. num. 46.
§. Sicuti.	Ibid. num. 47.
§. Multa.	Ibid. num. 48. & supra fæpius euentilata.
§. In me.	Ibid. num. 49.
§. Omnimodam.	Ibid. num. 50.
§. Iterum.	Interrog. x. num. 13.
§. Neque doleo.	Interrog. xix. num. 41.
§. Hæc proculdubio.	Interrog. x. à n. 12.

Animaduersionis XXVI.

§. Tempus.	Interrog. xix. num. 43. Interrog. x. num. 22.
	Interrog. xix. num. 44.
§. Ultra.	Interrog. x. num. 3.
§. Voluntaria.	Interrog. xix. n. 55.
§. Et quidem.	Ibid. num. 56.
§. Non ambigo.	Interrog. x. num. 22. & Interrog. xix.
	num. 57.
§. Si quæ.	Interrog. xix. num. 8.
	§. Nemo.

§.Nemo.
§.Ad ea.

Ibid.num.59.
Ibid.num.60.

Animaduersio XXVII.

Satis refutata est. Interrog.xv. num.36.& alibi.

Hortationi ad Caritatem.

Respondetur

Interrog.xxi.

Typogra

Typographus Lectori.

Siqua per Auctoris absentiam operarunt errata, qua tamen paucissima esse arbitramur, operi adhaeserunt, candidè Lector, beneuolè aut corrige, aut disimula. Nescio quid etiam manuit auctor de ritu Missa, quod quia loco reponi non potuit, alteri editioni seruandum duximus. Quamuis enim in contentioso hoc scribendi genere, nihil dissimulari ab aduersario solet, quod non reprehendatur si minus accuratum sit; id tamen per Admodum Reuerend. Patris Joannis Baptista Castaldi humanitatemque equitatemque nobis licere arbitramur.

Interim:

Præfationis pag. 6. linea 6.

pag. 3. lin. 17.

pag. 33. in imagine num. 100.

pag. 37. lin. 28.

pag. 317. lin. 11.

lege obiecterunt.

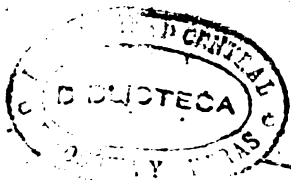
lege quærendum.

lege fuisset dictis.

lege nixi.

lege eas.

Errata

Errata Typographica.

IN Præfatione ad Lectorem, pagina 2.

linea 8. lege virtutis.
Pagina 10. linea 7. lege poles.
Pag. 94. lin. 27. leg. peritia.
pag. 98. lin. 32. leg. profectus.
eadem lin. 37. leg. terrestre.
pag. 103. lin. 11. leg. pertimescendum.
pag. 129. lin. 12. leg. Vincentium.
eadem lin. 31. leg. antiquissimis.
pag. 130. lin. 34. le. conuentus.
pag. 132. lin. 35. leg. præstiti.
pag. 133. lin. 9. leg. dicto.
pag. 141. lin. 23. leg. magnis.
pag. 142. lin. 13. leg. adimas.
pag. 151. lin. 6. leg. exire.
pag. 153. lin. 24. leg. aurem.
pag. 154. lin. 11. leg. dubitare?
eadem lin. 32. leg. sententias.
eadem lin. 34. leg. vbi.
pag. 157. lin. 5. pro Iethrone, lege Hobabum cognatum suum.
eadem lin. 16. leg. inuenire.
pag. 162. lin. 23. leg. Paulo.
pag. 168. lin. 22. leg. Magicus.
pag. 169. lin. 6. leg. Prouincia.
pag. 196. lin. 2. leg. magistratum.
pag. 211. lin. 25. leg. iactatum.
pag. 214. lin. 4. leg. veterum.
pag. 217. col. 1. leg. Venetos.

pag. 221. lin. vlt. leg. excolitur.
eadem columna 5. leg. prædicat.
pag. 223. columna 2. leg. Collegium.
pag. 225. col. 5. leg. Angerum?
pag. 231. col. 3. leg. Genuæ.
pag. 233. col. 4. leg. Peleterio.
pag. 256. lin. 29. leg. Apostolici.
pag. 268. lin. 7. leg. focii.
pag. 280. lin. 30. leg. excedere.
ead. lin. 31. leg. videri.
pag. 298. lin. 17. leg. interrogas.
pag. 291. lin. 18. le. appellemus.
pag. 193. lin. 3. leg. didiceris.
pag. 306. lin. 34. leg. volueris.
pag. 310. lin. 1. leg. illi.
pag. 313. lin. 27. leg. exire.
pag. 317. ling. 4. leg. eas.
pag. 319. lin. 10. leg. profectiois.
eadem lin. 21. leg. nouum.
pag. 326. lin. 18. leg. nullo.
pag. 334. lin. 7. leg. vnum.
eadem lin. 6. leg. reliquos.
eadem lin. 12. leg. spirita.
eadem lin. 14. leg. fallaciarum.
pag. 347. lin. 13. leg. designatus.
pag. 348. lin. 21. leg. eam.
pag. 352. lin. 10. leg. solitum est.
eadem lin. 24. leg. distet?
pag. 357. lin. 37. leg. immerenti.

